KATHERINE ANNE PORTER

CORABIA NEBUNILOR

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ

KATHERINE ANNE PORTER

CORABIA NEBUNILOR

În românește de

EUGEN B. MARIAN

Pentru Barbara Wescott

1932: Paris, Rambouillet, Davosplatz, Salzburg, München, New York,
Mulhocaway, Rosemont : 1962

Titlul acestei cărți reprezintă traducerea unei alegorii germane, Das Narrenschiff, *de Sebastian Brant (1458—1521), publicată mai întîi în latinește sub denumirea de* Stultifera Navis *(Corabia nerozilor), în 1494. Am citit-o la Basel în vara anului 1932, cînd îmi rămăseseră încă vii în minte impresiile lăsate de prima mea călătorie făcută în Europa. Cînd am început să mă gîndesc la romanul meu, mi-am însușit pe deplin imaginea simbolică, simplă, aproape universală, a corăbiei înfățișată de lumea noastră, în călătoria ei către veșnicie. Nu este un simbol cîtuși de puțin nou — era foarte vechi și durabil, drag și familiar tuturora cînd l-a folosit Brant, și corespunde întru totul scopului ce mi-am propus. Eu însămi sînt o pasageră pe această corabie.*

K.A.P.

Personajele

Îmbarcate pe bordul vasului *Vera*, al companiei North German Lloyd S.A., navigînd pe ruta Veracruz, Mexic—Bremerhaven, Germania, între 22 august — 17 septembrie 1931.

Germani

Thiele, căpitanul vasului.
Doctor Schumann, medicul vasului.
Comisarul de bord și vreo zece tineri ofițeri ai vasului.
Frau Rittersdorf, care ține un jurnal de călătorie.
Frau Otto Schmitt, rămasă de curînd văduvă în Mexic.
Herr Siegfried Rieber, redactorul șef al unei reviste de prezentare a modei feminine.
Fräulein Lizzi Spöckenkieker, lucrează în branșa confecțiilor feminine ; e din Hanovra.
Herr Professor Hutten, Frau Professor Hutten — fost director al unei școli germane din Mexic, cu soția ; împreună cu ei călătorește buldogul lor alb, Bebe.
Herr Karl Baumgartner, Frau Baumgartner, Hans Baumgartner — avocat din Mexico-City, căzut definitiv pradă beției ; soția sa, Greta, și fiul lor, în vîrstă de opt ani.

Herr Karl Glocken, un cocoșat care și-a vîndut micul debit de tutun și ziare din Mexico și se înapoiază în Germania.

Herr Wilibald Graf, un muribund, credincios fervent, convins că are darul de a tămădui.

Johann, nepotul și însoțitorul lui.

Herr Wilhelm Freytag, „în relații“ cu o firmă petrolieră din Mexic, se întoarce în Germania pentru a-și aduce soția și soacra.

Herr Julius Löwenthal, mic fabricant și agent comercial evreu, care plasează obiecte de cult pentru catolici, se întoarce în casa lui părintească din Düsseldorf, pentru a-i face o vizită verișoarei sale Sara.

Elvețieni

Herr Heinrich Lutz
Frau Lutz
Elsa Lutz

} hotelier din Mexic, după cinci-sprezece ani de absență, se întoarce acasă, în Elveția, împreună cu soția și fiica lui, în vîrstă de optsprezece ani.

Spanioli

O trupă de *zarzuela*, cîntăreți și dansatori, care se dau drept țigani, se întorc în Spania după ce au rămas lefteri în Mexic.

Femeile : Amparo, Lola, Concha, Pastora.

Bărbații : Pepe, Tito, Manolo, Pancho.

Copiii : Ric și Rac, gemenii Lolei — băiat și fată, în vîrstă de șase ani.

La Condesa, o aristocrată declasată, care a trăit mulți ani în Cuba ; exilată politică, deportată din Cuba în Tenerife.

Cubanezi

Şase studenţi în medicină, în drum spre Montpellier.

Mexicani

Mireasa şi mirele din Guadalajara, Mexic, plecaţi în călătorie de nuntă în Spania.

Señora Esperón y Chavez de Ortega, soţia ataşatului Legaţiei mexicane din Paris, călătoreşte cu pruncul ei abia născut şi cu doica Nicolasa, de obîrşie indiană.

Părintele Garza (preoţi catolici, porniţi într-o călăto-
Părintele Carillo (rie în Spania).

Agitatorul politic : un grăsun care poartă o cămaşă cireşie şi cîntă într-una.

Suedezi

Arne Hansen, c la cuţite cu Herr Rieber.

Americani

William Denny, din Texas, un tînăr inginer chimist, care se duce la Berlin.

Mary Treadwell, o femeie în vîrstă de patruzeci şi cinci de ani, divorţată, se înapoiază la Paris.

David Scott, Jenny Brown — tînăr pictor care trăieşte cu o tînără pictoriţă ; sînt la prima lor călătorie în Europa.

Pasageri la clasa a treia, pe punte

Opt sute şaptezeci şi şase de suflete : spanioli, bărbaţi, femei, copii, muncitori de pe plantaţiile de zahăr din Cuba, care sînt expediaţi îndărăt în insulele Canare şi diferite alte ţinuturi ale Spaniei, de unde sînt originari, după crahul produs pe piaţa zahărului.

Tovarăși de cabină

Frau Rittersdorf	La Condesa (singură)
Frau Schmitt	
Doamna Treadwell	Mireasa și Mirele
Fräulein Spöckenkieker	
Jenny Brown (Jenny inger)	Herr Lutz
Elsa Lutz	Frau Lutz
Părintele Garza	Profesor Hutten
Părintele Carillo	Frau Hutten
	Bebe buldogul
Wilhelm Freytag	Herr Baumgartner
Arne Hansen	Frau Baumgartner
	Hans Baumgartner
David Scott (David Scumpul)	Cei șase studenți cu-
William Denny	banezi, care ocupă
Karl Glocken	două cabine alătu-
	rate.
Wilibald Graf	
Johann, nepotul său	
	Trupa de zarzuela :
Herr Rieber	Manolo și Concha
Herr Löwenthal	Tito și Lola, cu Ric
	și Rac
Señora Ortega	Pepé și Amparo
Doica și copilașul	Pancho și Pastora

PARTEA ÎNTÎI

ÎMBARCAREA

*Quand partons-nous vers le bonheur ?**

BAUDELAIRE

---

* Cînd pleca-vom spre fericire ? (în franceză în textul original)

August, 1931. Portul maritim Veracruz este pentru călători un mic purgatoriu așezat între uscat și mare, dar oamenii care trăiesc aici țin tare mult la ei înșiși și la orașul la a cărui înălțare au contribuit. Trăiesc asemenea unor inițiați în tradiția locului, reflectînd propria lor istorie și propriul lor temperament, și își duc traiul pendulînd între violență și letargie, complăcîndu-se într-un dispreț față de opinia restului universului și întemeindu-și această atitudine pe ideea minunată că purtările și simțirile lor stau mai presus și dincolo de critică.

Cînd se distrează între ei, la numeroasele lor petreceri, publice și particulare, ziarul publică o proză lirică, arătînd cît de veselă a fost împrejurarea respectivă, ce gust somptuos și aristocratic — ei cred că acești termeni sînt sinonimi — dovedeau decorația și răcoritoarele oferite ; și nu-și precupețesc laudele pentru iscusința cu care membrii lumii bune mențin, în conduita lor, un echilibru delicat între o aleasă curtenie și o voioșie detașată — un secret al lumii veracruziene pizmuit cu ardoare și imitat fără succes de către societatea provincială din interiorul țării și cea din Capitală. Ziarele scriu : „Numai concetățenii noștri știu cum să-și înveselească inima păstrînd o libertate civilizată". „Sîntem generoși, oameni cu suflete calde, ospitalieri, simțitori" — continuă ziariștii locali, și au de gînd ca aceste afirmații să fie citite nu numai de ei înșiși, ci și de către barbarii poliglоți de pe platou, care se încăpățînează să privească mai departe Veracruz-ul

ca o simplă și pestilențială bază de plecare spre largul mării.

Poate că există un mic simptom de jenă în această bătăioasă autoafirmare a creșterii alese. În aceasta, ca și în brutalitatea metodică, tipică purtării obișnuite a locuitorilor față de călătorii nevoiți să treacă prin mîinile lor pentru a ajunge în oaza temporară a vreunui vas ancorat în port. Călătorii rîvnesc doar să fie transportați departe de locul acela, iar veracruzanii vor doar să nu mai vadă picior de străin ; dar nu înainte de a li se fi smuls taxe de extorcare și mite, datorate orașului și cetățenilor lui. În realitate, pentru ochiul unui simplu trecător, este un oraș portuar tipic, cinic prin natura lui, nerușinat prin experiență, trecut prin ciur și prin dîrmon în așa hal încît nu-i mai pasă dacă-și arată străinilor latura cea mai ponosită. În nouă cazuri din zece străinul care trece întîmplător prin oraș este o oaie behăitoare bună de tuns la piele, iar într-un caz din zece este un pezevenghi pe care ar fi păcat să nu-l duci de nas. În orice caz, de la fiecare din ei nu este vorba decît de scos parale, nu glumă, iar timpul este totdeauna prea scurt.

În dogoarea incandescentă din primul ceas al unei dimineți de august, cîțiva cetățeni placizi, din categoria celor îmbrăcați în haine de pînză albă, își purtară agale pașii peste suprafața întărită de caniculă, ca o crustă, a pieții publice, la umbra prăfoasă a magnoliilor din Virginia și se așezară să lenevească pe terasa hotelului Palacio. Își întinseră picioarele să-și răcorească tălpile pantofilor, îl strigară pe nume pe micul chelner, leoarcă de năduşeală, comandară citronade la gheață. Crescuseră cu toții laolaltă, de-a lungul mai multor generații, se însuraseră fiecare cu verișoarele sau surorile sau mătușile celorlalți și fiecare cunoștea treburile celorlalți, își deșerta tot sacul cu bîrfeli auzite și asculta cum i se repetă toate cele povestite de el. Fiecare asistase efectiv, la fel de intim ca o moașă, la nașterea istoriilor celorlalți. Și totuși se întîlneau în locul acela aproape în fiecare dimineață, în drum spre birourile sau prăvăliile lor, pentru un ultim ceas de repaus și pentru a se pune la curent cu noutățile, înainte de a începe munca serioasă a zilei.

Scuarul era pustiu, cu excepţia unui indian scund şi descărnat, care şedea pe-o bancă sub un copac, un indian rustic, purtînd pantaloni albi de bumbac şi o cămaşă lungă, cu o pălărie veche de paie trasă adînc peste ochi.

Picioarele lui cu unghii zimţate şi călcîie crăpate, încălţate în sandale legate cu cureluşe de piele rupte şi înnodate din nou. se alipiseră cu umilă blîndeţe de pămîntul cenuşiu. Părea că doarme, stînd drept ca o lumînare, cu braţele încrucişate la piept. Cu un gest somnoros îşi împinse pălăria pe ceafă, scoase din cingătoarea sa răsucită, din bumbac albastru, un sul de tortilla şi începu să mănînce, rotindu-şi ochii sau aţintindu-i în zare, înfigîndu-şi vîrtos dinţii pătraţi în pîinea rece şi tare, mestecînd şi înghiţind fără pic de plăcere. Oamenii care îşi făceau siesta pe terasă nici nu-l luară în seamă, considerîndu-l doar ca un element al decorului, şi nu păreau conştienţi de prezenţa lui.

Cerşetorul care venea pe terasă în fiecare dimineaţă, la ţanc pentru a prinde traficul matinal, se ivi de după colţ tîrşindu-se şi tîrîndu-se, cu cioturile celor patru membre înfăşurate în piele şi sfori. Din fragedă copilărie fusese atît de minuţios mutilat şi deformat de către un maestru în arta aceea, spre a-l pregăti pentru vocaţia lui, încît aducea prea puţin cu oricare altă făptură omenească. Mut, pe jumătate orb, înainta, cu nasul aproape la nivelul trotuarului, de parcă s-ar fi ţinut după dîra unui miros, oprindu-se în răstimpuri să se odihnească, bălăbănindu-şi lent hidosul său cap zburlit, dintr-o parte într-alta, stăpînit de o suferinţă de neîndurat. Oamenii aşezaţi la masă îl priviră de parcă ar fi fost un cîine prea respingător pentru a-l mai lovi măcar, şi el aşteptă răbdător în dreptul fiecăruia sunetul unui gologănaş de aramă aruncat în punga de piele, căscată, atîrnată de gîtul lui. Cînd unul din oameni îi întinse o jumătate de lămîie stoarsă, se aşeză pe şolduri, îşi deschise gura înfiorătoare pentru a primi fructul şi se trase iarăşi în jos, pe cînd fălcile se puseră pe lucru. Pe urmă se tîrî de-a curmezişul străzii, pînă în scuar şi se întinse sub copaci în spatele indianului mic de stat, care nici nu-şi întoarse capul.

Oamenii de pe terasă îl urmăreau cu aer absent, cu fețe lipsite de orice expresie, cum înaintează, la fel cum ar fi privit un gunoi rostogolit de vînt. Apoi privirile lor colindară la fel de apatice, dar oglindind un spirit de observație experimentat, peste siluetele fetelor care se duceau în grupuri la slujbele lor. îmbrăcate toate în rochii de bumbac subțire ca foița, de culori deschise, cu piepteni de celuloid strălucitori, trandafirii sau albaștri înfipți în părul lor negru. Se uitară și la fetele din mediul mai înstărit, în veșmintele lor de ceremonie, rochii negre diafane și mantile frumoase, de dantelă neagră, peste înalții piepțini din baga, pășind incet și deschizîndu-și trep-tat largile evantaie negre, spre biserica aflată de cealaltă parte a pieții.

Cînd ultima fată dispăru în interiorul lăcașului, ochii oamenilor tolăniți la masă rătăciră apoi peste micile trăz-năi familiare ale făpturilor care stăteau în pervazul ferestrelor și în balcoanele cele mai apropiate de terasă. Un motan lung și cenușiu se ghemuia pînditor pe fereastra casei stăpînilor, privindu-și vrăjmașul, papagalul, intrusul acela cu glas omenesc care-l amăgise iarăși și iarăși cu invitația de a veni să capete ceva de mîncare. Papagalul își ațintea ochiul de bronz către maimuța care începea să-l ocărască în fiecare dimineață la răsăritul soarelui și îl tot ocăra cît era ziua de lungă, într-un grai pe care nu-l putea înțelege. Pe grilajul balconului învecinat, maimuța sărea cît îi îngăduia lanțul spre papagal, care țipa și filfîia din aripi, trăgînd de curelușa care îl ținea legat de picior. Plictisită de jocul acela, maimuța se fofilă pe lîngă zid și papagalul purcese la o monotonă litanie de blesteme, scuturîndu-și penele. Mireazma nuci-lor de cocos sparte, din coșul vînzătorului postat pe tro-tuarul de sub balcon, o ispiti pe maimuță. Sări spre coș, se bălăngăni frenetic suspendată de mijlocul ei gingaș și delicat și se cățără iar în susul lanțului, în siguranță.

O femeie își întinse brațul gol spre papagal, peste fe-reastră, și îi dădu o banană răscoaptă. Pasărea, cu un ușor cîrîit de mulțumire, o luă cu o gheară și o mîncă, piro-nind un ochi sever și primejdios asupra maimuței, care pălăvrăgea, stăpînită de lăcomie și de spaimă. Motanul,

care îi dispreţuia pe amîndoi şi nu se temea de nici unul, deoarece era slobod să lupte sau să fugă după bunul lui plac, fu stîrnit de mirosul cărnii crude, mînjite de sînge, care atîrna în cîrligele din mica dugheană a măcelarului de la parter. Deodată, lunecă peste pervaz şi căzu în tăcere peste resturile de la picioarele măcelarului. Un cîine rîios sări la motan, arătîndu-şi colţii, şi se iscă o goană de toată frumuseţea, însoţită de schelălăieli, pînă la cel mai apropiat copac din piaţă, unde motanul scăpă de primejdie căţărîndu-se pe trunchi, iar javra, orbită de furie, se poticni de picioarele oropsite ale indianului aşezat pe bancă. Indianul păru că abia se clinteşte, totuşi, cu o desăvîrşită rapiditate şi economie de energie, îşi arcui din genunchi piciorul şi trase o lovitură cu latura ascuţită a sandalei în coastele scheletice ale cîinelui. Cîinele, urlînd cît îl ţineau puterile, dădu buzna îndărăt în dugheana măcelarului.

Unul dintre oamenii de pe terasă căscă în lege, scuturînd ziarele mototolite trîntite dinaintea lui, şi examină iarăşi fotografia publicată pe o pagină întreagă, înfăţişînd un cadavru sfîrtecat şi cu măruntaiele scoase, zăcînd alături de un mic crater făcut de bomba explodată în patio-ul [1] consulatului suedez, pe fundalul unor plante puse în hirdaie şi al unor colivii de răchită. Pînă la urmă, singura persoană ucisă fusese un servitor indian, un băieţandru. Faţa nu fusese vătămată şi în ochii larg deschişi plutea o paşnică melancolie, iar o mînă zăcea întinsă cu delicateţe peste un maldăr de măruntaie năclăite, risipite alături de el.

Un bărbat de la o masă învecinată se ridică de pe scaun, se aplecă să se uite la fotografie şi clătină din cap. Era un om mai vîrstnic, cu o faţă neagră, ulcioasă, iar haina albă de olandă şi gulerul moale se fleşcăiseră, leoarcă de sudoare.

— Totuşi, urîtă treabă ! spuse el, cu glas cam ridicat. O greşeală, ca de obicei !

— Bine-nţeles, aşa spun şi ziarele, folosind o droaie de cuvinte, rosti un personaj mai tînăr, aprobînd părerea celorlalţi doi.

---

[1] Curte interioară.

Începură să citească editorialul. Autorul era absolut sigur că nici un suflet de om din întregul Mexic, și cu atît mai puțin cineva din Veracruz, nu ar fi putut nutri dorința de a se atinge măcar de un fir de păr din capul consulului suedez, care se dovedise a fi un prieten de nădejde al orașului, cel mai civilizat și mai respectabil dintre toți rezidenții străini.

În realitate bomba fusese destinată unui moșier bogat și lipsit de scrupule, care locuia alături de consulat. Printr-o fatală eroare, față de care cea mai cruntă reprobare nu era de ajuns de severă, explozia se produsese în altă casă. Editorialistul era mai mult decît conștient că prin asemenea nefericite hazarduri ar putea fi provocate incidente internaționale de cea mai serioasă gravitate. De aceea cetățenii orașului Veracruz se grăbeau să prezinte cele mai fierbinți scuze, izvorîte din adîncul inimii, atît consulului, cît și măreței și pașnicei națiuni pe care o reprezenta, și erau pregătiți efectiv să aducă toate reparațiile cerute în asemenea cazuri de relațiile civilizate dintre state. Printr-o împrejurare nespus de norocoasă, consulul fusese absent la ora sinistrului, desfătîndu-se cu *aquavit* [1] și suc de lămîie, laolaltă cu membrii familiei sale, în căminul unui prieten. Toți cetățenii din Veracruz, pînă la unul, nutreau speranța că domnia-sa va binevoi să închidă ochii asupra tragicei erori și să o ierte, deoarece trăim vremuri aspre, cînd primejdia îi pîndește pretutindeni, pe toți. Între timp, de pe urma lamentabilului incident s-ar putea chiar trage unele foloase, dacă ar fi să slujească drept avertisment tuturor nerușinaților exploatatori fără inimă ai oneștilor chiriași veracruzani, amintindu-le că Revoluția a ajuns realmente la putere, că muncitorii sînt însuflețiți de hotărîrea neclintită de a pune capăt împilărilor sociale și economice, precum și de a se răzbuna cu vîrf și îndesat pentru nedreptățile îndurate în trecut.

Bărbatul mai tînăr întoarse pagina și cei doi continuară împreună lectura. Autorul articolului de fond dorea să explice și altă împrejurare. Era limpede ca bună ziua

[1] Aperitiv scandinav ; licoare incoloră, extrasă din cartofi, lemn sau grîu.

că nimeni n-avea vreo vină dacă, pînă la urmă, serbarea plănuită pentru a celebra explozia se tinuse, în pofida stîngaciului eşec al celor care se dedicaseră muncii de distrugere. Pregătirile costaseră o oarecare cheltuială şi osteneală, fuseseră comandate şi plătite artificii încă cu opt zile mai înainte, iar spiritul izbînzii plutea în aer. Ar fi fost a atitudine în ultimul hal de penibilă să-i fi dezamăgit pe muncitorii din Veracruz dornici de puţină voioşie, pe fermecătoarele lor doamne şi pe copiii lor care cresc într-o lume nouă, unde domneşte libertatea pentru toţi. Negreşit, faptul că viaţa unui băieţandru onest, un umil membru al proletariatului călcat în picioare, fusese curmată atît de prematur, era un motiv de doliu public. Pentru rămăşiţele lui pămînteşti se planificase o imensă şi onorabilă ceremonie funerară, demnă de un martir al marii cauze a libertăţii şi justiţiei sociale. Totodată, familiei sale profund îndurerate urma să i se acorde o însemnată despăgubire materială. Toate sindicatele din oraş asiguraseră de pe acum, prin subscripţii voluntare, două camioane încărcate cu ofrande florale ; cinci fanfare aveau să intoneze marşuri funebre şi cîntece revoluţionare, de la portalul Catedralei pînă la cimitir, şi era de aşteptat că oricare bărbat şi orice femeie muncitoare în stare să umble va lua parte la marea procesiune.

— Ptiu, se înfierbîntă tare pe-aici ! spuse tînărul, frecîndu-şi ceafa cu batîsta, îndărătul gulerului.

Cel mai vîrstnic zise, cu glas scăzut, aproape şoptit, vorbind cu o mişcare abia perceptibilă a buzelor :

— E limpede, porcii ăştia merg pînă la capăt. De mai bine de un an n-am mai încasat nici un peso de la vreunul din chiriaşii mei. S-ar putea să nici nu mai încasez în vecii vecilor. Mucezesc acolo, în cvartalul acela compus din treizeci şi cinci de case, din mahalaua Soledad, scărpinîndu-şi păduchii pe cheltuiala mea...

Ambii se priviră liniştit drept în ochi.

— Nu par să-şi dea seama că genul acesta de lucruri poate fi făcut să lucreze în ambele sensuri.

Cel mai tînăr încuviinţă din cap. Se îndepărtară împreună, spre a ieşi din raza auditivă a chelnerilor.

— Cizmarii mei au făcut grevă de patru ori în șapte luni, zise tînărul. Vorbesc aproape de față cu mine despre preluarea fabricii. În ziua cînd vor încerca așa ceva, îți promit că incendiul va mistui din temelii întreaga întreprindere. Totul este asigurat pe o sumă frumoasă.

— De ce mai așteptăm ? întrebă cel mai în vîrstă și o violență mocnită explodă brusc, în tonul lui rezervat. De ce n-am făcut rost de cincizeci de mitraliere, ieri seară, să deschidem focul asupra manifestației lor festive ? Deocamdată n-au în mîna lor armata. De ce n-am trimis după trupe ? Cincizeci de mitraliere, zic ? De ce nu cinci mii ? De ce nu un vagon încărcat cu grenade de mînă ? Ce se întîmplă cu noi ? Nu cumva ne pierdem mințile ?

Cel mai tînăr privi cu încordare drept înainte, ca și cum în mintea lui s-ar fi desfășurat vreun spectacol captivant.

— Abia a început, zise el, cu un zîmbet politicos. Lasă lucrurile să meargă ceva mai departe, pînă ce vor ajunge într-o fază cînd merită să acționăm. Nu fii îngrijorat, îi zdrobim noi, îi facem zob. Nu vor cîștiga niciodată lupta. Sînt niște biete vite, în așa hal de mărginiți, încît nici macar nu știu că nu fac altceva decît să lupte pentru a-și schimba stăpînii... Ei bine, pentru încă o bucată de vreme, am de gînd să fiu eu stăpînul.

— Nu și dacă ne mulțumim să stăm cu brațele încrucișate și-i lăsăm să-și reverse puhoiul peste noi, zise cel mai vîrstnic.

— Nu vor cîștiga niciodată, răspunse cel mai tînăr.

Se îndepărtară.

Cei lăsați în urmă începură să se împrăștie încet, plecînd de pe terasă, lăsîndu-și ziarele pe mese. Remarcară cu dezgust că străzile începeau iarăși să mișune de ultimul val de oameni sosiți în oraș pentru a se îmbarca pe vasul următor, păsări trecătoare picate Dumnezeu știe de unde, meliținд în limbile lor bolovănoase. Pînă și spaniola vorbită de ei nu era spaniola din Mexic. Cît despre femeile aflate în rîndurile lor, cu excepția catifelatei frumuseți ocazionale a vreunei autentice fete mexicane, erau totdeauna aceleași, indiferent de naționalitatea lor bizară : niște sperietori de ciori intre după vîrste, sulemenite,

prea grase sau prea slabe, și niște tinere vietăți cu piept plat și glas zgomotos, cu părul tuns scurt, pășind băiețoase în pantofi cu toc jos, purtînd fuste atît de scurte încît dezvăluiau privirii picioarele hărăzite să nu fie văzute de alt ochi decît cel al Domnului. Dacă se nimereau unele excepții la aceste reguli erau pur și simplu ignorate : toți străinii, ca națiune, erau odioși și absurzi. Oamenii din Veracruz nu se mai săturau să se distreze ridiculizînd înfățișarea străinelor, îmbrăcămintea lor, glasurile, neînfrînatelor lor purtări lipsite de feminitate — mai cu seamă ale americancelor. Cîte o dată soseau și plecau cu vapoarele acelea persoane bogate și însemnate, dar fiind bogate și însemnate, abia dacă se arătau la față altfel decît în automobile circulînd cu mare viteză, sau aflîndu-se în vreo seniorială pauză în mijlocul mormanului lor de bagaje scumpe, pe peron sau pe chei. Aspectul lor fizic tot nu conta prea mult, oricum. Erau ridiculizate pe alte temeiuri, mai înalte.

Ei — fiind cu toții inconștienți și plini de dezinvoltură, cum păreau, inspectînd cu privirea o lume făcută pentru ei și dînd ordine oricui le cădea sub ochi, fără ca personal să miște măcar un deget — ei purtau întipărit pe frunte semnul pieirii, așa le spuneau liderii sindicali ciracilor lor, și puteau fi de pe acum priviți cu un dram de curiozitate, ca o rasă sortită dispariției. Privitorii hotărîră că noua gloată de pasageri era obișnuită — nu arătau a fi nici mai buni, nici mai răi decît alții, dar totdeauna se găseau cîteva amuzante variațiuni pe aceeași temă.

Funcționarul hotelului scoase nasul afară să prindă o frîntură din lumina zilei, iar chelnerii, în sacourile lor albe pătate și mototolite, începură să mături cu șervetele praful și firimiturile de pe fețele de mese, pregătindu-se pentru dejun. Observară cu dispreț că lotul cotidian de călători se tîra iarăși în interiorul hotelului, căutînd odihnă, după ce toată dimineața roiseră în lungul și în latul orașului.

Hotărît lucru, călătorii nu arătau grozav. Coborîseră cu chiu cu vai din trenul care îi adusese din interiorul țării, înțepeniți de încercarea de a dormi complet îmbrăcați, pe locurile lor, cu mințile rănite de recenta smulgere

a rădăcinilor vieţii lor, cam posomorîţi din pricina vreunui misterios sentiment al eşecului, a despărţirii forţate, a lipsei căminului, indiferent cît de temporară era. Spălaţi cum dăduse Dumnezeu, neîngrijiţi şi prăfuiţi, cu un vag aer distrat în ochii lor împresuraţi de cearcănele vinete, săpate de oboseală şi neliniște, fiecare ducea cu el hîrtii semnate, ştampilate, ca dovadă că se născuse într-un anumit loc şi timp, şi poseda un nume, un reazem de vreun fel pe lumea aceasta, avea în vedere o călătorie, din motive întemeiate şi bine chibzuite, şi bunuri personale care meritau o privire din partea vameşilor, la frontiere.

Fiecare spera că actele acelea ar putea stabili pentru el măcar o momentană imunitate faţă de hazardurile aventurii întreprinse şi primul gînd al fiecăruia era că el unul trebuia să plece de îndată, înainte de a sosi restul mulţimii, şi să-şi rezolve mai întîi preţioasele lui treburi personale prin diferitele birouri, consulate, departamente care se ocupau de cutare şi cutare problemă. Totul începea să semene nu cu un voiaj, cît cu o cursă de obstacole.

Din acest punct de vedere erau toţi de o seamă şi împărtăşeau o speranţă comună. Trăiau, individual şi în masă, pentru unicul ţel de a se urca chiar în ziua aceea la bordul unui vas german ancorat în docuri. Venise din America de Sud, ocolind tot continentul şi se îndrepta spre Bremerhaven. Zvonuri alarmante goniseră în întîmpinarea călătorilor încă înainte de a fi părăsit Mexico-City. De la un capăt la celălalt al coastei bîntuiau uragane serioase. O revoluţie sau o grevă generală — timpul trebuia să decidă ce anume — se desfăşura, cu viteză maximă, chiar în oraşul Veracruz. O uşoară epidemie de vărsat izbucnise în mai multe localităţi de pe coastă. La auzul acelei veşti, călătorii se repeziseră buluc să fie vaccinaţi şi toţi, fără excepţie, aveau febră şi o mică cicatrice cu crustă, supurînd deasupra genunchiului sau cotului. Se mai spusese că vasul german s-ar putea să întîrzie ieşirea în larg, deoarece pierduse vremea împotmolindu-se trei zile într-un banc de nisip, în faţa portului Tampico. Dar ultima informaţie care circula era că nava se afla în port şi avea să plece la timp.

Se părea că urmau să călătorească pe riscul lor, într-o măsură mai mare decît în mod obişnuit, şi prezenţa lor în Veracruz arăta că necesitatea şi nu capriciile unui voiaj de plăcere îi mina să îşi ducă la îndeplinire intenţiile, înfruntînd asemenea condiţii descurajante. În mod evident, condiţia economică a tuturor varia de la o modestă bună stare pînă la o stînjenitoare sărăcie, dar fiecare suferea de lipsa unor mijloace suficiente, pe treapta lui socială. Sărăcia lor se putea deduce numaidecît, datorită neliniştii comune provocate de preţuri, după modul grijuliu în care îşi deschideau portofelele şi poşetele, după numărarea minuţioasă a restului primit, cu degete precise şi frunţi încreţite, după tresărirea de spaimă a cîte unui om care îşi vîra mîna în buzunarul de la piept şi se temea, pentru o clipă răvăşitoare, că i s-au topit banii.

Toţi aveau convingerea că se îndreaptă spre un loc care, dintr-un anumit motiv, era mai de dorit decît locul pe care îl părăseau, dar că era necesar să facă schimbarea cu cea mai redusă întîrziere şi cheltuială posibilă. Întîrzierea şi cheltuiala fuseseră porţia comună ce le-o rezervaseră mîinile unei oşti de oameni a căror profesie era să alerge după bacşiş, încasatori de onorarii, funcţionari consulari pe jumătate adormiţi şi reprezentanţi oficiali plictisiţi ai biroului Emigrării, cărora nu le păsa cîtuşi de puţin dacă pasagerii ajungeau pe vasul dorit sau picau morţi dinaintea lor. Vedeau prea multe exemplare de aceeaşi speţă, în fiecare zi, din zori şi pînă-n seară, emanînd acea sîcîitoare miazmă de griji financiare şi domestice care se ridica asemenea unui abur din hainele lor cu aer respectabil. Pe reprezentanţii oficiali îi durea în cot de soarta acelei spete. Aveau şi-aşa destule necazuri personale.

Aproape douăzeci şi patru de ore în şir, călătorii anonimi, fără chip, cu omenia din ei gata să secătuiască, cu suferinţele lor separate, cu amintirile, intenţiile şi voinţele lor individuale dejucate. stînd zăvorîte în eul lor lăuntric, alergau cu îndărătnicie (fiindcă în oraş era o grevă a şoferilor de taxi), transpirînd, disperînd înfometaţi (mai era şi o grevă a brutarilor şi alta a vînzătorilor de gheaţă), de la hotel pînă la biroul Emigrării, la Vamă, la Consulat, la

cheiul unde era ancorată nava și încă o dată la gară, irosindu-se într-o serie finală de încercări de a îmbina muchiile tocite ale vieților și bunurilor lor. Fiecare se trezise că bagajul îi este rechiziționat la gară de un hamal care pe loc îl lua în primire în mod tiranic, așternîndu-i dinainte întunecatele legi unilaterale impuse de situație. Apoi indivizii aceia se volatilizau cu toții în aerul străveziu, cu averea lor, și unde oare pieriseră ? Cînd aveau să se mai întoarcă ? Fiecare călător începea să simtă lipsa periuței sale de dinți, a cămășilor curate, a bluzelor, a batistelor ; alergau cu aviditate toată ziua, nerăcoriți nici măcar de apa curată.

Așa se foiau călătorii, întîlnindu-se la nesfîrșit în toate locurile inconfortabile unde le era ursit să se afle, împărtășind aceleași mizerii ; un zăduf aproape insuportabil, o lumină solară dură, incandescentă, răzbunătoare ; hrana execrabilă, mizeră, întrecînd orice închipuire, era zvîrlită în silă sub fețele lor trase de către niște chelneri insolenți. Toți dăduseră deoparte, măcar o dată, o farfurie umplută cu un soi de substanță unsuroasă în care înota o muscă sau un gîndac ; și plătiseră fără a se plînge, ba încă îi și dăduseră bacșiș chelnerului — pentru că în aer plutea însuși mirosul de violență — în același timp buimaci și stupefiați. Oricine putea fi ucis cu ușurință, pentru un cuvînt sau un gest insignifiant, și ar fi fost un sfîrșit stupid. Toți se puseseră la regim de cafea neagră, bere călduță, limonadă sintetică vîndută în sticle capsate, biscuiți sărați umezi puși în cutii de tinichea, lapte de cocos băut direct din coaja nucii. Hamalii lor se întorceau la ore neașteptate ca să-i hărțuiască, dîndu-le sfaturi eronate și pretinzînd alte bacșișuri pentru a-și îndrepta propriile lor greșeli. Necontenita și sordida presiune exercitată asupra pungilor și nervilor lor continua ca un coșmar, fără a aduce nici un progres vizibil în treburile lor presante. Femeile se lăsau pradă unor crize de lacrimi, bărbații unor izbucniri de furie, ceea ce nu-i ducea la nimic ; și cu toții aveau pleoape înroșite și picioare tare umflate.

Aceste pătimiri comune nu-i făceau cîtuși de puțin tovarăși de suferință. Dimpotrivă, fiecare se hotăra să-și

păstreze mirarea și izolarea. După ce se ignorau reciproc în cursul acelor ore stăpînite de înfrigurare, în ochii care se întîlneau fără voie, pentru a douăzecea oară, se strecura o privire de neacceptată, ostilă recunoaștere.

„Vasăzică, iar dau peste tine aici, pînă azi nu te-am văzut niciodată, în viața mea", spuneau ochii, și se îndepărtau pîlpîind, concentrîndu-se cu încăpățînare asupra problemelor personale. Călătorii erau pe rînd martori la umilințele celorlalți, repetau pomelnicul treburilor particulare în auzul tuturor, răspundeau iară și iară la întrebări sîcîitoare, ca să le mai scrie încă o dată în vreun registru vreun funcționăraș lipicios. Se opreau în grupuri mici în fața acelorași priveliști, citeau cu glas tare firme, în cor, puneau întrebări acelorași trecători, dar între ei nu se stabilea nici un fel de legătură. Era ca și cum, privind în perspectivă îndelungatul voiaj care-i aștepta, ar fi ajuns la hotărîrea comună că nu poți fi niciodată destul de circumspect cînd este vorba de cunoștințe întîlnite întîmplător, făcute la voia hazardului.

— Ia te uită, spunea receptionistul chelnerului cel mai apropiat de el, iarăși vin *burros* [1] ai noștri !

Chelnerii, bălăngănindu-și zdrențele slinoase, aruncau priviri disprețuitoare — intenționînd să fie remarcate — lotului acela absolut disperat de făpturi omenești care luau în tăcută stăpînire terasa localului, trîntindu-se pe scaune în jurul meselor și stînd acolo în neștire, de parcă ar fi și naufragiat. Acolo se afla din nou femeia aceea absurd de grasă, cu picioarele ca niște trunchiuri de copac, cu grăsunul ei de bărbat îmbrăcat într-un costum negru prăfuit și cu buldogul lor alb și burlos.

— *No, Señora* [2], îi spusese receptionistului cu demnitate, în ziua precedentă, chiar dacă aici sîntem doar în Mexic, tot nu permitem accesul cîinilor în camerele noastre.

Ridicula femeie își sărutase dobitocul pe nasul umed, înainte de a-l inmîna unui *boy* care-l legase în patio-ul bucătăriei, ca să înnopteze acolo. Bébé buldogul trecuse prin această încercare păstrînd tăcerea îndoliată a eroicei

---

[1] Catîr (în spaniolă în original). În sensul de „fraieri".
[2] Nu, doamnă (în spaniolă în original).

sale semințiii și nu purta pică nimănui. Acum stăpînii lui începură pe loc să exploreze adîncurile încăpătorului coș cu alimente pe care-l cărau cu ei pretutindeni.

O tînără femeie înaltă și subțire — o „fată" cu picioare lungi, frumoase, cu un cap firav, cu părul tuns scurt, unduind pe gîtul ei lung, și-o fustă verde fluturîndu-i pleoștiță în jurul pulpelor — păși înăuntru, țipîndu-i ceva în germană, ca o păuniță, însoțitorului său, un omuleț dolofan, rozaliu și cu rît de porc. Un bărbat înalt și deșirat, cu mîini și picioare neobișnuit de mari. cu păr blond-albicios tuns mărunt ca o perie peste fruntea lui terîbil de încruntată, trecu pe lîngă hotel umblînd razna, ca și cum n-ar fi recunoscut locul, se întoarse și se așeză de unul singur, cufundat iar în transă. Un băiețaș cu trăsături delicate, roșcat, de vreo opt ani, cu pistrui arămii ieșind în relief pe pielea de-o paloare verzuie, pocnea de căldură și transpira într-un costum de călătorie mexican, croit din piele portocalie. Tatăl lui, german, cu înfățișare maladivă și tristă, exasperata lui mamă germană, îl zoreau să meargă înaintea lor. Băiețașul repeta monoton : „Vreau să plec, mamă, vreau să plec — și se contorsiona din creștet pînă-n tălpi.

— Unde să pleci ? — întreba mama, cu glas ascuțit. Ce tot vrei ? Vorbește lămurit. Plecăm în Germania, asta nu-ți ajunge ?

— Vreau să plec, zise băiețașul, pierdut, apelînd la tatăl său. Părinții schimbară o privire, mama zise :

— Doamne sfinte, îmi plesnește creierul !

Tatăl îl luă de mînă pe băiețaș și-l zori să se afunde în peștera neagră a coridorului.

— Poftim, ce li se mai năzare turiștilor ăstora, spuse recepționistul unui chelner, să îmbrace un copil în haine de piele, în plin august, făcînd din el o maimuță !

Mama își întoarse capul într-altă parte, la auzul acestor cuvinte, roși, își mușcă buzele, apoi își ascunse fața în palme, liniștită, și rămase așa o clipă, într-o nemișcare desăvîrșită.

— Vorbind de maimuțe, ce mai zici de asta ? întrebă chelnerul, făcînd un semn abia perceptibil cu cîrpa spre o femeie tînără, o americană îmbrăcată cu pantaloni de

bumbac albastru-închis și o șemizetă de bumbac albastru deschis : un cordon de piele lat și un fel de fular albastru imprimat, înfășurat în jurul gîtului, îi completau toaleta pe care și-o procurase împrumutînd fără autorizare ținuta de lucru a indienilor din orașele mexicane. Era cu capul descoperit. Părul ei negru, despărțit cu cărare la mijloc și răsucit într-un coc pe ceafă, ar fi apărut cam demodat la New York, dar era încă foarte potrivit în Mexic. Tînărul care o însoțea purta un decent costum alb de pînză și o pălărie de panama obișnuită.

Recepționistul vorbi cu glas scăzut, dar nu de-ajuns de discret, rostind cea mai ucigătoare insultă pe care o cunoștea :

— Poate e o catîrcă — se aventură să afirme. În timp ce se depărta, constată cu o ranchiună satisfăcută că americanii înțelegeau și spaniola. Tînăra femeie se crispă toată, nasul atrăgător al tînărului se albi și nările-i zvîcniră, și cei doi se măsurară ca niște dușmani.

— Ți-am spus eu să pui o fustă aici, zise tînărul. Totdeauna știi tu mai bine.

— Ssst ! zise tînăra, cu glas plictisit, aton. Pur și simplu, taci. Acum nu mai pot să mă schimb, pînă ce nu ne îmbarcăm pe vas.

Patru fete spaniole drăguțe, cu piele brună și gît lung, avînd un aer de impudoare profesională, cu fustele lor negre șleampăte, prea strîmte în jurul șoldurilor lor zvelte, cu jupoanele colorate și plisate întrezărindu-se jerpelite deasupra picioarelor grațioase, cutreierașeră piața în sus și-n jos, în dreapta și-n stînga, și pe laturi, pătrunzînd pe îngustele străzi laterale, care se întindeau între zidurile joase din mortar alb, mînjite cu pete și ciuruite de gloanțe. Dăduseră buzna printr-o sumedenie de prăvălii, se așezaseră roată pe terasă, mîncînd fructe și aruncînd cojile, în timp ce sporovăiala lor rapidă continua, zgomotoasă ca larma unui stol de păsări certărețe. Erau însoțite de un număr egal de tineri bruni, mlădioși, cu păr negru mătăsos lipit cu ulei de țestele lor înguste, cu cingători late încătărămîndu-le mijlocul tras prin inel ; și o pereche de copii gălbejiți, precoci, băiat și fetiță, gemeni, avînd vreo șase ani. Erau singurii călători care

luaseră parte la serbarea cu artificii urmată de dans dată în seara precedentă. Salutaseră cu urale înălțarea pe firmament a rachetelor, dansaseră între ei în mijlocul mulțimii și apoi se depărtaseră puțin ca să petreacă după pofta inimii, dansînd iarăși, *jota*, *malagueña* [1], *bolero*, acompaniindu-se cu castanietele. În jurul lor se adunase o mulțime de privitori și la urmă una din fete făcuse chetă printre ei, ținîndu-și fusta întinsă ca să prindă gologanii aruncați și făcînd să-i foșnească lenjeria plisată.

Afacerile acestei trupe necesitaseră un neobișnuit șir de aranjamente. Își duceau traiul într-un grup deslînat și imperfect domesticit, strigînd la copii, care nu ascultau de nici unul dintre ei, în mod imparțial, și erau plezniți și tîrîți de mînă în chip egal de toți. Împovărați cu pachete informe, legate într-o doară, cu ochii scăpărători și șoldurile unduindu-le în toate direcțiile, deveneau din ce în ce mai flenduroși, dar moralul lor nu se prăbușea defel. În cele din urmă, repezindu-se pe terasă, se strînseră ciotcă în jurul unei singure mese, bătînd cu pumnul în ea și strigînd la chelner, țipîndu-și comenzile toți deodată, pe cînd copiii se alăturau fără teamă vacarmului.

O femeie zveltă, rezervată, între două vîrste, îmbrăcată convențional cu o rochie din pînză albastru închis, cu o pălărie albastră cu bor lat care-i umbrea părul negru, fața mică, destul de frumoasă, și ochii de-un albastru închis, cu privire intensă, se uită la spanioli cu oarecare dezgust, ridicîndu-și mîneca scurtă peste brațul drept, uitîndu-se din nou la locul unde o ciupise o cerșetoare. Pe mușchiul moale al brațului se formase un nod tare, împestrițat deja de pete vinete și purpurii. Femeia simțea dorința să arate cuiva vînătaia aceea dureroasă și s-i spună cu degajare ca și cum ar fi vorbit despre altcineva : „Asta e un lucru care cu siguranță nu se întîmplă cu-adevărat, nu-i așa ? Dar nu avea cui, așa că netezi la loc pînza boțită a mînecii. În dimineața aceea o pornise din hotel după ce făcuse o baie rece și dăduse pe gît o cantitate serioasă de cafea fierbinte, așa oribilă cum era, avînd o dispoziție ceva mai puțin cumplită după somn,

[1] Dansuri din Aragon și, respectiv, Andaluzia.

ducîndu-se să facă altă vizită la Biroul de Emigrări. Cerşetoarea stătea cu spatele lipit de perete, cu genunchii ridicaţi pînă la gură, cufundată într-o puzderie de fuste trenţăroase, mîncînd un ardei fierbinte înfăşurat într-o tortilla. Se opri din mîncat cînd o văzu pe americancă, îşi trecu hrana în mîna stîngă, se adună de pe jos şi păşi spre prada ei cu fluierele slabe ale picioarelor unduind, cu ochii galbeni pironiţi ca o armă, în obrazul ei tăbăcit de intemperii.

„Dă-mi de-ndată o milostenie, în numele Domnului", grăi ameninţător femeia, ricîind cu degetele cotul străinei, care-şi amintea şi acum plăcutul, limpedele fior de mînie îndreptăţită cu care-i răspunsese, în spaniola cea mai curată de care era capabilă, că, negreşit, nici nu-i trecea prin cap aşa ceva. Atunci cerşetoarea, cu un gest aprig de uliu care se abate, îşi săgetase ghearele lungi şi tari, apucase o cută de carne de lîngă umăr şi răsucise, răsucise cu năduf, cu unghiile-i muşcînd în piele, şi fugise iute ca fulgerul, lipăind pe pavaj cu picioarele sale desculţe. Ce mai, fusese ca un vis urît. Firește, asemenea lucruri nu se pot întîmpla, îşi spunea femeia în rochie albastră — sau, cel puţin, nu mie. Se cufundă în gînduri, deprimată, îşi şterse faţa cu batista şi se uită la ceas.

Germanul grăsun, în haina neagră prăfuită şi soţia lui grasă îşi rezimau capetele şi purtau o conversaţie tainică, încuviinţîndu-se din cap. Pe urmă traversară piaţa, cu coşul de provizii şi cîinele lor, şi se aşezară la capătul băncii din faţa indianului cel nemişcat. Mîncară în tăcere, dînd la o parte hîrtia albă cerată de pe nişte uriaşe sandvişuri albe, bînd pe rînd din păhărelul unui termos încăpător. Cîinele alb şi dolofan stătea la picioarele lor, îndreptîndu-şi în sus botul căscat cu încredere, deschizîndu-l şi închizîndu-l cu un *pleosc* ca să înghită bucăţile date de stăpîni. Mîncau şi tot mîncau, solid, grav, cu demnitate, pe cînd micul indian care şedea lîngă ei nu dădea nici un semn de viaţă ; stomacul lui scobit abia dacă se mişca, în ritmul respiraţiei uşoare. Soţia înfăşură la loc, cu degete de gospodină, ce mai rămăsese din mîncarea consumată şi lăsă pacheţelul pe bancă lîngă indian. Acesta aruncă o singură privire rapidă asupra lui şi îşi întoarse iar capul.

Perechea germană, cu cîinele și coșul lor, se întoarse la masă și ceru o sticlă de bere cu două pahare. Cerșetorul estropiat se ridică de sub copacul unde zăcea, adulmecă și se tîrî către mirosul de mîncare. Ridicîndu-se niței, cuprinse bocceaua cu cioturile lui acoperite cu piele și o trase jos. Rezemîndu-se de bancă, se chinci peste restul de hrană și mîncă stînd pe pămînt, clefăind și înfulecînd. Indianul stătea neclintit, privind în depărtare.

Fata în pantaloni albaștri întinse mîna, îl bătu ușor pe cap cu palma pe buldogul alb și-l mîngîie.

— E un cîine blînd, îi spuse stăpînei animalului, și aceasta îi răspunse blajin, dar vag, fără ca ochii ei să întîlnească privirea străinei.

— A, bietul meu Bébé e așa de cuminte — vorbea o engleză aproape fără accent — și atît de răbdător, dar mă tem doar că uneori poate să creadă că e pedepsit, cu tot balamucul ăsta.

Turnă un pic de bere pe batistă și șterse cu tandrețe fața mare a cîinelui, și aproape cu aceeași tandrețe o ignoră pe fata aceea americană, indecent îmbrăcată, indecent și respingător.

Femeia tunsă scurt, în rochie verde, îi făcu pe toți să tresară, sărind de pe scaun țipînd în germană :

— Vai, ia uitați-vă ce se întîmplă ! Vai, dar ce-i fac ?

Brațele sale lungi se vînturară și arătară spre copacul cel mare din piață.

Vreo cinci-șase indieni mici de stat străbătură piața, trepădînd, ieșind din umbra bisericii. Purtau la subsuoară pușți de calibru redus și înaintau cu pași mărunți, ușori, fără grabă, spre indianul care stătea pe bancă. Acesta îi privea cum se apropie fără a-și modifica deloc expresia. Fețele lor nu trădau severitate, erau impersonale, secrete. Se opriră în fața lui, îl înconjurară. Fără a schimba un cuvînt sau o privire, fără o pauză, omul se ridică și se îndepărtă în mijlocul celorlalți, toți fără a face un zgomot cu sandalele lor ferfenițate și indispensabilii de bumbac albi, filfiindu-le în jurul gleznelor.

Călătorii urmăreau scena cu apatie, ca și cum și-ar fi cruțat o curiozitate care n-avea să fie niciodată satisfăcută. Pe lîngă aceasta, ceea ce i se întîmpla oricui în locul acela, da, pînă și lor înșiși, nu-i privea de fel.

— Nu-ţi bate capul, i se adresă bărbatul cu rît de porc fetei învesmîntate în verde, aşa ceva nu-i nimic neobişnuit aici. Pînă la urmă, n-au de gînd decît să-l împuşte ! Se prea poate să fi furat o mînă de *chili !*[1] Sau s-ar putea să fie o mică răfuială de politică sătească.

Remarca aceasta îl stîrni pe bărbatul blond şi scofîlcit, cu mîini şi picioare uriaşe. Îşi destinse corpul lung, îşi descrucişă picioarele şi îşi aţinti privirea mohorîtă asupra dolofanului.

— Da, rosti el în germană, cu accent străin, cu glasul său bubuitor rostogolind silabele, se prea poate să fie la mijloc politică. Aici nu există altceva. Politică şi greve şi bombe. Uitaţi-vă cum au trebuit să bombardeze pînă şi consulatul suedez. Chiar de-ar fi la mijloc un accident, cum zic ei — o minciună ! De ce tocmai consulatul suedez, pot să întreb ?

Omul cu rît de porc se făcu foc şi pară şi răspunse, cu glas zgomotos, vulgar :

— De ce nu şi consulatul suedez, ca să mai facă o variaţie ? De ce să nu aibă şi alt popor, cîteodată, un mic necaz ? De ce trebuie să sufere totdeauna germanii, în blestematele astea de ţări străine ?

Lunganul osos ignoră întrebarea. Se înfundă iar în scaun, cu genele lui alburii închise peste ochii pali, sorbi cu paiul citronada pusă dinaintea lui, într-un şuvoi continuu. Germanii din jurul lor se foiră stingheriţi, cu trăsăturile împietrite de dezaprobare. În mod neoportun, involuntar, feţele lor spuneau jenate : „Iată genul de german care ne face tuturor o reputaţie proastă, prin străinătăţuri". Omuleţul era roşu şi umflat la faţă ; părea că îl întărîtă vreo profundă nedreptate suferită personal. Urmă o lungă, fierbinte şi asudată tăcere pălită de soare ; apoi mişcare, împingerea scaunelor, strîngerea pachetelor, o lentă lunecare către împrăştiere. Vasul urma să iasă în larg la ora patru, era timpul să plece.

Dr. Schumann străbătu puntea cu pasul ordonat al unui vechi militar de carieră şi rămase drept lîngă balustradă, relaxat fără a se moleşi, cu mîinile atîrnînd în lă-

[1] Pigment foarte iute.

turi, privind cum se tîrșea procesiunea călătorilor care urcau pasarela. Avea un frumos nas acvilin, un cap serios, frumos modelat și două cicatrice zig-zagate, negre, urmele duelurilor, rămase pe obrazul sting. Una din ele era „o frumusețe“, cum o numesc germanii — despicătura vrednică de invidie, de la ureche pînă la gură, plasată perfect, încît, cîndva, pesemne că îi desgolise dinții. Vindecată de atîția ani, cicatricea mai avea și acum o suprafață noduroasă, o cusătură lată. Doctorul Schumann o purta bine. la fel cum își purta și virsta de șaizeci de ani. Amîndouă îi stăteau bine. Ochii lui, căprui deschis, îndreptați calm spre un anumit punct pe unde oamenii se apropiau și treceau nu trădau speculație sau curiozitate, dar îi însufleța o abstractă bunătate și chiar duioșie. Părea amabil, bine crescut și înzestrat cu o desăvîrșită stăpînire de sine, cum stătea așa profilat pe fundalul unui grup de ofițeri ai vasului, cu păr deschis la culoare, foarte tineri, avînd statura mai degrabă sub medie, îmbrăcați în alb, și al echipajului alcătuit din marinari masivi, solizi, cu chipuri tîmpe, fiecare avînd fața inexpresivă și purtările absorbite ale unor subalterni temeinic disciplinați.

Pasagerii, ieșind din mucegăiala pavilioanelor vămii, clipind din ochi, cînd dădeau de lumina orbitoare a soarelui arătau cu toții asemenea unor infirmi care se tîrăsc pentru ultima oară pe picioare proprii, eșuînd într-un spital. Doctorul Schumann observă una dintre cele mai miniaturale siluete de cocoșat pe care le văzuse vreodată, un pitic care, privit de sus, dădea impresia că are picioare atașate de omoplați. cu pieptul povîrnit, oscilînd deasupra cavității pelviene în legănare, iar capul — cu lunga, uscata și răbdătoarea lui față suferindă — rezemat de gheb. Imediat în spatele său un flăcău înalt, cu păr auriu sclipitor și o gură bosumflată, împingea și zmucea un cărucior ușor, în care zăcea un muribund scund, trist, cu barbete negre rărite și împestrițate de fire sure, cu mîinile atîrnîndu-i moi pe pledul cafeniu pus peste genunchi, cu ochii închiși. Capul lui se balansa încetișor în ritmul căruciorului, dar altminteri nu dădea nici un semn de viață.

O tînără mexicană, domolită și abătută de recenta ei maternitate, îmbrăcată în eleganta și perpetua ținută de

doliu a castei sale, urcă încet, sprijinindu-se de braţul doicii indiene care purta la piept copilul, cu lunga lui rochiţă brodată revărsată peste braţ, aproape pînă la pămînt. Indiana avea în urechi inele cu pietre scînteietoare, iar sub fusta ei „Pueblo", întinsă roată, împodobită cu o broderie fantezistă, micile sale picioare desculţe înaintau şi se retrăgeau cu modestie. Urma o pereche indescriptibilă, părinţii incolori ai fetei zdravene care păşea între ei, mai înaltă şi mai voluminoasă decît amîndoi, tustrei rotindu-şi în jur privirile, cu feţe opace, confuze. Doi preoţi mexicani, foarte asemănători prin ochii lor mohorîţi şi maxilarele negre-albăstrii, ocoliră cu sprinteneală lenta procesiune şi ajunseră în fruntea şirului. „O să aducă ghinion călătoriei", spuse unul din ofiţeri altuia şi amîndoi îşi îndepărtară discret privirile.

„Oricum, nu e un semn la fel de rău ca nişte maici, spuse cel de-al doilea, e nevoie de maici ca să se scufunde un vas."

Cele patru fete spaniole, drăguţe şi şleampăte, cu pletele negre răvăşite peste urechi, purtînd pantofi negri cu talpă subţire, prea ascuţiţi la vîrfuri şi cu tocurile lor înalte prea tocite, îşi luau adio cu dezinvoltură, împărţind sărutări în dreapta şi în stînga, la vreo cinci-şase juni din localitate, care le aduseseră flori şi coşuri cu fructe. Apoi propriul lor stoc de patru tineri cu talie de viespe li se alăturaseră şi o porniră agale în sus, fetele aruncînd priviri speculative, cîntărind şirul de ofiţeraşi blonzi. Gemenii, mînjiţi pe faţă, ronţăind pe furiş dulciuri din mototolite pungi de hîrtie, îi urmau cu aer detaşat. Un lot asortat de americani, neavînd aproape nici o trăsătură distinctivă pe care s-o poată remarca doctorul Schumann, afară de faptul evident că nu puteau fi altceva decît americani, apărură după ei. Erau în general mai zvelţi şi cu osatură mai uşoară decît germanii, dar nu atît de graţioşi ca spaniolii şi mexicanii. Nu fu în stare nici să stabilească din ce clasă socială fac parte, cum izbutea cu ceilalţi ; aveau cu toţii feţe ciudat de încordate, preocupate, totuşi expresiile lor nu le dezvăluiau aproape nimic din caracter. O femeie între două vîrste, drăguţă, purtînd o rochie albastru-închis, părea foarte respectabilă, dar o vînătaie

mare, neregulată, aflată pe brațul ei — mai mult ca sigur, rezultatul unei ciupituri amoroase — mai jos de mîneca scurtă, îi dădea un aer cam dezmățat cu totul nepotrivit.

Fata în pantaloni albaștri avea ochi frumoși, dar ținuta ei cutezătoare, ușuratecă îi altera farmecul în ochii doctorului Schumann, părerea lui fiind că modestia rămîne trăsătura cea mai frumoasă cu care poate fi înzestrată o fată tînără. Tînărul de lîngă ea prezenta un profil de încăpățînat, cu un nas roman, ca un cal nărăvaș, dar cu sînge rece. Ochii lui albaștri erau rezervați, secretoși. Un individ tînăr, înalt, brun, pe care doctorul Schumann își aminti că-l îmbarcaseră în vreun port din Texas, coborîse pe țărm și acum se întorcea. Întinse pasul, ținînd urma fetelor spaniole, măsurîndu-le cu o expresie care ar putea fi descrisă doar drept ocheadă pofticioasă. Mulțimea pasagerilor se mai trudea să urce, cînd Herr Schumann își pierdu interesul și se îndepărtă, ofițerii se împrăștiară și muncitorii portuari care încărcaseră vasul fără a se zori porniră să strige și să alerge de colo pînă colo. Mai rămîneau bagaje de adus, copii și adulți de urcat pe bord, iar cei care se aflau pe punte rătăceau buimaci, cu aerul unor persoane care au abandonat pe țărm ceva de mare însemnătate, deși nu le vine în gînd ce anume. În grupuri răzlețe, mute, nelegate între ele, se întorceau pe chei și stăteau aiurea, privind cum docherii trag de funiile macaralelor încărcătoare.

Baloturi și boccele informe, saltele și droturi prost împachetate, sofale și sobe de bucătărie ieftine. piane puse în lăzi ușoare și cufere vechi de piele erau legănate în brațul macaralei, laolaltă cu o încărcătură de țigle din provincia Pueblo și cîteva mii de bare de argint. cu destinația Anglia. O tonă de *chiele* [1] brută ; baloturi de cînepă și zahăr pentru Europa. Nava nu era deloc unul din acele cargouri specializate în transport de mărfuri rare, cu atît mai puțin un elegant vas de plăcere care venea de la New York, strălucind tot de vopsea proaspătă și decorații interioare, aducînd stoluri de prosperi turiști sclivisiți, cu buzunarele doldora de bănet. Nu, *Vera* era o navă mixtă,

[1] Materie primă pentru guma de mestecat.

avînd şi încărcătură şi turişti, foarte statornică şi cu fundul lat, potrivit cu genul ei, colindînd an de an dintr-un port îndepărtat într-altul, cinstită, demnă de încredere şi cazanieră ca şi o gospodină germană.

Pasagerii îşi examinau nava cu interesul şi strania mijire de afecţiune pe care o poate inspira pînă şi cea mai slută navă, simţind că treburile lor erau acum încredinţate, în sfîrşit, reazemului şi cabinelor sale. Începură să se întoarcă spre pasarelă : fata în verde care ţipase, perechea grăsună cu buldogul, o germană mică şi rotofeie, în negru, cu cozi castanii netede şi un colan de aur greu la gît, şi un evreu german, scund, cu aer îngrijorat, cărînd o valiză grea, plină cu mostre.

În ceasul al doisprezecelea, un alai nupţial apăru la capătul pasarelei, prins încă în vîrtejul serbării, Femcile etalau o profunziune de pălării de dantelă şi rochii diafane, în culori gingaşe, bărbaţii aveau haine de pînză albe imaculate şi garoafe roşii la butoniere. Era o petrecere nupţială mexicană, cu cîteva americance printre domnişoarele de onoare. Mireasa şi mirele erau tineri şi frumoşi, cu toate că pentru moment erau secătuiţi de-a binelea şi feţele lor erau istovite de lunga încercare îndurată şi care nici măcar nu ajunsese la capăt. Mama mirelui rămăsese spînzurată de gîtul fiului, plîngînd încetişor şi din tot sufletul, sărutîndu-l pe obraz şi murmurînd ca o turturea îndoliată : „O, bucurie a vieţii mele, băieţelul inimii mele, poate fi oare adevărat că te-am pierdut !“

În timp ce tatăl o sprijinea, ea-şi îmbrăţişa fiul, mirele o săruta şi îi dezmierda obrajii pudraţi şi rujaţi din gros şi murmura cu conştiinciozitate : „Nu, nu, scumpa, dulcea mea măicuţă, peste trei luni ne vom întoarce.“

Mama mirelui rămase pieritä la auzul acestor vorbe, gemu de parcă fiul i-ar fi dat o lovitură mortală şi, scuturată de suspine, căzu îndărăt în braţele soţului ei.

Mireasa, în costumul ei nupţial de călătorie, încon-
jurată de domnişoarele de onoare, stătea între părinţii ei, fiecare ţinînd-o de cîte o mînă, şi cele trei feţe erau calme, grave şi foarte asemănătoare. Aşteptau răbdători şi cu o urmă de severitate în expresia lor, ca şi cum ar fi fost vorba să sfîrşească odată vreo ceremonie obositoare, dar indispensabilă ; în cele din urmă domnişoarele de onoare,

rechemate la sentimentul datoriei, scoaseră fiecare — cu oarecare sfială — cîte un soi de coşuleţ fantezist plin cu orez şi începură să împroaşte, prin jur cu toatele, cu zîmbete fixate doar pe buzele lor, cu priviri nervoase şi pînditoare, deoarece simţeau că momentul de veselie în povestea aceea părea să cam fi trecut. Pînă la urmă mireasa şi ginerele o porniră cu pas sprinten în sus, pe pasarelă. Aproape imediat aceasta începu să se ridice, iar familiile şi prietenii rămaşi pe chei formau un grup compact, fluturîndu-şi mîinile. Mireasa şi mirele se întoarseră şi-şi fluturară odată mîna, cu un gest oarecum neînfrînat, spre torturatorii lor, apoi, ţinîndu-se de mînă, aproape alergînd, străbătură nava pînă la capătul opus, pe cea mai îndepărtată punte. Ajunseră la balustradă de parcă ar fi fost un refugiu dăruit de pronie şi, rezemaţi unul de altul, stătură aşa, privind spre largul mării.

Nava mîrîia, se legăna şi se balansa, se rostogolea încet, pe măsură ce pulsaţia maşinilor creştea, devenind o bătaie statornică. Lătrătoarele şi pufnitoarele remorchere se apropiau şi o împingeau din laturi şi apăru o fîşie de apă murdară care se lăţea încet, între vas şi balansatele ambarcaţiuni ciocnite între ele. Toţi ca unul, într-o mişcare comună, de parcă uscatul pe care-l părăseau le-ar fi fost scump, pasagerii se îmbulziră pe punte, înşiraţi de-a lungul balustradei, privind cu mirare la ţărmul ce se retrăgea, făceau semne de adio şi strigau şi le făceau bezele micilor ciorchine de oameni, cu aer însingurat, rămaşi pe chei, care ţipau şi răspundeau la semnele lor. Toate navele din rada portului coborîră steagul, mica orchestră de pe punte explodă în cîteva măsuri din şlagărul : *Adieu, mein kleiner Garde-Offizier, adieu, adieu* [1] — pe urmă muzicanţii îşi strînseră instrumentele şi dispărură, fără a mai arunca vreo privire în urmă, către Veracruz.

Din bar se ivi un mexican de o obezitate supraomenească, purtînd o cămaşă cireşie de bumbac şi dangarezi căzuţi pe vine, gesticulînd cu o imensă cană de bere. Păşi pînă la balustradă, îşi croi cu coatele drum printre

[1] *Adio, micul meu ofiţer de gardă, adio, adio!* (Lansat de Lilian Harvey.) În germană în textul original.

corpurile care-i făceau loc și începu să mugească cu glas de taur un cîntec : *Adios, Mexico, mi tierra adorada !*[1] tuna el, fără pic de melodie, și fața lui umflată se făcuse mai roșie decît cămașa, vinele groase, purpurii ieșeau în relief pe gîtul mare și transpirat, fruntea și pieptul i se încordau. Flutura cana și se încrunta sever ; nasturele de la guler îi zbură în apă și își desfăcu complet cămașa să-și mai ușureze răsuflarea gîfîită. *Adios, adios por siempre !* răcnea cu foc, și pe deasupra undelor lucind ca uleiul răzbătea stins ecoul unui mic cor : *Adios, adios !*. Din însuși centrul navei se înălță un vast și adînc muget surd, ca răspunsul unei foce melancolice. Unul din tinerii ofițeri trecu cu pas liniștit în spatele grăsunului și spuse cu glas scăzut, într-o spaniolă împleticită, cu fața lui de școlar foarte fermă :

— Vă rog să vă duceți jos, unde vă este locul. Nu vedeți că vasul a pornit în larg ? Pasagerii de clasa a treia nu au voie să stea pe punțile superioare.

Omul cu glas de taur se roti și-l privi o clipă ca orbetele pe flăcăiandru. Fără a-i răspunde, își dădu capul pe spate și sorbi pînă la fund berea apoi, cu o arcuire largă a brațului, aruncă peste bord halba.

— Cînd am să poftesc, urlă el în aer, dar se urni din loc pe dată, spumegînd îndîrjit.

Tînărul ofițer se depărtă de parcă nici nu l-ar fi văzut sau auzit pe grăsun. Una dintre spanioloaice, aflată chiar în drumul lui, îi aruncă un zîmbet provocător, sticlindu-și dinții și ochii. Tînărul îi răspunse cu o privire blîndă și, roșind ușor, se dădu la o parte s-o lase să treacă. Un inel de logodnă simplu, din aur roșcat, scînteia pe mîna lui stîngă, mîna pe care o ridicase aproape instinctiv, ca și cum ar fi vrut să-i respingă atacul.

Pasagerii, cercetînd locurile unde erau cazați, încăperi îmbîcsite și lipsite de aer, cu demodatele lor șiruri duble de cușete și o canapea îngustă și tare lipită de perete opus, pentru un al treilea venit ghinionist, citeau numele scrise pe tăblițele ușilor — marea majoritate nume germane — măsurau cu suspiciune și cu rapid dezgust ba-

[1] „*Adio, Mexic, țara mea adorată*“ (în spaniolă în textul original).

gajele străine îngrămădite lîngă ale lor în cabinele repartizate și fiecare descoperea iarăși ceva ce considerase pierdut pentru o bucată de vreme ,deși n-ar fi putut preciza ce anume : identitatea lui. Încet-încet, reapărea, uzată de călătorie, pe jumătate demoralizată, dar încă respirînd, din vreun obiect aflat în bagaje sau din vreun bun familiar în care cîndva investise orgoliul lui de proprietar și care, văzut din nou în ambianța aceea stranie, poate neprietenoasă, își asigura posesorul că nu fusese totdeauna un străin hărțuit, un număr, un nume necunoscut și o caricatură pe un pașaport. Alinați de redobîndirea propriei lor stime, pasagerii se priveau în oglinzi, răsărindu-le în ochi o undă de recunoaștere, se spălau pe fețe și își pieptănau părul, își potriveau ținuta și colindau iar pe-afară, să stabilească unde sînt Toaletele pentru Doamne (sau Domni), barul și fumoarul, coaforul și frizerul ; băile, foarte puține. Majoritatea pasagerilor trăgeau concluzia că, ținînd seama de prețul biletelor, vasul era mai prost decît s-ar fi cuvenit — de fapt alcătuia o reședință mai degrabă sărăcăcioasă, ponosită.

De jur-împrejurul punții stevarzii desfășurau șezlongurile, legîndu-le de baza din lungul peretelui, vîrînd cărți de vizită în micile rame de metal de pe rezemători. Fata înaltă, în rochie verde, își găsi aproape imediat șezlongul personal și se tolăni alene în el. Bărbatul cu oase mari și frunte încruntată, care se arătase supărat de bomba din curtea consulatului suedez, se și lungise în șezlongul vecin cu al ei. Ea-și agită căpșorul în direcția lui, scoase un rîs cotcodăcit și spuse, cu glas ascuțit :

— De vreme ce o să stăm împreună, pot prea bine să-ți spun de la început cum mă cheamă. Sînt Fräulein Lizzi Spöckenkicker și locuiesc la Hanovra. Am fost în vizită la Mexico City, împreună cu mătușa și unchiul meu, și vai, cu ce încîntare mă aflu pe acest bun vapor german, întorcîndu-mă iar la Hanovra !

Fără a se mișca, omul cel osos păru că se împuținează în hainele lui ușoare, care atîrnau pe el.

— Arne Hansen, la dispoziția dv., scumpa mea Fräulein, rosti el, de parcă vorbele i-ar fi fost smulse cu cleștele.

— A, danez ! zbieră fata, încîntată.

— Suedez, zise el, vizibil înțepat.

— Şi ce deosebire este ! ţipă Lizzi pe cînd lacrimi tainice i se urcau în ochi, şi rîse de parcă ar fi durut-o ceva. Hansen îşi descrucişă picioarele lungi, îşi încleştă mîinile pe braţele şezlongului, ca şi cînd ar fi vrut să se ridice, pe urmă căzu la loc, cuprins de disperare, cu ochii aproape dispăruţi în fruntea încruntată.

— Nu este un vapor bun, zise el ursuz, parcă vorbindu-şi singur.

— Vai, cum poţi spune una ca asta ? strigă Lizzi. Este un vapor frumos, frumos... A ! iată că vine iar Herr Rieber, uite ! şi se întinse cu totul afară din şezlong, zvîrlindu-şi ambele braţe deasupra capului, ca un semnal adresat omuleţului cu rît de porc, care se apropia. Herr Rieber îi răspunse cu galanterie la salut şi ochi-i clipiră poznaş. La vederea ei iuţi pasul, cu pantalonii întinşi ţeapăn peste fesele tari şi rotunde ca nişte mere şi peste burta lui tare şi ridicată. Avea un pas triumfător, călca aidoma unui cocoşel trîmbiţător. Lumina după-amiezii sclipea pe peria de fire blonde a ţestei sale rase, plină de muchii. Purta un trenci murdar, cu un ziar împăturit într-unul din buzunare.

Herr Rieber, nedînd nici un semn că l-ar mai fi văzut vreodată pe Hansen, preferînd să ignore mica scenă petrecută pe terasa din Vera Cruz, se apropie şi cercetă cartea de vizită pusă deasupra capului lui Hansen, apoi vorbi, mai întîi în franceză, apoi în rusă, după aceia în spaniolă şi la urmă în germană, spunînd acelaşi lucru în toate limbile :

— Regret că vă deranjez, dar şezlongul acesta e al meu.

Hansen înalţă o sprînceană, încreţi din nas, ca şi cum Herr Rieber ar fi mirosit urît, sau chiar mai rău. Se întinse cît era de lung şi se ridică, spunînd în engleză :

— Sînt suedez ! şi se depărtă.

Herr Rieber, rozaliu tot la faţă, cu rîtul tremurînd, ţipă vitejeşte în urma lui :

— Vasăzică aşa, suedez ? Şi asta-i un motiv ca să-mi iei şezlongul ? Bine, în treburi de-alde-astea pot fi şi eu suedez.

Lizzi îşi înclină şăgalnic capul spre el şi aproape cîntă :

— Dar nu voia să-ţi facă nici un rău. La urma urmei, nu stăteai pe şezlong.

Herr Rieber declară afectuos :

— Întrucît se află alături de al dumitale, vreau să fie oricînd liber pentru mine.

Mîrîind puţin se relaxă, scoase din buzunarul trenciului exemplarul vechi din *Frankfurter Zeitung* şi se foi agitat, bosumflat. Lizzi spuse :

— Nu-i frumos să începi un voiaj lung certîndu-te.

Herr Rieber puse ziarul jos, împinse în lături trenciul. O mînca din ochi, cu priviri duioase, destrăbălate :

— Nu din pricina şezlongului, şi dumneata ştii asta prea bine, mă cert cu individul ăla mare şi slut, îi spuse. Pe loc Lizzi deveni şi mai parşivă decît el.

— Vai, cine-mi sînteţi voi, bărbaţii, ţipă voioasă, toţi sînteţi la fel !

Se aplecă şi-l pocni de trei ori peste ţeastă, cu un evantai de hîrtie închis. Herr Rieber abia aştepta să zburde în voie.

Grozav mai admira şi urmărea fetele înalte şi subţiri, părînd, cu picioarele lungi ca nişte foarfeci, asemenea berzelor, sub fustele lor fluturînde, cu tălpi lungi şi înguste la capăt. El îi ciocăni uşurel dosul palmei cu arătătorul, în chip de invitaţie, şi atît de insinuant, încît fata îl plesni mai tare şi mai rapid, cu dinţii sticlindu-i de plăcere, pînă ce tot creştetul capului căpătă o nuanţă înfloritoare.

— Vai, ce fată păcătoasă ! rosti el, ferindu-se în cele din urmă de pedeapsă, dar privind-o tot radios, neînfrînat şi realmente aţîţat. Ea se ridică şi se fandosi de-a lungul punţii. El se rostogoli din şezlog şi ţopăi după ea.

— Hai să luăm cafea cu cozonac ! îi strigă înfierbîntat. Au şi început să servească în bar. Şi se linse pe buze.

Două tinere cubane, îmbrăcate neglijent, vizibil profesioniste ale amorului, jucaseră cărţi în bar un ceas întreg, înainte ca nava să iasă în larg. Stăteau cu picioarele încrucişate în ciorapii străvezii, rulaţi la capăt, ca să-şi arate genunchii pudraţi. Din gurile lor pline, stacojii, atîrnau ţigări mînjite de ruj, fumul se încolăcea spre ochii lor întredeschişi şi genele încărcate cu rimel. Cea mai în vîrstă era o frumuseţe care atrăgea atenţia ; cea mai junăă era mai scundă, mai subţirică, părînd că are o sănătate şubredă. Îşi observa partenera cu atenţie şi juca fie-

care carte de parcă abia ar fi cutezat să cîştige. Tînărul texan înalt, cu mers tărăgănat, care se numea William Denny, intră în încăpere şi se aşează într-un colţ al barului. privindu-le cu un ochi circumspect de cunoscător. Doamnele îi ignorară prezenţa, cu toate că din cînd în cînd se întrerupeau din joc să soarbă din *Pousse-café* [1] şi să arunce o privire trufaşă asupra barului de ajuns de înţesat, nici o clipă nu se uitau la Denny, care simţea că această atitudine înseamnă un afront personal. Ciocăni sec în tejgheaua barului, ca şi cum l-ar fi chemat pe barman, uitîndu-se mai departe la ele, în timp ce pe chipul lui răsărea un mic zîmbet meschin, rece. „Regine de Chili". Cunoştea genul. Nu degeaba îşi dusese mai toată existenţa în Brownsville, Texas. Nu erau o trufanda pentru el. Ciocăni din nou, mai zgomotos.

— V-am adus berea, sir, zise barmanul. Mai doriţi ceva ?

Doamnele îl măsurară atunci cu privirea, cu ochii lor dispreţuitori aţintiţi asupra-i de parcă ar fi fost un derbedeu beat care face scandal într-un bar. Privirea lui ezită, zîmbetul îi pieri, îşi vîrî nasul în halba cu bere, bău, îşi aprinse o ţigară, se aplecă şi-şi examină amănunţit pantofii, scotoci prin buzunare după batistă, care nu se afla acolo şi, în cele din urmă, se dădu bătut şi o tuli la aer liber, ca un om plecat după o treabă urgentă. Totuşi părea că n-avea nici un loc unde să se ducă şi nici prea multe de făcut, decît dacă se întorcea în cabină ca să se apuce să despacheteze cîteva lucruri. Putea prea bine să încerce să se instaleze pentru tot cursul voiajului.

Începea de pe-acum să se simtă epuizat de pe urma eforturilor făcute pentru a-şi menţine identitatea, în mijlocul unor limbi şi ţări străine. Forţat să-şi dovedească propria-i importanţă în fiecare nouă întîlnire, cum se considera, era tare nelămurit cu privire la înfăţişarea pe care se cădea s-o ia acea importanţă. Problema nu se prezenta pentru prima dată, dar devenise nespus de acută de cînd sosise la Vera Cruz. În orăşelul de frontieră unde tatăl lui era cetăţean cu vază, primar de mulţi ani şi îmbogăţit

[1] Cafea neagră cu lichior.

datorită proprietăților sale urbane, păturile sociale de jos constau din mexicani și negri, adică „ungători" și cioroi, plus cîțiva poleci și macaronari, dar nu destui ca să-i iei în seamă ; și totdeauna se bazase pur și simplu pe superioritatea lui nativă, de rasă și clasă, susținută de lege și tradiție. În Vera Cruz, înconjurat de o rasă litorală negro-indo-spaniolă, oameni cu ochi galbeni, bătăioși, al căror limbaj nu-și dăduse nicicînd osteneala să-l învețe, deși îl auzise de cînd se născuse, adoptase atitudinea cuvenită omului alb față de ei, iar ei îi replicaseră cu o insolență fățișă. La început se simțise înclinat spre vederi largi ; la urma urmei, era țara lor, cu murdărie cu tot, și n-aveau decît să și-o țină — intenționa să-i trateze echitabil, cîtă vreme se afla pe meleagul lor. Fusese constrîns să-și dea seama de greșeală aproape din capul locului : cînd era politicos cu ei, credeau că se arată protector : cînd dădea un ordin absolut justificat, îl făceau să înțeleagă că încerca să-i trateze ca pe niște sclavi ; dacă era indiferent și lăsa lucrurile să meargă de la sine, îl disprețuiau și-i jucau tot soiul de renghiuri. Ce mai, naiba să-i ia pe toți, chiar sînt inferiori — e de-ajuns să te uiți la ei și nu-ți mai trebuie altceva. Și nu merge să lași hățurile din mînă măcar o clipă. La Emigrări, îi spusese micului funcționar, Pancho, la fel cum la el acasă l-ar fi botezat pe un șofer de taxi Mac sau pe un hamal de gară George, în semn de bunăvoință. Micul cioroi — cineva îi spusese că toți mexicanii ăia de pe coastă aveau sînge de cioroi — se înțepenise de parcă ar fi fost călcat pe bătătură ; fața i se făcu purpurie și ochii i se înroșiră. Îl măsurase lung pe Denny și îndrugase ceva foarte scurt și rapid în dialectul lui, pe urmă, într-o engleză corectă, îl rugase pe Denny să fie bun să stea jos cîteva minute, pînă ce vor fi completate hîrtiile. Denny, ca un netot, stătuse acolo șiroind de sudoare și cu mustele bîzîindu-i în obraz, în timp ce funcționarul se ocupa de un șir întreg de oameni veniți în urma lui. Încet-încet, își dăduse seama că e luat la sigur. Totuși, pățania aceea îl învățase ceva. Se ridicase, se dusese în capul rîndului și se îmbrîncise pînă ajunsese în fața funcționarului, rostind apoi foarte lent și răspicat: „Am să iau hîrtiile astea chiar acum", iar funcționarul

le scosese fulgerător la suprafaţă, le ştampilase şi i le înmînase fără să se uite măcar la Denny. Asta ar fi trebuit să facă de la bun început, şi data viitoare avea să ştie.

Deschizînd uşa cabinei sale remarcă trei nume în loc de două. Herr David Scott, indica tăbliţa, Herr Wilhelm Denny şi, surpriză, Herr Karl Glocken. Cercetă cu privirea un decor înghesuit. Tînărul de statură mijlocie, cu faţa încordată, pe care-l văzuse alergînd de colo pînă colo prin Vera Cruz cu fata aceea ca o stricată în pantaloni albaştri, curăţa lavaboul cu o substanţă care mirosea ca acidul carbonic. Pe cuşeta lui Denny, cea de jos, erau două valize străine şi un sac de voiaj din piele roasă. Pe biletul lui scria cuşeta de jos şi intenţiona s-o revendice ; n-avea rost să înceapă prin a se lăsa fraierit. Tînărul îşi înălţă o clipă privirea, apoi spuse :

— Ce mai faci ?

— Binişor, zise Denny, făcînd un pas în interior. Tînărul continua să spele lavaboul. Aşezat pe un taburet, Herr Glocken scotocea prin conţinutul unei incomode sacoşe de molton. Era făptura omenească cea mai teribil de diformă pe care o văzuse vreodată Denny — poate cu excepţia cerşetorului estropiat întîlnit în piaţa din Vera Cruz. Cum stătea aşa aplecat, corpul lui era atît de apropiat de podea încît braţele sale lungi ar fi putut ajunge mai departe decît picioarele, întinse la maximum. Se ridică, cu un aer de scuză, şi acum avea o înălţime de aproape patru picioare [1] cu faţa lui prelungă şi tristă înfundată într-o cocoaşă înaltă cît capul, şi se retrase în capătul cuşetei de jos neocupat de bagaje.

— Ies de-aici exact într-un minut, zise cu un zîmbet îndurerat. Apoi se relaxă pe marginea saltelei, printre bagaje, părînd că leşină. Fără voie, David Scott şi William Denny schimbară priviri complice ; era evident că individul acela le căzuse pe cap şi, pentru moment, nici unul nu vedea ce-ar putea face să scape de el.

— Am face mai bine să chemăm stevardul, spuse David Scoot. Herr Glocken deschise ochii şi clătină din cap, fluturîndu-şi moale o mînă lungă.

[1] Circa un metru treizeci.

— Nu, nu, spuse el cu glas pierdut, nu vă deranjaţi. Nu e nimic. Nu fac decît să mă odihnesc puţin.

— Ei, atunci, cu bine, rosti Denny, retrăgîndu-se. Vin şi eu mai tîrziu.

— Stai, dă-mi voie să mut lucrurile astea, interveni David, punînd mîna pe valize. Nu încăpeau sub cuşetă. Acolo se şi afla bagajul lui Denny. Debaraua era prea mică pentru ele. Le puse pînă una-alta pe divan.

— N-am dreptul să stau aici, locul meu e în cuşeta de sus, dar cum am s-ajung acolo ?

David zise :

— Ia dumneata divanul şi am să iau eu cuşeta de sus.

— Nu ştiu cum am să pot dormi acolo, e atît de îngust, replică Herr Glocken, şi David, măsurînd curbura monstruosului corp în raport cu lăţimea culcuşului, văzu cu durere ce însemnau vorbele lui. Îşi feri privirea de ambii colocatari ai cabinei şi spuse :

— Atunci, mai bine să rămîi pe loc, nu crezi ? i se adresă lui Denny.

Domni o tăcere, în vreme ce David căuta un pahar în care să-şi ţină periuţele de dinţi.

Cu toate că biletul lui indica limpede cuşeta numărul unu, Denny, cu o cumsecădenie care-l surprinse pe David, îi oferi cuşeta de jos lui Herr Glocken, iar Herr Glocken acceptă, mulţumindu-i cu efuziune.

Herr Glocken adormi aproape numaidecît. Se culcase pe-o parte, cu faţa spre lumină, cu genunchii traşi pînă la bărbie, aproape de marginea patului, ca să lase loc coloanei vertebrale încovoiate. Părul lui rar şi uscat era înfoiat ca mătăsea porumbului ars de soare, iar faţa-i mare, deformată, învăluită de-o melancolie mortală. Vîrfurile pantofilor săi erau răsucite în sus, se vedeau petice pe tălpi.

David observă cum maldărul de mărunţişuri aparţinînd lui Denny ocupase deja o mare parte din policioara situată deasupra lavaboului. Denny se grăbise să se spele şi să se pieptene cînd urcase pe bord şi lăsase o dezordine la fel de mare ca şi la el acasă. „Mănîncă drojdie de bere“ — îşi spuse David în sinea lui, şi dezgustul se adăugă profundului sentiment al nedreptăţii suferite. Fusese asigurat de funcţionarul de la agenţia de bilete

din Mexico că vor fi doi pasageri într-o cabină. „Fumează pipă și citește literatură care înalță sufletul.“ Înlătură de pe canapea o carte plină de ilustrații, legată în pînză, intitulată : *Aspecte recreatoare ale activității sexuale ca profilaxie mentală*, cu un subtitlu — *Călăuză către Adevărata Fericire în Viață.*

„Doamne păzește“, comentă David.

Mirosul de dezinfectant nu putea să acopere celelalte izuri fetide, de veșminte omenești murdare, duhoarea rîncedă a pantofilor lui Herr Glocken, vechiul miros muced al cabinei însăși.

Nava se legănă puțin, cînd înfruntă primele valuri ale mării, în afara portului. David își văzu fața în oglindă. Avea o culoare verzuie, simți cum greața îi năpădește măruntaiele, podeaua se înălța vizibil sub el și în gîtlej i se urcă un nod instantaneu. Se repezi spre ușă, aproape căzînd peste sacoșa de molton a lui Herr Glocken, și o luă la picior către puntea de sus. Alt ultragiu : i se promisese o cabină pe puntea de promenadă, dar în realitate se afla pe Puntea C, avînd în loc de fereastră un hublou.

Vîntul cald, lent, era curat și blînd și atît de umed încît îi sufla ca un abur molatec în față. Soarele după-amiezii întîrziate coborî foarte pieziș în apă, aruncă lungi sulițe de lumină în mare, cu luciu albastru închis în adîncuri, verde-limpede vrîstat cu alb, la suprafață. David o zări pe Jenny Brown venind agale spre el, pentru prima oară de cînd se despărțiseră să-și găsească și ei cabinele. Își schimbase toaleta, punînd în locul pantalonilor albaștri o rochie albă de pînză și sandale de piele albe, fără ciorapi ; mergea însoțită de un bărbat străin — David nu-l mai văzuse niciodată — ca și cum ar fi fost un prieten vechi. Remarcă, cu un fior, că bărbatul era chipeș într-un mod detestabil, ca o figură dintr-o reclamă pentru whisky sau jachete de sport, avea o mutră tipică, o față de german înfumurat. De unde și cum îl culesese Jenny, într-un timp atît de scurt ? Rămase la balustradă și se prefăcu că nu-i vede, apoi se întoarse ca din întîmplare — cel puțin așa spera — în timp ce cei doi se apropiau.

— A, ia uite, hello David ? rosti distrată Jenny, cu un aer de recunoaștere imperfectă. Te simți bine ? și trecură pe lîngă el fără a se opri.

Ochii ei mari, căprui-deschis, căpătaseră nuanța de oarbă și difuză ațîțare pe care el o cunoștea cel mai bine ; probabil că se și pornise să discute despre chestiunile ei cele mai personale, împărtășindu-și gîndurile așa cum erau, căci chiar cînd Jenny părea inteligentă ori sinceră el tot n-avea încredere în mintea ei de femelă, întortochiată și cețoasă din fire. Fără îndoială că punea întrebări destinate să-l îndemne pe omul acela să vorbească despre el, intenționînd să-l prindă în capcana unor mici confidențe și destăinuiri pe care ulterior să le poată folosi ca armă împotriva lui, cînd va avea nevoie. David intuia că ea își și compunea împotriva acelui străin infatuat un dosar pe care îl va avea bine pregătit, cînd va veni vremea să se certe. Urmărea silueta ei mică, precis conturată, armonioasă ca o statuietă clasică, capul rotund cu claia de păr negru, umbletul modest, mai curînd țeapăn, care izbutea să ascundă ori să răstălmăcească tot ce credea el că știe despre Jenny. După umbletul acela, ar fi putut fi o mică învățătoare, care avea mereu prezent în minte gîndul că trebuie să țină umerii drepți și să nu-și scoată șoldurile în evidență.

David se uită la ceas și decise că era timpul să bea primul pahar al zilei, ora către care năzuia, de la o vreme, și intră în bar, simțindu-se totodată împresurat și înăbușit de mare, pe care o ura și care acum îi umplea sufletul de o liniștită, profundă oroare. Nu se găsea nici un loc, nici un fel de loc unde să se ducă.

Jenny lansase ideea întregii lor escapade nesocotite în Europa. El n-avusese nici o clipă intenția de a părăsi Mexicul, dar, ca de obicei, o lăsase să-l ducă de nas. Oricum, nu întru totul, cugetă, cînd începu să pună stăpînire pe el prima toropeală iscată de whisky. Ea plănuise, considerînd ceva de la sine înțeles asentimentul lui, să meargă întîi în Franța. El hotărîse pe loc că, dacă urma să se deplaseze undeva, să se ducă în Spania. Se certaseră violent în două-trei rînduri pe tema aceea și apoi ajunseră la un compromis : Germania, pe care nici unul din ei nu voia s-o vadă. Adică trăseseră la sorți trei paie

de diferite lungimi, fiecare avînd alt nume — el ţinuse paiele şi Jenny trăsese unul — şi ieşise paiul cel mai scurt, numit Germania.

Încercaseră amîndoi o dezamăgire atît de amară încît se ciorovăiseră iarăşi şi apoi băuseră niţel cam prea mult şi pe urmă jumătate de noapte făcuseră dragoste cu o încrîncenare parcă însoţită de o mînie răzbunătoare împotriva a tot ce-i ţinea despărţiţi. Şi toate acestea nu rezolvaseră nimic. Amîndoi respectau cu îndărătnicie decizia luată de hazard, aşa că erau aici — şi totuşi, chiar aşa, Jenny punea la cale planuri proprii. Într-o după-amiază venise să-i anunţe veselă că, în caz că se răzgîndeau, mai puteau obţine viza pentru Franţa de la consulul francez din Vigo. Agentul vasului german de la compania Borth German Lloyd îi jurase că asta era o certitudine.

— Ei, ce-ai zice dacă ne-am mulţumi să ne permită debarcarea la Vigo pentru Spania ? întrebase David.

— Eu nu mă duc în Spania, nu ţii minte ? replicase Jenny.

Ei bine, dacă ea se socotea mai grozavă, ţinînd un as ascuns în mînecă, n-avea decît. Putea să se ducă şi în Franţa, dacă poftea. El avea să se ducă în Spania. O să descopere ea la timpul cuvenit dacă toate urmau să se desfăşoare chiar după placul ei, sau nu.

— *Bitte* [1] — zise timid doamna Treadwell, gîndindu-se că ar putea prea bine să înceapă să-şi mai împrospăteze cunoştinţele de germană, femeii scunde şi rotofeie, cu cozi lucioase şi colier de aur, care-şi lua ceaiul singură la o măsuţă. În faţa ei se afla unicul scaun liber. Barul era înţesat, ambianţa părea destul de festivă, dar tăcerea era cam ciudată. Pînă şi persoanele despre care era evident că au legături, indiferent de ce natură, stăteau mute, ca în faţa unor străini.

Un mic zîmbet amabil, dar absent, înflori pe faţa dolofană şi proaspătă, cu trăsături blînde. O mînă albă, competentă, se ridică cu palma-n sus, într-un gest gentil :

— Nu, nu, spuse femeia, nu vă osteniţi. Sînt ani de zile de cînd vorbesc engleza. Ba chiar am şi predat engleza

[1] „Vă rog" (în germană în textul original).

— vă rog să luaţi loc — la şcoala germană din Guadalajara. Şi soţul meu a predat acolo. Dar matematica.

— Ceai, vă rog ! spuse doamna Treadwell stevardului. Îşi schimbase rochia albastru-închis cu una de pînză cenuşiu-pal, cu mîneci şi mai scurte, şi marea pată disgraţioasă de pe braţul ei era complet lividă.

— Eu sînt Frau Otto Schmitt, spuse femeia rotofeie, amestecînd ceaiul cu linguriţa şi mai turnînd zahăr în ceaşcă. În tinereţe am plecat din Nürnberg şi mă întorc însfîrşit acolo. Asta trebuia să fie marea mea fericire, bucuria îndelung rîvnită de soţul meu, dar acum nu mai e decît mîhnire şi dezamăgire. Şi mă simt uneori ispitită, deşi ştiu că e un păcat, să mă întreb : ce altceva e viaţa decît asta, la urma urmei ?

Vorbea cu glas scăzut, fără a se plînge, dar ca şi cum ar fi vrut ca pînă şi cea mai fugară cunoştinţă întîmplătoare să o identifice pe dată cu suferinţa sa, considerată drept unicul fapt care ar fi fost important să se afle despre persoana ei. Ochii săi, de-un albastru pal, cereau cu frîncheţe milă.

Doamna Treadwell se înfioră, simţind o dureroasă împunsătură rău prevestitoare. „Pînă şi aici“ — se gîndi. „Este absolut inevitabil. Voi petrece acest voiaj ascultînd cum mi se deapănă necazurile cuiva ; fără îndoială, înainte de sfîrşitul călătoriei voi sta jos şi voi avea parte de plînsul zdravăn al unui străin. Ce să spun, frumos început.“

— Unde mergeţi ? — întrebă Frau Schmitt, după o pauză suficientă în care întrebarea aşteptată, ducînd la istorisirea mîhnirilor sale, nu fusese pusă.

— La Paris, zise doamna Treadwell, înapoi la Paris.

— A, vasăzică eraţi doar în vizită în Mexic ?

— Da.

— Aveţi prieteni acolo ?

— Nu.

Privirea doamnei Schmitt, de un albastru apos, se opri asupra braţului doamnei Treadwell.

— V-aţi învineţit rău de tot, zise ea, cu interes blajin.

Doamna Treadwell spuse :

— Fapt uluitor este că m-a ciupit o cerşetoare.

— De ce ?

— Fiindcă n-am vrut să-i dau de pomană, rosti doamna Treadwell, gîndindu-se pentru prima dată cît de neobișnuit de egoist și prostesc suna refuzul acela, relatat așa, abrupt. Nici o persoană decentă nu-l refuzase pe vreun cerșetor mexican ; ca toate cunoștințele sale, era deprinsă să se care cu o mînă de gologani de aramă la ea, exclusiv în scopul de a-i împărți milogilor. Cea cu pricina nu era o cerșetoare, ci o țigancă nerușinată, cum o mai ciocănise în cot ! Totuși întregul episod era oarecum rușinos pentru ea. Cum se putuse lăsa buimăcită în așa hal de o ființă așa de josnică ? Lucrul nu putea fi explicat nici măcar în propriii ei ochi.

— Firește, nu mă aștept să creadă cineva așa ceva, adăugă, alegînd o napolitană subțire, uscată, pentru ceai.

— De ce nu ? întrebă Frau Schmitt, cu ton copilăresc.

— Bine, orice se poate întîmpla, știu asta, zise doamna Treadwell, dar totdeauna mă trezesc că gîndesc : nu tocmai mie.

Ce-i venise să spună asta ? Deschidea larg poarta spre alt șir de „de ce ?“ și „de ce nu ?“. Își roti privirea în jur, stingherită, și văzu imediat că la celălalt capăt al barului, cu cockteiluri în fața lor, fata aceea americană, Jane Brown, se așezase cu singurul bărbat cu aspect prezentabil de la bord. Se întoarse iar spre mica făptură ștearsă din fața ei, acceptînd călătoria și compania aceea ca pe o îndelungată plictiseală, la fel cu oricare alta, pe care nu putea să o respingă, să i se opună sau s-o ignore, ci de care se cădea să fugă făcînd pe nesimțite cîte un pas : avea să găsească o secundă de ușurare smulsă stăpînirii plictisului în însuși actul fugii, care-i dădea trecătoarea iluzie de a deveni invizibilă.

— Orice i se poate întîmpla oricăreia dintre noi, oricînd, spuse Frau Schmitt, cu degajată siguranță.

— Soțul meu... cît de mult a trecut de cînd sperasem să ne întoarcem împreună la Nürnberg ? Dar acum mă duc singură, deși sicriul lui se află în cala acestui vas. Vai, mă distruge gîndul acesta ! Soțul meu a murit exact acum șase săptămîni și două zile, la ceasurile șapte dimineața.

„Totdeauna e la mijloc moartea, gîndi doamna Treadwell, pentru genul acesta sentimental de oameni. Nici-

odată nu poate fi nimic mai puțin decît moartea. Nimic altceva nu ar putea străpunge prin grăsimea asta, răzbind pînă la un nerv viu. Totuși, trebuie să spun și eu ceva."

— E o întîmplare tare cumplită, rosti, și se simți consternată descoperind că, în ciuda reflecției ei neprietenoase, simțea efectiv cele spuse, compătimea suferința femeii și că moartea, așezată acolo la masă, lîngă ele, moartea era ceea ce puteau împărtăși.

Colțurile gurii blînde a doamnei se lăsaseră în jos. Învîrtea lingurița în ceașcă și nu scotea o vorbă. Pleoapele ei se făcură roze. Brusc, fusese lăsată cu desăvîrșire sin-gură în belșugul ei personal de mîhnire, odată ce consumase checul cu glazură rozã al simpatiei. Doamna Treadwell, lăsîndu-și ceașca pe jumătate plină, purcese liniștită la prima ei evadare din cursul voiajului început.

În drum spre cabină vorbi și zîmbi, împărțind același zîmbet și folosind același ton pentru fiecare : pentru doctorul vasului — remarcînd frumoasa lui cicatrice veche *Mensur ;* tînărului ofițer cu păr țepos al cărui nume sau grad nu-l știa și n-avea să-și dea niciodată osteneala să-l afle (deși înainte de sfîrșitul călătoriei avea să fie sărutată cu toată convingerea chiar de către tînărul cu pricina) ; unei stevardese cu fața deschisă, strînsă în șireturile bonetei, și unui servitor intimidat, care-i răspunse cu o căutătură jignită. Numele pus pe ușa cabinei sale, sub al ei, o surprinse ca fiind prea caraghios pentru a nu purta și ghinion : Fraülein Lizzi Spöckenkieker : *Spookpeeper ?* [1] — și se întrebă, mai mult într-o doară, care dintre numeroasele femele cu mutră searbădă de pe bord ar putea fi.

Peste cîteva clipe, în timp ce-și aranja lucrurile pe polița îngustă a dulăpiorului ei, netezi multicolora foiță pusă peste haine care păreau că se uzează mai iute, scuturînd mătăsuri împăturite și punînd în șir escarpeni de satin auriu și argintiu, zîmbi iarăși, cu obrazul înfundat în veșminte și șopti *Grüss Gott* [2] fără a se întoarce, cînd auzi că intră cineva în cabină. Era fata aceea înaltă cu

---

[1] Persoană care aruncă ocheade stafiilor (engl.).
[2] Bună ziua (în germană în textul original).

glas ascuțit — partenera grăsunului scund și înfiorător. Doamna Treadwell simți cum i se încrețește toată pielea de un tremur nervos și o scutură din creștet pînă-n tălpi un fior rece. Zîmbi și mai amabil, nevăzută, și se lăsă complet absorbită de îndeletnicirea ei.

După ce se roti puțin prin cabină, într-un vîrtej, făcînd ca un nor de vapori de colonie moscată să se amestece cu aerul dens din încăpere, Fraülein Spöckenkieker se îndepărtă, lăsînd ușa deschisă. Doamna Treadwell o închise, izolîndu-se de zvonul de glasuri venit din cabina situată în unghi cu a ei, unde pe tăbliță se putea citi numele Baumgartner.

Femeia Baumgartner îl dojenea cu asprime pe un băiețaș care scîncea cu glas slab. „Ah, ce ți-e și cu viața de familie — buna și temeinica viață de familie germană", gîndi voioasă doamna Treadwell. Numai ideea aceea era atît de sufocantă încît doamna Treadwell scoase capul pe hublou și trase adînc aer în piept.

— Mamă, spuse iarăși Hans, de îndată ce avu curajul, stînd pe marginea divanului și încercînd să se ferească din calea ei, mamă, pot să-mi scot costumul ?

Frau Baumgartner strînse pumnii și îi scutură deasupra capului.

— Nu ți-am spus o *dată*, rosti apăsat, năpădită de un nou val de exasperare, că nu-ți poți scoate hainele pînă ce nu-ți dau altceva să pui pe tine ? Și acum n-am timp pentru așa ceva. Să nu mă mai întrebi din nou.

Copilul, înfășurat în pielea de căprioară brodată și cu tigheluri — un costum mexican de călătorie destinat a fi purtat într-un ținut muntos rece — se zvîrcoli de mîncărimea pricinuită de arșiță și de sudoarea sărată care șiroia pe el.

— Poți să rămîi cu ce ai pe tine pînă ce îți desfac bagajul, îi spuse îndărătnică femeia, căutînd mai departe cămășile soțului. Am de făcut totul, și nu pot face toate treburile în același timp.

Își revărsă mînia asupra lui :

— Stai locului, sau te pedepsesc !

Își ridică palma, amenințătoare.

Băieţaşul se prăbuşi, şiroind ; umezeala lăsa dungi închise la încheieturile pantalonilor lui de piele.

— Mor, i se plînse mamei, cu glas leşinat, iar pistruii arătau ca nişte pete de iod pe pielea lui palidă.

— Mori ! spuse dispreţuitoare maică-sa. Un băiat mare ca tine să îndruge asemenea bazaconii. Aşteaptă pînă ce te vede taică-tău în halul ăsta.

Scotocea, ordonată pînă şi în zorul ei şi agitaţia ei, printre straturile de lucruri împăturite, oprindu-se doar ca să-şi dea la o parte şuviţele căzute peste frunte. Era şi ea palidă, fleaşcă şi udă pe toată şira spinării şi la subţiori ; simţea cum îi curge sudoarea de-a lungul picioarelor, braţele îi sticleau de umezeală prin materialul subţire şi de culoare închisă al rochiei.

— Îţi închipui, probabil, că mama ta nu este şi ea obosită şi suferindă ? Crezi cumva că tu eşti singurul în suferinţă ? În loc să scîncheşti, să te vaiţi şi să-mi sporeşti necazurile, mai bine ridică-te, încetează cu bîzîitul şi ajută-mă la valize.

— N-aş putea măcar să-mi scot jacheta ? stărui copilul, deznădăjduit, ştergîndu-şi nasul cu dosul palmei, vărsînd iarăşi lacrimi, fără voie.

— Aşa ? Atunci scoate-ţi-o, spuse mama. Văd că nu eşti încă decît un ţînc şi am să-ţi dau biberonul să sugi, un biberon cu lapte şi zahăr, şi n-ai să capeţi nimic afară de asta, la cină, urmă femeia, începînd să-şi savureze cruzimea, sentimentul plăcut de a-i putea răni mîndria, chiar dacă băieţaşul avusese cîştig de cauză cu jacheta. Dar el n-avea pic de mîndrie, se descotorosi pe dată de jachetă, aerul care pătrundea prin hublou pluti peste el ca o adiere şi toată pielea i se încreţi, desfătător. Faţa i se luminâ şi îşi privi mama plin de recunoştinţă, scoţînd un oftat adînc de fericire.

— Aşteaptă pînă ce-i spun lui taică-tău cum mă sîcîi, spuse femeia, dar cu ton mai blînd. şi dacă văd că te porţi iarăşi ca un prunc bizîitor, ştii tu ce porţie ai să capeţi.

Băieţaşul aşteptă timid, ghemuit în colţul de la capătul divanului, rîvnind un strop de bunătate. sperînd că frumoasa lui mamă bună avea să revină curînd. Chipul ei pierise sub masca acelei străine încruntate şi cicălitoare, care tuna şi fulgera cînd se aştepta mai puţin, îl

pleznea peste mîini, îl amenința, părea că-l urăște. Capul i se lăsă moale, mîinile îi atîrnau, privea pe sub sprîncenele rare blonde — nu speriat, ci așteptînd. Ea se ridică, își îndreptă fustele, văzu limpede ce-i cu băiatul și o podidiră mila și remușcarea.

— Ei, hai, micuțul meu, Hans al meu, rosti cu glas duios, și, sărutîndu-și degetul, i-l puse pe frunte. Acum du-te de-ți spală fața și mîinile, spală-te bine, și încheieturile și gîtul ! Și pune-ți puloverul tricotat și șorțul, și pe urmă ieșim și luăm niște suc de zmeură la gheață. Dar dă-i zor. Am să te aștept afară.

Ca și cum n-ar fi fost supărată nici o clipă, îl învălui într-un zîmbet nespus de drăgăstos. Pradă unor sentimente confuze, Hans ar fi fost în stare să plîngă iar, dar apa rece de pe față îi opri lacrimile.

Frau Rittersdorf, pe Puntea A, profită de absența tovarășei sale de cabină pentru a-și stabili drepturile și privilegiile primului ocupant cu privire la spațiu și la alegerea patului. Pe biletul ei specifica : cușeta de sus, dar Frau Rittersdorf o măsurase bine pe micuța Frau Otto Schmitt și văzuse dintr-o ochire că-i va veni ușor să fie stăpînă pe situație. Ceru niște vaze și aranjă în ele cu grijă cele două enorme buchete pe care și le trimisese singură, unul de trandafiri pali, celălalt de gardenii, cumpărate la Vera Cruz, învelite în vată umedă și de care erau legate cu panglică de argint două cărți de vizită : *Prea scumpei mele Nannerl, de la al ei Johann, Pentru gnädige Frau Rittersdorf, cu omagii, Karl von Ettler.*

Arătau bine și nu erau chiar o înșelătorie, deoarece cei doi interesanți prieteni ar fi fost fericiți să-i trimită flori, în împrejurarea aceea, la fel ca și în multe altele, dacă nu i-ar fi împiedicat lamentabilul amănunt că ambii muriseră — și totuși, plecaseră dintre cei vii de-atît de puțină vreme, încît ea literalmente încă nu-și putea da seama de pierderea suferită, iar florile acelea aproape îi dădeau cu adevărat senzația că ar mai fi în viață. Pe vremuri îi trimiseseră mai mult decît flori, Dumnezeu să-i aibă în grija lui pe amîndoi. Se închină de cîteva ori, deși era luterană. Simțea că gestul acela îi stătea bine și o ferea de piaza rea.

Scoase la iveală două flacoane de parfum, din argint și cristal, „Grădina Arabiei“ și „Souvenir d'Amour“ și fixă în dreapta lavaboului, locul cel mai convenabil, o casetă capitonată cu mătase, ca să cuprindă periile de cap cu mîner și argint, și oglinda, pieptenele, pila de unghii și limba de pantofi. Își aranjă frumos părul și se îmbrăcă încet. Urcase la bord devreme, ca să evite sîcîiala de a se amesteca laolaltă cu gloata, care părea a fi de o categorie cam inferioară. Luînd în mînă oglinda, își cercetă aprobativ profilul. De multe ori fusese considerată o frumusețe, și merita o asemenea apreciere. Orice s-ar fi spus, era și acum o frumusețe. Stînd jos o clipă, deschise un carnet încăpător, cu coperte de piele florentină roșie, aurită și imprimată, de care era atașat un creion de aur, și începu să scrie :

„Așadar, într-un fel, trebuie să recunosc, această aventură — căci nu este oare întreaga viață o aventură ? — nu s-a sfîrșit așa cum speram, și totuși nimic nu s-a schimbat în rău. Pot încă, într-adevăr, să văd în această întorsătură voința atotcălăuzitoare a rasei mele.

O femeie cu sînge german în vine nu se cade să se mărite cu cineva dintr-o rasă brună, chiar dacă ar avea candidați de viță spaniolă aleasă, din casta cîrmuitoare și ar dispune de avere suficientă.

...Au fost acele fatale veacuri din istoria Spaniei, cînd negreșit că, în chip prea insidios, în vinele lor trebuie să se fi strecurat sînge evreesc și maur — cine mai știe ce încă ? Fără îndoială, faptul de a fi îmbrățișat măcar o clipă asemenea ipoteză este o slăbiciune de care ar trebui să mă rușinez. Totuși, înconjurată cum eram de influența străină, de duioasele convingeri ale prietenilor, buni germani, ale căror sfaturi le respectam, singură pe lume cum mă aflam și cu mijloacele mele oarecum restrînse, poate că nu s-ar cuveni să fiu judecat prea sever. La urma urmei, sînt o femeie, am nevoie de tandra, dar ferma călăuzire a unui soț, a cărui autoritate să mă susțină, ale cărui principii să fie pentru mine...“

Frau Rittersdorf se opri din scris. Inspirația îi secase, cuvîntul următor nu voia să vină. Știa prea bine că oricînd și totdeauna există un singur mod de a privi o chestiune, și totdeauna privise totul exact cum ar fi trebuit,

așa cum fusese învățată. Spusese și gîndise acest lucru de nenumărate ori, la ce bun să-l mai spună și să-l mai gîndească încă o dată ? Închise ochii și lunecă într-o reverie, ducîndu-se cu gîndul la prelunga, întunecata, severa și totuși blajina față a lui Don Pedro, cu aerul ei de străvezie noblețe ; părul îi căruntea ușor la tîmple ; în jurul lui plutea aureola de bogăție spaniolă și de trufie spaniolă, avînd drept solidă temelie o vastă fabrică de bere mexicană — ah, de ce oare trebuia ca toate acestea să răsară iarăși în amintire, doar ca să o tortureze ? De ce, la un moment dat, păruse atît de probabil că el îi va cere mîna ? Verii răposatului ei soț, din Mexico City — și ei proprietari de fabrici de bere — crezuseră că așa se va întîmpla ; răposatul ei prieten Herr Stumpfen, consulul, fusese sigur de acest lucru, ea însăși mersese atît de departe încît alesese — în mintea ei — pînă și stilul ferpărurilor... Goarna care anunța cina răsună cu o frumoasă clamoare, marțială, de parcă ar fi chemat eroii pe cîmpul de bătălie. Frau Rittersdorf se ridică pe dată, cu o luminiță feciorelnică în ochi. Nici vorbă, avea să fie așezată la masa căpitanului.

— Vai, doamne, se și aude goarna, o să întîrziem, îi spuse Frau Professor Hutten soțului său, dar continua să țină un prosop de baie sub bărbia lui Bebe. Herr Professor Hutten ștergea, destul de ineficient, cu un ghemotoc de ziare rupte, mizeria lăsată în colțul alăturat. Bebe, al cărui cap mare și alb de buldog părea umilința întruchipată, își rostogoli ochii și icni iarăși în prosop.

— Doamne, doamne, rosti Frau Hutten, cuprinsă de o deznădejde răbdătoare, l-a și apucat răul de mare, ce-o să ne facem ?

— A mai suferit de rău de mare, cînd ne-am dus în Yucatán, aproape tot drumul, și încă din prima clipă, dacă-ți amintești, zise Profesorul, împăturind ziarele mînjite și stînd drept dinaintea ei, cu o bunăvoință majestuoasă, ca și cum ar fi fost gata să se adreseze unei clase pline de elevi. Pe măsură ce se scurge vremea, nu trebuie să ne așteptăm la nici o schimbare radicală în constituția lui organică. Dacă-ți aduci aminte, încă din perioada cînd era un cățeluș își deranja ușor stomacul, dacă era cîtuși de

puţin agitat, nu-şi putea ţine sticla între labe ; şi la fel e şi acum, şi astfel — conchise profesorul — va continua să reacţioneze pînă la capăt, fără îndoială, prezentînd, poate, anumite simptome de agravare.

Perspectiva aceasta spori, dacă se mai putea, disperarea soţiei sale.

— Dar cum îl pot lăsa în halul acesta ? îl întrebă. Stătea pe podea, ca o movilă compactă de carne, cu Bebe lungit lîngă ea, şi erau amîndoi la fel de neajutoraţi.

— Nu pot nici să mă ridic, pînă ce nu te întorci, îi aminti ea, ştii, genunchiul meu...

— Împrejurările nu-ţi permit să renunţi la prînz, îi spuse profesorul, cu ton ferm. Am să-ţi ţin eu locul lîngă el şi vei face bine să-ţi consumi hrana, a cărei lipsă o vei resimţi acut altminteri, în cursul serii.

— Dar, scumpul meu, în schimb tu vei muri de foame, ia gîndeşte-te, zise Frau Hutten, înălţînd spre el o privire recunoscătoare.

— Nu contează, replică soţul. De fapt, nu voi muri cîtuşi de puţin, scumpa mea Kathe. Nu moare omul de foame doar fiindcă se privează de o masă. Nu mi se poate întîmpla altceva decît să fiu puţin flămînd, ceea ce nu înseamnă totdeauna cea mai mare nenorocire. De fapt, un individ mediu are posibilitatea de a rezista patruzeci de zile în şir, postind. Avem acum confirmarea ştiinţifică a cuvîntului Sfintei Scripturi. Mai cu seamă, ţin să afirm, dacă subiectul are carne de prisos, dispune de o provizie îmbelşugată de apă şi, poate, de un anumit mic stimulent la răstimpuri. Oricum, nu va fi necesar nimic din toate acestea. În cel mai rău caz, ai putea să spui personalului să-mi trimită niţică hrană pe o tavă. Mai bine ar fi, dacă vom îndoi un prosop proaspăt şi îl vom pune sub capul lui Bebe, băgînd la ziare berechet dedesubt, se va descurca foarte bine şi singur — să zicem, preţ de un ceas.

Frau Hutten încuviinţă. Îi ridică buldogului capul şi-l examină. Animalul părea mai uşurat.

— Să nu crezi că micuţii tăi Vati şi Mutti [1] te părăsesc, odorul meu, îi spuse, cu ton matern, rotunjind cuvintele. Plecăm doar pentru scurt timp.

[1] Tăticul şi mămica.

Profesorul o harponă cu amîndouă brațele de subsuori, din spate, o ridică cu gesturile experte asigurate de o practică îndelungată, o ținu zdravăn pînă ce își recăpătă echilibrul și pe urmă duse la îndeplinire măsurile propuse pentru îngrijirea lui Bebe, care părea foarte puțin interesat de aferarea lor sau de întregul mediu înconjurător.

— Uf, suspină soția, rezemîndu-și în treacăt capul de umărul lui aplecat, totul este foarte greu.

— Vom găsi noi căile și mijloacele indicate, spuse profesorul, liniștitor.

Oricum, Bebe avea să fie o problemă, chiar dacă nu va deveni o curată pacoste ca totdeauna — putea să prevadă acest lucru. Era un gînd apăsător, pe care profesorul îl alunga în forul lui lăuntric, dar nu-l putea combate. „Să o pornim pînă ce nu se răcește supa" — exclamă el, cu falsa veselie pe care ți-o dă o conștiință vinovată.

Fata aceea masivă, Elsa Lutz și părinții ei, Herr și Frau Heinrich Lutz, făceau prima lor plimbare, dînd ocol punții cu un aer de posomorîtă destindere. Cu statura sa, Elsa îi domina pe cei doi vîrstnici cam pirpirii, dar pășea între ei, ținîndu-i de mînă, ca o copilă ascultătoare. Se opriră și aruncară printre gratiile de fier o căutătură în jos, care-i răsplăti cu priveliștea sălii de mese a pasagerilor cazați pe puntea provei. Erau acolo șiruri de trepiede înguste încărcate cu hrană și bănci lungi se vedeau înșirate alături de ele. Se înălțau mirosuri calde de bucate gătite, lumea venea încet și se așeza. Recunoscură spatele vălurit și capul plecat al grăsunului în cămașă cireșie, care se și înfundase în prînzul lui, servindu-se în voie din încăpătoare platouri cu hrană substanțială, învîrtind furculița în semicerc în jurul farfuriei.

— Ei, Dumnezeu să ne binecuvînteze, rosti Herr Lutz, cu oarecare mirare, în timp ce-și punea ochelarii să privească mai bine scena. Zău așa, ce profit mai pot să scoată, dacă întind asemenea masă ?

Era elvețian, urmașul unui lung șir de hotelieri, și condusese propriul lui hotel în Mexic, așa că interesul arătat era cu totul profesional.

„Cartofi prăjiți, murmură, trebuie să fie cam un funt pe farfurie. Un hartan întreg de porc brezé, cu ceapă prăjită, varză roșie dulce-acrișoară și pireu de mazăre, bine, ce-i drept, nimic din toate astea nu-i prea scump, totuși fiecare în parte costă cîte ceva. Și cafea. Pe lîngă asta, fructe, și *Apfelstrudel* — nu, nu pot face față unui asemenea meniu și să mai și iasă la socoteală. Ia uitați-vă cum înfulecă tipul de colo ! Mi se face foame numai cînd îl privesc."

Soția lui, o femeie simplă, bondoacă, cu un sul de păr ofilit, uscat, înțesat de ace, observă scena, păstrînd pe față expresia ei obișnuită, stabilizată de multă vreme într-o îmbinare de necontenită dezaprobare și acreală virtuoasă.

— Aruncă doar praf în ochi, la început, reflectă ea. O să înceapă să facă economie pe spinarea noastră, a tuturora, înainte de sfîrșitul călătoriei. Mătura nouă mătură bine ! constată sentențios.

— Ha, ha ! rîse soțul ei. Vrei să spui că un mușteriu nou curăță pînă și farfuria, lingînd...

Fiica izbucni și ea în rîs, conștiincioasă, dar cam stingherită, iar soția îi trată gluma cu disprețul meritat, păstrîndu-și chipul neclintit un răstimp suficient ca el să vadă exact cum aprecia ea aiureala îndrugată. Bărbatul continuă să rîdă de ajuns de mult pentru ca, la rîndul lui, să-i îngăduie a vedea că putea să se amuze de mica lui glumă și fără ea.

— Dar, papa, zise Elsa, rezemîndu-se de zăbrele, n-ai mai observat ceva ? Clasa a treia aproape e goală, au abia o duzină de pasageri, și cu toate acestea nouă n-au vrut să ne vîndă bilete de clasa a treia. Nu crezi că a fost foarte urît din partea funcționarului din Mexico City să ne spună că n-are locuri pentru noi la clasa a treia ?

— Ei, da, recunoscu tatăl, într-un fel. Într-altul, e o afacere foarte bună. Iată-ne aici, potcoviți cu bilete de întîia și toate celelalte, și ei au și scos de pe urma noastră mai mult de trei sute cincizeci de dolari. Ia transformă suma asta în *reichmarks*, și o să iasă ceva bănet, nu glumă...

— Dar trebuie să mai existe şi vreun alt motiv, spuse Elsa.

— A, da, totdeauna există o droaie de motive bune şi ei le cunosc pe toate, ca să ne înşele, zise Frau Lutz. Tare aş vrea să fi putut învăţa şi tu vreo cîteva din aceste şmecherii, ca să le foloseşti, îi spuse soţului, şi în tonul ei mocneau ani îndelungaţi de ranchiune mult îndrăgite şi răfuieli care n-aveau să fie încheiate nicicînd.

Trioul îşi urmă drumul, purtînd tustrei în mişcările lor pecetea aceleiaşi stîngăcii de familie, cu ochii aţintiţi drept înainte şi opacizaţi de anxietăţi mărunte.

— Răspunde-mi la o singură întrebare, biata mea soţie, zise Herr Lutz, cu glasul blînd şi chibzuit, care ştia că o exaspera pe soţia lui mai mult decît orice. La urma urmei, am făcut afaceri atît de proaste în Mexic ? În oricare sens al cuvîntului ? Putem spune că am dat greş, pe cît te ajută pe tine imaginaţia ? Eu unul cred că nu.

— Nu-mi mai pasă ce crezi tu, ripostă Frau Lutz.

— Chiar pentru o fiinţă ca tine, asta înseamnă să mergi cam prea departe, spuse Herr Lutz. Şi, cu toate acestea, părerea ta nu mă împiedică să gîndesc. Şi poate, uneori, cînd ţi se întîmplă şi ţie să gîndeşti, te-ai putea gîndi cum ne întoarcem cu toţii acasă, teferi şi sănătoşi, cu bani destui, cîştigaţi cinstit, ca să punem pe picioare micul nostru hotel personal la St. Gallen.

— Da, după atîta amar de ani, zise soţia, cu glas uscat. Da, acum, cînd e prea tîrziu, cînd nimic nu va mai fi la fel, cînd Elsa e o fată în toată firea şi o străină pentru propriul ei popor. Of, gîndeşte-te cîtă trudă ne-a costat pentru a o împiedica să vorbească mai întîi spaniola, înaintea limbii ei materne ! Da, acum, desigur, putem să ne întoarcem în stil mare, să lansăm o afacere şi să ne dăm ifose. La ce bun ?

— Cît despre dat ifose, zise Herr Lutz, om trăi şi-om vedea.

— Mamă, spuse timid Elsa, încercînd să schimbe subiectul, tovarăşa mea de cabină este fata aceea americană, care a urcat pe bord cu tînărul blond. Credeam că sînt căsătoriţi, voi nu ? Dar el stă într-o cabină şi ea într-alta.

— Regret să aud toată această poveste, spuse maică-sa, cu severitate. Speram că s-ar putea să fii plasată cu o

femeie mai în vîrstă, o persoană respectabilă. Fata aceea nu-mi place nici cum arată, nici cum se comportă. Poartă pantaloni pe stradă, închipuie-ţi ! Şi, într-adevăr, călătoreşte cu un bărbat care nu e soţul ei ?

— Bine, zise Elsa, văzînd că tema aceea era şi ea sortită eşecului, aşa presupun. Dar stă într-o cabină separată, la urma urmei.

— Nu prea văd deosebirea, replică maică-sa. Regret profund. Acum, ia aminte bine la cuvintele mele. Să fii tot timpul foarte rezervată cu fata aia. Să nu-i urmezi sfatul sau exemplul, nici în cel mai mic lucru. Trateaz-o cu desăvîrşită răceală, să nu ai nici un fel de relaţii cu ea. Să nu fii văzut niciodată cu ea pe punte. Nu-i vorbi, nici n-o asculta cînd vorbeşte. Te afli într-o companie foarte proastă şi voi căuta să ţi se schimbe cabina.

— Dar atunci cu cine am să stau ? întrebă Elsa. Cu altă străină.

— A, da, suspină maică-sa, măsurînd cu privirea diferitele femei care treceau pe lîngă ele sau se plimbau prin preajma lor. A, da, cine ştie ? Una s-ar putea să fie mai rea decît alta ! Mărgineşte-te să nu-mi ieşi din cuvînt, asta-i tot !

— Da, mamă, zise Elsa, atentă şi docilă.

Tatăl ei îi zîmbi şi zise :

— Aşa-i, fetiţa noastră cuminte. Trebuie să faci totdeauna cum spune mămica ta.

— Dar, papa, cînd şi-a schimbat pantalonii cu fusta arăta la fel ca oricare altă persoană, arăta foarte bine, n-avea deloc aer american.

— Las-o în plata domnului, în orice caz, spuse Frau Lutz, clătinînd din cap. Este o americancă, să nu uiţi asta. Indiferent cum arată.

Gornistul păşi pe punte, sunîndu-şi voioasa chemare de prînz. Pe dată familia Lutz se răsuci cu faţa spre interior şi grăbi pasul. În capul scărilor fură aproape potopiţi de trupa de dansatori spanioli, care pur şi simplu dădură buzna din urmă, peste ei şi în jurul lor, ca un val — un val prevăzut cu coate. Între cei trei Lutz se creă atîta distanţă, încît spaniolii se şi aşezaseră la o masă rotundă, de mărime potrivită, lîngă cea a căpitanului, şi gemenii în vîrstă de şase ani trăgeau de zor dintr-o farfurie cu

ţelină, înainte' ca chelnerul să poată găsi măsuţa pusă pentru trei persoane — lipită de perete, bine-nţeles, dar, din fericire, lîngă un hublou.

— Mă bucur să văd că s-au spălat pe faţă, zise Frau Lutz începînd să citească lista de bucate cu ochiul întunecat de deziluzii trecute, dar totul s-ar prezenta mai bine dacă s-ar spăla şi pe gît. Am văzut desluşit : gîtuţile lor sînt cenuşii şi ţepene de pudră învechită şi murdării. Poftim, Elsa, te mai întrebi de ce-ţi repet totdeauna să te speli pe gît. Şi la încheieturi, firește ,iar cît despre pudră — sper că nu vei fi niciodată aşa de nesăbuită.

Elsa îşi privi vîrful nasului, a cărui sclipire i se răsfrîngea în ochi. Îşi frecă nasul cu batista, stăpînindu-şi cu grijă un oftat, şi nu suflă o vorbă.

Vasta sufragerie era curată şi bine lustruită. Pe mese erau flori şi o risipă adecvată de veselă nouă, feţe de masă şi şervetele proaspăt spălate. Chelnerii păreau înviorați şi stimulaţi de începutul unei noi călătorii, iar pe feţele înfometate ale noului lot de pasageri plutea un aer domol, plin de aşteptare. Căpitanul era absent, dar la masa lui doctorul Schumann îi întîmpina pe oaspeţi şi le explica obiceiul comandantului vasului de a prînzi pe covertă în cursul primelor ore serioase al voiajului.

Toţi oaspeţii dădură din cap, în semn de generoasă încuviinţare şi recunoaştere a dificilei misiuni a căpitanului de a-i conduce teferi pe mare. Şi totul era numai observaţii potolite şi înţelegere facilă în sînul celor aleşi. Herr Professor şi Frau Hutten, Herr Rieber, Fraülein Lizzi Spöckenkieker, Frau Rittersdorf, Frau Otto Schmitt şi „prezentabilul" tînăr pe care doamna Treadwell îl văzuse stînd cu Jenny Brown. Numele lui era Wilhelm Freytag, şi-l spusese de mai multe ori în cursul prezentărilor, cînd societatea îşi luase locurile. Peste trei minute Frau Rittersdorf se încredinţase că el era „neam" cu o firmă petrolieră germană din Mexic, era însurat (păcat, oricum) şi chiar în clipa aceea se afla în drum spre Mannheim, să-şi aducă tînăra soţie şi soacra. Frau Rittersdorf mai decise imediat că Herr Rieber ţopăia şi chicotea în mod destul de vulgar şi nu era nici pe departe la nivelul restului comesenilor. Frau Schmitt şi Huttenii îşi manifestară imediat o simpatie reciprocă, după ce ieşi

la iveală că tustrei avuseseră catedre în diferite școli germane, Huttenii chiar în Mexico City.

Herr Rieber, care era în mare vervă, nu se mai stăpînea, clipind mereu cu tîlc către Lizzi, dar — intimidat de societatea în care se afla — propuse, pentru un bun început al voiajului, să i se îngăduie a oferi vin tuturor comesenilor. Această invitație fu întîmpinată de către ceilalți cu cea mai mare bunăvoință. Fu adus la masă vinul, veritabilul „Niersteiner Domstal", cea mai apreciată viță, atît de greu de găsit în Mexic, scump foc, cînd era găsit ; căruia toți îi duceau dorul tare mult, atît de iubit — frumosul, bunul, temeinicul vin alb al Germaniei, dăruit cu prospețimea florilor. Adulmecară cupele reci ca gheața, cu ochii umeziți, și se priveau radioși. Atinseră ușor marginea cupelor, cu un clinchet delicat, își rostiră bonomele, zdravenele urări de noroc și sănătate, și băură.

Simțeau că nimic nu ar fi putut fi mai corect, mai fermecător, mai amabil, decît momentul acela. Se abătură asupra splendidei lor hrane, zdravene, pur germane, cu apetitul stîrnit. Se îndreptau cu toții spre casă — în sfîrșit, spre căminul lor, și pe vasul acela împărtășeau pentru întîia oară simțămîntul că o și porniseră la drum către o mistică Patrie Străbună. Cu puteri reîmprospătate, fortificate, cînd și cînd făceau cîte o pauză să-și șteargă gurile din care se revărsa hrana, dîndu-și din cap, în tăcere. Doctorul Schumann mînca în mod cumpătat, ca un om sobru, care cu greu și-ar putea aminti ultima dată cînd fusese cu adevărat înfometat. În timp ce mîncau și beau, oaspeții îi aruncau priviri admirative. Vedeau în persoana lui cel mai înalt grad de bună creștere germană, căreia demnitatea umanei sale profesii îi dădea o strălucire și mai mare ; iar frumoasa cicatrice, arătînd că urmase cursurile unei mari universități, că era brav și înzestrat cu sînge rece : o cicatrice atît de mare, plasată într-un loc atît de desăvîrșit ales, dovedea că — la vremea lui — cunoscuse înțelesul lui *Mensur*, acea măsură a unui adevărat german. Dacă părea a fi cu gîndurile duse, cufundat într-o tăcere meditativă, era dreptul lui ; asta făcea parte din însemnătatea îndatoririlor ce-i reveneau în calitatea sa de medic al vasului.

„Pulpă de porc, David, scumpule“, zise Jenny Brown, redîndu-i lui David Scott, pentru prima dată, de trei zile încheiate, porecla intimă. Dispoziția lui nu era atît de cordială — în sinea lui cugeta că fata n-avea să redevină pentru el „Jenny, îngerul meu“ decît peste alte cîteva zile, dacă nu cumva niciodată. La ce doză de simplă uzură a sistemului nervos poate supraviețui dragostea ? La cît de multe scene ?

— M-am pus pe tocit germana, cuvintele de pe dopurile lavabourilor și toate micile inscripții din jur, dar mai toți oamenii ăștia vorbesc engleza sau franceza, sau și una și alta. Îl vezi pe insul cu care mă plimbam ? Mai încolo, la masa căpitanului. Cel cu tunsoarea aceea irezistibilă. Habar n-am avut că este german, pînă cînd nu mi-a spus chiar el.

— Cu mutra aia ? întrebă David.

— Ce cusur are mutra lui ?

— Are un aer german.

— David scumpule, rușine să-ți fie ! Ei bine, voiam să fac cu el exerciții de conversație germană, dar după prima frază rostită, pur și simplu n-a mai suportat și, trebuie să recunosc, vorbește englezește mai bine decît mine, de fapt, o engleză cumplit de corectă. Am crezut că poate a fost crescut în Anglia, dar, aș ! a învățat, la școală, la Berlin... Ei, și elvețianca mea — nu ți-am spus că am picat în aceeași cabină cu fata aia elvețiană mătăhăloasă ? Poartă un corset de pînză albă, cu șireturi. Pun prinsoare că în viața ta n-ai văzut așa ceva...

— Mama obișnuia să poarte dintr-astea, zise David.

— David ! Nu cumva pretinzi că trăgeai cu coada ochiului cînd se îmbrăca maică-ta ?

— Nu, obișnuiam să stau în mijlocul patului și s-o privesc.

— Ei bine, urmă Jenny, elvețianca mea vorbește spaniola și franceza și engleza și un fel de dialect căruia îi spune romandă — pe lîngă germană — și a împlinit abia optsprezece ani. Și cu mine nu vrea să vorbească decît englezește, deși cu siguranță că mă pricep la fel de bine ca și ea la spaniolă. Nu-mi văd nici măcar o umbră de

șansă de a prinde vreo limbă, dacă lucrurile vor merge așa și mai departe.

— Oamenii aceștia nu sînt tipici, zise David, după cum nu sîntem nici noi. Nu fac altceva decît să umble haihui prin țări străine, schimbînd banii și limba la fiecare frontieră. Noi facem la fel. Uită-te la mine, poftim, învăț chiar și rusa...

— Da, uită-te la tine, rosti Jenny, admirativă. Dar tu înveți chiar și gramatica, după carte, un lucru care mie nu mi-ar trăzni prin cap în vecii vecilor. Nu pot învăța gramatica, asta e, și basta, și de-altminteri, nici nu mai simt nevoia de a o învăța.

— Dacă te-ai putea auzi, uneori, zise David, ai simți nevoia. Spui unele lucruri realmente înfricoșătoare, în spaniolă, firește.

— Arăți drăgălaș ca o cadră, cu cămașa asta albastră, scumpule, zise Jenny. Sper că asta nu te înfricoșează. Doamne sfinte, mor de foame ! Nu-i așa că de data asta Vera Cruzul a fost ucigător ? Ce-a dat peste orașul ăsta ? Aveam cele mai duioase amintiri din aceste locuri, și acum sper să nu-l mai revăd în viața mea.

— Mie mi s-a părut la fel ca de-obicei, spuse David. Năduf, gîndaci, veracruzani și tot tacîmul.

— A, nici gînd, exclamă Jenny, altădată, mă plimbam pe-acolo noaptea, după vreo ploaie, toate erau proaspăt spălate jur-împrejur, și magnolia de Virginia [1], și iasomia erau în plină înflorire, iar tencuiala zidurilor avea culori foarte pure. Întîlneam vreuna din acele neașteptate piețe și răspîntii și fîntîni, toate alcătuind o compoziție gata pregătită, așteptînd doar să fie pictate, și nici unul din colțurile acelea nu arătau la fel cu imaginea sa la lumina zilei. Toate ferestrele erau deschise și dungi de lumină palidă, gălbuie, se strecurau afară, se zăreau șiruri de țînțari albi roind ca o plasă peste paturile mari, iar ființe pe jumătate îmbrăcate, pe jumătate adormite, se mișcau ca prin vis sau stăteau la aer, în balconașe, doar din plăcerea de a respira. Era chiar fermecător, David, și iubeam ambianța aceea. Oamenii păreau atît de prietenoși, atît

[1] Arbust cu flori mari, albe, și parfum puternic.

de spontani — toată lumea. Și o dată s-a iscat o teribilă și falnică furtună și trăznetul a lovit cabina liftului din hotelul meu, la vreo douăzeci de pași de camera mea, și aproape că m-a doborît la pămînt. Era nostim. Mă aflasem într-o primejdie reală, și totuși eram teafără.

David protestă cu răceală, manifestîndu-și îndoiala, împotriva acelei amintiri.

— Nu mi-ai mai vorbit niciodată despre întîmplarea aceasta, zise el.

— Sper că nu, spuse fata. N-ar fi fost plicticos ? Dar tu niciodată nu dai crezare unei amintiri plăcute, și mă întreb de ce ? Trebuie să mă lași să-mi amintesc de episodul acela așa cum mi se abate mie, măcar o dată să fie așa de frumos.

După o scurtă pauză, Jenny adăugă :

— Sînt sigură că, dacă ai fi fost tu acolo, întreaga ambianță ar fi arătat cu totul altfel.

Pîndi cu atenție clinică fața lui netedă, bine întinsă, care nu trăda prin nimic cînd se simțea atins.

— Cine era cu tine atunci, de-a fost totul atît de încîntător ?

— Nimeni, rosti ea, cu glas suav. Eram singură cuc, și am văzut faptele în felul meu, fără ca să-mi strice nimeni plăcerea.

— Și fără să ai de prins nici un vapor.

— Nu, debarcasem de pe un vapor venit de la New York. Nouă zile frumoase, cînd n-am cunoscut țipenie de om pe bord și am stat de vorbă doar cu chelnerul și stevardesa care mă serveau la masă.

— Trebuie să fi fost măguliți, zise David, scumpul, cu acreală. Dar replica nu-i dădu nici o satisfacție. Jenny lăsă pe masă cuțitul și furculița și sorbi o înghițitură de apă.

— Nu știu, îi spuse cu gravitate, ca și cum ar fi stat să cîntărească o chestiune importantă. Nu știu, zău așa, dacă am să fiu în stare să stau cu tine la aceeași masă în tot cursul călătoriei. Mă bucur că avem, cel puțin, cabine separate.

— La fel simt și eu, ripostă instantaneu David, cu o văpaie rece iscată în ochi.

Apoi amîndoi căzură în muţenie, consternaţi să constate cît de brusc îţi poate scăpa din mînă o situaţie ; ştiind, ca întotdeauna, că hărţuielile acelea n-aveau să-şi găsească nici un sfirşit, fiindcă nu aveau nici un început real. Cearta dintre ei însemna o măcinare teribilă pe care o puneau la cale împreună, împingînd şi tot împingînd în cerc roţile morii, pînă ce erau secătuiţi sau cuprinşi de desnădejde. El îşi văzu mai departe de mîncare, cu îndărătnicie, şi ea îşi luă iarăşi furculiţa în mînă.

— Am să încetez, dacă încetezi şi tu, îi spuse în cele din urmă. Din ce ne luăm, oare ? De ce ? Niciodată nu ştiu.

David ştia că ea cedase îndemnată pe jumătate de obosală, jumătate de plictis, dar tot îi era recunoscător pentru răgazul acordat. Pe lîngă asta, îi trăsese o lovitură în plin şi pesemne că îşi mai descărcase năduful.

El nu o ierta ; avea s-o ia prin surprindere, la rîndul lui, într-o bună zi, la fel cum mai făcuse adesea şi alte dăţi, urmărind cum paloarea îi acoperă toată faţa ; întotdeauna recunoştea cînd împlinea o răzbunare, şi totuşi accepta justiţia ei barbară. Cel puţin, avea oarecare simţ al obligaţiei de a da ocol locului faptei, nu se aştepta mereu să i se îngăduie să se depărteze cu crima nepedepsită, şi era o parte din misiunea lui să îngrijească să nu se întîmple aşa ceva. Simţind înlăuntrul lui răceala inimii ca pe un rezervor de veritabilă putere, îi zîmbi cu o dulceaţă care o fermeca totdeauna, întinse mîna şi o puse cu căldură peste braţul fetei.

— Jenny, îngerule ! rosti David. Pe dată ea — şi simţi inima, credea în mod ferm că inima sa era capabilă să simtă — cum se topeşte doar puţintel, timidă şi neîncrezătoare ; ştia ce putea şi ce era dispus David să-i facă, dacă se lăsa să fie „prinsă“, „muiată“, cum descria el starea aceea. Şi totuşi, nu se putea opri. Se aplecă spre el şi spuse :

— Măi bătrîne, măi ! Vai, hai să încercăm şi noi să fim fericiţi ! Hai să nu stricăm primul voiaj pe care-l facem împreună, ar putea fi atît de vesel. Am să încerc, zău aşa, David scumpule, îţi promit, hai să încercăm. Nu ştii că te iubesc ?

— Mă întreb, zise David, cu cea mai insinuantă gentileţe. În chip misterios, ea păru că-i gata să-i ţîşnească lacrimile, pe care şi le stăpîni, ştiind că în ochii lui David plînsul ei nu era decît încă un vicleşug feminin, scos din mînecă la momentul oportun. O privi cu un mic zîmbet rezervat, ca să vadă dacă-şi dă drumul ; pînă atunci încă nu făcuse o scenă în public. Ea îi răspunse tot cu un zîmbet, în loc de lacrimi, îşi ridică paharul cu vin şi îl ciocni de-al lui.

— *Salud* [1], zise.

— *Salud*, zise David, şi îşi goliră paharele dintr-o răsuflare.

Erau amîndoi ruşinaţi de firea urîtă pe care şi-o dezvăluiau reciproc ; fiecare sperase, în primele zile ale dragostei lor, să fie imaginea ideală căutată de celălalt, căci erau de-o romanţiozitate disperată, şi teama lor de a-şi da pe faţă simţirile, de a înfăţişa şi afla unul despre altul lucruri neplăcute, îi făcea să devină necinstiţi şi cruzi. În momentele lor de armistiţiu credeau că iubirea care-i lega era foarte pură şi generoasă, aşa cum doreau să fie ; era doar nevoie să fie... ce anume era nevoie să fie, exact ? se întrebau amîndoi, în taină şi separat, şi nu găseau nici un răspuns. Doar în asemenea momente scurte, cînd sorbeau împreună vinul păcii, trupurile lor se moleşeau, le învăluia calmul, răsuflau uşor, în atmosfera de împăcare, şi se legau cu jurăminte, şi fiecare în sinea lui, de a păstra credinţă, credinţă faţă de ce anume ? De a se iubi, de a încerca... Dar David măcar încă ştia că pentru el încercarea de a fi fericit însemna poate jumătate din chinul lor, sau le provoca jumătate din zbucium. Şi cealaltă jumătate ?...

— Pentru fericire, aşadar, spuse el, atingîndu-i iar paharul de-al lui.

Deşi era încă ziua-n amiaza mare, soarele de august, muindu-şi discul în zarea îndepărtată, arunca pe deasupra apelor o dîră arzătoare, care lenevea în urma vasului, ca petrolul. Doamnele din străvechea profesie apărură pe punte, purtînd rochii de seară identice, din dantelă neagră,

[1] Noroc (în spaniolă în textul original).

cu spatele lor frumos și neted sclipind pînă la mijloc, iar sandalele lor încătărămate cu bijuterii scăpărau. Păşeau lent şi se treziră faţă-n faţă cu cei doi preoţi, care păşeau lent şi ei, cu gurile lor negre închise ca nişte capcane, cu ochii pironiţi asupra cărţilor lor de rugăciuni. Doamnele le făcură o plecăciune respectuoasă, preoţii le ignorară, sau poate că nici nu le zăriră. William Denny le urmărea de la o distanţă sigură, făcînd un tur complet al punţii, oprindu-se în răstimpuri să pară că este interesat de ceva ivit în adîncurile mării, şi mărul lui Adam îi ieşea puţin în afară. Mireasa şi cu mirele stăteau alături în şezlongurile desfăcute, contemplînd în tăcere asfinţitul, cu ochii învăluiţi de un abur extatic, cu mîinile uşor încleştate.

Doica indiană îl aduse pe noul născut mamei lui, care îl primi mai degrabă neajutorată în braţele sale lipsite de experienţă. Frau Rittersdorf, trecînd prin apropiere, îşi permise libertatea unei adevărate femei care, deşi nu are copii şi nu mai conteneşte să aducă mulţumiri cerului pentru acest noroc, totuşi apreciază în mod instinctiv gloriosul martiriu al maternităţii, cînd suratele sale se bucură de el. Zîmbindu-i mamei, cu un aer de simpatie intimă, îngenunche în tăcere să adore cîteva secunde divinul mister al vieţii, admirînd genele mătăsoase şi guriţa plăpîndă a pruncului, tenul cît se poate de vrednic de invidie. Maică-sa o privea de pe şezlong cu un convenţional zîmbet constrîns, gîndindu-se că fiul ei era şi-aşa rîzgîiat, şi tare-ar mai fi vrut ca oamenii să-l lase în pace, amintindu-şi cum se trezea şi urla noaptea, şi trăgea de ea ca un purceluş cînd era ostenită de-i dădeau lacrimile şi nu mai dorea altceva decît să doarmă.

— Ce splendid bărbăţel ! constată Frau Rittersdorf. E primul dumneavoastră copil ?

— A, da, zise mama, şi pe chipul tinerei femei se ivi o umbră de teroare.

— Frumos început, zise Frau Rittersdorf, un mic general desăvîrşit. De fapt, *El Generalissimo !*

Prietenii ei germani o informaseră că din doi mexicani măcar unul era general, ori intenţiona să devină, sau cel puţin îşi spunea aşa...

Pînă la urmă, mama nu putu să reziste cu totul linguşelii, oricît de grosolană era, oricît de germanic era stilul ei. *El Generalissimo*, nu zău ! Ce vulgară formulă. Totuşi ştia că are un copil superb, şi îi plăcea să audă cum este lăudat, chiar dacă i se aduceau elogii într-o spaniolă vorbită cu un accent atît de atroce. Frau Rittersdorf izbuti, cumva, să aducă discuţia de la prunc la mamă, începu să vorbească o franceză de ajuns de acceptabilă, fapt care o încîntă pe tînăra mexicană, care se mîndrea că stăpineşte perfect limba aceea. Frau Rittersdorf află, spre marea ei satisfacţie, că *Madame* era soţia unui ataşat de la legaţia mexicană din Paris şi chiar în momentele acelea se aflau în drum spre soţul ei ; pînă atunci îi fusese imposibil — „Bine, puteţi vedea de ce“ — să îl acompanieze. Dezvoltatul simţ monden al lui Frau Rittersdorf era flatat descoperind în mijlocul pasagerilor o doamnă din cercurile diplomatice ; pînă la urmă, avea să aibă şi o companie potrivită pentru ea. Señorei Esperón Chavez de Ortega, în schimb, părea că-i piere grabnic cheful de vorbă, că devine niţel cam distratră, lucru poate doar natural, în situaţia ei nouă. *El Generalissimo* deschise ochii, fluturră pumnişorii şi căscă, cu o divină dezinvoltură, drept în obrazul distinsei Frau Rittersdorf. Maică-sa se încruntă abia perceptibil şi îşi pledă cauza :

— Vai, vă rog, nu-l deşteptaţi. Abia a izbutit să adoarmă. Dacă v-aţi putea închipui cîte necazuri avem cu el, colici şi toate celelalte.

Simţind că i se dă peste nas, Frau Ritersdorf se ridică numaidecît şi îşi luă la revedere cu o politeţe atît de exagerată încît, încă puţin, şi luneca în bădărănie. Mica mexicană probabil că, la o adică, nu era o mare deşteptăciune, poate că nici măcar nu era deosebit de bine educată. Era destul de dificil să judeci criteriile raselor brune, deşi fără îndoială că pînă şi ei aveau asemenea tabele de valori, chiar şi Don Pedro din Mexic. Faptul că nu se produsese din partea lui cererea în căsătorie, după preludiul care o făcuse să pară inevitabilă, nu se datora oare vreunei laturi sinistre a firii sale ? Ei, şi cu toate acestea, s-ar fi putut cine ştie să se datoreze faptului că poseda o mare fabrică de bere, uneori apăruse

în ochii ei atît de uman, atît de germanizat, încît fusese cu totul legănată de iluzii și făcută să se rătăcească. Grăbi pasul, scuturînd din cap, străbătută de un mic fior de spaimă.

După prînz, toate pupitrele din micile încăperi de dincolo de bar fură ocupate de oameni absorbiți de scrierea corespondenței, ultimele rînduri către Mexic urmînd să fie puse la cutie la Havana. Numai dansatoarele spaniole patrulau pe punte, trăind intens momentul. Nu aveau prieteni în Mexic și îi puteau număra pe degete pe cei din Spania, ceea ce nu le tulbura cîtuși de puțin. Sărea în ochi că în jurul lor mijeau idile. Cu pielea adiind a mosc și ambră, purtînd în păr flori proaspete, puteau fi zărite prin unghere umbrite, fiecare din ele angajată mai mult sau mai puțin în cucerirea unuia dintre tinerii ofițeri blonzi ai vasului.

Ofițerii erau toți băieți săraci, perfect disciplinați, devotați vocației lor, agonisindu-și anemicele economii ca să se poată însura : toți purtau inele de logodnă simple, din aur roșcat, la mîna stîngă și, legați de îngusta lor lume veșnic în mișcare, nu puneau niciodată piciorul pe uscat, în nici un port. Era o treabă costisitoare, putea să ducă la complicații internaționale și, pe lîngă asta, erau prea multe porturi. Aveau îndatoriri clar definite, și nu întotdeauna oneroase, față de pasagerele navei, cum ar fi : să danseze cu ele seara dacă păreau că duc lipsă de parteneri, fără a ofensa pe vreuna, să se facă simpatici într-un mod respectabil. Nu aveau defel privilegii — cum ar fi fost ducerea prea departe a unei povești amoroase, dar nu era de presupus că vreunul dintre ei să nu valorifice prilejurile oferite gratuit, cîtă vreme erau păstrate aparențele. În cazul particular al doamnelor spaniole, era vădit că aparențele nu puteau fi păstrate, ci trebuiau să fie travestite, dacă era posibil.

Experiența căpătată cu numeroase pasagere, în numeroase voiaje, întreprinse în porturi uitate de lume, îi întimidase, într-o anumită măsură, pe majoritatea ofițerilor. Și astfel, cu circumspecție, rînd pe rînd tinerii

ofițeri în imaculate uniforme albe, cu însemne aurii sau argintii la gulerul tunicii și la umeri, se treziră din prima seară făcînd instrucție pe cîmpul galanteriei, dar totodată cu o bună doză de plăcută ațîțare, fiecare cu un braț petrecut după un surprinzător de muschiulos, dar zvelt, mijloc de spanioloaică, privind însuflețit de blînde așteptări în adîncurile arzătoare ale unor ochi care vorbeau doar limbajul afacerilor, și nimic altceva.

Totdeauna se întîmpla ceva care să-i scoată din circuit ; în chip misterios combinațiile se desfăceau, refăcute cu parteneri diferiți, pînă cînd, în cele din urmă, pe la începutul serii totul părea că se terminase — fără îndoială, o chestiune de bani, decise Wilhelm Freytag, care, la o bere, intrase în vorbă cu Arne Hansen. Urmăriseră diferitele mici scene petrecute ici și colo pe vas.

— Ce altceva ar putea fi la mijloc ? întrebase Arne Hansen, și urmărea cu privirea în mod deosebit pe una din fete, cu ochii săi albaștri, colerici, îmblînziți, convertiți la o simplă admirație. Era un exemplar cu adevărat foarte frumos, și deși ca tip era identică cu celelalte, Hansen putea să descopere ceva diferit în ființa ei, chiar dacă pentru ochii altcuiva nu ar fi putut preciza ce anume. Aveau toate minunați ochi negri, păr negru sclipitor, pieptănat neted peste urechi, micile lor șolduri rotunde îl legănau cînd mergeau, într-un inconștient *meneo*, picioarele lor înguste, arcuite sus, erau îndesate fără milă în niște subțiri pantofi de lac, negri. Toate se fardau, folosind un suliman gras, roșu-închis, desenîndu-și guri largi, pătrate și brutale pe deasupra buzelor lor naturale, care erau subțiri și aspre ; dar cea preferată de Hansen se numea Amparo, după cum aflase el. Își și imagina în gînd primul obstacol : el vorbea foarte prost, spaniola, iar Amparo, pe cîte știa, deocamdată, nu vorbea nici o altă limbă.

— Nu-mi pot închipui ce învîrt, spuse Wilhelm Freytag. Bineînțeles, pe lîngă ceea ce fac în clipele acestea, arată ca un pîlc de țigănci. Le-am văzut dansînd pe străzi și făcînd chetă după aceea, la Vera Cruz.

Hansen putea să-i dea amănunte despre trupă. Alcătuiau un ansamblu de *zarzuela* [1] din Granada, ţigani, sau poate că se dădeau drept ţigani. Rămăseseră fără o leţcaie în Mexico, cum li se întîmplă totdeauna unor astfel de companii. căci însăşi marea Pastora Imperio în persoană scăpase din încurcătură doar cu rochiile de pe ea, aşa auzise, şi guvernul mexican îi expedia acasă, ca de obicei, pe cheltuiala lui. Freytag îşi exprimă părerea că arătau a fi oameni trecuţi prin ciur şi dîrmon, mai cu seamă cei patru bărbaţi, personaje cu aer dubios, după ţestele lor înguste şi ochii de banditi, combinaţie de dansatori care execută numere pe mese, codoşi şi aruncători de cuţite.

Hansen îi cercetă cu privirea.

— Nu-i socotesc primejdioşi, aprecie el, decît cînd ar putea comite ceva în deplină siguranţă.

Îşi înfipse mai confortabil în scaun carura masivă şi îşi întinse sub masă picioarele lungi.

Bărbaţii din trupa de dans stăteau la bar cu copiii, ţinîndu-se în mod vădit deoparte, în timp ce doamnele lor îşi practicau arta. Erau tăcuţi, din cap pînă-n picioare prea graţioşi în mişcările lor zgîrcite, şi pînditori ca nişte motani. Stînd la taifas la cîteva ceşti de cafea, fumau fără întrerupere, iar copiii care erau ţinuţi în frîu, aşa cum nu se purtau cînd se aflau de faţă femeile, în cele din urmă îşi rezemară braţele şi capul de masă şi aţipiră.

Frau Baumgartner stătea cu capul în palme, ostenită, la o măsuţă, împreună cu soţul ei, care îşi începuse lunga seară de băut metodic, în scopul de a-şi uşura durerea permanentă. Părul i se şi umezise şi se lipise de tîmple. După ce mîncase, simţi în stomac o alinare prea repede curmată, dar nu era în stare să înfrunte revenirea durerii şi se grăbi să dea pe gît primul pahar de coniac cu apă. Durerile acelea se porniseră cu vreo doi ani mai înainte, cînd Herr Baumgartner pierduse trei procese importante în tribunalele mexicane. Soţia sa ştia de ce le pierduse : bea atît de vîrtos încît nu-şi putea pregăti cum se cuvine pledoariile, nu era în stare să facă o impresie bună în

[1] Gen liric spaniol, asemănător cu opereta în alte ţări, foarte popular şi dezvoltat mai ales în secolul trecut.

instanță. În spatele acestei situații zăcea misterul acela trist — de ce oare se apucase de băutură ? Nu putea să dea nici o explicație și nu era în stare să reziste ispitei coniacului. Din oră-n oră, din zori și pînă-n seară, bea mereu, fără plăcere, fără ca spiritul să i se lumineze, fără vreo ostoire, fără voință, suferind neputincios mustrările conștiinței, mîna i se furișa mereu pe gîtul sticlei și își umplea paharul, literalmente tremurînd ca varga și covîrșit de spaimă.

La lungi răstimpuri, în vreuna din zilele cînd soția îl convingea să nu bea, se întindea pe pat, cuprins de înfricoșătoare dureri de stomac, zvîrcolindu-se și gemînd, pînă cînd era chemat medicul familiei să-i dea un calmant cu opiu. Chemaseră în consult diverși specialiști, și fiecare dintre ei își stabilise pe ghicite diagnosticul, corespunzînd cu specialitatea sa : ulcere, misterioase ocluzii intestinale, infecții acute (sau cronice) de vreun fel sau altul, unul făcuse chiar aluzie la un cancer : dar nici unul nu fusese capabil să-i aducă vreo ușurare. Starea lui nu părea că se înrăutățește, dar nici nu se îndrepta cu nimic. Frau Baumgartner nu mai credea în realitatea bolii soțului ei, chiar dacă își reproșa într-una scepticismul manifestat. Nu mai știa nici ea ce credea, de fapt nu credea absolut nimic, și neîncrederea ei era difuză, un întunecat și mișcător nor de suspiciune, la gîndul că maladia soțului ei, odată cunoscută, avea să se dovedească a fi vreun teribil reproș adus ei, personal. De cîte ori o căsnicie este nefericită, sau soțul suferă eșecuri în afaceri, toată lumea știe că vina o poartă soția. Era și ea dispusă să ia asupră-și tot blamul, pentru că, după cum își repeta adesea, soțul său era cel mai bun și mai cumsecade om. Îi dăruise genul de dragoste pe care ea îl considera demn de acest cuvînt : se arătase fidel și agreabil zi de zi, de la un capăt la celălalt al anului, și atent. Pînă cînd începuse să risipească cu nesăbuință banii pe băutura, ținuseră împreună o casă bună și confortabilă și puseseră deoparte ceva bani. și, slavă Domnului, economiile acelea erau investite în siguranță în Germania, de cînd marca se însănătoșise și afacerile prosperau și toate făgăduiau să meargă bine în țara aceea. Soțul ei luptase pînă la sfîrșit în război și se întorsese acasă fără o singură zgîrie-

tură — numai faptul acesta și constituia un miracol, pentru care s-ar fi căzut să fie recunoscător cerului, dar el, nici gînd — nu vorbea niciodată decît cu amărăciune despre suferințele îndurate în perioada aceea. Se căsătoriseră după război și plecaseră în Mexic, o nouă Țară a Făgăduinței pentru germani. Ah, ce anume putea să se fi întîmplat, ce făcuse ea pentru ca viețile lor să ajungă la strîmtoare ? Totul părea că merge atît de bine...

— Vai, Karl, te rog, nu mai bea încă un pahar, acum ajungi la patru, și n-au trecut nici două ceasuri de la masă.

— Nu pot suporta, Gretel, nu pot suporta, tu nu poți înțelege ce este o asemenea durere!

Același vechi strigăt. Fața i se scofîlci, gura i se crispă și tremură ; ochii săi albaștri, strălucitori și goi de expresie, căpătară o căutătură aprigă, din pricina suferinței.

— Karl, cum te poate ajuta asta ? Mîine va fi la fel.

— Te rog, Gretel, mai ai puțină răbdare. Cu încă un pahar, îți promit că o scot la capăt pînă dimineața.

Lăsă capul în jos mîhnit, copleșit de rușine.

— Iartă-mă, spuse, și umilința arătată o făcu să roșească pentru el.

— Nu fă asta, scumpul meu, zise ea. Fie și-așa, toarnă-ți, dacă te va ajuta să te simți mai bine.

Se aplecă și privi fața de masă, ca să evite vederea chipului său contorsionat de expresia de durere pe care nici nu mai încerca să o ascundă ori s-o controleze. Doctorii spuseseră că trebuia să se ducă acasă, asta l-ar fi putut vindeca. Soția sperase că îndelungatul voiaj tihnit, viața ușoară și sigură de la bordul navei, departe de falsii prieteni care beau laolaltă cu el, departe de locul unde se ratase, putea să fie un bun început. N-avea să se întîmple așa. Herr Baumgartner goli ultimul strop din paharul său înalt.

— Acum, scumpa mea, rosti el cu glas plingător, acum, dacă ești bună, să mă ajuți.

Se ridică clătinîndu-se și soția stătu în preajma lui. Se rezemă greoi de ea, în timp ce se depărtau străbătînd

barul înghesuit, iar Frau Baumgartner, privind drept înaintea ei, era convinsă că toată lumea se uita cu dispreț la soțul ei beat, care se prefăcea că este infirm.

Herr Löwenthal, care fusese plasat de unul singur la o măsuță, studia lista de mîncare cu înșirarea ei de feluri necurate, și ceru o omletă cu mazăre proaspătă. Bău o jumătate de sticlă de vin alb bun ca să-și dea curaj singur (unica greutate a călătoriei o constituia problema aceea de a găsi ceva care să se poată mînca, într-o lume aproape integral condusă de necredincioși) și mîncă toate fructele din coșulețul care i se aduse ca desert. După aceea mai zăbovi, învîrtindu-se cercetător o bucată de vreme, mai întîi prin salon, apoi în bar, apoi ieșind afară, pe punți, colindînd aiurea și tulburat, dar nimeni nu-i vorbea, așa că nici el nu se adresă nimănui. Aruncă o privire pe ici și colo, la fiecare față văzută, o ochire rapidă, și apoi își îndrepta ochii în altă parte, căutînd să treacă neobservat, și totuși sperînd să vadă pe cineva din neamul lui. Mai-mai că nu-ți venea să crezi. Toată viața nu se întîmplase nici odată așa ceva, dar iată că o pățise și căzuse pe capul lui tocmai năpasta de care se temea mai rău : pe tot vasul nu se afla nici un alt evreu. Nici unul. Un vas german, care se întorcea în Germania, și nici un evreu pe punte, afară de el. Brusc, fiorii lui de instinctivă jenă se prefăcură într-o veritabilă spaimă ; ostilitatea sa față de lumea aceea complet străină, atît de adînc înrădăcinată și de învăluitoare încît era ca o pulsație a sîngelui, îi potopi sufletul. Curajul îi reveni, purtat de acest talaz, incomplet, oscilant, dar aducîndu-i în minte senzația proprie, de sănătate redobîndită. Mai făcu încă un tur, de data aceasta cu un ochi mai cutezător și o înfățișare echilibrată care-i ascundea îngrijorarea, dar nu, bine-nțeles, ce rost avea să mai caute ? Dacă ar mai fi fost vreunul, l-ar fi plasat la aceeași masă. Pînă în clipa aceea, doi evrei s-ar fi și recunoscut. Ei bine, n-avea să găsească nici un partener de discuție, dar nu conta, n-avea să-l coste nimic să se poarte prietenos cu oamenii aceia ; intenționa să se descurce cît se putea de bine în cursul voiajului, nu căpăta nici un procent dacă-și căuta necazuri cu lumînarea. Se

așează în bar lîngă o pereche de necredincioși grăsuni, între două vîrste, cu aer cumsecade, cu un buldog alb la picioarele lor, gîndindu-se că, dacă îi adresau cuvîntul, ar putea beneficia și el o jumătate de oră de un fel de sociabilitate, mai bună decît nimic, și asta era cam tot ce se putea obține. Dar nu-i plăcea să înceapă el conversația cu necredincioșii, puteai să dai peste te miri ce, și nici măcar nu întorceau capetele înspre el. După două pahare de bere, decise că e obosit și pregătit pentru culcare.

Cabina era goală, cu excepția bagajului celuilalt pasager. Herr Löwenthal își plasă astfel valiza cu mostre ca să nu stea în drum, își puse modestele lui obiecte de toaletă, se întinse pe cușeta de jos și își rosti rugăciunile, întrebîndu-se ce soi de tovarăș de cabină îi hărăzise soarta. Poate că o să fie un tip chiar simpatic. La urma urmei, cel puțin în profesia lui, cunoscuse cîțiva goimi foarte cumsecade. Poate că și acesta avea să fie cumsecade. Stătea acolo culcat, cu lumina aprinsă, incapabil să se domolească, așteptînd și pîndind să vadă ce fel de om avea să deschidă ușa. Pînă la urmă, auzind zgomotul făcut de intrarea cuiva, înălță capul cu vioiciune. *Gutten Abend* [1] spuse, aproape înainte de a-l fi întrezărit măcar pe individ.

Herr Riber se opri ca ars. Aproape instantaneu o expresie de profundă repulsie se așternu pe trăsăturile lui de mops ; își lăsă sprincenele în jos și își pungi gura.

— *Gutten Abend,* rosti, cu răceala strivitoare și categorică cu care concediezi pe cineva.

Herr Löwenthal se culcă la loc pe pernă, recunoscînd situația cea mai rea de parcă ar fi întîlnit-o dintotdeauna. „Doamne sfinte, ce noroc pe mine ! și într-un voiaj atît de lung“, se jeli el. „Ei, ce mai, nu încape îndoială, arată chiar mai mult a porc decît a necredincios.“ Dar avea să bage bine de seamă, putea să se păzească și singur, avea să aibă grijă ca individul acela să nu-și facă mendrele cu el. „Lasă să vedem întîi ce urmează, după acest început, că știu la ce să mă aștept, am să fiu pregătit pentru unul ca el. Le cunosc mai toate șmecheriile... nu poate să mă ia prin surprindere.“

[1] Bună seara (în germană în textul original).

Se frămînta şi se perpelea aşa, răsucindu-se de pe o parte pe alta, înăbuşindu-şi oftaturile ; totuşi după un răstimp, adormi, cu sprîncenele încă încruntate, dar căzînd într-un somn foarte adînc şi odihnitor, în pofida sforăielilor lui Herr Rieber.

Pe la ora nouă punţile luminate erau pustii, barul şi saloanele de corespondenţă aproape părăsite. Nu era vizibil nici un semn de viaţă, cu excepţia unei slabe mişcări pe pasarela căpitanului şi a cîtorva marinari cu feţe calme, care-şi vedeau de îndatoririle lor de rutină. În adîncurile vasului, brutarii începeau să plămădească, să frămînte, să împletească şi să coacă pîine pentru micul dejun, iar şi mai jos încă, în camera maşinilor, nişte inşi vînjoşi şi îndesaţi trudeau şi şiroiau de sudoare toată noaptea, menţinînd navei viteza ei regulată de douăsprezece noduri pe oră. Urma să scoată o medie ceva mai bună cînd avea să o împingă din urmă Gulf Stream-ul.

În numai două zile, viaţa pe bordul navei începuse să se ordoneze de la sine, cu o monotonie destul de plăcută, dar în a treia se repetă aţîţarea de a se afla din nou în port, la Havana. De data aceasta, călătorii nu trebuiau să-şi bată capul defel, de vreme ce nu aveau nimic altceva de făcut decît să se desfete cu priveliştea, pe cît îi ţineau curelele. Apărură veşminte proaspete, pentru sezonul fierbinte, ţinute de toate mărimile şi croielile şi nici nu se fixase bine pasarela, că lumea se repezi buluc să coboare.

Pînă şi Herr Glocken o porni agale prin docuri, de unul singur, purtînd la gît o cravată în culori sprinţare, cu nodul ros, zîmbind ca un gargui, în timp ce se ferea, cu iuţeala asigurată de o îndelungată practică, de o tînără femeie cutezătoare, care ţîşni spre el ca să-i atingă cocoaşa, pentru a avea noroc.

Doamnele din profesie, ajungînd acasă din călătoria de afaceri întreprinsă în Mexic, la fel de dezinvolte ca şi cum s-ar fi înapoiat de la o zi de tîrguieli făcute în oraş, se îndepărtară braţ la braţ, purtînd rochii albe de pînză, cu decolteu la spate şi pălării de Panama cu bor lat, de calitate. William Denny, la o distanţă discretă în urma lor, le urmărea cu stăruinţă, vrînd să descopere, dacă se putea,

sub ce fel de acoperiş se adăposteau creaturile acelea trufaşe, pe meleagul lor natal. Era acrit şi derutat, abătut de purtarea net neprofesională pe care o adoptaseră faţă de el.

— De obicei, prin locurile de unde vin eu, femeile care fac negoţ cu coada lor nu se ţin cu nasul aşa de sus, comentă el către David Scott. Pui banii pe tejghea şi gata socoteala, şi nimeni nu mai face pe jignitul.

David se mărgini să remarce că, după părerea lui, asemenea comportament putea lezne să devină plictisitor. Aşa că Denny o luă la picior de capul lui, ferm decis să nu le piardă urma pînă va sosi la vizuina lor şi să se invite singur înăuntru, cu cutezanţă. De-a lungul unei ulicioare înguste, numai prăvălii, una dintre ele se întoarse pe neaşteptate să se uite într-o vitrină, îl zări pe Denny, o împunse cu cotul pe cealaltă. Atunci amîndouă priviră în urmă şi, izbucniră în ţipete ascuţite, de fetişcane, hohotind batjocoritor, ţîşniră ca săgeata dincolo de pragul unei prăvălii strîmte şi pieriră pentru totdeauna din ochii lui. Denny, fiert de ciudă, se căzni să-şi mascheze eşecul cu un rînjet silit, forţat, pentru a-l păcăli pe vreun eventual martor al scenei, şi-un scurt epitet urît rostit în gînd spre propria-i satisfacţie ; pe urmă, ca un om care ar avea planuri personale, scoase din buzunar o mică hartă tipărită pentru uzul turiştilor şi începu să caute localul „Joe Bălăcitul“.

Deşi erau doar ceasurile patru după-amiază, trupa de dans spaniolă apăru îmbrăcată de seară, în toalete de serviciu negre, cu o croială îndrăzneaţă, domnii purtînd cingători late din mătase roşie, împletite, sub jachetele lor scurte, doamnele expunîndu-şi galant bustul şi umerii. Lobii urechilor lui Amparo se reduseseră la jumătate din mărimea lor naturală, cărînd greutatea unor imense imitaţii de rubine. Şchiopătau niţel cu toţii, torturaţi de nemiloasa lor încălţăminte, în timp ce se îndreptau cu îndărătnicie, subminaţi de inconfort şi de o proastă dispoziţie înveninată, către o seară de veselie profesională. Gemenii, lăsaţi de capul lor pe vas, începură imediat să zbiere, să urle şi să alerge în cercuri, executînd un soi de dansuri diavoleşti în jurul fotoliului cu rotile al bolnavului cel scund, pînă ce băiatul cu păr auriu, împingînd fotoliul, îi alungă cu blesteme zgomotoase zvîrlite în germană. Cei

doi alergară pînă la balustradă, se cățărară pe ea și, aplecîndu-se spre țărm, țipară disperați... „*Jai alai*, Mama ! Mama !, *jai alai !*“ La o depărtare bună de ei, la sunetul glasurilor toate cele patru femei se rotiră, iar cea numită Lola strigă cu asprime : „Țineți-vă fleanca !“

— Hai să fim și noi niște turiști autentici, de data asta, îi spuse Jenny-înger lui David-scumpule, căci pentru moment aceasta era temperatura sentimentelor ce-i însuflețeau. N-am nici o prejudecată împotriva turiștilor, o consider o formă inferioară de snobism. Îi invidiez teribil, sînt niște javre băftoase, care au bani la discreție de cheltuit și timp berechet, veșnic gătiți și, hai la drum ! Eu am totdeauna de lucru. Dacă n-aș avea o slujbă, nu m-aș afla aici unde sînt : mă țin de o slujbă sau îndeplinesc însărcinarea dată de vreun director de ziar... chiar și la Paris, dacă ajung vreodată acolo, tot o să am de făcut desenele alea neroade pentru a ilustra micile istorioare scîrboase ale cuiva. Acum, David-scumpule, să nu-mi spui că sînt ciuruită de autocompătimire...

— Tu spui asta totdeauna, eu n-am spus-o niciodată. Foarte bine, măi mincinosule, spuse Jenny, glumeață dar în viața mea nu m-am dus undeva pur și simplu ca să privesc decorul. Acum a sosit momentul ; hai să luăm un *Fordito* [1] și să admirăm priveliștile, oricum s-ar prezenta ele. Am trecut deseori prin Havana, asta e a patra oară și s-ar putea să fie și ultima, și n-am văzut niciodată plaja și acea faimoasă Promenadă, cum îi zice ?

David se afundă în ceea ce Jenny numea tăcerea lui vorbitoare ; după expresia care plutea pe fața lui, vedea că ideia aceea îi surîdea. Nu fură siliți să caute departe, fiindcă la primul colț dădură peste un negru vîrstnic la volanul unui Ford rablagit, „un veritabil Fotingo, dacă a existat cîndva așa ceva !“, exclamă cu afecțiune Jenny — era o poreclă populară dată în Mexico unui asemenea vehicul — care aștepta și spera să-i pice niște pasageri exact ca ei. Pielea negrului avea culoarea zahărului cafeniu ; avea un ochi deschis și celălalt tutuniu pal, credea că vorbește englezește și folosea o frazeologie pompoasă, menită să îmbie clienții, gata confecționată și

[1] Mic Ford (în spaniolă, în textul original).

învățată pe de rost. Așteptară politicos să își termine predica înainte de a încuviința din cap. Șoferul îi plasă pe dată pe bancheta din spate, unde portiera hodorogea, scuturată din țîțîni, iar cîlții ieșeau în smocuri. Pornind imediat, cu un tărăboi și un zăngănit de locomoție mecanică, șoferul se lansă aproape instantaneu într-o viteză infricoșătoare, și începu alt discurs prefabricat, care ajungea pînă la urechea lor în frînturi de croncăniturі zgomotoase și mormăieli șoptite, în timp ce se învîrtejeau de-a lungul splendidei șosele albe de lîngă mare.

— Trecem... Monument ! zbiera el, în timp ce treceau viforos pe lîngă o incoerentă masă de bronz, CARE COMEMOREAZĂ, pronunța el grijuliu și cu silabele detașate, apoi căzu într-un murmur. După aceea. Acesta, glasul șoferului căpătă iarăși tărie, războiul de... în anul Domnului... iar după aceea, rosti el limpede, Fiii Independenței Cubane au înălțat acest nobil monument spre priveliștea străinilor. Mor, mor, mormăială. Trecem acum prin fața... și... se răsuciră în mod periculos într-o curbă lungă, clădirea numită... înălțată spre priveliștea străinilor... ÎN STÎNGA DUMNEAVOASTRĂ ! zbieră el, în chip de avertisment, iar Jenny și cu David își suciră instantaneu gîtul spre stînga, dar spectacolul rămăsese mult în urma lor. Vedeți un tragic Monument întru Amintire înălțat de Fiii... pentru priveliștea străinilor.

Vehiculul încetini cu o bruschețe amețitoare, se opri, cu o hurducătură zdravănă. Ghidul lor își împinse șapca spre ceafă și arătă spre un vast edificiu indescriptibil, scînteind printre palmierii înalți și crestele grele de vegetație ale copacilor dintr-un mic parc.

— Iar acolo, zise el cu ton de reprobare destul de pedantă, este faimosul Cazinou, unde bogătașii nord-americani risipesc la jocuri de noroc sute de mii de dolari, sub ochii sărmanilor muritori de foame.

Pasagerii lui se foiră stîngaci, cum era de așteptat din partea lor, pe urmă David îi spuse lui Jenny.

— Nu prea face parale turul nostru, tu ce zici ? și adăugă în spaniolă către ghid, care părea că-i privește cu un anumit simț de proprietar :

— Acum haide să ne întoarcem chiar pe același drum, foarte încet.

— Înţeleg perfect engleza, spuse ghidul în spaniolă. Turul oraşului făcut de dv. nu este încă un succes fiindcă nu aţi văzut totul. Există monumente înzestrate cu cea mai deplină măreţie şi simţire pe toată întinderea acelui nobile Carrera, unele dintre ele mai costisitoare şi mai importante decît cele pe care le-aţi văzut. Plătiţi ca să le vedeţi, spuse el, cu ton virtuos. Nu nutresc dorinţa de a vă defrauda.

— Cred că turul nostru este perfect, zise Jenny. Este exact ceea ce mă aşteptam. Haide să le vedem pe toate!

Porniră săltînd ca nişte canguri în goană, văzură toate monumentele asemenea unor străfulgerări informe şi fură descărcaţi iarăşi, bătuţi de vînturi şi roşiţi de arşiţa soarelui, sub palmieri, pe o minunată terasă proaspăt spălată şi aburindă, cu mari coşivii împletite din răchită, înşirate de-a lungul zidului, şi un bananier în *patio*. Chelnerul le aduse pahare înalte cu ceai la gheaţă, în care fusese turnat rom.

— Din ce în ce, spuse David, încercînd iarăşi, pentru cîteva momente, acea senzaţie de destindere alcătuită din pură simpatie şi bună dispoziţie pe care o simţea din cînd în cînd alături de Jenny (nu suficient de îndelungată sau suficient de frecventă pentru a întreţine o iluzie constantă, dar plăcută cînd se întîmpla), din ce în ce sînt mai convins că este o mare greşeală să înfăptuieşti ceva sau să clădeşti ceva ca să aibă străinii privelişti.

— Noi să nu facem niciodată aşa ceva, se prinse în joc Jenny, într-o licărire rămasă din nebunească lor escapadă de-a lungul plajei. Haide să avem o minunată viaţă particulară care începe în oasele noastre, sau poate chiar în sufletele noastre, şi dă rezultatele dorite.

Ezită, şi pe urmă pronunţă cuvîntul „suflet“ cu mare fereală, căci era unul din tabu-urile lui David, laolaltă cu Dumnezeu, spirit, spiritual, virtute — mai ales acesta! — şi iubire! — Nici unul din cuvintele acelea nu înflorea în mod special în vorbirea cotidiană a lui Jenny, deşi la răstimpuri, mînată de vreo izolată înfierbîntare a simţirii, părea că are nevoie de unul sau de altul; dar David nu putea să îndure sunetul nici unuia dintre ele, şi îl văzu îndată cum ia aerul acela ţeapăn,

jenat, aproape jignit, la care se învățase să se aștepte dacă pronunța vreunul dintre cuvintele puse la index. Tînărul era capabil să le traducă în termeni obsceni și să le pronunțe cu o sexuală fervoare de juisare ; iar Jenny, care blestema la fel de nevătămător ca și un papagal bine dresat, era, la rîndul ei, ofensată de ceea ce califica, cu fățărnicie puritană, drept „mintea spurcată a lui David". Practic, subiectul acela îi ducea într-un impas total.

După o pauză consternată, David spuse, alegîndu-și cuvintele :

— Da, bine-nțeles. Totdeauna acea prețioasă viață particulară care se desfășoară prin galerii și magazine și printre cărți de artă, dacă avem un dram de noroc, la ce să mai căutăm mai departe să ne păcălim ? Uite, trăim din pomeni și expediente, nu-i așa ? De la o slujbă la alta, așa că poate s-ar cuveni să privim în felul ăsta toată socoteala cu aceste monumente, fiecare dintre ele înseamnă o comandă și o șansă de a lucra, pentru un anumit sculptor.

— Dar, halal sculptori, ripostă intolerantă Jenny, cu asemenea lucruri înfiorătoare și uitate de Dumnezeu. Nu, am să execut toate comenzile pe care pot pune mîna, dar e ceva ce nu poți vinde, chiar dacă vrei, și sînt bucuroasă că-i așa ! Am de gînd să pictez pentru mine însămi.

— Știu, știu, zise David, și vei spera că o să-i placă și altcuiva, o să-i placă îndeajuns ca să-ți ia lucrarea la el acasă și să trăiască cu pînza atîrnată pe pereți. Pur și simplu, e ceva greșit în teoria noastră despre o viață particulară, în măsura în care se referă la muncă.

— Tu vorbești despre viața publică, zise Jenny. Vorbești despre lucrarea de pe pereți, nu de momentul cînd se află încă în mintea ta, nu-i așa ? Eu vreau ca unor oameni cumsecade, simpli, care habar n-au de artă, să le placă opera mea, să vină de la sute de mile depărtare ca s-o privească, așa cum fac indienii cu picturile murale din Mexico City.

— Alea erau o mare acțiune de publicitate, în regulă, zise David, fetiță bună și simplă. Acești buni și simpli indieni rîdeau de se prăpădeau și făceau tot soiul de observații, epatant de scabroase, pe urmă se duceau pe

Alameda și mîzgăleau cu păr pubian nudul Paolinei Bonaparte sculptat de Canova, acel elegant vis în marmură ! Nu ai remarcat nimic din toate astea ? Unde te aflai ?

— Eram acolo, spuse Jenny, fără ranchiună. Presupun că mă așteptam și ciuleam urechile la altceva, am văzut și auzit și o sumedenie de lucruri diferite. Sincer vorbind, nu-i acuz pe indieni. La urma urmei, au ceva mai bun în trecutul lor.

— Mai bun decît ce ? Decît Canova ? Fie și-așa. Dar mai bun decît Giotto, să zicem, sau Leonardo ? Nu e mai bun decît o groază de lucruri, chiar lucruri făcute tot de ei. Este complet degradat ca dracu' acum, la urma urmei, găsesc lucrările lor cu adevărat bune în cetățile îngropate în junglă. Dar îmi plac, sincer, și ele, și sare în ochi că indienii le preferă oricăror altor opere. Dar, uite ce e, Jenny-înger, la ce ne folosesc nouă toate astea ? Noi ne bizuim pe resursele noastre. Hai să nu mimăm privitivismul, nu ne-am putea păcăli nici măcar pe noi...

— David, numai din pricină că nu fac nici un fel de considerații teoretice nu înseamnă că încerc să fiu primitivă... Te rog să nu mai spui una ca asta ! Îi iubesc pe indieni, am o slăbiciune pentru ei, zise ea. Sînt sigură că am învățat cîte ceva de la ei, chiar dacă încă nu știu ce anume.

— Dar ei nu te iubesc, ripostă David, și tu știi bine asta. O ținem așa, îndrăgindu-i, luați unul cîte unul, cum facem între noi doi, ei ne urăsc în bloc, privindu-ne doar ca pe membrii rasei de altă culoare, asupritoare. M-am săturat pînă peste cap de povestea asta. Și singurul lucru din lume pe care l-au vrut de la tine anul trecut, a fost fotingo-ul tău făcut praf, și bricheta mea, și patefonul portativ. Noi iubim frumoasele lor carpete împletite din paie fiindcă nu sîntem siliți să dormim pe ele, iar ei rîvnesc saltelele noastre cu arcuri. N-ai de ce să le-o iei în nume de rău, dar mi-e silă de tevatura sentimentală care se face în jurul lor.

Jenny rîse, fiindcă se simțea tare melancolică și derutată.

— Nici eu nu căutam o nouă religie, zise fata. Presupun că ai dreptate, pînă la punctul unde ai ajuns, dar mai e ceva... Știu că sînt mult prea simplă ca să fiu o bună primitivă...

— Nu cred că ei sînt cu ceva mai complicați decît noi, spuse David. Folosesc alt sistem de noduri, asta-i tot.

— Asta nu-i *tot*, nici pe departe, zise Jenny. Asta este ceva *prea* simplu.

David, auzind tremurul subțire din glasul ei, nu mai spuse nimic, dar cugetă că, indiferent cum încerca să-i explice lui Jenny punctul lui de vedere, despre oricare subiect, totdeauna părea că trece tangențial pe lîngă subiect, sau merge în cerc, sau că este înămolit într-un loc unde nici prin gînd nu-i trecuse să ajungă, ca și cum mintea fetei ar fi refractat gîndul lui, în loc de a-i absorbi sensul, sau chiar și sentimentele încercate de el despre anumite lucruri — indienii, de exemplu. Pe viitor avea să renunțe la conversații cu Jenny pe tema indienilor și nici măcar a picturii practicate de ea ; cu prima se dovedea sentimentală, cu cealaltă îndărătnică ; mai bine se lăsa păgubaș.

Isprăviră a doua ceașcă de ceai cu rom, cufundați într-o tăcere care arăta a fi confortabilă. Se întrebară ce oră era, fură nevoiți să-l întrebe pe chelner fiindcă își complicau viețile din principiu, refuzînd să umble cu ceasuri la ei, și hoinăriră agale îndărăt spre port.

Canicula era copleșitoare, pe străzi tot ce era viu rătăcea în torpoare, într-un vis indolent, povara luminii solare era aproape ucigătoare și sudoarea țîșnea din fiecare por al oricărei ființe umane. Cîinilor le atîrnau limbile, șiroind, iar Jenny și David, în hainele lor de pînză care păreau răcoroase, erau uzi și vărgați și aproape gîfîiau cînd ajunseră în docuri. La intrarea în lungul hangar prin care trebuiau să treacă pînă la vas, zăriră mai întîi un vast și dens ciorchine de oameni cu capete brune ciufulite și straie ferfenițite. Nu rămăsese nici un spațiu pentru a trece între ei, căci boccelele lor înfășurate în saci din fibre de cînepă legate cu frînghie zăceau pe chei, le umpleau brațele și li se revărsau peste umeri. Erau acolo bărbați și femei de toate vîrstele, în toate stadiile de decrepitudine, copii de toate mărimile

și prunci ținuți în brațe. Erau cu toții într-un hal incredibil de trențăroși, cocîrjați, tăcuți, nenorociți. Cîțiva, zărindu-i pe cei doi străini, se împinseră în liniște și se ghiontiră cu cotul, ca semnal, împingîndu-și deoparte și boccelele pînă ce se eliberă pentru ei o îngustă potecă.

„Treceți, vă rog", murmurară ei în spaniolă, iar Jenny și David spuneau : „Mulțumesc, mulțumesc", croindu-și drum cu grijă. Apoi rîndurile mulțimii se subțiară nițel, dar uriașul hangar era în întregime întesat cu ei. Stăteau chirciți pe pămînt, stăteau aplecați, ca niște siluete informe, se rezemau de pereți, arcuindu-și spinările obosite.

Aerul nu mai era cîtuși de puțin aer, ci un abur fierbinte, lipicios, amalgam de sudoare, de murdărie, miros de mîncare rîncedă și de așternuturi spurcate, de trențe și excremente : duhoarea sărăciei. Oamenii aceia nu erau fără chipuri : erau cu toții spanioli, capetele lor aveau contur și înțeles și vădeau un anumit grad de educație, ochii lor priveau cu expresia unor ființe conștiente că trăiesc. Pielea lor arăta ca aceea a înfometaților care sînt totodată și peste măsură de munciți : avea o paloare întunecată, murdară, cu tonuri de aramă coclită. ca și cum sîngele lor nu ar fi fost de-ajuns de împrospătat de generații întregi. Picioarele lor desculțe erau învinețite, cu pielea bătătorită, crăpate, cu încheieturile noduroase, iar mîinile nu erau decît niște pumni umflați. Era limpede că se aflau acolo nu prin voința lor, sau ca urmare a vreunui plan personal și, trădînd umilința neajutorată a deplinei înrobiri, așteptau orice avea să li se mai facă. Femeile alăptau pruncii lihniți de foame, bărbații stăteau jos, scotocind printre bunurile lor prăpădite, legîndu-le și mai strîns ; își ciuguleau picioarele sau se scărpinau în cap. ori stăteau suspendați într-o trîndăvie stingheritâ, privind în gol. Copii palizi și anxioși, arătînd jalnic, fără a se văita, stăteau lîngă mamele lor și le priveau, dar nu le cereau nimic.

Mai mulți bărbați cu aer oficial se învîrteau printre ei, numărîndu-i pe degete, așternînd pe hîrtie cîte ceva despre fiecare, consultîndu-se între ei și, în timp ce-și făceau drum printre corpuri, se rezemau punînd mîna pe creștetul celui mai apropiat individ, de parcă ar fi fost balustradă de scară sau o clanță de ușă. Peste întreaga

scenă plutea cea mai stranie tăcere — stranie, gîndi Jenny, deoarece mizeria este atît de mare şi lor li se întîmplă ceva atît de teribil, încît ţi-ar veni să crezi că toţi ar trebui să urle şi să plîngă şi să se zbată ca să scape.

— David, ce poate să fie asta ? întrebă fata, dar el clătină din cap. Ieşiră la loc deschis, şi deasupra lor se contură silueta vasului, cu pasarela gata pregătită.

Pentru moment, aproape toţi cei aflaţi pe bordul vasului lăsară deoparte rezerva, pasageri complet străini îşi puneau întrebări şi căpătau răspunsuri pline de zvonuri şi de teorii contradictorii. Tinerii ofiţeri se treziră ţinta unui rapid tir de curiozitate cu privire la cerşetorii din docuri, care acum păreau că urcă pe bordul vaporului *Vera.* Ofiţerii nu puteau decît să scuture din cap. Regretau, dar n-aveau nici cea mai mică idee cine erau pasagerii aceia de pe punte, nici de ce erau atît de numeroşi, sau care era situaţia lor precisă — cu excepţia faptului pe care-l putea vedea fiecare, că făceau parte din clasa cea mai umilă. Fără îndoială, toate amănuntele urmau să fie cunoscute, la vremea lor.

Jur-împrejur, răspunsul acela stîrnea o curiozitate şi mai vie. Profesorului şi lui Frau Hutten, care îşi conviseseră buldogul Bebe, suferind de rău de mare, să iasă pe pămînt solid, pentru a respira puţin aer, cineva din oraş le spusese că indivizii aceia stranii erau nişte nemulţumiţi de situaţia politică şi autorităţile îi deportau sub învinuirea de a fi elemente primejdioase şi subversive. Profesorul Hutten, măsurîndu-i grijuliu cu privirea, constată că păreau a fi oameni absolut nevătămători, deşi nenorociţi. Herr Lutz, hotelierul elveţian, îi spuse profesorului că auzise cum că oamenii aceia se înapoiau în Spania din cauza unei noi şi subite cereri de mînă de lucru în ţara respectivă. De cînd îşi alungase regele, se spunea că Spania tindea spre progres, străduindu-se să ajungă din urmă lumea modernă.

— Veşnic aceeaşi poveste, zise Herr Lutz, în păşunea învecinată iarba pare mai fragedă, pînă ce ajungi acolo. E prima dată cînd aud vorbindu-se despre vreun început de prosperitate în Spania.

Herr Rieber şi cu Lizzi Spöckenkieker zburdau pe punte, iar Lizzi îi ţipa micuţei Frau Otto Schmitt, a cărei inimă duioasă era imediat trădată de faţa ei uşor îmbujorată :

— Ei, ce părere ai despre individul ăsta înfiorător ? N-ai să ghiceşti ce mi-a spus chiar acum. Eu ziceam : „Vai, sărmanii oameni, ce se poate face pentru ei ?“, şi monstrul acesta — femela scoase un soi de nechezat, în care se amestecau isteria şi indignarea — a zis : „Eu aş face pentru ei următorul lucru : i-aş pune pe toţi grămadă într-un mare cuptor şi aş da drumul la gaze“. Vai, rosti ea cu glas slab, încovoiată în două de atîta rîs, ei poftim, nu-i cea mai originală ideie pe care ai auzit-o vreodată ?

Herr Rieber stătea lîngă ea, cu un zîmbet lăţit pe tot obrazul, vizibil satisfăcut de propria-i persoană. Frau Schmitt păli uşor şi rosti, cu ton matern, sever :

— Se poate întîmpla să dovedeşti uneori chiar prea multă originalitate, ruşine să vă fie, nu cred că asta e nostim !

Lui Herr Rieber i se lungi mutra şi se bozumflă.

Lizzi adăugă.

— A, bine-nţeles, n-a avut nici un gînd rău, doar să-i supună la fumigaţii, nu-i aşa ?

— Nu, nu am pomenit de fumigaţii, zise Herr Rieber, cu îndărătnicie.

— Ei, atunci nu eşti prea drăguţ, spuse Lizzi, pe un ton atît de indulgent, ba chiar mai mult decît iertător, încît el se împăună iarăşi, femela îi zîmbi şi el îi răspunse cu alt zîmbet, şi părăsiră atmosfera de dezaprobare morală a doamnei Schmitt, preferîndu-i libertatea oferită de bar.

Ziarele de după-amiază se iviră în sfîrşit pe punte şi publicau întreaga istorie, fără ocoluri, şi, la urma urmei, nu avea nimic neobişnuit. Avea legătură cu cota zahărului la bursa mondială. Se pare că se produsese un crah. Zahărul cubanez, din cauza concurenţei internaţionale, îşi scăzuse preţul pînă la nivelul la care plantatorilor nu le mai dădea mîna să strîngă şi să aducă pe piaţă recoltele. Se iscaseră de asemenea greve şi

răscoale și se iviseră cereri de majorare a salariilor tocmai în momentul crizei — și, ca întotdeauna, faptele acelea se datorau prezenței agitatorilor sindicali străini în mijlocul muncitorilor. Plantatorii își ardeau recoltele pe cîmp, ceea ce firește, zvîrlise pe drumuri mii de muncitori de pe cîmpuri și din rafinării. Un mare număr dintre șomeri erau spanioli — majoritatea originari din Canare, Andaluzia, Asturii — și fuseseră importați în zilele de glorie ale zahărului cuban.

Această politică de importare a muncitorilor, față de care la început se manifestase o oarecare opoziție locală, se dovedise a fi plină de clarviziune, căci dacă muncitorii aceia ar fi fost cubanezi, ce soartă i-ar fi putut aștepta, afară de a se bizui pe caritatea publică, de a recurge la cerșit sau la un refugiu temporar în temnițele publice și în spitale ? Așa cum stăteau lucrurile, guvernul acționase cu promptitudine și judecată chibzuită, prevăzînd inconvenientele create de prezența în insulă a unui număr atît de mare de străini rămași fără lucru. Se luaseră măsurile necesare pentru a-i trimite înapoi în țara lor natală, banii pentru bilete fuseseră strînși prin subscripție publică, se făcuse tot posibilul pentru a li se ridica moralul, și primul lot, constînd din exact opt sute șaptezeci și șase de suflete, se și afla în drum spre patrie, în siguranță. Astfel, cădeau de acord relatările și editorialele din ziare, Cuba statornicea un exemplu valabil pentru întreaga lume, rezolvîndu-și problemele de muncă în modul cel mai uman, și totuși practic.

Cele opt sute șaptezeci și șase de suflete alcătuiau o procesiune care-și tîrșea pașii și se urnea încet pe pasarela ducînd la puntea clasei a treia, în vreme ce vreo duzină de pasageri de la clasa întîi se înșirau deasupra spre a-i urmări cu privirea. Buluciți cu grijă, ca vitele, de ambele laturi, de către marinari și oficialitățile care-i număraseră, oamenii urcau cu unele busculări, bocăneli, ezitări nervoase, cînd întreaga masă devenea agitată, strînsă ciotcă într-un singur loc, pe urmă șirul netezea iarăși și își urma drumul. Printre privitori se stîrni un nou val de stînjenire, și Frau Rittersdorf mărturisi prima temerea generată de spectacolul acela.

— Creaturile astea prezintă un mare pericol de boli infecţioase, îi spuse lui Herr Baumgartner, aflat lîngă cotul ei. Mă întreb : oare nu s-ar cădea să ne plîngem căpitanului ? La urma urmei, nu ne-am angajat să călătorim pe un vapor pentru vite.

Pe faţa îndurerată a lui Herr Baumgartner anxietatea săpă subit noi cute.

— Doamne sfinte, exclamă el, în clipa asta mi-a venit acelaşi gînd. Mă gîndeam : aproape că poţi mirosi cum mişună bolile printre ei. Nu, nu e drept. S-ar fi cuvenit să fim avertizaţi despre asta.

Profesorul Hutten se adresă soţiei sale :

— Mi s-a spus de către comisarul de bord că puntea rezervată clasei a treia conţine amenajări doar pentru trei sute cincizeci de pasageri, şi totuşi, uită-te, vin mereu alţii. Mă interesează să văd ce amenajări se pot pune la punct pentru un număr atît de mare de oameni. Şi mai sînt şi sugaci, adăugă el, pleznind din limbă, în semn de dispreţ. Soţia suspină şi clătină din cap, acceptînd încă o dată tristul adevăr că nu există nici o cură pentru necazurile vieţii pămînteşti, nici tihnă sau repaus vreundeva. Osînza ei confortabilă tremură ca piftia, străbătută de cine ştie ce sugestie de suferinţă, dar nu putea să îndure gîndul la aşa-ceva.

— Hai, vino, spuse ea, hai să nu-i spionăm. Ia închipuie-ţi că şi-ar înălţa privirile încoace şi ar vedea cum ne uităm la ei ?

Se depărtă, cu faţa tandră şi lipsită de expresie. Bebe, simţindu-se ceva mai bine, îi urma, purtînd o zgardă desfăcută.

William Denny, care ajunsese teafăr la ţintă la *Joe Bălăcitul*, şi acolo dăduse repede pe gît citeva *daiquiri* în timp ce starea lui depresivă se accentua, se rezimase de balustrada vaporului şi vorbea în dodii, cuprins de o indignare zgomotoasă : „Sărmanii pîrliţi nu-şi merită soarta“, rosti el, aproape lăcrămînd. „La urma urmei, de ce s-ar cuveni să fie alungaţi de-aici ? Nu sînt nişte „roşii“ murdari, aşa au spus ziarele.“

Doamna Treadwell, care se aflase o dată sau de două ori angajată în vreo convorbire ocazională cu tînărul, pe

care îl considera odios, stătea aproape alături de el. Știa bine că, indiferent ce gîndea sau simțea individul, nu o privea cîtuși de puțin pe ea. Și totuși vorbi, mînată de un imbold despre care știa de asemenea foarte bine că nu se potrivea cu firea ei și totdeauna o vîra în tot felul de încurcături.

— De ce tőtdeauna „murdari", te rog, întrebă ea, cu glasul ei detașat, agreabil, și de ce totdeauna „roșii", și ce știi cu adevărat despre asta, sau ce-ți pasă ?

Capul lui Danny se bălăngăni nițel. Se holbă la ea de parcă n-ar mai fi văzut-o în viața lui.

— Dumneata ești o „roșie" ? întrebă tînărul. Fără a-și clinti brațele încrucișate de pe balustradă, lunecă înspre ea, se răsuci și o inspectă cu privirea ca și cum ar fi fost o iapă pe care intenționa s-o cumpere. Căutătura lui alerga ca o mînă pînă la urechile, la gîtul ei, peste sîni, în josul pulpelor, și gura i se strîngea de parcă nu-i plăcea ce vedea, dar nu-și putea opri ochii să colinde. Doamna Treadwell își încordă voința pentru a-i capta și fixa privirea într-a ei, dar el nu voia să se uite la fața ei, unde o drăgălășenie cam prea de fetișcană zăbovea sub masca vîrstei mijlocii.

— Cunoști înțelesul acestui cuvînt ? îl chestionă cu răceală, depărtîndu-se de el de-a lungul balustradei, pe măsură ce tînărul se apropia. În clipa aceea regreta cele trei pahare de „punci al plantatorului" băute cu Wilhelm Freytag la Havana ; căci, să fim sinceri, nici ea nu cunoștea înțelesul cuvîntului, doar că tontul ăla de Denny o călca pe nervi în asemenea hal, încît i-ar fi plăcut să-l pleznească. Nu cunoscuse în viața ei un „roșu" și nici nu se aștepta să cunoască unul vreodată.

— Știu ce le-aș face, dacă aș conduce eu un guvern, rosti el, cu o mînie grea, aruncînd ocheade spre decolteul bluzei vecinei. Doamna Treadwell se străduia cu fermitate să nu-și piardă cumpătul. Ce situație tipică — iat-o acum pe cale de a ajunge la o altercație cu un străin beat, *une espèce de type*[1], pe o temă în care amîndoi erau totalmente ignoranți, iar ea, cel puțin, nici n-avea măcar cea mai slabă dorință de a învăța ceva. Întoarse

[1] Un soi de individ (în franceză în textul original).

capul într-o parte, se răsuci și plecă, zîmbind în gol și căutînd să nu pară că grăbește pasul.

Vasul, plin de mirosul fetid al aerului viciat din port, roind de țînțari, porni în cursă seara tîrziu. Lotul călătorilor de la clasa întîi sporise cu un număr bunicel de noi pasageri, considerați mai întîi drept niște intruși de către voiajorii aflați de la plecare la bord, care căpătaseră între timp interese de proprietar asupra navei. Vreo cinci-șase studenți-cubanezi, gălăgioși, slabi ca niște javre, avură pînă la ore tîrzii o comportare bătătoare la ochi. Cîteva perechi aduseseră cu ele un sortiment de copii înzestrați cu un potențial normal de sîcîială. După cină, studenții formară un lanț și mărșăluiră printre șezlongurile de pe punte, unde ședeau oameni mai cumpătați, care nu doreau altceva decît să fie lăsați în pace. Străbătură vasul de la un cap la altul, trecînd prin locurile unde lumea citea sau juca partide de cărți, și făcură de-o duzină de ori ocolul punții, trecînd prin dreptul ferestrelor cabinelor ai căror ocupanți încercau să adoarmă, răcnind cît îi ținea gura strofă după strofă din melodia *La Cucaracha.* Biata, mica libarcă, neînstare să mai alerge fiindcă nu mai avea marijuana de fumat, în al doilea rînd fiindcă nu avea bani s-o cumpere, în al treilea, fiindcă oricum nu mai avea labe, în al patrulea rînd, fiindcă nimeni n-o iubea. Și studenții își reluau de la capăt, la nesfîrșit, pomelnicul nenorocirilor, tropăind în monom, fiecare cu mîinile puse pe umerii colegului din față. Se aranjaseră după înălțime, de la cel mai scund pînă la un lungan, dar erau cu toții tare deșirați. Purtau toți pantaloni „Oxford" mototoliți cam ca niște saci la genunchi, identici la croială, dar de o fascinantă varietate ca desen și culoare : ecosez, în dungi, cu pătrate, în zigzaguri — și niște haine de *tweed* în culori neverosimile. Erau încălțați cu tenișI, aveau cămăși sport. Din cînd în cînd ondulau sinuos șirul, imitînd un șarpe. Tot așa, săltau ritmic, pe rînd, începînd la un capăt al lanțului și desfășurînd mișcarea înainte sau înapoi, realizînd efectul unui val oceanic.

Wilhelm Freytag le urmări un răstimp giumbușlucurile, decise că, negreșit, aveau să devină în tot cursul

călătoriei o adevărată pacoste, și se întrebă dacă el personal fusese cîndva atît de pueril, de ageamiu, de absurd. Acum împlinise treizeci de ani, era însurat de cinci ani și viața se transforma într-o treabă deajuns de dură, într-o măsură mult mai mare decît se învoise el — da, oricum, la o adică nu căutase nici o învoială. Era însă cu putință să fi fost și el cîndva la fel de smintit ca oricare june din ceata aceea ? Își amintea foarte bine că fusese, într-adevăr, la fel cu ei, dar nu ajunsese încă la vîrsta de reevocare sentimentală a îmbecilităților comise în junețe. Intrase tocmai în faza cînd se înfiora dacă-i erau amintite. În clipa aceea se înfioră, efectiv, și se depărtă ușor încovoiat, ca un om care înfruntă o viforniță.

Se opri în drumul spre pat și aruncă o ochire spre puțul adînc al punții de la provă. Puntea era acoperită de siluete ghemuite, odihnindu-și capetele pe boccele, avînd numai podeaua drept așternut sub oasele osteni te. Cîțiva bărbați erau culcați în hamace, cîteva femei cu copii mici dormindu-le peste pîntece se rezemau de spătarul unor scaune de pînză. Restul dormeau grămădiți unii peste alții, ca niște zdrențe murdare aruncate afară dintr-un morman de gunoaie. Stătu și contemplă misterul inviolabil al sărăciei care era ca o maladie incurabilă, cu evoluție lentă, și în mintea, în istoria lui personală, sau în temperamentul lui, nu găsea nimic care să poată imagina măcar un singur remediu pentru răul acela. Fusese un om cu dare de mînă toată viața, după tipicul clasei sale mijlocii. Și oamenilor din categoria lui, deși furnizau un mare contingent din toate profesiile, le păstra o stimă caldă. Fără doar și poate, lor le era rezervată îndeletnicirea de a face avere. În ochii lor aceasta era ocupația cea mai potrivită pentru un tînăr bine crescut și dotat cu o pregătire. Încă nu era bogat, dar pînă nu de mult nici nu-i trecuse prin minte că s-ar ivi vreun obstacol care să-l împiedice a se îmbogăți cît ar pofti. Și răsplata ar fi fost foarte îndreptățită — după mulțumirile cuvenite părinților pentru educația asigurată — foarte îndreptățită, datorită întru totul eforturilor sale personale. Dacă dădea greș, de vină ar fi fost vreo slăbiciune lăuntrică pe

care nu şi-o bănuise. Nutrea o aversiune morală faţă de sărăcie, un dispreţ şi o neîncredere instinctivă faţă de sărăntocii mişunînzi, presăraţi asemenea unor larve în slină, poluînd aerul din jurul lor. Şi totuşi, se gîndi, depărtîndu-şi paşii şi simţind fără voie o împunsătură de milă, sînt şi ei necesari, îşi au locul lor, ce ne-am face fără ei ? Şi iată-i aici, expediaţi dintr-un loc unde nu sînt doriţi într-alt loc, unde nu pot fi bine primiţi ; pleacă de la munca trudnică şi foame la şomaj şi flămînzire, trec dintr-o mizerie într-alta. Ce fel de făptură ar îndura această soartă, afară doar de o specie inferioară de animal ? Îşi scutură mila, socotind-o odioasă şi reveni la dilema sa personală, dîndu-şi seama că fiorul de oroare stîrnit de vederea acelor oameni prăpădiţi era pentru el însuşi, căci propriile sale spaime căpătau conţururi monstruoase, în imaginaţia lui. El, un german care descindea dintr-o bună şi solidă familie luterană, creştin ca şi ei, înfruntînd teribila împotrivire a ambelor ramuri, trecînd peste propria lui judecată sănătoasă, împotriva celui mai elementar bun simţ şi a raţiunii, se însurase cu o evreică, cu un frumos nume exotic, Mary Champagne. Familia fetei venise din locurile de unde veniseră evreii în Evul Mediu şi renunţase la Abraham ben Iosef sau cum s-o mai fi chemat pe atunci, îşi luaseră toţi numele districtului unde ajunseseră şi se statorniciseră acolo de sute de ani. O parte dintre ei se convertiseră la catolicism sau se căsătoriseră cu necredincioşi şi fuseseră alungaţi din comunitate, şi atunci îşi schimbaseră numele încă o dată şi deveniseră francezi sadea, dar cei din ramura lui Mary erau capete tari şi o porniseră iarăşi în pribegie, trecînd prin Alsacia în Germania, Dumnezeu ştie de ce.

Lui Wilhelm îi părea o hotărîre destul de neînţeleaptă. Dar îşi păstrau sonorul nume francez pe care şi-l aleseseră. Şi toţi se mîndreau cu liberalismul şi vederile lor largi şi aveau relaţii sociale cu necredincioşii, dacă făceau parte din clasa corespunzătoare şi se mai arătau dispuşi să-i primească. Totuşi, el şi cu Mary se îndrăgostiseră, şi între ei se născuse o iubire nespus de cinstită

și de sigură, și parcă ar fi dat cu piciorul într-un viespar. Purtaseră pînă la capăt, răbdători, bătălia cu familia și relațiile lui, precum și cu ale ei,pînă la urmă fuseseră cununați într-o biserică luterană, ceremonia fiind acompaniată de suspine și vaiete „Oi, oi, oi, oi," înălțate dintr-un ungher, de către micul grup de asistenți plasați în aripa stîngă a naosului. Părinții lui nu izbutiseră să-și ascundă ușurarea cînd le anunțase că intenționa să plece în Mexic. Era limpede că-i arată recunoștință pentru că în mod atît de simplu clarificase o situație imposibilă. Mama Mariei, o văduvă, nu-și considerase deloc fiica măritată, decît poate, pe plan legal, dar era o femeie mai degrabă veselă, înclinată spre bucuriile lumești, nu prea se dădea în vînt după evlavie, avînd uneori o comportare exact atît de evreiască pe cît socotea potrivit cu împrejurarea respectivă : argumenta că ce nu știa lumea nu putea să-i vatăme ; pe cine-l privește ce sînt, afară de mine însămi ? De mariajul acela se temuse din cauza scandalului și a ostracizării venite din partea familiei și a prietenilor ei, și avusese parte din belșug de amîndouă, biata femeie. La sfîrșit venise la fiica și ginerele ei, își unise destinul cu al lor și era pregătită să trăiască și să moară împreună cu ei — binecuvîntată fie ! — se gîndi el cu gratitudine, ce inimă bună avea. Și își aduse aminte că tustrei începuseră să se simtă mîndri de ei înșiși și de ceilalți doi, pentru că fuseseră capabili să arunce peste bord toate prejudecățile stupide și trăiau ca niște oameni liberi, făurindu-și o viață bună într-o lume deschisă. „Of, Doamne", rosti Wilhelm Freytag, aproape cu glas tare. Pe urmă își zîmbi singur, cam ursuz. „Dumnezeu al lui Israel", adăugă, „unde ești oare ?", și coti în coridorul care ducea la cabina lui.

Jenny Brown și Elsa Lutz, în mica lor cabină îmbîcsită, se pieptănau și se pregăteau de culcare, într-o tăcere prietenoasă. Se înțelegeau foarte bine, pălăvrăgind despre viața de pe vapor, schimbînd bîrfeli bonome și opinii inofensive. În pofida avertismentelor date de maică-sa, Elsa fusese iute dezarmată de purtările liniștite,

mai curînd ordonate, ale tovarășei sale de cabină, și stătea acolo fascinată în timp ce Jenny își îngrijea fața cu ape dulci, mirositoare și straturi de alifie asemănătoare cu frișca. Duduitul și tropăitul pașilor studenților trecu pentru a treia oară pe punte, chiar deasupra capetelor lor, și larma acoperi pulsația mării și a motoarelor, revărsîndu-se prin hublouri. Elsa înălță iarăși capul să asculte, cu fața gînditoare.

— Vaporul este acum plin de băieți, spuse ea, aproape cu o undă de speranță.

— Foarte plin, aprobă Jenny. Ar fi simpatic dacă se nimerește să știe mai mult decît un cîntec.

Amîndouă tresăriră la un zgomot neobișnuit iscat pe culoar, chiar dincolo de ușa lor : ascultară, privindu-se în tăcere, o violentă și învălmășită alergătură și poticnire, ca ecoul unei încăierări, încheiată cu un ușor bufnet înfundat, de parcă un sac umplut cu nisip ar fi fost izbit de panoul despărțitor. Două glasuri, unul de bărbat, celălalt de femeie, în care recunoscură doi membri ai trupei de dansatori spanioli, se înălțară, prinse într-o ceartă aprigă. Cearta pornise din pricina banilor. Zbierau înfierbîntați, într-un duet turbat, fraze despre bani, spunîndu-și pe nume, Concha și Manola. Manolo pretindea, pretindea pe loc, fără alte vorbe, cei șapte pesos cubanezi care știa că îi căpătase Concha în seara aceea. Îl văzuse pe bărbat cum îi dăduse restul, după ce-i achitase barmanului consumația. Concha tăgăduia sfruntat, era arțăgoasă și netemătoare. Jenny, urmărind logica luptei, își dăduse seama că Concha nu punea în dubiu nici o clipă dreptul lui Manolo la bani, dacă ar fi avut ce să-i dea. Adoptă metoda care părea mai facilă și negă că i-ar avea. Rezolvarea n-avea să fie simplă.

— I-am văzut, rosti spumegînd Manolo. Dă-mi-i sau de nu îți spintec limba aia mincinoasă !

Concha zbiera că poate să-i spintece și măruntaiele, dacă poftește, tot n-o să găsească banii. Glasurile se suprapuseră iarăși și scrîșneau ca niște vase sparte, pe urmă conteniră subit, la sunetul unei plezniturи sonore. O pauză de o clipă, și apoi Concha se porni pe-un plîns

deznădăjduit, supusă, ca și cum n-ar fi așteptat decît asta, iar glasul lui Manolo torcea încetișor, de parcă ar fi făcut dragoste.

— Acum ai să-mi dai banii, sau vrei să-ți...

Jenny aruncă o privire stingheritä spre Elsa, să-și dea seama cît de mult înțelegea din amenințarea lui Manolo.

Glasurile se pierdură după colț, în coridorul principal.

— Ei bine, ai mai auzit una ca asta ? întrebă Elsa, în engleză. Gura ei mare, copilărească, era căscată, ochii holbați, nările îi fremătau. Acum, spune-mi, ce specie de femeie mai e și asta ? Iar el, după cum îi vorbește, nu-mi pare a fi soț.

— Stau în aceeași cabină, știi, zise Jenny.

— Dar dumneata nu ocupi aceeași cabină cu soțul dumitale, replică Elsa, deci cum mai poate cineva să se lămurească.

— Nu sîntem căsătoriți, spuse Jenny, începînd să-și pilească unghiile.

Elsa aștepta nesățioasă alte amănunte. Dar nu mai urmă nimic. Tovarășa ei de cabină îi adresă un zîmbet simpatic și își văzu mai departe de pilit.

— Bine, rosti Elsa, cuprinsă de dezamăgire. Nu înțeleg cum poate o femeie să-l lase pe un bărbat să o trateze astfel. Trebuie să facă parte din clasa cea mai de jos. Este de neînchipuit ca o femeie adevărată să tolereze asemenea lucruri.

— Face parte din îndeletnicirea ei, spuse Jenny, căscînd. Ești gata să stingi lumina ?

— Îndeletnicirea ei ?

Jenny văzu că Elsa era sincer șocată, fîstîcită, chiar îndurerată.

— Nu face nimic, zise ea, simțindu-se prost. Vorbesc și eu aiurea. Bănuiesc că sînt doar un cuplu obișnuit, care se încaieră din pricina banilor. Deseori se întîmplă asta, știi.

— O da, știu și eu, spuse Elsa.

Pe întuneric, în timp ce Jenny luneca treptat în brațele somnului, Elsa făcu, de pe divanul ei plasat sub hublouri, o confidență importantă.

— Toată viața tatăl meu mi-a spus să cred în dragoste și să fiu drăgăstoasă, căci asta mă va face fericită ; dar maică-mea spune că toate astea sînt doar prefăcătorie. Uneori aș vrea să știu — o iubesc pe maică-mea, dar mi se pare că tata știe mai multe.

— E foarte probabil că știe, zise Jenny, ridicîndu-se puțin. Noapte bună.

— Noapte bună, zise Elsa. Tatăl meu are o fire fericită, îi place să se distreze. Dar mama nu-i în stare să rîdă, zice că numai proștii rîd, că viața nu este un lucru de care să poată rîde cineva... Odată, cînd eram mică, îmi amintesc... Îmi amintesc atîtea lucruri, dar în împrejurarea aceea eram cu tata și cu mama la o petrecere, în Elveția, la țară oamenii obișnuiau să-și ia la petrecere toți copiii, pînă și pe cei de-o șchioapă, și mama n-a vrut să danseze primul dans cu tata, așa că, bine-nțeles, tata n-a mai putut dansa cu nimeni. Și atunci el a spus : „Foarte frumos din partea ta, e-n ordine, am să-mi găsesc o parteneră mai drăguță decît tine“, și a luat în brațe o măturică, rotindu-se cu ea, și toți cei de față, afară de maică-mea, au socotit că era tare nostim. Ea n-a mai vrut să-i vorbească tot restul serii. Așa că tata a băut prea multă bere și era foarte vesel, și în drum spre casă i-a spus deodată mamei : „Acum ai să dansezi“, și a luat-o de mijloc și a învîrtit-o, și-a tot învîrtit-o pînă ce i se învîrtejeau picioarele, și ea a plîns. Nu puteam s-o pricep pe mama. Zău că nu era nici un rău în gestul lui, era nostim. Dar mama plîngea, și-atunci am plîns și eu, și bietul meu părinte a mers apoi cu noi foarte spășit, și cred că în clipa aceea îi venea lui să plîngă. Mama n-a rîs măcar o singură dată de vreuna din glumele lui, și totuși el nu se lasă și face mereu altele. Unele din ele sînt cumplite, să nu crezi că nu știu asta. Vai, zise Elsa, și în noapte glasul ei devenise lent, împovărat de o mirare mîhnită, mă tem că sînt ca mama. Nu pot fi nostimă și amuzantă pentru alții, m-aș rușina să atrag atenția asupra mea, dar uneori e greu să stai pe scaun și-atîta tot, și cred că trebuie să am eu vreo vină, altminteri m-ar invita băieții la dans.

— Pe vaporul ăsta nu găseşti aproape nici un partener cu care ţi-ar face plăcere să dansezi, spuse Jenny. Dacă ai fi acasă, nici nu te-ai uita la ei.

— Dar nu sînt acasă, zise Elsa, şi n-am fost niciodată, pentru că în Mexic băieţilor de-acolo, cei cu care mi se îngăduia să ies, nu le place genul meu... Mama mi-a spus întocmai ca dumneata : „Nu te frămînta, Elsa, în Elveţia te vor considera exact genul potrivit de fată, o adevărată fată elveţiană, genul care le place acolo, nu te frămînta, totul va fi cum trebuie, cînd ajungem acasă...“ Ea e de părere că dragostea este curată absurditate, dar vrea să mă mărit. Zice că asta aşteaptă lumea din partea femeilor... Dar nu sînt încă în Elveţia, şi abia dacă-mi mai amintesc de ţinutul natal, deşi mama m-a dus într-o vizită, cînd aveam nouă ani. Dar, vai ! părea un loc atît de ciudat ? Voi vorbi germana elveţiană ca o străină, fiindcă în Mexic am vorbit atît timp franceza şi engleza şi spaniola. Nu m-am simţit niciodată la mine acasă în Mexic, acum însă poate că nu voi fi la mine acasă nici în Elveţia. Vai, mă întristează tare mult întoarcerea în patrie...

Mica lamentaţie monotonă continua, ţîrîind ca ploaia la miezul nopţii, şi Jenny asculta, mişcată şi atentă. Era convinsă că recunoaşte un necaz real, cînd îl auzea destăinuit.

— Mama repetă într-una : „Nu e cinstit faţă de Elsa. trebuia s-o fi dus acasă la vreme, să se poată mărita cu un elveţian, aici nimic nu-i destul de bun pentru o fată elveţiană.“ Sper să aibă dreptate, sper să le fiu pe plac în Elveţia.

— Negreşit că te vor simpatiza, vei prezenta interesul trezit de noutate, fata sosită dintr-o ţară îndepărtată, îi spuse Jenny, şi simţea o tandreţe anxioasă, de parcă i s-ar fi cerut un ajutor pe care nu-l putea oferi. Ce speranţă putea să existe pentru fata aceea tînără, descurajată, făptura cu bărbie dublă, cu o cută de grăsime asemenea unei guşe la baza gîtului, cu pielea ei uleioasă, cu ochii de un cenuşiu ofilit, lipsiţi de licărul spiritului, cu părul des, mohorît, şoldurile greoaie, gleznele groase.

Un nas plăcut, o gură bună, fruntea se înfăţişa destul de bine, astea erau toate atu-urile ei ; nici o scînteie, nici o zvîcnire în toată movila aceea de carne nu prea apetisantă. Şi înlăuntrul ei bîjbîiau orbeşte tînăra nevinovăţie şi dorul, mintea îndureratã, confuză, mărginită, instinctele întunecate, răsucindu-se în jurul propriei lor axe, ca'niște melci.

Jenny zise :

— De astă dată, simt că are dreptate mama dumitale. Dă-mi voie să-ţi spun că în viaţa mea n-am cunoscut o fată dornică să se mărite, care, mai curînd sau mai tîrziu, să nu se fi măritat.

— A, eu am întîlnit, zise Elsa, respingînd jumătatea aceea de adevăr şi mila oferită, cu onestitate şi mîndrie amară. Am întîlnit... Cîteodată cred că, dacă aş avea altfel de rochii, adăugă ea, sau poate un permanent... Poate, dacă aş avea una din ele. Dar maică-mea susţine că tinerele fete trebuie să fie cu desăvîrşire naturale şi pure în toate privinţele. Nu îngăduie nici măcar bucle. Fetele trebuie să aştepte răbdătoare toate, pînă la măritiş, chiar şi folosirea unui parfum... Să presupunem, însă, că nu mă mărit niciodată ?

Jenny spuse :

— Ca să te măriţi cum se cuvine, trebuie mai întîi să te îndrăgosteşti de cineva. N-ai iubit încă pe nimeni ?

— Cum aşa, nu ! răspunse Elsa, cu glas alarmat. Pe nimeni. Dar mama spune că trebuie să aştept pînă ce un bărbat îşi arată el întîi interesul pentru mine.

— Interesul ! spuse Jenny, animîndu-se puţin. Ascultă, spuse ea, încercînd să dea vorbelor sale un sunet foarte înţelept şi definitiv, pentru că nu mai putea să rămînă trează multă vreme. Mă simt grozav de obosită, nu eşti şi dumneata ? Nu are nici cea mai mică însemnătate cine se îndrăgosteşte primul, dar mai întîi trebuie să existe îndrăgostirea, şi pe urmă căsătoria va veni de la sine.

— Dar ce se întîmplă, întrebă Elsa, cu o insistenţă răbdătoare, dacă n-am să mă îndrăgostesc niciodată ?

— Ei bine, atunci n-ai decît să speri nebuneşte că

cineva se va îndrăgosti de dumneata, zise Jenny, simțind că a urcat pe niște călușei care se rotesc încet. Nu pricepi ? Zău, în realitate totul e atît de simplu, Elsa !

— Dar, presupune, spuse Elsa, că nimeni nu se îndrăgostește de mine, atunci ce se va întîmpla ?

— Nimic, îmi închipui, recunoscu Jenny în cele din urmă strînsă cu ușa de-a binelea.

— Tocmai asta e, rosti Elsa, cu o notă de satisfacție disperată în tonul ei, și nu mai scoase nici o vorbă.

PARTEA A DOUA

ÎN LARGUL OCEANULUI

Kein Haus, keine Heimat... ★

★ Fără casă, fără patrie... (în germană în textul original.)

Ric și Rac, gemenii Lolei, se sculară devreme și se îmbrăcară fără zgomot, înainte de a se deștepta Lola și Tito. Erau prost încheiați la haine și ciufuliți. Ochii lor negri, iscoditori dădeau fețelor scofîlcite, ascuțite, un aer de experiență precoce, de făpturi călite, odată treji erau puși pe năzbîtii, iar cînd dormeau, visau la ele. Aveau și ei un număr de dans și cîntec în spectacolul trupei, apărînd costumați în toreador și Carmen, iar după ce-l executau, își smulgeau reciproc părul din cap în cabină, din pricina geloziei provocate de aplauze și întărîtați de pura epuizare nervoasă. Altminteri erau legați cu trup și suflet și trăiau complet îngemănați, purtînd un intens război nedeclarat lumii adulte — mai bine zis, luptau cu întreaga lume, fiindcă nu sufereau nici alți copii, nici animale.

Fuseseră botezați Armando și Dolores, dar își aleseseră singuri alte nume, inspirați de eroii lor preferați din serialul comic ilustrat, publicat într-un ziar mexican : Ric și Rac, doi terieri albi și fără de lege, ale căror aventuri le urmăreau zilnic, cu pasiune și invidie. Terierii — nu ciini adevărați, firește — apăreau, în ochii idolatrizatorilor ca niște veritabili diavoli, așa cum ar fi dorit și ei să fie. Le făceau de ocară pe cele mai istețe ființe omenești, în orice situație, și din pricina lor viața tuturor celor din jur devenea un blestem turbat ; printr-o șiretenie păcătoasă, totdeauna lucrurile ieșeau după cheful lor și mereu scăpau fără nici o vătămare. Într-un cuvînt, erau niște personaje ideale și cele dintîi pe care le admi-

raseră vreodată copiii aceia și cu care rîvneau să se ia la întrecere. În proprii lor ochi, deveniră de-a binelea Ric și Rac, și această convingere le dădea o tainică tărie.

Punțile erau încă umede și fumegau ușor în bătaia razelor soarelui matinal, și numai cîțiva marinari circulau încet prin preajmă. Ric și Rac intrară într-unul din saloanele pentru corespondență și acolo, în tăcere, parcă urmînd un plan prealabil comun, Ric scoase dopul unei sticle cu cerneală și o răsturnă. O clipă, priviră amîndoi cum cerneala se scurge peste sugativa curată și picură pe covor, apoi ieșiră în tăcere și trecură în cealaltă parte a vasului, unde Ric, văzînd o perniță lăsată de Frau Rittersdorf pe șezlongul ei de punte, fără un cuvînt o luă și-o aruncă peste bord. Urmăriră cu sobrietate cum se ivește la fața apei, întrebîndu-se de ce oare plutea atîta vreme. Un marinar apăru exact în spatele lor, și pușții o tuliră, dînd semne atît de vădite de vinovăție, încît omul se încruntă și se uită cu grijă în juru-i, să vadă ce puseseră la cale ; nezărind nimic, se duse la treaba lui, clătinînd din cap. în vreme ce mărturia crimei se cufunda ușor, departe, în dîra lăsată de vas.

Ric și Rac se cățărară pe balustrada de la pupă, deasupra punții de clasa a treia, plimbîndu-și privirile peste fascinantul spectacol de jos. Sute de oameni, bărbați și femei, se tolăneau pe dușumea, pradă răului de mare, iar marinarii îi spălau de sus pînă jos, cu furtunul. Zăceau în șuvița de apă, abia înălțînd capetele cînd și cînd, sau încercînd să se rostogolească mai aproape de balustradă. Un bărbat se ridică puțin și întinse o mînă marinarului cel mai apropiat, și marinarul lăsă în jos furtunul, din șuvoi rămînînd doar o burniță ușoară și spălă fața și capul omului, apoi dădu iar drumul din plin la apă și-i spălă straiele de pe el, așa cum se afla.

Alt om zăcea trîntit pe față și horcăia și gîlgîia de parcă sta să se înece. Doi marinari îl culeseră și-l ridicară din propria-i mizerie, îl cărară pînă pe treapta cea mai de jos a scării care ducea spre întunecatele sălașuri ale clasei a treia și-l lăsară acolo. Omul căzu pe-o parte, numaidecît. „Hai să-l facem să se ridice“, zise Ric, băiatul, și scoțîndu-și din picior sandala cafenie, grea, deslegată,

o apucă de vîrf și-o azvîrli. Nu nimeri ținta, dar lovi o tînără femeie așezată în apropiere, cu un prunc în brațe. Fustele îi erau ude leoarcă și picioarele desculțe erau negre de apă spurcată. Își înălță ochii spre ei și-și încleștă pumnul, țipîndu-le un minunat șirag de cuvinte murdare — pe care le cunoșteau — și adăugînd vreo cîteva pe care încă nu le auziseră rostite, dar le prinseră înțelesul. Își zîmbiră pentru întîia oară, cu o expresie de revelație, ascultînd numai urechi, privind cum fața ei brăzdată de murdărie se contorsionează și se boțește, răvășită de ură și de furie neputincioasă.

Un marinar de pe puntea inferioară culese de jos sandala și-o aruncă îndărăt, cu atîta acurateță, încît îl izbi pe Ric în plin piept, și aproape în aceeași clipă gemenii fură înșfăcați fiecare de cîte un braț de la spate, și un glas sever, pătruns de cea mai deplină autoritate, rosti : „Ce faceți aici ?“ Fură tîrîți pe sus cu atîta forță, încît nici n-avură vreme să-și încordeze șira spinării, dar refuzară să înfrunte privirea rece a tînărului ofițer, care-i scutură în lege, ca pe niște javre, și zise : „Dacă mai faceți asemenea isprăvi, veți fi încuiați în tot restul călătoriei. Țineți minte asta !“ Îi îmbrînci ușor și cei doi o luară la fugă in tăcere, cu fețele lor sfruntate.

Aproape se ciocniră cu muribundul împins în fotoliul cu rotile, ca un țînc, de către băiețandrul înalt și cu mutră minioasă. „Dați-vă la o parte din drum“, mîrîi în spaniolește adolescentul și gemenii se feriră, ocolindu-l, scoțînd limba la el.

Bătrînul din fotoliu stătea în mijlocul pernelor și tușea, la fel cum făcea aproape toată ziua și toată noaptea, cu bărbița lui rară agitată, cu albul ochilor colorat în galben-mustar.

— Oprește aici, îi strigă el băiețandrului, și făcură un popas, în timp ce infirmul întindea gîtul să vadă mulțimea de pe puntea inferioară, cu o milă morbidă așternută pe față, în prezența unei mizerii atît de mari. În momentul acela o parte din oameni erau pe picioarele lor ; stăteau înghesuiți de-a lungul pereților vasului și rezemați de balustradă, pe cînd marinarii continuau să dea jos murdăria lăsată de răul lor de mare, împingînd-o

cu furtunurile în ocean. Pe urmă se îngrămădiră la loc unii peste alţii, trîntiţi pe scaunele de pînză ude, în straiele lor jilave, şi în arşiţa aceea insuportabilă, din trupurile lor se înălţa un miros straniu, în care se amestecau putreziciuni animale şi vegetale.

Herr Graf spuse cu glas scăzut, parcă vorbind numai pentru el :

— Nu mă pot gîndi decît la felul cum toată această carne păcătoasă trebuie să îndure suferinţa, înainte de a i se fi îngăduit să moară. Trebuie să dobîndim cu toţii binecuvîntarea morţii, plătind cu preţ greu, Johann.

Auzindu-şi numele, lui Johann îi tremurară buzele de mînie şi dezgust. Nu răspunse nimic. Muribundul întinse o mînă în direcţia clasei a treia, schiţînd un gest de binecuvîntare.

— Doamne, tămăduieşte-i, dăruieşte-le sănătate şi virtute şi bucurie... Dacă aş putea numai să-i ating, Johann, îi spuse nepotului cu glas slab, dar firesc. Trebuie să mă ajuţi să cobor acolo în mijlocul lor, să-i ating pe cîţiva dintre aceşti suferinzi ; trebuie să fie alinaţi, nu e drept să-i lăsăm să sufere.

Gura botoasă a lui Johann se încreţi de exasperare; mîinile îi zvîcniră pe spătarul fotoliului :

— Ştii că nu ţi se va da voie să cobori acolo. De ce înşiri numai aiureli !

Porniră mai departe în tăcere, fotoliul scîrţîind slab.

— Te iert, nepoate Johann, îţi iert inima împietrită şi reaua voinţă. Tu nu mă mai poţi vătăma în nici un chip, dar eu te-aş putea ajuta, dacă m-ai lăsa.

— Mă poţi ajuta murind şi lăsîndu-mă să-mi văd de drum liber ! zise Johann, cu glas scăzut, tremurător, cîrmind brusc fotoliul într-o parte. Poţi să mori şi să mă laşi să plec acasă !

Unchiul cumpăni o bucată de vreme această sugestie şi după aceea rosti pe-un ton rezonabil, ca şi cum ar fi purtat o conversaţie banală :

— Am promis că-ţi voi lăsa moştenire banii, Johann, dacă vei veni cu mine şi mă vei însoţi teafăr în Germania,

să arunc țării o ultimă privire. Oare nu merită să chibzuiești și la asta ?

— Cînd ? întrebă Johann, obosit. Cînd ? și roțile fotoliului zăngăniră un pic.

— Nu va dura mult, Johann; după însăși natura lucrurilor. Aștepți cumva de la mine să-ți stabilesc data exactă ? Dar ți-am spus de la bun început că, dacă vei veni...

— Nu mai începe de la capăt istoria asta, îi reteză vorba Johann. Știu totul pe de rost.

— Iar maică-ta, biata mea soră, s-a bucurat de șansa ce-ți ofer. Îmi reînnoiesc promisiunea de a-ți lăsa totul în testamentul meu, deși nu meriți, nu ai meritat dărnicia asta, căci caritatea și buna comportare făceau parte din înțelegerea noastră. Dar, lăsînd deoparte toate aceste amănunte, acum îți poți termina studiile în Germania. Se prea poate să nu fii de fel nevoit a te întoarce în Mexic. Sper că nu vei fi.

— Mă voi duce unde am chef, spuse tînărul, cu obidă. Și ce-i pasă mamei ce se întîmplă cu mine ? Ea vrea doar banii.

— Se poate să fie adevărat, scumpul meu nepot, zise Herr Graf, sufocîndu-se și începînd să tușească. Și totuși, în fapt, banii vor fi ai tăi și nu ai ei. Scuipă într-o pungă de hîrtie împăturită, scoasă de sub pledul lui subțire. Pot să văd prea bine că ești carne din carnea surorii mele. Ea n-a fost nicicînd la fel cu noi, ceilalți, din neam. Avea o fire rece, o inimă împietrită, încă de la început.

— E timpul să mă duc să-ți cer micul dejun, spuse Johann. Izbucni subit, de parcă ar fi fost gata să-l podidească lacrimile. De ce nu pot să iau masa laolaltă cu ceilalți, în sufrageria vasului ? Mă îmbolnăvesc, tot mîncînd mereu cu dumneata în cabina aia scîrboasă. De ce nu poți să stai singur un ceas pe punte, să mă lași și pe mine să mai răsuflu ! Ești un monstru de egoism, unchiule, îți spun asta în față. Așa.

Herr Graf gemu și își ascunse obrazul în palme.

— Doamne, rosti el, du-te, du-te și lasă-mă. Da, lasă-mă singur. Domnul va avea grijă de mine. El nu mă va lăsa

să sufăr de pe urma cruzimii tale. Stai cît de mult poftești. Dar, ține minte, mi-am făcut testamentul în favoarea ta și vei avea toată averea. De asta să fii sigur. Restul rămîne între tine și conștiința ta.

Johann scoase un oftat adînc, exploziv, și împinse fotoliul foarte rapid. Era leșinat de foame. Ah, avea să stea în fine în plăcuta sufragerie strălucitoare, printre tineri vioi și poate chiar să intre în vorbă cu una din fetele acelea drăgălașe. Avea să scape măcar un ceas de prezența morții, de mirosuri, rugăciuni, rîcîitul flegmei în gîtlej, atmosfera sufocantă răspîndită de vîrsta înaintată, bolnavă și văicăritoare și agățîndu-se încă de viață...

— Ai să te simți foarte bine, am să aranjez totul și vei putea citi în tihnă, spuse tînărul, simțindu-se animat de o hotărîre rece. Nu, nici pentru tot aurul din lume n-ar mai fi putut îndura încă o zi fără un răgaz, un pic de libertate, măcar cîteva tururi plăcute de unul singur pe punte, înainte de a-și ieși din sărite și de a sparge ceva. Nu, nici pentru tot aurul din lume. Coborî fotoliul pe trepte cu neobișnuită gentilețe, îl răsuci cu mișcări experte pe ușa cabinei, deschise hubloul și, simțind cum privirea pe jumătate stinsă a unchiului îngrămădește asupra-i reproșuri nerostite, sări afară din încăpere. După ce făcuse cinci-șase pași, începu să fluiere voios un mic refren nostalgic : *Das gibt's nur einmal, des kommt nicht wieder* [1].

David Scott, care dormea pe bancheta îngustă de lîngă perete, fu trezit de Denny, care cobora din cușeta de sus. După ce aruncă o ochire rapidă, David se prefăcu că doarme. Denny nu părea să aibă cusururi prea mari, afară de faptul că era un pisălog. Mintea lui părea că se rotește monoton în jurul femeilor ; mai bine zis, a sexualității ; a banilor sau, mai degrabă, în jurul hotărîrii sale ferme de a nu se lăsa dus de nimeni, și în jurul sănătății personale.

---

[1] „Asta ție — dăruit numai o dată, nu se mai întoarce niciînd." (În germană în textul original. Melodie dintr-un film muzical vienez.)

Se trezea devreme în fiecare dimineaţă şi lua o doză de săruri laxative efervescente, făcînd aceeaşi mutră îngreţoşată după ce-şi înghiţea porţia. Pe urmă mînca un mic calup de drojdie de bere, ronţăind puţin cîte puţin în timp ce se bărbierea. Se freca cu apă rece pe faţă şi îşi examina anxios albul ochilor. Avea mici coşuri zemuitoare pe gît şi pe un obraz, ca un băieţandru de paisprezece ani. După o îndelungată şi întortocheată negociere dusă prin intermediul prietenilor germani ai tatălui său, căpătase o şansă de a lucra la firma unui mare fabricant de chimicale din Berlin, şi din cînd în cînd făcea cîte o vagă aluzie la viitorul ce-l aştepta în profesia de inginer chimist. Cum însă David manifesta nu numai o deplină ignoranţă în materie, ci şi o deplină indiferenţă — iar Denny credea că David se referă la firme sau case cînd îi spunea că este pictor — subiectele lor de conversaţie se reduseseră aproape la zero, doar dacă cele trei preocupări ale lui Denny n-ar putea fi cumva categorisite subiecte.

Herr Glocken era zgîrcit la vorbă, dar după cîteva zile de odihnă părea înzdrăvenit şi începu să se arate, în unele momente, capabil de a fi un omuleţ bine dispus, sclipitor, în atmosfera de prietenie masculină creată în cabină, cu cei doi tineri care nu păreau să observe niciodată că spinarea lui nu era la fel cu a lor. Uneori vorbeau tustrei nemţeşte, flecărind despre întîmplările de pe vas, şi tinerii nu-l făceau deloc pe Herr Glocken să simtă că experienţa lor de viaţă se deosebea categoric de a lui. Herr Glocken se simţea în largul său. Dormea bine şi ţinea perdelele trase dimineaţa, pînă ce putea să se ivească în faţa lor complet îmbrăcat, scutindu-i de vederea carcasei sale dizgraţioase, decît sub cea mai bună deghizare de care era capabil.

În momentul acela nu se vedea nici un semn de mişcare îndărătul perdelei sale. David nu se clinti, dar se simţi vexat observînd că Denny purcese la o despuiere completă şi se spăla cu buretele în faţa lavaboului comun. „Iar eu trebuie să-mi spăl faţa în porcăria aia", se gîndi şi cercetă cu oroare şi repulsie carnea nudă, cafenie a vecinului, arătînd ca o piele prost tăbăcită, acoperită

loată cu smocuri de păr creț care se desprindeau frecate de pînza săpunită și se lipeau de marginile lavaboului, ca o pleavă ușoară. „Dacă mai face încă o dată scîrbo-șenia asta, hotărî David, scrîșnind din dinți, îl zvîrl în valuri, prin hublou.“ Totuși, nu suflă o vorbă și își dădu seama că nici nu va protesta vreodată. Avea să aștepte pînă ce va pleca individul, apucîndu-se apoi să frece cu dezinfectant lavoarul. Înfierbîntat și nervos, se ridică în capul oaselor și scormoni cu degetele, dibuind după sandalele lui de paie împletite.

— Hello, zise Denny, cu glas precaut. Ies dracului de-aici într-un minut. E tare înghesuit locul.

David, simțind că pentru el ar fi tare înghesuit oricare loc unde ar fi constrîns să se încalțe de față cu un străin, sau să-i vorbească oricui, afară poate de Jenny, înainte de a-și fi dat pe gît cafeaua, zise :

— Am să încerc să intru la duș, nu te grăbi.

Capul lui Herr Glocken apăru prin deschizătura perdelelor, cu părul lui subțire răvășit într-o singură parte a țestei. Fața sa prelungă, cu maxilarul pseudo-habzburgic, avea o rețea de riduri fine.

— Bună dimineața, croncăni el, deși nu era morocănos. Vrei să fii atît de amabil și să-mi întinzi sticluța aceea — și arătă cu degetul spre flaconul pus lîngă paharul lui cu apă. Și puțină apă, dacă ești bun.

David îi îndeplini ambele rugăminți și observă că pe sticluță scria : „Din trei în trei ore, sau după necesitate“, și atunci îi trecu prin cap că poate Herr Glocken nu era niciodată cu totul cruțat de dureri. Herr Glocken, întinzîndu-se, desfăcu perdelele mai mult decît intenționase, și David remarcă, adînc mirat, că purta o pijama de mătase de-un roșu aprins. Pe David îl supăra, în orice privință, culoarea prea abundentă — era neîncrezător în tonurile tari, bazat pe temeri morale, și mai mult decît oriunde, îl supărau la îmbrăcăminte. Cravatele lui erau niște sfori negre împletite pe care le cumpăra de la ambulanții de pe trotuare. Purta ciorapi negri de bumbac, hainele lui erau gri-pestriț, gri-închis, gri-deschis, gri-Oxford, gri-bleu, pe lîngă hainele din pînză și cămășile de un alb cast. Paleta lui favorită era compusă dintr-un

amestec de tonuri cenușii, cafenii, ocru și albastre închise, cu o doză bună de alb, iar teoria lui favorită, deși nu originală, era că persoanele care „se exprimau" purtînd culori încercau pur și simplu să suplinească golul lăuntric al firii lor, adăugînd o fațadă care nu amăgea pe nimeni.

Știa că, în mare măsură, teoria aceea țintise în Jenny, care fusese sclipitoare ca un papagal cînd se îndrăgostise de ea, purtînd pentru propria ei desfătare culori îmbelșugate, reci, și împroșcîndu-și cu nesăbuință micile pînze cu desene geometrice trasate în culori primare, asemănătoare cu mici curcubee fragmentate. Și ea păruse absolut convinsă de propria-i poziție. Încet-încet, el izbutise să-i submineze încrederea în felul acela trăznit de a picta. Tonurile paletei ei se domoliră, treptat. Jenny începuse și ea să se îmbrace în culori potolite, sau alb și negru, adăugînd doar din cînd în cînd o eșarfă stacojie sau portocalie, și nu picta mult, dar lucra aproape permanent în cărbune sau tuș indian.

În adîncul sufletului, tînărul sperase că ea va renunța cu totul la asemenea îndeletnicire — nici o femeie nu fusese vreodată mare pictoriță, nu însemnase nimic mai mult decît vreun discipol superior al unui om mare. Îl sîcîia să vadă cum o femeie se viră atîta acolo unde nu-i e locul ; și nici o clipă nu credea în talentul ei. Nivelul cel mai înalt la care putea spera să ajungă era acela de bună ilustratoare, și ea disprețuia așa ceva. Era însă în întreaga ei fire ceva care crea obstrucții în calea împlinirii lui personale : cînd picta ea, el nu era în stare să lucreze ; întocmai cum, cînd ea se arăta înclinată a fi tandră, drăgăstoasă, el simțea cum începe să devină rece și defensiv, să o țină la distanță și s-o respingă.

Jenny era ca o pisică ; îi plăcea grozav să se lipească, să fie dezmierdată, să pună mîna pe ea, să se cuibărească, cu un fel de senzualitate atît de difuză încît pînă la urmă aproape că se transforma în răceală, căci aproape niciodată nu era dornică să facă dragoste fără introduceri, așa cum voia el, brusc, violent, încrîncenat, și să termine o dată cu îndrăgostitul. Jenny voia să bea din ceașca lui și să împartă un fruct cu el, mușcătură după mușcătură ; ținea să-i spună cu cîtă înflăcărare îl iubca, deși era pe

cale de-a depăși faza aceea, dar nu era niciodată fericită cu el, și cînd se culcau, se certau. David, purtat de valul de repulsie izbucnit la vederea pijamalei roșii a lui Herr Glocken, simți o undă violentă de ură împotriva lui Jenny, așa cum i se întîmpla deseori, și tot mai des. Cît despre Glocken, pe punte, în cursul zilei, cu excepția neroadelor lui cravate strălucitoare, purta haine ponosite și în culori mohorîte, pantofi sparți. Aproape toți pasagerii îl evitau. Speria oamenii, îndepărtîndu-i ; starea lui era atît de vădit disperată, încît se temeau ca nu cumva să se cam prindă și de ei ceva. Noaptea, îndărătul perdelei, în beznă, înfășurat în mătasea lui roșie, ce anume visa despre propria-i persoană ?

Denny își trăgea pantalonii, gînditor.

— Ia spune, i se adresă deodată lui David, o știi pe aia micuță, cu ciucuri verzi la fustă, pe care o strigă Pastora ? Ei bine, îmi pare fierbinte ca niște focuri de artificii. Și din cînd în cînd îmi aruncă o ocheadă. Cît presupui că ar costa ?

David zise :

— Presupun că o sumă cam în jurul celei pe care o impune acum traficul.

— Bine, pentru moment, întrucît mă privește, traficul e cam înghesuit. Dar cred că am să fac și eu o mică prospecție prin jurul ei. Știi, ne vom afla pe acest vapor aproape o lună în cap. Este un răstimp îndelungat. Încep să-mi fac griji cu privire la viitor.

David zise :

— Ai face mai bine să te pui la gheață pînă ce ajungi la Berlin, unde prostituatele se află sub controlul sanitar al statului, altminteri s-ar putea să fii nevoit să-l vezi pe doctorul Schumann, înainte de a ajunge la Bremerhaven.

— Știi, spuse Denny, pălind ușor, m-am gîndit și la asta. Există însă tot soiul de lucruri pe care poți să le iei. Bine, cred că pot să mă îngrijesc singur de sănătate.

— Lucrurile pot să aibă efect, sau să nu aibă, spuse David. Pot să îndruge ei tot ce poftesc, în privința asta nu există nici un mijloc sigur.

— Doamne, exclamă Denny, cu sinceritate. Se ridică, se privi în oglindă și își netezi pentru ultima oară părul

cu peria. Dar ea, negreşit, arată a fi în regulă, sănătoasă şi toate celelalte.

— Nu poţi să ştii niciodată, rosti David, maliţios.

— Bine, spuse Denny, n-am ajuns încă acolo. De-aş putea s-o desprind măcar o dată de cireadă, adăugă el. Se învîrt pretutindeni aşa de lipite una de alta, încît nu poţi strecura un singur cuvînt între ele.

Frau Hutten hotărî că Bebe era pe vindecate. Îi aduse mîncare cînd se întoarse de la micul dejun şi, după ce se sfătui cu soţul ei, îl hrăni pe Bebe, care luă o masă foarte bună.

— Scumpul nostru odor, zise Frau Hutten, privindu-l cum mănîncă cu plăcere, cu instinctele şi simţurile lui atît de alese, uite-l cum îşi mănîncă umil hrana, cu faţa-n jos, ca un animal ; mai mare păcatul. El e prea bun pentru asemenea situaţie.

— Nu-i pasă cîtuşi de puţin, scumpă Käthe, o asigură soţul. Se simte mai confortabil în postura aceasta, datorită construcţiei scheletului său. Ar fi nenatural sau nepotrivit pentru el să stea în două labe şi să-şi consume hrana. Am văzut cum unii copii, călăuziţi de o inconştientă cruzime, încearcă să-şi dreseze favoriţii să mănînce la masă, şi iroseau o trudă nespusă, pe lîngă suferinţele impuse animalului. Nu, cred că bunul nostru Bebe procedează foarte cuminte şi nu pierde nimic din cele ce i se cuvin.

Frau Hutten, redobîndindu-şi încrederea şi cu mintea eliberată de orice povară, aşa cum izbuteau totdeauna s-o liniştească cuvintele soţului său, aranjă zgarda lui Bebe şi tustrei ieşiră din cabină, pentru o sănătoasă plimbare rapidă. Dacă făceau de şapte ori ocolul punţii, asta reprezenta — după calculele profesorului Hutten — exact distanţa justă pentru o constituţie echilibrată. Dar Bebe, care o pornise destul de vioi, începu să se moaie la al treilea tur, iar pe la jumătatea celui de-al patrulea se opri, cădînd pradă convulsiilor sale obişnuite, şi se făcu de ruşine în modul cel mai hidos, chiar acolo şi pe dată. Profesorul Hutten îngenunche şi îi sprijini capul, în vreme ce Frau Hutten se duse să caute un marinar capabil să aducă o găleată cu apă.

Nu făcu decît cîţiva paşi, că auzi o explozie de rîs, un cor răguşit, în care nu era nici urmă de veselie, şi recunoscu cu un fior glasurile dansatorilor spanioli. Aveau un fel propriu de a sta laolaltă, şi fără nici un avertisment se porneau pe-un rîs înfiorător, cu feţele lipsite de voioşie, şi totdeauna rîdeau de cineva. Erau deprinşi să se uite drept la tine şi să rîdă de parcă ai fi fost un obiect incredibil de comic, şi totuşi privirea le era rece şi nu părea a fi cîtuşi de puţin bine dispuşi, nici măcar pe socoteala altuia. Frau Hutten îi observase de la bun început şi era speriată de ei.

Fără a se uita, simţea că îl văzuseră pe soţul ei şi pe bietul Bebe ; şi nu se înşela. Dădură buzna, toţi grămadă, măturînd puntea în jurul acelui dezolant tablou şi, cînd trecură pe lîngă ea, ochii lor neprietenoşi o măsurară din creştet pînă-n tălpi. Îşi dezveleau dinţii şi scoteau acele oribile sunete mimînd înveselirea. Îşi simţea grăsimea, vîrsta, gleznele greoaie ; cu o singură privire amară, batjocoritoare, zvelteţea şi tinereţea spaniolilor arunca dispreţul asupra ei şi a tot ce era fiinţa ei.

Găsi un marinar, un flăcău drăguţ, vînjos, cu o faţă pătrată cumsecade, obişnuit cu răul de mare. Aduse apă, spălă puntea după Bebe şi se duse la treaba lui. Soţii Hutten îl întinseră pe Bebe lîngă fotoliul lor, îi împăturiră prosoape de baie sub cap şi stătură aşa laolaltă, cufundaţi într-o tăcere masivă, simţindu-se personaje destinate să stîrnească hazul acelor creaturi degradate, veritabili derbedei cărora cu nici un chip nu ar fi trebuit să li se îngăduie să călătorească la clasa întîi. Frau Hutten era sigură că se aflau mulţi oameni buni printre pasagerii de jos, de la proră, care meritau mai curînd să fie la clasa întîi.

În Mexic fuseseră deprinşi ani de-a rîndul cu o atmosferă destinsă, în mijlocul unor germani din clasa înzestrată cu o cultură solidă — oameni ducînd un trai îndestulat şi cărora mexicanii din clasa corespunzătoare le arătau o mare consideraţie. Nimeni nu ricanase vreodată privindu-le contururile, nici deprinderile. Cît despre acei *Gachupines*, spaniolii aceia de ultima teapă, mexicanii ştiau cum să-i trateze ! Soţii Hutten îşi aminteau o zicală

mexicană, pe care germanii din Mexic nu se mai săturau s-o repete : „mexicanilor li-e silă de americani, îi disprețuiesc pe evrei, îi urăsc pe spanioli, nu se încred în englezi, îi admiră pe francezi și îi iubesc pe germani". Un gentleman mexican de-o nețărmurită inteligență compusese această zicală la un dineu, și se lățise ca un incendiu dezlănțuit într-o pădure, în micul lor cerc. Făcea parte dintre lucrurile care aproape te împăcau cu traiul într-o țară străină, printre rase amestecate și avînd de-a face, în general, cu tradiții mai degrabă barbare.

Ani de zile, Herr Profesor condusese cea mai bună școală germană din Mexico City, unde băiețașii purtau ghiozdane pe spate și șepci rotunde, de studenți, iar fetițele aveau șorțulețe negre peste rochiile lor în culori sobre, și pe cap le strălucea o cunună de cozi blonde îngrijit netezite. Cînd și cînd, stînd la fereastra clasei sale în solida casă mexicano-franceză pe care colonia germană o cumpărase și o remodelase în stilul german convenabil, profesorul Hutten îi urmărea pe copii cum se plimbă cu pas domol, și totuși viguros, în grupuri mici, cu fețele și îmbrăcămintea lor simplă atît de imaculată. Observa privirile blajine și bunele maniere ale tineretului german, îi auzea vorbindu-și limba maternă cu accent bun și dicție pură și se gîndea că și-ar putea aproape imagina că se află în Germania. O, dacă întreaga lume a oamenilor ar fi putut fi atît de ordonată, atît de bine rînduită, atît de virtuoasă în principiile ei fundamentale ! Fără îndoială că, așa cum îi mărturisise soției sale, îl ținuse în viață speranța aceea, care-i răsărea în suflet la intervale îndelungate, făcîndu-l să se simtă o părticică dintr-o mare mișcare universală, tinzînd către ameliorarea neamului omenesc. Sufereau însă mîhnirea lor privată, pierderea lor personală. Erau un menaj fără copii, și aveau să rămînă astfel veșnic.

Timp de nouă ani buldogul alb Bebe trăise împreună cu ei, împărțind laolaltă existența. Minca stînd pe parchet, lîngă masa lor, primind hrana din mîinile stăpînilor. Dormise la picioarele lor cînd era un cățeluș smiorcăitor, neajutorat, speriat de întuneric și ducînd dorul alinării aduse de laptele matern. În adîncul inimii, profesorul Hutten recunoștea că ținea mult la Bebe. De fapt, împreună cu

soția sa, îi arăta lui Bebe o dragoste caldă, tandră și statornică, în pofida necazurilor ce i le pricinuia. Pentru ei, sentimentele acelea nu aveau nimic absurd. Bebe, înzestrat cu o fire nobilă și dezinteresată, merita pe deplin îngrijirea lor și îi răsplătea cu devotament. Putea să își dea seama după fața soției că era crunt rănită de sarcasmele și rîsetele spaniolilor de la bord, de un soi deosebit de josnic. Profesorul Hutten îi împărtășea mîhnirea, amestecată cu indignare, și — trebuie s-o spunem — cu un dram de rușine. Nu simțea că era o comportare nebărbătească din partea lui faptul de a fi ținut capul lui Bebe, dar fusese o neglijență că nu arătase atenția datorată aparențelor și se expusese ridicolului față de persoanele acelea necioplite. Îl consola amintirea amănuntului că Bebe era un buldog englez descins din rasă de campioni, cu obîrșie distinsă, dacă nu chiar absolut fără pată. I se decernaseră nenumărate panglici albastre și purpurii, în cadrul unor expoziții foarte respectabile. Acum era poate nițel cam îmbătrînit și rămas în urmă cu antrenamentul, dar tot mai era capabil și dornic să își apere stăpînul și stăpîna — și, la nevoie, chiar propria-i persoană — împotriva oricăror atacuri. Dacă i se spunea un cuvînt, avea încă putința de a se declanșa ca un trăgaci apăsat, apucîndu-l și ținîndu-l zdravăn de gîtlej pe unul din indivizii aceia rînjitori, mici și negri, și să nu-i mai dea drumul pînă ce nu-i va ordona stăpînul lui. Profesorul Hutten se aplecă asupra adormitului Bebe și rosti, cu glas scăzut, imperios : „Atacă, Bebe, atacă !“

Bebe se ridică, ca un om beat, se urni de-a bușilea, încercînd să își capete echilibrul, cu ochii rostogolindu-i-se în cap. Scoase un mîrîit adînc, cobitor și, căzînd în nasul lui cîrn, se lăți pe dușumeaua punții.

— Ce faci ? întrebă uimită Frau Hutten. Dacă nu-l ținem liniștit, iarăși are să fie bolnav.

— Mi-a dat prin gînd să pun la încercare permanența dresajului său, rosti profesorul, arătînd mulțumire de sine. Nu, nu a uitat nimic. Ah, Kathe, cît de mult contează, realmente, sîngele și dresajul, pentru formarea și menținerea caracterului. Uită-te la acest bun animal : niciodată nu ne va înșela așteptările.

Frau Hutten spuse :

— Cum îmi mai amintește de trecut, de viața noastră, acum că ne ducem iarăși acasă...

Se uită afectuoasă la Bebe, dar gîndurile îi erau tulburate de privirile aruncate în urmă și înainte, căci nimic din trecutul lor nu părea legat ca lumea de viitor. Era aproape prea speriată pentru a mai spera, pentru că în bătrîna lor patrie lucrurile pesemne că se schimbaseră foarte mult și luaseră aspecte pentru care se putea ca ea să nu fie pregătită.

Îi mărturisi soțului îngrijorarea.

— În locul unde ne ducem, o reasigură el duios, oamenii și lucrurile și purtările se schimbă încet. Ne vom afla printre cei de-o vîrstă cu noi, înzestrați cu același mod de a gîndi și a simți. Erau prietenii noștri din copilărie, nu pot fi acum niște străini pentru noi, sau măcar putem nutri asemenea speranță, adăugă el, brav.

Frau Hutten rămase tăcută, aducîndu-și aminte de ziua cînd întreaga colonie germană din Mexico-City se dusese să vadă mișcătorul film al înmormîntării împărătesei Augusta Viktoria. Se ridicaseră în tăcere cînd apăruse mărețul dric, înconjurat de garda călare compusă din soldați cu coifuri. Ca niște frați și surori adunați la căpătîiul mamei lor, plînseseră în cor, fiecare se întorsese și-l îmbrățișase pe cel din preajma lui. Plînseseră zgomotos, scuturați de hohote și sughițuri întretăiate, pînă ce întreaga sală de spectacole se prefăcuse într-un lăcaș de jale, răsunînd de suferința aceea născută din dorul de țară și alinătoare pentru inimă. Cîntaseră : „Puternică fortăreață“ [1], „O, brad frumos“ și „Strajă la Rin“, cu lacrimile încă prelingîndu-li-se pe fețe. Cît de aproape li se păruse în clipele acelea patria, dar niciodată nu aveau să mai fie la fel de aproape, din pricina pierderii suferite : bună, blîndă, mult îndurătoarea Împărăteasă care fusese simbolul a toate la care se închinau ei sub acoperișul părintesc și în viața de familie, generoasa marmură a căminului în jurul căreia se strîngeau ciorchine cele mai frumoase amintiri ale lor.

---

[1] Vechi imn luteran.

— Mă întreb, cam cum o să arate totul acum, ar fi vrut ea să-şi interogheze iar soţul, dar ştia că el nu i-ar putea răspunde decît cu speranţe, şi ea nu voia să-l tulbure.

Profesorul Hutten era şi el adîncit în gînduri : medita la munca intensă depusă în toţi anii aceia, păstrîndu-şi speranţa — împotriva oricăror argumente raţionale — că va veni cîndva şi ziua retragerii sale onorabile, cu economii şi pensie, iar Domnul, în marea lui bunătate, îi va îngădui să-şi vadă iarăşi casa unde se născuse, în ţinutul Todmoos din munţii Pădurea Neagră. Şi acum, că sosise clipa rîvnită, era stăpînit de presimţiri rele. Cum avea să fie totul ? Îşi îngropă faţa-n palme, aplecîndu-se înainte în fotoliu, şi aproape instantaneu un junghi îl pocni în scobitura stomacului, şi o răscolire lăuntrică provocată de cel mai cumplit rău îi alungă pietatea confortabilă. Înălţă capul, aburit de năduşeală, şi şopti cu glas desnădăjduit.

— Kathe, ajută-mă. Pentru numele lui Dumnezeu, grăbeşte-te, pînă nu ne vede cineva.

Se nimeri că Frau Rittersdorf văzu. Dar era mult prea ocupată cu căutarea perniţei ei umplută cu puf de gîscă şi acoperită cu tafta în dungi crem şi rozalii, care-i fusese trimisă din Germania pînă hăt departe, în Mexic, ca dar de Crăciun din partea scumpei mame, a prea scumpului său soţ răposat. Frau Rittersdorf nu izbutea să-şi explice cum de putuse s-o rătăcească, să uite de ea pentru o clipă. Era un obiect pur şi simplu indispensabil confortului ei, deoarece şezlongurile erau neobişnuit de tari, sau cel puţin păreau a fi aşa pe vaporul acela, unde totul era, incontestabil, mai degrabă de mîna a doua. În orice caz, de vreme ce neîndoielnic lăsase perna pusă pe şezlongul ei, era datoria elementară a cuiva — a stevardului punţii, de pildă — să o fi salvat şi să o returneze de urgenţă în cabina ei de lux.

Se îndreptă spre stevard, cu fermitate, deşi amabilă. Era un individ cît se poate de politicos şi atent, care vorbea cu accent austriac...

— *Meine dame,* i se adresă el, formulă pe care ea o prefera expresiei *Frau,* care suna mai domestic, nu se

poate să se fi pierdut, este doar pusă greşit undeva, pentru moment, iar eu o voi găsi şi am să v-o restitui... La urma urmei, vaporul nostru este mic şi nu se poate ca perna să fi zburat singură peste bord ! Aşa că, vă rog insistent, scumpă doamnă, să fiţi fără grijă şi eu am să v-o aduc de-ndată.

Frau Rittersdorf, răsucindu-şi strîns vălul verde în jurul capului şi înnodîndu-l peste o ureche, remarcă cum cei doi groaznici copii spanioli stăteau la cîţiva paşi distanţă, pur şi simplu zgîindu-se la ea cu o curiozitate animalică. Ea le înapoie atenţia, compunîndu-şi o mască severă, privind cu ochii micşoraţi, atitudine care se dovedise totdeauna a fi eficientă pentru îndatoririle ei englezeşti, pe vremea cînd era guvernantă într-o rustică familie în Anglia.

— Aţi pierdut vreun lucru ? întrebă fetiţa, cu un cutezător şi ascuţit accent.

— Da, l-aţi furat voi ? cercetă Frau Rittersdorf, severă. La această replică, gemenii părură cuprinşi de o stranie agitaţie. Se foiră, oarecum, schimbară căutături parşive. Băieţaşul spuse : „Cine ştie ?“ Apoi pufniră amîndoi într-un rîs deloc copilăresc şi o tuliră. Frau Rittersdorf, cîntărind cu exactitate ce-ar fi făcut cu ei dacă ar fi fost în puterea sa, se duse spre balustrada punţii, lîngă perechea aceea de tineri, evident americani (ce anume plutea în jurul americanilor, de-i făcea să poarte în mod vădit numai aerul lor tipic ?) — corcitura treptată a acelei nefericite ţări prin amestecarea valurilor de plebe venită din Europa cu negrii avusese ca rezultat doar o mediocritate a trăsăturilor şi minţii imposibil de descris ! — totuşi, se întreba ce subiecte puteau găsi să stea de vorbă necontenit, deoarece petreceau cel puţin jumătate din timpul lor ţinîndu-şi nedespărţiţi companie, şi te puteai gîndi că pînă la urmă epuizaseră subiectele de conversaţie. Se aplecau unul spre altul ca nişte camarazi, cu ambele perechi de ochi pironite asupra sclipitoarelor întinderi de apă, vorbind vrute şi nevrute, cu scurte întreruperi.

Frau Rittersdorf nu spera să prindă mare lucru trăgînd cu urechea, pentru că suferea de o uşoară surzenie, nici să remarce alte detalii, decît de la distanţe mici, în-

trucît era teribil de mioapă. Totuşi, plasîndu-se la depărtarea potrivită, ţinînd seama de aceste handicapuri, se rezemă de balustradă în apropierea tînărului şi, adaptîndu-şi rapid necesităţilor cîmpul vizual, constată că era mai june decît crezuse. Părul lui deschis la culoare era tuns frumos, avea un avantajos nas înalt, subţire, o gură bine modelată, trezea impresia generală — deşi, fără îndoială, amăgitoare — de bună creştere. Cămaşa lui, gripal, era într-adevăr proaspăt schimbată, dar costumul lui din pînză albă era numai bun de trimis la spălătorie.

Tînăra femeie purta o rochie cu mîneci scurte, cu cordon, necolorată, care dădea impresia de-a fi fost croită din pînză de sac. Faţa ei era palidă şi prea îngustă, cu pomeţii marcaţi şi o bărbie tare ascuţită, care-i dădea o înfăţişare de femeie rea. Avea ochi de culoare deschisă, destul de atrăgători, şi păr negru despărţit simplu cu cărare la mijloc — negreşit, una din acele femei tinere, cu păreri înaintate, emancipate, din lumea boemă. Frau Rittersdorf observă că în repaus faţa lui era posomorîtă şi a ei nerăbdătoare. Pe neaşteptate, îşi înălţară amîndoi capetele şi izbucniră în rîs, şi subit feţele lor deveniră vesele, bine dispuse, cu un aer cam necugetat. Zîmbi involuntar, la sunetul acela proaspăt, drăguţ, sugerînd fericire tinerească. Amîndoi îi văzură zîmbetul. Expresiile lor deveniră cam neutre şi reci şi amîndoi îşi întoarseră chipurile în altă parte.

Frau Rittersdorf văzuse prea de ajuns pentru a se convinge că avea de-a face cu o pereche ciudată, tineri bizari, în jurul lor plutea ceva ce nu putea înţelege şi care nu-i plăcea defel. Nu reprezentau genul de persoane pe care şi-ar fi dat osteneala să-i cultive ca parteneri de călătorie. Se întoarse la şezlongul ei, îşi aranjă cu grijă fustele în jurul picioarelor, se rezemă de spătar, simţind lipsa pernuţei sale noi, şi îşi scoase agenda de însemnări. Avea o memorie slabă şi o pasiune de a înregistra chiar şi cel mai mărunt detaliu al existenţei sale cotidiane — pînă şi momentul în care dusese la gură, din neglijenţă, o lingură cu supă prea fierbinte, sau uitase să francheze o scrisoare — amestecate cu firimituri de filosofie, observaţii, reminiscenţe şi meditaţii. Ani de-a rîndul umpluse

agendă după agendă cu firave notații făcute cu un scris mic, ascuțit, cultivat, și pe măsură ce erau umplute, le punea deoparte cu dichis și nu-și mai arunca niciodată privirea asupra lor. Scuturîndu-și stiloul cu bantă de aur, scrise în engleză :

„Acești tineri americani manifestă afectarea de a se adresa totdeauna unul altuia rostindu-și numele complet. E poate unicul aspect formalist menținut între ei, și este un lucru foarte *gauche* [1], ori poate că este singura speranță pe care o au de a se face cunoscuți publicului. În manierele, in felul lor de a se îmbrăca, plutește o ușoară ambianță de marasm moral — nu o pot defini sau descrie precis. Este mai mult un *effluvium*. Numele sînt muzicale, chiar dacă sună cam sentimental : Jenny Angel — presupun că numele real este Jane ; Johanna Engel [2] ar fi, și ar suna mult mai bine, in germană — și David Darling [3]. Cel de-al doilea este o poreclă comună, precum și un termen uzual de afecțiune printre americani, așa cred ; întîlnit mult mai rar printre glaciaiii englezi, firește, deși pare efectiv a fi o alterare a cuvîntului Dear, Dearling, diminutivul ; acest cuvînt ar suna ca și cum ar fi pronunțat Darling, deoarece englezii au un mod îngălat de a rosti anumite cuvinte cu care, sincer vorbind, nu m-am putut deprinde niciodată în cursul celor șapte ani îndelungați de penitență îndurați în țara aceea. Bine-nțeles, am învățat perfect engleza la școală, la Munich [4], și totdeauna am auzit-o vorbită bine, și după această experiență, modul englezesc de a vorbi îmi părea foarte rudimentar. Ah, ce ani de amar exil ! Ah, înfiorătorii copii englezi cu două fețe, a căror afecțiune n-am putut-o cîștiga niciodată și care n-au putut învăța germana, cu nici un chip. *Deyahling*, cam așa ar spune englezii, pînă la urmă, iar americanii, care par să-și învețe limba fonetic — sau după ureche, cum zic ei, din pricina repulsiei manifestate față de cilit — ar adăuga și sunetul *R*, o li-

[1] Stingaci (în franceză în textul original).
[2] Înger (în germană).
[3] Scump, drag, (în engleză).
[4] München (în germană).

ieră la care par să țină în mod excesiv. Toate acestea sînt realmente interesante, în felul lor limitat."

Recitind cele scrise, hotărî că erau prea subtile pentru a fi ascunse, dar că s-ar potrivi foarte bine într-o scrisoare trimisă celei mai scumpe prietene și colege de școală, cu mulți ani în urmă, Sophie Bismarck, o fată cu rubedenii de obîrșie înaltă, care făcuse un mariaj nefericit și trăia în mare lux la München.

Ca totdeauna, Sofiei avea să i se-nvîrte căpșorul nerod, încercînd să urmărească zborul minții briliantei sale colege de școală. Făcu o adnotare pe marginea pasajului, *Für liebe Sophie*[1] pentru a fi tradus în caz că a uitat engleza învățată — lăsă să-i cadă agenda în încăpătoarea sa poșetă plată și se ridică să-și execute plimbarea, nouă tururi în jurul punții. Exercițiul fizic ținea la distanță răul de mare, evita afecțiunile de ficat, păstra apetitul. Într-adevăr, totul pleda în favoarea lui, oricît de plicticos putea fi, și apele puternicelor abisuri, rostogolindu-se fără hotar, puteau să inspire gînduri nobile.

Scumpul ei soț o învățase toate acestea. Era un om de o necurmată hărnicie, și credea cu fermitate — cîtă dreptate avea ! — că o bună sănătate era necesară unui bun nivel moral. De cîte ori o tîrîse, literalmente, în sus și-n jos, în cursul traversărilor Canalului Mînecii, pînă și pe vremea cea mai rea, ba chiar întîmpina vremea cea mai rea drept cea mai însufițitoare încercare a curajului, cînd erau siliți să se agațe de orice le cădea la îndemînă, de parcă s-ar fi înecat, și talazurile se năpusteau asupra lor. Undeva, în cerul calm și albastru boltit deasupra-i, simțea că scumpul ei Otto, mort în floarea vigoarei și frumusețiii sale bărbătești în bătălia de pe Ypres, își pleca aprobator privirile către buna și ascultătoarea lui Nannerl, care se plimba — da, și încă singură, Otto, singură ! — jur-împrejurul punții, de dragul sănătății, așa cum ar fi pus-o el să facă.

La al șaptelea ocol, simțind cum o lasă flecurile tocurilor înalte de trei degete, se odihni provizoriu, rezemată de brațul fotoliului și își scoase iarăși la suprafață agenda : „Dacă aceste tinere persoane americane nu sînt căsătorite,

[1] Pentru scumpa Sofia (în germană în textul original).

s-ar cuveni să fie. Dar în monstruoasa lor țară toate relațiile vieții sînt atît de pervertite, mai cu seamă între sexe, încît este aproape imposibil să-i judeci după criteriile adevăratei civilizații."

Recitind însemnarea, decise că era nedemnă de ea. Unde-i rătăcise mintea, în tot timpul acela ? Șterse întregul pasaj și trecu, deasupra liniei groase de deasupra : „Vremea divină, chiar dacă e puțin prea caldă, și-o adiere cerească îmi aduce pe chip aerul pur al mării, cu gîndul la scumpul meu Otto și la binecuvîntările dăruite de fericita, deși mult prea scurta noastră căsnicie. R.I.P. august, 25, 1931."

Își urmă plimbarea pioasă, ca să termine ultimele două ocoluri — ce contau flecurile lăsate, în comparație cu sentimentul preafericit de a-i păstra credință lui Otto ? — purtîndu-și jurnalul în ambele mîini, de parcă ar fi fost o carte de rugăciuni. Îi întîlni pe mireasă și mire, ieșiți și ei la hoinăreală, legănîndu-și ușor mîinile împletite, foarte frumoși în albul lor imaculat, ambii arătau uimitor de proaspeți și lipsiți de griji, ținînd seama cît de nouă era luna lor de miere. Cînd se apropiară, remarcă totuși că mireasa, deși avea un aer senin, era mai degrabă palidă, cu cearcăne ce i se înnegreau sub ochi, poate chiar puțin bolnavă ? Și ar fi întru totul îndreptățită, își dădu singură răspunsul Frau Rittersdorf, cu încuviințare de matroană. Oricine putea nutri bănuieli întemeiate asupra acelor mirese care rămîneau neschimbate la înfățișare și în purtări, după căsătorie. Oricît ar prețui toată fericirea noii sale stări, totuși nimeni nu trece pragul fecioriei, pășind către încordările și emoțiile vieții maritale, fără a lăsa să se vadă nici un semn. Orice s-ar spune, viața în doi nu e numai trandafiri ! Rumegă un timp gîndul acela și hotărî că-i ducea mintea în zone interzise : „Pînă și în timpul celor mai pasionate îmbrățișări ale soțului ei, o femeie pură nu-și permite nicicînd un gînd impur", așa o instruise Otto al ei, nu numai o dată : o deviză aspră dar, fără îndoială, adevărată. Cu fermitate își cîrmi iarăși mintea spre preocupări mai înalte, înapoind încă o dată amintirea lui Otto potpuriului sacru al trecutului.

Jenny își luase cafeaua devreme, pe punte, în lumina rece a dimineții, cu zarea tivită cu albastru între cer și mare, și începu să facă schița cu un stilou. Coșul de vînt din pînză, izbindu-se ca o fantomă convențională, cu brațele desfăcute deasupra golului zăbrelit al punții de provă, unde pasagerii de clasa a treia mîncau. Bebe, buldogul alb, părînd că-și revine de pe urma răului de mare, tolănit greoi pe burtă. Elsa, tovarășa ei de cabină, schițată din memorie, cu brațele ei mari ridicate, coafîndu-se. Un marinar trecînd cu o găleată. Pe furiș, după ce aruncase o ochire rapidă în jur, trase un contur grăbit al armonioasei, interesantei diformități a lui Herr Glocken. Jenny, simțindu-se în largul său în corpul ei drăguț, mic, echilibrat, care-i dădea foarte puțină bătaie de cap, afară de îndelungata ei foame de iubire, se întrebă așa, într-o doară, ce-ar putea să însemne viața într-o întocmire hîdă ca a lui Herr Glocken. Gîndul o înspăimîntă atît de tare, încît tresări violent și stiloul îi scăpă din mînă, într-o orbitoare fulgerare de groază și sufocare, trezindu-se iar copilă încuiată în dulapul din dormitorul bunicii sale, îngust ca un sicriu. Închise ochii, strîngîndu-și atît de tare pleoapele încît chiar și cînd îi redeschisese, îl zări pe Wilhelm Freytag printr-o scăpărare de lumină asemenea unui curcubeu, cum face spre ea un salt lung și deajuns de grațios, întinzîndu-i stiloul.

Apoi se opri dinaintea fetei, primindu-i mulțumirile, arătînd a fi tare însorit și amabil, așteptînd invitația de a se așeza alături de ea. Jenny își dădu picioarele la o parte și-i făcu loc pe alonja șezlongului.

— Dar nu cumva te ocupai cu ceva ? întrebă el.

— Asta-i trîndăveală curată, îl informă Jenny. E o formă de pasiență. Mi-ar plăcea mult mai mult să pălăvrăgesc nițel.

Se aplecă spre el, simțind iarăși cum dispoziția ei obișnuită : resentimentul, stînjeneala și melancolia ce-i stăpîneau mintea cînd era singură, puteau fi atît de iute risipite de sunetul glasurilor și de vecinătatea altor persoane, indiferent dacă vocile nu aveau nimic de spus, dacă prezențele erau străini care o lăsau rece. Se gîndi : femeile îl răsfață pe acest tip ; farmecul lui trădează poate

cam prea multă încredere în sine — și reflectă că societatea cuiva lipsit de frămîntări personale ar putea să însemne o odihnă pentru ea, după drumul spinos străbătut alături de David.

Freytag se simțea, cu voioșie, gata de flecăreală, și fericit să o înștiințeze că pe bord se afla un străin misterios, un veritabil deținut politic — se spunea că ar fi deportat din Cuba în legătură cu mișcările studențești care duseseră la închiderea universității — că avea domiciliu forțat în cabină pe tot cursul călătoriei, urmînd a fi în cele din urmă debarcat de pe vapor, la Santa Cruz de Teneriffe.

— Presupun că e în lanțuri, zise Jenny. Și ce-a comis ?

— Este o femeie.

— Asta ar crea vreo deosebire ?

— Așa sper, zise Freytag. Dar, pe lîngă aceasta, este o contesă spanioiă, și în ochii Căpitanului — dă-mi voie să ți-o spun — numai asta și creiază toate deosebirile din lume. A împărțit în dreapta și-n stînga ordine să fie tratată cu cea mai deplină considerație. Și îi trimite mesaje, întrebînd-o ce și-ar dori. Nu, prizoniera noastră nu va suferi nimic. Are la dispoziția ei un întreg apartament de lux pe Puntea A, mai mult decît am izbutit eu să obțin !

— Pentru așa ceva, aș vrea și eu să fiu prizonieră, spuse Jenny.

— Da, într-adevăr. Mai presus de orice, țin la spațiu, dar sînt silit să împart cabina cu suedezul acela, Hansen, înalt de șapte picioare, care doarme în cușeta de sus cu picioarele atîrnate afară, așa că-mi pocnesc capul de ele în fiecare dimineață.

— Și tovarășa mea de cabină are proporții impunătoare, spuse Jenny, dar e o fată foarte drăguță și nu ne împiedecăm prea mult una de alta.

— Cum așa ? Credeam că ești cu soțul dumitale, spuse Freytag, și în ochii lui jucă un licăr de curiozitate atit de instantanee și de candidă, încît devenea aproape mișcătoare.

— Nu sîntem căsătoriți, spuse Jenny. Zgîrie cîteva linii pe desenul cu coșul de vînt și se opri cu severitate de a adăuga : „Sîntem doar doi prieteni care au luat din întîmplare același vapor."

Putea oare să se coboare atit de jos ? Nu, *existau* şi limite, şi credea că mai ştie unde se situează unele dintre ele. Şi nici din partea lui Herr Freytag asemenea întrebare nu era întru totul inocentă. Îl privi bine, cîntărindu-l din ochi. Poate nu întru totul inocentă, dar oricum, era o gafă, şi el ştia asta. Nu cumva faţa i se contractase o clipă, de încordare şi stînjenire, sau poate îi acorda mai mult credit decît merita la capitolul sensibilitate ? El îi luă în mînă desenele şi le răsuci, şi Jenny vedea, după privirea lui, că prea puţin îi păsa de ele. Zăbovi asupra schiţei lui Herr Glocken şi în cele din urmă rosti :

— Seamănă teribil. Mă întreb ce părere ar avea despre acest desen.

— Nu îl va vedea niciodată, zise Jenny, luînd înapoi desenele şi punîndu-le în mapă.

Freytag spuse :

— Nu ştiam că eşti artistă.

Şi Jenny dădu acelei fraze răspunsul ei obişnuit :

— Nu sînt, dar poate că voi fi, într-o bună zi.

Micul moment neplăcut se spulberase, dar de-acum înainte aveau să se nască o infinită serie de momente asemănătoare, indiferent unde. Începea să vadă limpede în ce se lăsase atrasă cînd pornise la drum cu David. Ajunsă la punctul acela, era pe cale de a-şi pierde încrederea în întreaga ei viaţă, de parcă fiecare pas făcut n-ar fi fost decît o greşeală ducînd la alta, îndărăt, probabil pînă la ziua în care se născuse. „Nu, asta e prea de tot ! N-am să las ca povestea asta să mă facă să deraiez complet. Sărmana Elsa, crede că ceva nu-i în ordine cu persoana ei. S-ar simţi mai bine dacă ar putea să afle ce-i cu mine. Cu toate acestea, voiam să trăiesc în atmosferă curată şi să pot spune DA sau NU, şi să cred ce spun şi să fac cunoscut altora adevărul meu şi să nu existe nici o absurditate în viaţa mea. Urăsc compromisurile, jumătăţile de sinceritate, situaţiile false, stupide, sentimentele inventate, iubirile căznite şi urile decorate manual. Urăsc oamenii care se privesc în oglindă şi îşi zîmbesc. Vreau ca lucrurile să fie drepte şi clare, sau măcar să fiu capabilă să văd cînd sînt întortocheate şi confuze. Toate celelalte nu sînt decît scîrboase, aşa că viaţa mea este scîrboasă şi

mi-e rușine de ea. Și duc atîrnat de gît un albatros pe care nici măcar nu l-am împușcat. Pur și simplu, habar n-am cum de-a ajuns acolo."

Freytag îi oferi o țigară.

— Nu ți-ar face plăcere să ne plimbăm nițel ?

— A, da, presupun că este timpul să începem să tropăim în jurul punții, spunînd fiecăruia *Grüss Gott.*

— Este o plăcută urare creștinească, rosti cu amabilitate Freytag. Prefer însă felul cum spun indienii *Adios.* Totuși adăugă, dînd ușor din cap către un grup de balerini spanioli care trecură legănîndu-se pe lîngă ei : Mi-e teamă că pentru acești indivizi n-ar fi expresia potrivită.

— Sînt într-adevăr duri, nu-i așa ? Pînă și un *Adios* i-ar face să sară-n sus, ca o minge izbită de trotuar.

— Cu toate acestea, femeile au o înfățișare atrăgătoare, zise Freytag, și par poate chiar puțin primejdioase.

— Sînt exact atît de primejdioși cu toții, cît le îngăduim noi să fie, zise Jenny, de ce să-i măgulim ? În realitate, nu trebuie să luăm altă precauție decît să ne păzim portmoneele. Altminteri sînt niște pisălogi, așa cred, cu tot pitorescul ăsta pîrlit. Ce vreme ! remarcă ea. Nu-i înveselitoare ? și își înălță privirile, cu o față melancolică.

Mergeau încet, salutînd din cap diferitele figuri care treceau pe lîngă ei, acum mai mult sau mai puțin reconoscibile, la a cincizecea întîlnire. Schimbară priviri amuzate cînd îl văzură pe Arne Hansen plimbîndu-se cu masiva Elsa, în timp ce scunzii ei părinți îi urmau la o duzină de pași în spate, pășind plini de tact și cu fețe discrete. Elsa purta o absurdă beretă albă, mult prea mică pentru capul ei, și era țeapănă toată de sfială. Hansen tăcea, cu ochii ațintiți drept înaintea lui.

Jenny și Freytag se angajară într-un fel de discuție semiconfidențială despre ei înșiși, cu detașarea călătorilor care nu se prea așteaptă să se cunoască mai bine ; acea cvasi-candoare izvorîtă din posibilitatea viitoarei indiferențe. Așa german cum era, îi spuse el, avea o mare doză de sînge englezesc și scoțian în vinele lui, și un strop unguresc, dinspre partea bunicii sale austriece. În ramura aceea a familiei se căsătoriseră în mod necugetat — cu cît partenerul avea o obîrșie mai îndepărtată, cu atît mai

bine. Pe lîngă aceasta, Dumnezeu știe ce amestec mai avea — părea mai cuminte să nu cerceteze.

La rîndul ei, Jenny îi înșiră pe toți străbunii ei amestecați, de care era mai degrabă mîndră.

— Ciorbă occidentală, zise ea. N-am nici sînge tătăresc, nici evreiesc, nici chinezesc, nici bantu, doar vechea mixtură de casă : olandezo-scoțiano-irlandezo-anglo-galic, franțuzesc, și o stră-stră-bunică cu nume spaniol care era, în pofida lui, pe jumătate irlandeză — nici măcar ceva ungar, îi spuse, și, mai presus de toate, nici un strop de sînge german. Absolut deloc german.

El voia să știe cum de putea fi atît de sigură, printre atît de multe popoare, toate veri de sînge — nu cumva germanii îi erau antipatici ? Din pricina acelui monstruos război ? Toți purtaseră vina conflagrației, fiecare suferise, germanii mai mult decit toți. Dacă americanii ar fi intrat în războiul acela de partea Germaniei, întregul viitor al lumii ar fi fost schimbat în bine ! În ochi i se aprinse o flăcăruie, deveni chiar elocvent. Jenny schiță un zîmbet. Indiferent cine purta vina, era bucuroasă că țara ei nu trecuse in tabăra Germaniei. Dar simți imediat o mustrare de conștiință și zise : — Nu, nici măcar din cauza războiului.

Îi spuse că nu avea nici un fel de prejudecăți. Fusese crescută, în parte, de către bunica și bunicul ei, părinții tatălui ei, fiindcă maică-sa murise de tînără — iar bunicii aceea erau niște demodați raționaliști, croiți după tipicul secolului al optsprezecelea, doar niște simpli descendenți de-ai lui Diderot și D'Alembert, obișnuia să spună bunicul ei. Și în ochii lor nimic nu ar fi putut fi mai vulgar și neluminat decît pînă și cea mai neînsemnată umbră de dezaprobare a vreunei situații sau persoane, în temeiul naționalității sau a religiei sale. Toate acestea aparțineau sferei bunelor maniere și erau înrudite cu morala.

— Bineînțeles, negrii intrau în casă pe ușa din dos, adăugă Jenny, și niciodată n-am văzut la masa noastră piele-roșie sau vreun hindus veritabil, mai mult pe baza argumentului că erau prost crescuți sau pisălogi. Dar asta însemna o simplă respectare a datinei locale, așa-mi spuneau, sau că își exercitau dreptul lor natural de a-și alege

singuri compania, ambele făcînd parte din comportamentele indicate de buna creştere. A ! spuse Jenny, ce mai piesă de muzeu a creşterii alese era toată teoria asta ! Şi totuşi, o iubeam, credeam fiecare cuvînt din ea, mai cred şi-acum... aşa că niciodată n-am ţinut pasul cu generaţia mea. Sînt cocoşată de un întreg set de precepte ideale şi n-am nici un loc unde să le practic ! Prietenii mei care profesează opinii radicale mă privesc ca pe o tînără fosilă. Ei pot pronunţa cuvîntul „lady“ de parcă ar fi o expresie indecentă ; şi unul dintre ei a spus odată : „Ia ascultaţi-o cum pronunţă *Chantilly* — nu-i destul să *ştii* totul ?“

— Cum de-ai ajuns să-ţi culegi prieteni radicali ? întrebă Freytag. Unicele specimene pe care le-am văzut aveau unghii murdare şi erau tare neţesălaţi şi tapau de ţigări pe oricine întîlneau în cale şi pe urmă le vîrau mucurile în ceştile lor de cafea. Prietenii dumitale radicali se poartă tot aşa ?

— Unii dintre ei, admise Jenny, cam în silă, dar o parte dintre ei au un orizont intelectual foarte interesant.

— Cu atît mai bine pentru ei, zise Freytag. Prietenul dumitale, domnul Scott, este şi el un radical ?

— Cîteodată, zise Jenny, de dragul polemicii. Totul depinde de poziţia adoptată de partenerul de discuţie.

Freytag rîse, auzind această replică, şi Jenny i se alătură, cu cîteva note. După o scurtă tăcere, el îi povesti despre soţia sa, aşa cum făcea totdeauna, mai curînd sau mai tîrziu, în orice conversaţie. Îi descrise culorile, foarte preţioase, după gustul lui : părul blond ca spicul grîului, obrazul trandafiriu, genul adevăratei fete feciorelnice de pe Rin, şi rosti iarăşi numele ei fermecător.

— Mary Champagne, spuse el, afectuos. Cred că mai întîi m-am îndrăgostit de numele ei, mărturisi.

De data aceasta ieşi la iveală că ea îi alegea costumele, şi era convins că se pricepea mai bine decît el însuşi. Şi arăta întru totul mulţumit de făptura sa. La alt fel de persoană, decise Jenny, toate acestea ar fi putut trăda o automulţumire oribilă. Îi spuse că o femeie necesită o încredere specială în capacitatea ei, ca să poată

alege cravatele unui bărbat. Ea una n-ar fi cutezat niciodată. El afirmă că asta depinde exclusiv de bărbat.

— Am un respect fantastic pentru gustul şi judecata soţiei mele, în orice privinţă sau aproape toate, zise el. Urmă altă pauză, răstimp în care Jenny se amărî la amintirea posacelor sfori negre croşetate pe care le purta David. Genul de trufie al lui David era, în realitate, mult mai rău decît al lui Freytag, care mai păstra puţină căldură şi generozitate — bietul David ! închistat în el însuşi ca un sihastru într-o peşteră şi aruncînd din cînd în cînd cîte-o ocheadă afară, ferm decis să nu împartă cu nimeni roaderea propriilor unghii.

— Soţia mea îşi vizitează mama, la Mannheim, zise Freytag. Mă duc să le aduc pe amîndouă îndărăt, în Mexic. Am decis să ne stabilim acolo.

Aerul său de satisfacţie şi repaos în fericire se accentuă, pînă cînd căpătă o înfăţişare de-a dreptul radioasă, ca aceea dată de sănătate desăvîrşită sau de misterioasa vrajă a frumuseţii.

Jenny simţi că acel fel de a fi încîntat de persoana lui nu era vanitate, la urma urmei, ci provenea din ceva particular stării lui de spirit : ceva ce poseda realmente, ceva descoperit de el, sau care îi fusese dăruit. Se gîndi : într-un fel, e norocos, norocos şi ştie acest lucru. În timp ce coteau pe provă se apleca uşor spre el, simţindu-se slută, goală şi înfometată, ca să respire aerul acela de destin norocos.

Mireasa şi mirele se întinseră în voie pe şezlongurile lor. Tînăra era o făptură frumoasă, înzestrată cu graţia şi tăcerea şi firescul unei sălbăticiuni minunate, sfioase. Ceilalţi pasageri le aruncau căutături rapide de cîte ori apăreau, şi apoi se uitau iar în altă parte. Năucită şi zîmbitoare, mireasa stătea ori se plimba toată ziua cu soţul ei, cu mîna sa îngustă, arcuită, lăsată slobodă într-a lui.

El era, se gîndi Jenny, o persoană de o voioşie liniştită. Îi plăceau trăsăturile lui agere, neregulate, subţiri şi vioaie, pesemne că el era partenerul inteligent din cuplu, deţinînd de la bun început supremaţia morală nedisputată.

— Spune drept, nu sînt fermecători laolaltă ? rosti Jenny, sperînd că nu avea în glas vreo urmă de invidie dezolată. O priveliște la care merită să te uiți, nu-i așa ?

— Toate miresele s-ar cuveni să arate astfel, zise Freytag. Are tocmai înfățișarea potrivită. Nu știu exact cum este, dar știu s-o recunosc, cînd o văd. Paradisul, imediat după cădere. Acest mic interval rămas între cădere și alungarea din rai de către acel bătrîn Dumnezeu pezevenghi, pizmaș, răzbunător, zise el. Cineva care nu trăiește așa ceva, măcar o dată în viață, o dată, oricum ar fi, și poate că nici nu se întîmplă mai des, este nenorocos, indiferent ce alte lucruri bune îi pot fi hărăzite.

— Presupun că așa e, zise Jenny cu ton uscat.

— Poate vei numi această viziune sentimentalism german, urmă el, și zîmbi ca și cum și-ar fi zîmbit lui însuși, cu gîndul la ceva cunoscut de el și care-i plăcea, ceva ce n-avea nevoie să-i spună nimănui.

— Habar n-am ce anume este asta, zise Jenny, dar sună foarte atrăgător.

Tonul ei nu se armoniza cu cuvintele și răspunsul îl izbi neplăcut pe interlocutor, intuind în el o mică muchie de cremene. Simțea iarăși acea ciudată crispare de antipatie față de ea pe care o încercase cînd o zărise prima dată, înainte de a fi schimbat măcar două vorbe. Mări cu încă un pas distanța dintre ei și nu spuse nimic.

Jenny văzu gestul și o îngheță în chip curios. „Poate că ții să te faci dinadins foarte atrăgător cu această degajată conversație despre cădere, de parcă ai ști ceva despre care ai putea să-mi dai lecții, ceva ce am mare nevoie să învăț. Poate că mă voi îndrăgosti de tine, poate că m-am și îndrăgostit, în felul cum mă îndrăgostesc eu, totdeauna de bărbați complet străini și ca și cum aș merge sub apă și aș cădea iarăși, de parcă m-aș prăbuși de pe o stîncă. Sînt bucuroasă că nu știu nimic despre tine, afară de faptul că ai genul de înfățișare care-mi place, oricum, unul din genuri și că ești însurat și tare dornic să fiu sigură că-ți iubești soția. Nu insista, sînt fericită să te cred. Și dacă te-aș cunoaște mai bine, s-ar putea să nu-mi fii de loc simpatic, la o adică, nici chiar în clipa asta nu-mi ești simpatic. Și pot să-ți spun *acum*

că în vecii vecilor n-ai să ţii la mine, de fapt, mă vei urî. În întreaga istorie va fi ceva cu care n-am să fiu defel în stare să-mi măsor puterile. Nu contează ce-ar putea să fie, şi nu-mi pot măcar imagina ce este... Dacă am putea să ne culcăm, fără prea multă bătaie de cap, şi să ne pierdem laolaltă pentru un scurt răstimp, aş fi iarăşi degajată, aş fi capabilă să văd lucrurile mai bine. Numai că, oare cum de s-a întîmplat aşa ? Sînt pur şi simplu flămîndă şi îngheţată toată ; bărbatul meu nu vrea să împartă nimic cu mine, vrea totul pentru el. Cum spune zicala aia spaniolă : «O fi pîinea bună, sau mi-e mie foame ?» Şi care e celălalt proverb : «Care cîine refuză carnea ce i se aruncă ?» Dar, bine-nţeles, cel de-al doilea va fi pentru tine."

Încheiaseră ocolul punţii, ajungînd iar la şezlongul ei.

— Am să mă opresc aici, îi spuse Jenny, şi nu-şi mai dădu osteneala de a se preface că ar manifesta vreun interes pentru compania lui. El nu putea accepta să fie concediat atît de abrupt.

— Poate ţi-ar place să-ţi bei berea de dimineaţă, se oferi. Eu sînt absolut gata pentru paharul meu de bere.

Ea clătină din cap, schiţînd o grimasă scîrbită, fără a-l mai privi. Freytag se întoarse fulgerător şi după trei paşi, li se alăturase soţilor Hutten, cu Bebe al lor, care părură tustrei încîntaţi să-l vadă. Jenny ştia că se vor aşeza confortabil în jurul halbelor mari cu bere, fără a avea nimic special de explicat sau de ascuns ; fiecare din convivi va fi bine nutrit şi se va înfrupta din plin din hrana lui specifică. Aveau să se lăfăie cu sînge rece şi în largul lor, fără ca în preajma lor să pîndească vreun animal hămesit, care se hrăneşte cu adierea unui vis cu ochii deschişi, urmărit de un monolog întristat care-şi roade tăcut drumul prin creier ; sau înşirînd cu glas tare aiureli, aruncate în treacăt — o străină, o veritabilă ţeastă de mort, care-i măsoară prin vălul cărnii, arătînd destul de naturală.

Îşi ridică albumul şi îşi continuă desenul. Atenţia-i pîlpîia, îşi lua zborul de la ceea ce încercau să prindă degetele pe filă, plutea îndărăt şi iar se depărta, în vreme ce ea se frămînta pradă unei monotone confuzii şi şo-

văieli cu privire la Europa, la David — ce putred simţ al proporţiilor ! Un bărbat şi un continent pur şi simplu nu pot avea aceeaşi importanţă, oricum, nu de-aceeaşi natură, sau nu s-ar cuveni să aibă — asta înseamnă, decise Jenny, să amesteci talmeş-balmeş lucruri total nepotrivite, robită cum era concepţiilor sale despre ce s-ar *cuveni* să fie viaţa, robită dorinţei sale de a modela, de a conduce, de a face din existenţă ceea ce dorea ea să fie. Iar dacă îl lăsa pe David să-i strice plăcerea pentru Europa, trebuia să fie chiar mai proastă decît se temuse că ar putea ajunge. Rezemîndu-se de spatele şezlongului şi lăsîndu-şi hîrtiile în poală, privind cu ochi nepăsători spre lumina albastră pură a unei zile potrivite pentru bucuria îngerilor, se lăsă în voia pornirilor şi se prăbuşi într-o disperare cumplită şi liniştită.

Îi venea foarte greu să recunoască, în sinea ei, că era o proastă, dar, judecînd raţional, totul dovedea acest lucru. Demonul ei păzitor îi suflă : „E timpul să-ţi îmbraci ciliciul. E timpul să-ţi spui rugăciunile. Nu fii un suflet pierdut, este ceva atît de stupid, o îndeletnicire tare plicticoasă.“ Jenny îşi răspundea singură, căci dialogurile ei cu celălalt eu se desfăşurau cu cuvinte reale şi se prefăceau într-o înfruntare faţă-n faţă : „Nu sînt pierdută, n-am fost niciodată, nu voi fi nicicînd, doar dacă ce se petrece aici şi acum nu înseamnă pierzanie. Nu, nu sînt pierdută, pot ieşi lesne din încurcătură. Doar că nu ştiu exact cum am ajuns aici sau cum am să ies iarăşi la suprafaţă, dar ştiu prea bine unde mă aflu ! Fac repetiţii ca mai tîrziu să suflu balonaşe prin smoala clocotitoare ! Este un loc cu totul nepotrivit, niciodată n-am intenţionat să mă aflu aici, şi credeam că sînt în drum către un alt loc, cu totul diferit, poate că nici n-a existat vreodată un asemenea loc, sau, în orice caz, nu pentru mine. Nu face nimic, fetiţa mea, vino-ţi în fire, n-avem de gînd să rămînem aici.“

Îşi examină desenele — erau abia creionate, proaste, neterminate, pe jumătate făcute, jumătate văzute, fără pic de simţire. Întreaga ei sensibilitate se consumase în autoindulgenţă, autocompasiune, aşa că nu izbutise altceva decît o înşiruire de linii rigide, posace, închizînd în

ele un gol, desăvirșit. Ce absurditate ! Remarca necinstită aruncată în treacăt lui Freytag, despre desenul ei care ar fi fost o formă de pasienţă, îi reveni în minte și se transformă în adevăr, cu o subită forţă strivitoare.

Ca să se apere, se lăsă în voia furiei și a urii dezlănţuite împotriva lui David. Făcu ghemotoc desenele, cu cruzime, le strînse în pumni, de parcă ar fi fost făpturi însufleţite și le-ar fi putut auzi ţipînd, se duse cu paşi sprinteni la balustradă și le zvîrli peste bord, apoi se întoarse, fără a le arunca nici o privire. Negru și alb — nu, nu se mai prindea în jocul acela. Avea să deseneze direct pe pînză, cu penelul și culorile, așa cum făcuse și mainainte, și la naiba cu sfatul lui David. „M-am vîndut pentru un blid de linte — și nici măcar ăla nu-l capăt. Ei bine, Doamne sfinte, poţi să-ţi închipui așa ceva ? Poftim, îl lăsam pe tipul ăla să-mi spună el cum să pictez. Dar nu pentru multă vreme, ţine minte !“

Se întinse în șezlong și își trase peste ochi eșarfa albastru-închis, ca să înlăture ziua aceea radioasă, dar o bună bucată de vreme o parte din nefericita ei minte vinovată își urmă dialogul cu cealaltă parte. Își explică și justifică greșelile, erorile fără speranţă de îndreptare, pe cît putu de bine, inamicului ei lăuntric, care îi răspundea mereu, cu aceeași rece neîncredere, același ton categoric, spunînd mai departe : „Nu, nici asta n-o să meargă. Știi bine ce faci, ce istorie se desfășoară, cum trebuie să sfîrșească — trebuie s-o curmi odată, de ce ţi-ai ales tocmai acest gen de încurcătură sordidă ? Rostești deschis părerea, femeie, haide, să aflăm odată pentru totdeauna adevărul, dacă crezi că în fine poţi recunoaște ceea ce este...“ Glasul sîciitor toca într-una, în același timp nătîng și diavolesc, pînă cînd, la urmă, istovită de acea autotorturare, Jenny își întoarse faţa într-o parte și căzu într-un somn agitat, pleoapele bolnave îi zvîcneau sub eșarfă, cînd vîntul o unduia ușor. Spaima o urmărea și în somn, stîrnindu-i vise urîte și nu voia să-i ierte nici cel mai mic lucru, ori să o lase o clipă să se odihnească.

Lizzi Spöckenkieker, alergînd de parcă era fugărită şi aruncînd o privire peste umăr, se repezi în plină viteză peste căpitanul Thiele, care în dimineaţa aceea catadixise să-şi înfăţişeze persoana pe punte. Pînă şi pentru ochiul celui mai iremediabil marinar de apă dulce era, fără putinţă de confuzie, din creştet pînă-n tălpi — căpitanul. Îmbrăcat într-o uniformă scrobită, de un alb imaculat, cu barete şi însemne aurite dispuse hieratic pe pieptul, gulerul şi umerii săi, îşi păstra o ţinută ţeapănă, iar faţa lui era aceea a unui pompos zeu minor : un zeu care devenise oarecum iritabil şi ceva mai mult decît cam meschin, în eforturile făcute pentru a-şi menţine autoritatea. Fiecare trăsătură a feţei lui îi trăda proasta dispoziţie, de la fruntea îngustă, ochii mici şi vicleni, apropiaţi între ei, pînă la nasul lung care-şi arunca umbra peste gura pungită şi bărbia îndărătnică. Părea că propria-i fire i-ar fi modelat faţa ca să se asorteze cu personajul ; şi iată-l plimbîndu-se singur, răspunzînd la saluturile respectuoase ale pasagerilor cu mici tresăriri ale capului făcute în silă, un cap peste care trona o şapcă monumentală, ornată, albă ca ghipsul.

Lizzi era gata-gata să-l răstoarne, în goana ei, alunecă şi ar fi căzut dacă ţanţoşul căpitan nu s-ar fi încordat, dovedind instantaneu echilibru şi prezenţă de spirit. Îşi aruncă un braţ după umărul ei, cu gest ţeapăn, cu faţa acoperită de stacojiul furiei, iar Lizzi, roşind, nechezînd, chicotind, vînturîndu-şi mîinile, îl cuprinse frenetic după gît, de parcă ar fi fost gata să se înece. Apoi îi dădu drumul şi făcu un pas îndărăt, ţipînd cu glas ascuţit : „Vai, domnule căpitan Thiele, ce înfiorător din partea mea — vai, *vă implor* — Doamne sfinte, cum de-am putut fi atît de stîngace ?“

Căpitanul o măsură cu acreală şi zise :

— Nu face nimic, scumpă Fräulein, nimic, şi se depărtă, marcînd o majestuoasă supărare, muşcîndu-şi buza de jos. Cînd Herr Löventhal, cu oarecare nervozitate, se aventură să-l salute, căpitanul privi drept prin el ca prin sticlă, fără să-l vadă. Löventhal, socotindu-se pus la index, se simţi ars pînă-n rărunchi, cu inima zdrobită, începu să-l doară pînă şi nervul dintelui din fundul gurii, şi

starea aceea dură ceasuri întregi. Se duse la prova vasului şi, cu capul aplecat pe braţe, tînji în tăcere, contemplînd apa şi rîvnindu-şi moartea — sau, cel puţin, aşa-şi închipuia. Se retrase în ghetoul tenebros şi îmbîcsit al sufletului său şi se lamentă laolaltă cu întreaga companie mîhnită şi tînguitoare pe care o găsi acolo — căci în ungherul acela nu era niciodată singur. Stătu acolo cu capul în palme şi jeli într-un glas cu poporul lui hărăzit nefericirii, se văita fără cuvinte pentru eternele nedreptăţi şi nenumite suferinţe îndurate ; apoi, simţindu-se întrucîtva alinat, nucleul inspirat al fiinţei sale începu să caute străvechea lui justificare şi mijloacele de răzbunare. Dar răzbunarea trebuia să fie lentă şi secretă.

Cînd o umbră căzu peste umărul lui, se îndepărtă fără a-şi întoarce faţa, nedorind să întîmpine alţi ochi inexpresivi, ostili. Un glas american searbăd, rosti, cu ton banal :

— E prima dumitale călătorie peste ocean ? şi Löwenthal, îmbărbătat aproape pe dată, fu în stare să spună cu trufie :

— Sînt zece ani de cînd fac această călătorie de două ori pe an. Am un fel de mică afacere internaţională, mă duc pretutindeni.

Americanul era Herr Denny. Se apleca spre el şi părea absolut prietenos şi nevătămător.

— Ei drăcie ! exclamă Denny, dînd semne de real interes. Chiar aşa ?

— În America de Sud, spuse Löwenthal, în toate părţile Europei, Spania şi, bine-nţeles, Mexic. Mexicul este cartierul meu general : acolo se plătesc impozite mai mici, mîna de lucru e mai ieftină, chiria mai ieftină, tot ce vrei e mai puţin piperat, materiale mai ieftine, iar peonii aceia îşi scot articole de mare clasă dintr-o nimica toată, aşa că ar trebui să-i vezi ce sînt în stare cînd le dai materie primă bună cu care să lucreze. Oriunde se află o biserică catolică, urmă Löwenthal, pot să scot ceva parale. Mătănii, statuete de sfinţi, de lemn şi ghips, unele dintre ele pictate şi decorate cu aur şi argint veritabil ; furnituri de altar de toate sorturile. Ies bani buni din treaba asta. Pînă şi indienii care n-au de-ale gurii îţi

vor cumpăra o statuetă de sfînt ! Mi-ar face plăcere să-ți arăt mostrele mele : numai mătăniile, spuse. Am de toate categoriile, de la cele simple, de lemn, pînă la cele de argint, lucrate de mînă. Unele modele le-am desenat cu mîna mea și sînt veritabile bijuterii, cu opale și ambră, pînă și jadul acela special, mexican. Am încercat chiar să lansez cîteva din obsidiana aia a lor, dar nu rentează s-o lucrezi, e prea dură. Dar există o piață pentru toată marfa asta, niciodată nu dau greș.

Se opri, căci pe fața lui Denny se ivea un aer antipatic, dezvăluind prejudecată. Adînc tulburat, mistificat, Löwenthal urmări cum neîncrederea pune stăpînire pe interlocutorul lui. Apoi Denny zise :

— Dacă există vreo religie pe fața pămîntului pe care s-o disprețuiesc, apoi sînt catolicii ăia. Nu înghit nimic la ei. Pe meleagurile de unde vin eu, numai tipi de teapa cea mai joasă, ungătorii și macaronarii și polacii sînt catolici și, ascultă vorba mea, își pot păstra chilipirul, e destul de bun pentru ei.

Löwenthal zîmbi, buzele sale groase și răsfrînte, ochii lui cu pleoapele grele formară un rictus care îi trase toate trăsăturile spre centrul feței. Cu ușurare, prinse din zbor acest punct de vedere comun și beneficiară amîndoi de cîteva minute petrecute cu mare profit, punînd la locul ei Biserica Catolică. Purtarea preoților față de tinerele femei, în confesionale, secretele mînăstirilor și ale schiturilor, vînzarea de slujbe pentru cei morți, adorarea imaginilor, toate aceste cusururi fură scoase din nou la suprafață și denunțate temeinic. Löwenthal deveni chiar atît de expansiv încît spuse cum dubioasa, bătrîna lui bunică din Cracovia — „cea mai minunată femeie pe care am cunoscut-o vreodată, cea mai bună“ — zise el, îl avertizase de multe ori, pe cînd era un copilaș neștiutor, ca nu cumva să treacă în viața lui prin dreptul unei biserici catolice, la miezul nopții, căci la ceasul acela poarta se deschide și nălucile tuturor enoriașilor morți în anul cu pricina se tălăzuiesc afară, și-aveau să-l înghită pe loc. Ani de-a rîndul i se făcuse părul măciucă de spaimă cînd trecea prin fața unei biserici catolice, chiar și ziua-n amiaza mare.

Denny se încruntă la auzul acestei destăinuiri, îl măsură pieziş pe Löwenthal, ca şi cum, subit, din fundul minţii, i-ar fi răsărit o anumită amintire, şi rosti, cu ton de severă mustrare :

— Mă întreb de ce te mai ocupi de afacerea asta, dacă clienţii îţi trezesc asemenea sentimente. Cred că nu s-ar cădea ca o religie să facă haz de alta. Eu nu dau crezare nici uneia, aşa că pot spune ce poftesc. Se nimereşte că-i urăsc îndeosebi pe catolici, asta-i tot, şi n-aş fi dispus să umblu cu mărfurile lor.

Löwenthal, stîrnit, înalţă palmele spre cer şi declară :

— Aşa cum privesc eu lucrurile, asta-i o afacere. Nu e nimic personal în ea. Uite cum judec eu situaţia : afacerea e acolo, şi dacă n-am să vînd eu obiectele alea, o să le vîndă altcineva. Atunci, de ce să nu le vînd eu ? N-are nimic de-a face cu religia în orice caz, nu din punctul meu de vedere. Din punctul meu de vedere, aici nu-i vorba de nici o religie. Ce pot spune e, ce mai, e doar curată afacere şi nu-i nimic personal în ea.

Denny, întinzîndu-şi oasele ca şi cum s-ar fi pregătit să plece, aprobă cu jumătate de gură :

— A, da, pot pricepe atîta lucru. Afacerile sînt afaceri. Dar, cît despre mine, nu m-aş băga în aşa ceva.

Löwenthal îl urmări cu privirea cum pleacă, dominat de impresia că, pînă la urmă, conversaţia fusese un eşec ; poate că spusese ceva nepotrivit, ori poate că tipului nu-i plăcuse mutra lui — ce-i drept, nici lui Löwenthal nu-i fusese prea simpatic Denny, dar asta era altă socoteală. În orice caz, se simţi mai departe dezorientat şi îndurerat. Tovărăşia lui Denny nu-i făcuse nici o plăcere şi totuşi se gîndea că ar fi putut să se ducă să bea un pahar împreună. Poate că asta fusese greşeala săvîrşită : nu-i oferise nimic de băut... Ei, ce mai, data viitoare poate va avea mai mult noroc.

Sentimentele provocate de căpitan îi reveniră, dar de data aceasta căpătînd conturul mîniei. Ce porc ! Şi stevardul, care îl pusese la o masă de unul singur. Şi ce murdării îi oferiseră de mîncare : era silit să trăiască cu ouă, fructe şi heringi prăjiţi. Pe multe vapoare izbutise

să capete mîncare *kosher* [1]. Avea nevoie să fie mai precaut și mai ager decît alte dăți. Uneori îl năpădeau valuri de frică, fiindcă se temea că nu era deajuns de ager, într-o bună zi îi vor juca un renghi și el nu-și va da seama decît cînd va fi prea tîrziu. Deseori îi trecea prin cap că trăiește într-o lume atît de primejdioasă, încît se minuna cum de îndrăznește să mai adoarmă noaptea. Dar chiar în clipa aceea era tare somnoros.

Rostogolindu-se de zor și balansîndu-se pe picioarele lui scurte, cu tălpile scoase în afară și pleznind ușor puntea, se duse și se întinse în șezlongul lui, suspinînd, plin de îngrijorări nedefinite, trecîndu-și mîna peste părul creț, ondulat în valuri dese și înălțat într-o creastă, în vîrful capului. Avea să doarmă și să uite de necazuri. Avea să doarmă pînă la ora prînzului, și atunci va găsi el niște ouă sau pește, ori conserve de pește. Ducea dorul Düsseldorf-ului, abia aștepta să revadă casa bună, confortabilă, a verișoarei Sara, cu hrana ei bună, solidă, curată.

Dis-de-dimineață, înaintea micului dejun, mama Elsei avusese cu fata o fermă și amabilă conversație maternă, spunîndu-i că n-avea nevoie să se arate prea țeapănă în comportarea ei cu bărbații. Firește, nimeni nu se aștepta să arunce măcar o privire asupra acelor spanioli groaznici sau asupra studenților țicniți din Cuba, dar, la urma urmei, se aflau pe bord și cîțiva bărbați drăguți. Herr Freytag, chiar dacă era însurat, era un bun dansator, nu comitea nici un rău acordînd un mic dans cuviincios unui bun partener, însurat ori ba ; Herr Denny, deși american, putea să corespundă și el ; putea măcar să încerce o dată și cu el. Pe urmă mai era Herr Hansen, față de care nu se ridica nici un fel de obiecție.

— Cînd îți spun : fii rezervată, fii discretă, nu înseamnă că trebuie să stai ca lemnul fără să scoți un cuvînt, ori să privești în jurul tău, Elsa, și Herr Hansen este un bărbat în care m-aș încrede. Este genul de bărbat pe care o fată se poate bizui că va rămîne un gentleman, în orice împrejurări.

Elsa spuse, cu surprinzătoare însuflețire :

---

[1] Potrivit prescripțiilor stricte ale religiei mozaice.

— Nu-mi place cum arată, e prea botos.

— Eu n-aș alege niciodată un bărbat după înfățișare, spuse maică-sa. Bărbații chipeși sînt adesea amăgitori. Cînd te gîndești la căsătorie, trebuie să cauți unul care are caracter ferm, capabil să fie capul gospodăriei sale. Un bărbat statornic, un om adevărat. Nu-l socotesc pe Hansen botos, e doar serios. Cît despre mai toți ceilalți aflați pe-acest vapor, cred că niciodată n-am văzut un lot mai rău. Toți dansatorii ăștia masculi, tra-la-la și tra-la-la cu toate femeile alea care dansează deșănțat, e un scandal...

— Herr Hansen nu-și ia ochii nici o clipă de la cea căreia îi spun Amparo, zise Elsa, fără pic de nădejde. Dacă îi place una ca ea. Mamá, știi bine că niciodată n-o să-i pot fi eu pe plac. Azi dimineață i-am văzut stînd foarte aproape și el îi dădea bani, sînt sigură că asta făcea.

— Te rog, Elsa, rosti maică-sa, șocată. Ce vrei să spui ? Știi ce spui ? Se presupune că nu trebuie să vezi asemenea lucruri.

— Nu am avut încotro, am văzut, zise Elsa, cu mîhnire. Tocmai ieșeam din cabina mea și ei doi erau acolo, pe coridor, la mai puțin de trei metri de mine, trebuia să trec chiar pe lîngă ei. Nu mi-au dat nici o atenție. Nu pot crede însă că am să-i plac lui Herr Hansen.

— Nu face nimic, scumpa mea fetiță, zise maică-sa, tu ai virtuțile și calitățile tale, să nu te temi niciodată de femeile stricate. Pînă la urmă, bărbații se întorc întotdeauna la cele cuminți. Într-o bună zi tu vei avea un soț minunat, cînd ea va zăcea în șanț. Să nu-ți faci griji.

În loc de a-i ridica moralul, conversația aceea păru că o lăsă pe Elsa și mai plouată. Cumva, perspectiva de a fi urmașa lui Amparo în afecțiunea lui Herr Hansen nu era atrăgătoare. Își împreună mîinile pe genunchi abătută. După o mică pauză tristă, maică-sa spuse :

— Uite, dacă promisiunea asta te va face mai fericită, cînd ajungem acasă am să-ți cumpăr o cutie de pudră. La urma urmei, poate că a sosit și pentru tine vremea să fii o adevărată tînăra doamnă, acum că ne vom afla

iarăși printre cei de seama noastră. Da, vei căpăta pudră, orice nuanță preferi.

— Au de vînzare și la salonul de coafură de aici, rosti timidă Elsa, toate genurile, unele parfumate cu lăcrămioare. „Rachel“ numărul unu este exact nuanța mea. Am observat din întîmplare cînd m-am dus să mă spele pe cap... Eu... și tărăgăna cuvintele, pierzîndu-și curajul.

— Cît costă ? întrebă maică-sa, deschizîndu-și portmoneul.

— Patru mărci, zise Elsa, și stătea acolo, bîlbîindu-se de uluire și bucurie. Vai, ma-mama, vr-vrei, sp-spui că voi avea într-adevăr pudră ?

— N-am spus așa ? o întrebă mama, și-i puse banii în palmă. Acum hai, du-te de te fă frumoasă și vino la micul dejun.

Elsa își aruncă brațele mari în jurul bondoacei sale mame, o strînse și o legănă la piept, o sărută pe față, cu ochii înrourați de lacrimi.

— Nu, nu, haide, ajunge acum, îi spuse maică-sa, nu te purta ca un copilaș mare.

Tot drumul pînă la coafor Elsa se luptă să-și stăpînească lacrimile. Apăru la micul dejun cu tot părul tapat și vîrît sub o beretă albă, bună pentru o fetiță, cu fața, gîtul, brațele și mîinile acoperite de un strat egal și gros de pudră *chair*. Se aventurase, de asemenea, să schițeze pe buze o firavă mîzgăleală zigzagată, cu unul din rujurile lui Jenny. Mama îi spuse dojenitoare :

— Nu ți-am spus să te pictezi, Elsa, asta înseamnă să mergi cam prea departe, dar lasă, deocamdată să rămînă așa.

Elsa roși și taică-său spuse :

— Aha, vasăzică de asta Elsa mea arată atît de drăguță azi dimineață. Ei, acum mai rămîne doar să-ți pui părul pe moațe, și pînă să zică omul hop, cine știe...

Era radios și o amenință poznaș cu degetul.

— Ei, ei, acum fii cu băgare de seamă.

Elsa zîmbi, stăpînită de un extaz tăcut, și înfulecă un mic dejun admirabil.

Arne Hansen nici nu știu bine cum de se întîmplaseră lucrurile, dar cînd ieși din sufrageria vasului se și trezi

cu cei trei Lutz lîngă el, păşea alături de Elsa şi Frau Lutz, care spunea că un scurt tur făcut în jurul punţii în aerul proaspăt al dimineţii ar putea fi foarte plăcut, nu voia şi el să li se alăture ? El aruncă o căutătură peste umăr spre Amparo, ca un om care se aşteaptă să păţească ce poate fi mai rău. Ea, cu coatele pe masă, izbuti să improvizeze cu mare iuţeală un impresionant număr de pantomimă : milă pentru el, ori poate pentru tembelismul lui, dispreţ faţă de trio-ul Lutz, avertisment, insultă, falsă compătimire şi în sfîrşit, pur şi simplu ridiculizare.

Se întoarse şi plonjă drept înaintea-i. Fata cea anostă şi masivă de lîngă el îşi ţinea capul atîrnat, cu ochii atît de plecaţi încît părea adormită. Mica procesiune tristă înainta, dar după un tur făcut în jurul punţii Herr Lutz o luă înainte lîngă Herr Hansen, iar Frau Lutz mergea cu fata ei, fiind absolut clar că tinerii nu progresau cu nimic în conversaţia lor.

Herr Lutz, a cărui minte cînd nu-şi exercita forma ei tipică de humor se mărginea în mod destul de consecvent la consideraţii practice asupra vieţii, lua totdeauna iniţiativa în prima conversaţie susţinută cu oricare străin, interesîndu-se din ce îşi scotea traiul. Cu cît mijloacele de existenţă se dovedeau a fi mai nepretenţioase şi imediate, cu atît străinul dobîndea mai multă stimă din partea lui Herr Lutz. Acesta află cu încîntare că în Mexic Herr Hansen lucrase în branşa lactatelor.

— Aha, exclamă el, ne potrivim de minune. Eu fac negoţ cu pîinea, dumneata cu untul. Am condus un han în apropierea lacului Chapala, dar, vezi dumneata, ne-am gîndit la ceva mai bun. Şi cum ai apreciat că merge treaba cu lactatele în Mexic ?

— Am găsit că merge aşa de slab, zise Hansen, încît mi-am lichidat afacerea, am vîndut tot. şi mă întorc în Suedia. Cu toate acestea, din tîrgul încheiat am scos destul bănet ca să o iau de la început acasă, şi acolo cel puţin voi cunoaşte chiţibuşurile şi voi şti cum să mă feresc de ele. În Mexic, se schimbă regulile în fiecare zi.

— A, pretutindeni există o singură regulă, spuse Herr Lutz, expansiv de parcă ar fi adus o veste plăcută. Peştele

cel mare îl înghite pe cel mic, iar cei mici mănîncă alge, poate.

— Ei da, asta o știu și eu prea bine, recunoscu Herr Hansen, și, ținînd isonul voioșiei lui Herr Lutz, izbucni într-un rîs potolit.

— Să-ți spun ceva, zise Herr Lutz, încălzit de minunatul simț al umorului dovedit de tînăr. Hai să mai luăm o ceșcuță de cafea la bar. Sau poate că Elsa ar prefera un pahar cu bere, ai ? spuse el, tachinînd-o maliții os. Frau Lutz se încruntă, Elsa se făcu roșie ca para focului, sub stratul de pudră, iar Hansen replică pripit :

— Nu, vă rog să-mi dați voie să vă invit eu.

Urmă o mică întrecere întru sociabilitate, pe tot parcursul pînă la masă, dar pînă la urmă membrii familiei Lutz se așezară să-și ia berea de dimineață în calitate de oaspeți ai lui Herr Hansen.

— Fiind danez, se pronunță afabil Herr Lutz, după prima dușcă bună sorbită, era firesc să intri în branșa lactatelor.

— Sînt suedez, zise Herr Hansen, mofluz, pierzîndu-și răbdarea față de opacitatea de-o viață manifestată de străini, care nu erau capabili să deosebească un danez de un norvegian, sau un suedez de ceilalți doi. E o mică diferență.

— Așa ? Ei bine, cît despre mine, fiind elvețian, natural că lucrez în branșa hotelieră. De la stră-străbunul meu și pînă la mine, am fost proprietarii aceluiași hotel din St. Gallen. Dar eram agitat, faptul că-mi scoteam din asta un trai înlesnit nu-mi ajungea, trebuia neapărat să plec și să conduc un hotel în vreo altă țară, afară de Elveția. Pentru mine Elveția era o țară prea tihnită. Ah, frumoasa, pitorească, pașnica Elveție, cum o descriu cărțile de călătorie. E o definiție destul de adevărată. Dar aproape săptămînă de săptămînă găseam în curierul meu ghiduri și broșuri trimise din Mexic, invitîndu-i pe solizii oameni de afaceri străini să vină în Mexic ca să-și investească acolo banii și să facă avere.

— La fel s-a întîmplat și cu mine, zise Hansen. O parte din cele scrise acolo erau adevărate.

— Dar nu în suficientă măsură, totuşi, comentă Herr Lutz. Nu suflau o vorbă despre politică, nu şopteau nimic despre revoluţie. În tot ce înşirau se pomenea numai despre frumosul decor natural, vremea frumoasă, frumoşii turişti cu buzunarele doldora de parale frumoase. Ei, zi şi dumneata, întrebă el, cu oarecare surprindere, n-ai fi crezut că eu, ca omul hîrşit de d-alde astea, o să-mi spun în sinea mea : „Cum aşa, păi toate astea le avem de-a gata şi aici“ ? Un singur lucru e prost : sînt mulţi turişti în Elveţia, dar în acelaşi timp sînt multe, mult prea multe hoteluri. Afacerile în branşa turistică nu merg lin totdeauna. Avem şi sezon mort. Mai se ivea cîte o perioadă cînd eram cu toţii pregătiţi să oferim o generoasă ospitalitate, şi nu venea aproape nimeni. În Mexic, pretindea broşura — oficială, serioasă, expediată de înseşi departamentele guvernului — totul era mai bine. Nu existau sezoane. fraierii pur şi simplu roiau, de la un capăt la altul al anului. Hrană ieftină, mînă de lucru ieftină, chirie redusă, impozite reduse, totul redus, afară de numărul turiştilor. Aproape toţi erau americani şi puteai să-i încarci exact cu preţurile pe care erau deprinşi să le plătească acasă, ba chiar şi cu mai mult. Puteai să le dai aproape orice, tot nu erau în stare să-şi dea seama de diferenţă... Bine-nţeles, broşurile nu spuneau astea de la obraz, dar eu, ca un bun hotelier ce mă aflu, puteam să citesc printre rînduri. Chiar şi acum, sună ca raiul pe pămînt. Bine, ştim cu toţii că asemenea loc nu există. În Elveţia germanii şi britanicii şi spaniolii şi evreii din Europa centrală şi, vai, Doamne, pe vremuri ruşii — ne băgau în groapă. Mai erau şi refugiaţii politici de pretutindeni, care soseau avînd aere de bogaţi, fără un franc în buzunar, şi totdeauna aşteptau să le vină a doua zi nişte sume enorme... Şi uite-aşa, am plecat în pribegie, nevastămea şi cu mine şi cu Elsa de colo, care pe-atunci era un boţ de fetiţă, înaltă pînă aici, în 1920...

Eisa se foi pe scaun şi îşi încleştă mîna pe paharul de bere. Hansen îi aruncă în treacăt o privire, de parcă ar fi fost un obiect neînsufleţit oarecare. Maică-sa încercă neliniştită să prindă privirea tatălui, dar nu izbuti. Herr Lutz

era ambalat în istorisirea lui și nu-i vorbea decît lui Hansen.

— Le-am spus familiilor noastre că ne vom întoarce milionari și n-au crezut. Le-am promis că între timp o să le trimitem bani și o să-i îmbogățim pe toți. Adevărul e că nu le-am trimis nici măcar o centimă. Ne-a trebuit un an pînă să punem pe picioare afacerea, mai cu găsitul unui loc potrivit, mai cu aranjatul socotelilor, cu guvernul, dînd mită în dreapta și-n stînga, luptînd din greu cu mîna de lucru băștinașă — ce mai, e o poveste prea lungă de istorisit și, oricum, o știi și dumneata pe de rost. Dar am lansat totuși un mic han prezentabil. Și da, este adevărul gol-goluț, turiștii veneau, realmente. Și plăteau din gros pentru orice serviciu. În 1920 a izbucnit o revoluție. La fel s-a petrecut în 1921, 1922 ; pe urmă contrarevoluția în 1923 și '24. Și uite așa, revoluție iarăși, și așa mai departe, pînă astăzi. În cele din urmă ne-am decis să ne întoarcem în pașnica Elveție. Așa că, vezi ? Ei, poate că putem discuta puțin despre afaceri. Trimite-mi niște turiști din țara dumitale, iar eu îți voi cumpăra cîțiva funți de unt de cea mai bună calitate. Și noi avem unt, în Elveția avem de toate, dar nu chiar de-ajuns.

Atunci Herr Hansen, la rîndul lui, vorbi puțin, îndatoritor, despre afacerile cu export de unt și brînză, precum și cele cu ouă și slănină, înfățișînd chestiunea în mod strict și minuțios, din punctul de vedere al riscurilor și profitorilor la care trebuia să te aștepți de pe urma lor. Descurajată, Elsa era convinsă că lui Hansen nici nu-i trecea prin cap să discute despre afacerile cu unt în prezența lui Amparo. Ei, era mai bine că se arăta într-adevăr a fi taler cu două fețe și un om cu care e greu să te-nțelegi. Și era la fel de plicticos să-l asculți ca și tatăl ei. Fu bucuroasă că nu-i era simpatic, nu-i fusese nici o clipă. Nu ținea să fie nici ea pe placul lui și totuși se simțea profund jignită că se arăta complet indiferent față de ea, ceea ce părea o atitudine menită să o insulte. Oricum, era și prea bătrîn — avea cel puțin douăzeci și opt de ani.

Trase adînc aer în piept, cu răsuflarea ostenită, își îndreptă spinarea și își întoarse privirea spre zarea depărtată, urmărind lumina dimineții pe fața sclipitoare,

dănțuitoare a mării. În mintea ei eșafodă în liniște o ranchiună solidă împotriva tînărului, a manierelor lui care lăsau de dorit, a picioarelor lui lungi, stîngace și a tălpilor uriașe, a sprincenelor blonde, stufoase. Nu, își dorea un gen de bărbat cu totul diferit. Cu siguranță că acum maică-sa avea să fie capabilă a vedea că Herr Hansen, chiar și fără Amparo, nu va fi niciodată omul potrivit. Nici măcar limitat la rolul de partener de dans pe un vapor. Nu, nu avea să danseze cu el, chiar dacă ar fi invitat-o. Dar firește că nu se gîndea s-o facă...

Era un tînăr student înalt, subțire, cu păr negru, cu o văpaie primejdioasă în ochi, de parcă nu s-ar fi temut de nimic și nimeni pe lume, care sălta într-una nebunește în jurul punții, în fruntea șirului, țipînd misterioase fraze spaniole — un fel de argou pe care nu-l putea descifra. Odată se uitase la ea și se aplecase spre ea pe cînd treceau, zîmbindu-i cu un singur colț al gurii, ca și cum ar fi împărtășit amîndoi un secret. Privirea lui o săgetase drept în ochi și tînărul se ținuse mai departe de săltat și cîntat. Acela era omul potrivit pentru ea. Își rezemă fața în palmă, ascunzîndu-și-o de ceilalți, temîndu-se ca nu cumva căldura și duioșia izvorîtă din inima ei să nu i se trădeze pe obraz.

— Elsa, o întrebă neliniștită maică-sa, ce-i cu tine ? Te simți prost ?

— Nu, nu, Mamá, mulțumesc, spuse Elsa, fără a-și lua mîinile de pe față, dar lumina e orbitoare.

Ca și cum l-ar fi adus Elsa printr-o scamatorie, însuși studentul la care visa apăru în bar, nu țopăia, nu țipa, ci se plimba agale cu alți doi tineri din ceata lui. Totuși, discuta și glasul lui ajunse pînă la urechile ei zumzăitoare.

— *La Cucaracha Mystica,* rostea el, cu înfloriturі de inflexiuni teatrale, însăși libarca mistică, regina insectelor se află pe bordul acestui vas, întruchipare a figurii idealismului dezlănțuit. Am văzut-o eu. Este aici, cu perle și toate cele, prizonieră.

— *La cucaracha, la cucaracha,* fredonară în cor ceilalți, cu o maliție la fel de instinctivă ca și a maimuțelor. Trecuseră de jumătatea primului cuplet, aplecîndu-se unii spre alții și scoțînd niște sunete înfiorătoare, cînd goarna

sună, anunțînd micul dejun pentru a doua serie de pasageri. Cu mutre comice, de oameni pălițI de foamete, se răsuciră pe călcîic și șarjară năvalnic spre sufragerie. Cum în momentul acela fiecare persoană de pe vas trăia pentru hrană, se produse obișnuita busculadă a mulțimii în capul scărilor, pînă ce rîndurile se răriră treptat, prefăcute în procesiune.

La prînz, Căpitanul stătea în capul mesei sale, cu șervetul vîrît cuminte în guler și întins frumușel peste pieptul lui țeapăn. Doctorul Schumann, așezat la capătul opus, răsucea distrat în mînă paharul de apă. La vederea doamnelor din societatea lor, amîndoi se ridicară. Căpitanul își scoase șervetul, făcu o reverență adîncă și se așează din nou, vîrîndu-și șervetul la loc, sub bărbie.

Lizzi Spöckenkiecker, plasată în stînga lui, chicoti și roși, măsurîndu-l cu o privire de rezervată intimitate.

— Scumpul meu Căpitan, cred că ne-am mai întîlnit azi dimineață, zise ea, indiscretă.

— Într-adevăr ne-am întîlnit, scumpa mea Fräulein, răspunse căpitanul, cu aer extrem de formalist.

În dreapta lui, Frau Rittersdorf îi aruncă lui Lizzi o privire fugitivă, amestec de avertisment și cenzură socială, apoi destină cel mai fermecător zîmbet de care era capabilă căpitanului, care o răsplăti cu o licărire a doi dinți din față și cu o ușoară înălțare a colțurilor gurii. Ceilalți se înșirară în jurul lui, cu fețele aplecate spre el asemenea floarei soarelui către astru, așteptîndu-l să înceapă el conversația.

— Nu obișnuiesc să apar la masă atît de devreme în cursul unui voiaj, declară ritos căpitanul, întocmai cum ar fi citit o proclamație, întrucît toate energiile și atenția mea trebuie să fie închinate treburilor de conducere a vasului. Dar mă simt fericit să pot spune că, în ciuda a o mie de dificultăți și inconveniente care, toate adăugate, s-au ridicat pînă la o stare de necesitate, niciodată nu am fost în măsură să le rezolv pe toate atît de rapid și eficient. Pe un vas, nici un detaliu nu este banal. Cea mai mică neglijență manifestată în vreun anumit punct poate să ducă la cele mai grave consecințe. Din acest

motiv, urmă el, în mod obişnuit trebuie să mă privez, pentru unele intervale, de buna companie de care mă bucur la masa mea. Dar mă privez servind cauza securităţii şi a confortului dumneavoastră, îşi încunoştiinţă auditorii, trecîndu-i pe veci printre datornicii lui.

Mica Frau Schmitt roşi de propria ei cutezanţă, dar îzbuti să rostească, cu glas slab :

— Chiar dacă este spre binele nostru, ne simţim şi noi privaţi.

Pe Frau Rittersdorf o plictisi această afirmaţie, care negreşit că se cădea a fi făcută, însă în termeni mult mai eleganţi, cu mai multă etalare a bunelor maniere, şi nu de către Frau Schmitt, care în nici un caz nu deţinea prioritatea la masa aceea. Cu toate acestea, căpitanul păru măgulit. Se înclină curtenitor spre Frau Schmitt.

— Sînteţi foarte amabilă, zise el, aprobator.

Herr Profesor Hutten, fără a îndepărta conversaţia de la subiectul ei primordial, prezenţa şi autoritatea căpitanului, deplasă accentul din domeniul feminin în cel masculin, vorbind în termeni generali despre importanţa ştiinţei navigaţiei.

— Domeniu din care, cu toată francheţea, nu pot face altceva decît să recunosc că sînt complet ignorant, zise el cu generozitate bărbătească a cuiva care se ştie o autoritate în propriul lui cîmp de activitate, totuşi, pentru mine prezintă un interes neştirbit să observ cum oricare ştiinţă, la fel cu oricare artă, se bazează în mod ferm, imuabil, pe matematici. Fără matematici, unde ne-am afla pe tărîmul muzicii, al arhitecturii, în chimie, în astronomie, mai presus de toate, în arta ştiinţifică a navigaţiei, atît pe mare, cît şi în văzduh ? Poţi stabili în mod cert, ca o regulă, că, cu cît cineva este mai bun matematician, cu atît este şi mai bun navigator, mai bun compozitor. Scumpul meu căpitan, din punct de vedere al experienţei dv. practice, sînteţi de acord cu această regulă ?

Căpitanul recunoscu, aproape cu modestie, că aptitudinile lui înăscute pentru matematicile superioare îi fuseseră un ajutor de mare preţ în cariera de marinar. Profesorul Hutten îşi dezvoltă ideile, oarecum pe plan pur filozofic, pe cînd ceilalţi convivi, mai cu seamă doamnele, ascultau cufundaţi într-o tăcere respectuoasă, toate, afară

de Frau Rittersdorf, care cu cîteva minute mai înainte pierduse firul conversaţiei.

O uşoară, dar binevenită întrerupere se produse cînd Wilhelm Freytag fu auzit din nou, ca de obicei, refuzînd delicioasa şuncă de Westfalia, propusă ca antreu.

— Atunci, ouă picante, domnule ? întrebă chelnerul. Sau poate pateu de ficat ?

— Cred că am să iau heringi cu smîntînă, zise Herr Freytag.

— A, Herr Freytag, sînteţi cumva vegetarian ? întrebă Lizzi. Ce interesant ! Cum de puteţi renunţa la toţi cîrnaţii aceia delicioşi, şi la slănină, la micul dejun, şi la această delicioasă şuncă ? Trebuie să încercaţi s-o gustaţi cîteodată, cu o felioară de pepene galben. E divină !

Freytag, servindu-se cu o frumoasă moviliţă de mazăre proaspătă, rosti cam sec :

— A, nu, niciodată nu mănînc porc, sub nici o formă, drept care Frau Rittersdorf schimbă o privire semnificativă, înălţînd din sprîncene, mai întîi cu Căpitanul, apoi cu Frau Hutten, pe urmă cu Herr Rieber, şi gîndul ei fugitiv îi fu confirmat de licărirea rapidă a ochilor celorlalţi trei. Pe faţa lui Herr Rieber se lăţi un zîmbet, el îl ameninţă cu degetul pe Freytag şi remarcă :

— Aha ! Presupun că respectaţi legile dietetice !

Auzind această ipoteză neverosimilă — sau era probabilă ? — toată lumea rîse cu poftă şi se uită cu feţe radioase la Herr Freytag, ca la un om care ştie cum să întîmpine o glumă amicală. Îşi împărtăşiră apoi cîteva tradiţionale remarci despre evrei şi obiceiurile lor incomprehensibile, un fel de mic schimb de opinii care stabili odată pentru totdeauna că aparţineau aceluiaşi gen de oameni, fără nici o deosebire de neîmpăcat între ei, şi se lăsară în voia unei confortabile tovărăşii, gata să schimbe subiectul ; dar atenţia le fu atrasă de o agitaţie uşor de remarcat produsă la masa studenţilor.

Băieţii se ridicară de pe scaune şi se înclinară în direcţia scărilor, iar unul dintre ei ţipă exploziv : „Viva !“ Femeia care pătrunse în încăpere le făcu o mică reverenţă convenţională, foarte desuetă şi de-o subtilă curtoazie, apoi îl urmă pe stevard pînă la o măsuţă unde luă loc singură, cu spatele la studenţi. Ei se aşezară iar,

schimbînd ciudate priviri maliţioase, ascunzîndu-şi cu premeditare zîmbetele îndărătul şervetelor.

Noua venită avea vreo cincizeci de ani şi fusese, pînă nu de mult, o frumuseţe minunată. Faţa ei era întinsă şi avea o nuanţă de ceară, gura ei mică, rotundă, era fardată într-un roşu strălucitor, ochii negri, mici, inteligenţi, erau conturaţi şi alungiţi cu ajutorul unor mari tuşe albastru-închis ; părul ei uşor vopsit într-o nuanţă roşcată, era tuns scurt şi buclat în jurul frunţii şi a urechilor.

Era zveltă, cu excepţia unui mic pîntec leneş, iar îmbrăcămintea ei părea a fi foarte scumpă ; aşa ponosită cum arăta era încă prea elegantă pentru ocazii ca aceea de faţă. Purta perle imense la urechi, la gît, pe două degete de la mîna stîngă. La dreapta purta o nestemată ce părea a fi un smarald de-un verde deschis, cu multe defecte, mare cît un ou de prihor şi înconjurat de mici diamante. Mîinile ei erau înguste, frumoase, cu o deasă reţea de vine şi un aspect bătrînicios, şi se agitau necontenit. Cu degetele mari uşor întoarse spre palmă, mîinile se mişcau fără noimă, trecînd de la marginea mesei în poala ei, se încleştau şi se descleştau singure, se înălţau drepte în aer, se închideau, se scuturau uşor, se ridicau pînă la părul contesei, ajungeau la decolteul rochiei, ca şi cum ar fi fost animate de o viaţă proprie, separată de voinţa femeii, care altminteri stătea absolut liniştită, cu trăsăturile puţin rigide, aplecîndu-se să citească lista de mîncare pusă alături de tacîmul ei.

Toată lumea din încăpere se întoarse să se uite la ea.

— Dar de *unde*, îl întrebă Frau Rittersdorf pe Căpitan, de *unde* vine oare ? Nimeni n-a văzut-o urcînd la bord, şi nici în oraş, înainte de plecarea vasului, zise ea, stăpînită de îndoială, rotindu-şi privirea în jurul mesei, cel puţin, nimeni dintre *cei de faţă.*

— Şi nu-i de mirare, rosti Căpitanul, pătruns de importanţă. Această *Lady* este o contesă spaniolă, a fost adusă la bord în linişte, cu mai multe ceasuri înaintea celorlalţi pasageri, de către doi ofiţeri de poliţie care au încercat imediat s-o escorteze la clasa a treia, avînd probabil impresia că intenţionez s-o pun în lanţuri pe durata călăto-

riei, sau cel puțin s-o țin izolată în cabina ei. Nu puteam să tratez astfel o *lady*, indiferent ce-a făcut, zise căpitanul, și ochii lui se opriră cu blîndețe asupra pasagerei menționate.

La drept vorbind își făcea o sărbătoare din contemplarea acelui personaj, o autentică membră a nobilimii, o specie văzută mult prea rar pe modestele lui punți.

— Oricum, aș fi reușit eu să o tratez cum se cuvine. Din fericire, niște prieteni îi rezervaseră o cabină de lux, trimițînd o cablogramă în Mexic, cînd s-a aflat că urma să călătorească pe acest vas.

— Ce mîini are ! exclamă Lizzi. Ce tot face cu ele ?

— În momentul acesta se află într-o stare de extremă uzură nervoasă, se pronunță doctorul Schumann. Poate că este scuzabilă, în situația ei. În scurtă vreme se va simți mai bine.

Privirea și tonul lui aveau un aer profesional sec.

— E mai degrabă ofilită, comentă Herr Riber, și se căi pe loc de lipsa lui de tact, cînd șapte perechi de ochi se pironiră dojenitoare asupra lui.

— Nu este tînără, ce-i drept, zise doctorul Schumann, și suferă de unele tulburări destul de complicate, toate poate complet inutile, dar totuși...

— N-ar însemna să mă las păcălit, întrebă căpitanul cercetînd pe rînd chipurile, cu o privire tăioasă, dacă aș lua în serios aceste combinații politice latino-americane ? Mi s-a spus că e o revoluționară periculoasă, o spioană internațională, că duce mesaje incendiare de la un focar de sedițiune și rebeliune la altul, că atiță la răscoală, nici nu v-ar veni să credeți toate năzdrăvăniile înșirate. Părerea mea este că face parte dintre acele mari doamne bogate și lipsite de orice ocupație, cărora le plac senzațiile tari, care se vîră în încurcătură și pun la cale alte încurcături fără a înțelege cîtuși de puțin ce fac — această observație este întotdeauna adevărată despre femei, cînd se amestecă în orice fel de politică ! — și că și-au fript rău degetele. Ei bine, și glasul i se îmbună, asta o va învăța minte, nu avem noi căderea de a înăspri cu ceva pedepsele suferite de ea. În orice caz, merge doar pînă la Teneriffe. Asta nu-i așa de rău și, pînă atunci, îi doresc un voiaj plăcut.

— Studenţii aceia, care au întîmpinat-o cu un respect atît de vizibil, rosti gînditor Herr Profesor Hutten, seamănă prea puţin cu tipul de revoluţionar, aşa cum am învăţat să-l recunosc în Mexic. Aş spune despre ei că sînt fii lamentabil de răzgîiaţi ai unor părinţi înstăriţi, care nu şi-au privit cu multă seriozitate îndatoririle părinteşti. Este un tip mult prea predominant în Mexic şi, de fapt, în ambele Americi. Una dintre problemele care ni se puneau în modul cel mai constant, adăugă el, era aceea de a proteja tineretul nostru german de înrîurirea lor, în şcolile noastre. Sînt fericit că pot afirma că, bizuindu-ne pe infailibila inclinare dintre caracterul german şi metodele germane de disciplinare, ne-am bucurat de un modest succes pe acest tărîm.

— La Guadalajara de asemenea, interveni Frau Schmitt, de cîte ori nu l-am auzit pe scumpul meu soţ deplorînd o stare de lucruri care-i expunea pe frumoşii noştri copii germani acestor pernicioase obiceiuri străine.

— În privinţa mea nu mi-am imaginat ca o revoluţionară să poarte asemenea perle, spuse Frau Rittersdorf, care-şi depănase propriile ei gînduri. Dacă sînt efectiv veritabile, lucru de care mă îndoiesc.

— Cînd o asemenea *lady* poartă perle, spuse micuţa Frau Schmitt, cu respect, cred că-i putem acorda creditul că sînt veritabile.

— Studenţii, spuse căpitanul lui Herr Profesor Hutten, înlăturînd această primejdioasă diversiune feminină de la tema abordată, au plecat din ţara lor pentru a-şi încheia studiile la Montpellier, întrucît, din pricina recentelor tulburări petrecute, Universitatea din Cuba s-a închis. Firește, totul nu este decît o dezordine de genul cel mai nesăbuit, şi ar fi trebuit să fie suprimată de multă vreme, fără nici o ezitare şi cu toată severitatea necesară. Cît despre revoluţionari, sînt o specie de animale cu care nu am relaţii. Îi las bucuros pe mîna celor a căror misiune este să aibă de-a face cu ei.

Aplecîndu-şi capul la nivelul farfuriei, înălţîndu-l şi cufundîndu-l ritmic, începu să-şi înfulece prînzul.

Subiectul părea închis, sau suspendat în chip satisfăcător, exact pe nota potrivită.

Jenny, care se simțea înviorată și bine dispusă după ce trăsese un pui de somn — în pofida visului tulburător avut — îi povesti lui David ce aflase despre La Condesa și fu surprinsă văzînd aerul de însuflețită admirație cu care prietenul ei urmărea mișcările doamnei, care se calmase și își afunda privirea mioapă în salata pusă dinainte-i.

— Cine ți-a spus toate astea ? o întrebă, nevrînd să creadă nimic din spusele lui Jenny, oricît de distractive ar fi fost.

— Wilhelm Freytag, azi dimineață, în timp ce ne plimbam în jurul punții, spuse Jenny.

— Acum a devenit un tabiet ? întrebă David.

— Se întîmplă doar a doua oară, zise Jenny. Aș vrea să arunci o privire spre trupa de zarzuela. Nu sînt pur și simplu niște arătări nepămîntene ?

Din vreun motiv neștiut, nu era capabilă să admită existența umană a ansamblului spaniol. Dansatorii păreau a fi niște păpuși de mărime naturală, acționate de sfori, executînd o perpetuă pantomimă de emoții lipsite de grație. Chipurile lor încruntate, atitudinile lor de mînie, proastă dispoziție, batjocură, dispreț, totul părea că întrece măsura și este, probabil, rezultatul unor repetiții exagerate ; nu credea că cel mai mic gest de-al lor ar veni de la organisme vii.

Toți spaniolii aproape că nici nu-și deslipiseră privirile de La Condesa, din clipa cînd apăruse, și ochii lor erau încărcați de un amar resentiment. Se ghionteau și își șușoteau, cu guri posace. În timp ce mîncau, sau își întorceau capetele, ochii lor se roteau și ținta privirilor era aceeași.

— Dacă plănuiesc s-o jefuiască, zise Jenny, se vor da de gol cu mult înainte de a comite isprava. Tipul ăla căruia îi spun Pepé, n-a fost capabil să-și ia ochii măcar o clipă de la perlele ei. Și zău că nu-i fac o vină din asta, ia uită-te, David scumpule, nu sînt într-adevăr fermecătoare ?

— Par a fi în ordine, aprobă David, dar ar putea fi perle cumpărate dintr-un magazin de zece cenți, și tot nu mi-aș da seama. Niciodată n-am văzut în prim plan o perlă adevărată.

— Scumpule, dai drumul la niște reflecții, de parcă ai fi avut o copilărie patetică. Chiar așa a fost ?

— Da, te cred că am avut-o, al naibii.

— Ei bine, ai putea măcar să recunoști că sînt frumoase.

— Nu sînt sigur că am această părere, spuse David. Sînt prea orbit de prejudecată împotriva oamenilor cărora le dă mîna să-și cumpere perle. S-ar putea să fie minunate. Puțin îmi pasă.

— E drăguț din partea ta că-mi acorzi măcar atît, constată Jenny. Realmente drăguț.

— Poate că mi-ar plăcea mai mult dacă aș ști că nu sînt veritabile, spuse David într-o doară, pierzîndu-și interesul.

— Da, scumpule, spuse Jenny, cuprinsă de o neașteptată veselie. Știu, ăsta este exact genul tău, și gata. Dar ți-ar plăcea o femeie umplută cu rumeguș, în locul uneia clocotind de viață ? E realmente straniu, urmă, dar uite, eu pot să te iubesc și pe tine, și perlele veritabile, ei, cum se poate una ca asta ?

Îi zîmbi, el urmări cum zîmbetul îi schimbă cu totul fața în bine, și-i înapoie zîmbetul, drăgăstos. Își păreau frumoși unul altuia.

— Nu cumva mă etichetezi un individ contrafăcut ? întrebă David.

Jenny zise :

— Și-apoi, poate că nici gînd să le fie cumpărat. Poate le-a moștenit, ori i-au fost dăruite de vreun amant.

— Poate, zise David, și între ei se așternu o tăcere plăcută.

La masa Căpitanului, Frau Hutten observă că soțul ei mînca într-o doară. Într-adevăr, își manipula fără convingere cuțitul, ridicînd la gură o furculiță slab încărcată, din cînd în cînd, numai pentru a salva aparențele. Fața lui era severă și palidă, pe frunte i se ivi o ușoară roșeață. Cînd conversația, destul de deslînată, plutea în jurul Profesorului, făcea acolo o pauză nesigură, îl ocolea și era preluată la celălalt capăt al mesei. Cam pe la jumătatea prînzului, pe care și-l savura, Frau Hutten fulgerată de un gînd, se necăji din cauza soțului ei — un om atît de rezonabil, cînd era vorba de problemele altora, atît de

înțelept și atotvăzător în materie de idei abstracte, nu mai era decît un copil îndărătnic cînd ajungea la o chestiune privind binele lui personal. Cu două ceasuri mai-nainte îl ajutase să ajungă în cabina lor, el îi îngăduise să-l întindă drept pe cușetă și să-i pună prosoape reci la cap și, pradă temporarei sale slăbiciuni, îi promisese că va fi cuminte și-i va permite să-l dădăcească pentru a-i reda sănătatea.

Apoi, fără nici un avertisment, se sculase, aruncase prosopul și se ridicase din pat, exclamînd cu glas puternic, marțial :

— Nu, Käthe, aceasta este o slăbiciune de care trebuie să mă rușinez... E necesar doar un mic efort al voinței, și răul acesta va fi înfrînt...

Frau Hutten, văzînd că se apropia una din crizele lui de încăpățînare, încercase să o înlăture, de parcă ar fi fost un animal care o ia la fugă.

— A, nu ! protestase ea. Aici voința nu face nimic pentru tine. Lasă-ți voința să se odihnească un moment și fă-te comod. Acum nu e timpul potrivit pentru a-ți exersa facultățile mai înalte ale caracterului.

Soțul ei nu-și dăduse măcar osteneala de a răspunde la asemenea erezie. Se ridicase, își îndreptase umerii, își îmbinase sprîncenele peste nas și, la auzul goarnei, o luase de braț cu fermitate.

— Înainte, spusese, haide să respirăm aer curat și să ne luăm hrana ca de-obicei, și să lăsăm toate prostiile acestea, cum e răul de mare, pe seama bunului nostru Bebe, care nu are pic de resurse intelectuale despre care să poți vorbi — *il est chien de cœur* [1] — rosti el, cu pedanterie, pe urmă izbucniră amîndoi într-un rîs jovial și ieșiră rîzînd, sosind triumfători la masă.

Acum, dacă nu plecau rapid, Dumnezeu știe ce se putea întîmpla. Faptul de a-și fi pierdut atît de subit apetitul îi lăsa în organism un mare gol, umplut prompt de greață, așa că făcu unicul lucru necesar pentru a-și amăgi soțul și a-l îndupleca să renunțe la masă.

— Scuzați-mă, rosti ea, ridicîndu-se în picioare, fără a privi spre nimeni, făcînd un ușor semn din cap către toți

[1] E un cîine de inimă (în franceză în textul original).

comesenii. Dragul meu, apelă ea la Profesor — ești bun să vii cu mine, nu mă simt prea bine.

Herr Profesor Hutten se ridică pe dată, îndepărtîndu-se țeapăn de locul lui și răsturnîndu-și scaunul, amănunt pe care abia dacă-l remarcă. Frau Hutten fu nevoită să-și încordeze toate puterile ca să suporte greutatea brațului lui sprijinitor. Nu rămînea nimic altceva de făcut decît să plece, cît mai grabnic, fără un singur cuvînt. Doar după ce ușa cabinei fu închisă în urma lor, în siguranță, își permise Herr Profesor Hutten să scoată un geamăt puternic, cu glas cavernos. Căzu cu fața-n jos pe canapea, vomitînd. Bebe se tîrî din colțul lui spre stăpîn și-i linse mîna căzută, mai mult dintr-un sentiment al datoriei decît din plăcere, și Frau Hutten, copleșită de privelișlea aceea revoltătoare, simți cum îi aleargă de-a-lungul șirei spinării un fior înspăimîntător. Căzu și ea pe pat, cu ochii închiși.

— Käthe, o strigă soțul, răgușit, Käthe, ajută-mă.

— Cum aș putea ? întrebă ea, articulînd cu greutate, printre buzele înțepenite. Executînd o lentă mișcare de redresare, se rostogoli pe o parte și întinse mîna după sonerie, apăsînd zdravăn pe buton și ținînd-o acolo neclintită, nedîndu-i drumul pînă ce ușa nu se deschise și auzi zgomotul făcut în odaie de un salvator. Conștiință, datorie, atenție, sărutări — toate temeliile de granit ale căsniciei sale, cariera ei de soție, lunecau de sub picioarele ei fără un sunet, și se scufundă în luxura hidoasă a prăbușirii morale. Măcar de dragul variației, putea să lase pe altcineva să-l servească cu trup și suflet pe domnul și stăpînul ei. Să-l lase să facă și singur ceva pentru propria-i persoană. Ba chiar, o singură dată, să lase pe altcineva să facă ceva și pentru ea ! Îi era silă de lume... îi era silă de oameni... cu glas aspru, gîtuit, ceru alinare de la stevardesă, a cărei față distrată, cu o expresie stupidă destul de amabilă, îngheță instantaneu în ostilitate ; și mîna care vîra lingurița cu bucăți de ghiață pisată în gura deschisă a lui Frau Hutten nu era cîtuși de puțin blîndă.

Doctorul Schumann, hoinărind pe punte, după prînz, se opri să se uite la alergările de cai, joc inaugurat pentru prima dată de la plecarea din portul Vera Cruz, și fu indignat cînd văzu că, în ciuda ordinelor sale categorice,

băiatul cu rinichi flotant fusese pus iarăși să împingă pe pistă dobitoacele de jucărie. Prin jur stăteau confortabil un mic număr de pasageri, cu fețele întinse și lipsite de orice grijă, cu pleoapele relaxate îndărătul ochelarilor negri, desfătîndu-se cu razele soarelui și aerul marin. Dar băiatul șiroia de sudoare cînd se încovoia și se ridica iar, îndreptîndu-și încet spinarea beteagă, încovoindu-se din nou, și cute întunecate se săpau în jurul gurii sale de-un cenușiu pal, iar ochii îi sticleau de încordare. Celălalt băiat era vînjos și capabil, dar își ținea ochii plecați în podea, de parcă s-ar fi rușinat de ocupația lui copilărească.

Urmîndu-și plimbarea, doctorul Schumann îi zări pe fata cea înaltă și țipătoare cu omulețul dolofan, care păreau inseparabili, jucînd ping-pong cu mișcări violente, iar un grup de persoane plescăiau în mica cisternă de pînză montată pentru înotători, pe puntea inferioară. La babord, doctorul Schumann păși cu grijă în jurul unei partide de tenis de bord fără a-i observa pe jucători, ci doar dînd din cap „Bună ziua", în direcția lor. Și, în același timp văzu aproape fără să vadă, cum Ric și Rac, cei doi copii spanioli, giugiulesc felina vasului, un frumos motan tigrat, dezmierdîndu-l pe spate și gîdilîndu-l sub bărbie. Motanul se arcuia, cu fața plină de o plăcere rafinată, dîndu-le voie să-l ia în brațe între ei doi.

Era greoi, cu membrele destinse, neatrăgător în totala lui predare și, moleșit de o adevărată transă senzuală, nu sesiză natura intențiilor copiilor față de el decît cînd era aproape prea tîrziu. Cu fețele ascuțite de maliție și cu mîini zorite, Ric și Rac îl ridicară pînă la balustradă și încercară să-l împingă peste bord. Motanul se înțepeni, își înfipse ghearele în lemnul balustradei, se încordă și zgîrie crîncen cu labele dindărăt ; spinarea lui se întinse ca o strună, coada lui deveni un penaj sălbatic. Tăcut, disperat, lupta cu toate armele de care dispunea.

Doctorul Schumann sări frumușel și-i apucă pe copii, trăgîndu-i îndărăt de la balustradă. În iureșul lor forțat, aduseră și motanul cu ei ; acesta căzu, scăpînd din ghearele lor, și își croi drum de-a curmezișul punții, drept prin mijlocul partidei de tenis de bord, lucru pe care în mod obișnuit nu l-ar fi făcut cu nici un preț, deoarece era un

motan politicos. Puștii își înălțară privirea spre doctorul Schumann, cu brațele lor goale vărgate de lungi zgîrieturi sîngerînde, lăsîndu-se dintr-o dată moi ca niște cîrpe în mîinile lui.

Doctorul Schumann, ținîndu-i zdravăn, dar dispunînd de o blîndețe experimentată, examină o clipă adîncurile ochilor lor, consternat de răutatea lor oarbă, fără o clipire, de recea lor viclenie — și totuși, nu erau fiare, ci suflete omenești. O, da, omenești, cu atît mai mare păcat, se gîndi doctorul, slăbindu-și un pic strînsoarea.

Fulgerător, ei se smuciră ca să se elibereze, cu micile lor fețe aprige absolut identice, cu excepția misterioaselor stigmate lăsate de sex, întorcîndu-se unul spre altul mînați de instinctiva lor complicitate, apoi o tuliră cu picioarele subțiri cu genunchii ieșiți în afară, cu părul răvășit fîlfîindu-le. Doctorul presupunea că ar fi trebuit, măcar de formă, să le pună cîteva picături de iod pe zgîrîieturile acelea, dar simțea că, probabil, aveau să se descurce la fel de bine și fără ele.

Se așeză cu grijă pe cel mai apropiat fotoliu, răsuflînd cît putea de ușor și de sistematic, ținîndu-și organismul sub control cu o liniște premeditată. Suferea de o boală de inimă foarte banală și putea să pice jos mort în orice clipă. Își luă ușor pulsul, cu două degete, dar știa dinainte ce va constata ; știa exact ce se întîmplă, ceea ce putea sau se întîmpla realmente totdeauna, la cel mai neînsemnat șoc sau mișcare bruscă. În ultimii doi ani se aplecase atît de des asupra acelui caz, mai curînd plicticos, încît nu mai era nimic nou de spus ori de gîndit. Și, vai, mai presus de orice, nimic nou de făcut.

Totdeauna încercase să evite a-și pune singur un diagnostic, ori să se trateze singur, își făcuse obiceiul de a consulta doctori pe care-i considera mai capabili decît el, dorea să creadă în metodele folosite de confrați în cazul lui, dar n-avea nevoie să i se spună în ce consta afecțiunea lui. Pînă la urmă, în sfera științei medicale nu exista nimic care să lege, în mintea lui, ceea ce știa despre el însuși ca doctor de ceea ce simțea ca om aflat în primejdie de a muri dintr-o clipă într-alta. Stătea așa, cu calmul fatalist al unui om surprins de vijelie într-un spațiu deschis, contînd în mod mai curînd umoristic pe o înclinare a balanței

şansei care ştia bine că e mitică. În sfîrşit, precaut, duse mîna în buzunarul interior al hainei şi scoase mica fiolă cu picături cristaline.

...Lucrul pe care nu şi-l putea explica niciodată cu privire la incidentul acela era următorul : ştiind despre propria-i persoană un fapt atît de simplu ca lumina zilei, cu planul lui ordonat, de a supravieţui cît va putea de mult, căzînd la orice fel de învoială cu boala, îşi primejduise viaţa pentru a salva existenţa unui motan, un soi de animal care-i era antipatic prin temperament, personal era un adept devotat al ciinilor. Dacă i s-ar fi acordat un moment pentru a reflecta, ar fi sărit oare tot aşa, riscînd oprirea definitivă a inimii sale, ca s-o salveze — să zicem — chiar şi pe soţia sa ? Niciodată nu i se ceruse să înfrunte asemenea caz de forţă majoră şi, desigur, ideia era o absurditate — desigur, răspunsul era clar, chestiunea aceea fusese rezolvată de multă vreme, sau cel puţin aşa spera. Avu un zîmbet nevăzut, cu faţa foarte stăpînită, la gîndul motanului presupus a fi cel mai şiret şi mai calculat dintre animale, sedus şi adus la un deget de pieire de o gîdilare a terminaţiilor sale nervoase, de ţîrîitul plăcut produs de propria lui electricitate de-a lungul blănii de pe şira spinării. Nimic din vestitele lui instincte nu-l avertizase că mîinile acelea dezmierdătoare erau dispuse să-i acorde un moment de plăcere privată ca să-l poată înşfăca mai lesne de grumaz, spre propria lor satisfacţie.

Poate că episodul acela nu ar fi trebuit să-l surprindă. Se întîmpla şi cu alţii, nu numai cu pisicile. Dragoste ! rosti doctorul, mirat că acel cuvînt ţîşnise nechemat în mijlocul gîndurilor sale. Îl dădu afară imediat, arătînd respectul datorat faţă de înţelesul lui autentic. Cheltuise cei mai buni ani ai vieţii sale — la urma urmei, se pregătise bine pentru asta, cum şi i-ar fi putut cheltui altfel ? — reparîndu-i pe cei amăgiţi, pe cei de-o nebunească temeritate, pe cei orbiţi cu bună ştiinţă, pe cel iubitor de suferinţă şi pe cel mai încrîncenat dintre toţi, pe cel care ştia ce face şi ce poate abate singur asupra lui, şi totuşi nu putea pentru nimic în lume să reziste la încă un impuls dat de fierbintele fior favorit al cărnii sale — băutură, droguri, sexualitate, mîncare — oricare ar fi fost concupiscenţa lui

specifică, deşi astfel putea să-şi provoace moartea cu mîna lui.

„Propria sa, sau propria mea moarte, ştiu că nu are importanţă, îşi spuse doctorul Schumann, mai cu seamă a mea, odată ce m-am împăcat cu ea." Îşi atinse iarăşi încheieturile mîinii, cu două degete, şi aşteptă. Rîvnea cu atît de fierbinte intensitate să trăiască, chiar numai pentru a respira, să se miste înlăuntrul corpului său familiar, să stea in siguranţă înlăuntrul frontierelor eului, un loc pe care îl recunoştea drept cămin, nu putea să-şi zăgăzuiască unda caldă de emoţie care curgea de la un capăt la celălalt prin organismul lui, de parcă ar fi băut vin fiert cu mirodenii. „Doamne sfinte", murmură, şi-şi fixă atent ochii asupra valurilor adinci ale mării, rostogolindu-se unul peste altul, la nesfîrşit, fără gînduri, fără simţire, mişcate de o putere căreia i se supuneau într-o universală armonie : „Doamne sfinte. Doamne sfinte !".

Doctorul Schumann credea în Dumnezeu, Tatăl, Fiul şi Sfîntul-Duh, şi în fine, în Binecuvîntata Fecioară, Maica Domnului, într-un fel aparte, onest, catolico-bavarez. Şi după ce rostise Numele care cuprindea tot restul universului, închise ochii, se încredinţă mîinilor îndurării şi se simţi alinat şi liniştit. În mod deliberat, îşi luă degetele de pe puls, ignoră bătaia propriei inimi simţită în timpane şi pentru cîteva secunde intreaga sa fiinţă se reimpăcă aproape complet cu perspectiva morţii, resimţind un dispreţ fugar, dar plin de satisfacţie, pentru laşitatea cărnii. Îşi dădu seama atunci că picăturile îşi făceau efectul, la fel cum mai acţionaseră şi altădată, cum s-ar putea să acţioneze iară şi iară, că atacul de inimă, unul uşor, era pe cale să treacă ; scăpase cu viaţă incă o dată. Îşi deschise ochii şi se închină cu gesturi rezervate, remarcînd totodată o scenă frapantă, care se petrecea la vreo şase metri de el.

La Condesa discuta cu nu tînăr marinar. Era un ins cu înfăţişare foarte atrăgătoare, cu o admirabilă etalare de muşchi bărbăteşti la umeri şi braţe, cu bereta aplecată uşor peste o faţă ingenuă, arsă de soare, cu o gură lată şi un nas puţin cîrn. Stătea într-o poziţie perfectă de drepţi, cu mîinile atîrnindu-i în lături, dar cu capul inclinat într-o parte, şi privirea lui trecea peste La Condesa, aruncîndu-i doar cîte o căutătură ocazională, stingherită. Era cu spatele

la balustradă, aproape că o atingea, iar La Condesa stătea în faţa lui, vorbind cu mare încordare, dar lent, desfăcîndu-şi braţele de parcă ar fi vrut să-i bareze trecerea. Degetele mari i se răsuciră spre interiorul palmelor ei aplatizate, care se mişcau într-un ritm monoton ; ochii ei scînteiau ca agatele şi femeia se balansa dintr-o parte într-alta, întinzîndu-şi gîtul, căutînd să-l forţeze pe flăcău să o privească în faţă. Capul lui se răsucea, depărtîndu-se cît mai mult de ea, şi apoi, cu o lentă rotire, revenea la punctul de plecare, clătinîndu-şi-l încetişor, necontenit, de parcă ar fi înouviinţat din deferenţă, dar năpădit de ruşine şi confuzie. La Condesa îl bătea uşor pe braţe, gest la care el sări în sus parcă curentat de capătul unui fir electric. Mîna îi zbură la beretă, executînd un salut automat, trecu pe lînga ea, îşi luă găleata şi peria şi o întinse cu paşi mari, cu urechile roşii ca focul, lăsînd-o pe La Condesa în picioare. După o clipă, ea o porni încet în aceeaşi direcţie, cu gîtul şi coloana vertebrală foarte drepte, cu mîinile încleştate în lături.

Doctorul Schumann, descoperind în mintea lui cel puţin trei simţăminte trezite de episodul acela — adică o simplă curiozitate umană faţă de comportarea aceea năstruşnică, o involuntară admiraţie pentru femeie, care-l impresiona, judecînd-o neobişnuit de frumoasă, şi interesul profesional, care devenise la el o a doua natură — se ridică şi o urmă la o distanţă potrivită, păstrînd aparenţa de a-şi continua o promenadă întîmplătoare.

În cursul orei următoare, doctorul văzuse suficient ca să cadă serios pe gînduri. Oriunde zărea un bărbat singur, orice fel de bărbat, cu condiţia să fie tînăr, remarcă doctorul, cu o bună doză de dezavuare morală, fie că era marinar, ofiţer sau pasager, îl înghesuia într-un colţ, sau îl punea cu spatele la un zid, ori o balustradă, şi cumva izbutea să-l ţintuiască acolo, stînd în faţa lui şi vorbindu-i, de fiecare dată în acelaşi mod intim, ca şi cum le-ar fi împărtăşit pe rînd vreun secret torturant cu care erau ursiţi să compătimească.

Efectul avut asupra mai multor diferiţi tineri era uimitor de similar. Începeau cu o expresie de ascultare politicoasă, care se adîncea rapid, preschimbată în surprindere, mîhnire jenată, apoi în deplin zbucium. Feţele lor îngheţau

în zîmbete stranii, ochii lor începeau să colinde de colo pînă colo, căutînd o cale de ieșire. La urmă, profitînd de vreo pauză intervenită în întretăiatul șuvoi al cuvintelor rostite de ea sau brusc, ca și cum cineva le-ar fi făcut semne de departe, curmau întrevederea și o luau la fugă, indiferent sub ce pretext.

Doctorul Schumann nu trecu nici o clipă suficient de aproape ca să audă ce spunea străina, dar gesturile ei șocau profund firea lui rezervată și cumpătată. Femeia își atingea sînii și șoldurile, își bătea peste față ascultătorul, îi punea mîna pe inimă. Și totuși, expresia feței sale era răvășită de suferință, cuvintele ei păreau grave și desnădăjduite. „Poate că eu nu sînt de ajuns de tînăr ca să-i atrag privirea", se gîndi doctorul Schumann, cu o pornire cam acidă. „Fără îndoială, am ajuns mult prea departe de leagăn, pentru gustul ei" — dar luă decizia fermă de a-i ieși în cale. Avea un dezvoltat simț al timpului și al efectelor exercitate de ani asupra organismului uman și simțea că, pentru a-și păstra demnitatea, omul e dator să trăiască pătruns de filozofie, înlăuntrul limitelor impuse de sorocul ce-i este rezervat pe lume.

Lăsînd deoparte toate celelalte considerații, reflectă el, era ceva scandalos și pervers la persoanele mai înaintate în ani, îndeosebi la femei, care chiar cînd erau în floarea vîrstei, vădeau totdeauna semne de înnăscută perversitate, întorcîndu-se spre tineret pentru a obține satisfacții sexuale : ca niște părinți denaturați care-și devoră propriile lor odrasle, pe scurt un fel de incest, pentru a-l defini cu un termen sever... Bine, avea să vadă el ce-i de făcut. Era evident că femeia suferea de vreo formă acută de dereglare nervoasă. Nu ar fi trebuit să călătorească singură, însăși situația sa de prizonieră îi dovedea gradul de iresponsabilitate, și cu siguranță că era într-adevăr lipsită de prieteni. Acesta era primul, cel mai înfiorător efect avut chiar și de o simplă „depresiune" — pierderea iubirii și a compasiunii umane, o veritabilă înstrăinare de viața obișnuită, banală, a semenilor tăi. Nebunia, cugetă doctorul — căci nici o clipă nu despărțise practicarea științei medicale de credințele lui teologice — înseamnă izbînda vremelnică a Răului în sufletul omenesc. Niciodată nu văzuse vreo monomanie care să ia alte forme decît josnice.

Orice ar avea putința de a face știința, în destinul omului există un mister care nu putea fi sondat decît în lumina revelației divine. La stratul cel mai abisal al vieții, dai peste o enigmă căreia nu-i găsești răspuns și, tocmai acolo, conchise doctorul Schumann, cu ochii săi îmbunați observînd-o mai departe pe La Condesa, tocmai acolo, unde omul piere, începe dumnezeirea.

La Condesa dispăru, mergînd destul de iute în jurul capătului superior al punții, și doctorul Schumann se întoarse prin bar și ieși la aer la capătul opus, intenționînd să se apropie treptat de ea. Dar la vederea aristocratei, trei tineri din grupul studenților cubani lăsară baltă partida de tenis de bord și roiră în jurul ei. Pentru ei, chipul femeii îmbrăcă o expresie nouă, blîndă, grațioasă, indulgentă. Își potriviră pasul cu al ei și se puseră tustrei la unison, întrecîndu-se care mai de care să-i arate mai multă atenție și deferență. Cînd trecură pe lîngă doctorul Schumann, ea vorbea, și el prinse cu urechea cîteva cuvinte spuse cu glasul ei firav, plîngător: „Hăituiți ca fiarele, copiii mei, copiii mei, dragii mei, și alergau să doarmă în pădure... și eu n-am avut altă putință decît să aștept și să sufăr, să sufăr și să aștept — nu puteam să ridic măcar un deget pentru ei...“ Mîinile ei zburară în sus și descriseră un cerc învîrtejit în jurul capului. „Dar aveau dreptate să se revolte, aveau dreptate, copiii mei, chiar dacă ei mor pentru cauza lor, sau va trebui eu să mor, sau să zac în exil...“

Studenții adoptară expresii de exagerată melancolie. Ea le zîmbea orbește, cu sprîncenele încruntate. Unul dintre studenți rămase cu doi-trei pași în urmă și, cule-zător, cu cea mai crasă sfruntare, îi făcu cu ochiul doctorului Schumann și își ciocni rapid fruntea cu arătătorul. Primi drept răspuns o privire de o severitate atît de împietrită, încît îl rușină pînă și pe el și se grăbi să ajungă din urmă restul bandei. Doctorul Schumann se uită la ceas, respiră lent, cu prudență, simțindu-și opresate și carnea și spiritul, apoi se decise să se întindă liniștit în cabina lui, în tot restul după-amiezii.

Lizzi Spöckenkieker și cu Herr Rieber își disputau o foarte rapidă partidă de ping-pong, care la început fusese

privită cu uşurinţă şi pe dată se transformase într-un duel. Plezneau mica minge în sus şi-n jos peste plasă, ţac — pac — pac — ţac, loviturile îşi accelerau ritmul, deveneau mai scurte, mai iuţi, feţele li se întunecau de năvala sîngelui, pînă cînd amîndoi, cu posomorîre, în tăcere, ajunseră să mişte paletele ca nişte automate. Cîştigarea partidei devenise o chestiune de viaţă şi de moarte şi nu le mai ardea deloc să zimbească. La Condesa, împreună cu cei trei studenţi ai ei care cîntau *La Cucaracha*, se năpustiră subit asupra lor, ivindu-se în spatele lui Lizzi, navigară pe lîngă ei fără a se opri sau a le arunca o privire, dar Lizzi se poticni, ochii ei fulgerară în lături şi, în cele din urmă, Herr Rieber învinse.

— Ha, ruşine ! ţipă Lizzi şi, alergînd cu paşi mari, în jurul mesei, îl pocni cu paleta pe triumfătorul Herr Rieber peste ţeasta-i pleşuvă. Ha, dacă n-ar fi fost la mijloc femeia aia ţicnită şi băieţii ăia stupizi, ei ! ei ! Vai, de ce totdeauna trebuie să mi se întîmple tocmai mie asemenea lucruri ?

Herr Rieber se feri şi făcu un pas în lături, consolînd-o cu indulgenţă :

— Ei, hai, hai, pînă şi cei mai buni trebuie să piardă din cînd în cînd. Să nu acordăm atita importanţă faptului. Ţine minte, contează disputarea jocului, şi nu cîştigarea lui !

— Îţi convine să vorbeşti, striga Lizzi, ridicîndu-şi iar paleta. El îi prinse cu abilitate încheietura mîinii, o trase la gura sa şi întări o sărutare lăbărţată, zemoasă.

— Poftim, vezi, spuse, ce mînă rapidă şi drăgălaşă ai, şi va fi mult mai rapidă data viitoare. Să nu te superi că n-ai putut cîştiga împotriva mea. De trei ori la rînd am ieşit campion de ping-pong la *Sportsverein* din Mexico-City.

— Nu-mi vine să cred, zise Lizzi, calmîndu-se puţin. Nu sînt obişnuită să pierd la jocul acesta.

Herr Rieber clipi instantaneu, aruncîndu-i o ocheadă înţesată de înţelesuri.

— Atunci, la ce fel de joc mai şi *pierzi ?*

Lizzi îi scutură zdravăn cotul.

— Dacă vorbeşti aşa, te las singur ! îl ameninţă, zvîrlind capul pe spate ca o iapă nărăvaşă, de nedresat. Nu,

n-am să-mi plec urechea la asemenea lucruri, nici n-am să le răspund.

— Ești o fată isteață, strigă Herr Rieber, nimic nu-ți scapă. Acum, să zicem că facem o mică partidă de înnot și ne răcorim bine, afară doar dacă nu vrei să mă bați *iarăși*, zise el, cu un aer nespus de pișicher, la ping-pong sau la oricare alt fel de joc, orice joc alegi.

Îi strivi brațul cu atîta căldură, încît Lizzi roși.

— Nu, nu, hai să innotăm, spuse ea, cu glas ridicat, ah, trebuie să ne luăm la întrecere !

La ora șase un stevard îi aduse doctorului Schumann un mesaj de la Condesa, în care-i scria că e bolnavă și trebuie să-l vadă numaidecît. O stevardesă, care aștepta în fața cabinei unde stătea La Condesa, bătu destul de tare, zgomotos în ușă, cînd îl văzu pe doctor că se apropie, și avu un gest indicînd că ar voi să-l urmeze înăuntru.

— Poți pleca, mulțumesc, îi spuse La Condesa stevardesei, cu glasul metalic, liniștit și distant al unei femei experimentate în manevrarea unor servitori pe care-i ura și care o urau, și privi cu o idee mai la dreapta de stevardesă, ca și cum ar fi și dispărut de-acolo. Femeia, formată la aceeași școală, se retrase pe dată, cu ochii fixați asupra unui punct din aer, cam la înălțimea lavaboului.

Atmosfera cabinei era îmbîcsită de fum de țigară turcească, plutea un amestec de mirezme grele și de eter. Bagaje cu aspect costisitor, tare uzate, erau împrăștiate prin încăpere, deschise, pline de pantofi, eșarfe de seară, pălării neverosimile, mănuși fine pătate și încrețite și flori nebotanice, în culori pale, croite din mătase boțită și catifea zdrențuită, se revărsau prin toate părțile, într-o învălmășeală căreia nu i se mai putea găsi vreun leac obișnuit. La Condesa ședea în pat, purtînd un neglijeu de satin, de-un roz ofilit, care-i cădea de pe umerii dalbi, și abia era acoperită cu un material violet, străveziu. Se ridică, privind spre medic, își deschise gura fără a vorbi, mîinile sale încleștate se zmuciră violent zburînd în spate și în față, iar la spate, și în cele din urmă îngăimă, cu glas gîtuit :

— Trebuie să mă ajuți, cred că am să mor !

Doctorul Schumann apelă la aerul lui cel mai calm și mai liniștitor, îi puse palma pe frunte, de parcă ar fi fost o copilă, și rosti :

— Nu cred asta, în orice caz, nu încă.

Ea își lăsă capul pe genunchii ridicați și izbucni într-un fel de suspine, o voce plîngătoare, care se văita, înșirînd un torent de cuvinte incoerente, dar — remarcă doctorul Schumann — fără lacrimi. Se așeză lîngă ea și începu să scoată diferite instrumente din caseta neagră, adusă de el. Femeia își curmă plînsul și cercetă cu o curiozitate bruscă adîncurile casetei. El profită de tăcerea sa pentru a pune cîteva elementare întrebări necesare cu privire la funcțiile ei corporale, și ea răspunse cu simplitate și chibzuință. Totuși, cînd îi ceru să-și dezbrace halatul și să-și lase jos cămașa de noapte, dezvelind umerii și spatele, ea se mulțumi să stea dreaptă și să se uite la el, cu o pîlpîire provocatoare în ochii săi negri, și începu să zîmbească, cuprinsă de o voioșie dezmățată ; stătu absolut nemișcată, menținîndu-și zîmbetul în timp ce doctorul personal o dezbrăca. Înălță brațele, ca să-l ajute la scosul mînecilor, dar asta fu toată contribuția.

Doctorul îi luă pulsul și-i ascultă inima, îi controlă respirația, lipindu-și ferm urechea de sînul și omoplații pacientei, remarcîndu-i oasele lungi, subțiri, delicate. O puse să răsufle adînc și să spună : *o*, și *ah !* de mai multe ori, pe cînd el îi cerceta gîtul cu ajutorul unei lingurițe. Îi ciocăni coastele, în față și-n spate, destul de dur, cu două degete ; îi frămîntă stomacul, ducînd la capăt o temeinică explorare, provocîndu-i un ușor suspin.

— Vă rog să încleștați pumnul, îi spuse, și din subțirea vînă albastră de pe partea interioară a brațului ei luă puțin sînge într-o pipetă de sticlă. Ochii ei dilatați se calmară treptat, în cele din urmă se întinse pe spate, cu mîinile și umerii plați și neclintiți, uitîndu-se la el de parcă s-ar fi aflat sub imperiul unei plăcute hipnoze, și rosti, cu voce complet schimbată :

— Toate aceste fermecătoare atenții mă fac să capăt o delicioasă senzație de somnolență, scumpe doctore. Poate că nu aveam nevoie de altceva decît de o atingere umană,

după toate acele interogatorii suportate și indivizii aceia din poliția militară. Au mînă foarte grea.

Răsuflă ușor acum, cu gura deschisă, și respirația sa adia foarte puternic a eter. Doctorul se aplecă spre pacientă să-i vorbească, ascunzîndu-și repulsia morală cauzată de descoperirea făcută chiar din primele secunde ale întrevederii lor.

— Nu ai nevoie de stimulente, rosti el cu gravitate, luîndu-i în mînă o încheietură și ținînd-o ușor, și nici de narcotice. De orice ai putea avea nevoie, adăugă el, și fruntea i se încruntă, dar nici vorbă de eter. Ce deprindere înjositoare, pentru o femeie ca dumneata ! De ce-mi mai irosești timpul, chemîndu-mă ? După cît pot să văd eu, nu ești cîtuși de puțin bolnavă, îi spuse cu severitate, te bucuri de o stare fizică bună de invidiat, organic ești absolut solidă. Ce vîrstă ai ?

— Destul de înaintată, după cum poți vedea, zise ea. Sînt mult prea bătrînă.

— Ai, poate, cincizeci ?

— Cînd ghicești atît de bine, spuse ea, meriți să ți se spună că ai dreptate. Atunci, cincizeci.

— Asta nu-mi mai pare acum o vîrstă atît de impunătoare, rosti doctorul Schumann. Mi-ar face destulă plăcere să mai am iarăși cincizeci de ani.

— A, eu pentru nimic în lume n-aș vrea să fiu măcar cu o zi mai tînără. Crede-mă, nu există nici o zi din cumplita mea viață pe care aș dori s-o retrăiesc... sau poate așa gîndesc acum. Ce mă fac ? Unde să mă duc ? Ce-o să se-aleagă de mine ? Sînt exilată, urmă, ridicîndu-se iar și începînd să se legene și să țeasă prin aer cu mîinile, soțul meu a murit... Soțul meu, slavă Domnului, a murit, repetă ea, fără frivolitate, dar cei doi fii ai mei, copiii mei, sînt fugari pe undeva, uite, acum, în timp ce noi doi discutăm confortabil, adăpostiți pe-acest vas meschin, dar totuși adăpostiți ! fiii mei, sînt... unde oare dorm nopțile, cine le dăruiește prietenie, cine le dă hrană, unde sînt, cînd îi voi revedea ? Casa mea a fost și ea incendiată, urmă, cu glas lipsit de viață, ca și cum ar fi citit cu glas tare o pagină plicticoasă, și ticăloșii mei de servitori au fugit cu toții, prădînd înainte de plecare, bani, argintărie, îmbrăcăminte, blănuri, totul, orice rîvniseră. S-au îm-

prăştiat pe porţi afară ca o cireadă de vite ce sînt. Fiecare faţă pe care o zăream era faţa cuiva care nu mă mai privea ca pe-o fiinţă omenească...

Mîinile ei începură să danseze, buzele i se traseră la loc peste dinţi, se zbătu să iasă din pat şi răsturnă pe duşumea trusa cu instrumente.

— Aşteaptă, zise doctorul Schumann. Se ridică, luă de pe jos caseta neagră şi începu să pregătească o mică seringă. Ea tăcu numaidecît şi-i urmări mişcările cu aerul ei de atenţie uşor de distras.

— Asta e numai pentru astă noapte, îi explică el. Şi nu trebuie să mai iei deloc eter. Unde-l ascunzi ? Am să-l iau cu mine.

Ea arătă spre una din valizele răvăşite prin juru-i.

— Totul e pe undeva, pe-acolo.

Doctorul îi ciupi pielea braţului şi la uşoara împunsătură a acului, ea fu scuturată de un fior şi exclamă :

— Ah, ce senzaţie delicioasă ! Ce mult iubesc drogurile, orice fel de droguri, luate ca să mă trezească ori să mă facă să dorm, pe toate le ador. Ar trebui să mă lauzi niţel fiindcă nu iau, totdeauna, toate felurile de droguri care mi-ar face plăcere. Ar fi atît de uşor, atît de uşor...

Se lăsă să cadă la loc, între perne, şi doctorul Schumann scotoci cu grijă prin vălmăşagul dezordonat al valizelor, scoţînd la suprafaţă un flacon cu eter.

— Asta e tot ? întrebă. Aştept din partea dumitale să-mi spui adevărul.

Ea îşi prelungi tăcerea, aşteptînd să fie linguşită, dar doctorul nu spuse nimic. Se duse la lavabou şi goli flaconul. Aburii i se înălţară în obraz, făcîndu-l să tuşească.

— Poţi spune orice pofteşti, urmă, ai luat prea multe soiuri de droguri.

— Nu mă mustra, spune La Condesa, nu mi-ai spus ce o să se aleagă de mine, cu sau fără ele.

— Cu sănătatea dumitale bună, zise doctorul Schumann, n-aş putea decît să-ţi doresc un venit suficient de stabil şi un oarecare grad de împăcare cu societatea. Şi nimic nu ţi s-ar mai putea întîmpla.

— Ce anost, comentă ea, cu glas alb.

— Poate, replică doctorul Schumann, pentru cineva dotat cu gusturi atît de deosebite.

— Iată diferența dintre dumneata și mine. Eu nu intenționez să mă reconciliez cu o societate pe care o disprețuiesc. Și totuși, nu eu m-am certat cu societatea, ci fiii mei, eu m-am mulțumit s-o disprețuiesc. Fiii mei m-au alungat în lumea largă. Uite, am într-adevăr o sănătate solidă, cum spui dumneata. Dar nici urmă de venit. Sînt o prizonieră în drum spre o posomorîtă insulă din arhipelagul Canare...

— Mie nu mi se pare atît de rea Santa Cruz de Teneriffe, se pronunță doctorul, îmbărbătător.

— Dumneata nu ai fost deportat acolo, zise La Condesa. Dumnezeu știe că și Cuba e de-ajuns de plictisitoare, dar Santa Cruz ! Nu, nu căuta să mă consolezi... Știi ceva ? Îmi pari un om cu bani la bancă, dispunînd de o deplină libertate personală, tot ce ți-ai dori, și poate că sănătatea dumitale nu este prea bună. Ce zici, am dreptate ?

— Destul de multă dreptate, spuse doctorul Schumann, așezîndu-se iarăși alături de ea. Unde e restul eterului ?

— Pricepi și singur cît de inutil va fi, cît de neamabil, în realitate, să-mi dai sfaturi bune, spuse ea, mîngîind mîna doctorului, aflată pe genunchiul lui. Dar nu înceta să mi le dai. Nu pleca. Iubesc sfaturile dumitale bune. Îmi place să te aud cum mă dojenești și cum te încrunți, măsurîndu-mă cu privirea drept în ochi, ca și cum te-ai gîndi să mi le dai numai mie, ca și cum ți-ar păsa de ce se întîmplă cu mine. Mi-ar plăcea să fiu plicticoasă, pentru un scurt răstimp. Îți promit că voi renunța să mai iau eter, cel puțin, în cursul acestui voiaj. Fac asta pentru dumneata, nu pentru mine însămi. Voi începe iarăși după aceea... Am încercat toate mijloacele, absolut toate, și pînă la urmă eterul a părut cel mai bun, așa vulgar cum se pare că-l consideri ! O frumoasă atîțare, fără durere. Ai luat vreodată ?

— Nu.

— Trebuie să-l încerci, cîndva, spuse ea, cu glas înecat. Celălalt flacon este în trusa de toaletă, cea de piele roșie.

— A sosit ceasul să dormi, zise doctorul Schumann, și îi întinse mîna lîngă trup. Acum o voi trimite pe stevardesă, și te voi vedea din nou mîine.

— Ce este acest divin drog pe care mi l-ai dat acum ? întrebă La Condesa, în timp ce ochii i se închideau lent. Nu-l recunosc. E oare ceva nou ?

Doctorul Schumann izbucni într-un rîs scurt, la auzul căruia ea își deschise ochii, și îl privi, radioasă de încîntare.

— Te aștepți cumva să-ți spun ? ripostă el, ca și cum i-ar fi vorbit unui copil năzuros.

— Ai rîs, spuse ea, cu tandrețe. Pînă acum încă nu te-am auzit rîzînd ! Dar nu face nimic, voi încerca să ghicesc ce e acest drog, sau poate mi-l vei mai da o dată. Te ador, zice, ești un om trăznit de bun, moral, plicticos, ridicol, dar fermecător, fermecător !

Ochii i se închiseră iar, înălță ambele mîini și își dezmierdă lent sînii mici, de jos în sus, iar expresia ei, mai cu seamă în jurul gurii, îl alarmă pe doctorul Schumann. Îi scutură umărul cu o violență grijulie.

— Uită-te la mine, rosti cu asprime, încetează cu aiureala asta !

Mîinile femeii căzură la loc și fața i se întoarse într-o parte. Doctorul stătu, aproape ținîndu-și răsuflarea, și o contemplă cum se afundă în somn ca într-un puț fără fund, îi luă ușurel pulsul, și aproape se temu s-o lase singură. Își luă trusa neagră și se îndepărtă cu hotărîre, se stăpîni să nu spună „Noapte bună“, și deschise ușa.

Aerul muced al culoarului îl izbi în față ca o briză proaspătă, după izurile fetide, dulcege, și putreziciunea ce domnea în cabină. Dădu îndrumări stevardesei, care aștepta afară, și se întoarse la reședința lui, simțindu-se în mod neplăcut epuizat și stăpînit de o îngrijorare renăscută cu privire la starea propriei sale sănătăți. Se întinse în pat, cu șiragul de mătănii printre degete, și începu să invite somnul, bezna, tăcerea, acel scurt răgaz acordat de Domnul între viață și moarte. Își scoase din minte, cu intenția premeditată de a le uita pentru totdeauna, ultimele cuvinte ale acelei făpturi abandonate, pierdute. Spini, ghimpi înveninați, cîrlige de undiță, vorbele ei își înfigeau ascuțișul în mintea lui cu teribila malevolență a celor posedați de diavol, cu sufletul înstrăinat de semenii lor.

În a doua seară de la ieșirea din portul Havana, cînd mai rămîneau încă douăzeci de zile în cap de voiaj, comisarul vasului începu să pună parcimonios la cale modeste ocupații și diferite amuzamente, pentru a omorî vremea, străduindu-se ca viața de pe bordul vasului să semene cu o perpetuă petrecere între copii, pe uscat. Cina deveni „gală", așa scria pe cartonaș, și pe fiecare masă apărură flori proaspete. Alături de fiecare farfurie erau mici pocnitori din hîrtie aurită, cu mașinării care făceau zgomot ascunse înăuntru, și pălărioare caraghioase, de hîrtie, pentru fiecare. Mai multe femei își puseră toalete de seară. Berea se înspuma în mari stacane, chelnerii aduceau valvîrtej, sticle cu vin de Rin puse în frapiere, făcînd gesturi înflorite.

Herr Glocken și William Denny, stînd la aceeași masă, își puseră cei dintîi pe cap pălăria clovnească rezervată, adresară și făcură cîteva strîmbături, la întîmplare, în jur, alte două-trei grimase neconvinse. Apoi pălăriile înfloriră pe multe capete. Balonașe colorate plutiră pe deasupra meselor, împinse dintr-o mînă-ntr-alta, și din cînd în cînd pocneau, în larma făcută de hîrîitoare și fluiere de tinichea. Orchestra intonă „Povestiri din Pădurea vieneză" și își continuă programul pînă la capăt, cu valsuri de Strauss. Cina urma să fie tratată ca un eveniment monden, așa păruseră a conveni călătorii, chiar dacă înțelegerea fusese stabilită în termenii cei mai provizorii. Între mese se iscau o groază de rîsete și se schimbau toasturi, iar dansatorii din trupa spaniolă se aplecară și înălțară paharele în direcția Căpitanului, care le răspunse cu o față împietrită, dar cu o elegantă înclinare, ridicîndu-și paharul, în semn de acceptare a omagiului, și punîndu-l la loc pe masă, părînd că astfel șterge din mintea lui întregul incident.

Herr Baumgartner căpătase, odată cu pălăria, și o barbă falsă, și-i făcu pe doi copilași de la masa vecină aproape să se prăpădească de rîs cu comicăria imaginată de el : o bîzîia în sus și-n jos, ca o bărbiță de țap. Copiii, un băiețaș de cinci ani și o fetiță de trei, își așteptau liniștiți mîncarea, împreună cu părinții lor cubanezi, care se îmbarcaseră la Havana. Hans, timidul copil al Baumgartnerilor, era încîntat de copiii aceia complet diferiți de Ric și Rac, care erau în stare să-l terorizeze cu o singură privire. Începuse prin

a le da sfios tîrcoale noilor pasageri, fără a îndrăzni să le vorbească, dar acum, datorită amuzantului său tată, văzu că i-a picat în mînă șansa de a se împrieteni cu ei.

Herr Baumgartner realmente se întrecea pe sine în născociri fascinante, iar copiii chițăiau și chicoteau și se uitau la el printre degete, în modul cel mai măgulitor. Hans se căzni să rîdă mai mult și mai tare decît ei, ca să le atragă atenția. După un răstimp, maică-sa spuse : „Totuși, termină-ți cina, Hans, și o să ne mai jucăm puțin după aceea".

Soțul ei nu luă în seamă aluzia. Își împinse barba în sus, pînă-n mijlocul frunții, o desfăcu cu degetele, ca o cortină și spus : „Bau !" Copiii cloncăniră de încîntare și părinții lor zîmbiră indulgent. Herr Baumgartner își trase barba sub bărbie și împinse mult pe ceafă pălăria de hîrtie. Copiii rîdeau mai departe. Frau Baumgartner luă o îmbucătură și se apucă să taie friptura de rață din farfuria lui Hans. La asemenea îndeletnicire încă nu era deplin încrezătoare în manierele avute de feciorul ei în public. Aproape împlinise opt ani, și totuși era atît de stîngaci în mînuirea cuțitului și a furculiței — asta o făcea să simtă că nu e o mamă bună. „Mănîncă, Hans, cît e cald", îi spuse. Observîndu-și stingherită soțul, reflectă că marea lui slăbiciune consta din lipsa simțului decenței, sau necunoașterea măsurii lucrurilor. Pur și simplu, niciodată nu știa cînd să se oprească ; fie că era vorba de băutură, de scălîmbăiat, de orice. I se frînse inima la gîndul că acum-acum, într-o cîtime de secundă avea să împingă gluma prea departe, și așa și făcu. Își trase barba pînă sub ochi, își lăsă pălăria peste față, își vîntură frenetic barba, mîrîi ca un leu poate, ori ca un urs, și asta era prea mult. Hans, cu gura pe jumătate deschisă ca să-și primească hrana, se opri și zîmbi nesigur ; celălalt băiețaș rîse, cu un ton tremurat, artificial, dar fetița era prea micuță pentru a ști să se prefacă, și îl privi țintă, cuprinsă de o spaimă crescîndă, apoi izbucni în lacrimi. Plîngea jalnic, gemînd ușor : „*Ay, ay, ay*", cu ochii șiroind, pironiți neîncrezători asupra privelișt care fusese atît de poznașă și, brusc, devenise înfiorătoare, fără cel mai mic avertisment. Tînăra mamă, scoțînd o exclamație rapidă și tăioasă la adresa lui Herr Baumgartner, luă copila în poală și-i lipi de sînul ei mutrișoara

boţită ; tînărul părinte se aplecă spre odraslă şi puse o mînă tandră pe fetiţa lui speriată.

Frau Baumgartner rosti :

— Vai, regret nespus, şi tonul, atitudinea ei, îi dezavuau soţul. Ochii ei trimiteau celeilalte femei semnale, explicîndu-i : „Vezi ce fel de om e, te rog să nu dai vina pe mine ; ca între femei, ca de la o mamă care ştie tot ce se poate întîmpla, te rog fierbinte să..."

Tînăra femeie îi ripostă cu privirea rezervată a unei străine indiferente, refuză confidenţele, respinse înrudirea de simţire implicată în mesajul acela mut şi izbuti să-i arunce un mic zîmbet dispreţuitor şi clătină din cap, ca şi cum ar fi spus : „Nu face nimic", dar gîndind foarte limpede : „Afară, poate de faptul că e o comportare cam stupidă, şi cîtă bătaie de cap ne mai daţi !"

Herr Baumgartner mătură cu un gest pripit pălăria şi barba, le azvîrli pe duşumea, cît colo, ca un actor dintr-o melodramă, cu faţa torturată de remuşcare.

— Vai, scumpe domn ! se adresă el în germană tatălui, n-am avut altă intenţie decît să-i amuz pe prichindei.

Tînărul părinte încuviinţă din cap, făcu un uşor gest prin care îndepărta orice neînţelegere, apoi schimbă cu soţia lui o privire încurcată, fiindcă nu ştiau o boabă de germană. Herr Baumgartner era dispus să stăruie, în spaniolă, dar soţia îl opri.

— Nu insista, zise ea, nu insista. Ai spus şi ai făcut destule. Înţelege perfect, şi dacă au hotărît să se prefacă acum că nu înţeleg, măcar fă bine, te rog, şi păstrează-ţi demnitatea.

Această intervenţie desăvîrşi năruirea a ceea ce mai rămăsese din respectul faţă de sine al lui Herr Baumgartner.

— Vai, bunule Dumnezeu, spuse el, în aşa hal am ajuns, încît nici nu mai pot să mă joc cu nişte copilaşi fără să-i sperii ? Hans, tu nu te-ai speriat, nu-i aşa ? Sărmanul tău tată a sperat doar că te va auzi cum rîzi !

— Am rîs, confirmă Hans, cu un aer bărbătesc, încurajîndu-şi tatăl. Maică-sa adăugă :

— Bine-nţeles că ai rîs, pentru că era foarte nostim. Încii plîng totdeauna din te miri ce. Şi tu plîngeai cînd

erai ţînc, îi spuse, cu atîta forţă de convingere. încît pentru o clipă Hans uită cîte lacrimi mai vărsase de-atunci.

Taică-său mînca în tăcere, de parcă hrana ar fi fost pentru el o doctorie amară, şi peste trioul lor se înstăpîni tăcerea. Hans simţea că maică-sa devenea deosebit de blîndă şi îi zîmbea tandru, prea des. Îl supăra că trebuia de fiecare dată să-i răspundă cu un zîmbet, fiindcă simţea că astfel lua partea ei împotriva tatălui său, şi nu voia să ia partea nimănui.

Taică-său continua să-l privească şi el, tare binevoitor, cu chipul lui trist familiar, — bietul, bunul Vati — pînă cînd Hans nu mai putu suporta scena şi îşi întoarse capul de la amîndoi, nefericit şi însingurat şi pierdut. Copiii de la masa învecinată uitaseră de toată istoria aceea şi se jucau cu baloanele şi hîrîitoarele şi pălărioarele lor, pe cînd mama şi tatăl lor îi hrăneau cu lingurile şi furculiţele şi le ungeau feliile de pîine, şi nici unul din ei nu-i mai dedică lui Hans vreo privire sau vreun gînd. Năpîrstoaca aia de fetiţă bîzîitoare petrecea cel mai bine din toţi.

Spiritul festiv părea că prosperă, mai mult sau mai puţin. Comesenii urmară orchestra pe punte, unde valsurile lui Strauss se înălţară spre puzderia de stele, deasupra foşnetului valurilor. Vaporul se legăna uşurel, vînturile încărcate de izuri marine şi răcoritoare biciuiau fustele şi eşarfele, începură să zburlească părul pasagerilor, dar feţele erau mai întinse şi lentele talazuri care se destrămau de pîntecul vasului erau însufleţite de un leneş licăr verde, fosforescent : o lună nouă, străvezie coborî cu repeziciune pe firmament.

— E atît de *divin*, David, spuse Jenny. Grozav aş mai dori să dansezi şi tu.

Dar David nu dansa, şi avea un nume nedivin pentru dănţuială, o poreclă de ocară, care o jignea pe Jenny, căci ea poate că făcuse de două ori înconjurul globului în paşi de dans.

— Şi niciodată mintea nu mi-a fost mai neprihănită, îl încredinţă. Aş fi vrut să fi avut la gleznă una din socotelile alea cu care se măsoară, atunci ţi-aş fi putut spune exact cîte mile am străbătut cînd eram în culmea fericirii !

Se bucurau de lumina cerului înstelat și de licărul punții, în culoarea ierbii de mare, și traseră în piept aerul adus de vremea frumoasă, dar Jenny nu-și găsea liniștea, vrînd să danseze. Așa că David, cu fața îndărătnică, cu mușchii încordați, o părăsi și se duse în bar. Peste cîteva minute aruncă o privire afară și se întîmplase așa cum se așteptase : ea dansa cu Freytag.

Întreaga scenă mișuna de siluete rotitoare, care se învîrtejeau aidoma unor dervișI veseli, în stilul vienez. Doamna Treadwell, purtînd o rochie dintr-un fel de material galben vaporos, dansa cu un tînăr ofițer. Arne Hansen dansa cu balerina spaniolă numită Amparo. Absurdul Herr Rieber se agăța, ca de obicei, de lungana accea stîngace și urîtă, Lizzi, era ușor ca o minge de cauciuc și se rotea și se învîrtea cu echilibrul unei sfîrleze, conducînd-o pe Lizzi în inele în jurul celorlalți. Acești ceilalți erau mai mult perechi căsătorite, cu toate că familiile Lutz și Baumgartner se abținură toată seara de la dans.

Doi dintre studenții cubanezi dansau cu Pastora și Lola, pe cînd balerinii spanioli stăteau la bar, lăsîndu-le cale liberă.

Atenția lui David era fixată asupra celor care nu dansau : cei născuți pentru a rămîne în afara jocului, veșnicele neinvitate ; nedoriții ; și cei care, ca și el, din indiferent care motiv trist, refuzau să se alăture majorității. Se trecu singur în tabăra tuturor acestor categorii ; erau de-o seamă cu el, îi știa pe de rost, de la prima vedere. Namila aceea de Elsa, de pildă, stînd cu părinții, pleoștită, incapabilă să-și ascundă dorul arzător, dezamăgirea, teama de a fi lăsată pe dinafară. „Aș vrea să dansez cu dumneata", îi spuse în gînd dar fata n-avea să-l audă niciodată rostind aceste cuvinte. Herr Glocken, ghemuit la picioarele unui fotoliu de pe punte, lîngă orchestră, cu fața în palme, cu pălăria-i de hîrtie lăsată pe-o sprînceană, stătea nemișcat, ascultînd, dar fără să vadă nimic.

Muribundul din fotoliu pe rotile era tras la balustradă, înfășurat pînă la gît în șaluri și plediuri, poate ațipise. Flăcăiandrul Johann, nepotul lui care-l îngrijea, își rezemase brațele de mînerul fotoliului, aducînd la înfățișare, ca deznădejde și poftă zadarnică, cu un cîine rîios. David simțea că-i cunoaște bine pe toți. Cît despre el, refuza să

se alăture petrecăreților, să participe la voioșia lor, fiindcă știa limpede că nicăieri nu era loc pentru el și ceea ce dorea — nu cu asemenea preț, spuse el, disprețuind turma viermuitoare care se învîrtejea dincolo de fereastra barului.

Mireasa și ginerele mexicani, remarcă el, nu dansau. Hoinăreau împreună, dădură peste scena aceea și se opriră acolo, amabili, distanți, ca niște vizitatori fermecați, pogoriți de pe altă planetă. Nu dansau, nici nu-și puseseră pe cap pălării de hîrtie, nu se apucară să bea ori să joace cărți, nici să rînjească la alte persoane. Nici măcar nu discutau prea mult, dar erau îngemănați, asta era limpede. Tăcerea, izolarea aceea, acea ceremonială excludere din cercul atenției lor a tot ce nu era dragostea lor și primele lecții învățate unul despre celălalt îi păreau lui David naturale, adecvate, superbe. Le atribuia gravitate și severitate de caracter ; sub frumusețea lor se afla făgădulala unei uscăciuni și a unui anumit formalism, care urmau să apară cu timpul ; dar căsnicia avea să dureze, erau uniți de-a-binelea. În timp ce-și imagina caracterele cuplului și natura mariajului celor doi tineri, avînd genul care credea că și l-ar dori și lui, Jenny trecu iarăși pe lîngă el, dansînd cu Freytag. Se roteau veseli, alcătuind parcă un singur trup, dar fețele lor erau doar două măști infatuate. David, care considera gelozia sexuală drept o mostră de absurditate nedemnă de el, simți iarăși acel familiar val fierbinte de repulsie împotriva lipsei de discernămînt trădată de Jenny, a teribilului ei spirit gregar, felul în care totdeauna era gata să intre în vorbă cu oricine, oriunde, să se alăture unei companii de orice teapă, să se ducă orișiunde era invitată, să se simtă bine cu cel mai năstrușnic lot de țicniți și clovni și tîlhari și bețivani și perverși, și exemplare de masculi model, ca individul acela Freytag : „Să-l ia dracu' !“ spuse David cu glas tare, prins în capcană mai aprig ca deobicei.

Se întoarse la bar și bău dintr-o răsuflare un whisky; apoi dădu pe gît încă unul, Denny era și el acolo și David îl văzuse cum se învîrtea și el nesigur la marginea petrecerii, dar nu-i putea acorda lui Denny simpatia lui. Nu, Denny rămînea pe dinafară din motive nejuste. Ar fi ținut și el isonul și le-ar fi aruncat și el ocheade balerinelor spaniole — mai precis, Pastorei — dar nici una din

ele nu-l voia. Își dăduseră seama ce hram poartă. Nu voia să le dea de băut, nu voia să cadă la nici o învoială cu ele, voia să-și obțină plăcerea pe degeaba, leit soiul de bărbat care ar trebui să fie biciuit cu scorpioni și pus să plătească din gros pentru asta. Sărea în ochi că tînjea și ardea de pofte, dar nu mergea pînă la plafonul unei note de cinci dolari achitată la bar, care putea să nu ducă la nimic, sau la alte cheltuieli, ivite treptat, și încă fără a obține nimic. Fetele se deprinseseră să-l fulgere cu priviri pline de dispreț, de cîte ori treceau pe lîngă el ; nu lipsea mult, și aveau să-și ridice furourile arătîndu-i spatele, căci nu dădeau nici o para chioară pe el. Aveau de asemenea intenția bine stabilită ca, înainte de terminarea voiajului, una dintre ele — indiferent care — să-i șterpelească neapărat banii din buzunare, lăsîndu-l lefter.

Denny bea vîrtos, cu un scop bine definit.

— Am de gînd să duhnesc pîn' ce s-a zis cu noaptea asta, promise el în mod solemn. Vino-ncoa' și intră-n joc.

— E o ideie la fel de bună ca oricare alta, spuse David, și, la drept vorbind, Denny era tocmai tipul potrivit să te îmbeți cu el. Lipsit de pretenții, nu umbla cu fofîrlica, nu trăncănea, ci oferea doar o lentă, deliberată și premeditată îngurgitare de alcool, pînă la capăt. Splendid, o să fie pur și simplu splendid. David dădu dușcă al treilea whisky și începu să-l slăbească puțin acea mică și sîcîitoare sfredelire, de stînjeneală, nu chiar o durere, resimțită în locul acela deșert și înfometat, exact între coastele frontale. Avea de gînd să bea pînă cînd, indiferent ce s-ar fi întîmplat, să nu mai fie în stare să-și aducă aminte de cel mai mic lucru, în dimineața următoare.

Arne Hansen și Amparo isprăviră dansul, un fel de monotonă ocolire împrejur, adaptată la stîngăcia lui Hansen, la distanță de un braț de Elsa, și Elsa se uita pe sub sprîncenele ei perplexe la Amparo, încercînd să-i descopere secretul. Nu exista nici un fel de secret pe care Elsa să-l fi putut vedea sau admite : Amparo era frumoasă, într-un fel șleampăt prea sumbru, dar nu făcea nici cea mai neînsemnată încercare de a fi agreabilă ; avea o față ursuză, nezîmbitoare, abia dacă scotea o vorbă, părea

chiar cam afanisită și fără nici un chef. Hansen, remarcă Elsa cu satisfacție, dansa ca un urs. Își concentra atenția asupra lui Amparo, ca și cum partenera ar fi putut să dispară, dacă și-ar fi luat ochii de la ea pentru o clipă. Amparo ținea în mînă și flutura dezinvoltă un evantai de dantelă neagră, cu un trandafir roșu, de bumbac, prins cu acul peste un colț rupt. Orice făptură cu ochi în cap putea să vadă de ce se afla acolo trandafirul. Oricine putea să vadă ! Amparo, legănîndu-și șoldurile, se îndreptă spre Pastora și-i spuse ceva, iar aceasta părăsi puntea și se duse la bar să-i transmită un mesaj lui Pepe ! Apoi Amparo se îndepărtă, mergînd încet, fără a privi în urma ei, iar Hansen se luă după ea, cu pași mari. Frau Rittersdorf, care tocmai dansase cu comisarul de bord, un ins cu aer patern, de-o obezitate strivitoare, înzestrat cu o față plină de gropițe și mustață de focă, se trezi alături de doamna Treadwell. Făcu un semn din cap, cu gura strînsă pedant, arătînd spre siluetele celor care se retrăgeau. Hansen o ajunsese din urmă pe Amparo, o apucase de braț și se depărtară grăbiți amîndoi.

— Nu cred că este o priveliște prea frumoasă, remarcă. Doamna Treadwell întoarse spre ea o față prea inocentă și întrebă :

— De ce nu ? Cred că se asortează foarte bine ca pereche !

Pepe rămase singur pînă tîrziu, ținînd tovărășie unei jumătăți de sticlă de vin roșu. Ric și Rac, Tito, Pancho, Manolo, Pastora, Concha și Lola îl părăsiseră, pînă la urmă. Orchestra încetă să mai cînte, dansatorii se împrăștiară, în salon și pe punte luminile fură micșorate ; marinarii ieșiră cu gălețile și periile lor ; era clar că omul de la bar închidea. În scrumiera din fața lui se înălța un morman de mucuri, deși chelnerul o golise de două ori. Sorbind ultimul strop de vin, Pepe își aprinse altă țigară și ieși încă o dată să facă agale un tur, iar apoi, precaut ca un motan, coborî în adîncurile vasului. Zăbovind acolo, patrulînd pe coridor, în ccle din urmă îl zări pe Arne Hansen cum iese afară, arătînd ca și cum s-ar fi îmbrăcat în grabă, cum o apucă pe coridor aproape în goană și

dispare după colțul îndepărtat, de parcă l-ar fi fugărit poliția.

Atunci Pepe înaintă tiptil, deschise ușa cabinei și o găsi pe Amparo așa cum se așteptase. în capodul ei de mătase neagră, numărîndu-și banii, plătiți în bancnote americane cu aspect substanțial, și încă un teanc respectabil. Bărbatul își întinse peste ele mîna dreaptă, cu palma-n sus, frecîndu-și mucalit arătătorul de degetul mare, de parcă ar fi fost o glumă veche între ei. În loc de a-i da hîrtiile, ca de obicei, ea le zvîrli în lavabou, unde el fu nevoit să și le culeagă singur.

David Scott și William Denny se treziră din beție cu o durere de le pleznea capul, cu ochii în fața cărora imaginile jucau și cu stomacuri întoarse pe dos. Cu glas tremurînd, Herr Glocken își cerea doctoria de dimineață și paharul de apă de parcă ar fi cerut-o în repetate rînduri, de o bună bucată de vreme. Denny horcăia zgomotos și se foia în cușeta de sus. David se rostogoli din pat și-i înmînă cele cerute lui Herr Glocken, căruia i se scutura mîna cînd se încleștă pe pahar. De îndată ce înghiți doctoria, îi aruncă lui David un zîmbet trufaș, piezîș :

— Am băut prea mult, îi spuse, și se trînti la loc îndărătul perdelei.

Pieptănîndu-se, David observă, cu o anxietate îmbolnăvitoare, șuvița subțire de piele lucioasă ivită în creștetul capului său unde, la douăzeci și șase de ani, linia părului se retrăgea încet, dar fatal, în mod vizibil. Puteau să mai treacă ani de-a rîndul pînă să se producă evenimentul definitiv, dar cîndva avea să vină o zi, o zi de neînnourat, cînd urma să fie chel, la fel cum fuseseră înaintea lui tatăl și bunicul și toți străbunii. Nici o putere pămînteană nu putea să înlăture acest lucru. Știa precis, fiindcă încercase toate mijloacele. Se făcuse vinovat de cumpărarea tuturor soiurilor de tonice pentru păr și loțiuni și șamponuri fanteziste și trucuri pentru masaj pe care era dispus să i le vîndă oricare bărbier. Spre marea vătămare a conștiinței sale de quaker din Pensylvania, săvîrșise în mod metodic cele două păcate supreme posibile (sau, cel puțin așa pricepuse în copilăria lui, în temeiul preceptelor și al pildelor oferite) : irosise pe frivolități bani destinați

unor țeluri mai virtuoase, și își cocolise vanitatea trupească. Nici vorbă, îl durea în cot de-așa ceva, cum ținea grozav să se asigure, dar acei bătrîni de nădejde cu buze strînse, mînă strînsă, suflete strînse, îi lăsaseră în sînge un fel de otravă care-l împiedica pe veci să se bucure cu-adevărat și, după toate, n-avea încotro, urma și să devină chel. Totuși roșea fiindcă fusese atît de naiv să creadă, de exemplu, că o perie de păr acționată prin electricitate avea să distrugă gena întregului soi de străbuni pleșuvi. Și-atunci, chelia lui inevitabilă o trecea în rîndul altor ranchiune împotriva maică-si, care nicicînd nu dovedise un dram de judecată ca mamă, în mod cert — și mai puțin decît oricînd își folosise mintea cînd îl alesese pe părintele copiilor ei. Tatăl lui nu numai că suferise de chelie prematură, dar era flușturatic, iresponsabil, infidel, în chip fățiș și sub forme josnice, incapabil măcar de cea mai elementară formă de loialitate față de orice sau oricine. Avea tendința quakerilor de a-și număra fiecare bănuț, dar evlavia lui se mărginea la asta. Pînă la urmă o tulise cu o fată de două ori mai tînără decît el, și nimeni nu mai dăduse peste el, nici măcar nu mai auzise pomenindu-se vreodată de persoana lui.

Totuși, îi lăsase soției o scrisoare, scriindu-i că iubirea aceea nouă nu era bazată pe o simplă atracție fizică, cum fusese cazul cu căsnicia lui și numeroase alte afaceri amoroase, ci era totodată o legătură făurită din profunde interese spirituale și intelectuale, ceva prea elevat și frumos pentru a putea fi înțeles de soția lui. Nici nu se aștepta ca ea să înțeleagă și nu avea de gînd să-i mai explice ceva. Era „Rămas Bun" și „Noroc Bun !"

Pe vremea aceea David avea nouă ani și deseori îi trecuse prin minte gîndul că viața ar fi putut fi tare plăcută, dacă taică-său n-ar fi încurcat locul tot timpul. Așa că dispariția lui îi păruse lui David nu altceva decît o minunată pleașcă acordată de divina Pronie, izvorul din care fusese informat că curg toate binecuvîntările. Maică-sa întîmpinase toată întîmplarea în mod absolut diferit. „Spiritual !" exclamase ea cu violență ca și cum ar fi fost un cuvînt spurcat. Apoi îi spusese lui David : „Iată ce soi de tată ai avut", și îi citi scrisoarea cu glas ascuțit

și încordat, stînd în mijlocul odăii cu bărbia în vînt și ochii închiși, șiroind de lacrimi, rîsese pînă ce aproape i se făcuse rău. După care se așezase și aproape că îl făcuse să se simtă covîrșit de o jenă mortală ; apucîndu-l zdravăn și tîrîndu-l în poala ei unde, așa, vlăjgan mare, osos și deșirat cum era, îl legănase ca pe-un prunc, balansîndu-se în sus și-n jos, hohotind, de parcă n-avea să-și mai curme niciodată plînsul. Toată comportarea ei îl scîrbise în așa hal încît își aruncase cina, și după aceea se sculase de la masă picînd de somn ; dar în cursul nopții se trezise, cuprins de cea mai înspăimîntătoare criză de pură dezolare. Liniștit, în taină, plînsese pînă ce adormise la loc, pe perna lui umedă, cu iz de pene vechi.

Cînd se pieptănase pe jumătate, David vomită brusc în lavabou. Pe furiș, rușinat, frecă bazinul, gîndindu-se că tonicul lui pentru păr era la fel de rău ca și leacurile și laxativele și pilulele somnifere ale lui Denny. Se întoarse, să nu-și vadă în oglindă mutra de netrebnic, și înfiorătoarea senzație confuză, de auto-reprobare, pe care Jenny o botezase „Coșmar metodist" își vîrî ghearele — nu pentru prima oară — în măruntaiele lui.

Noaptea trecută se făcuse de rîs, nu-i așa ? Își amintea, pe undeva, în cursul serii, chipul lui Jenny, cu ochii de-o răceală foarte strălucitoare. Îi închidea în nas o ușă — care ușă și unde, și de ce ? În mintea sa exista un vast și tunător hău de beznă, între o ultimă serie de pahare băute împreună cu Denny la bar, și ochii sclipitori ai lui Jenny, în spatele ușii care se închidea. Dar ea avea să-și aducă aminte, va fi bucuroasă să-i relateze totul pe larg. Nu trebuia decît să aștepte pînă ce se vor întîlni la micul dejun, sau pe punte. Precis că avea să-i depene o povestire menită să-i facă ei plăcere, pe jumătate născocită, jumătate adevărată, niciodată n-avea să știe care parte era reală și care nu, și cu siguranță că Jenny va adăuga ceva în genul : „Să nu te simți prost din pricina asta, scumpule. Probabil că eu fac ca totul să pară mult mai nerod decît a fost în realitate. Ține minte, nici eu nu eram complet trează", va spune ea, cu cea mai pură ipocrizie, fiindcă Jenny era o mică făptură temperată, care în nici o privință nu se lăsa în voia alcoolului. Însuși gîndul existenței lui

Jenny constituia, în clipa aceea, o acuzaţie proaspătă lansată împotriva lui. Trebuie să se însoare cu Jenny, sau să-i ofere căsătoria, oricum : s-ar fi cuvenit să se căsătorească înainte de a fi părăsit Mexicul, în felul cum mergeau lucrurile, era limpede că totul avea să fie un fiasco. Dar Jenny nu era soţia pe care şi-o dorea, chiar dacă dorea o soţie, ceea ce în clipa de faţă cu siguranţă că nu voia. De fapt, înfruntă el cu sînge rece situaţia, în viaţa lui nu se va insura cu Jenny, nu intenţiona cîtuşi de puţin să se însoare. Căsătoria era o afacere proastă, un joc pentru nătăfleţi. Ajungînd la această candidă concluzie, dispoziţia lui se mai amelioră, cumva : se simţea capabil să o înfrunte pe Jenny, în condiţiile puse de ea.

Herr professor şi Frau Hutten deschiseră ochii, îşi mişcară capetele în mod experimental şi întrebară, în duet : „Cum te simţi, comoara mea ?“ Comparîndu-şi impresiile, hotărîră că răul de mare le trecuse, şi deci trebuiau să se ridice şi să înfrunte încă o zi. Bebe, văzîndu-i că se clintesc, căpătă curaj şi se învîrti încrezător prin jurul lor, iar cînd Frau Hutten îl sărută pe vîrful nasului, răspunse lingînd-o inimos pe bărbie.

Doica indiană o trezi cu blîndeţe pe Señora Ortega şi puse pruncul la sînul ei, pentru alăptatul de dimineaţă. Mama picotea şi se trezi într-o stare delicioasă, auzind statornicul, caldul mormăit scos de guriţa nesăţioasă, prelunga săltare şi balansare înainte a vasului, pulsaţia somnoroasă a maşinilor. În cele din urmă, suferinţele şi ostenelile ei pieriseră. Înfăşuraţi unul într-altul, mama şi copila dormeau ca un singur trup, cufundate într-o molatecă destindere animală, împrăştiind o dulce mireazmă animală, legănate amîndouă ca nişte făpturi nenăscute, în îndelungatul lor vis întunecat. Femeia indiană, care dormea cu cămaşa ei albă şi cu juponul alb pe ea, îşi umplu palmele cu apă rece, se spălă pe ochi şi îşi netezi părul, se strecură în fusta ei brodată, de lînă, îşi puse cerceii şi mărgelele şi se întinse iar în pat, lipindu-şi strîns picioarele desculţe, resemnate, ascuţite şi delicate, apoi aţipi. Din cînd în cînd tresărea niţel, şi deschidea un ochi. Un glas pe care nu-l recunoştea, dar credea că

este al răposatei sale mame, îi striga numele, cu ton de avertisment, în timp ce dormea : „Nicolasa", rostea glasul, cu neţărmurită tandreţe, de parcă ar fi fost iarăşi copilă. Dar intenţiona să-i dea vestea tristă că era nevoie de ea, că trebuia să-şi curme odihna nocturnă, trebuia, cît era ziua de lungă, să fie pregătită în tăcere să facă orice i s-ar cere. Adesea plîngea prin somn din pricină că-şi ducea întreaga viaţă în mijlocul străinilor care-i ştiau doar numele de botez, nu cunoşteau un singur cuvînt din graiul ei natal şi nu o întrebau niciodată cum se simte. „Nicolasa", spunea glasul, insistent. Doica suspină şi se ridică în capul oaselor ; văzu că bietul ei copilaş era încă adormit şi biata mamă de asemenea, dar poate că amîndoi aveau să se simtă mai liniştiţi, să doarmă mai mult şi mai bine, dacă ea stătea şi veghea asupră-le. Stătea pe marginea patului, cu trupul moale, zîmbindu-le vag mamei şi pruncului ; apoi se lăsă în genunchi şi-şi scoase din buzunar mătăniile. O amuletă urzită din ierburi uscate şi ţinută într-un săculeţ făcut din pînză grosolană era legată de mătănii şi femeia sărută amuleta înainte de a săruta crucifixul.

Wilhelm Freytag se trezi, simţind cum un vînt mai proaspăt, mai răcoros, îi suflă peste faţă. Prin hublou scînteia un crîmpei rotund de zare, nu limpede, ci de-un albastru gros, noros. Ieşiseră în larg de şase zile, da, era duminică şi vasul îşi stabilise o asemenea viteză constantă încît acum străbătea în linie dreaptă întinsul apelor, remarcă el, scoţîndu-şi capul afară, puţin cam tulburat. Era un veritabil aer marin, dens şi totuşi dulce şi blînd, cu lungi trîmbe de nori ca funinginea care se tîrau spre est în urma unei clăi de-un albastru intens, culoarea fulgerului. Părea tîrziu, poate că pierduse micul dejun. Clopotul vaporului clincheni. Era ora opt. Avea timp suficient, dacă se zorea niţel. Totuşi, Hansen precis avea să piardă micul dejun. Perdeaua lui era mişcată de răsuflarea celui mai adormit om din lume şi, ca de-obicei, picioarele uriaşe ale lui Hansen, cu tălpi netede, sticloase şi degete mari care îşi impuneau prezenţa, stînd depărtate de celelalte, ieşeau la iveală de pe cuşeta de deasupra. Freytag se în-

trebă cum se descurca pe vreme rece și își aminti că fusese pe jumătate trezit de zgomotul făcut de Hansen cățărîndu-se, cu chiu cu vai, în pat, la o oră care trebuie să fi fost foarte tîrzie... Probabil că își pierduse vremea fără nici un folos cu femeia aceea spaniolă de care se ținuse ca o umbră, din prima zi.

În timp ce se rădea, își trecu în revistă cravatele și alese una, gîndindu-se că oamenii aflați în voiaj se comportau mai tot timpul ca și cum ar fi fost pe uscat, și că pe un vapor pur și simplu nu-și are locul o asemenea atitudine. Fiecare act, pînă și cel mai mărunt, iese mai mult în relief și pare mai rău pentru că și-a pierdut fundalul uzual. Șirul întîmplărilor care duce spre el și îl explică nu mai este acolo ; nu te poți referi la el retrospectiv, punîndu-l la locul său și redîndu-i dimensiunea cuvenită. Poți afla cîte ceva despre două-trei persoane, dacă ai cheltui timp și osteneală, dar nu ai vreme suficientă și nu merită osteneala. Nici măcar fata aceea americană, Jenny Brown, nu era destul de interesantă ca să caute s-o cunoască mai bine. Judecată în sine, o socotea o persoană de ajuns de drăguță : bună dansatoare și capabilă să susțină o conversație însufițită și înzestrată cu o ciudată stare de spirit imprevizibilă, care pe moment te amuza, deși mai tîrziu nu puteai să-ți mai amintești un singur cuvînt din spusele ei. Dar acel tînăr straniu cu care călătorea punea o pecete dubioasă asupra personalității ei : de pildă, purtarea aceea sucită avută noaptea trecută, cînd apăruse brusc între ei în mijlocul unui vals, o înhățase pe Jenny Brown de cot și o smulsese cu el, făcînd cu ea cîțiva pași de dans cum se văd de-obicei numai în dancingurile de cea mai joasă speță. Jenny Brown încercase să se zbată, să scape din ghearele lui, și pentru o clipă izbutise. Se întorsese să-i fluture mîna lui Freytag, în semn de noapte bună, și atunci David Scott o apucase de braț și ea se dăduse bătută și plecase cu el. Tot episodul era destul de vulgar și stupid, din punctul de vedere al lui Freytag, și ilustra ce primejdii ai de întîmpinat cînd te amesteci cu străinii și cu situațiile lor încîlcite.

Personal el, Freytag, prefera să găsească la străini o indiferență amicală, o simpatie superficială. Aceste ra-

porturi erau întru totul suficiente pentru oricare voiaj, pentru o singură seară cel mult, printre străini, dar tocmai de lucrurile acestea prea multe persoane nu au habar, își spuse, începînd acum să poarte o conversație tăcută, lăuntrică, cu soția sa absentă, Mary. Pe un vapor, Mary, oamenii par să nu descopere nici o cale de mijloc între rigiditate, neîncredere, respingere totală și un soi de curiozitate invadatoare, care te roade. Uneori este o curiozitate destul de prietenoasă, alteori devine insinuantă și malițioasă, dar te simți de parcă ai fi mîncat de viu de un banc de pești. Eu n-am fost niciodată pe un vapor, adu-ți aminte, îi replică Mary, în gînd... A, dar vei fi în curînd, vei fi și tu. Atunci o să vezi cu ochii tăi cum stau lucrurile. N-ai să mă crezi, am dansat cu o fată, se numea Jenny nu-mai-știu-cum, sau altminteri, am băut un pahar cu ea, și un tînăr cu care călătorea, cred că trebuie să fie un tip de-o speță de-ajuns de comună, i-a făcut din pricina asta cea mai sucită scenă. Călătoreau împreună ? Își dădu seama imediat că un asemenea episod nu intra în categoria întîmplărilor despre care-i putea povesti lui Mary. N-avea nici un sens, nici o însemnătate, era situată cu totul în afara vieților lor, pînă în clipa cînd urma s-o vadă din nou, avea să uite de întîmplarea aceea. Și pe urmă, dacă Mary auzea o asemenea istorisire, ar fi putut să-i spună cu viclenie, la fel cum mai spusese și în alte dăți cînd îi vorbise despre aventurile lui de voiaj, adesea într-un mod deajuns de fermecător, considera el : „Alți Goimi, îmi închipui ?“ Și el era nevoit totdeauna să spună : „Da“. Iar ea făcea remarca : „Este atît de straniu că niciodată nu întîlnești nici picior de evreu, cînd călătorești singur !“ Odată, cînd încercase să-i arate de ce simțea că era jignitor din partea ei să spună așa ceva, aproape că se luaseră la ceartă. În asemenea ocazii ea nu voia să accepte un fapt pe care îl cunoștea bine : că linia despărțitoare o trăgeau evreii, ei refuzau relații și prietenii. Dar subiectul acela reprezenta un teren primejdios între ei, și se învățase să-l evite. Simțea că viața din organismul lui prospera singură și teafără, ca un corp intact cu o suprafață netedă foarte dură, în care peștii nu puteau să-și bage dinții. Avea să se țină la distanță de Jenny Brown și de afacerile ei par-

ticulare, indiferent ce anume erau. Era evident că ajunsese la capătul rezistenței, fiind gata să explodeze la cea mai mică excitare. Felul ei de a vorbi era prea intim, prea personal ; punea întrebări, dorea să facă confidențe și să dea explicații despre persoana ei. Nu era atît de interesantă, cum o îndemna să presupună propria-i vanitate.

El nu dorea să destăinuiască ori să explice nimic nimănui, decît lui Mary. Se mărginea, foarte simplu, să-și transporte persoana, ca pe un obiect neînsuflețit expediat prin fraht, depozitat în custodie pînă cînd, din casa pe care o închiriase și începuse s-o pregătească pentru Mary, în Mexico City, avea să se autolivreze în casa unde-l aștepta Mary, la Mannheim. În intervalul acela nu-l privea nimic, nu avea nici o treabă cu străinii. Cînd urmau să se înapoieze împreună, vasul și pasagerii tot n-aveau să conteze, căci acela trebuia să fie voiajul vieții lor. N-aveau să mai vadă niciodată Germania, decît printr-un miracol. Mary trebuia să însemne ținutul lui natal. Și el trebuia să fie al ei, și amîndoi vor fi nevoiți să-și poarte cu ei propriul lor climat, oriunde s-ar mai duce. Trebuiau să numească acel climat căminul lor și să încerce să nu-și aducă aminte numele lui real — exil... În amintirea lui se contură o imagine a lui Mary, cîntînd la pian, acompaniindu-se din gură, și fluieră odată cu ea melodia pe care o cînta : *Keine Haus, Keine Heimat*...

Așa trebuiau să se desfășoare lucrurile. Și acum avea să se simtă, fiind veșnic conștient — să poarte cu ei cunoștința ca pe-un secret vinovat — de faptul că nu sosiseră într-un anumit loc din propria lor alegere liberă, fericită, că fuseseră mînați acolo de soartă, că erau niște fugari, hărțuiți și goniți peste o frontieră și apoi peste alta, lipsiți de puterea de a-și alege singuri locul dorit sau de a refuza oricare adăpost ce li s-ar fi oferit ? Mîndria lui suferea. Ce existență rușinoasă pentru oricare om, și ce existență de două ori rușinoasă, pentru un german ! Indiferent de tot ce-ar fi putut spune el de dragul politeței, despre amestecul de naționalitate din familia lui, știa că era german din creștet pînă-n tălpi, fiul legitim al acelui puternic filon german capabil să distrugă tot sîngele străin din vinele lui și să-l facă din nou în întregime

pur și german ; și că lumea întreagă fusese pentru el doar un teren de vînătoare, un loc pe care să-l bați, un teritoriu de ședere profitabilă, pînă ce va veni ziua în care se va înapoia în patrie definitiv, fără a fi fost departe nici o clipă, în adîncul sufletului său. Oriunde fusese, simțise sub picioarele lui un pămînt german și deasupra capului său un cer german. Pentru el nu exista vreo altă țară, și cum de ne-a fost răpită aceasta, Mary ? Tu nu mai ești o evreică, ci soția unui german ; sîngele copiilor noștri va curge la fel de pur ca al meu, curentul tău pîngărit va fi curățat in vinele lor germane.

Freytag se scutură brusc din visare și își veni în fire, ștergîndu-și chipul șiroind. Reveriile sale se prefăcuseră într-o rapsodie dureroasă. Un înfricoșător vis țesut cu ochii deschiși pusese stăpînire pe el, dădea glas nebuniei sale chiar în timp ce de sub picioare pămîntul solid îi luneca, deasupra capului casa se clătina, lunga fugă începuse și nu-și putea nici măcar imagina sfîrșitul ei. Viitorul era o vastă sferă găunoasă, săvîrșită de o stranie muțenie, nelocuită, lipsită de orice incident sau detaliu. Și totuși, știa că, în mod vizibil, pentru multă vreme, nimic nu ar putea fi schimbat. Poate că lucrurile aveau să se schimbe atît de lent, încît abia dacă-și va da seama de schimbare, pînă cînd, într-o zi, va fi prea tîrziu. Fără îndoială, avea să-și păstreze postul de mic șef la firma petrolieră germană, pînă ce va veni vremea să-și caute altceva într-o firmă unde să nu-i pese nimănui că se însurase cu o evreică. Se temea să o introducă pe Mary în cercul lui din Mexico City — oamenii aceea nu s-ar fi lăsat nici o clipă păcăliți de părul ei blond și năsucul ei puțin în vînt. El fusese păcălit, dar era altceva, o iubise de la prima vedere, literalmente. Ea-i spusese adevărul aproape imediat, lui însă nu-i păsase și nu vedea nici un semn de iudaism în ea, dar germanii aceia din Mexico City, îmbibați de spirit colonial, de-ndată ce-aveau s-o vadă, aveau să știe ce era. Văzuse cum acest lucru se întîmplase în Germania, într-o sumedenie de locuri, în restaurante, teatre, tot felul de medii — ce mai, asta era, un fapt de necrezut și imposibil de împiedicat, și putea să spere că, în momentul cînd realitatea va ajunge la cunoștința lor, el să-și fi găsit un post la fel de bun,

sau chiar mai bun, în vreun alt loc. Putea să se apuce de afaceri pe cont propriu, în Mexic sau în America de Sud, poate chiar la New York, dar aceea era doar ultima soluție rămasă.

Tot înfruntînd aceeași veșnică întrebare, mintea lui se usca și devenea practică. Nu se putea simți însemnat de ursită, sortit catastrofei. La drept vorbind nu se putea imagina alungat din vreun loc, sau cu viața periclitată, cu siguranță că el și cu Mary n-aveau să fie urcați cu sila pe-un vapor, fără un ban, prizonieri, pentru a fi zvîrliți într-altă țară, care nici ea nu-i dorea — ca acea dezechilibrată contesă spaniolă, prizonieră pe bord, cu crîncenele ei povești de teroare. Sărmana femeie, se trezi gîndindu-se, cuprins de o milă impersonală, dar proprile lui griji erau atît de obsesive, încît nu fu capabil să se simtă profund afectat de soarta ei. Aplecîndu-se peste balustradă, privi iarăși în adîncurile clasei a treia.

Doctorul Schumann era prin preajmă, observînd și el mulțimea pasagerilor de clasa a treia, cu o față foarte gînditoare. Îl întîmpină cu blîndețe pe Freytag și clătină din cap.

— Par să se simtă mai în largul lor azi dimineață, zise Freytag.

Oamenii se mișcau indolent, totuși se mișcau, cu mîinile ocupate să pună rînduială în lucruri, pe cît le îngăduiau puterile. Unii din ei fumau, și grăsunul uriaș în cămașă cireșie, care cîntase la plecarea vasului din Vera Cruz, se afla în mijlocul lor, cu picioarele crăcănate, bubuind alt cîntec, și cîteva cuvinte răslețe erau purtate de vînt. Ceilalți oameni, înfășurîndu-și boccelele sau desfăcînd scaunele de pînză, se opreau la răstimpuri să asculte, cu un zîmbet lățit pe obraz, ținînd isonul la cîte o frază-două. Femeile izbutiseră să spele cîteva rufe, cămăși spălăcite și zdrențe de copii mici, un șir lung de asemenea obiecte fluturau pe o frînghie întinsă atît de jos încît fiecare călător care străbătea puntea trebuia să se aplece pentru a trece. Părea să se fi făcut ceva mai mult spațiu și nimeni nu suferea serios de rău de mare.

— O să se descurce destul de bine, dacă nu dăm de vreme rea, comentă doctorul Schumann. Brațe și picioare rupte, capete sparte, poate și gîturi frînte, zise el, întristat

de soarta lor. Nu au loc ca să fie în siguranţă, sînt prea mulţi, e o calamitate pentru vas. Sper ca timpul senin să ţină măcar pînă ce ajungem în golful Biscaia, cînd mai mult de jumătate din oamenii aceştia vor fi fost lăsaţi la Santa Cruz de Teneriffe.

— Totdeauna e vijelie în golful Biscaia, zise Freytag. Ei, cel puţin oamenii aceştia sînt, într-un fel, norocoşi : se duc toţi acasă.

— Aşa este, spuse doctorul Schumann. Sper numai că putem să-i ducem acolo fără să mai îndure şi alte suferinţe.

Părea destul de mohorît şi aflat el însuşi în bătaia furtunii, şi abia dacă schiţă un salut cînd Freytag se depărtă.

În spaţiul care ducea spre sala de mese, buletinul de bord era locul unde se adunau pasagerii dimineaţa. David o văzu pe Jenny, arătînd foarte senină şi proaspătă, stînd în faţa avizierului cu doamna Treadwell. Se duse drept la ea şi li se alătură, cu intenţia de-a o lua imediat pe Jenny cu el şi de a avea o explicaţie temeinică.

— Tu erai, hello, David scumpule, spuse Jenny, degajată, strecurîndu-şi braţul pe sub al lui.

El o apăsă uşor, împingînd-o totodată să plece. Ea îi lăsă numaidecît braţul şi se depărtă cu un pas. Doamna Treadwell îl salută din cap, şi citiră împreună anemica înşirare de distracţii oferite, care se cam şi tocise prin repetare : o slujbă religioasă dimineaţa, o variaţie, fiindcă erau într-o duminică ; alergări de cai la orele două, înot la toate orele, muzică pe punte la cinci, ceai în bar, un concert după cină, dans pe punte, ceva mai tîrziu.

Steguleţele cu ace înfipte în fiecare hartă pentru a marca înaintarea vasului mărşăluiau într-un arc de cerc de-a curmezişul cîmpiei albastre a Atlanticului.

— Ajungem într-adevăr undeva, îi spuse doamna Treadwell lui David. Nu pot zări nicăieri o fîşie de uscat, nici cu cel mai puternic binoclu al meu. Din Caraibe pînă în Canare o să dureze patrusprezece zile ; din Canare la Vigo, la Gijon, Southampton, Bremerhaven încă opt zile, sau poate zece.

— Putem de pe-acum să ne gîndim la sfîrşitul acestui voiaj, spuse David.

Depeşele aveau un caracter destul de nautic şi mişcările vaselor, necunoscute celor de pe uscat, erau considerate demne de a fi menţionate, cu referiri făcute în treacăt la grevele docherilor, izbucnite aproape simultan la San Francisco, New York, Lisabona, Gijon. Pasagerii anunţau, pe petice de hîrtie prinse cu pioneze, că pierduseră sau găsiseră piepteni ornaţi cu pietre preţioase, perne pentru picioare, punguţe pentru tutun, mici aparate fotografice, oglinjoare de buzunar, şiraguri de mătănii. Acolo figurau rezultatele loteriei, cu numele cîştigătorului din ziua precedentă.

Cu unghia ei lăcuită într-un roşu strălucitor, doamna Treadwell trasă pe harta albastră ruta urmată de vas. Vorbi, adresîndu-se poate lui David.

— E adevărat, comentă ea, nu ne oprim la Boulogne.

Faţa ei era amabilă, timidă, împăcată de un zîmbet. Pictorul privi cum unghia sa scînteietoare luneca în port, în Boulogne.

— Şi se nimereşte că e tocmai singurul loc unde vreau să mă duc, îi explică ea, vorbind în aer.

— Atunci, de ce aţi luat vaporul acesta ? întrebă David.

Aşteaptă încrezător cine ştie ce explicaţie feminină trăsnită. Fără îndoială, avea de-a face cu o femeie care-şi pierdea cheile, sosea prea tîrziu la gară, îşi uita angajamentele şi le expedia prietenilor scrisori pline de bîrfeli indiscrete, încurcînd plicurile între ele. Dar nici gînd, primi un răspuns rezonabil.

— Funcţionarul de la „North German Lloyd“, din Mexico City, mi-a vîndut un bilet pentru Boulogne şi mi-a spus că vaporul se opreşte acolo, zise ea cu grijă, fără a se plînge sau a se indigna. Adăugă că nu era nimic neobişnuit sau surprinzător. Agenţii de bilete făceau adesea asemenea lucruri.

— Pe biletul meu scrie...

Îşi deschise poşeta şi scotoci delicat cu arătătorul prin conţinutul ei. David se uită peste umărul ei la un talmeş-balmeş de fleacuri scumpe, montate în aur, argint, piele şi baga. Doamna Treadwell dădu la o parte o înveli-toare din piele de struţ roşie, legată în aur, unde îşi ţinea paşaportul.

— Ar trebui să fie aici, rosti ea, fără prea mare speranţă. Unde se duc oare lucrurile astea ? se întrebă, cu glas tare. În orice caz, scria clar, Boulogne.

— Nu cumva v-aţi pierdut biletul ? întrebă Jenny, alarmată.

— Nu-l am la mine, dar e pe undeva. Eu sînt singura pasageră cu destinaţia Boulogne. Studenţii aceia în medicină, din Cuba...

— La Montpellier, da, ştiu, zise David.

— Mă întreb ce intenţionează să facă acolo, ce-ar putea ? se interesă doamna Treadwell. Cu siguranţă că nu vor să studieze medicina ?

— Biata Cubă ! rosti Jenny, într-o doară.

David întrebă cum vor ajunge acolo, în primul rînd. Doamna Treadwell îşi dădu cu părerea că vor fi debarcaţi cu toţii, împreună cu ea, la Southampton, iar de acolo...

— Ar fi drăguţ, remarcă Jenny, dacă ar putea căpitanul să-i debarce într-o simplă barcă de salvare care ia apă, poate şi cu două vîsle, şi un butoiaş de apă stătută, cu mormoloci în ea, şi cîţiva biscuiţi plini de gărgăriţe, mi-ar făcea plăcere să-i văd pornind în cursă şi pun prinsoare pe cît vreţi că ajung acolo.

— Dar ce va fi cu mine ? Şi eu vreau să mă duc la Boulogne, din locul unde mă aflu eu, este drumul cel mai scurt spre Paris.

— Aha, şi eu, la fel, vreau să mă duc la Paris, comentă Jenny. Cu cît mă gîndesc mai mult, cu-atît detest mai tare ideia de a mă duce în Germania. Acelaşi funcţionar din Mexic ne-a spus şi nouă că, dacă ne schimbăm intenţia de a ajunge în Germania, putem oricînd să căpătăm o viză de la consulul francez din Viga, şi acum asta e singura mea speranţă.

Doamna Treadwell se întoarse zîmbitoare spre David, şi văzu cu uimire că faţa lui era palidă şi încordată, şi tînărul părea că turbează în tăcere.

— Ce drăguţ, rosti ea, spunîndu-i ceea ce intenţionase să spună înainte de a-i vedea faţa. Şi dumneata doreşti să te duci la Boulogne ?

— Cîtuşi de puţin, spuse el. Eu mă duc în Spania.

— Iar eu mă duc la Paris, spuse Jenny, tăios.

Doamna Treadwell simți dintr-o dată că stă între două persoane care-și aruncă cu pietre. Se crispă și zîmbi, și începu, în mod furtiv să se îndepărteze tiptil, acoperindu-și retragerea cu mărunte afirmații fără cap și coadă, despre dimineața frumoasă și pomenind despre micul dejun. Era cumva cu putință să fie amîndoi gata a se lua la harță chiar acolo, în fața ei ? Ipoteza o umplea de stinghereală și frică. În timp ce se grăbea, pesemne că zîmbetul îi rămăsese așternut pe față pentru că Wilhelm Freytag o întrebă ce-o făcuse să aibă o înfățișare atît de veselă, la o oră așa de matinală ? Îi spuse că habar n-avea și urmări cum privirea lui se oprește asupra lui Jenny și David, care alunecară pe lîngă ei, amîndoi cam palizi și încordați, în lumina sclipitoare. Schimbară o umbră de salut. Freytag, căruia îi rămăsese vie în memorie amintirea incidentului stupid petrecut în seara precedentă, simțea o satisfacție ușor malițioasă în credința sa, de fapt chiar certitudinea că, indiferent, absolut indiferent ce gen de aparențe se hotărîseră să păstreze, nu erau o pereche potrivită. Nu erau cîtuși de puțin fericiți împreună și nici nu aveau să fie vreodată, legătura lor nu putea să țină. Se întoarse ca pentru o ultimă privire spre siluetele care se îndepărtau, spre a-și fixa în memoria lui o imagine care chiar în clipa aceea se schimba și dispărea ; și înainte de a putea s-o rețină, să o suprime, înainte de a-și fi dat măcar seama că a conceput acel gînd îngrozitor, se concretiză în cuvinte, în mod șocant, în mintea lui care se trezea : „Dacă acolo ar păși Mary, chiar la distanța aceea, la prima privire oricine, pînă și eu ! oricine, ar ști că este evreică... Ce-am adus pe capul amîndurora, Mary, Mary... ce vom face acum ?“

Într-o fracțiune de secundă, imaginea întregii sale vieți se sfărîmă în bucăți. Se întoarse spre doamna Treadwell cu o față uluită și îi sugeră, cu glas puțin ridicat, să ia micul dejun împreună, pe punte.

— Încîntător, încuviință ea, după ce cîntări propunerea.

Se așezară și chemară stevardul. Lumina soarelui se revărsa asupra lor, undele sclipeau. Li se aduse cafeaua, tăvile cu costițe de miel aburinde, miere și franzeluțe

fierbinți și unt. Marile șervete albe răsfrîngeau o lumină îndulcită pe chipurile lor, buna lor stare de spirit momentană arunca o scurtă licărire simpatică asupra întregii zile, care nu făgăduia nimic.

În timp ce se perindau tovarășii lor de călătorie, doamna Treadwell observă faptul că cel puțin jumătate din ei nu se salutau, nu din antipatie, ci din indiferență. Îi făcu remarca lui Freytag că petrecerea din noaptea trecută nu păruse să modifice prea mult lucrurile. Freytag spuse, cu ceea ce îi păru doamnei Treadwell că ar trăda o foarte bună dispoziție, că se petrecuseră totuși cîteva mici incidente care, pînă la urmă, ar putea provoca schimbări. Doamna Treadwell stătu să judece, în forul ei lăuntric, cele cîteva mici lucruri observate de ea, și decise că, și de astă dată, probabil tăcerea va fi cea mai bună atitudine.

Herr Lutz, singur și în largul lui, se opri să arunce o ochire asupra tăvilor lor.

— Ha ! exclamă, bîțîindu-și capul spre ei, iar mîncați, 'ai ? De trei ori pe zi, o sută de ani în cap, dacă sîntem norocoși, ce ziceți ?

Deodată doamnei Treadwell îi păru că farfuria ei e prea plină, hrana prea grosolană. Nu era prima dată cînd simțea darul ce-l avea prezența lui Herr Lutz de a face ca totul să devină grosolan în jurul lui. Freytag îndesa miere și unt pe jumătate de brioșă.

— E adevărat, spuse el voios, și își vîrî în gură porția.

Prea chipeș, în genul acela german, decise doamna Treadwell, îmbrăcat cu prea multă îngrijire, prea plesnind de sănătate, nici umbră de idei în cap, și era o realitate întristătoare că mult prea des chiar cei mai drăguți germani își înfulecau hrana ca lupii. Lucrul acesta fusese observat și menționat de diverși călători, de-a lungul veacurilor. Ea însăși nu cunoscuse un singur german care să nu fie hulpav. Freytag se răsuci spre ea, cu nevinovăție, cu gura plină, desfătîndu-se cu micul dejun, și-i întîlni pentru prima dată ochii fixați asupra lui, cu o privire vag binevoitoare, cu sprîncenele negre subțiri ușor înălțate, cu capul aplecat într-o parte. O privire care nu spunea nimic deosebit, dar care pentru o clipă îl des-

cumpăni... Își întoarse fața și înghiți laborios. Cînd se uită iarăși la ea, își îndreptase chipul spre mare.

— Din toate, cel mai mult îmi place micul dejun, îi mărturisi. Acasă obișnuiam să-l luăm în stil englezesc, cu tot felul de lucruri fierbinți, costițe și jumări și ciuperci fierte și cîrnăciori și brioșe, pe un bufet unde te serveai singur, pe cînd o urnă mare plină de cafea fumega alături. Soția mea...

Bineînțeles, stil englezesc pentru micul dejun și stil franțuzesc pentru cină, nici vorbă, și alte stiluri importante pentru alte ocazii, cu o confortabilă revenire, din cînd în cînd, la autohtonul *Eisbein mit Sauerkohl* [1], cu bere.

„Ce rasă care-ți pune nervii la încercare mai sînt și ei", se gîndi doamna Treadwell, „și tot stilul lor, fie că le aparține ori e importat, iese la fel la iveală, cu ridicata. *Ich bin die fesche Lola* [2], fredonă ea, imitînd cel mai vulgar și inferior stil al Marlenei Dietrich.

Freytag rîse vesel și îi ținu isonul cu versul despre pianola. [3]

— Unde-ai învățat-o ? întrebă. E șlagărul meu favorit.

— La Berlin, cînd am fost ultima oară acolo, zise doamna Treadwell. Mi-a plăcut cel mai mult cînd devenea comică, cu minunatul ei contralto de taur. Arăta cu mult mai drăguță cînd nu făcea pe eroina romantică din filme.

El aprobă și adăugă :

— Soția mea colecționează acest gen de discuri, avem cu sutele, de toate națiile, toate de-un tip decoltat încîntător, ne plac mult. Urmă, spunînd ce talent avea soția sa de a-i face pe toți cei din jurul ei să se simtă bine, și ce amuzantă era, totodată. — De fapt, zise el, viața este mai însufletită, oriunde se află și ea.

Și pentru o clipă se simți liniștit de sunetul propriilor sale cuvinte. Imaginația lui începu să culeagă frînturile imaginii făcute țăndări și să le lipească la loc. Arăta, realmente, aproape la fel. Era adevărată, ori fusese, putea să fie iarăși, Mary însăși făcea ca întreaga lui viață să fie alta, calitățile ei erau imuabile, ce demon pusese stă-

---

[1] Pulpă sărată cu varză acră.
[2] „Sînt atrăgătoarea Lola" (în germană în textul original).
[3] Pian mecanic.

pînire pe el de îl apucase spaima cu privire la viitorul lor ? Lumea înconjurătoare nu avea să fie mai rea decît fusese în Germania, poate nu chiar aşa de rea. Era cufundat în ruşine şi pocăinţă din pricina abjectelor sale gînduri neloiale. Trebuia să aibă grijă să nu-i trădeze nici una din îndoielile sale lui Mary, care, cu toată veselia ei şi abilitatea întru cele lumeşti, îşi zdruncina lesne echilibrul şi devenea nervoasă : se trezea ţipînd, pradă coşmarurilor, şi se agăţa de el, vîrîndu-şi faţa sub braţul lui, de parcă ar fi încercat să se ascundă înăuntrul lui ; dar nu putea niciodată să-i spună ce o speriase în somn. Şi în unele dăţi se retrăgea din preajma lui, din viaţa însăşi şi obişnuia să stea o zi întreagă vlăguită şi abătută, cu faţa ascunsă în palme.

— Te rog, dragul meu, îi spunea cu glas aton, trebuie să trec prin asta. Aşteaptă.

Iar el învăţase să aştepte.

Doamna Treadwell încercă, fără a simţi prea mult interes, să-şi imagineze viaţa lui — fără îndoială, o istorie desfăşurată de la o clipă la alta, scurgîndu-se zi şi noapte între patru pereţi, cu ceasuri de dragoste făcută vîrtos sub plăpumi de puf, şi baniţe întregi de hrană consumată, cu o soţie netedă, rozalie, calmă, de mari proporţii, revărsînd confortul şi hazul ca o supă deasă şi concentrată turnată în castroane adînci, cu părul ei blond împletit într-o cunună. Probabil că din cînd în cînd se duceau la operă sau la teatru ; făceau vizite frecvente la cabarete şi spectacole de varietăţi, ascultîndu-i pe ultimii comedieni şi cîntăreţi deşănţaţi. Tot timpul beau din plin bere şi vin, şi sărbătoreau în mod cu totul deosebit zilele de naştere şi de nuntă. Cîntări manifesta lui mulţumire, bazată, fără îndoială, pe lipsa lui de imaginaţie şi pe tradiţia practicată de familie, de a lua un mic dejun zdravăn, în stil englezesc. Şi îşi ronţăi discret costiţa de miel, găsind-o delicioasă.

Deşi cheltuise atîţia bani şi cumpărase atîtea lucruri şi vizitase atîtea locuri, cu greu îşi putea aminti să se fi simţit bine vreodată. Cerşetoarele mă ciupesc la sînge, îşi aminti ea, şi orice preţ aş plăti, nicicînd nu voi fi în stare să cumpăr un bilet care să mă ducă în locul unde aş vrea

să mă aflu. Poate că asemenea loc nici nu există, ori dacă există, e mult prea tîrziu să mă pornesc într-acolo. Iar soţul meu prefera să se culce cu orice tîrfă care-i pica în cale, decît cu mine, deşi m-am străduit din răsputeri să fiu destul de tîrfă ca să-i plac — şi zi şi noapte îi turuia gura despre dragostea nespusă ce-mi purta ! Le vorbea despre asta mai cu seamă altora. Şi dacă se află un om plicticos la bordul vasului trebuie negreşit să intru eu în vorbă cu el. Totuşi cel din faţa ei arăta destul de promiţător, cînd Jenny Brown părea captivată de cuvintele lui.

Freytag spusese ceva, şi ea ieşi la suprafaţă la timp din baia călduţă de autocompătimire, ca să prindă capătul frazelor lui : „...soţia mea este evreică, ştii — şi părăsim Germania pentru totdeauna..."

— Dar de ce ? întrebă doamna Treadwell.

— Presupun că în realitate nu-i ceva grabnic, zise Freytag, aproape cu ton de scuză, dar prefer să-mi aranjez situaţia personală şi să părăsesc ţara cît mai e timp.

— Timp ? întrebă doamna Treadwell, fără să se gîndească. Dar ce se întîmplă ?

Apoi inima îi sări din piept, fiindcă răspunsul îi era cunoscut şi nu ţinea să-l audă rostit.

— A, aceleaşi vechi semne şi prevestiri, spuse Freytag, care-şi regreta cuvintele, pentru că femeia cu aer inteligent, atrăgătoare, de lîngă el, părea remarcabil de obtuză şi apatică. Avertismente de vreun gen sau altul. Nimic prea serios, presupun, dar noi, (noi ? se întrebă singur) avem obiceiul de a urmări schimbările vremii, adăugă, şi se miră de slăbiciunea dovedită vorbindu-i atît de neprecaut străinei aceleia.

— A, nici nu-i nevoie să-mi spui, zise grăbit doamna Treadwell. Am cunoscut odată un evreu rus care-şi amintea de un pogrom din copilăria lui. Avea şase ani cînd se petrecuseră lucrurile, îi spuse ea, cu glas detaşat, amabil, şi îşi amintea absolut totul, mi-a dat detalii teribile, totul, afară de modul cum scăpase cu viaţă. De asta nu avea habar. Nu e straniu ? Fusese salvat şi adoptat şi adus la New York de nişte oameni pe care pînă la pogrom nu-i mai văzuse în viaţa lui, şi nu-şi mai aminteşte deloc de împrejurarea aceea. Era un om foarte echilibrat, bun, învăţat, profesor de limbi străine, tot felul de limbi.

Arăta de parcă în viaţa lui n-ar fi avut cel mai mic necaz. Nu crezi că e ceva tare frumos ?

Freytag păstră o tăcere atît de îndelungată, încît ea îşi îndreptă asupra lui zîmbetul amabil, ceva mai strălucitor ca deobicei. Se trăgea de degetul mare şi arăta de parcă ar fi primit o lovitură în moalele capului.

— N-ar fi trebuit să încerc să discut despre asta, zise, cu o umbră de resentiment. Ar trebui să nu suflu niciodată un cuvînt despre asta.

— Poate că ai dreptate, conveni doamna Treadwell, gîndindu-se : „Ce aştepţi de la mine ? Ce pot face eu ?“ Se mişcă, pentru a-şi pune tava deoparte. El i-o luă şi o puse pe punte, alături de a lui. Se ridicară amîndoi.

— A fost plăcut să ne luăm aici micul dejun, îi spuse ea. A fost minunat din partea dumitale că ai avut acest gînd.

— Sînt încîntat, nici vorbă, replică Freytag, abordînd o manieră cam cabotină.

Doamna Treadwell se îndepărtă iarăşi de ameninţarea unei apropieri umane, de simţire. Dacă ar fi rămas să asculte, ştia că ar fi cedat treptat slăbiciunii, s-ar fi înflăcărat fără voia ei, poate că pînă la urmă s-ar fi identificat cu celălalt, ar fi luat asupra ei mîhnirile şi greşelile lui şi, dacă ar fi ajuns pînă acolo, ar fi sfîrşit prin a se simţi vinovată de parcă le-ar fi provocat ea însăşi. Da, şi el ar fi avut aceeaşi convingere şi ar fi fost liber să o blameze. Prea des se întîmpla aşa, nu putea în sfîrşit să se înveţe minte ? Toate astea nu foloseau la nimic, nici celui care făcea confidenţele, nici ascultătoarei. Nu exista nici o cură, nici o consolare, lacrimile nu schimbă nimic şi cuvintele nu pot pătrunde niciodată pînă la miezul adevărului. Nu, nu-mi mai spune nimic despre tine, nu te ascult, nu-mi poţi forţa atenţia. Nu vreau să te cunosc, şi nu te voi cunoaşte. Nu încerca să te apropii de mine !

În privirea destul de ceţoasă şi în perspectiva moralului destul de falimentar al lui David, Jenny păruse atît de proaspătă şi de minunată, cînd o întîlnise înainte de micul dejun la avizierul de bord, iar purtarea avută faţă de el fusese atît de derutant de dulce, încît mînia împotriva ei începu să-i mocnească iarăşi. Era indecent din

partea ei să arate și să se comporte în felul acela, după cele întîmplate, indiferent ce anume se întîmplase, în noaptea precedentă. Cît despre Jenny, se afla într-o dispoziție psihică admirabilă, și dintr-un motiv ciudat. Se trezise devreme, în mijlocul unui coșmar, și chiar după ce deschisese ochii, își mai ținea pieptul, cuprinsă de oroare, temîndu-se să-și ia mîinile de acolo, ca să nu le vadă acoperite de sînge. Apoi creierul i se limpezise și viziunea se risipi ca fumul, fu capabilă să explice perfect logic întreaga desfășurare a visului și legăturile lui colaterale. Bine-nțeles. În seara precedentă, David stătuse la bar pînă ce ochii-i deveniseră sticloși de beție, după aceea se ținuse scai de ea și Freytag, vîrîndu-și nasul leit ca un detectiv particular care adună probe pentru soțul suspicios. Freytag văzuse manevra chiar prea curînd, dar se prefăcuse că nu o remarcă. Dansaseră din nou, sperînd să scape de el, dar David se înghesuise între ei și o apucase de braț, avînd întipărită pe față o expresie nătîngă și scîrboasă. După ce încercase să se elibereze, se lăsase în voia lui și plecase cu David, care îi ținuse mai departe brațul încleștat zdravăn. Văzuse de la distanță că era beat mort. Avea să fie căpățînos, tăcut, intratabil, de fapt un adevărat lunatec. În asemenea împrejurări se temea de el. Era mai bine să plece cu el și să-și facă drum încetișor spre cabina lui, unde ar fi putut izbuti să-l părăsească. Își dădu seama foarte curînd că el avea cu totul alte intenții. Se rezema de umărul ei și o privea cu ochi sticloși, întrebător, dar concupiscent. Și luase direcția cabinei ei, nu a lui. Ea îngheță de mînie și dezgust. În prag își zmulse brațul din strînsoarea lui, luîndu-l prin surprindere, se năpusti în cabină și se întoarse fulgerător să-i închidă ușa-n nas. El se opinti, impingînd cu umărul în panel, iar Jenny își încordă toate puterile, de cealaltă parte. David se opri pe dată cînd Elsa, care sărise terorizată, strigase dinăuntru :

— Cine e ? Ce faci acolo ?

Atunci se închisese și Jenny trase zăvorul.

— Nu fii nervoasă, zise ea, și glasul îi tremură. Nu e decît beat și puțin cam confuz. A uitat că ești aici.

În chip destul de ciudat, se gîndi Jenny, Elsa lega cumva acel mic episod sordid de noțiunea de iubire. Voia

să vorbească despre iubire. Își mărturisea temerea că ar putea să se îndrăgostească — pronunța cuvîntul mai degrabă ca pomenind de-o năzbîtie, observă Jenny, ceea ce e poate felul potrivit, că s-ar putea îndrăgosti de un bărbat neindicat, de acel frumos student cuban, cel înalt, care cînta și dansa atît de bine.

— Dar nu îndrăznesc s-o las pe maică-mea să bănuiască ceva, rosti Elsa, avînd în glas o nuanță care aducea foarte mult a fior de încîntare. Poți să-ți închipui ce-ar spune ?

— O, da, pot, zise Jenny, și ai face mai bine să fii cu băgare de seamă. Cubanul ăla nu-ți va aduce nimic altceva decît necazuri.

Elsa cugetă un timp asupra sugestiei, apoi se aventură să constate :

— Dar totdeauna mi s-a spus că dragostea provoacă necazuri, de asta s-a născut pe lume.

Trase un suspin adînc, tremurător, fericit.

— Mie nu mi-ar păsa de asta !

Pe urmă își exprimă opinia, cu destulă timiditate.

— Cred că trebuie să fie ceva divin ca un bărbat să fie îndrăgostit de tine în asemenea măsură. Îmi pare tare întristător că a trebuit să-l lași afară.

— Întristător ? rosti Jenny, surprinsă de amărăciunea sentimentelor sale. Nu, nu este exact cuvîntul nimerit pentru cele petrecute.

După ce zăcu un răstimp îndelungat în beznă, neclintită, ascultînd cum Elsa se răsucește în pat și suspină, Jenny adormi și retrăi în somn un episod văzut odată ziua-n amiaza mare, dar sfîrșitul se deosebea, ca și cum memoria sa ar fi potrivit laolaltă două-trei crîmpeie și bucățele fără legătură, ca să născocească pentru întreg un înțeles de care erau lipsite piesele separate. În cursul primei luni după ce începuse să trăiască cu David, se duseseră cu autobuzul de la Mexico City la Taxco, să vadă acolo o casă. În amiaza unei zile strălucitoare, dogorîtoare, vehiculul își încetinise mersul trecînd printr-un sătuc indian cu căsuțe avînd ziduri groase, fără ferestre, înșirate de-a lungul șoselei, cu pămîntul gol măturat în fața fiecărei uși. Colbul din aer avea un gust amar, arșița o făcea să rîvnească un somn într-un loc răcoros.

Vreo cinci-şase indieni, bărbaţi şi femei, stăteau laolaltă, în locul gol din apropierea uneia din căsuţe, şi urmăreau ceva, cu mare intensitate. În timp ce autobuzul se hurduca pe lîngă ceată, Jenny văzu un bărbat şi o femeie, la oarecare distanţă de grup, încleştaţi într-o bătălie pe viaţă şi pe moarte. Se legănau şi se împleticeau îngemănaţi într-o stranie îmbrăţişare, de parcă s-ar fi sprijinit reciproc ; dar în mîna ridicată a bărbatului era un cuţit lung, iar sînul şi stomacul femeii erau străpunse. Sîngele îi şiroia pe trup şi peste şolduri, fustele începuseră să i se lipească de picioare, cu propriul ei sînge. Femeia îşi izbea în cap potrivnicul cu o piatră zimţuită, şi trăsăturile acestuia erau acoperite de o reţea de pîrîiaşe de sînge. Erau tăcuţi şi feţele lor căpătaseră în suferinţă o răbdare de martiri, abstractă, purificată de mînie şi ură prin ţelul comun sfinţit, de a se ucide. Carnea lor oscila laolaltă şi se suda, braţul stîng al fiecăruia era răsucit deasupra celuilalt, ca într-un act erotic. Armele lor fură din nou înălţate, dar capetele celor doi coborîră încet-încet, pînă ce capul femeii se odihni pe pieptul lui şi capul bărbatului se lăsă pe umărul ei, şi, ţinîndu-se strîns astfel, amîndoi izbiră iară.

Era o viziune avută într-o simplă străfulgerare, dar în amintirea lui Jenny trăia într-o vastă zi eternă, scăldată în lumina unui soare crud, plin de mişcarea voioasă şi fără sens a autobuzului, de sclipitorul arc profund al cerului, potopul de umbre albastre-viorii revărsat de munţi peste văi ; setea ei şi piuitul gingaş al unor puişori abia ieşiţi din găoace, aflaţi într-un coş pe genunchii băieţaşului indian de lîngă ea.

Nu ştiuse cît de înspăimîntată fusese până cînd scena nu începuse să se repete în visele ei, totdeauna cu vreo variaţie grotescă, pe care n-o putea înţelege. Dar ultima dată ea se aflase printre privitori, ca şi cum ar fi asistat la o piesă, şi cele două siluete înguste, învesmîntate în alb, erau ireale ca nişte figurine de pe un altar sculptat dintr-o biserică de ţară. Apoi, cu oroare, văzuse că trăsăturile lor se schimbau, erau complet schimbate — feţele erau ale lui David şi a ei, şi ea însăşi stătea acolo, înălţîndu-şi privirea spre faţa şiroindă de sînge a lui David, ţinînd

în mînă o piatră însingerată. iar cuțitul lui David era ridicat împotriva sînului ei străpuns și sîngerînd...

În ușurarea resimțită la deșteptare și în melancolia pricinuită de amintirea acelei perioade cînd fusese fermecată de David și crezuse în iubirea lor, aproape că izbucni în plîns. Lacrimile i se retraseră în ochi și se uscară acolo. Mai credea și-acum că îl iubește pe David, dar ce anume înțelegea el prin iubire, rămînea pentru ea un mister. Îi părea că în ce-o privea se gîndea la iubire ca la tandrețe și statornicie și veselie și adevărată bunătate a inimii față de cel iubit. Voia ca David să se simtă bine, ținea să se simtă în largul ei, și deși David părea că devorează cu răceală totul, totuși parcă ar fi fost singur, nu voia să i se destăinuiască, nu voia să dea nimic în schimb. Era abătut cînd ea picta și nu se putea ține de propria lui muncă, ci rătăcea în neștire. Nu-i suferea pe prietenii ei, și el nu lega nici o prietenie. Nu voia să asculte împreună muzică, nu voia să danseze, nu voia să împărtășească stările ei sufletești, nici să-i îngăduie ei să i le împărtășească pe-ale lui sau să-și făurească vreo viață personală pe care ar putea să o împartă cu ea, dacă el nu putea lua parte la a ei. Trăia ca un prizonier, închis de bună voie în sinea lui, nu voia să lase ușa descuiată.

Stînd așa întinsă, cu mîinile sub cap, lista acuzațiilor sale se lungea. La început căzuseră de acord să nu se căsătorească fiindcă trebuiau să fie liberi, mariajul era un contract care închircește și umilește ființele civilizate, și totuși, ce altceva era legătura dintre ei, decît un mariaj, și încă unul de cea mai urîtă speță, cu toate constrîngerile și geloziile și poverile lui, dar neavînd nimic din demnitatea, nimic din căldura și ocrotirea adusă de căsnicie, nici o cinstită recunoaștere a credinței și intenției. A, bătuse ceasul al unsprezecelea pentru a chibzui puțin. Se îndrăgostise de el în chip nesocotit, la prima vedere (de ce ?), și sărise pîrleazul numaidecît, pentru că nu îndrăznea să ezite, să se gîndească la nimic. Odată aflați împreună, ea nu se mai simțise nesocotită, ci fericită și îndreptățită în simțirile ei și legată în mod straniu de David. Crezuse că la fel simte și el, cel puțin un an fusese sigură că legătura era reală și se va dovedi trainică. Aveau să-și făurească alături o viață splendidă.

Încet-încet fusese dezamăgită de îndărătnica rezistență opusă de el iubirii — ca și cum ar fi acționat o forță rea din afara amîndurora, în locul forței vitale posedate de amîndoi și schimbate între ei — și prin refuzul lui de a lua parte la orice plan care l-ar fi angajat măcar și pentru viitorul imediat. Ea avusese credința că acele periodice crize de tăcere îndelungată erau doar dovezile tăriei morale și ale rezervei lui de forță de caracter. Dar cînd era beat, era vulgar și prost, de parcă ar fi fost retezate sforile care-i legau caracterul și ar fi căzut în bucăți. Jenny avusese convingerea că îndepărtarea dispreţuitoare a tuturor prietenilor săi era din partea lui semnul unui gust exigent și a unei judecăți superioare ei. Acum îi părea că David pîndea și asculta îndeaproape eroarea, punctul mort, micile dar certele semne de slăbiciune și vulgaritate la cei din jurul lui, fiindcă descoperirea lor îi domolea propria lui spaimă, îi adormea profundele sale nesiguranțe, cu privire la însușirile personale. Ar fi vrut să țipe : „Vai, David scumpule, n-ai de ce să te temi ! Înaintea noastră nu-i decît lumea, așa cum e ! Haide să n-o luăm în seamă !“ Așa fusese oare întotdeauna, sau recurgea doar împotriva ei la asemenea apărare ? Și de ce oare ar fi trebuit să se apere ? Și nu cumva fusese așa de la bun început și ea nu izbutise să vadă acest lucru pentru că o însuflețise o dragoste nețărmurită ? Dar atunci, ce era de iubit la el ? Cum de putuse să-l iubească ?

Începu să se spele și să se îmbrace, cuprinsă de o minunată exaltare. Îndelungata luptă se sfîrșise, întrebarea fusese pusă și purta în ea propriul ei răspuns — nu răspunsul așteptat de ea — și, la o adică, ce anume așteptase ? Dar era un răspuns, și avea să-l accepte. O să menținem legătura un timp și va fi din ce în ce mai rău, și ne vom spune și face unul altuia tot mai multe lucruri jignitoare, și într-o bună zi ne vom da loviturile mortale finale. Nu avem nici un loc unde să ne întoarcem și s-o pornim de la capăt cu această... n-avem încotro să ne ducem. Trecutul nu e niciodată acolo unde crezi că l-ai lăsat. Nu mai ești aceeași persoană ca cea de ieri — oh, unde a pierit David, mă întreb ? Locul spre care te îndrepți încă nu există, trebuie să-l clădești cînd ajungi în

ungherul potrivit. O, Doamne, nu mă mai lăsa să uit vreodată ce mi s-a întîmplat cu adevărat. Nu mă lăsa să uit. Te rog, ajută-mă !

Cînd Jenny îl zări pe David, peste cîteva minute, în fața avizierului de bord, se simți îndemnată la o mare tandrețe pentru el, după ce se spălase de ranchiuna ei. Dacă i-ar fi stat în putință să împiedice acest lucru, n-avea să se mai certe niciodată cu el. Avea să se despartă de el în docurile din Bremerhaven și să se ducă de-a dreptul la Paris, iar el n-avea decît să se ducă la Madrid așa cum voia. Și pînă atunci...

Chiar primele cuvinte pe care i le adresă erau pline de provocare. Putea să le audă așa cum desigur că sunau în auzul lui David. Nu se putea opri. În timp ce-i turna cafeaua, își plimbă privirea prin sala de mese și salută aproape pe toți cei care intrau.

— Văd că toți bețivii și suferinzii de rău de mare s-au pus pe picioare și fac turul vasului, zise ea, pînă și tovarășii tăi de cabină. Te simți vreodată apăsat de însingurare, printre ei, scumpule ? Nu simți vreodată nevoia de a veni să petreci noaptea cu Elsa și cu mine ?

David fu năpădit de o paloare verzuie și se stăpîni cu mare greutate :

— Asta a fost ? întrebă el. Știam că a fost ceva bun. Dă-i drumul și spune-mi tot.

— Asta-i tot, replică Jenny, doar dacă tu nu-ți poți aminti și altceva. Ceva mai interesant, ce-ai făcut cînd nu eram eu de față ? Niciodată nu-ți amintești ce ți se întîmplă cînd ești beat, nu-i așa ? Cred, că senzația asta trebuie să fie superb de convenabilă.

El își aținti privirea în farfurie și nu spuse nimic. Jenny studia modelajul foarte frumos și clar al colțurilor ochilor lui, și mișcătoarele colțuri interioare, cu subțirile vine albastre din pleoape. Nasul era deosebit de frumos. Conformația urechilor. Întregul cap, lung și îngust. Făcuse duzini de schițe ale capului său, încercînd să capteze exact ceea ce vedea, dar nici una din ele nu prinsese vreodată un grad de asemănare suficient să-i placă ei ; poate că ar putea s-o prindă lucrînd în culoare. Fața

alcătuia un curios amestec de sensibilitate cu unele elemente foarte dure și altele foarte meschine — poate că le sugera gura. David mînca de parcă n-ar exista un Dumnezeu în cer, și nu cîștiga nici o uncie în greutate ; avea un aer de om lihnit. Ea nu mai auzise să fie cineva în stare să doarmă ca David, ca un mort ; cîteodată era îngrozitor. Obișnuia să se întoarcă tiptil, să se mai uite o dată de el, ascultîndu-i respirația. Duminicile și sărbătorile dormea șaisprezece ore în șir. Se trezea arătînd obosit de parcă n-ar fi sperat în vecii vecilor să recupereze deficitul de somn. Îi plăcea să se lăfăie în apă, fără a fi învățat vreodată să înoate, și putea să zacă ceasuri întregi tolănit pe un cearșaf, prăjindu-se la soare, trîndav ca un cîine. Cînd bea whisky, în mod premeditat o ținea strună pînă ce ajungea ca năuc. Practica toate acele posace excese cu o frenezie metodică, necomunicativă, trădînd o rece și totuși senzuală plăcere. Iar cînd făcea dragoste, Jenny știa că uita cine era ea. Totuși, izbutea încă să arate ca un tînăr călugăr nevinovat în timpul Postului Mare. Odată îi spusese că mama lui nu mai fusese în stare să-i asigure întreținerea, după ce o părăsise tatăl lui : avea un frate mai mic, scîrbos, care cultiva astma ca pe un mijloc de a acapara integral atenția mamei și el fusese încredințat spre a fi crescut de trei bătrîne strămătuși cumplite, care împrăștiau un iz acru și nu-i dădeau să mănînce pe săturate. Foamea îi intrase în oase, în suflet. În ființa lui Jenny izvorau vagi simțiri materne, de soiul celor pe care le detesta.

— David, spuse ea, cu glas duios, și el zări iar, cu surprindere, cum pe fața ei se ivește schimbarea familiară, tocmai cînd o apucase dispoziția cea mai țepoasă și perversă ; privirea blîndă orbită de o tandrețe abjectă, misterioasă, dar pentru moment sinceră, mișcătoare și credibilă.

— Ce este, Jenny-înger ? întrebă el, foarte gehtil și așteptă ca ea să se căiască de ceva, să ofere vreo concesie pe care nu i-o ceruse, pe care ulterior avea s-o retragă și să o nege, cînd dispoziția se va fi schimbat și avea să se înăsprească iarăși. Obosise tot încercînd să o înțeleagă și

ajunsese să știe că nu se putea bizui pe ea în absolut nici o privință.

— Mă bucur că te-ai decis să pleci în Spania, zise ea. (E o minciună, se gîndi David, nici vorbă să fii bucuroasă !) Haide să ne ducem mai întîi acolo. Eu mi-am dorit din totdeauna să merg în Franța. Oricînd. Și într-o zi mă voi duce. Tot acolo voi rămîne. Am timp. Dar tu ții să mergi în Spania acum. Deci, așa să fie. Aș vrea să nu fi tras la sorți niciodată.

— Ideia a fost a ta, rosti David. Ceva îmi spune că pînă la urmă, tot în Franța o să debarcăm.

— A, nu ! strigă Jenny, deși ochii i se luminară numai la auzul acestor cuvinte. Nu, ne ducem în Germania, cu ajutorul lui Dumnezeu, doar dacă nu putem căpăta o viză la Vigo, și dacă pînă la urmă, vasul se oprește la Boulogne. Băieții ăștia cubani spun că există o veche lege maritimă, potrivit căreia căpitanul are obligația să te debarce în portul pentru care ai plătit biletul. Dar comisarul de bord i-a spus doamnei Treadwell că prețul e același pentru oricare port, de la Gijon încolo, și căpitanul nu este obligat să se oprească oriunde nu poftește, între Gijon și Bremerhaven. Iar căpitanul a declarat răspicat că n-are chef să se oprească la Boulogne. Așa că, scumpule, cînd ajungem la Bremerhaven, haide să dăm cu banul, o dată pentru totdeauna : cap, Spania, pajură, Franța, și să ne cumpărăm biletele atunci și-acolo, înainte de a se întîmpla altceva care să ne lanseze pe alt traseu.

Deveni foarte veselă la perspectiva de a rezolva o problemă.

— Vai, David, haide să facem așa, zău, și să punem capăt frămîntărilor. Călătoria asta ar fi așa de drăguță, doar dacă am ști încotro ne ducm !

David nu putea, sau nu voia să ia o hotărîre.

— Hai să așteptăm, zise el, după o pauză lungă și jenantă. Încă nu știu unde vreau să merg.

Era mai degrabă siciit văzînd că situația îi scapă din mînă. Intenționase să se certe cu Jenny din pricina manevrelor ei cu personajul ăla absurd de Freytag. O dată o prinsese și el de-a binelea cu mîța-n sac. Avusese de gînd să-l strîngă rău cu ușa și să-i înfățișeze o comică și crudă

realitate a comportării avute de el în seara precedentă. Dar nu avea de unde să înceapă, nu exista nici un teren comun — despărţirea lor începuse să se consume, fără nici un avertisment, distanţa dintre ei doi se mărise. Nu trăim nici o clipă de pace, se gîndi David, decît în citimea aceea de secundă de speranţă, chiar de credinţă. că acum, acum, ai dobîndit tihna. Dacă ne vom continua legătura, îmi va fi necredincioasă. va avea intrigi amoroase cum a mai avut şi-nainte. La ce bun să mă duc în Spania cu ea ? La ce ne-am duce oriunde. împreună ? Viaţa ei — sau versiunea pe care i-o prezentase lui — fusese istorisirea dezordonată a unor întîmplări incoerente, a unor rătăciri aparent fără sens. „A, nu, ar fi protestat Jenny, auzindu-l, totul a însemnat ceva minunat pentru mine“, dar niciodată nu spunea ce anume era minunea aceea. Niciodată nu putea explica motivele reale avute pentru a se fi aflat în anumite locuri, sau ce făcuse acolo. „Cum aşa, păi, pictam, David. Şi nu mai aveam nici un cămin. Bunicii mei muriseră şi casa fusese vîndută, şi nu le mai rămăsese mai nimic să-mi lase moştenire. Doar trebuia să-mi cîştig şi eu existenţa, nu-i aşa ? Şi nu mă pricepeam prea mult la treaba asta — nici acum nu mă pricep, dar mă strădui din răsputeri ! Aveam acolo o slujbă.“ Totdeauna părea că din fundal se iţesc siluetele unuia, sau ale mai multor bărbaţi. „Doamne sfinte, David, bine-nţeles că erau bărbaţi. Drept cine mă iei ?“ „...A, nu, David, firește că nu m-am măritat cu nici unul, de ce-aş fi trebuit să mă mărit ?...“

Nu voia niciodată să admită că iubise vreun alt bărbat afară de David, şi, în mod şi mai curios, nu voia să admită că vreun bărbat, poate cu excepţia lui David, avea să aştepte ea să se convingă, o iubise vreodată. „Nimic din toate astea n-a avut nici cea mai mică însemnătate, David scumpule“ — îl asigura ea într-una, cu sinceră nevinovăţie — „nimic nu a durat. O făceam doar pentru a avea ceva palpitant, David. Nu era dragoste, era foc de paie.“ Nici în ruptul capului nu putea să priceapă de ce, pentru el, tocmai în asta consta răul. S-ar fi cuvenit să fie dragoste, era o nenorocire pentru ea că nu fusese dragoste. Şi bănuiesc că nici acum nu e dra-

goste, îi spunea chiar el, cu amărăciune. Poate că niciodată nu va fi altceva decît foc de paie.

În sfîrşit, era duminică dimineaţa, după cum li se reaminti celor fără Dumnezeu cînd îi văzură pe cei supuşi Domnului, care îşi arborau feţele de duminică, ducîndu-se fiecare să practice propria-i adoraţie. La şase punct, părintele Garillo coborîse pe puntea clasei a treia, ţinînd slujba în faţa unui altar portabil, împodobit cu lumînările aprinse şi cu flori roşii de hîrtie, feştelite. Oamenii îngenuncheau şi se ridicau şi îngenuncheau iarăşi, îndesaţi umăr la umăr, cu capete plecate şi buze care se mişcau murmurînd, cu mîinile fluturînd necontenit, trasînd o complicată serie de cruci. Din toată mulţimea aceea, harul se pogorîse doar asupra a şase femei. Se tîrau spre altar, tocindu-şi genunchi, cu capetele acoperite de şaluri negre, să primească Sfînta Împărtăşanie. Înălţîndu-şi bărbiile şi închizîndu-şi ochii, îşi deschideau gura mare şi scoteau limbile lor pale, lungi cît o zi de post, ca să primească Sfînta Împărtăşanie. Preotul continua ceremonia cu grabă şi severitate, punînd cu gest expert cuminicăturile pe limbile întinse şi zmulgîndu-şi repede mîna. Isprăvi slujba religioasă după tipicul cuvenit, dar cu maxim de viteză, şi aproape în aceeaşi clipă se apucă să-şi împacheteze altarul, de parcă l-ar fi evacuat dintr-un loc bîntuit de ciumă.

La capătul punţii cel mai îndepărtat de altar un grup foarte numeros de bărbaţi, care în tot cursul desfăşurării ritualului stătuseră cu spatele la preot, acum se întoarseră cu faţa şi începură să se împrăştie. În tăcere, fără a recurge la nici o altă formă de demonstraţie, îşi exprimau dispreţul şi mînia chiar prin mişcările mîinilor, schimbau între ei zîmbete batjocoritoare, sarcastice. Conducătorul lor părea să fie grăsunul în cămaşă cireşie. Se duse drept la un bărbat care încă mai îngenunchia ţinîndu-şi în mînă şapca zdrenţuită, şi aproape că-l doborî. Omul se ridică în picioare, îşi puse şapca pe sprînceană şi se înfruntă din priviri cu celălalt, care se oprise, locului, uitîndu-se de sus la el cu un dispreţ exagerat.

— Șterge-ți de pe mutră privirea asta spurcată, cînd ești în fața jertfei, spuse omul care fusese îmbrîncit, cu o ferocitate extraordinară.

— În fața a ce ? întrebă grăsunul. Eu văd un eunuc cu o gogoloașă de pîine în mînă.

Se izbiră reciproc peste gură aproape în aceeași clipă, cel mai scund țîșni și-i puse o piedică grăsunului, se prăbușiră amîndoi pe punte și se încăierară cu o furie ucigătoare, timp de cîteva secunde, pînă ce alți cinci-șase bărbați îi apucară și-i despărțiră cu forța, ținîndu-i zdravăn, în vreme ce femeile se risipeau care-ncotro, țipînd și poticnindu-se de scaunele și boccelele din jur.

Părintele Carillo își strînse altarul și o porni spre scări, fără a arunca măcar o privire spre vînzoleala aceea indecentă. După ce privitorii le dădură drumul celor doi bărbați care se luaseră la bătaie, pe fețele și pe hainele lor rupte curgea sînge. Ochii lor, plini de porniri asasine și calculați, se întîlniră pentru o clipă, făgăduindu-și că lucrurile nu se vor sfîrși aici. Apoi se îndepărtară unul de altul în tăcere, fiecare ștergîndu-și fața cu o cîrpă murdară, fiecare înconjurat de prietenii lui personali sau gărzi, cum deveniseră în realitate.

La șapte, în mica bibliotecă din salonul principal, părintele Garza ținu slujba asistat de trupa de dansatori spanioli, tînăra mireasă cu mirele ei, doctorul Schumann, Frau Otto Schmitt și Señora Ortega, care, la o oră atît de matinală, era palidă și cu pete pe obraz, și se rezema de umărul doicii indiene. Îngenunchează cu toți pe parchetul acoperit cu covor, duceau lipsa scăunelelor de rugăciune, vătuite, iar vîntul domol, fierbinte, făcu să li se ivească pe frunți stropi de sudoare. Spaniolii îngenunchează lipiți unii de alții, cu fețele lor posace închise în suficiență, cu mîinile lor zvelte și neîngrijite jucîndu-se cu șiragurile de mătănii.

Frau Schmitt, remarcînd că mireasa și mirele îngenunchează lăsînd o distanță bunicică între ei și nu schimbau nici măcar o privire, aprobă această delicată comportare. Apoi își acoperi fața cu mîinile, să elimine orice motiv de distragere și se dedică emoțiilor duioase, își aminti de beatitudini trecute, oferite de îmbinarea

iubirii cu rugăciunea, viziune dulce, serafică, fără vîrstă, a bucuriilor divine ce-i erau hărăzite. „Miel al Domnului care iei asupra-ţi păcatele lumii, numai prin harul tău vor fi tămăduite. Sfînta Fecioară, Maică a Domnului, roagă-te pentru noi păcătoşii, acum şi în ceasul morţii noastre."

Aproape de ea, Amparo se foi, foşnindu-şi jupoanele şi ţăcănind din mărgele, şuierîndu-şi printre dinţi rugăciunile, exhalînd din fiecare por o mireazmă caldă şi fertilă, amestecată cu o speţă de parfum cum folosesc numai femeile de teapa cea mai decăzută. Frau Schmitt, tulburată de sunete şi mirosuri, de mirosul de corp omenesc şi de ulei de păr stătut, care se adăuga din toate părţile, se mută cu cîţiva paşi mai încolo, mergînd pe genunchi, apoi se opri, simţindu-se caraghioasă. Fericita ei stare de spirit fusese făcută ţăndări. Se aplecă pe călcîie, resemnată şi posomorîtă, îşi deschise ochii şi urmări gesturile convenţionale ale părintelui Garza, în timp ce murmura cu glas scăzut. Ea ştia totul pe de rost, dar — simţindu-se frustrată de micul ei extraz — arunca din cînd în cînd cîte o căutătură spre spaniolii care o furaseră.

Pentru ea erau fiinţe deosebit de respingătoare ; cum ar fi putut cineva să considere frumoase nişte făpturi atît de necuviincioase ? Prezenţa doctorului Schumann, omul acela bun şi înţelept, era consolatoare pentru ea. Simţea că-l cunoaşte bine, a, era genul de om pe care îl înţelegea şi care putea s-o înţeleagă. O amintire tandră, însorită, a lunii de miere petrecută la Salzburg, se înălţa în mintea ei, ca o mică pictură încadrată în ramă de aur, noul, minunatul ei soţ, care avea să fie veşnic minunat cu ea, stînd în prima cameră pe care o împărţiseră la Hanul „Calul Bălan" din St. Wolfgang. Fermecătoarea lumină verde a verii plutind pretutindeni ; vaporaşul alb întorcîndu-se dintr-o excursie făcută în jurul lacului, şi toţi pasagerii coborînd pe un chei nu mai lat decît catedra unei clase, întîmpinîndu-l de parcă s-ar fi întors de peste şapte mări... şi globuleţele aurite dănţuind în spuma fîntînii, la Hellbrunn, şi scumpii de pitici şi gnomi, făcuţi din sticlă mată, multicoloră, care trăgeau cu coada ochiului la ei, de prin gardurile vii şi răzoarele de flori ! Ah, spaniolii aceia, cu feţele lor aspre şi ochii plini de

ură, dacă ar fi văzut vreodată statuia de marmură albă a împărătesei martire Elisabeta, la Hellbrun, ar fi înţeles şi ei ce este frumuseţea... Călătoria aceea era tristă, poate ultima întreprinsă de ea pe lumea aceasta, şi ce păcat că majoritatea persoanelor din jurul ei erau atît de antipatice. Simţea o singurătate atît de amară, roasă de dorul soţului, încît într-o noapte izbutise să adoarmă imaginîndu-şi că ar putea să se scoale din pat şi să coboare în cală, stînd pur şi simplu acolo, lîngă sicriul lui, în beznă, de dragul scumpei lui tovărăşii. Apoi, în somn chiar coborîse, şi acolo în uşă stătea soţul ei, strălucind ca un clar de lună peste întinsul mării şi-i spuse, fluturîndu-i mîna : „Du-te îndărăt, du-te îndărăt, du-te îndărăt", doar atît şi nimic mai mult, de trei ori, şi dispăruse. Se trezise stăpînită de spaimă, aprinsese lampa de la căpătîi şi începuse să-şi rostească mătăniile [1]; iar acum nu avea încotro, trebuia să se resemneze să nu-l mai vadă niciodată în această biată lume şi să caute a nu-şi lăsa inima împietrită faţă de ticăloşi şi nenorociţi — căci cu siguranţă că spaniolii aceia înfiorători erau şi una, şi alta. Totdeauna nutrise o credinţă nespus de profundă că făpturile omeneşti nu doreau decît să fie liniştite şi fericite, fiecare în felul ei, dar sălăşluia în ele un spirit al răului care-i făcea să nu se poată lăsa în pace unii pe alţii. Dorinţa unui om trebuia totdeauna să o încalce pe-a altuia, totdeauna trebuie să-ţi iei bunul pe socoteala altcuiva. Sau, cel puţin, aşa se părea. Dumnezeu să le dăruie tuturor iertarea lui.

Herr Löwenthal, rătăcind morocănos, de unul singur, după ce-şi pusese filacterele şi-şi spusese rugăciunile de dimineaţă. se necăjea fără nădejde din pricina tratamentului aplicat de Herr Rieber. Nu se plîngea de cuvinte aspre, fiindcă Herr Rieber aproape că nici nu i se adresa, iar dacă Herr Löwenthal punea şi el o întrebare cuviincioasă, nu căpăta alt răspuns decît un mîrîit. Necazul era că Herr Rieber se comporta ca şi cum ar fi fost singur în cabină şi ar fi dispus de toate drepturile şi de întregul spaţiu. Dădea in lături lucrurile personale ale lui Löwen-

[1] La catolici, şir de rugăciuni, închinate Fecioarei ; fiecare şir de 50 începe cu un „Tatăl Nostru".

thal de parcă ar fi fost simple gunoaie aflate în calea lui. O dată măturase cu mîna pe duşumea, de pe poliţă, toate obiectele de toaletă ale lui Löwenthal, spărgînd un flacon bun, cu loţiune pentru ras, şi nici măcar nu avusese decenţa de a pretinde că fusese un accident.

Dacă Herr Löwenthal îşi atîrna pijamaua în debara, lîngă garderoba lui Herr Rieber, acesta, cu o expresie scîrbită, plictisită, apucînd pijamaua între degetul mare şi arătător, o scotea de-acolo şi-i dădea drumul pe duşumea. Şi toate astea, băgaţi de seamă, executate cu insolenţa cea mai sigură de sine ca şi cum ar fi ştiut că poate cuteza absolut orice, că poate merge cît de departe, fără teamă de consecinţe.

Herr Löwenthal, acceptînd toate aceste şicane fără a formula vreun protest, luînd, cu durere, hotărîrea de a îndura în tăcere şi a aştepta cît putea de răbdător sfîrşitul acelei monstruoase situaţii, îşi petrecea o bună parte din timp încercînd să-şi găsească şi el un loc unde să-şi îndese bunurile, şi care să nu poată fi reclamat de Herr Rieber. Îşi reîmpachetă valiza şi cutiile cu mostre, îşi puse noul stoc de articole de toaletă într-o sacoşă şi le plasă pe toate în colţul opus cuşetelor, la picioarele canapelei şi sub ea. O dată le găsi iar puse grămadă în mijlocul duşumelei şi altă dată stivuite talmeş-balmeş pe cuşeta de jos. Era clar că n-avea să pună capăt acestei persecuţii. Herr Löwenthal, cu o doză de umor acru, începu să vadă în persoana lui Herr Rieber pe acel fabulos spiriduş german al casei, gata de pozne, un duh răzbunător. Nici un duh al răzbunării n-ar fi putut fi mai stăruitor în răutatea lui. De vreme ce aşa stăteau lucrurile, ce n-avea oare să mai născocească Herr Poltergeist spre a se face nesuferit, înainte ca vaporul să ajungă la Bremerhaven ?

Cu întrebarea aceea întunecată pironită în minte, Herr Löwenthal privi de pe punte în mica bibliotecă şi văzu cum se desfăşoară acolo serviciul divin. Îşi reţinu impulsul de a scuipa, pînă ce ieşi din raza vizuală a credincioşilor ; pe urmă, cu gura umezită de silă, se duse la balustradă şi scuipă ca pe uscat, în vînt, care-i aduse stropii îndărăt, în obraz. Simţind cum blestemul îi era astfel întors, chiar peste dinţii lui, întregul trup îi fu năpădit de o groază superstiţioasă, fiorii îi mişunau prin sînge ca şoarecii, îi scu-

lură nervii, din creştet pînă-n tălpi. „Doamne fereşte", — rosti cu glas tare, cu autentică evlavie, şi se trînti, tremurînd tot, în cel mai apropiat şezlong, de pe punte.

Peste cîteva minute, părintele Garza ieşi afară, arătînd foarte înviorat şi bine dispus după îndeplinirea îndatoririlor sale religioase, ridicîndu-şi poalele sutanei şi afundîndu-şi mîna pătrată, osoasă, în buzunarul de la pantaloni, să scoată un pachet de ţigări. Părintele Carillo i se alătură. Chipurile amîndurora radiara prietenos spre Herr Löwenthal, a cărui privire era pironită asupra lor, fără să-i vadă.

— Bună dimineaţa, spuseră afabil părinţii, într-o germană foarte stricată, şi părintele Garza adăugă :

— O zi frumoasă avem noi astăzi.

Păşiră încet mai departe şi Herr Löwenthal, prăbuşit în abisul lui de jale, nici măcar nu-i auzi, pînă se depărtaseră. Îşi veni în fire, cu mare caznă, şi spuse pierdut : *Gutten Morgen* adresîndu-se văzduhului pustiu şi oceanului care-şi rostogolea nepăsător valurile.

Cum pe bord nu se afla nici un cleric luteran, căpitanul îşi asumă răspunderea respectării riturilor religioase potrivite cu ziua aceea. La orele unsprezece, toţi oaspeţii de la masa lui, cu excepţia doctorului Schumann şi a lui Frau Schmitt, se adunară în salonul principal, iar acolo li se alăturară Herr Wilibald Graff cu nepotul lui, Herr Glocken şi familia Lutz, soţii Baumgartner şi băiatul lor, Hans. Pînă şi Wilhelm Freytag, care se nimerise de mai-nainte acolo, rămase la slujbă. Căpitanul citi cîteva versete din Sfînta Scriptură, cu glasul lui cel mai imperios, şi rosti rugăciunile adecvate, iar membrii congregaţiei sale ascultară respectuoşi, cu capetele plecate. Fiecare intonă mai multe imnuri voioase, care făceau să-ţi salte sufletul, şi glasurile lor neabătute, calde, le purtară de la un capăt la celălalt al vasului, pînă şi în bar, unde barmanul stătea şi le asculta gînditor, cu faţa încîntată, dînd din cap în tact şi fredonînd cu gura închisă.

Frau Hutten, Frau Rittersdorf şi Frau Schmitt, retrase în partea umbrită a punţii, se pregăteau să stea acolo în plictiseala duminicală, aşteptîndu-şi prînzul. Herr Profesor Hutten lua parte la o conversaţie cu Căpitanul şi cu

Doctorul Schumann, la mică distanță de ele. Glasurile lor erau potolite și manierele denotau franchețe, așa că femeile renunțară la încercarea de a prinde ceva cu urechea, iar Frau Hutten, observînd că Frau Rittersdorf scria ceva în agenda ei, păstra o tăcere plină de stimă, morfolind distratã cu degetele urechile retezate scurt ale lui Bebe.

„Se pare că acești tineri americani", însemna cu scris îngrijit Frau Rittersdorf, „au, pînă la urmă, niște nume cu totul comune, Scott și Brown. Fără îndoială că numele originar era Braun și poate că tînăra e de obîrșie germană, deși aș detesta să cred asta. Cu greu ți-ai putea imagina o persoană mai ne-germană sub toate aspectele. Angel și Darling sînt poreclele drăgăstoase pe care și le iau. De un prost gust desăvîrșit, desigur, și mult exagerate, după toate, deoarece nici unul din ei nu e cîtuși de puțin atrăgător. Ea este o uscătură, ca prea multe alte femei americane — pînă și cele frumoase nu au o prospețime reală. ci par ori ca niște scînduri pictate, ori gata-gata să se ofilească. Mi s-a afirmat, din surse competente, că această stare este cauzată de obiceiul lor, aproape generalizat, de a-și pierde virginitatea la pubertate sau chiar mai devreme, ducînd după aceea o viață în ultimul hal de promiscuă. Dar această tînără nu este frumoasă, nici pe departe ; opiniez că trebuie să fi întîmpinat dificultăți pentru a-și pierde virtutea, la orice vîrstă. Cît despre tînăr, presupun că ea reprezintă cea mai bună parteneră ce și-ar putea dobîndi, și este, într-adevăr, chiar tot ce merită".

Își vîrî stiloul în despărțitura îngustă de pe dosul agendei și se aplecă voioasă pe spate, gîndindu-se că îi plătise cu vîrf și îndesat acelei perechi, pentru vina de a o fi indus în eroare, la început.

Se întoarse să-i vorbească doamnei Hutten, cînd atenția îi fu oprită de ciudata purtare avută de Herr Rieber și Fräulein Spöckenkieker, care se angajaseră, la balustradă, într-o hîrjoană din cele mai nelalocul lor. Herr Rieber își pusese după gît eșarfa verde și albă a doamnei, iar ea îl cam trăgea, ca de hățuri, de ambele capete. Frau Rittersdorf își desfăcu cu un pocnet *face-à-main*-ul,

îndreptîndu-l o clipă în sus. Da, fata aceea se prefăcea că leagă un nod sub bărbia lui Herr Rieber, dar în realitate îi trăgea un fel de laţ în jurul beregatei, pînă ce el începu să întindă spasmodic mîinile, după aer, şi zîmbetul său radios aproape pieri, înecat într-un nor albastru de vine încordate. Atunci fata slăbi nodul şi martirul, bine dispus, execută o pantomimă, exprimîndu-şi recunoştinţa de a fi readus la viaţă.

Întreaga lui atitudine era de-a dreptul jignitoare pentru Frau Rittersdorf. Era nepotrivit cu demnitatea unui bărbat să se supună persecuţiilor amoroase, din partea oricărei femei, indiferent cît de irezistibile erau farmecele acesteia. Mai indicat era să te comporţi la modul opus, căci încununarea feminităţii era suferinţa pătimită de dragul iubirii. Prin alcătuirea trupească a doamnei Rittersdorf trecu un veritabil fior de excitare senzuală, în timp ce încerca să-şi imagineze ce s-ar fi întîmplat dacă ea s-ar fi hazardat vreodată, în mod oricît de jucăuş, să-l strangulezе pe Otto al ei.

— Hai să bem nişte bere ! ţipă voios Herr Rieber, îndesîndu-şi eşarfa în buzunar, de unde atîrna ca o coadă, şi neruşinata pereche se depărtă în goană, urmată de un şir de priviri cenzuratoare. Frau Rittersdorf îi făcu lui Frau Hutten remarca, cu glas dulce, caritabil :

— Dacă ai judeca totdeauna după aparenţe, cît de des ai fi silit să te gîndeşti la cele mai rele lucruri.

Frau Hutten se clinti, lenevoasă şi, după ce reflectă puţin, răspunse cu indulgenţă :

— A, bine, se pare că nici unul din ei nu e căsătorit. Cine ştie, s-ar putea să iasă o partidă.

Micuţa Frau Otto Schmitt riscă un comentariu :

— Par destul de ciudat asortaţi. Totdeauna îmi place să văd că bărbatul e mai înalt decît femeia.

Cele trei observară apoi că Herr Professor Hutten, Căpitanul Thiele şi Doctorul Schumann erau încă absorbiţi în discuţia lor, la o distanţă sigură de femei. Îşi lăsară frîul slobod limbilor lor muiereşti, fără teama de a fi auzite de bărbaţi, pentru care asemenea flecăreală era totdeauna banală, nedemnă şi oferea o pradă bună pentru simţul lor masculin al ridicululuі.

— Fräulein Spöckenkiker este o femeie divorţată, aşa am auzit, zise Frau Rittersdorf. Mi s-a dat a înţelege că ar fi o femeie de afaceri, conduce un fel de negoţ de lenjerie, are trei prăvălii şi şi-a păstrat în toate împrejurările numele de fată. Nu e de mirare că nu mai are soţ. Asta ar putea să explice şi manierele ei, sau mai bine zis, lipsa de maniere.

— Eu doream să-mi continui cariera de profesoară, după căsătorie, spuse Frau Hutten, cu mîndrie de soţie, dar soţul meu nici n-a vrut să audă de-aşa ceva. Mi-a zis că soţul întreţine familia, iar nevasta creează un cămin fericit pentru amîndoi. Asta este misiunea ei sfinţită, zicea el, şi trebuie să fie împiedicată cu orice preţ să o abandoneze. Şi aşa a şi fost. Din ziua aceea şi pînă astăzi, nu m-am ocupat decît de gospodărie, afară de munca depusă ca secretară a soţului meu.

Frau Schmitt roşi.

— Eu am predat ani de zile, spuse ea, în aceeaşi şcoală cu soţul meu, care avea o sănătate şubredă, era aproape invalid, după război. Nu putea să răspundă integral de orele unei catedre. Pentru el era important să nu fie supraaglomerat cu lucrul. Nu aveam copii, ce altceva aş fi putut face ? În căsuţa noastră simplă nu aveam destulă treabă de făcut ca să-mi ocup tot timpul. Nu, am fost chiar bucuroasă să-mi ajut soţul. Şi am avut, totdeauna, un cămin fericit.

Tonul ei era amabil, defensiv şi exprima mulţumire de sine.

— La urma urmei, nu putem stabili reguli fixe, comentă Frau Hutten, depinde totdeauna de dorinţa soţului. În ce mă priveşte, am trăit doar ca să-i fac pe plac soţului. Acum, indiferent de felul cum se desfăşura viaţa în ţara aceea străină sălbatică, în sfîrşit, ne ducem cu toţii acasă. Dar nu poate fi acelaşi lucru, se adresă ea către Frau Rittersdorf. Nimic nu mai poate fi la fel. Ne-am dus în Mexic în 1912, neprevăzînd nimic din dezastrul care avea să se abată asupra mult iubitei noastre patrii. Din fericire, profesorul are vedere foarte slabă şi a suferit încă din tinereţe de picior plat, pentru el nu s-a pus nici o clipă chestiunea să plece pe front...

— Din fericire ? răsună glasul lui Frau Rittersdorf, arcuindu-şi sprîncenele a mirare. Din fericire, soţul meu era un minunat, desăvîrşit specimen de bărbat, ca resurse fizice, un căpitan care a trăit trei ani de serviciu militar în linia întîia. Şi, pot spune, acolo unde era bătălia mai aprigă. A primit Crucea de Fier pentru curajul supraomenesc dovedit în acţiune şi a fost ucis pe cîmpul de bătălie... Nu este straniu ca războiul să nimicească asemenea oameni, pe cei bravi, pe cei cu suflet nobil, întregi la trup, părinţi nepreţuiţi, şi să-i lase în viaţă pe cei cu defecte, pentru a duce mai departe rasa ? Vai, de nenumărate ori mi-am pus această întrebare, în anii scurşi de cînd am rămas singură, şi nu pot găsi un răspuns !

— Lumea are nevoie de învăţaţi şi de gînditori la fel de mult ca şi de ostaşi, rosti cu blîndeţe Frau Hutten. (Era oţelită, călită împotriva acestei polemici, făcînd parte din categoria femeilor care admiră împlinirile intelectuale şi se prosternă plină de evlavie în faţa superiorităţii morale.) Dar înţeleg foarte bine ce sentimente aveţi în această problemă.

— Soţul meu, interveni Frau Schmitt, era un ostaş brav şi în acelaşi timp un strălucit cărturar. Calităţile acestea nu sînt incompatibile. Soţul meu...

Se opri, răsuflînd lung, ceea ce-i aduse lacrimi în ochi, ca o pompă dintr-o fîntînă. Faţa-i zvîcnea, întinse orbeşte mîna după batistă. — Nu a fost mai bun decît un cadavru viu, în toţi anii aceştia, zise, cu un nod în gît, un cadavru viu, în toţi anii aceştia.

Cu stăpînire de sine şi, poate, cu o uşoară nuanţă de satisfacţie, cele două femei observară cum îşi dă pe faţă sentimentul. Femeile trebuie neapărat să plîngă, fiecare vărsînd propriile-i lacrimi pentru necazurile sale personale, la vremea ei. Scutite de lacrimi în momentul acela, pe chipurile lor se întipărea totodată o uşoară expresie de dezaprobare. Frau Schmitt apărea în ochii lor ca o persoană care cam face paradă de suferinţa ei, şi totuşi nu se puteau împiedica să remarce, cu o notă de ostilă critică, că în pofida crepului de văduvă, purta la gît un lanţ de aur greu, cu un medalion voluminos — neadecvat, în cel mai indulgent termen. Frau Schmitt văzu cum privirile

convorbitoarelor se plimbau în jurul gîtului și a pieptului său, și nefiind și ea decît tot o femeie, le ghici gîndul. Își puse mîna peste medalion, zicînd :

— E portretul soțului meu. L-am purtat de-atîta vreme, încît nu mai pot fără el !

Într-o tăcere destul de prelungită, nu lipsită de spini, Frau Schmitt se ridică, cu nasul ei mic și pleoapele stacojii.

— Scuzați-mă, zise ea. Balansîndu-se pe vîrful pantofilor cu toc plat, le ocoli pe cele două doamne și se îndreptă, cu mers nesigur, spre ușă. Se opri acolo și se lipi de perete, să-i facă loc bătrînului bolnav din fotoliul pe rotile. Deasupra țestei gălbejite, pergamentoase, domina fața mînioasă a tînărului, care încercă să-și croiască drum cu grosolănie, aproape mai-nainte ca Frau Schmitt să se fi putut feri din drumul lui.

— Oprește-te, zise bolnavul, cu glas cavernos, înălțîndu-și mîna, apucînd mîneca lui Frau Schmitt între arătător și degetul mare. Ea tremură și nu îndrăzni să se miște, ca și cum ar fi înhățat-o o stafie. — Ești în suferință, copila mea ? întrebă moșneagul. Dă-mi voie să te ajut. Haide, mergi alături de mine și povestește-mi ce te frămîntă.

— A, nu, nu, șopti grăbit Frau Schmitt. Nu am nimic. Vă mulțumesc, vă mulțumesc mult de tot. Sînteți foarte bun.

— Dumnezeu este bun prin mijlocirea mea, unealta, slujitorul lui, glăsui bolnavul. Eu, Wilibald Graff, îți pot tămădui durerile prin harul lui, doar dacă ai credință...

— Unchiule, zise băiatul cu glas răgușit de turbare, blocăm trecerea.

Împinse violent fotoliul înainte, și degetele lui Herr Graff, care se mai agățau încă, lunecară de pe mîneca lui Frau Schmitt.

— A, *nu !* exclamă ea, trecînd zorită pe lîngă bolnav, cu corpul încordat în fugă, mulțumesc !

Șocul provocat de propunerea lui blasfemătoare îi uscase lacrimile, mîhnirea făcu loc unei temeinice indignări cuvioase, și peste cîteva minute discuta cu soții

Baumgartner, care zăcuseră într-o lugubră izolare familiară în salonul principal. Herr Baumgartner purta scurta bătălie cotidiană împotriva poftei sale după un coniac cu sifon, iar soţia aştepta cu sînge rece momentul cînd el avea să-şi recunoască înfrîngerea. Hans îngenunchiase pe un scaun, lîngă fereastră, privind marea şi aşteptîndu-şi paharul cu sirop de coacăze. Atunci maică-sa urma să stea între el şi tatăl lui, cu capul pe mînă, şi — dacă era cu putinţă — n-avea să-i slăbească din ochi pe amîndoi, măcar o clipă. Hans tropăi pe loc şi suspină, văzîndu-l pe Ric şi Rac cum se caţără taman pe balustradă, aplecîndu-se mult deasupra apei, ţipînd unul la altul, deslănţuiţi şi liberi. Îl zăriră şi scoaseră limba la el. Rac îi întoarse spatele, îşi flutură în sus fustiţele şi-i arătă fundul pantalonaşilor. La vederea acestui afront, băiatul se chinci puţin, ascunzîndu-se îndărătul fotoliului tapiţat, şocat, dar nu în mod neplăcut. Pînă atunci nu mai văzuse o fetiţă făcînd aşa ceva.

Frau Schmitt îi spuse lui Frau Baumgartner :

— Închipuiţi-vă, un om cu un picior în groapă... şi Frau Baumgartner remarcă, aproape cu sfială, că ea personal cunoscuse anumiţi oameni, care nu totdeauna se bucurau de cea mai bună sănătate, dar aveau puterea de a tămădui. Uneori părea, realmente, că le dăruiau celor din preajmă propria lor sănătate, aşa că nu le mai rămăsese nici un pic pentru ei.

Frau Schmitt clătină din cap.

— Faţa lui nu arată bunătate. M-a înspăimîntat, cu înfăţişarea şi ochii lui.

Herr Baumgartner se încruntă de suferinţă, gemu încetişor şi zise :

— Pe vremuri trăiau, cu siguranţă, sfinţi care puteau tămădui sufletul la fel de bine ca şi trupul.

— El este luteran, rosti impulsiv Frau Schmitt, cum ar putea fi un sfînt ?

Frau Baumgartner se crispă puţin, tonul şi atitudinea ei trădînd o totală iritare.

— Noi sîntem tot luterani, zise ea. Avem şi noi sfinţii noştri.

— O, Doamne, zise Frau Schmitt, vă rog să mă credeţi, cînd vă spun că niciodată n-aş jigni, cu bună ştiinţă,

sentimentele religioase ale nimănui... Vai, pentru mine asta e un lucru de neiertat ! Sînt sigură că nu m-am exprimat clar...

— Mi-e teamă că v-aţi expus, într-adevăr, foarte clar părerea, zise Frau Baumgartner, nedînd îndărăt măcar cu o iotă. Sînt sfinţi în fiecare confesiune. Dar presupun că voi, catolicii, credeţi că în ochii Domnului nu există nimeni în afară de voi, presupun că n-aţi putea admite că şi eu sînt, în egală măsură, copila Domnului...

— Vai, te rog, Frau Baumgartner, strigă mica Frau Schmitt, care în momentul acela părea gata să leşine. Da, sîntem cu toţii copiii Domnului, şi nici n-am visat altceva vreodată. Cînd am spus că nu aveţi sfinţi în confesiunea voastră, de vină era ignoranţa mea — nu *ştiam* că aveţi sfinţi, nimeni nu mi-a pomenit vreodată de asta ! Credeam că numai biserica catolică are sfinţi — iertaţi-mă !

Întindea spre ea mîinile împreunate.

— Cine sînt aceştia ?

— Cine să fie ? întrebă Frau Baumgartner, distrasă de expresia ivită pe faţa soţului ei, care însemna că avea de gînd să comande un coniac cu sifon.

— Sfinţii dv. ? întrebă Frau Schmitt, arzînd de dorinţa de a învăţa.

— A, Doamne sfinte, ce întrebare, replică Frau Baumgartner, animată de dorinţa fermă de a pune capăt scenei. Nu discut niciodată despre religie, cu nimeni. Vino, Hans — îşi strigă fiul — o să bem suc de coacăze.

Cu faţa întoarsă de la Frau Schmitt, îi ignoră prezenţa în mod definitiv şi categoric, şi-o lăsă să stea acolo, simţindu-se profund şi pe nedrept ofensată. Pentru a mia oară, Frau Schmitt simţea că — pînă şi cînd vădeşti cea mai mare bunăvoinţă posibilă, neavînd altceva decît bunătate în inimă — este tare greu să fii cumsecade, nevinovat, prietenos, simplu, într-o lume unde nimeni nu pare să-şi înţeleagă aproapele, sau să-i arate simpatie. Mult prea adesea părea că nimeni nu dorea cu adevărat să încerce măcar a fi caritabil.

Căpitanul Thiele, în convorbirea avută cu Herr Professor Hutten şi Doctorul Schumann, menţionă incidentul

petrecut la clasa a treia, în dimineaţa aceea. Rebarcă, cu tonul detaşat al unui personaj a cărui autoritate nu poate fi contestată, că dacă se mai producea vreo tulburare în mijlocul acelei adunări, indiferent din ce motiv, el avea să-i pună pe provocatorii incidentului în lanţuri, pentru tot restul călătoriei. Ţinea să-şi vadă ocupată mica lui carceră, şi-acum stătea goală. Doctorul Schumann menţionă că i se spusese că unul din oameni se alesese cu nasul spart, celălalt cu bărbia tăiată. Cînd coborîse să vadă situaţia cu ochii lui, îi găsise pe amîndoi simţindu-se foarte bine ; pusese un mic plasture pe nas şi făcuse două cusături la bărbie. Herr Professor fu penibil impresionat aflînd că bătaia avusese ca temă religia.

— Religia ? ripostă trufaş Căpitanul. Dar ce ştiu ei despre asta ? şi înlătură subiectul.

Professor Hutten îl consideră însă îndeajuns de interesant pentru a-l pomeni soţiei sale şi lui Frau Rittersdorf. Întîlnindu-l pe punte pe Arne Hansen, Frau Rittersdorf îşi luă inima-n dinţi şi îl întrebă dacă aflase alte detalii despre harţa de la clasa a treia. Hansen, care nici nu se trezise de-a binelea, nu aflase nimic, dar întrebă pe-un marinar care trecea pe lîngă el şi acesta îi spuse că fusese o bătaie destul de crîncenă, deşi scurtă. El pierduse spectacolul, dar auzise că adversarii scoseseră amîndoi cuţitul.

Frau Hutten, scoţîndu-l la aer pe Bebe, dădu peste familia Lutz şi, stăpînită de oarecare agitaţie, le spuse ce auzise de la soţul ei, ce credea ea că auzise, şi cei trei Lutz căpătară impresia că se dezlănţuise o răfuială pe scară mare, participînd şi încleştîndu-se orbeşte toţi criminalii periculoşi care pîndeau în umbră jos, şi însoţită de multă vărsare de sînge.

Herr Lutz îl întrebă pe Herr Glocken, care se plimba, legănîndu-şi braţele lungi, fluierînd fals o arie nemelodioasă, dacă auzise de bătălia de la clasa a treia, adăugîndu-şi speranţa ca plîngerile pasagerilor să fie rezolvate spre satisfacţia lor. Altminteri or să ne taie gîtul la toţi — spuse el, crezînd doar pe jumătate ce spunea. La auzul unei neghiobii atît de scandaloase, Frau Lutz se făcu toată palidă şi adăugă, după opinia ei personală,

că încăierarea fusese probabil determinată de calitatea hranei.

— Poate ați observat că nici hrana noastră nu se îmbunătățește, sublinie ea.

Herr Glocken fu încîntat să descopere că Wilhelm Freytag nu știa nimic despre incident.

— Ciudat, comentă Freytag, abia acum cîteva minute l-am văzut pe doctorul Schumann și nu mi-a suflat o vorbă despre asemenea întîmplare.

Dar el privea lucrurile cu inima ușoară.

— Va-să-zică, colo jos se și bat ? Bun, zise, bun. Și, pe ce chestie ?

Herr Glocken habar n-avea. Părerile erau împărțite. Oamenii se împrăștiară care-ncotro prin bar. Glasul tunător, intolerant, al lui Arne Hansen putea fi auzit spunînd în engleză unui întreg cerc de auditori înșirați pe taburetele înalte de la bar :

— Cînd flămînzesc cu toții, în zdrențe, transportați ca vitele, numai că nu și la fel de bine îngrijiți, ia să vedem dacă ghiciți din ce s-au luat ? Religie. Dumnezeule ! Își sîngerează reciproc nasurile, fiindcă unul îngenunchează și altul nu.

— Poate că religia este singurul subiect asupra căruia au și opinii, zise doamna Treadwell, învîrtindu-și încetișor halba cu bere, ca să se mai ridice iar spuma.

— Ah, exclamă deznădăjduit comisarul de bord, aflat lîngă ea, vă rog să nu clătinați berea. O veți strica.

— Regret, spuse doamna Treadwell, zîmbindu-i și punîndu-și jos halba.

Hansen se aplecă înainte, și ochii săi pali îi scăpărară sub sprîncenele înnodate.

— Opinii ? Ce fel de opinii ? Ce știu ei, ca să aibă opinii despre ceva ? Numai grăsunul are opinii, și Căpitanul susține că urmează să fie pus în lanțuri... Asta lămurește cît drept la opinii au acești oameni.

— Scuzați-mă, domnule, spuse comisarul de bord, Căpitanul a spus doar că, dacă grăsunul va mai provoca dezordini, el va...

— Și cine are căderea să judece ce înseamnă dezordine ? răcni Hansen.

— Cum așa, păi Căpitanul, bine-nțeles. spuse comisarul de bord, prompt. dar cam slingherit, ca și cum ar fi avut de-a face cu un lunatec. Hansen clătină din cap, aprobator.

— Întocmai, încuviință el cu acreală.

— Cum ar putea cineva să aibă o opinie onestă despre religie, interveni David, și Jenny observă că vorbea cu un ușor accent spaniol, una din deprinderile lui cele mai iritante : ea o eticheta afectare curată, deși David respingea categoric critica și pretindea că era rezultatul natural al faptului că opt ani în șir vorbise aproape fără întrerupere spaniola.

— Toate pretențiile nu sînt altceva decît o prejudecată ridicată împotriva altei prejudecăți. Porniri oarbe, fiecare luptînd să domine el... Oamenii iubesc dreptul de a se urî unii pe alții, beneficiind de o sancțiune morală. Baza reală a chestiunii religioase este politică...

— Întocmai, tună Hansen. Totul este politică, cine a spus altfel ? Cui i-ar păsa cît negru sub unghie ce religie are un om dacă religia n-ar fi o parte din politică ? Cineva intra în închisoare, în cazul ăsta ? Omul care se declară împotriva religiei. De ce ? Nu pentru că nu-i place biserica, ci fiindcă acțiunile lui tulbură guvernămîntul, biserica și guvernămîntul sînt așa !...

Hansen înălță două degete lipite...

— Ar putea să tot doboare la altare, de dimineață pînă seara, și cui i-ar păsa ? Nimeni, dacă ar fi la mijloc numai religia.

Își întoarse fața încruntată spre Freytag, ca spre o persoană care știa adevărul. — Nu-i așa ?

Freytag rosti, cu glas calm, cumpănit :

— Poate că omul al cărui altar a fost doborît e capabil să se bată din motive pur religioase. Acțiunea lui ar putea fi utilă și unui partid politic, dar sentimentele lui personale nu au nevoie de nici un fel de semnificație politică. Nu presupun că vreunul din cei doi indivizi ar putea oferi o explicație rațională a faptului că s-au lovit, dar îmi place să cred că măcar una din părți a avut un mobil mai bun decît politica.

(„Acum într-adevăr mi-eşti simpatic !“ îşi spuse Jenny în sinea ei, şi îşi ascunse faţa satisfăcută îndărătul halbei înclinate.)

— Mai bun ? întrebă Hansen, şi glasul lui grav se umbri de reproş şi mîhnire. Crezi că e mai bine ca religia să-i amăgească pe aceşti bieţi oameni, încît să se lupte între ei, în loc să se lupte uniţi împotriva duşmanilor comuni ?

Suferinţa şi indignarea lui erau reale, dar originile lor rămîneau atît de misterioase pentru ascultători, încît nimeni nu-i putu da un răspuns. Doar comisarul de bord îşi plesni limba de dinţi, de cîteva ori, şi-l ameninţă cu degetul, scuturîndu-şi căpăţîna mare, cu o gravitate paternă. Hansen nu-l luă în seamă.

Herr Baumgartner îşi spuse cuvîntul, de la masa lor, cu un glas pătruns de adîncă emoţie.

— Eu sînt un suflet pierdut, poate, zise avocatul, dar nu voi tăgădui niciodată puterea adevăratei religii. Ea este izvorul spiritual al civilizaţiei noastre, unica noastră speranţă în eternitate. Săraci aşa cum putem fi acum, ce-am mai ajunge şi fără ea ?

Hansen se roti şi îşi coborî privirea spre Herr Baumgartner, pe sub sprîncenele-i pale.

— Care religie adevărată ?

— Toate sînt adevărate, replică vajnic Herr Baumgartner.

— Au, exclamă soţia lui, scoţînd un firav ţipăt prelungit, *Cum poţi spune tu asemenea lucru ?*

Herr Hansen nu-i acordă nici o atenţie lui Frau Baumgartner.

— Civilizaţie, zise el, cu dispreţ manifest, dă-mi voie să-ţi spun eu ce este. Mai întîi vine soldatul, pe urmă neguţătorul, pe urmă preotul, pe urmă legiuitorul. Neguţătorul închiriază braţul soldatului şi-l angajează pe preot să cucerească ţara în numele lui... Mai întîi vine soldatul, care e un ucigaş ; pe urmă preotul, un mincinos ; pe urmă neguţătorul, un tîlhar, şi tustrei îl aduc pe ligiuitor să le fabrice legi şi să le apere isprăvile, şi iată cum s-a clădit civilizaţia noastră !

Herr Baumgartner se dezumflă și închise ochii și păru dispus să replice. Soția lui își încleștă buzele și-l împunse cu vîrful piciorului, așa că rămase tăcut.

— Ce-ai de zis despre artist ? întrebă Jenny, asmuțindu-l. Ce-i cu el ?

— El vine la urmă, pretinde că totul e ceea ce nu e, este un impostor, rosti cu simplitate Hansen, fără a se uita la ea.

Denny, stînd alături de Löwenthal, care repeta într-una, în șoaptă „Bolșevic ! bolșevic !“ rămăsese foarte posomorit în timpul acestei expuneri a vederilor lui Hansen. În clipa aceea izbucni într-un ris zgomotos. Nimeni nu-i ținu isonul. El se simți confuz și copleșit de o jenă care-i roși toată fața.

— Impostori, ha. are dreptate, zise el, la nimereală. Impostori !

— Mi-ar place să văd ce se petrece cu-adevărat, îi zise Jenny lui Freytag, care-i urmărise reacțiile pe obraz. Sînt de părere că, dacă grăsunul e băgat la carceră, s-ar cuveni să organizăm pichete în fața cabinei căpitanului, să ieșim cu steaguri și să transformăm toată povestea asta într-o zi mare...

Freytag o urmă, și un răstimp se uitară la oamenii de pe puntea clasei a treia, dar acolo nu se întîmpla nimic care să iasă din comun. Bărbații stăteau tolăniți pe punte și jucau cărți, femeile își alăptau pruncii sau spălau rufele, lumina dogoritoare a soarelui se revărsa asupra lor, nu apărea nici un semn de frămîntare.

La celălalt capăt al vasului găsiră familiile Lutz și Hutten, studenții cubani și pe Herr Glocken, stînd în șir și uitîndu-se jos, unde învelitoarea de pînză fusese luată de pe zăbrelele luminatorului ca să lase aerul să pătrundă în partea unde mîncau pasagerii de la clasa a treia. Prima masă era gata întinsă, alcătuind o priveliște liniștitoare. În roiuri dese ca muștele, oamenii erau strînși ciotcă în jurul meselor încărcate cu uriașele hălci de piept de vacă, găluște, castroane pline cu mîncare de caise, mormane de ceapă verde proaspătă. Se hrăneau într-o tăcere reculeasă, întinzînd brațe lungi după cîte un dărab de pîine, risipite de-a lungul mușamalei albe așternută peste masă. Se rezemau în coate și mîncau, sim-

ţind cum le sînt redate puterile, simţind cum li se re-trezeşte dorul de viaţă. Cei şase studenţi se aliniară şi strigară ceva, prietenos şi barbar, în argoul lor de nepătruns. Cîţiva bărbaţi îşi întoarseră feţele în sus, cu gurile pline, cu obrajii umflaţi, şi le făcură semn cu mîna, bonomi. Aveau feţele scofîlcite, înăsprite, dar ochii lor erau ochii unor oameni obosiţi care, în sfîrşit, au dormit şi au mîncat.

Privitorii se mişcară, un pic plictisiţi de uşurarea resimţită, şi minţile lor eliberate de povară se reflectau în expresiile lor cam atone. Murmurînd între ei ca nişte porumbei, familiile Lutz şi Hutten şi Herr Glocken păreau a fi de acord, în mod vag, că nu e drept să-i tratezi prost pe săraci şi că vor fi cei dintîi care-şi vor exprima această părere, în orice împrejurare. De aceea erau fericiţi să fie cruţaţi de această neplăcută îndatorire, fericiţi să le fie domolite neliniştile şi alinate simţirile caritabile. Acei oameni stranii, străini, nu păreau a fi periculoşi. Era vădit că nu sînt cituşi de puţin maltrataţi, dimpotrivă, savurau un prînz excelent, iar dacă colo jos se aflau şi uneltitori la rele, nimeni n-avea nevoie să-şi facă griji — căpitanul ştia el bine cum să-i potolească.

Jenny şi Freytag zăboviră, la oarecare distanţă, pe urmă se apropiară şi stătură laolaltă, cu mîinile aproape atingîndu-se pe balustradă. Scena absurdă petrecută în noaptea precedentă plutea între ei, şi se putea ca David Scott să apară din nou, în orice clipă, în spatele lor, ca o stafie care revine spre a confirma prima lui bănuială a vinii lor sau, cel puţin, a intenţiilor lor vinovate. Convingerea lui Freytag că era nevinovat căpătă forma unui obscur resentiment împotriva lui Jenny. De ce oare îngăduia acelui David să se poarte ca o secătură, cînd era atît de evident că nu avea asupra ei nici un drept, afară de cît catadixea ea să-i îngăduie ? În adîncurile minţii sale, Freytag credea instinctiv doar în drepturi legale. Mariajul acorda în mod tacit unui bărbat dreptul legal de a-şi brutaliza soţia, pînă la un anumit punct, şi Freytag lua ca un fapt cam de la sine înţeles că soţia consimţise la această stare de lucruri, cînd depusese jurămîntul marital. Toate aceste consideraţii fermentau

obscur în creierul lui, dar un lucru îi era clar — o femeie care îngăduia unui bărbat s-o brutalizeze cînd nu avea nici un drept legal de a proceda astfel, era o proastă, sau şi mai rău. Impresiile pe care i le deşteptase Jenny, aşa cum se prezentau, scăzură şi se răciră în cîteva secunde. S-ar putea să fie în dragoste cu insul acela ? Părea cît se poate de improbabil.

Jenny, întinzîndu-se mult peste balustradă, cerceta cu privirea prin mulţimea din groapa aceea zăbrelită, umbroasă.

— Da, e acolo, zise ea, arătînd cu degetul spre grăsun, care îşi schimbase cămaşa cu una verde ca iarba. Şi mănîncă de zor. Nicidecum nu-i la carceră. Aşa că parada noastră demonstrativă e anulată, ce păcat ! Nu s-a comis nici o injustiţie, nu e o ruşine ?

Atitudinea ei era absolut candidă, iar ochii foarte limpezi şi veseli.

— Injustiţia există, prea bine, zise Freytag, dar îşi are rădăcinile cu mult în urmă şi mai adînc, săditä în însăşi structura noastră, incurabilă. Uite, spuse el, deschis, dacă n-ar exista înjustiţie, cum am putea măcar să concepem ideea de justiţie ? Un bătrîn conferenţiar pe care îl cunoşteam în adolescenţa mea obişnuia să spună : „Noi îndreptăţim Răul şi nedreptăţim Binele“. N-ar fi folosit la nimic să facem un pichet în faţa cabinei Căpitanului.

— A, n-ar fi folosit ? strigă Jenny.

Avea o părere diametral opusă. Socotea că el se mulţumeşte să stea jos, lăsînd ca împrejurările să-i treacă pe deasupra. Nimic nu era incurabil, nici măcar firea omenească. Şi dacă aşteptai să ajungi pînă la rădăcini, nu puteai ajunge nicăieri. Stratul de la suprafaţă era întru totul suficient pentru a-ţi absorbi activitatea ! Dacă vrei ca lucrurile să se schimbe — totdeauna în bine, firește ! — n-ai decît să răstorni cea mai apropiată căruţă cu mere, să risipeşti fasolea din primul sac căzut sub mînă. Ea credea cu fervoare şi aţîţare în grevă, participase la multe, aveau efect, nu exista nimic mai excitant şi mai minunat decît să te simţi o părticică dintr-un tot care acţionează în vederea îndreptării lucrurilor — obţinerea unui salariu decent, condiţii bune de muncă, zi

de lucru mai scurtă — nu conta prea mult ce anume se revendica. Formase pichete de zeci de ori, cu oricare fel de greviști se nimereau să aibă nevoie de pichete, și intrase la închisoare de cîteva ori, și, zău așa, era doar floare la ureche ! Oricum, nu stătea prea mult acolo. Totdeauna venea cineva de la un misterios cartier general, cu buzunarele doldora de bani, așa că se obținea eliberarea pe cauțiune pentru toți, și gata, înapoi în rînd. Niciodată nu se alăturase acelor capete înfierbîntate care o sfătuiau să muște polițiștii și să-i lovească în fluierele picioarelor. Auzise povești sinistre despre brutalități comise de poliție asupra femeilor muncitoare, angajate într-o grevă reală, cînd stăteau în șirul pichetelor sau în temniță, și, după cîte știa ea despre oameni, putea să dea crezare spuselor. Dar era bucuroasă să declare că se descurcase foarte amiabil cu polițiștii, pînă la unul. Totdeauna lega conversație cu ei și încerca să le schimbe convingerile, în drumul spre comisariat, și totdeauna erau de o politețe impecabilă, sau cel puțin decentă, și inaccesibili. Și ei știau bine ce știau și ce credeau, și dacă povestea aceea cu pichetele nu încălca legea, s-ar fi cuvenit s-o încalce. „Și totuși, spuse, unii dintre ei erau realmente drăguți !“

Ar fi putut la fel de bine să fie o tînără care discută despre recepțiile vesele date în sezonul cînd debutase în lumea mondenă. Freytag nu putea s-o ia în serios. Nu spunea unde sau cînd se întîmplaseră lucrurile acelea, nici nu preciza cum de se nimerise să fie amestecată și ea în ele. Unde oare dăduse o tînără fată, aparent bine crescută, peste asemenea relații ? Nici care era crezul care o călăuzise la asemenea acte. Conversația ei degajată și fluentă era plină de omisiuni și pauze pe care părea că ar aștepta din partea lui să le umple din experiența personală avută cu atari episoade. El nu cunoștea nici cel mai mic amănunt despre ele, decît de la distanță : văzuse cum polițiștii rup cordoanele de muncitori formate în fața fabricilor de țigări din Mexic, și îi aprobase din toată inima, așteptînd pînă ce trotuarul era curățat, înainte de a se duce să-și vadă de treaba lui.

Așa că asculta, nu pentru cele ce spunea ea — căci suna ca o năzbîtie puerilă, sau era ceva respingător de

dur și de neglijent, nu putea să se decidă care anume; ci fiindcă micuța ei persoană era plină de o drăgălășenie feminină, în formele-i armonios modelate și dulcile ei rotunjimi. Își dădu seama, cu o acută senzație de consternare, că în ochii lui părea frumoasă, și își aminti prea bine cum la prima vedere îl frapase, în mod cert, ca o făptură cu nimic ieșită din comun. Din umbrele trecutului, din tinerețea sa agitată, veșnic căutînd ceva, consumată înainte de a o cunoaște pe Mary, se înălțară cinci-șase chipuri, cu contururile aburite, aproape uitate. Nici unul dintre ele nu fusese frumos înainte de a le fi iubit, nici unul nu rămăsese frumos de-atunci încoace, unele din ele deveniseră chiar odioase, dar fiecare în parte fusese neînchipuit de fermecător în acea scurtă perioadă cît el le urmărise cu ardoare, prins în mreje și orbit de iluzie. Totdeauna trăia adevărata dragoste și totdeauna era sortită să dureze în veci...

Se îndepărtă de ea brusc și, ușor încruntat, se rezemă pe brațele încrucișate și își lăsă privirea să se odihnească asupra oamenilor de jos. Forfoteau, așezîndu-se în locul altora la mese. Începuseră să fie luate teancurile mari de tacîmuri murdare, tăvile încărcate cu hrana fierbinte erau trîntite iarăși pe mușama. Fața lui Jenny se schimbă, fără nici un motiv pe care să-l fi putut deduce. Amparo și Pepe, cu mutre de dimineață ursuze, se opriră să arunce o privire spre puntea de jos, apoi altă privire, de o insolență calculată, lui Jenny și Freytag, și își urmară drumul, cu fesele lor înguste, demonstrînd o înaltă specializare în balansul grațios.

— N-a fost caraghios Hansen, mai adineauri, în bar, cu biata lui minte strîmbă, încercînd să îndrepte problema justiției ? întrebă Jenny. Toate animalele sînt triste, după ce fac dragoste.

— Cu excepția femeilor și a iepelor, ripostă Freytag.

— Nu știu despre iepe, zise Jenny, dar se pare că dragostea îl înfurie pe Hansen.

— Are un caracter înclinat spre violențe, zise Freytag. Ceva îl tulbură. Geme și urlă și se zvîrcolește în toiul nopții și se ia la harță în mod îngrozitor cu vreun inamic care-l atacă în cușeta lui de sus.

— Un inamic politic, fără îndoială, zise Jenny.

Se desfătă cu înfățișarea chipeșă a lui Freytag, era o încîntare pentru ochii ei. Îi plăcea aerul lui de nevătămător dandy. Toți masculii care-i plăcuseră vreodată, cu excepția lui David, fuseseră frumoși și de-o vanitate diavolească. Decise că asta fusese pierzania ei, această slăbiciune pentru masculi arătoși. Dacă un bărbat era suficient de chipeș, ea îi acorda, fără ezitare, toate calitățile dezirabile. Freytag era aproape prea convențional de chipeș pentru a atrage efectiv. David avea o față mult mai interesantă. Sau n-avea ? În ochii ei miji o expresie clinică : voia să-i vadă oasele.

— La ce te uiți ? întrebă stingherit Freytag, și își stăpîni cu greu impulsul de a-și netezi părul cu mîinile, de a-și îndrepta nodul cravatei. Nu era primul bărbat afectat în acest fel de privirea încordată, dar neîngăduitoare, a lui Jenny.

— La capul dumitale. Îmi place capul dumitale, declară Jenny. Aș vrea să-ți pot vedea creierul...

— O, Doamne, ce idei !

— Creierul are un desen nespus de frumos, zise Jenny, luîndu-l de sus. Poate că ai să mă lași să încerc cîteva desene, luîndu-te drept model !

Asta ar fi putut însemna cîteva ceasuri plăcute petrecute împreună pe punte. I-ar fi plăcut să-l vadă pe David încercînd să facă o scenă din pricina că-i poza.

— Bineînțeles că aș dori, zise Freytag, dar...

— N-o să se întîmple nimic, zise ea, cu voioșie. Pe urmă sări de pe trambulină. Nu-l înțeleg deloc pe David, îi spuse ea. Niciodată n-am pretins că-l înțeleg, și totdeauna mă surprinde lăsîndu-mă să întrezăresc vreo nouă fațetă a firii lui. Mai întotdeauna cînd bea. Și există un soi de adevăr în beție. Eu știu că ceea ce fac și spun cînd sînt beată este tot atît de adevărat ca și celelalte lucruri diferite pe care le fac și le spun cînd sînt cu mintea trează. Nu e decît altă latură a mea care iese la iveală, să ia aer !

— Dumneata te îmbeți vreodată ? întrebă Freytag. Uluitor ! Mie îmi pari o persoană foarte cumpătată.

— Sînt cumpătată chiar și cînd mă îmbăt, zise ea îngrijorată. Totdeauna se întîmplă accidental și doar ca să

fac haz. Dar sînt capabilă să spun lucruri pe care alte dăţi aş avea destulă minte să le ascund. Şi ştiu că David face acelaşi lucru.

David se dă de gol rău de tot, gîndi ea. Asta o spun acum, cu o rece luciditate. Pasul următor e să cer scuze, în numele lui. Să-i explic că nu e un adevăr în firea lui asemenea ieşire, sau că nu-i aşa deseori. Că nu intră nicidecum în categoria faptelor săvîrşite de el. Este cu mult mai drăguţ decît ţi-ai putea închipui după ceea ce ai văzut din persoana lui. A avut o viaţă cumplită şi trebuie să se străduie mai amarnic decît majoritatea celorlalţi oameni să îşi păstreze echilibrul. Trebuie să-l cunoşti grozav de bine înainte de a-i putea vedea limpede adevăratele calităţi. Eu îl cunosc bine, realmente, şi cînd spun că nu-l înţeleg, o fac fiindcă mi-e ruşine pentru el şi pentru mine din pricina celor întîmplate noaptea trecută. Asta a comis-o partea cea mai neînsemnată din David. Eu ştiu mai multe despre el, ştiu cîteva lucruri fermecătoare, îl iubesc. Ruşinos, ruşinos. Pasul următor avea să fie scoaterea la suprafaţă a ceea ce durea cu adevărat : să vorbească despre acel vis teribil avut noaptea trecută, care pur şi simplu nu-i lăsa nici un loc unde să se ducă, decît în afara lumii şi departe...

— Cînd eşti îndrăgostit, spuse cu glas tare, pe deasupra flecărelii gîndurilor între ele, ţi-e aproape cu neputinţă să vezi lucrurile limpede, nu-i aşa ?

— Nu sînt convins că pot cădea de-acord cu asemenea părere, zise Freytag. Iubire, rosti el meditativ, dînd cuvîntului exact ponderea corespunzătoare şi nici un dram mai mult.

Ceafa ei era foarte albă şi părea dezgolită, cînd îşi întoarse capul, dar ascultă cu atenţie în timp ce partenerul de discuţie vorbea despre iubire, poate dîndu-şi ifose puţin...

Ii spuse, ca şi cum nu prea ar fi făcut caz de principiile expuse, că, după crezul lui, iubirea se bizuia pe credinţă, primul ei atribut fiind deplina loialitate. Departe de a fi oarbă, iubirea autentică te ajută să vezi clar, poate pentru întîia dată... Cea mai mică trădare comisă de fiinţa iubită, fie că acţiunea intervenea mai devreme ori mai tîrziu, însemna o trădare totală făptuită

de la bun început și nu distrugea numai viitorul, ci însăși esența trecutului, căci fiecare zi trăită în încredere fusese o minciună și inima o biată păcălită. A fi necredincios, măcar o singură dată, era tot una cu a nu fi fost nici o clipă credincios...

— Nu, ripostă Jenny, a fi necredincios o dată este a fi necredincios o dată, și gata, și poți să te căiești și să te întorci în mijlocul turmei enoriașilor, întocmai ca un metodist demodat. Aveam cîndva un amant, rosti ea, limpede, dar fără cutezanță, care spunea că niciodată nu-și dădea seama mai bine cît de mult mă iubea, decît cînd îmi era infidel. Doctrina asta are un cusur, pe undeva, spuse ea, începînd să rîdă destul de tăios, dar eu una n-am fost niciodată capabilă să-l conving că am dreptate.

Freytag rîse odată cu ea și aproba faptul că tehnicile folosite de bărbați pentru a împăca mereu capra și varza aveau o latură comică. Apoi urmă liniștit, de parcă ar fi vorbit pentru el :

— Iubirea, spuse el, este o pasiune luminoasă, plină de bunătate răbdătoare și de tandrețe stimulată, statornică nu prin alegere sau intenție, ci prin însăși natura ei, temerară și durabilă, plină de curaj. În frazele lui se strecurau flori, viața, moartea, pînă și eternitatea, erau menționate pe rînd : pîinea și vinul, și perpetua succedare a dimineților scînteind de nădejde, fără nici o amintire urîtă, fără remușcări.

Jenny asculta ca hipnotizată. Glasul acela visător era alinător precum un cîntec de leagăn, un cîntec pe care și-l îngîna propria-i inimă arzătoare amăgită. Se îmbina cu transparentul dans al luminii pe luciul apei și al adierii răcoroase pe fața ei. Auzea un glas straniu, în care acum plutea doar cea mai vagă urmă de inflexiune germană, purtînd ecoul nu a ceea ce știa în mintea-i înecată de amărăciune, ci al simțirilor ei. Părea maladiv și sentimental și fals. La auzul ultimelor cuvinte, ochii ei scăpărară și îi reteză fără fasoane balivernele.

— Cred că asta e o capcană bună pentru găgăuți, zise ea, cu o violență care-i scutură tot corpul. Urăsc așa ceva și totdeauna am urît. Face niște mincinoși așa de

scîrboși din fiecare. Dar, cu toate astea, am căzut iară și iară în aceeași cursă.

— Așa i se înfățișează tuturor oamenilor nefăcuți pentru iubire, spuse el, sec, dar cu un ton de triumf abia mascat care o sîcîi imediat, și cursa în care cazi nu e iubire.

— Știu, știu, zise Jenny intolerantă, e doar sexualitate, în clipa următoare o să-ncepi să-mi spui asta. Cum de reușești să ții separate Adevărata iubire și Sexualitatea ?

— Cum așa, nici n-o fac ! rosti Freytag, surprins și indignat. Nu le separ nicidecum, firește că nu. Nici nu mi-a trecut vreodată prin cap că așa ceva ar fi posibil !

— Atunci, nu știu în ce anume cad eu, rosti Jenny, și fața ei era palidă, copleșită de jale, fără nici un pic de căldură sau scînteiere, numai că nu iese nimic bun din asta și că ar putea fi, totuși, iubire.

Cuvîntul căzu molcom între ei și răsună cu un clinchet în sufletul amîndurora.

— *Ar putea fi*, încuviință grijuliu Freytag, după o clipă. Poate că fiecare capătă genul de iubire pe care-l caută.

Jenny se întoarse spre el, foc și pară.

— Încetează să mai legi totul cu micile și îngrijitele dumitale funde ! rosti ea, cu violență. Asta nu-i decît un mijloc de a-ți declina răspunderea pentru mîhnirea provocată altei ființe. „Și-a făcut-o cu mîna ei", poți spune oricînd. „Eu unul nu i-am dat decît ce voia !"... Asta nu-i altceva decît tembelism moral, și dumneata o știi prea bine !

— Vai, haida-de, Jenny, zise el, poruncitor, adresîndu-i-se pentru prima dată pe numele mic, și căpătînd în clipa aceea certitudinea totală că trezise un sentiment în inima ei, spui absurdități. Nici nu vreau s-aud una ca asta. Nu s-a produs nici o ceartă între noi, absolut nici una. Nu putem fi prieteni, nu putem fi doi buni prieteni loiali, și să discutăm lucrurile cu cap ? Oare nu există și altceva, pe lîngă iubire ?

O, Doamne, se gîndi Jenny, asta-i mutarea următoare.

— O, da, desigur, și, de regulă, ceva mult mai bun, zise ea, cu gîndul de a pune capăt discuției, și rămaseră

alături, cufundați într-o tăccre dezorientată. Cît despre loialitate, se gîndí Jenny, nu s-ar cădea să vorbești despre iubire cu o femeie străină, pe bordul unui vas, și nici ea cu un bărbat străin. Asta este prima breșă îngustă făcută în zid. Soția ta ar detesta acest lucru, și David la fel, și ar avea perfectă dreptate. Asta-i unul din meritele lui David. El n-o să stea să îndruge verzi și uscate despre iubire nici unei alte femei. Nu discută subiectul acesta nici măcar cu mine. David detestă iubirea chiar mai rău decît mine. Tu ai o privire hoinară și știi să te apropii pieziș. Dacă mi-ai aparține mie, nu m-aș încrede în tine decît pînă la punctul unde aș putea să te duc de urechi. Totdeauna pot să am încredere în David : David are să fie nesuferit și dur și îndărătnic și credincios pînă la moarte. Nu o să ne ucidem reciproc, fiindcă eu am de gînd să dispar înainte de se întîmplă asta. Dar fiecare va lăsa urme întipărite în sufletul celuilalt. Cînd am să lichidez legătura cu David, are să cunoască deosebirile dintre mine și femeia următoare din viața lui, iar eu îl voi purta pe David înlăuntrul meu, ca pe-un fetus pietrificat, în tot restul existenței mele. Se simți secătuită și bolnavă și deajuns de obosită să se culce chiar acolo.

— Iubire, remarcă ea strîmbînd din nas, vasul acesta clocotește de iubire. Sînt sigură că toată e Iubire Autentică. Trebuie să zbor acum, adăugă ea. Elsa este și ea îndrăgostită, și i-am promis să o ajut să-și facă o coafură nouă.

Rămas singur, Freytag regretă cele ce-i spusese, sau aproape tot. Era destul de evident că-și rîsese de el, și nu o singură dată. Fără îndoială, îl socotea o idee cam sărac cu duhul. Dar avea să ajungă și ea vremea cînd va fi mai înțeleaptă. Se putea să fi fost fermecătoare, mainainte de a fi fost schilodită și pervertită de viața dezordonată dusă, de falsele ei concepții amoroase și nesăbuita irosire a esenței feminității sale. Cunoscuse și pînă atunci fete ca ea, în mai multe țări — sălbatice și confuze și însingurate, pline de neîncredere, lăsîndu-l să se apropie mai mult de ele, cu un aer precaut în ochii lor, ca și cum ar fi zbughit-o imediat dacă ar fi încercat să pună mîna pe ele. Toanele lor, absența unui cămin și

lipsa lor de scrupule îl eliberaseră de orice sentiment al unei obligaţii faţă de ele, nu-i cereau nimic şi pînă la urmă îi redaseră libertatea, lăsîndu-l să se bucure de o amintire plină de milă şi tandreţe.

Toate acestea erau însă pierdute în trecut. Nebunii de felul celor promise de o fată ca Jenny aparţineau vieţii lui dinainte, viaţa aceea populată de fantasme şi vise nebuneşti. Ştia cît valorau ele, în comparaţie cu realitatea solidă a căsniciei sale. Avea convingerea că el era, din fire, bărbatul cel mai fidel şi robit unei singure inimi. Nu avusese nevoie decît să o găsească pe Mary a lui, iubirea sa, şi o găsise. Acum fusese despărţit de ea aproape trei luni în cap, şi carnea lui era şovăielnică, arsă de dorinţă. Dormea la fel de prost ca pe vremea cînd era holtei, cheltuind mult prea multă vreme şi energie spre a încerca să găsească o uşurare de povara sexualităţii şi acceptînd prea adesea, îşi aminti, cu un fior rece, unele versiuni deajuns de triste ale erotismului. Era un semn foarte prost, dacă începuse să aibă o pornire sentimentală din pricina primei femei eventual disponibile care nu era tîrfă, cel puţin de profesie, cu care drumul lui se încrucişase într-un moment nenorocos.

La ce se gîndea oare ? Se aduse la ordine rapid. O uşoară înţepătură sîcîitoare — putea fi cumva senzaţia de vină ? — undui peste trupul lui, aproape un tremur nervos. Tremurul acela vinovat şi începutul vacarmului sexual anevoie puteau fi despărţite : preocuparea lui oscila fără nici un avertisment de la Jenny la una din acele dansatoare spaniole disponibile. Lola, de pildă, avea înfăţişarea cea mai josnică din întreaga clică. Ceva bun şi murdar şi fierbinte — asta ar face treaba ! Încleştă balustrada şi rămase acolo, ferm decis să îşi vină în fire şi căutînd să îşi redobîndească controlul asupra impulsurilor. Primul semn că-i revine sănătatea fu că o blestemă pe săturate pe Jenny, socotind-o căţea aţîţătoare, invocă cu fervoare numele soţiei sale şi decise să-i scrie o lungă epistolă, îndată ce va sfîrşi cina, şi să recitească toate scrisorile ei duioase, pasionate, maritale, înainte de a adormi.

Medicinistii cubanezi, în drum spre Montpellier, deveniseră mai mult ca oricînd o societate ermetică, prevăzută cu saluturi rituale, strîngeri de mînă secrete care, aplicate cum se cuvenea, produceau ca răspuns ţipete de durere glumeaţă din partea iniţiaţilor, şi un jargon atît de subteran, încît în vorbirea lor se refereau necontenit la mici rulouri de hîrtie conţinînd coduri dactilografiate. Se angajau în ceea ce părea să fie lungi şi savante dezbateri, purtate cu o solemnitate ghiduşă, ori de cîte ori puteau fi zăriţi, dar pe un ton atît de scăzut încît publicul lor, destul de plictisit, nu era periclitat să le împărtăşească secretele cumplite.

Totuşi, deveni o chestiune cunoscută că se intitulau *Les Camelots de la Cucaracha* şi în fiecare dimineaţă publicau, la presa tipografică a vaporului, un ziar în miniatură purtînd în caractere extrem de vizibile emblema *El Pi-pi Diario.* Pe la jumătatea dimineţii erau văzuţi adesea ducîndu-se în apartamentul de lux ocupat de La Condesa şi ieşind peste puţină vreme, cam fudulindu-se între ei. Iar într-o bună zi, în odăiţa pentru corespondenţă, de lîngă bar, ţinură o adunare şi o aleseră pe La Condesa preşedintă, sau Libarcă Extraordinară.

Doctorul Schumann, care stătea afară, sub fereastră, nu se putu împiedica să prindă cu urechea desfăşurarea şedinţei, şi, de fapt, nici nu căutase să evite acest fapt. Şi fu jignit auzind în ce termeni deocheaţi şi lipsiţi de respect vorbeau despre ea studenţii. O considerau smintită, asta era clar, şi sortită a fi obiectul maimuţărelilor lor ridiculizatoare, dar de ce se deciseră să-şi reverse asupra ei scîrboşeniile lor băieţeşti, doctorul nu mai fu capabil să înţeleagă. Mai presus de orice, nu era o ţicnită, ci o femeie de lume şi înţeleaptă în felul ei de a fi, şi-atunci, ce motiv avea să se lase transformată de către tinerii aceea deosebit de grosolani într-un personaj bun să fie ţinta batjocurei ?

La apariţia ei în sala de mese, doctorul Schumann remarcă din nou că La Condesa părea să aibă deplină încredere în junii ei admiratori şi se bucura de compania lor. Se ridicau toţi ca unul, îi făceau plecăciuni adînci şi o escortau pînă la masa lor. I se aducea scaunul personal şi trona în mijlocul lor; cu manierele sale ele-

gante, şi cu — se gîndea doctorul Schumann — un zîmbet uşor distrat. Continuă s-o urmărească cu privirea un răstimp, în vreme ce ea citea, fără îndoială, îngroziitoarea lor fiţuică, şi rîdea într-un fel cu totul nepotrivit, arătîndu-şi dinţii de aur din fundul gurii. Luîndu-i de cap cu ambele mîini, mai întîi pe studentul aflat în dreapta şi apoi pe cel din stînga ei, le şoptea la ureche lucruri care le stîrneau ropote de aplauze, însoţite de întrebări puse cu aprindere de ceilalţi. După aceea mîinile îi zburau la sîni, şi-i mîngîia în sus şi-n jos, cu faţa îndurerată şi gînditoare. Neîndoielnic că-şi pusese deoparte un al treilea flacon cu eter, poate şi un al patrulea, conchise doctorul Schumann, resemnat şi tare ispitit să o lase în plata Domnului, să nu mai facă nici o încercare de-a o salva.

Căpitanul Thiele, care stabilise pentru noblеţe norme de comportare atingînd înălţimi astronomice, privea cu buzele ţuguiate şi ochii uşor înrouraţi conduita frivolă a distinsei sale prizoniere. Ea aruncă o privire în direcţia lui, îi flutură un semn amical din degete, ca şi doctorului Schumann, iar amîndoi îi răspunseră cu gravitate la salut.

Căpitanul Thiele suferea de o indigestie cauzată de frustrarea înnăscutului său simţ al autorităţii, pentru a nu mai pomeni nimic de rangul lui oficial. Aflînd de tulburarea petrecută la clasa a treia, primul său impuls fusese de a ordona ca tuturor participanţilor la incident să li se dea arest de cameră, pentru tot restul călătoriei. Îi primise pe muncitorii deportaţi ca pe tot atîtea capete de vite şi nu era dispus să îndure nici o clipă descoperirea — chiar de la începutul voiajului — că aceştia cutezau să îşi afirme individualitatea cu o insolenţă patentă.

Părintele Carillo discutase cu el, într-o germană cumplită, ca şi cum bătaia nu fusese pur şi simplu o josnică rîcă. Menţionase în mai multe rînduri termeni ca : sindicalism, anarhism, republicanism, comunism, pe lîngă cel de ateism — mai înainte de toate, ateismul, rădăcina comună a unor astfel de teorii pernicioase. Şi prelatul părea foarte iniţiat în finele nuanţe de opinii exprimate asupra tuturor subiectelor posibile, care se manifestau în rîndurile gloatei de pe puntea inferioară. Dacă te luai

după părintele Carillo, clasele de jos erau duse în rătăcire de o mie de influenţe rele venite din toate direcţiile, iar pe puntea clasei a treia se aflau o sumedenie de elemente subversive. Acestea se cădea a fi supravegheate cu atenţie, nu numai de dragul bunei stări a pasagerilor de la clasa întîi, a echipajului, a vasului însuşi, ci întru ocrotirea sărmanilor nevinovaţi aflaţi dedesubt, acei buni şi nevătămători oameni care nu doreau altceva decît să li se îngăduie a se supune legii şi a-şi practica în pace religia îmbrăţişată.

Tenerifanii, de exemplu, erau nişte inşi cumsecade, cît se poate de evlavioşi. Buclucul îl făceau asturienii şi andaluzii printre care existau — în cel mai fericit caz — vechi vrăjmaşi, şi părintele Carillo nu fusese surprins descoperind că clica antireligioasă consta aproape în întregime din asturieni, cu o mînă de basci printre ei.

Aşadar, aceştia erau cei indicaţi spre a fi supravegheaţi. Cît despre grăsunul care îl îmbrîncise pe omul îngenunchiat încă în rugăciune, era un aţîţător al gloatei de cea mai josnică speţă şi cel mai nesuferit lider, un mexican in drum spre Spania cu unicul scop de a pune la cale acolo tulburări şi de a stabili o legătură între răscoalele sindicale mexicane şi cele din Spania. Cu el n-avea rost să-şi bată capul, avea să fie arestat în clipa cînd va pune piciorul pe pămîntul spaniol.

Căpitanul se trezi sfîrtecat în numeroase porţiuni : îi detesta pe catolici din principiu (era convins că preoţii, fără nici o excepţie, profitau de intimitatea confesionalului pentru a-şi seduce enoriaşele mai atrăgătoare) ; nutrea o aprigă prejudecată atît împotriva spaniolilor cît şi a mexicanilor, şi simţea că era mai prejos de demnitatea lui să primească sfatul unui preot, precum şi să admită că ar exista orice fel de semnificaţie sau importanţă umană în actele comise de gloata de la clasa a treia. Îi mulţumi băţos părintelui Carillo pentru informaţiile date şi promise că va ordona o întărire generală a disciplinei, folosind fraza lui favorită : va pune în lanţuri pe următorii încălcători ai păcii şi, la foarte scurtă vreme după această întrevedere, micul dejun consumat începu să-şi manifeste dezacordul cu organismul căpitanului.

Necazul lui real era faptul că, prin supraaglomerarea serioasă a vasului, nu avea nici un loc unde să le fixeze domiciliu forțat nemulțumiților, mai cu seamă dacă erau atît de numeroși și amenințau ordinea pe căi atît de viclene cum părea să opinezę părintele Carillo. În caz de răscoală fățișă era posibil ca echipajul să nu fie suficient pentru a-i ține sub control. Presupunînd că ar fi pus mîna pe armele de foc ușoare aflate în cală, ce avea să urmeze atunci ?

Căpitanul, care — cu excepția perioadei războiului mondial — își petrecuse cariera profesională în calmul relativ al vaselor comerciale de pasageri, nave mici, pornite în lungi croaziere plicticoase, avea o imaginație turmentată, violentă, care acum puse stăpînire pe el. Un scurt răstimp fu legănat de visul unei crize desfășurate ca la cinematograf, plină de tenebre, de lupte corp la corp, fulgerări de lumină și explozii detunătoare, capete sparte și membre învălmășite, căzute în bălți de sînge, țipete și urlete, și văpăi incendiare înălțate luminînd cerul, cu bărci de salvare coborîte la apă, în mijlocul talazurilor care se umflau pe mare, el însuși aflat încă pe punte, nu se știe cum, cumva încă deplin stăpîn pe situație și cu desăvîrșire calm.

Totuși, înainte de a părăsi efectiv puntea de comandă, în actuala lumină vie a unei zile pașnice, emise un ordin precipitat, precum ca toți bărbații de la clasa a treia — ba și femeile, cînd chibzui mai bine — să fie percheziționați pentru a li se găsi armele, chiar și cele mai neînsemnate, urmînd a fi toate confiscate pe durata călătoriei. După ce făcu asta, se simți oarecum încurajat și, în pofida durerilor provocate de gazele intestinale, fu în stare să converseze despre incidentul din cursul dimineții, cu Herr Professor și Doctorul Schumann, acordînd faptelor cuvenita banalitate. Cei doi îl decepționară, acceptîndu-i de bună atitudinea și părură să considere că incidentul avea o foarte mică importanță.

Pornirea dezaprobatoare a căpitanului se îndepărtă de La Condesa. La urma urmei, nu trebuia să-i blameze prea mult purtarea, de vreme ce era o *lady* cu sănătate fragilă și ajunsă într-o situație extrem de neadecvată cu casta ei. Oricum, însăși prezența ei la bord în astfel de

împrejurări era un simptom serios al dezordinei care bîntuia prin lume. În mod neguros, conduita ei se reflecta asupra autorităţii lui în egală măsură cu încăierarea sfruntată izbucnită între pasagerii de la clasa a treia. Căpitanul nu se gîndea numai la propria lui persoană — o deviere de la rutină, o ameninţare adusă rînduielii stabilite de el — fiecare moment al fiecărei zile situat în raza de acţiune a ordinelor sale nu reprezenta o simplă chestiune personală. Întrucît Căpitanul aparţinea unui plan mai vast, îşi împlinea destinul în locul ce-i fusese desemnat ca reprezentant al legii mai înalte. Dacă eşua în respectarea datoriei sale — şi temelia însăşi a îndatoririi sale era de a pretinde implicită supunere din partea fiecărui suflet vieţuitor pe vas, fără nici o excepţie — păi atunci întreaga structură a societăţii întemeiate pe Legea Divină ar fi fost tot atît de slăbită. Nu putea să înfrunte asemenea catastrofă morală, şi nici nu era nevoit. Nu avea s-o tolereze.

Îşi plimbă privirea de colo-colo, bosumflat, peste feţele iritant de îngăduitoare adunate în jurul mesei sale. Herr Freytag — cine mai era şi ăla ? Un om care vedea într-un vapor o înlesnire publică destinată exclusiv să-l transporte pe el, în siguranţă şi confort, dintr-un port într-altul. Herr Rieber, făcea parte din aceeaşi categorie. Herr Professor Hutten era un cărturar, dar ce putea cunoaşte un profesor din realităţile aspre ale mării ? În ciuda profundului respect acordat Doctorului Schumann, nu numai o dată căpitanul simţise că Doctorul nu poseda un pic de înţelegere reală a disciplinei necesare pe un vas, nu avea pentru rang nici un pic de stimă sinceră. De nenumărate ori fusese silit să-l avertizeze, cu tact, împotriva cocolirii marinarilor, cînd se aflau în infirmeria vasului, de parcă ar fi fost pacienţii lui de-acasă. Erau chiar unele împrejurări cînd Doctorul părea că se desfată întocmai ca şi cum ar fi plecat într-un voiaj doar să-şi vadă de sănătate. Era adevărat, de n-ar fi fost starea inimii lui, niciodată nu s-ar fi îmbarcat ca doctor, dar totuşi, cînd se înapoiase de pe puntea clasei a treia, în dimineaţa aceea, Doctorul aproape ignorase incidentul produs la sfîrşitul slujbei religioase, dar menţionase faptul că în cursul nopţii două femei născuseră pe duşumeaua

goală și luase măsuri să aibă cușete în aceeași cabină, cel puțin timp de trei-patru zile. Asta arăta că undeva, în mintea lui, îi lipsea simțul proporțiilor, conchise căpitanul, exista o indiferență față de lucrurile cu adevărat serioase.

Din partea femeilor, Căpitanul nu se aștepta la nimic, dar pălăvrăgeala lor șușotită îl sîcîia. Mica Frau Schmitt se apleca într-o parte și discuta, peste Herr Rieber cu Fräulein Lizzi, pe cînd Frau Rittersdorf și Frau Hutten se aplecau spre ea, din colțul lor. Frau Hutten clătina din cap, cu triste țe. Căpitanul se prefăcu că-și atacă cina, dar era încins de iritare și mărunțaiele îi dădeau junghiuri crude.

Mîhnirea lui Frau Schmitt se uscase oarecum, după experiența cu Herr Graf și după nefericita întîlnire cu soții Baumgartner. Colindase afară pe punte și se oprise în neștire, așa cum făcea fiecare, mai curînd sau mai tîrziu în cursul zilei, spre a privi ca printre zăbrelele unei cuști la viața stranie ce se desfășura mai departe, pe puntea inferioară. Se trezi lîngă tînărul american cu aer rezervat, Herr David Scott, de asemenea rezemat în coate, cu gulerul îndoit în jurul urechilor. Ochii ei fură atrași de o priveliște întristătoare. Un bărbat tare osos și zdrențuros, dar poate tînăr — era greu de spus — cu părul zburlit peste ochi, stătea cu spatele la balustradă, cu genunchii trași pînă la gură și cu degetele desculțe de la picioare chircindu-se și deschircindu-se de suferință. Plîngea fără reținere și zgomotos, ca un copil. Plîngea și se freca cu pumnii la ochi, gura lui se contorsiona ca a unui cîine urlînd a jale, iar la picioarele sale zăceau cîteva mici obiecte. Frau Schmitt nu putea deslușI precis ce anume erau. Ceilalți însă nu-i dădeau nici o atenție, stăteau lîngă el cu fețe nepăsătoare. Bărbații adunați în grupuri, în preajma lui, cu spatele întors la el, femeile aproape călcau peste el, ducîndu-se la treburile lor. Omul părea complet singur pe lume. Nimic mai mult decît necazul nu desparte de tine un suflet omenesc, se gîndi Frau Schmitt, cu inima-i revărsîndu-și încă o dată prea plinul mîhnirii, dar de data aceasta cu lacrimi mai duioase și mai blînde, căci erau vărsate pentru suferința altcuiva.

Le vorbea femeilor care o ascultau.

— Așa că i-am spus tînărului : „Vai, n-ar crede că măcar unul dintre ei ar putea să-i spună un cuvînt ? Ar putea să-l întrebe ce-are pe suflet.“ Tînărul american mi-a spus atunci : „Ei știu ce se petrece cu el, ce rost are să-l mai întrebe ?“ Și se pare că fusese dat un ordin, nu știu de către cine, și ofițerii s-au dus printre toți oamenii aceia și le-au luat cuțitele și alte asemenea mici unelte cu tăișuri ce le aveau asupra lor, și acest biet om e sculptor în lemn.

Frau Schmitt, cufundată în povestirea ei, ridică puțin glasul, uitîndu-și timiditatea naturală datorită interesului zugrăvit pe fețele din jurul ei, și Căpitanul înalță brusc capul, ascultînd-o cu o încruntare crescîndă, pe care Frau Schmitt nici n-o observă.

— Ei bine, acest Herr David Scott mi-a spus că omul cu pricina sculpta mici animale din bucățele de lemn aduse în bocceaua lui, sperînd să le vîndă pasagerilor de la clasa întîi. Herr Scott avea vreo cinci-șase bucăți în buzunarul lui, și mi le-a arătat : erau foarte drăgălașe și copilărești. Herr Scott a zis : E un artist talentat. Dar știți cum sînt americanii — adoră lucrurile primitive fiindcă nu pot înțelege ceva mai bun. Sînt corupți de către negri, desigur — la ce ne putem aștepta ? I-am zîmbit și n-am spus nimic, dar bietul om de la clasa a treia era covîrșit de necazul lui ! Cînd ofițerul ceruse să-i dea cuțitul, nu știu cum, crezuse că i-l ia cu împrumut, închipuiți-vă, și că o să-i fie restituit peste cîteva minute. Gîndiți-vă ce-i putea trece prin cap. Tînărul mi-a povestit totul. Văzuse și auzise. Era foarte furios, o mînie rece, palidă, ca și cum ar fi pierdut sînge. Așadar, nădejdile sărmanului om pieriseră de-a binelea, se duseseră și fericita lui îndeletnicire și micul lui cuțit, și de aceea plîngea într-una ca un prunc.

Sensibilitatea lui Frau Schmitt aproape pusese din nou stăpînire pe ea. Se trase îndărăt și își duse șervetul la gură.

Frau Hutten chicoti ușor, în derîdere. Lizzi rosti, cu glas ascuțit, infantil :

— Vai, nu cred că a fost prea drăguț să i se răpească sărmanului om bunul lui ! Pune-i să i-l dea îndărăt, scumpe Căpitan, ești amabil ?

Brațul ei lung se întinse și îl izbi ușor cu evantaiul peste mînecă. Căpitanul nu răspunse cu galanteria la care se aștepta. Barbișonul lui se făcu stacojiu, se înfoie pînă ce bărbia i se retrase în guler și îi aruncă lui Frau Schmitt o căutătură cu adevărat cumplită. Victima perfectă pentru mînia lui fusese livrată în mîinile sale și purcese a da o pildă cu persoana ei.

— Regret nespus, stimate doamne, începu el, cu ton de usturătoare curtenie și privirile lui le cuprinse pe toate în raza ei ; emoțiile lor dezechilibrate, de femele, mințile lor superficiale, imposibil de educat, credulitatea lor exasperantă, propensiunea naturală vădită spre rebeliune împotriva tuturor eforturilor depuse de bărbați, de a aduce ordinea și a păstra rînduiala în viață.

— A, regret sincer, extrem de mult, doamnelor, să îndurerez inimile dumneavoastră simțitoare, dar dați-mi voie să mărturisesc că eu însumi am dat ordinul ca deportații să fie dezarmați. Aș vrea să vă pot acorda încrederea că-mi dați crezare, cînd vă spun că toate actele mele sînt guvernate de o cunoaștere a situației reale, fără a ține cont de considerații sentimentale. Pînă la urmă, eu sînt singurul răspunzător nu numai de securitatea dumneavoastră, ci de însăși viața acestui vas. De aceea, vă rog să-mi îngăduiți a vă aviza că acționez îndemnat de cele mai grave temeiuri de responsabilitate. Puțină discreție, vă rog, scumpă doamnă, adăugă el, adresîndu-se cu severitate lui Frau Schmitt, cel puțin, făceți-ne favoarea de a nu pleca urechea la bîrfelile și prejudecățile răspîndite de străini, care, natural, abia așteaptă să pună în cea mai urîtă lumină absolut orice este făcut de un german. Sau, dacă trebuie neapărat să ascultați asemenea palavre, mai presus de orice, nu le mai repetați nimănui !

Această neașteptată culminare a unei dimineți care-i pusese moralul la încercare o strivi pe Frau Schmitt. Cu capul plecat, cu umerii căzuți, o roșeață urcă cu greu, lent, de pe gîtul pe fruntea ei, și rămase cu mîinile puse alături de farfuria ei, părînd incapabilă să le mai ridice.

Pe sub sprînceze, văzu zîmbetul dulce, satisfăcut, al lui Frau Rittersdorf ; da, leit zîmbetul unei pisici. Frau Schmitt nu simţi nici o consolare ştiind că avea să vadă din nou zîmbetul acela în aceeaşi seară, în cabină, şi multe alte zile după aceea.

Fanfara vasului nu cîntă dimineaţa, fiind duminică, dar după prînz acordurile înălţătoare ale muzicii lui Wagner şi Schubert umplură salonul, unde familiile Baumgartner, Lutz, Hutten — într-un cuvînt, elementele mai respectabile, se lăsară în voia relaxării oferite de partidele de cărţi, domino şi şah. La Condesa dispăru şi mai tîrziu studenţii putură fi auziţi ţipînd, mai întîi la tenisul de bord şi apoi în bazinul de înot. Amestecată cu acordurile fanfarei, răzbătea în urechi o muzică mai aspră. Trupa de zarzuela adusese pe punte un mic gramofon şi o voce pătrunzătoare de soprană se înălţa, pierdută într-o lamentare insistentă, obsesivă, acompaniată de ţăcănitul insinuant şi geamătul unor instrumente exotice. Dansau pe perechi, pocnind din călcîie şi troznind din degete, cu zvon răsunător, învîrtindu-se unul în jurul altuia cu graţia păsărilor prinse într-un dans de împerechere, dar menţinîndu-şi pe feţe o răceală profesională.

Opriră pentru cîteva minute muzica, discutară între ei şi începură din nou, supraveghindu-se cu priviri pătrunzătoare. Ric şi Rac li se alăturară, dansînd faţă-n faţă, cu ochii îngustaţi şi dinţii dezgoliţi, cu micile oase ale şoldurilor stăpînite de o stranie agitaţie. La răstimpuri băteau din picior şi îşi ţipau observaţii muşcătoare, fără a întrerupe ritmul dansului, cu feţele aproape atingîndu-se. Cei din generaţia mai vîrstnică îi urmăreau fără a se amesteca sau a le oferi vreun sfat. Pe urmă cu toţii, afară de Lola, se prăbuşiră pe punte, alcătuind o frumoasă compoziţie de grup, iar Lola, steaua trupei, începu un lent, graţios şi intens dans.

Olé, olé, viva tu madrei ! [1] strigau în tactul muzicii, bătînd din palme, cu subtile variaţiuni de ritm, pe cînd

[1] „Trăiască mama care te-a născut" (în spaniolă în text) — exclamaţie tipică de flamenco.

fustele unduitoare ale Lolei aproape se ridicau peste capetele lor. Studenţii cubanezi se iviră şi ei, ieşind din piscină. Cam în silă, majoritatea germanilor îşi abandonară jocurile. Marinarii apărură şi ei, căutînd să dea impresia că se aflau acolo la datorie. Toţi erau atraşi în mod irezistibil de scena aceea fermecătoare. Freytag, trezindu-se că stă alături de Herr Hansen, exclamă, cu o surprindere reală : „Tii, dar e o dansatoare minunată !"

Herr Hansen se întoarse ca un om trezit dintr-o transă hipnotică.

— Ai ? Ce anume ? E mare, e o mare dansatoare !

Nu chiar atît, poate, se gîndi Freytag, depărtîndu-se, simţindu-se încă niţel ruşinat de tulburarea ce i-o provocase adineauri Lola. Simţea o umbră de condescendenţă faţă de un bărbat atît de năucit de sărăcie, încît trebuia morţiş să se îndrăgostească de întreaga zarzuela şi de viitorul trupei, de dragul unui animal ca Amparo.

Lola dansa cu măreţie şi severitate, cu trăsăturile înghemţate în acel clasic zîmbet erotico-încruntat, care scotea gemete amoroase din partea masculilor trupei sale. După ultima răpăială a tocurilor ei ţăcănitoare, ceilalţi ţîşniră în sus. Repetiţia se încheiase, şi începură să danseze perechi-perechi, ca de plăcere, dar fără ca pe feţele lor să se oglindească vreo plăcere, şi ignorau publicul, cu un dispreţ bine reglat.

Elsa, cu părul strîns într-un coc pe vîrful capului, coafură la care o ajutase şi Jenny şi care o făcea să pară mai vîrstnică, cu obrazul mai lat, îşi îndepărtă subit privirea şi se dădu îndărăt cu un pas, de parcă ar fi vrut să se ascundă în spatele părinţilor ei. Atîţată de dans, faţa ei se topise toată într-un zîmbet pierdut, fericit. Atunci, vai, zări cum studentul ei, a cărui goliciune era ascunsă doar de un chilot negru de lînă, o apucă de mijloc pe una din spanioloaice şi începe să danseze cu ea. Modestia Elsei suferi o lovitură care îi provocă o veritabilă suferinţă izbind-o chiar în centrul corpului ei. Durerea radia în unde fierbinţi, ajungîndu-i pînă în vîrful degetelor. Îşi închise ochii şi văzu, în bezna aceea înfiorătoare, ceea ce refuza să vadă la lumina zilei — muşchii flexibili ai spinării tînărului, colivia subţire şi frumos

zăbrelită a coastelor, picioarele lungi și zvelte, cu genunchi osoși, băiețoși, brațele lungi cu musculatură frumoasă, imbrățișînd-o pe fata strigată de ceilalți Concha, care-și ținea trupul moale și totuși în mișcare, lipit de pieptul lui. Nu, nu putea să suporte tabloul acela.

— Mamá, scînci ea, Mamá, te rog, hai să ne ducem înăuntru.

— Ți-e rău, Elsa ? întrebă maică-sa. Te supără ceva ?

— Nu, nu, te rog, zise Elsa, cu glas opresat, răbdător. Soarele dogorește atît de tare.

— Îți acord termen pînă mîine, se pronunță cu fermitate mama, pînă mîine, ca să ai o dispoziție mai bună, și pe urmă am să-ți dau un purgativ bun. Fără îndoială că de așa ceva ai nevoie. Aici, pe vasul acesta, cu lipsa de mișcare, hrana indigerabilă — da, eu însămi aș fi putut lesne să am o durere de cap. Un purgativ bun, de asta ai nevoie. Dar acum, hai, stăpînește-te și vino să termini partida de domino începută cu tatăl tău. Cît despre părul tău, Elsa, nu-mi place cum ți l-ai aranjat. Diseară trebuie să te coafezi ca mai-nainte. Și să nu-ți mai schimbi niciodată pieptănătura, fără să mă întrebi pe mine.

— Da, Mamá, zise ea blajină și se așează iarăși cu taică-său. Domino și dame cu tatăl ei, îndeletniciri gospodărești pe care le detesta, executate sub constanta avizare, îndrumare și dojenire a lui Mamá, să nu fie in stare niciodată să se considere stăpînă măcar pe părul ei, pentru a eșua în cele din urmă ca o epavă pe un țărm pustiu, devenită în fine o fată bătrînă — da, simțea prea bine, în adîncul sufletului său, că asta avea să-i fie ursita. Inima i se prăbuși în genune și apoi reveni la suprafață și începu să bată cu disperare, izbindu-se de coaste, ca un osîndit care izbește în gratii, de parcă n-ar fi fost o parte din ființa ei, ci un străin terorizat, zăvorît înlăuntrul ei, strigînd și strigînd într-una : „Dați-mi drumul afară !“

Tatăl ei, remarcînd ce față abătută avea, o ciupi de obraz cu tandrețe și rosti jovial :

— Poate că Elsa noastră e îndrăgostită de cineva, poate de suedezul ăla masiv și solemn, Hansen. Nu-i așa, Elsa, comoara mea ? Ia, spune-le tu adevărul lui Mamá și Papá ai tăi. Noi cunoaștem mai bine viața.

Elsa spuse şi mai blajin, punînd o piesă pe masă, un şase-şase, după o îndelungată ezitare :

— Nu, nu, Papá, nu-i asta.

Frau Lutz, înălţîndu-şi privirea de pe broderie, văzu pentru o clipă, încadrat în pragul uşii, pe fundalul zării strălucitoare, un tablou care o făcu să se încrunte în chip de avertisment la soţul ei, indiscret ca totdeauna, necugetat ca deobicei. Arne Hansen dansa cu Amparo. Ea părea că-l iniţiază în misterele dansurilor sale natale. Treceau şi retreceau pragul, Hansen urmînd-o stîngaci, ca un urs care joacă, iar Amparo tratîndu-l ca şi cum el ar fi fost cu adevărat un asemenea animal şi ea o dresoare. Părea că-l mustră şi rîde de el. Se opreau cînd şi cînd, balansîndu-se, şi ea îl apuca de coate şi-l scutura. Pătruns de seriozitate, el o lua de la capăt, cu mîinile şi picioarele sale mari încurcîndu-l în mişcări, cu cămaşa udă, lipită de pielea lui rozalie. Părea un om căzut pradă vrăjilor, fără să-i pese cîtuşi de puţin ce personaj scandalos apărea în ochii lumii înconjurătoare.

Frau Lutz, uluită de exemplul acela viu de eşec în judecarea bărbaţilor, subiect în care se considera expertă, fu satisfăcută să constate că fiica ei întorcea spatele acelei scene totalmente necuviincioase. Zi şi noapte nu înceta să se frămînte la gîndul obstacolelor de necrezut întîmpinate de o mamă în strădaniile ei de a păstra neatinsă inocenţa unei fiice. Oriunde te întorceai, numai privelişti dezgustătoare, situaţii imorale, personaje deocheate, comportare nerusinată chiar din partea acelora în care aveai oarecare temei de a-ţi pune puţină speranţă. Ei, bărbaţii ăştia !

Privirea ei se opri asupra soţului, cu o intensitate învrăjmăşită. Îi îndruga Elsei obişnuitele lui nerozii, practicîndu-şi jocul fără nici o grijă, înţelegînd la fel de puţin ca totdeauna seriozitatea morală prezentată de problemele vieţii. Din toate, nu-şi găsea să facă glume cu Elsa decît pe tema dragostei. Ce s-ar fi ales de toţi trei, dacă ea ar fi fost deajuns de neînţeleaptă pentru a se bizui pe el măcar o clipă, în cel mai mic lucru ? A, negreşit, avea să-i găsească fetei un tip de soţ cu totul diferit, luase definitiv această hotărîre.

Johann, împingînd fotoliul cu rotile al unchiului, auzi muzica spaniolă şi mări puţin viteza, apoi îşi încetini iarăşi ritmul, cînd sub privirea lui se înfăţişă Lola, rotindu-se şi ţăcănind din tocuri. Faţa lui posacă, cu tenul deschis, cu sărăcăcioasele ei smocuri de barbă blondă sclipitoare se lumină de atîta tandreţe încît, pentru o clipă, arătă ca un tînăr înger. Întoarse fotoliul la balustradă şi se opri să privească încîntătorul spectacol.

— Mergi mai departe, Johann, îi spuse unchiul, fiindcă uşoara hîţînare a fotoliului îl mai alina, iar mişcarea făcută în contra vîntului îl ajuta la respirat. Carnea lui numai zgîrciuri şi însăşi măduva oaselor erau bătrîne şi obosite şi însîngerate. Zi şi noapte strigau după un strop de milă şi uşurare şi consolare. În spitalul unde fusese internat în Mexic, infirmierele îl frecaseră din creştet pînă-n tălpi cu ulei de hamameli [1] cu mireasmă dulce, mîinile lor ferme, tinere, apăsaseră uşor osteneala muşchilor contractaţi ; îl hrăniseră cu lapte cald şi sucuri reci de fructe ; papaya, rodie, chitră ; le supsese printr-un tub de sticlă, pe jumătate adormit, ca şi cum ar fi căzut din nou în pruncie. Noaptea, cînd gemea şi striga, o călugăriţă mexicană, cu faţa înrămată în benzi albe, pe cap cu un văl alb străveziu, se ivea şi se îngrijea de el, şi făcea să salte binişor salteaua, pe droturile ei uşoare, de parcă ar fi fost un leagăn, rostind în şoaptă, *Ave Maria*...

Acum, în cabina lor mizerabilă, Johann îl atingea cu scîrbă, îi întindea o cîrpă rece picurîndă şi spunea cu răutate : „Şterge-ţi singur mutra murdară". Punea lîngă el tăvi încărcate cu o hrană grosolană, revoltătoare şi pleca fără să-i dea măcar o lingură pentru supă. În nopţile lungi, cînd deobicei îndura dureri ca să se uşureze, putea să cheme mult şi bine, pînă ce i se încleşta gîtlejul şi durerea din el săgeta ca un vîrf de foc, mai-nainte ca Johann să catadixească a se scula să-i aducă oala. Umilinţa cărnii neajutorate era o pedeapsă suficientă pentru el, fără ca faţa aceea dură, neiertătoare, aplecată asupră-i, să se îndepărteze cu repulsie.

Voia să strige : „Johann, copil al nădejdilor mele, ce s-a întîmplat cu tine ? Unde ai pierit ? Milă, un pic de

[1] Plantă cu flori galbene, originară din Virginia.

milă, pentru numele lui Dumnezeu !“ Dar în copilul acela nu găseai nici un strop de milă. Sufletul lui era mai bolnav decît ar fi putut fi oricare carne. Herr Graf tremura, la gîndul soartei ce-l aştepta pe tînăr, înfăţişîndu-se dinaintea judecăţii Domnului.

— Nu vezi că nu e loc de trecut ? întrebă Johann, zăbovind cu îndărătnicie. Lasă-mă în pace un singur minut, vrei ?

— Atunci, întoarce, Johann, zise calm Herr Graf, întoarce.

Fotoliul fu rotit atît de abrupt, încît bolnavul fu aruncat într-o parte.

— Nu încerca să mă ucizi, Johann, rosti el, cu glas încărcat de prevestiri sumbre. Dumnezeul meu mi-a făgăduit că voi revedea Germania. Încearcă să-l sfidezi, dacă îndrăzneşti !

— Mă ţii lefter ca pe-un cerşetor, explodă furios Johann. Unde sînt banii de buzunar pe care mi i-ai promis ? Dă-o naibii de treabă, trebuie să-ţi cer cîţiva gologani pînă şi pentru bărbierit ?

— Ce-ai putea face cu banii pe acest vapor, Johann ? Ar fi doar încă o ispită întinsă în calea ta. Îţi voi asigura cele necesare, nepoate, dar nu voi nutri poftele şi apetiturile tale trupeşti. Sufletul tău este prea preţios pentru a-l risca în felul acesta, Johann. Ştiu prea bine în ce chip ai putea folosi banii aici.

Scoase un suspin prelung, hîrîit, flegma sîngerîndă îi veni pe gîtlej şi bătrînul scuipă în cutiuţa lui de hîrtie.

— Asta capeţi fiindcă trăncăneşti tot timpul ca o moară stricată, spuse Johann, cămătar bătrîn şi cărpănos.

Herr Graf îşi privi mîinile descărnate, cu încheieturile rămase simple cioturi, cu degetele atît de slabe şi vlăguite încît zăceau plate sau încovoiate, după cum cădeau, şi se gîndi cum, nu cu mult în urmă, ar fi avut puterea de a-l plesni pe băiat aşa cum merita. Pentru inşi ca el nu există decît un singur remediu — să mortifici carnea pînă ce nodul dur al voinţei va fi atins şi dizolvat — a ! era o sarcină pe care ar fi putut-o duce la îndeplinire atît de bine şi ar fi fost tot atît de încîntat să şi-o asume : izbăvirea acelui suflet, ajuns acum de necîrmuit. Dar

Dumnezeu, care-i lua viaţa puţin cîte puţin, avea de gînd ca el să sufere toate mihnirile, toate înjosirile posibile ale minţii şi cărnii, pentru a compensa marele har acordat spiritului său. Chiar din clipa cînd aflase că trupul lui începuse de-a binelea să moară, parcă se pogorîse un şuvoi de pură lumină a cunoaşterii divine, înştiinţîndu-l că, drept răsplată pentru moartea ce-l aştepta, Domnul îl înzestrase cu puterea de a tămădui pe alţii. Puterea aceea îi despovărase sufletul de orice spaime. Spre ruşinea lui, acum îşi amintea că se temuse cîndva de moarte, că se ghemuise în mod abject, asemenea unui criminal osîndit la vederea securii, înălţase nesfîrşite şi incoerente rugăciuni, cerşindu-i Domnului să-şi schimbe legea de neclintit în favoarea lui, Wilibald Graf, să trimită un miracol ; să-l podepsească pentru păcatele sale în alt fel, oricît de crud, numai să-l lase să trăiască, chiar şi aşa cum se afla acum, pradă durerii, putrezirii, disperării — să-l lase să vieţuiască.

El, un filozof şi profesor de filozofie, care conferenţiase la multe universităţi şi dinaintea unor societăţi savante, săvîrşise lucrul acela teribil. Cînd ? În cealaltă lume, în cealaltă viaţă a lui. Toată falsa lui înţelepciune îi căzuse de pe umeri ca un strai alcătuit din zdrenţe uzate, mînjite. Stătuse gol ca un nou-născut în neîntreruptul şuvoi de lumină curăţitoare, şi cea mai duioasă şi iubitoare voce pe care o auzise vreodată — nici nu visase la atîta dragoste ascunsă într-un glas — vorbise în căuşul urechii sale : „Tămăduieşte-i pe cei bolnavi", rostise glasul, cu simplitate şi fără ocoluri, aşa cum sună graiul adevăratei revelaţii. Şi din ziua aceea purcese la munca lui, cunoscînd adevărul. Cîtă vreme era în stare să se ţină pe picioare, avea să umble în mijlocul bolnavilor, să-i atingă cu mîna, să le împartă sfaturi şi să-i tămăduiască, în numele Domnului.

Nu fusese uşor, fiindcă voinţele perverse ale familiei şi ale prietenilor săi îi puseseră în cale toate piedicile posibile. Aproape părea — şi gîndul acela era atît de groaznic încît cu greu îndrăznea să-i facă loc în creierul său — că i-ar fi însufleţit vreo răutate sau intenţie duşmănoasă faţă de muribunzi, că ar fi dorit ca bolnavii

să nu fie tămăduiţi şi redaţi sănătăţii, ca ei înşişi. O prietenă de-a surorii sale, o femeie încăpăţînată, nu voia să-i îngăduie a-l atinge pe nepoţelul ei, pe care-l durea burta. „Are nevoie să se odihnească, nu trebuie să fie deranjat“ — spusese ea cu mînie, şi copilul murise. Dar o salvase pe servitoarea surorii, o femeie indiană care se zbătuse zile în şir în chinurile facerii, pînă ce ochii nu mai erau decît nişte găuri pe chipul ei, iar buzele îi erau înnegrite şi uscate. Îi spuseseră : „Nu se cuvine ca o femeie indiană să-l lase pe un bărbat să vadă cum aduce pe lume un copil. O femeie la locul ei mai curînd ar muri !“ În cele din urmă, intrase cutezător în încăpere, împingîndu-i la o parte, afirmînd asupră-le autoritatea lui bărbătească, şi ei se plecaseră în faţa voinţei sale, aşa precum şi voise Dumnezeu. Îşi pusese mîinile pe pîntecul suferind, contorsionat, unde fătul da din picioare şi se sălta, în lupta lui pentru a fi născut, îi ceruse Domnului să primească acel suflet nou pe porţile vieţii şi, în cele din urmă, în raiul Lui, şi copilul fusese născut teafăr, după trei cumplite crize de dureri sfîşietoare, peste puţine minute. În taină, insuflase cu gura lui aer în plămînii unui prunc care se înăbuşea din pricina pneumoniei şi din plămînii lui ruinaţi revărsase viaţa în cei ai copilului.

A, avea numeroase pilde ! După ce fusese trimis la spital fusese forţat să facă binele pe furiş, căci doctorii erau cuprinşi de o invidie înveninată pe puterea lui şi-i puneau beţe-n roate cu regulile lor, interzicîndu-i sub ameninţarea pedcpsei să-i viziteze pe muribunzi, în scopul de a-i atinge şi a le reda viaţa. Dar Domnul îi călăuzea paşii. Ştia, din cuvîntul Domnului, în care loc şi la care ceas l-ar putea găsi pe cel avînd mai mare nevoie de puterea lui şi nimeni nu se temea de el, pentru că întotdeauna spusese de-ndată : „Domnul să te binecuvînteze şi să te facă bine“ şi apoi îi atingea uşor, abia cît o fluturare, cu vîrful degetelor şi pleca mai-nainte ca vreo infirmieră ori vreun intern să-şi vîre nasul, să-l descopere şi să pună capăt muncii sale. În spital rareori avusese efectiv bucuria de a-i vedea pe cei scumpi lui reînviaţi şi redobîndindu-şi sănătatea şi puterea — era

supravegheat prea îndeaproape, nu putea să rişte încă o vizită. Fusese însă şi un asemenea caz, fata cu părul roşu prins în două cozi, care zăcea îndărătul paravanului morţii, cu ochii fixaţi în tavan, cu faţa lividă şi gura întredeschisă, care la atingerea lui arsese precum un foc viu.

„Domnul te va face bine, crezi într-asta ?“ o întrebase, şi din gura pîrjolită de arşiţă, abia clintindu-şi buzele, auzise cuvîntul „Cred“... O, binecuvîntată copilă a credinţii ! O văzuse pe fata aceea, ce putea fi recunoscută după cozile ei lungi, roşii, zburdînd şi scînteind în soare, părăsind spitalul, însoţită de familia ei fericită, la mai puţin de-o săptămînă. „Doctorii vor crede că ei au făcut asta, dar noi doi vom şti adevărul“ — îi spusese.

Acestea erau amintirile lui, aceasta-i era recompensa, şi ce alta însemnau propriile-i pătimiri, decît un har divin, de vreme ce fuseseră făcute să folosească altora ? Ce era moartea ? De ce oare fusese înspăimîntat ? Îi rămînea răsplata cea mai măreaţă între toate : nemurirea sufletului suferind şi tulburat. Nemurirea. Dacă asta nu este o problemă de credinţă, atunci ce mai înseamnă a crede ? Cum poate cineva măcar să-şi contureze o dorinţă zadarnică, în jurul a ceva de-o infinitate atît de informă ? Este o problemă de credinţă — nu, o *speranţă,* o năzuinţă fixă, neschimbătoare, de a dobîndi o existenţă continuată într-un alt loc, sub altă aparenţă, într-un element diferit. O existenţă continuată cel puţin pînă cînd toate întrebările îşi vor căpăta răspunsul şi toate lucrurile neterminate vor fi înfăptuite. Nu este o deplină certitudine că aceasta reprezintă un imbold divin trimis de Domnul spre a ne călăuzi pînă la el ?... Şi totuşi, această năzuinţă se poate dovedi a fi pur şi simplu o forţă motrice a existenţei actuale a omului, un concept intelectual legat de instinctul lui animal de conservare. Omul se iubeşte pe sine cu atîta ardoare încît nu poate lăsa pradă uitării, de bună voie, măcar un singur atom din fiinţa lui. Atunci, poate că întreaga idee este generată de voinţă, acea sursă a iubirii egoiste, şi nu este decît o altă ipostază a feluritelor şi amăgitelor ei activităţi. Şi ce-i cu necuvîntătoarele cu patru picioare, făpturile acoperite cu pene, cele solzoase ? Poate că au şi ele o sursă de vitalitate corespunzătoare,

sau, mai degrabă, nici măcar nu bănuiesc că nu vor trăi în veci, exact așa cum sînt acum. A, iată fericirea, iată stadiul norocos al vieţuirii.

Herr Graf deschise ochii, într-un salt al nervilor, cu tot trupul străbătut de fiorii durerii : pesemne că aţipise şi visase, la capătul memoriei sale se afla vreun coşmar teribil. Slăbiciunea şi disperarea aproape că-l copleşiră. „Johann, Johann“ — mormăi, cu limba grea — „apă, apă“ — şi apoi „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu“ — dar rugăciunea, oricare ar fi fost, i se opri pe buze. Nu îndrăznea să se roage, nu mai ştia pentru ce să se roage. După moarte, sufletul poate descoperi, se poate trezi scăldat într-o iradiere matinală, o beatitudine pe care acum este incapabil să şi-o imagineze şi, indiferent cît de misterioase sînt năzuinţele lui acum, va înţelege atunci totul. Ah ! poate că raiul însuşi nu este decît asta. Faptul că Wilibald Graf poate să nu-şi mai amintească deloc a fi fost Wilibald Graf, nenorocit pelerin pierdut pe această lume crîncenă. Poate că aceasta este semnificaţia binecuvîntatelor cuvinte : „iertarea păcatelor !?“

— Apă, apă, Johann, scumpul meu copil, spuse el din nou, dar nu primi nici un răspuns. Simţi uşoara mişcare balansată a fotoliului care se învîrte iarăşi lin pe roţi, după o pauză îndelungată.

Cînd dădură colţul, umbra întunecată a capului şi a umerilor nepotului său căzu peste a lui, se întinse peste genunchii săi şi se aşternu dinainte-le, pe punte. Tăcerea se aşternu şi ea, pînă ce fu spartă de încordarea propriei sale uri.

— Vrei apă ? întrebă Johann, cu falsă solicitudine, maimuţărind cu minuţioasă cruzime tonul amabil. Colectîndu-şi veninul, îl scuipă tot. Ei bine, aşteaptă pînă ai să capeţi, cadavru bătrîn şi puturos.

— Ruşine să-ţi fie, Johann, rosti calm unchiul. Te las pe seama Domnului.

Fără nici un avertisment, în tăcere, Johann răsuci violent fotoliul, îl conduse rapid prin salonul principal, în jos pe scări şi în lungul coridorului interminabil, care ducea la cabina lor, cu mirosurile ei chinuitoare. În uşă se mărgini să dea un brînci fotoliului, acesta se rostogoli pînă la peretele opus şi se opri, cu o izbitură.

Herr Graf nu protestase, nici măcar nu-şi întoarse capul. Fotoliul lunecă puţin într-o parte şi, într-o fulgerare de speranţă grozavă, Johann îi văzu ochii închişi şi maxilarul căzut, ca ale unui om mort de cîteva minute. Trîntind uşa după el, o luă la goană îndărăt pe punte, cu stomacul atît de răvăşit şi încordat, stăpînit totodată de furie şi teroare, cu inima bătîndu-i ca un ciocan în piept, încît de-abia putea auzi, cu ochii jucîndu-i în orbite, încît era aproape orbit. Şi totuşi, putu s-o zărească pe Concha, nu clar, dar suficient. Atunci se opri şi se duse la balustradă şi se uită la ea, ochii ei îi răspundeau, într-o desăvîrşită neclintire, privirea ei îi făcea semn să vină lîngă ea. Tînărul nu se mişcă şi cu ochii lui dogoritori, pironiţi, semăna în mod surprinzător cu un tigru lihnit care îşi priveşte prada, cu buzele ridicate, dezgolindu-şi dinţii. Concha mai văzuse adesea privirea aceea, şi niciodată nu fusese speriată de ea. Dimpotrivă, o asmuţea dacă găsea un tînăr plin de foc şi de stîngace învăpăiere — asta o despăgubea pentru ocupaţia ei, adesea deajuns de plicticoasă. Şi ea era tînără, cea mai tînără din trupă, încă netocită şi înrăită cu totul, şi nu era nicidecum amăgită de flăcăiandrul acela nefericit, care stătea acolo şi o fixa ca o fiară pîndind dindărătul unui tufiş, uşor încovoiat, cu mîinile în buzunar, încercînd să iasă la capăt cu bine, rîvnind să fie şi el bărbat.

Concha păşi zîmbind către el şi, fără urmă de ezitare, îi întinse braţele, încă de la distanţă, cînd nici nu-l putea cuprinde. Johann făcu un salt spre ea, o apucă cu dibăcie de mijloc, şi se îndepărtă cu ea în pas de dans, purtînd încă în ochi privirea cuiva prins între potop şi incendiu. Concha îşi vîrî nasul în pieptul lui, în deschizătura cămăşii, şi trase o răsuflare adîncă, voluptoasă. Mirosea a prunc curat, cu bogate izuri subterane, de mascul autentic. Atunci dansatoarea puse stăpînire în lege pe el; sînul i se înălţă sub rochia neagră, subţire, ponosită, gîtul i se arcui; îşi desfăcu penajul, călcă ţanţoş şi gunguri ca o porumbiţă. Cu capul dat pe spate, cu ochii înălţaţi şi scînteietori, îi zîmbi din adîncul sufletului, îl săgetă cu o privire prelungă, care cutremură inima, apoi îşi lăsă alene întregul trup de-a lungul lui, şi îşi odihni obrazul pal pe pieptul tînărului, ca şi cum ar fi dormit. Între

timp, adormită sau ba, micile ei şolduri care unduiau cu precizie îşi păstrau ritmul neobosit, executa paşii şi se balansa şi ţesea mişcări cu perfecţiunea artei sale delicate. Încet-încet, faţa disperată a lui Johann se înseninä şi se îmbună, îşi odihni obrazul pe părul ei brun, moale, dansînd şi el cu ochii închişi.

Freytag se gîndea că asista, poate, la o reprezentaţie cam inspirată de rutină. Ţinînd seama ce tărăboi poate să provoace, instrumentul este ciudat de limitat, un biet fluier din trestie, cu cîteva note monotone, dar, oricum, fata asta are într-adevăr stil. Poate să-l înveţe ceva ce nu va regreta nicicînd că a cunoscut. Putea să priceapă că Concha nu se mulţumea să-şi parcurgă întregul repertoriu ca o păpuşă cu cheia bine răsucită, cum făcuse la repetiţia cu trupa, ci punea în joc şi inima sau ceea ce-i ţinea loc de inimă — în episodul acela, cu o perfectă eficacitate. Sărea în ochi că îl redusese pe băiatul acela cu păr lucitor, care nu-i dăduse impresia de a fi un exemplar dotat cu mare forţă cerebrală, la stadiul de beatitudine învecinat cu idioţia, prin acea subită semi-salvare de desnădăjduitele ferocităţi ale dorinţei lui care era, dacă ar fi putut însă s-o ştie, atît de simplă, de uzuală şi, în floarea vîrstei cum se înfăţişa el, atît de uşor de satisfăcut. De ce nu-şi putea zugrăvi şi el pe faţă un rînjet voios, zăngănind cîţiva gologani în buzunar ? Oricum, în situaţia lui, aflat în mod vădit la mîna bătrînului său unchi muribund, fără îndoială că lipsa de bani era principalul motiv pentru care nu putea să-şi pună masca unui rînjet voios. Şi asta era o banalitate. Freytag, după ce-şi redobîndise, într-o oarecare măsură, autoaprobarea, îi lăsă dansînd şi paşi mai departe.

Jenny, care suportase tot ce era capabilă din tăcerea şi ursuzenia lui David la prînz, îi îndurase gura încleştată, ca ferecată, după ce stătuse sau hoinărise cu el o zi întreagă, iar aerul dintre ei zvîcnise dureros la fiecare briză trecătoare, dispăru în cabina ei, pentru a le scrie mai multor membri ai familiei sale. Cu toate că David nu da crezare niciodată acestui pretext, indiferent ce-i spunea ea, Jenny avea, într-un stat de prin mijlocul sudului, o mică dar persistentă familie compusă din fraţi, surori, unchi, veri, pînă şi o mică nepoată şi un nepoţel ;

realmente, reprezentau absolut cel mai convenţional asortiment posibil ; şi ţinea la toţi, într-un fel zăpăcit, detaşat. Cînd începu : „Scumpă...“ se gîndi iarăşi că nu conta cui anume din lot îi adresa scrisoarea, fiindcă prezentau pentru ea frontul de nestrăpuns a ceea ce se numeşte „atitudine de familie“ — cea mai rea suspiciune, bazată pe cunoaşterea insuficientă a vieţii duse de ea, şi dezaprobare morală bazată în mod ferm pe cunoaşterea generală deţinută asupra slăbiciunilor firii omeneşti. După părerea lor, Jenny nu putea fi capabilă de nimic bun, altminteri ar fi rămas acasă, unde-i era locul. Cam aşa arată bilanţul judecăţii lor, se gîndi Jenny, şi nu le-ar îngheţa tuturor sîngele-n vine, dacă ar putea numai să cunoască faptele reale ? A, bine, familia poate să-ţi ajungă pînă sub piele, cu mici ace şi scalpele, dacă te aventurezi prea aproape de ei ; îţi pun ventuze şi-ţi absorb sîngele din fiecare por, dacă nu iei aminte. Asta însă nu te împiedică să-i iubeşti, şi nici pe ei să te iubească cu acea stranie, arzătoare, exigentă, desnădăjduită tandreţe şi amărăciune, împletite una într-alta ca într-o plasă de nervi vii.

Nu se punea nici o clipă întrebarea dacă erau neamul pe care ţi l-ai fi ales, l-ai fi preferat, în orice caz. Ei erau familia căreia îi aparţinea, şi iată-te acolo, fixat de-a-binelea, pe viaţă şi chiar pe vecie, fără îndoială. Ajunsă la acest punct în meditaţiile sale semiconştiente, cu condeiul ezitînd asupra hîrtiei, Jenny abandonă formula „tu“ şi încetă de a-şi mai exprima gîndul în cuvinte, ştiind doar, în măduva oaselor, că nu putea trăi în preajma familiei sale din pricină că se temea de slăbiciunile şi greşelile lor — care erau şi ale ei ; iar majoritatea virtuţilor rudelor îi repugnau chiar mai mult încă decît greşelile lor. Petrecuse ani în şir purtînd un război strategic, încercînd să-i alunge pe oamenii aceia din viaţa ei. Pe urmă mai irosise alţi ani, străduindu-se să-i ignore, să-i uite, să-i urască, şi pînă la urmă îi iubise, aşa cum ştia prea bine că era intenţia simplei naturi, şi admisese acest sentiment. Nu-i aducea pacea lăuntrică, şi totuşi îi punea un oarecare petec de teren solid sub picioare. Nu se întorcea spre ei, în ultimă instanţă, să capete ajutor, sau consolare, sau laudă, sau înţelegere, sau chiar dra-

goste, ci pur și simplu, în ultimă instanță, pentru că era incapabilă să se rupă de trib. Ei erau familia și ea oaia rătăcită. Niciodată nu-i îngăduiau să uite acest raport, erau plini de maliție și de un resentiment ce nu și-i puteau ascunde, și născoceau pe seama ei mărunte bîrfeli care circulau printre ei pentru a justifica vederile lor despre ce etichetau „dezertarea“ ei.

Și, mai mult încă, nu puteau fi păcăliți nici măcar o clipă cu toată aiureala aceea despre dorința ei de a picta, de a fi o „artistă“.

O tînără femeie de familie bună își părăsește căminul și locul natal, minată de-un singur motiv : intenționează să ducă o viață nerușinată și destrăbălată, acolo unde rudele și cercul ei social să nu o poată ține în frîu sau pedepsi. Artistă, zi așa ! Dar ce putea s-o împiedice să picteze acasă, în grădina din spatele locuinței ?

În timp ce toate acestea și multe altele curgeau, nu tocmai prin mintea ei, ci în circuitul ei sanguin, Jenny scria : „Prea scumpă vară, sau frate, sau dulce nepoată, sau mătușă... vremea e frumoasă, devine mai răcoroasă... starea sănătății mele este excelentă... sînt cu gîndul la Paris... trimite-mi vești despre tine... a voastră, a voastră și a voastră cu dragoste...“ a voastră, într-adevăr, împreună cu dragostea mea, scumpa mea familie îndrăcită ! Tocmai împăturea plicul ultimei epistole, cînd Elsa intră în cabină, întorcîndu-se de la film, cu urme de lacrimi în ochi, totuși voioasă și avînd chef de vorbă.

Se așează pe marginea patului său să-și despletească părul.

— Lui Mamá nu-i place cum mi l-am aranjat, îi explică lui Jenny, cu sfială.

— Nici mie, ca să fiu sinceră, zise Jenny, e mai drăguț cum era mai-nainte.

Pentru întîia oară se dăduseră două filme, și cînd Jenny îi sugerase lui David să se ducă și ei să le vadă, David spusese că nu-și putea imagina nici un motiv pentru a petrece o seară într-un mod atît de stupid, iar Jenny ripostase pe loc că nici ea nu-și putea imagina ceva mai stupid decît modul cum își petreceau acum seara. Asta pusese capăt disputei și încheiase discuția, și după aceea

petrecuseră seara despărțiți, Jenny stînd și scriindu-și corespondența.

Rezulta că Elsa petrecuse bine. Filmele erau exact în genul care-i plăcea ei cel mai mult, genul pe care-l puteai vedea atît de rar în Mexic, unde totdeauna rulau pelicule cu bandiți care luptă călare, în munți, și dau foc la ranchos [1], și cu femei deșănțate, vînînd mereu bărbați și tot soiul de indivizi urîți care își jucau reciproc renghiuri murdare. Nu, cele două filme prezentate erau complet diferite. Erau germane, și nespus de dulci. În timp ce se pregătea de culcare, își aminti drama lor, pînă-n cele mai mici amănunte. Unul era despre frumoasa fată de morar iubită de doi gentilomi bogați, nobili veritabili — tată și fiu. Ea nu-l vrea pe tată, care-i interzice să se mărite cu fiul, cel îndrăgit de frumoasă. Printr-o uneltire ticăloasă, fata este răpită de doi servitori nemernici, pe cînd culegea flori, lîngă rîul morii, și dusă în cabana paznicului de vînătoare, iar acolo oameni lipsiți de inimă o cunună cu sila cu această persoană de obîrșie joasă, un văduv tomnatic, avînd o fiică de vîrsta ei, și, închipuie-ți, bătrînul nobil stă în preajmă și dă ordine ca totul să fie săvîrșit în modul cel mai crud !

— Unde era fiul ? întrebă Jenny lipind timbre pe plicuri.

— Tocmai se nimerise să fie plecat într-o călătorie, îl justifică Elsa. Dar fiica paznicului de vînătoare a născocit un mijloc de a o ajuta pe răpită. S-a prefăcut că o însoțește pe mireasă în odaia ei, s-o ajute să se dezbrace, dar în loc să facă asta, a legat cearșafurile cap la cap și i-a dat drumul pe fereastră, și proaspăta mireasă a alergat pînă acasă prin codri — vai, da, frumos mai era, cu clarul de lună strălucind peste vîrfurile copacilor, și păcătosul de paznic o fugărește ; dar îi alunecă piciorul pe podul pîrîului morii — la mijloc este mîna Domnului, pricepi — și el se îneacă. Și chiar în clipa aceea, tînărul nobil se-ntoarce acasă și află totul ; și o recapătă pe fată, devenită văduvă virgină.

— Ce s-a ales cu bătrînul nobil ? se interesă Jenny.

---

[1] Ferme.

— S-a căit şi le-a dat junilor binecuvîntarea, zise Elsa. Ultima scenă era cununia, într-o biserică mare, plină de flori şi muzică, şi apoi urmează un dans pe pajiştea satului. Aş vrea să dea mai multe filme dintr-astea... fata era atît de frumuşică, şi tînărul era atît de chipeş, şi au fost atît de fericiţi unul cu altul !

— Este un tort de nuntă mare şi frumos, acoperit tot de glazură şi păsărele şi trandafiri făcuţi din zahăr, comentă Jenny, la fel cu cel pe care-l vei avea într-o bună zi.

— A, aşa sper şi eu, zise Elsa, dar la fel de îndoielnic. Şi al doilea film era drăguţ.

Jenny întinse mîna după un şal uşor, şi-l puse peste genunchi şi stătu aşa, aşteptînd sfîrşitul istorioarei.

— Era niţel cam greu de urmărit, fiindcă se întîmplau tot timpul o groază de lucruri, dar era acolo un tînăr arhiduce chipeş, care voia să se căsătorească numai şi numai din dragoste şi nici în ruptul capului nu voia să se însoare cu contesa von Hohenbrecht pe nevăzute, doar spre a se supune scumpilor lui părinţi, care-i aranjaseră mariajul spre binele lui, ştii şi dumneata cum sînt părinţii — zise Elsa, manifestînd o surprinzătoare căldere în bunul simţ cotidian — şi bieţii bătrîni, care-i vor fericirea, pun la cale cu tatăl şi mama contesei să-i pună faţă-n faţă, în vreun fel, astfel ca amîndoi să fie deghizaţi şi să se ia drept simpli ţărani. Îţi dai seama că şi contesa e romantică şi refuză de asemenea măcar să-l întîlnească pe arhiduce, căci vrea să se mărite numai din dragoste. Ei bine, părinţii contesei îi spun că a venit vremea să ştie şi ea cîte ceva despre viaţă şi despre cum se conduce un castel, şi că urmează să îmbrace straie de spălătorească şi să se ducă cu slujitoarele la rîu, în ziua spălării rufelor. Dar ea nu face nici o treabă, ştii, doar le împarte porunci celor din jur. Între timp, ei au aranjat ca arhiducele, deghizat în pădurar, să vîneze, însoţit de oamenii lui, prin partea aceea a codrilor. El o vede pe frumoasa fecioară, îl vede şi ea, se îndrăgostesc la prima vedere, nici vorbă ! — asta-i interesant, şi tînărul arhiduce le spune părinţilor că a întîlnit adevărata iubire a întregii sale vieţi şi se va însura numai cu spălătoreasa şi nimeni alta. Pe urmă cele două familii petrec de mi-

nune ducînd farsa mai departe și născocind la greutăți, pînă ce se asigură că iubirea lor e adevărată. Între timp, arhiducele și contesa își leapădă deghizările și aleargă să se întîlnească în pădure, de cîte ori au prilejul. Lucrurile merg așa o vreme îndelungată, pînă ce, la sfîrșit, totul iese la iveală, li se face o nuntă măreață, într-o catedrală, și după aceea se dă la castel un bal plin de veselie, și toți servitorii dansează pe pajiștea castelului.

— Vai, zise brusc Elsa, o să mă crezi proastă de-a binelea. Știu de pe-acum că viața nu e așa, nu mă aștept la asemenea lucruri. Și totuși, adăugă, nu-i înțeleg pe acești studenți cubanezi. Pînă și cel înalt, drăguț la înfățișare, care cîntă așa de bine — îți amintești, cel care-mi place mie ? — ei bine, era exact ca și ceilalți. Tot timpul, la scenele de dragoste și chiar la părțile triste, își băteau joc și fluierau și mieunau ca niște motani și aveau o comportare atît de urîtă, încît un stevard i-a invitat să păstreze liniște. Așa că s-au ridicat în grup și au ieșit din sală cu acea Condesa, știi care, prizoniera, și ea făcea haz de asemenea. Nu pot înțelege niște oameni cu inima atît de împietrită, doar erau filme dulci, pline de scene fermecătoare...

— Necazul cu studenții ăia este că, pur și simplu, încă nici nu s-au născut, zise Jenny, cu asprime. Nu sînt decît visele rele ale părinților lor. Elsa, ar trebui să cauți să uiți pe băiatul acela.

— Cum să-l pot uita, întrebă Elsa, cam dezolată, cînd îl văd în fiecare zi ? Dar maică-mea zice că La Condesa este o femeie cu reputație proastă, fie că are titlu sau nu, și că sub nici un motiv nu trebuie nici măcar să-i adresez cuvîntul. Cum i-aș putea vorbi unei femei mai în vîrstă, decît dacă-mi vorbește ea mai întîi ? Și, cu toate acestea, grozav mi-ar place să știu cum te simți cînd ești o astfel de femeie !

Jenny zise, zîmbitoare :

— Dar, Elsa, știi că iute te mai dezvolți ! Ce idee... ce-ar zice maică-ta, să afle ? Acum, ia spune-mi și mie, după această seară veselă petrecută la cinema, de ce plîngeai ?

— Cîteodată sînt atît de fericită, şi pe urmă tare nenorocită, mărturisi cu simplitate Elsa, şi îşi şterse ochii, unde începeau iarăşi să se formeze lacrimi.

— Atunci, e în ordine, zise grăbit Jenny, dacă nu-i nimic mai grav decît asta. Nu mi-e somn. Am să fac un tur pe punte şi-am să privesc luna, noapte bună.

— Noapte bună, zise Elsa, cu glas împăcat, şi lungile confuzii acumulate în timpul zilei sale lunecară în vise senine.

Frau Otto Schmitt se simţea încă oarecum intimidată de recentele ei înfruntări cu o lume de imprevizibilitate masculină pe care o găsea derutantă, în noua şi plăpînda ei stare de văduvie.

Începuse să-şi dea seama, cu uimire, că niciodată nu cunoscuse realmente vreun alt bărbat, afară de soţul ei. Nu cunoscuse femei, cu excepţia nevestelor prietenilor soţului, sau de profesoare rămase fete bătrîne, la fel de depărtate de confidenţele ei feminine ca şi cum ar fi aparţinut altei specii. Ani de-a rîndul nu văzuse mai pe nimeni, în afara claselor ei de elevi mai mici, decît în compania soţului. De fapt, îşi trăise viaţa conjugală aproape, literalmente, în prezenţa lui. Starea sănătăţii lui, după război, îl făcuse ca uneori să pară aproape tot una cu copilul ei. În perioade mai bune, un frate bun şi compătimitor. Totuşi, fusese tot timpul, la urma urmelor, soţul ei. Şi, vai, ce slabă pregătire îi asigurase pentru viaţa dusă fără el. Unde putea să se îndrepte, cui să-i vorbească, sigură de o reacţie umană amabilă ?

Aproape că luă drept un răspuns la rugăciunea ei apariţia Doctorului Schumann, singur la capătul punţii şi stînd la balustradă. Se apropie cît putu de el, fără a da impresia — aşa spera — că i-ar întinde o capcană, dar rîvnea să fie în preajma lui, măcar o clipă, pentru că el alina şi-i reda încrederea în criteriile ei despre tot ce era drept, bun şi cuvenit, sub toate aspectele.

Partea stîngă a feţei lui era întoarsă spre ea, şi ar fi putut să adore acea nobilă cicatrice *Mensur*. Cicatricea soţului său, la fel de impresionantă ca şi a doctorului, fusese mîndria vieţii ei. Îi aducea aminte de fapte salutare : că familia lui se aflase pe o treaptă superioară

familiei sale, că duelurile din perioada studiilor universitare îl ridicaseră ulterior pe scara socială, că privind lucrurile în ansamblu, el ar fi putut să facă o partidă avantajoasă cu o bogătaşă. Dar nu, o alesese pe ea, cu zestrea ei puţintică, deşi fraţii ei nu puseseră în viaţa lor mîna pe-o floretă ; şi niciodată, aşa îi spusese, nu-şi regretase măcar o clipă alegerea făcută ; mărturisire pentru care nu încetase a-i arăta recunoştinţa ei. Cicatricea doctorului era plasată perfect, căci dacă un student avea o ezitare, întorcea capul sau lăsa în jos bărbia, putea să fie crestat chiar pe frunte, sau în umărul obrazului — văzuse ea chiar prea multe cicatrice de acest fel — şi era o pacoste pentru purtătorul lor, doar dacă nu putea da vina pe lipsa de măiestrie a spadasinului advers şi cum poate cineva să explice într-una asemenea fapt, toată viaţa ? Frau Schmitt se cam săturase s-o tot audă pe Frau Rittersdorf fălindu-se că soţul ei era un duelist cutezător, totdeauna el provoca, totdeauna ieşea învingător, dotat cu patru cicatrice pe obrazul stîng, fiecare dintre ele, o frumuseţe — o despicătură ajungînd pînă la dantură, şi nici măcar un sfert de deget distanţă între ele ! Ei bine, uneori o suspecta pe Frau Rittersdorf de exagerare. Pe lîngă aceasta, o singură cicatrice, sănătoasă şi bine plasată, era suficientă la urma urmei, la ce servea ? Era ca o chezăşie înscrisă în carne vie, alt soi de medalie decernată pentru curajul dovedit. După ce o dobîndise, un gentleman putea deci să-şi vadă de celelalte griji şi ocupaţii ale sale.

Stăpînită de acea sfioasă dispoziţie adorantă, aproape că se furişa spre doctor, care se întoarse şi-i dărui zîmbetul acela serios pe care-l admira la el, şi păru gata să vorbească, cînd corul răguşit al adepţilor cercului *Cucaracha* izbucni în aerul înserării. La Condesa, purtînd o rochie albă cu falduri şi sandale verzi, pluti afară din salon, în mijlocul roiului ei de curteni groteşti, îşi vînătură degetele şi-i trimise un zîmbet fermecător doctorului, păşind sprintenă mai departe, cu fustele-i zburînd, studenţii răcnindu-şi cîntecul şi ţinînd tactul în pas de rumba. Unul dintre ei, un băieţandru deşirat, cu pantaloni Oxford croiţi dintr-un tweed purpuriu, ca nişte

fuste suflecate, se tîrşîia în ariergardă, la distanţă sigură, imitîndu-i glasul fragil şi plîngător „Ah, tinereţe, frumoasă tinereţe, ea nu mai are nici o picătură, mulţumesc".

Avu chiar nerușinarea de a-i face cu ochiul, direct, lui Frau Schmitt, căreia abia-i venea să creadă ce vede. Se întoarse derutată spre Doctorul Schumann şi izbuti doar să bîiguie :

— Asta-i culmea !... Aţi mai văzut vreodată aşa ceva ?

Doctorul Schumann se apropie de ea şi stătură alături, urmărindu-i cu privirea pe studenţi, umbletul lor convulsiv, schimonoselile lor ca de maimuţe, gesticulările zburătoare, nerușinate făcute cu mîna, în dîra graţioasă lăsată de La Condesa. Cum putea o femeie ca ea, care părea capabilă de o luciditate atît de ascuţită faţă de propria-i persoană şi de tot ce era în juru-i să tolereze măcar o clipă asemenea sfruntare ? Doctorul îşi înăbuşi un suspin puternic, întoarse spatele mării şi-i spuse lui Frau Schmitt, cu glas melancolic :

— E greu de crezut de cîtă răutate sînt capabili tinerii. Auzim o sumedenie de lucruri, nu-i aşa ? rostite împotriva oamenilor între două vîrste, şi prea multe sînt adevărate — despre vinile crescînde ce ni se impută : desfrîu, egoism, automulţumire, disperare...

— Nădăjduiesc că nu chiar disperare, dragă doctore Schumann, zise Frau Schmitt, stingheritä.

— Mai presus de toate, disperare, zise cu fermitate doctorul. Dar, adevărata ticăloşie, rosti el, zace în tineret. Noi păcătuim, noi, cei mai vîrstnici, şi ştim că păcătuim. Unii dintre noi se străduiesc din răsputeri să se căiască, să-şi îndrepte greşelile. Ei însă, şi arătă cu capul spre studenţi, ei păcătuiesc, şi nici măcar nu ştiu, sau ştiu, şi îşi fac o glorie dintr-asta. Sînt nerușinaţi, cruzi şi trufaşi... iubesc propriul lor *ego* cu o patimă necunoscută vîrstei înaintate, poate epuizată, adăugă, cu o oarecare notă subtilă de umor — cu vîrsta... dar totuşi, tinerii păcătuiesc cît e ziua de lungă, împotriva a tot ce există, de la inima omenească pînă la Sfîntul Duh, şi cînd sînt sătui de păcătuit, se întind şi dorm ca nişte mieluşei abia scăldaţi. Toată batjocura şi dispreţul acesta ignorant, zise doctorul, toate aceste rînjete crude şi fără sens azvîrlite

împotriva unei doamne care suferă, şi care niciodată nu le-a făcut cel mai mic rău !

Frau Schmitt spuse, stăpînită de o uimire naivă, blîndă :

— Dar, Doctore ! E prima dată cînd te-aud vorbind cu atîta asprime !

— Intenţionez să fiu aspru, zise calm doctorul. Sînt întruparea glasului dojanei ridicat în pustiu, sau deasupra întinsului neînsufleţit al apelor ! Aş vrea ca vorbele mele să fie pietre pe care să le pot arunca pentru a le sparge capetele acestor sălbatici.

— Sau inimile lor, zise Frau Schmitt.

— Nu, n-au inimi, zise doctorul.

Frau Schmitt rămase tăcută, simţind că fusese tîrîtă într-un loc care depăşea adîncurile sufletului ei şi că totuşi rîvnea să fie tîrîtă în asemenea adîncuri. Întristată, urmări privirea lui, în timp ce se uita după La Condesa care dispărea, dînd ocol pupei, văzu ceea ce putea vedea ea, citi în felul ei lucrurile, zămislind propriile sale gînduri simple. Ce păcat că un bărbat atît de bun s-a îndrăgostit de o asemenea femeie. Şi încă la vîrsta lui, şi în plus este şi însurat, şi toate celelalte ! Vai, era ceva înspăimîntător, şi se întîmpla încă prea des. Încrederea ei în derută se clătină, se scufundă, îşi mai reveni oarecum, dar fără a mai redobîndi strălucirea sa anterioară. Simţea că era din nou rănită, lăsată pe dinafara lucrurilor, că viaţa avea să treacă pe lîngă ea. Nu dorea decît să-şi spună mătăniile şi să se poată încredinţa mîinii Domnului, iar după aceea să se ducă la culcare şi să uite de toate. Niciodată n-avea să se mai afle ceva plăcut sau bun pentru ea, pe lumea aceasta. După ce stătu o clipă ca trăznită, murmură o mică frază convenţională, adecvată pentru despărţire, şi îşi văzu de drumul ei.

Doctorul Schumann se minună de propria-i atitudine, reflectă un timp asupra cuvintelor rostite şi regretă că îşi pierduse măsura. Adică, rostise cuvinte nelalocul lor, cu un patos neîngăduit, la momentul neoportun, şi unei persoane neadecvate, în realitate, conchise el, asemenea cuvinte n-ar fi trebuit să fie rostite deloc, căci însuşi sentimentul care le inspirase era suspect. În adîncurile minţii sale făcu un mic act de Căinţă, se întinse pe şez-

longul cel mai apropiat şi închise ochii. Pentru moment, puntea era slab luminată şi pustie, totul era cufundat în tăcere, cu excepţia foşnetului legănător al valurilor. Doctorul Schumann, care ceva mai-nainte cochetase cu gîndul de a se angaja pentru încă o călătorie, într-o străfulgerare de intuiţie avută pe loc avu certitudinea că voiajul în curs avea să fie pentru el cel din urmă. În uşurarea resimţită pentru că i se dăduse dreptul de a întrezări sfîrşitul unei călătorii care se dovedea, în mod misterios, că-i pune surprinzător de mult puterile la încercare, doctorul lunecă într-un somn molcom.

Cînd deschise ochii, La Condesa era întinsă lîngă el, în şezlongul din dreapta, absolut destinsă, trează cu desăvîrşire, înfăţişînd privirii o frumuseţe gînditoare, uitîndu-se la marea întunecată ca şi cum ar fi aşteptat să se ridice o cortină. Doctorul fu atît de uluit încît aproape că se bîlbîi.

— Ce-ce ai făcut cu tinerii aceia teribili ?

— E drept că uneori pot fi cam plictisitori, îi spuse ea calm. S-au săturat să se mai joace de-a maimuţele şi-au zis că se duc să joace o partidă de zaruri. Dormeai de puteai trezi invidia oricui. Cum de izbuteşti ?

Doctorul Schumann se ridică, simţindu-se înviorat şi cu echilibrul restabilit. Spuse, aproape voios :

— Datorită unei conştiinţe curate, bine-nţeles !

— Bine-nţeles, zise La Condesa. Pot să-mi dau seama că eşti un om care n-ar putea trăi fără a avea o conştiinţă curată.

— Poţi avea şi lucruri mai rele decît asta, zise doctorul, cu energie, începînd să fie perfect conştient că trebuie să aibă o mînă mai energică cu această *lady* rătăcită, care, la urma urmei, era pacienta lui.

— Spune-mi, chiar în clipa asta, n-ai nimic de reproşat conştiinţei dumitale ?

— Nu ştiu nimic despre ceva numit conştiinţă, replică La Condesa. În locul ei am doar o umbră de simţ al onoarei, care face faţă împrejurărilor aproape la fel de bine... cu întreruperi ! Dar, cît despre promisiunea făcută dumitale, pînă acum mi-am ţinut-o, nu poţi *să vezi* ? Asta însă nu mă face fericită. Nu, îmi provoacă o anxie-

tate acută, parcă am cactuşi în vine, şi de ce mă abţin oare ? Pentru dumneata, aşa cum ţi-am spus. De ce-mi ceri mai mult ?

— Eu n-am cerut nici măcar atît, zise doctorul Schumann, asta mai puţin decît orice. Într-adevăr, niciodată n-aş fi fost atît de cutezător încît să visez aşa ceva.

— Ştiu, zise La Condesa aproape cu tandreţe. Grozav mai am nevoie de ceva care să mă ajute să dorm. Nu mai pot îndura.

— Încearcă încă puţin să rezişti fără nimic, zise doctorul, şi îţi promit să te-ajut cînd va veni vremea.

— Detest martiriul, sub orice formă, zise La Condesa. Nu-mi stă bine deloc. Eu nu pot fi eroică, detest asta. Şi totuşi, vezi, iată-mă aici, promiţînd să fiu şi una şi alta, fiindcă dumneata eşti de părere că mi-ar putea face bine — bine pentru ce, pentru sufletul meu ?

— Şi pentru sufletul dumitale, fără îndoială, zise doctorul, amabil.

— Aştepţi cumva să se producă în fiinţa mea vreo schimbare însemnată din cauza acestui straniu voiaj, atît de neaşteptat, atît de neasemănător cu nimic din ce-am cunoscut pînă acum ? întrebă La Condesa. Vreun soi de miracol ?

Doctorul începu să vorbească, şi în momentul acela amîndoi observau cum perechea aceea cam comică, uscătura de Lizzi şi micul bondoc Herr Rieber, urcau pe puntea bărcilor de salvare, urmaţi mai mult pe furiş, la mică distanţă, de gemenii Ric şi Rac. Nici La Condesa, nici doctorul, nu pomeniră nimic de apariţiile acelea, abia dacă le luară în seamă, şi îşi continuară cu plăcere conversaţia.

Ric şi Rac, după ce se strecurară tiptil pe puntea bărcilor de salvare, avînd grijă să nu fie deloc văzuţi de cuplul care forma ţinta atenţiei lor, ale cărui deprinderi şi intenţii le cunoşteau bine, auziră în sfîrşit un vălmăşag de sunete cît se poate de promiţătoare venind dindărătul coşului de vînt, al doilea ca mărime, un loc realmente întunecos şi intim, un foşnet uşor, scîrţîit de tocuri care aluneca, chiţăieli şi şuierături feminine dezlănţuite, înă-

bușite, un glas masculin gîlgîind și cîrîind poznaș. Ric și Rac nu puteau înțelege cuvintele, dar înseși oasele lor cunoșteau *lingua franca* [1] a galanteriei. Discreți ca niște pui de vulpe, se apropiară, fiecare trăgîndu-l îndărăt pe celălalt, de teamă să nu vadă mai-nainte totul, schimbînd priviri parșive, cu albul ochilor sticlindu-le, cu limbile lor roșii ascuțite atîrnîndu-le afară din gurile căscate. Vîntul le șuiera pe la urechi și le biciuia peste obraji șuvițe de păr. Straiele lor scămoșate li se lipeau de trupurile lor de țîri, în timp ce se aplecau peste coșul de vînt și se tupilau către zgomotele ademenitoare.

Într-o lacomă tăcere și nemișcare, observară scena mult așteptată. Lizzi și cu Herr Rieber erau ghemuiți laolaltă pe punte, întorși cu spatele la coșul de vînt, luptîndu-se, rîzînd, luîndu-se la trîntă în hîrjoană. El încerca să se joace cu genunchii ei, iar ea își trăgea jos fustele, cu o mînă, și îl împingea anemic cu cealaltă. Ric și Rac așteptară ceva mai interesant, dar fata cea osoasă se smulse și-l îmbrînci pe burtos, aproape răsturnîndu-l pe spate. Partea din față a bluzei îi era descheiată pînă la cingătoare și copiii remarcară, cu dezgust, că în realitate nu era chiar nimic de văzut. Clătinîndu-și capul, schelălăind, fata își opri brusc ochii pierduți asupra lui Ric și Rac. Scoase un țipăt de alt gen, pătrunzător : „Vai, uite, vai, uite, vai" vînturîndu-și spre ei brațele lungi.

Herr Rieber se cuminți numaidecît și în timp ce Lizzi sărea în sus, într-o mișcare instantanee de îndreptare, ca a unui briceag care se întinde, el se ridică în două picioare, mai întîi de-a bușilea, apoi sprijinindu-se de un colac de frînghie și în cele din urmă urnindu-se de jos cu un geamăt de efort. Ric și Rac se mărginiră să facă un singur pas înapoi, îndărătul coșului de vînt, privind mai departe, gata să declanșeze o goană sănătoasă dacă era necesar.

— Ce faceți aici, creaturi nerușinate ? întrebă Herr Rieber, adoptînd un ton oarecum indignat, dar de o severitate paternă.

[1] Limbajul internațional.

— Vă urmărim, zise Rac obraznică, scoţind limba la el, şi Ric adăugă : Vedeţi-vă de treabă, nu vă opriţi. Vă dăm noi de veste dacă vine cineva.

Herr Rieber, şocat în mod sincer de un cinism atît de precoce, se repezi la ei arătîndu-şi colţii, cu mîinile gata să apuce, dar cei doi săriră în afara razei lui de acţiune.

— Marş de-aici ! răcni Herr Rieber aproape ieşindu-şi din fire. Ric şi Rac dansau, ba chiar plesneau din palme, în culmea fericirii, în timp ce Herr Rieber sălta de colo pînă colo fugărindu-i, dînd lovituri care nimereau în gol şi-l făceau să se rotească în jurul propriului său ax. Ric şi Rac ţopăiau frenetic în jurul lui, ţipînd :

— Un peso, un peso, sau vă spunem, un peso, sau vă pîrîm, un peso...

— Monştrilor ! strigă Lizzi, cu glas răguşit. Mici nemernici oribili...

— Un peso, un peso ! intonau în cor Ric şi Rac, lunecînd mai departe în jurul lui Herr Rieber şi evitîndu-i loviturile cu desăvîrşită uşurinţă. Herr Rieber se opri, gîfîind, cu capul aplecat ca un taur epuizat, în arenă. Băgă mîna în buzunar. O monedă de un peso zăngăni pe punte şi se rostogoli. Ric îşi puse talpa peste ban.

— O monedă şi pentru ea, zise el, una pentru ea.

Faţa lui era aspră şi rece şi precaută. Herr Rieber aruncă încă un peso. Ric înhăţă ambele monede şi, ţinîndu-le strîns într-o mînă, îi făcu semn lui Rac, care-l urmă imediat.

Alergînd, se ciocniră unul de altul, undeva, în capul scărilor, şi amîndoi zăriră simultan acelaşi lucru ce le sugeră aceeaşi idee. Pînza care acoperea una din bărcile de salvare era parţial dezlegată, atîrna desprinsă şi putea fi lesne desfăcută mai mult. Încercară copcile, care cedară în mod surprinzător. Ridicară colţul pînzei şi se strecurară şerpeşte înăuntru, Rac prima, Ric urmînd-o fără a scoate o vorbă.

Barca era mult mai adîncă decît îşi închipuiseră. Mergînd de-a buşilea izbutiră să-şi ridice feţele la nivelul deschizăturii învelitoarei, ascultînd cu atenţie şi, cîteva clipe, la răstimpuri, feţele li se atinseră. Pe urmă bon-

docul şi cu fata aceea sfrijită trecură pe lîngă ei. Ea îşi încheia bluza şi amîndoi aveau un aer foarte mînios. Ric îşi pierdu echilibrul şi dădu din mîini, foşnind. Fata îşi întoarse capul şi cercetă cu privirea în direcţia lor, fără să-i vadă, pe urmă se împletici pe trepte şi bondocul o luă de braţ.

— Bagă de seamă, frumoasa mea, rosti el încetişor.

— Încetează, îl repezi ea, smucindu-se.

Ric şi Rac se lăsară la loc, pe fundul bărcii, chicotind în beznă, cu trupurile împletite.

— Dă-mi pesosul meu, zise Rac, aprigă, apucîndu-l strîns pe Ric de coaste şi vîrîndu-şi unghiile în carnea lui. Dă-mi pesosul meu, sau îţi scot ochii.

— Ia-l, zise Ric, pe acelaşi ton, încleştîndu-şi pumnul peste monedă. Haide, ia-l, încearcă numai !

Înnodaţi în ceea ce părea a fi o trîntă mortală, se rostogoliră pe fundul bărcii şi se încăierară cu furie, vîrîndu-şi reciproc genunchii în coaste, ghiarele în păr. În suferinţa pe care şi-o pricinuiau unul altuia intra şi un puternic curent subteran de plăcere. Treptat, se liniştiră şi se porniră din nou pe chicotit. Un tînăr ofiţer care trecea pe-acolo se opri să asculte, cu faţa foarte meditativă. Făcînd un pas înainte, smulse pînza şi, indiferent de ce văzu acolo — pentru o secundă, tabloul îl lăsă împietrit. Apoi, aruncîndu-se peste marginea bărcii şi aplecîndu-se, aproape cu capul în jos, puse mîna pe ei şi îi trase pe-amîndoi afară. Erau uşori de parcă oasele le-ar fi fost scobite pe dinăuntru, şi ieşiră pe punte moi şi bălăngănindu-se, ca nişte păpuşi rupte.

La Condesa şi doctorul Schumann rămaseră tihniţi, în şezlongurile lor, urmărind cu privirea dansul luminilor vasului, reflectat în marea întunecată, şi doctorul spunea :

— Nimeni nu manifestă noi slăbiciuni, nici noi tării, ci doar dezvoltări, accentuări, micşorări sau pervertiri ale latenţelor sale iniţiale. Acestea pot erupe cîteodată atît de abrupt şi de puternic, încît dau iluzia unei schimbări radicale, dar mi-e teamă că nu este decît o iluzie. Pe măsură ce omul îmbătrîneşte, devine mai conştient de elementele mutabile, instabile, din temperamentul lui. Încerci să ţii

conturile în regulă, să-ţi asumi controlul, ai putea spune. În cele din urmă îţi dai seama, simplu şi poate cu oarecare consternare, că ceea ce ţi s-a spus în copilărie este, în definitiv, adevărat, individul este cu siguranţă nemuritor, dar nu în carnea lui. Individul...

Făcu o pauză.

— Individul, individul, individul, spuse La Condesa, cu frivolitate. Cine este acest *Individ*, despre care vorbeşti veşnic ? Hai să discutăm despre noi, despre dumneata şi mine, mai exact.

— Eu personal, sufăr de o foarte banală insuficienţă a inimii. Aşa că mă îmbarc în calitate de doctor, pentru unul sau două voiaje, urmînd prescripţia pe care am dat-o atît de des altora, cu speranţa că voi obţine puţină odihnă, îmi închipui. Acum, dacă aş putea supravieţui suficient să-mi mai văd încă o dată soţia cum alungă puii din bucătăria noastră de ţară, dînd cu mătura după ei şi dojenindu-i de zor, n-aş mai cere altceva de la lumea aceasta. De cîte ori a tot dojenit această scumpă femeie, pe mine şi pe toată lumea şi toate lucrurile, de-a lungul întregii sale vieţi conjugale cel puţin ! Avînd totdeauna motive atît de întemeiate şi certîndu-ne spre binele tuturora, căci, sincer vorbind, aproape întotdeauna ea are dreptate — şi ce-a ieşit din asta ?

— Ei bine, rosti veselă La Condesa, dumneata, măcar, ai ajuns la un rezultat, pentru un scurt răstimp.

Doctorul Schumann se decise să schiţeze un zîmbet la auzul acestei replici, şi-şi lăsă privirea să colinde peste balustradă, în depărtarea apelor.

— Închipuie-ţi cum eu, un doctor, după toţi aceşti ani petrecuţi în paşnicul Heidelberg, m-am gîndit că voi găsi odihna scăpînd de forfota lumii, pe un vas. Sînt uimit de mine însumi fiindcă am crezut că acum poate voi învăţa ceva nou despre mine sau despre oamenii cu care conviețuiesc, dar nici vorbă de-aşa ceva. Am văzut toate aceste întîmplări şi mai-nainte, iarăşi şi iarăşi, numai că, pînă acum, niciodată nu le-am văzut trăite pe un vapor. I-am mai văzut pe toţi aceşti oameni şi-nainte, doar că se găseau în alte locuri, sub nume diferite. Le cunosc afecţiunile aproape dintr-o singură ochire, şi dacă ştii care

este boala în organismul unui om, foarte adesea poţi spune şi ce formă au luat viciile şi virtuţile lui.

— Acum vorbeşte despre mine, zise La Condesa, încleştîndu-şi uşor mîinile peste un genunchi şi aplecîndu-se înainte, pe alonja şezlongului său.

La capătul de sus al punţii apăru atunci un grup neobişnuit, aflat în plină desfăşurare a unei violente acţiuni. Un tînăr ofiţer, cu şapca strîmbată pe cap, se lupta cu acei înspăimîntători gemeni spanioli. Dar, în ciuda zbaterii lor, ofiţerul continua să se apropie pas cu pas, şi reuşea un fel de înaintare neregulată spre doctorul Schumann şi La Condesa, remorcîndu-şi captivii, care încercau să-i muşte mîinile.

— Altă blestemăţie, zise doctorul Schumann, şi seninătatea îi pieri. Mai trebuie să am şi grija de a-i vedea pe aceşti copii puşi în situaţia de a nu mai pricinui necazuri nimănui.

Îi strigă tînărului ofiţer : — Ce se întîmplă ?

Auzind întrebarea, tînărul ofiţer roşi. Se postă în faţa doctorului şi-i înşfăcă strîns, din nou, pe Ric şi Rac, care renunţară brusc la luptă şi stătură ca bătuţi în cuie privind în gol, cu ochi posaci.

Tînărul ofiţer începu : — Domnule, aceşti copii, aceşti imposibili...

Ric şi Rac ţîşniră, de comun acord, căutîndu-şi simultan libertatea în direcţii opuse, astfel că braţul tînărului zbură într-o parte, dar tot nu-i scăpă pe gemeni din mînă. Sîngele îi năvăli şi mai tare în obraji, pînă ce păru că e gata-gata să-i ţîşnească flăcări şi din urechi. Îşi sucea capul dintr-o parte într-alta, gura i se deschidea şi închidea în tăcere, apela la amîndoi fără cuvinte, sugerînd că nu putea să-şi continue relatarea, în prezenţa unei doamne.

— Sînt şi eu mamă, spuse La Condesa, încurajator adresîndu-i un zîmbet cît se poate de nematern. Gura ei, avînd o nuanţă roşie, strălucitoare, se rotunjea şi se muia, sprîncenele i se înălţară.

— Pot ghici tot ce e mai rău, şi trebuie să mărturisesc sincer, că nu găsesc lucrurile chiar atît de negre. Ce părere ai, doctore ?

— Sînt de acord că, indiferent ce-au făcut, sînt niște mici monștri, spuse doctorul Schumann, aplecîndu-și capul să-i studieze pe cei doi, fără speranță, și ies cu totul din cadrul oricărei metode uzuale de disciplină.

— Erau într-o barcă de salvare, spuse ofițerul, bîlbîindu-se ușor. Desfăcuseră marginea învelitoarei de pînză și se strecuraseră înăuntru.

— Și se amuzau unul cu altul ? întrebă La Condesa. Ce vrei, *il faut passer la jeunesse* [1]... Copilăria e o mare plictiseală, așa judec eu, mai întîi pentru tine însuți și apoi pentru ceilalți... Bieții mei copii nu erau cîtuși de puțin monstruoși, dimpotrivă, manifestau o normalitate aproape deconcertantă, dar erau pur și simplu plicticoși, pînă ce au împlinit optsprezece ani. Pe urmă au devenit niște tineri fermecători cu care puteai sta de vorbă. Nu știu cum se produce acest miracol. Astfel că, adăugă ea, trebuie să așteptăm și să avem răbdare cu asemenea fenomene — și le zîmbi încîntător copiilor, care-i ripostară cu o privire impregnată numai de răutate.

— Cu aceștia doi nu se petrece nimic de-acest fel, spuse doctorul Schumann. Răul este sădit în esența sufletului lor.

Și apoi, către tînărul ofițer.

— N-ai putea să te mărginești a-i înmîna părinților lor ?

— Părinții lor, doamne sfinte ! exclamă tînărul ofițer, într-o explozie de dispreț și disperare. Nu i-ați văzut, domnule ?

— Atunci, interveni La Condesa, nu văd nimic altceva de făcut decît să le dai drumul, sau — și se uită tandru în ochii arzători ai celor doi mici criminali — poate că i-am cruța fiecărui pasager timp și necazuri, dacă i-am arunca peste bord ?

— Da, Madame, e o idee bună, spuse neîndurător tînărul ofițer, și mare păcat că nu o putem pune în aplicare.

— Vai, iei totul prea în serios, zise ea. Sînt doar copii.

— Totuși, posedați de diavol, zise doctorul Schumann.

---

[1] Trebuie să-ți petreci tinerețea (în franceză în textul original).

La Condesa îi studia faţa prietenoasă, binevoitoare, acum umbrită de o severitate aproape militară.

— Ce tip de om demodat mai eşti, zise ea, admirativă.

Pleoapele doctorului zvîcniră.

— Da, ştiu, cam tont, fără îndoială !

— Dar fermecător ! ripostă ea, şi întinse braţul, după mîna lui.

Tînărul ofiţer, al cărui simţ moral se afla într-o fază deosebit de morbidă, incendiară, fu aproape la fel de şocat de acest gest ca şi de vederea lui Ric şi Rac în barcă. Aşadar, toate zvonurile auzite despre La Condesa erau adevărate ! Se văzu abandonat în voia dilemei puse de Ric şi Rac — prea bine, nu erau mai păcătoşi decît generaţia vîrstnică. N-avea decît să-i lase să facă ce pofteau. Le dădu drumul, de parcă ar fi aruncat cît colo nişte vipere. Ei o tuliră instantaneu, gonind cu paşi mari, tîrşiţi, în susul punţii. Apoi ofiţerul se înclină, cu aerul de curtenie falsă pe care îndrăzni să-l arboreze faţă de La Condesa şi de doctor, îşi îndreptă şapca pe cap şi îşi văzu de drum.

La Condesa privi în urma lui şi rîse, cu un ton proaspăt, voios, cu ochii sclipitori.

— Bietul, drăguţul tînăr, comentă ea, este încă prea tînăr, prea tînăr pentru a-şi aminti de propria-i copilărie. Dragă doctore, eu n-am înţeles niciodată dogma Păcatului Originar. Copiii sînt doar nişte mici animale perfect naturale, cîtă vreme sînt crescuţi cu varga, de ce să ne lăsăm şocaţi de atitudinile lor ?

— În aceştia doi nu poţi descoperi nimic bun, zise doctorul. La ei doi, nicicînd. De ce să ne amăgim singuri cu o speranţă ? N-o să iasă nimic bun din ei.

— În zilele noastre copiii nu sînt într-o fază prea bună, zise La Condesa. Se rezemă pe spate şi răsuflă adînc. Ce fel de copilărie ai avut dumneata ?

— Una inocentă, zise doctorul Schumann, care îşi recăpătase o desăvîrşită bună dispoziţie, sau, poate, aşa mă complac să cred.

— Aha, aşa te complaci să crezi, şi poate că-i şi adevărat, zise La Condesa. Dar nu-ţi poţi aminti absolut nimic interesant ? Nu ţi s-a întîmplat nimic vesel ?

Cîteva clipe, doctorul Schumann meditã în tãcere, schiţă cam fără voie un zîmbet, pe urmă se decise să-şi descarce sufletul.

— Inocenţă, începu el, mult discutabila noastră inocenţă...

— Aşadar, ai totuşi şi dumneata unele amintiri amuzante, zise La Condesa, punîndu-şi mîinile cu piele mătăsoasă peste ale lui, cu vinele-i albastre rămuroase, asemenea unui copăcel. Ei bine, adevărul ei, ca să-ţi dau curaj, eu una n-am fost niciodată inocentă, niciodată. Pe de o parte, n-am avut prilejul, înconjurată cum eram de veri atrăgători, băieţi înzestraţi cu cel mai aventuros temperament, ca şi al meu. N-aveam aptitudine pentru inocenţă. Mai presus de orice, n-am dorit-o nicicînd. Niciodată n-am îndurat gîndul că vreun secret sau vreo plăcere mi-ar fi oprite. Fără nici un ajutor, am dedus cu mare precocitate totul. De la deducţie la experienţă nu era decît un pas ; de la experienţă la deprindere, o chestiune de moment. Nu pot regreta nimic, afară de faptul că nu totdeauna mi-am speculat la maxim şansele !

— Eu *eram* inocent, zise doctorul Schumann, ca un viţel. Doldora de speranţe şi de elanuri animalice, un suflet ascultător, iubitor... Cu sărutări, puteam fi împins la orice, zise el... Dar cu toate acestea, e drept că la vîrsta de cinci ani mi-am sedus mica verişoară care avea trei ani, iar la şase ani, la rîndul meu, am fost sedus de o fetiţă cu care mă jucam, ea împlinise nouă ani. În ignoranţa noastră, făceam nişte lucruri trăznite, nici măcar parodii, zise el. Amîndouă tovarăşele mele de joacă erau fetiţe foarte drăgălaşe, fermecătoare, virtuoase, care au avut o evoluţie bună, au făcut căsătorii fericite şi şi-au chelfănit zdravăn copiii pentru cel mai mic fleac. Şi totuşi, afirm, impulsurile care ne-au mînat îşi aveau rădăcina în Păcatul Originar, în care cred la fel cum cred în Prezenţa Reală...

— Eu nu cred în nici una, spuse La Condesa, fără emfază.

— Oricum, trebuie să-mi îngădui să am aceste credinţe, zise doctorul, blînd. Cît despre inocenţă, oare ştie cineva ce anume este ? Pentru mine vina şi păcatul au fost veşnic asociate, şi totuşi nepărînd să atingă niciodată

acea parte a vieţii mele şi acele acte bazate pe legea morală şi care mie îmi păreau reale şi nu o scorneală sau un vis cu ochii deschişi, şi care cred sincer că erau inocente.

— Nu voi încerca să urmez cursul acestor gînduri, spuse La Condesa. Nu discutăm pentru plăcerea noastră ? Discuţiile teologice mă umplu de tristeţe. Eu am avut parte de toate bucuriile păcatului, cum îl numeşti, fără să încerc senzaţii de vină, spuse ea, cu anumită nuanţă de satisfacţie. Dar dumneata trebuie să fi fost o mică persoană nespus de fermecătoare. Te-aş fi adorat, chiar şi pe-atunci. Regret că trebuie s-o spun, cîteva din crimele mele erau de ordinul celor josnice, neimaginative. Cînd aveam patru ani, l-am convins pe frăţiorul meu să bea leşie folosită la curăţirea candelelor, spunîndu-i că este lapte. A băut o înghiţitură, a scuipat-o, a luat-o la goană urlînd ca ars. A fost salvat pe dată, i s-a frecat gura cu ce trebuia ; eu am fost pedepsită, bătută, lăsată neagră de vînătăi ; altminteri n-a ieşit nimic din această năzbîtie. Şi, realmente, nu avusesem nici o intenţie rea, eram doar curioasă să văd dacă lichidul îl va ucide. Dar oamenii mai în vîrstă nu pricep lucrurile acestea.

— Ah, copilărie, zise doctorul Schumann, vremea murgurelui plăpînd, a frunzei care se desface.

Rîseră amîndoi cu plăcere şi se înfundară în şezlonguri.

— Adevărul e că nu era chiar atît de rea, zise La Condesa. Ridică mîna doctorului şi îşi strecură degetele printre ale lui, împletindu-le.

— Te iubesc, zise ea cu blîndeţe şi pe neaşteptate. Nu atît pe dumneata personal, poate, deşi eşti tare drăguţ, dar iubesc ceea ce eşti. Îmi plac gravitatea şi seriozitatea şi principiile solide la un bărbat. Nimic nu e mai respingător, în ochii mei, decît un bărbat frivol, timid. oscilant, care nu-şi cunoaşte propria-i voinţă şi inimă. Şi de ce ? Pentru că nu poate cunoaşte niciînd mintea şi inima unei femei. I-ai fost vreodată infidel soţiei ?

— Asta-i bună ! exclamă doctorul Schumann. Ce întrebare !

— O, da, ştiu, trebuie să te arăţi surprins şi chiar niţel şocat. Aşa se şi cuvine, totdeauna ai dreptate. Dar

gîndeşte-te o clipă. Nu-i la mijloc doar curiozitatea şi impertinenţa mea. E, în parte, şi asta, desigur, dar mai e ceva pe lîngă, este acel ceva în plus în care vreau să crezi...

Doctorul Schumann îşi desprinse degetele dintr-ale ei, îi luă mîna într-a lui şi apoi îşi lunecă degetele pe încheietură, ca să-i ia pulsul.

— Cum o mai duce ? întrebă ea. Se stabilizează ?

— Foarte bine, zise el, în clipa asta, poate mai bine decît al meu. Dar ţi-am mai spus, zise, şi totuşi nu se putu opri să nu pomenească de inima lui instabilă. În orice clipă, îi spuse, şi-i lăsă iar mîna jos.

— Cred că eşti demn de invidiat fiindcă ştii cum vei muri, zise ea, şi pentru faptul că va fi un sfîrşit subit şi nu urît. Aş vrea şi eu să ştiu momentul, pentru că mi-e teamă de o suferinţă îndelungată şi de desfigurare. Nu vreau să las în urma mea un corp hidos...

— Eşti exasperant de vanitoasă, spuse doctorul Schumann, şi constatarea suna ca un elogiu. Ştiu că nimic nu este mai preţios decît frumuseţea, pentru cine o are. Şi este greu de suportat să vii pe lume învesmîntat în frumuseţe şi să o părăseşti în urîţenie. Şi este la fel cu oricare alt dar sau calitate pe care să merite cît de cît să le ai, trebuie să te naşti cu ea, nu o poţi dobîndi, şi trebuie să o tratezi aşa cum merită.

— Dar acum mă găseşti frumoasă ?

— Bine-nţeles, spuse doctorul. După o scurtă pauză, zise : Îţi voi răspunde sincer la întrebare. Nu i-am fost niciodată infidel soţiei.

— Ce fermecătoare purtare, din partea dumitale, zise La Condesa, cu compasiune. Cîteodată trebuie să fi fost plicticos.

Doctorul Schumann, care se judecase totdeauna drept întruparea rezervei, se trezi posedat de un demon al francheţei.

— A fost — răspunse cu simplitate, uluit de propria-i reacţie, dar şi ea mi-a fost fidelă, şi trebuie să fi fost cam plicticos şi pentru ea, uneori.

— Ai fost, realmente, de o bunătate exemplară fiindcă ai vrut să fii, sau era la mijloc şi inima dumitale slabă ?

— Pînă acum doi ani, inima mea era solidă, zise doctorul Schumann, cu o ușoară urmă de resentiment, simțind că se abuza de confidențele lui și că poate își merita soarta.

— Dar mă iubești măcar un pic, nu-i așa ?

— Nu, zise doctorul Schumann, nicidecum. Nicidecum, dacă știu, măcar cît de vag, ce este dragostea. Știu ce s-ar cădea să spun, știu că nu e o replică foarte galantă, dar nu sînt eu omul căruia să-i dea mîna să spună ce nu gîndește. Și, vrei să-mi auzi părerea ? Poate că nici nu e timp pentru asemenea lucru.

La Condesa îi luă bărbia între degetul mare și restul mîinii și-l sărută de două ori pe frunte. Gura ei rotundă lăsă două pete roșii strălucitoare. Doctorul Schumann părea foarte satisfăcut, dar cu desăvîrșire calm.

— Ești delicios, îi spuse ea. Ești exact așa cum trebuie. Te iubesc.

Adăugă : — Dă-mi voie să-ți șterg fața murdară.

Atinse cu limba ei umedă mica batistă tivită cu dantelă și-i frecă cele două pete roșii, zicînd : — Dacă ne-ar vedea cineva acum, ar crede că sîntem cel mai devotat cuplu conjugal.

— Cineva ne-a și văzut, spuse doctorul Schumann, tocmai persoana care se va bucura mai mult decît toți ceilalți de descoperirea făcută.

Stătură așa în tăcere, cu mîinile înlănțuite, cu capetele înclinate spre mare, în timp ce Frau Rittersdorf își urma pe lîngă ei plimbarea solitară.

— Ce vreme divină pentru stat la aer, îi informă ea cu glas clar ascuțit, pătruns de cea mai intimă simpatie și comprehensiune. Se opri, se înfioră puțin, și își acoperi brațele goale cu eșarfa ei subțire.

— Poate că ar trebui să luăm seama la aerul nopții, îndeosebi pe mare, spuse ea, zîmbind insinuant. Se aplecă spre cei doi și le măsură fețele, cu cel mai nesățios aer iscoditor. Ei îi răspunseră cu o privire calmă. După o secundă de ezitare, Frau Rittersdorf se depărtă lent, aruncînd peste umăr fraza :

— La urma urmei, reumatismul și artrita dau tîrcoale în aerul nopții, și am fost tineri doar o dată.

— Ce piesă de muzeu, zise La Condesa, tot cu voce clară, ascuțită, dulce, țintită asupra omoplaților unduitori ai lui Frau Rittersdorf.

— Ei, haide acum, spuse blajin doctorul Schumann, te rog să lași pe seama ei asemenea lucruri — și păru agasat și stînjenit.

La Condesa izbucni într-un mic rîs în triluri, cu zimți de fierăstrău. Pe urmă se cufundă în tăcere pentru un moment, și fața ei exprima mîhnire și osteneală.

— Detest femeile, zise ea, pe-un ton de categorică, banală sinceritate, cum doctorul nu mai auzise în vocea ei. Urăsc faptul că sînt și eu femeie. Este o condiție ruşinoasă. Nu mă pot împăca deloc cu ea.

— E păcat, zise doctorul Schumann, care în adîncul inimii sale știa că o aproba fără nici o rezervă. Dar își împlini datoria masculină de a o îmbărbăta. Și ești complet greșită. Se prea poate să fie o nefericire condiția femeii, așa par să gîndească foarte multe dintre voi, dar nu e nimic rușinos în ea, e un destin ce trebuie înfruntat ca oricare altul. Dumneata ești o făptură neobișnuit de perversă, îi spuse el cu sinceritate, și o schimbare de sex nu ți-ar folosi la nimic. Există numeroși bărbați care au temperamentul și obiceiurile dumitale, dacă ai fi bărbat, tot te-ai ține de năzbîtii, ai lua droguri, ai fi un seducător.

La Condesa se ridică, ușoară ca un nor, desfăcu larg brațele, de parcă ar fi vrut să-l îmbrățișeze, se aplecă asupra lui, zîmbitoare și înveselită.

— Firește ! rosti ea cu încîntare, dar gîndește-te de cîtă libertate aș dispune, și aș avea mai multe ocazii, și n-aș căpăta nici o porție de dojană din partea unor bătrîne suflete acoperite de mușchi, ca al dumitale !

Doctorul Schumann se ridică în mod deliberat și se dădu înapoi, ferindu-se de mîinile ei gata să se odihnească pe umerii lui.

— Nu te dojenesc, spuse el, cuprins de o mînie curată, fățișă, iar dumneata vorbești ca oricare altă femeie neroadă !

— Și cuvintele dumitale sună ca ale unui soț, îi strigă La Condesa peste umăr, căci el se întoarse și o părăsea, ca *oricare* bărbat nerod ! Și teribilele cascade și triluri

ale rîsului ei îl urmăriră, suflîndu-i un fel de ploaie rece pe sub guler, în timp ce ea alerga după doctor, îl ajungea, îi strecura braţul pe sub cot, şi îşi înlănţuia mîna cu a lui.

— Eşti adorabil şi nu te poţi descotorosi de mine, pentru că doctorul Schumann încerca să-şi elibereze braţul fără a-şi pierde cîtuşi de puţin aparenţa demnităţii.

Atunci ea-i dădu drumul şi păşi înaintea lui, şi doctorul văzu că ochii contesei erau sălbatici şi inumani, ca ai unei maimuţe.

— Opreşte-te, rosti ea, şi rîsul ameninţa să alunece în lacrimi. Îi ţinu mîinile şi, o clipă, îşi lăsă uşor capul pe umărul lui. — Ah, nu poţi pricepe ? Sînt ostenită, sînt nebună, trebuie să dorm ori să mor... Trebuie să-mi faci o *piqûre* [1], una straşnică, să mă facă să dorm zile-n şir... O, nu mă abandona, nu poţi face asta, n-o vei face, n-am să te las să pleci !... O, linişteşte-mă, fă-mă să dorm !

Doctorul Schumann îi apucă strîns mîinile şi o ţinu la distanţă, cercetîndu-i faţa cu o privire pătrunzătoare, sperînd să fie în stare s-o refuze. Dar ceea ce văzu îl hotărî pe loc.

— Da, zise el, da.

Ea se întoarse numaidecît, lăsîndu-şi mîinile să spînzure în lături, şi străbătură împreună vasul, îndreptîndu-se către cabina ei.

— Ah, zise ea, şi înălţă spre doctor, sub lumina tărcată a coridorului, o faţă răvăşită şi dezolată, incredibil de schimbată, ah, cît eşti de bun, să nu crezi niciodată că nu sînt recunoscătoare... şi acum îmi pot ţine promisiunea de a nu mai lua eter !

— Eter, zise doctorul, cu o notă mai pronunţată de severitate disciplinară. Mai ai eter ? Aşadar, chiar ai pus deoparte un flacon ?

— Bine-nţeles, zise ea, răspunzînd instantaneu la tonul lui cu o nerăbdare uşor dispreţuitoare. Cînd vei învăţa să nu te-ncrezi în mine, în nici o privinţă ?

Doctorul Schumann se opri locului şi se întoarse cu faţa spre ea.

— Chiar şi acum ? întrebă.

---

[1] Înţepătură, injecţie (în franceză în textul original).

— Chiar şi-acum, zise ea, cu cutezanţă. În faţa expresiei luate de faţa lui, în timp ce o studia pe-a ei, în intervalul dintre două respiraţii, îşi plecă pleoapele şi privi în lături.

— Ei bine, zise el, în cele din urmă, cu glas sec, distant, cu toate acestea, vei căpăta această *piqûre*. Ia-o înainte singură, zise el, cotind-o spre propria lui cabină. Voi veni şi eu peste cîteva minute. În mine poţi să te încrezi, după cum ştii deajuns de bine, zise el, şi fu uluit de propria-i amărăciune.

Ea se întoarse şi îşi urmă drumul, ca şi cum l-ar fi şi uitat, ca şi cum cuvîntul dat de el putea fi considerat ceva întru totul de la sine înţeles, încît îl putea trata cu uşurătate — ceea ce era adevărat, recunoscu în sinea lui, cu o mică schimă de umor, sau fusese adevărat pînă acum. Pe cînd îşi selecţiona şi aranja fiolele pentru *piqûre*, doctorul începu să gîndească destul de limpede şi urmînd o linie mai mult sau mai puţin dreaptă, cu partea rezonabilă, mai rece, a minţii sale. Se gîndi că nu-şi trădase răspunderea avută faţă de ea în calitate de medic. Şi totuşi, nu putea tăgădui că sentimentele personale nutrite faţă de contesă interveniseră şi contribuiseră la crearea unei situaţii foarte neconvenabile pentru el — şi pentru ea, recunoscu, fără voie. Dar toate şocurile şi răsturnările acelea, modul constant de a transforma fiecare întîlnire dintre ei în scene care-i lăsau pe amîndoi într-o stare de prostraţie, primejdia necontenită ca el să aibă alt atac de cord, nesăbuinţa cu care ei nu-i păsa de aparenţe şi care putea duce atît de lesne la genul de scandal a cărui simplă ipoteză îl înfiora pe doctor — a ! ce mai, trebuia să pună capăt la toate acestea. Făcu apel nu numai la rezervele lui de autoritate, în calitate de medic al vasului, ci şi — dacă ea rezista — la cuvîntul final al căpitanului, şi decise că trebuia să pună ordine, pe loc, în relaţia aceea nedisciplinată. Trebuie să fie tratată ca o femeie isterică lipsită de orice control asupra propriilor sale acte. Cu melodramele ei prosteşti, ar fi putut să-i grăbească moartea. Aiureli, n-avea să se mai producă nimic de felul acesta ! Totuşi, intenţiona să fie îndurător

și să o încredințeze neființei ei narcotice, care era, în definitiv, noțiunea ei despre Paradis.

— A, spuse La Condesa, ridicîndu-se la vederea lui, cu fața scînteind toată, eliberată de anxietate. Sînt atît de fericită că te văd din nou ! Mi-era tare teamă că nu vei veni !

— Cum ? rosti doctorul Schumann, uimit. Cînd abia te încredințasem că nu te voi lăsa în voia soartei ?

— A, zise ea, tocmai atunci ar trebui să începem a ne îndoi ! Jurămîntul etern, ah, acesta este călcat întotdeauna !

— Ține minte că n-am făcut asemenea jurămînt, zise doctorul Schumann, era doar o mică promisiune valabilă pentru astă seară.

Rezistă lentei unde de aprehensiune care-i zbîrlea sistemul nervos și-i tulbura măduva oaselor. Cu ea, în orice clipă, dacă nu acționai decis și rapid, te trezeai că începe altă scenă.

— Îmi păstrez chiar aici și acum promisiunea ce ți-am făcut, îi spuse, și singura făcută efectiv.

În timp ce se apropia de marginea patului ei, cu acul seringii ținut în suspensie, ea se trînti îndărăt pe perne și-i aruncă o căutătură plină de încredere, care-l topi cu desăvîrșire. Își zîmbiră drăgăstos, cînd doctorul îi luă în mînă antebrațul.

Doamna Treadwell stătea în mijlocul îngustei saie cușete de parcă ar fi fost pe-o insulă, făcînd o pasiență încîlcită, cu niște cărți miniaturale, înșirate pe o tablă de șah pliantă. Bea vin, cu sorbituri lente, la răstimpuri, dintr-un păhărel. Cînd îl golea pe jumătate, își mai turna cîte puțin dintr-o sticlă cu vin de Burgundia pusă pe dușumea, lîngă ea.

Purta o cămașă de noapte din satin alb, neted, cu un guler închis cu nasturi și mîneci pline, cu falduri ample... Își pieptănase părul pe spate, și-l legase cu panglică albă, în stilul „Alice în Țara Minunilor“ pe care-l purtase în pat de cînd avea patru-cinci ani. Totuși, privită din afară de către un ochi imparțial, conchise ea, scena ar fi complet dezonorantă. Lipsa unei mese și a unei tăvi pentru

sticlă şi pahar, chiar sticla însăşi, în împrejurările de faţă, veşmintele lui Lizzi zăcînd claie peste grămadă jur-împrejur, exact aşa cum rămăseseră cînd şi le lepădase. mirosul rînced al miresmelor stătute, amestecate, lăsate de Lizzi, toate pe bază de mosc şi poate, mai presus de orice, propria ei îndeletnicire, sau recreaţie, contribuiau la compunerea unei ambianţe peste măsură de opresive, de dezordine femeiască, de solitudine isterică şi delăsare generală.

Doamna Treadwell avusese o stare de plăcută autonomie, cînd părăsise plictisul de pe puntea superioară pentru ceea ce păruse a reprezenta o rezonabilă perspectivă de tăcere, izolare, o seară petrecută laolaltă cu propriile-i gînduri, în stadiul lor pur, şi cu somn venit devreme. Putea să se bizuie foarte bine pe obiceiurile lui Lizzi. Îndeobşte, rămînea pe-afară pînă ce trecea de miezul nopţii, colindînd cu prăpăditul acela de bondoc scund ; puteau fi văzuţi cum se pitulau, dintr-un ascunziş umbros într-altul pufnind şi schelălăind de zor, dedîndu-se unor pipăieli nu prea furtive. Pe urmă Lizzi venea, fumegînd de înfierbîntată ce era, izbindu-se de obiecte, cu mersul ei stîngaci acomodîndu-se prea tîrziu spaţiului acela limitat, aprinzînd lumina cu un ţăcănit şi dezvăluindu-şi înfăţişarea, cu părul asemenea unor sfori electrizate şi cu pupilele excitate ca ale unei pisici, cu irişi mici şi cu priviri deşănţate. Îşi scotea picioarele din pantofi şi-i zvîrlea într-un colţ, ieşea din rochia ei străvezie şi-şi expunea picioarele lungi şi osoase în chiloţii roz şi ciorapii *chair*. Scăpînd din mînă peria de cap şi ridicînd-o, negreşit avea să spună, cu insolenta ei imitaţie de politeţe : — Regret nespus. Sper că nu te-am trezit din somn — cu glasul acela care irita nervii doamnei Treadwell la fel ca sunetul scos de o pilă de metal. După asta, era absurd să pretinzi a-ţi continua somnul.

Femeia aceea era, decise d-na Treadwell, animalul cel mai total lipsit de atracţie pe care-l văzuse vreodată. Dezbrăcată, urîţenia ei era şocantă. Cu toate acestea, era posedată de tainica iluzie că ar fi o frumuseţe şi stătea mereu în faţa oglinjoarei pătate a lavoarului, scrutîndu-şi adîncul ochilor, iar colţurile gurii îi zvîcneau. Îşi vopsea

și pudra fața de o duzină de ori pe zi, punîndu-și masca de fard cu aceeași grijă și minuțiozitate ca și o actriță care se pregătește să-și înfrunte publicul. Pe cap, ca la un veritabil botez, își vărsa dintr-o sticlă pătrată colonia moscată, își uda leoarcă subsuorile, pînă ce lichidul i se scurgea pe coastele scheletice, avînd pe față un zîmbet pîlpîitor, semiabsorbit, cu nările fremătînd ca ale unei iepuroaice. Nu discuta decît despre parfum, despre rochii, despre prăvăliile ei și despre bărbați. Îi numea „prieteni". Obișnuia să spună cu reținere: „Un bărbat pe care-l cunosc la Hamburg, un adevărat gentleman, foarte bogat, un prieten de-al meu", înălțîndu-și trufașă capul, de dimensiuni subnormale, pe gîtul lung, cu vinele ca niște corzi. „Eram cît pe-aci să mă mărit cu el, dar acum sînt bucuroasă că n-am făcut-o" — pentru că ieșise la iveală că individul își pierduse averea.

Totuși, nu toți acești prieteni erau atît de nenorocoși, și necontenit îi ofereau cele mai scumpe atenții, îi făceau cele mai copleșitoare complimente, îi ținea la cheremul ei. Singura dificultate fusese numărul lor prea mare. „Trebuie omul să aleagă pe undeva, *nichtwahr* ?[1]. Nu te poți mărita cu toți, asta-i păcatul !" Cu toate acestea, încet-încet adevărul se strecura la suprafață. Majoritatea adoratorilor erau bărbați gata însurați, dar asta era un detaliu lipsit de orice importanță. Erau cu toții pregătiți sufletește să-și rupă în orice clipă angajamentele domestice, numai să fi rostit ea un singur cuvînt. Dar ținea prea mult la libertatea personală. Asta îi crea complicații. „Cînd mi-am părăsit soțul, m-a scuzat că plec cu alt bărbat." „Ha ! i-a spus ea, drept cine mă iei ? Sînt cinci, în total."

La asemenea pasaje obișnuia să se zvîrcolească de rîs, plesnind din palme. „Bine, firește, știi că nu era adevărul gol-goluț, nu aveam decît vreo trei-patru, și nici unul nu era serios. Dar, poți să mă crezi pe mine, am isprăvit cu căsnicia. Am de gînd să mă amuz cît poftesc, dar să nu mai aud de căsnicie !"

Doamna Treadwell își strînse pachetul de cărți de joc și le aranjă în caseta lor. Împături șahul și puse tabla

[1] Nu-i adevărat ? (în germană în textul original).

deoparte, netezi cearşaful şi cuvertura uşoară, care se mototoliseră puţin. În aer plutea o răcoare nouă, fu scuturată de un tremur şi închise ochii. De ce nu izbutise să ţină minte ce însemna o călătorie prin locurile acelea lăturalnice, îmbarcată pe mici vapoare oribile ? De ce n-avusese destulă minte să rămînă la Paris tot anul, da, chiar şi în august ? Parisul era delicios în august, acolo totdeauna se afla în deplină siguranţă, ferită de soiul de oameni peste care părea să dea în mai toate celelalte locuri. Feţele şi figurile tovarăşilor de voiaj — dacă puteau fi numiţi astfel — erau toate pierdute într-un vălmăşag, cu numele puse greşit pe ele, pînă şi gîndul la ele îi zbuciuma şi oprima mintea. Lizzi bîrfea veşnic pe seama lor, rîcîind de zor cu vocea ei înfiorătoare, cu un mic aer afectat de superioritate.

„A ! şi acum, imaginează-ţi, acea Condesa spaniolă, prizoniera, o ştii ? Ei bine, se zice că se culcă cu fiecare din studenţii aceia, pe rînd. Se află totdeauna în cabina ei, uneori cîte doi sau trei deodată, şi se zice că e absolut fantastic ce se petrece acolo. Se zice că şi Căpitanul se simte ultragiat de faptele acestea, dar ce poate face el, exact ? Oare să posteze un spion sub patul ei ?... Şi încă un lucru de mirare ; îl ştii pe bolnavul acela mic, din fotoliul cu rotile ? Ei bine, dacă nu iei seama bine, hop că întinde mîna şi te atinge, şi te mîngîie adică, dacă eşti femeie. Pretinde că te vindecă de orice te doare. Ce moşneag făţarnic, la vîrsta lui şi cu un picior în groapă ! Şi îl ştii pe evreul ăla mizerabil, pe care l-au pus din greşeală în cabină cu Herr Rieber ? Ei bine, alaltăieri l-a întrebat pe Herr Rieber : „Cît e ceasul ? Al meu a stat — şi Herr Rieber a zis : „e timpul să le stea ceasul tuturor evreilor“. Herr Rieber e spiritual nevoie mare. Zice că mutra lui, în clipa aceea, i-ar fi priit oricui.“

Doamna Treadwell zvîrli din memorie ecourile pălăvrăgelilor asemănătoare unor furii, se ridică brusc, scuturîndu-şi faldurile cămăşii sale lungi şi se duse la hublou. Aerul curat şi răcoros îi scăldă faţa, deschise gura să respire mai în voie, simţindu-se pîngărită de cele ascultate în cabina aceea. Marea şi cerul aproape se contopeau în vasta întunecime, valurile, chiar la picioarele ei, se ros-

togoleau şi se încălecau, spălate într-o spumă albă, în bătaia luminilor iradiate de vas. Ce trebuie să fac, unde urmează să mă duc ? se întrebă. Viaţă, moarte, gîndi, învăluită de un nor de spaimă, fiindcă nu era capabilă să facă faţă micilor situaţii imediate care ar fi putut cere o hotărîre precisă, acţiune, o stabilizare oricît de temporară. Însăşi plutirea aceea în vag o îngrozea, pentru că viaţa şi moartea, înţelese aşa cum se cuvenea, erau cuvinte ameninţătoare, înfiorătoare şi ea n-avea să le înţeleagă niciodată. Viaţa, aşa cum fusese dăscălită în tinereţea ei, era menită să fie plăcută, generoasă, simplă. Viitorul înfăţişa un spaţiu clar de albastru pur, argintiu, aidoma cerului boltit deasupra Parisului, pe vreme frumoasă, cu nouri jucăuşi, fulgoşi, fugărindu-se şi făcînd tumbe în straturile de jos ale văzduhului. Totul curat şi proaspăt, ca şi hîrtia albastră satinată în care toate lucrurile albe din copilăria ei fuseseră împăturite, pentru a fi păstrate albe, pentru a le-nnălbi şi mai mult ca să le dea o imaculare de un albastru glacial. Urma să fie veşnic veselă şi liberă, mai tîrziu, cînd va scăpa de guvernante şi va termina cu şcoala, şi totdeauna urma să aibă parte de iubire — totdeauna iubire.

— Ei, ei, îşi spuse trăgîndu-şi capul înăuntru, de fapt viaţa a fost absolut dezagreabilă, dacă nu chiar sordidă în unele porţiuni. Dacă mi-ar spune cineva că sînt o doamnă vagabondă, sper că n-am să mă simt jignită. Deseori mi s-au întîmplat lucruri scîrboase şi fiecare în parte s-a produs din vina mea. Eu le-am ieşit în cale, neştiind măcar că se aflau acolo, la început. Iar mai tîrziu cînd am ştiut, totdeauna mă gîndeam : dar asta nu e ceva real, bineînţeles. Asta nu e Viaţă, firească. Este doar un accident, cum ar fi cînd te calcă un camion, ori eşti prins într-o casă incendiată, ori atacată şi jefuită, sau poate chiar asasinată — nu este soarta comună unor persoane de categoria mea. Am fost oare cîndva măritată cu un bărbat atît de gelos încît mă bătea pînă ce-mi sîngera nasul ? Nu cred una ca asta. N-am cunoscut niciodată un astfel de bărbat, nici nu s-a născut încă. E un lucru despre care am citit în vreun ziar, dar nasul îmi mai sîngerează şi acum, uneori, dacă sînt destul de înspăimîntată de ceva.

Mă întreb, o crimă mi-ar părea reală ? Sau m-aș mărgini să spun : A ! asta nici nu se întîmplă — nu tocmai mie !

Totuși, iată-mă înțărcuită aici, într-o cabină mică și întunecoasă, alături de o femeie vulgară, care va pica îndată și va începe să vorbească despre „legăturile“ ei. Este o femeie pe care n-aș fi primit-o în casa mea decît să mă coafeze ori să-mi probeze o rochie nouă. Și eu zac aici mirosindu-i parfumurile oribile și dormind în aceeași încăpere cu ea. Și am băut prea mult vin și am făcut treizeci de pasiențe fără să-mi iasă măcar una. Fiindcă altminteri viața, această viață, asta e viața, această mărunță afacere păcătoasă, de-aici și de acum — ar fi prea sumbră și dezgustătoare să te mai lași împovărată de încă un moment...

Trase la loc cuverturile, le netezi cu mîna și se întoarse în pat, își trase cămașa de noapte peste picioare, își scuturâ mînecile să cadă în falduri frumoase și își turnă încă un pahar de vin, toate mișcările ei fiind foarte calme și ordonate, ca ale unei fete crescute la pension de maici. Poate că totul trebuie aruncat în spinarea distrugătoarei sale copilării. Un doctor îi spusese o dată, cu ani în urmă, că uneori era la fel de dezastruos pentru un copil să fie iubit prea mult ca și prea puțin. Cum ar putea un copil să fie iubit, sau să iubească, prea mult ? Se gîndi că doctorul era un prost. În ansamblu, fără îndoială, copilăria sa fusese foarte proastă pentru ea, foarte fermecătoare. Amintirea părea să plutească în sîngele ei, vie și respirînd în ființa ei. Bătrîna casă din Murray Hill era o frumoasă locuință încăpătoare, își dăduse seama mai tîrziu. Pe-atunci fusese pur și simplu căminul ei. În sîngele ei persistau toți anii aceia de duioșie și căldură și securitate, alaiul zilelor lipsite de griji, luxul despre care nu știuse că era lux. Toate persoanele cunoscute de ea trăiau la fel. Și gentilețea vocilor și a mîinilor din jurul ei, zi de zi, vocea guvernantei sale : „Vă asigur, copila aceasta este aproape *prea* blajină !“ — și aceea a mamei sale răspunzînd : „Nu, nicidecum blajină, doar că are o fire foarte bună“.

Ulterior cunoscuse nenumărate femei care o invidiau fiindcă în copilărie voiajase în fiecare an în Franța și Italia, și fiindcă în adolescență fusese crescută în școli

franceze şi elveţiene. Nu socotise lucrurile acelea ceva atît de măreţ, îşi amintea mai curînd de lipsa de confort din şcolile unde învăţase, de profesoarele îmbîcsite, de apa rece, hrana absolut searbădă, regulile tare tipicare, veşnica slujbă în capelă, ororile trăite la teze ; şi strania plăcere resimţită cînd plîngea sau se bucura laolaltă cu colega ei de cameră, la sosirea scrisorilor şi a micilor daruri de-acasă. Amîndouă erau capabile să plîngă ori să se bucure de darurile şi veştile primite de cealaltă la fel de spontan ca şi de ale ei. Cum o chema pe fata aceea ? Care era numele ei, al colegei de cameră ? Ca şi cum ar fi contat. Ca şi cum ar fi putut măcar născoci un regret pentru o legătură care nu avea mai multă substanţă decît o pală de fum de ţigări. Stinse lumina şi luă o ţigară, încercînd să împrăştie melancolica estompare fără sens a gîndurilor sale.

Toate petrecerile şi dineurile şi seratele dansante şi florile din anul în care debutase în lumea mondenă se învîrtejiseră într-un singur licăr domol. Se putea să fi existat într-adevăr ceva atît de voios cum şi le amintea acum ? Nici prin vis nu le trecea de război, nici prin vis de vreo schimbare. Amintirile ei despre viaţa aceea, despre guvernanta care devenise, cu timpul, camerista ei, şi rămăsese totdeauna prietenă apropiată şi confidenta ei, guvernanta aceea bătrînă ştia despre ea mult mai multe decît oricare rubedenie sau părinte, totul devenea o caldă, alinătoare pîclă, un nor trandafiriu care luneca în capul ei, de multă vreme îşi făcuse obiceiul de a se lăsa adormită de el. Amintirea aceea îi aducea fericirea la care se aştepta, fusese învăţată să o aştepte, din partea primei iubiri.

Timpul jonglase cu toate cele, timpul era un mincinos şi un şarlatan, dar nu putea să atingă nimic din ce se afla de cealaltă parte a acelei prime iubiri care-i retezase viaţa în două, lăsînd tot ce se întîmplase mai-nainte îngrădit şi neschimbat, şi adevărat, atît cît putea pricepe ca, din cîte fusese în stare să înveţe. Păstreaz-o, păstreaz-o, îi spunea inima, e a ta, indiferent dacă a fost sau nu adevărată. Ce importanţă avea că tatăl şi mama ei n-ar fi putut s-o recunoască, dacă ar fi văzut-o cum arăta acum ? În carnea sa, ei dormeau cu seninătate, iu-

biți și iubitori, nu ca niște chipuri amintite, nu înțepeniți în vreo acțiune sau postură, ci la fel ca sîngele ei curgîndu-i domol în vine, ca bătaia inimii și palpitarea respirației sale. Totul era real, se întîmplase, îi aparținea. Pînă cînd împlinise douăzeci de ani, viața — viața, ce mai cuvînt ! — fusese credibilă, căci, cu cît cuprindea mai multă înminunare, cu-atît mai mult putea ea să creadă. O, fusese solid ancorată, și totuși legănată mereu de o mișcare lentă, ca o corabie în port. Se îndrăgostise de bărbatul nepotrivit, cît de nepotrivit, părinții ei nu știuseră niciodată, fiindcă nu-l văzuseră niciodată, și ea nu se dusese niciodată acasă, după aceea, și îndelungatul coșmar se instăpînise asupră-i. Zece ani consumați într-un soi de mariaj, și zece ani de divorț, o viață dubioasă, meschină, însingurată, trecătoare, scursă stînd prin cafenele și hoteluri și vapoare și trenuri și teatre și case străinii, laolaltă cu alți trecători ca și ea, jumătate din viața ei, jumătate din viața ei, și nimic din toate întîmplările acelea nu se petrecuseră aevea. Doar un singur lucru se întîmplase cu-adevărat în toată perioada aceea — ambii ei părinți fuseseră uciși într-un accident de automobil, și ea nu se dusese acasă să asiste la îngropăciune. Pe toate celelalte le nega, nici un singur cuvînt nu era adevărat.

Nici un cuvînt. Dacă ar fi fost, nu le-ar fi putut suporta, își spuse, și se sculă iarăși. Nici nu pot suporta. Nu-mi aduc aminte de nimic. Vai, dragii mei, le spuse părinților, de parcă ar fi fost prezenți în încăpere cu ea, dacă ați fi știut de ele, voi n-ați fi lăsat să se întîmple lucrurile acelea. Vai, de ce nu am venit acasă ? De ce nu v-am spus totul vouă ?

Întinse mîna după sticla de vin și o ținu ridicată în lumină. Rămăsese cam jumătate din conținut. Asta va fi deajuns, decise ea, dacă-l beau iute. Turnă cu mînă fermă în pahar, zîmbind. La urma urmei, în curînd avea să fie la Paris. La Paris trebuia să găsească vreun cunoscut — o duzină de nume și fețe plutiră prin mintea ei — cineva care să stea cu ea la cafeneaua *Flore*, sau o să ne ducem să jucăm la ruletă la *Cosmetic Queen's Hus-*

band's Polite Gambling Hell [1]. Putem să ne pierdem banii, cît mai avem, pînă ce se face ora potrivită pentru a ne duce în *Les Halles*, să mîncăm supă de ceapă. Putem să ne plimbăm cu trăsura prin Paris după miezul nopţii, acompaniaţi de ţăcănitul copitelor calului, ale cărui ecouri răsună în pereţii caselor întunecate, privind cum sosesc legumele încărcate în trenuleţul demodat care trece de-a-dreptul prin oraş, ca o jucărie de copil. Ne vom duce iară şi iară la prăvălioarele cu flori şi vom găsi una din acele flori care par veninoase, cum se cheamă ? — ca o limbă sîngerîndă înfiptă într-o suliţă, şi ne vom întoarce iară acasă în trăsură, cînd soarele tocmai va învesmînta cerul în opal, va da norilor şi caselor numai contururi gri şi roz, iar muncitorii vor începe să intre prin cafenele, comandînd cafea şi coniac.

O să intrăm şi noi, şi ne vom săruta fiindcă am petrecut atît de bine împreună — cine va fi primul, mă întreb ? — şi sîntem prieteni atît de buni. Şi vom contempla cum se înalţă soarele pe cer ca şi cum nu l-am mai fi văzut vreodată şi ne vom lega cu jurămînt să ne trezim devreme în fiecare dimineaţă, sau să stăm treji toată noaptea, pentru că răsăritul soarelui este, fără doar şi poate, cea mai frumoasă priveliştc din lume. Acesta este genul de plăceri umane, simple pe care le iubesc, genul cu care mă pot mulţumi, lucrurile pe care le poţi face în chip pur şi simplu firesc, dacă eşti turist rezident în Paris.

Nu mai trăiesc realmente acolo, în realitate nu sînt cu nimic mai bună decît beţivii aceia americani de la *Dôme*, de care obişnuiam să-mi bat joc cu prietenii mei francezi.

Vreau să trăiesc din nou acolo. Vreau să trăiesc în înfundătura aceea strălucitoare numită *L'Impasse des Deux Anges*, şi să pun să mi se copieze modelul acelor pantofiori albaştri de catifea, cu vîrf ascuţit şi ornaţi cu nestemate, de la Muzeul Cluny, şi să-mi cumpăr parfumurile de la Molinard şi să mă duc la parada modei de primăvară la Schiaparelli să-i văd manechinele slute cum defilează cu gesturi sacadate, ca şi cum ar fi dirijate cu

[1] Iadul politicos de jocuri al Soţului Reginei Cosmeticei.

butoane, smucindu-şi cordoanele la spate de cîte ori se răsucesc, aruncîndu-şi căutături teatrale, pătimaş lesbiene. Vreau să aprind o lumînare înaltă de-un picior la altarul Madonei Parisului, pentru că m-a readus acolo, şi să mă duc la Chantilly să văd dacă au mai întors o filă în Cartea Ducală a Orelor. Mi-ar place să dansez iarăşi în micuţa *guinguette* din rue Denfert-Rochereau cu acel tînăr marchiz chipeş — cum îl cheamă ? — care descinde din fratele Ioanei d'Arc. Vreau să mă duc iar la Bagatelle şi să ajut trandafirii de muşchi să se deschidă ; în primăverile reci, petalele rămîn blocate la jumătate, sărmanele — n-ai altceva de făcut, decît să desprinzi o petală exterioară, şi iată că se deschid toate, chiar sub ochii tăi ! Vreau să mai fac o dată acest lucru. Am să mă duc iarăşi la Rambouillet, prin pădurile acelea care arată cu-adevărat aidoma cum le-au văzut Watteau şi Fragonard. Şi la St. Denis, să văd iar frumoasele picioare de marmură albă ale regilor şi reginelor, culcaţi goi alături, pe acoperişul zidit pe raclă, deasupra siluetelor lor convenţionale, cu degetele lor delicate îndreptate în sus, unul lîngă altul.

În viaţa mea n-am mai văzut curcubee cum am văzut deasupra oraşului Paris, nici asemenea ploi n-am văzut... Mă întreb dacă Societatea catolică din Montparnasse le mai înzestrează pe fetele onorabile, dar sărace, din parohie. Mă întreb dacă micile novice care obişnuiau să se caţăre pe scări pînă-n creştetul copacilor, să culeagă mere — în grădina bătrînei mînăstiri de sub fereastra mea — o, mă întreb dacă au devenit făpturi aşezate, şi triste, trăind numai cu verdeţuri, şi mere şi rugăciuni ?... Am să mă duc iarăşi la St. Cloud, în luna mai, să văd primele lăcrămioare înflorite... O, Doamne, mi-e dor de cămin. N-am să mai părăsesc nicicînd Parisul, făgăduiesc, dacă mă laşi să ajung acolo doar de data aceasta.

Dacă n-ar mai trăi acolo suflet de om şi iarba ar creşte pe trotuare, pentru mine ar fi tot Paris, aş vrea să trăiesc acolo. Mi-ar plăcea grozav să am tot Parisul numai pentru mine, măcar o singură zi. Lent, cu ciudate lacrimi de fericire născîndu-se sub pleoapele-i închise, lunecă din visele sale treze într-un somn tihnit.

„Nu pricep de ce e o atmosferă aşa de îmbîcsită aici"; spuse Lizzi, scăpînd pe jos peria de cap şi ridicînd-o : „Regret mult. Te-am deranjat ? Cînd afară e un ocean întreg plin de cel mai divin aer."

Doamna Treadwell deschise ochii, îi închise cu durere şi se întoarse pe-o parte, spre perete.

— Din cauza felului în care construiesc vasele, zise ea, somnoroasă. Cubuleţe cu mici găuri în ele şi tot soiul de mirosuri... Cîteodată clădesc aşa şi casele, zise ea, simţindu-se tare rezonabilă şi îndepărtată. În general, foarte puţine case sînt adecvate să trăieşti în ele, lumea le face aşa, nu ştiai ? Cine eşti ?

— Ai adormit cu lumina aprinsă, spuse Lizzi, şi privirea îi săgetă peste paharul de vin şi sticla care zăcea pe duşumea. Cu glas oarecum scăzut, adăugă confidenţial : Am băut un delicios *Schaumwein* cu Herr Rieber. Eşti trează ? Nu ştiu cum, păreai încă adormită. În fiecare zi aflu cîte ceva nou despre el. Închipuie-ţi numai, e editor. Asta n-o ştiam !

— Ce fascinant, murmură doamna Treadwell, din adîncurile pernei sale.

— Da, la Berlin. Publică un nou săptămînal consacrat branşei îmbrăcăminţii, dar pe lîngă asta are şi materiale literare şi intelectuale. Una dintre rubrici e intitulată Noua Lume de Mîine, şi-i angajează colaboratori pe cei mai buni scriitori, toţi dîndu-şi părerea asupra unei singure teme, care trebuie să fie examinată din toate punctele de vedere. Ideea de bază : dacă putem găsi nişte mijloace pentru a-i alunga din Germania pe toţi evreii, măreţia noastră naţională se va afirma singură şi mîine vom avea o lume liberă. Nu-i aşa că-i minunat ?

Doamna Treadwell păstră într-adins tăcere. Poate cel mai rău lucru privitor la indezirabila sa parteneră de cabină era extraordinara vulgaritate a palavrelor ei despre evrei. Cuvîntul acela bîntuia prin frazele ei, răsărea la suprafaţă indiferent de subiectul abordat, era o obsesie cît se poate de neplăcută, şi sunetul lui îi trezi din nou doamnei Treadwell un fior de dezgust care făcu să-i furnice pielea.

— Este foarte intelectual, Herr Rieber, în ciuda faptului, surîse afectat Lizzi, aplecîndu-se spre oglindă şi periindu-şi părul de parcă ar fi vrut să şi-l frece, că se arată uneori nespus de jucăuş. E membru al mişcării care urmăreşte să refacă publicistica germană, care mai cu seamă în ramurile comerciale şi profesionale a fost aproape distrusă de evrei. Ei otrăvesc gîndirea germană, zice Herr Rieber. Şi eu sînt întru totul de acord, ştiu că în afacerile mele, în lenjerie, sînt pretutindeni, ei fac preţurile, taie preţurile, falsifică modele, se tocmesc, înşeală, încearcă să controleze totul şi pe toţi. Nu ştii ce înseamnă să încerci să faci afaceri cu ei. Nici o şmecherie nu li se pare prea josnică.

— Dar nu e josnic orice gen de afaceri ? întrebă doamna Treadwell, răsucindu-se din nou în pat şi căscînd. Nu înşeală fiecare ?

— Vai, doamnă Treadwell, ăsta e felul în care discută socialiştii demodaţi. Pentru ei toate afacerile sînt sperţ şi corupţie. Nu, nici gînd ! Cel puţin, nu în Germania — numai evreii procedează aşa. Asta-i socoteala cu afacerile şi finanţa germană, zicea Herr Rieber abia ieri seară, la cină.

— Trebuie să fie minunat să împărtăşeşti o tovărăşie intelectuală, spuse cu dulceaţă doamna Treadwell, în germană.

Lizzi îşi întoarse spre ea privirea în care mijea o suspiciune, încurcată. Ochii doamnei Treadwell erau închişi, trăsăturile ei indicau o deplină inocenţă.

— A, da, natural, spuse Lizzi, după o pauză penibilă... Pe urmă : — Zău aşa, ai un accent american atît de puternic încît mai întîi abia de te-am putut pricepe. Bine-nţeles cea mai curată limbă germană se vorbeşte numai în propriul meu oraş, la Hanovra, îmi închipui că n-ai fost niciodată la Hanovra ?

— Doar la Berlin, zise doamna Treadwell, răbdătoare.

— A, n-ai să înveţi niciodată o germană curată, dacă te duci numai la Berlin, zise Lizzi, ungîndu-şi din belşug mîinile şi trăgîndu-şi o pereche de mănuşi largi de bumbac, pătate. Poate că urechea dumitale nu-i capabilă să prindă diferenţa, dar de pildă, Frau Rittersdorf, cu toate aerele care şi le dă şi cu fasoanele ei, vorbeşte cu un

accent munchenez groaznic. Căpitanul vorbește în stilul berlinez, atroce. Comisarul de bord vorbește un *Platt-deutsch* cel mai urît din toate, cu excepția cîtorva dintre marinari, veniți din împrejurimile Königsbergului, care vorbesc ca niște simpli țărani balți.

Capul doamnei Treadwell se legăna ușor, bezna dindărătul pleoapelor sale era plină de scîntei arzătoare. Ceea ce voia ea să audă, să o lase Dumnezeu să trăiască pentru a-l auzi din nou, era graiul parizian din fiecare stradă, din Montmartre pînă în rue St. Honoré, la St. Germain-des Prés, la Ménilmontant ; de la studenții de pe Mont S-te Geneviève pînă la copiii din grădina Luxembourg — graiul Parisului, și fiecare accent, din Haute-Savoie și Midi pînă la Rouen și Marseille. Dorea să poată fi inconștientă pînă ce ajungea acolo, dorea să poată dormi în tot cursul voiajului, ori să fie beată-moartă tot timpul. Oare glasul acela, care-ți înghețа sîngele-n vine, avea să melițe într-una, toată noaptea ?

— Pînă și Herr Rieber, zise glasul, auzindu-se acum din cușeta de deasupra, pînă și el vine din Mannheim și are un accent puțin provincial, doar un pic.

Sunetele se apropiară, și doamna Treadwell deschise ochii pentru a vedea micul crîmpei nelămurit al unui cap oscilînd ca o cobră în aerul de deasupra cușetei, fața ca o pată difuză lăsînd să-i cadă cuvintele cu o eleganță înțepată, stil Hanovra : — Cît despre acel grozav și semeț. Herr Wilhelm Freytag, se fălește cu engleza lui cu accent Oxford, dar dacă-i vorba de germana lui, ei bine, e greu de explicat, dar folosește unele mici întorsături de frază, ciudate, care nu sînt cu adevărat neaoș germane. Tot așa, cuvinte, cu înțelesul perfect corect, înțelegi dumneata, dar pronunțate într-un dialect înfiorător... Herr Rieber e de părere că ar fi idiș, îți poți imagina ? Și e drept, nu mănîncă porc sub nici o formă, nici stridii... Cînd vorbim despre evrei, am observat cum pe fața lui apare o anumită expresie. Nu e expresia cuvenită unui bun german. Și astfel, într-un cuvînt, Herr Rieber și cu mine credem și nu sîntem singurii — că este evreu. *Și tocmai la masa căpitanului !* Ar putea fi pe lume ceva mai scandalos !

— Lesne, zise doamna Treadwell, multe lucruri. De fapt, mă pot gîndi la un mare număr de lucruri mai scandaloase.

Bîjbîind prin înceţoşarea provocată de vin şi somn şi plictiseală, brusc se trezi de-a binelea, simţindu-se pe deplin competentă să clarifice măcar o mică porţiune de confuzie din mintea bolnavă a acelei femei vătămate, necugetată şi agitată ca o maimuţă ţinută în cuşcă.

— Eşti complet greşită. Soţia lui Herr Freytag este evreică, nu el. Mi-a spus asta cu gura lui. O iubeşte foarte mult. Aşa că, vezi, spuse cu dulceaţă, cu satisfacţie, nu eşti în primejdie de a te contamina.

— Ţi-a spus chiar el asta ? întrebă Lizzi, cu o şoaptă indignată răguşită. Eşti în relaţii atît de intime cu el ? Ei bine ! pot să-ţi pun o mică întrebare. Îţi sînt simpatici evreii ?

— Nu în mod special, spuse doamna Treadwell, privind cum hubloul se balansează, ca un glob albastru umplut cu cer întunecat, hipnotic.

— Ar trebui să-mi fie ? Au ceva deosebit ?

— Dacă *ar trebui ?* Vai, scumpa mea Frau Treadwell, cît de amuzantă poţi fi, ca o copiliţă, strigă Lizzi, şi fu scuturată de două sughiţuri nervoase, spre a-şi dovedi impresia. Vai, ce-i şi cu voi, americanii, care străbateţi lumea şi niciodată nu înţelegeţi nimic ! Dacă *ar trebui ?* Oh, ce intenţie poţi urmări, spunînd aşa ceva ?

Aşteptînd, cu capul înclinat un răspuns, auzi în cele din urmă un suspin de osteneală resemnată, înălţat din cuşeta de jos. După care tăcerea stărui pînă dimineaţa.

După cină, Căpitanul Thiele, încă nerevenit din lovitura primită la plex şi plin de tot felul de indignări generalizate, făcea un tur ceremonios, solitar, pe puntea principală. Rostise o scurtă rugăciune de mulţumire înainte de supă şi pe urmă stătuse, cu o răbdare acră, aşteptîndu-i pe ceilalţi să termine de mîncat, ascunzîndu-şi — cu succes, spera el — sila provocată de spectacolul hulpav la care se dedau oaspeţii lui. Înainte de a se duce la culcare devreme, avea nevoie să respire puţin aer proaspăt.

Zvonul neașteptat, și prin urmare supărător, de cintec și dans — sau, mai curînd, un duduit ritmic de picioare, îl aduse pe căpitan la prova care domina puntea clasei a treia. Oamenii aceia de jos, care în dimineața aceleiași zile mai păreau pe jumătate morți, arătau acum — decise el — o doză de însufleţire un pic prea mare. Își scoseseră din boccelele lor abjecte, nu îmbrăcăminte sau scule de gospodărie — bine-nțeles că nu, se gîndi Căpitanul, cu dispreț sporit — ci niște ghitare prăpădite și acordeoane decrepite, și numeroase cutii de zaruri, din piele roasă, și pachete de cărți zdrențuite. Femeile și copiii, negri și informi ca niște grămezi de deșeuri, se trăseseră înapoi, într-un cerc masat, strîns, păstrînd o tăcere desăvîrșită. Bătrînii stăteau în alt cerc, în fața lor, iar centrul punții forma arena unde se practicau diferite sporturi.

Băieți grațioși, subalimentați, cu oase ușoare, despre care Căpitanul admise îmbufnat că păreau să aibă oarecare pregătire în arta aceea, se luau la trîntă între ei cu atîta zvelțețe încît părea mai mult un dans. Erau însă îmboldiți, ca și cum ar fi fost o luptă la sînge, cu strigăte pasionate scoase de asistență, însoțite de rugămintea de a se ucide reciproc și încă pe dată !

Bărbații mai vîrstnici dansau stranii dansuri exotice, alcătuind un inel, sau legănîndu-se față-n față în două șiruri. Cu încheieturi troznitoare, cu piciorul țeapăn, își înălțau totuși capetele și piepturile cu o mișcare mîndră și se mișcau laolaltă în ritmul și unduirea necontenită a unei bătăi de tobă, iar fețele le rămîneau solemne. Mai încolo, alții se chinceau asupra lentelor, fatalelor jocuri de noroc, fiecare ins punîndu-și jos cartea slinoasă de parcă i-ar fi fost în joc capul, aruncînd zarurile de parcă ar fi căzut sorții care le hotărau viața, și fiecare miza orice avea, de la un biet fular scămoșat pînă la o cutie cu chibrituri.

Băiețașilor care știau că nu se cade să deschidă gura li se îngăduia să stea în fața femeilor, dar la o distanță respectuoasă de cei mai mari, să observe și să ia aminte serios la conduita potrivită cu vîrsta bărbăției. Glasuri aspre, dezacordate, înălțau cîntece de deznădejde, aproape depășind pragul lamentației, în vreme ce ghitarele cu ton

dulce îşi rîdeau de ei cu ironia lor frivolă, care zdrobeşte inima. Cînd şi cînd, călcîie de bocanci ciocăneau şi zăngăneau şi clămpăneau şi cotcodăceau ca sporovăiala dintr-o zi de tîrg.

Căpitanul, al cărui compozitor preferat era Schumann şi care nu-şi acorda bunăvoinţa altui dans decît autenticului vals vienez, simţi cum urechea şi sistemul său nervos sînt violentate în modul cel mai neruşinat, căci nu încăpea îndoială că era în ritmurile acelea sălbatice ceva străniu care-i răscolea sîngele, chiar în pofida tuturor eforturilor depuse de voinţa sa. Într-adevăr, recunoştea în ele ceea ce erau chiar, rezistenţa perpetuă opusă de forţele elementare ale întunericului şi dezordinei spiritului întrupat al civilizaţiei, acea măreaţă forţă germanică a vieţii în care — şi Căpitanul începu să se simtă mai voios — în care Ştiinţa şi Filozofia păşeau mînă-n mînă, cîrmuite de Creştinătate. Privind în jos, dispreţui, precum meritau, cirezile acelea scîrboase. Cu toate acestea, privind scena, în ansamblu, nu putea decît să admită, cu toată imparţialitatea, că în ea plutea un fel de armonizare şi ordine. Nici măcar ochiul lui, pe drept cenzurator, nu putea găsi vreun alt rău real, afară de răul produs de faptul de a li se acorda unor asemenea făpturi orice fel de libertăţi. Iar un anumit soi de rău era latent, în mod natural şi constant, în orice situaţie umană. Era posibil ca moralul gloatei de la clasa a treia să fi fost ridicat de alcool. Se lăsase liberă vînzarea unei cantităţi limitate de bere pentru ei, deşi Căpitanul nu-şi putea imagina cu ce bani se presupunea că ar cumpăra-o. I se spusese că nici măcar un ins din toată ceata aceea nu avea mai mult de zece pesos cubanezi pe sufletul lui. Totuşi, după încăierarea iscată de slujba religioasă, se răspîndise zvonul că grăsunul care stîrnise scandalul nu era numai agitator sindical şi ateu, ci şi vînzător ilegal de băuturi tari. Se spunea că ar fi adus pe bord, la Havana, o provizie însemnată de mişmaş făcut din suc de trestie ordinar, care cu greu putea fi botezat rom, şi că-l împărţea în secret şi ieftin, sperînd să atragă adepţi şi discipoli. O percheziţie făcută în scopul de a descoperi contrabanda nu dăduse nici un rezultat, poate că nu fusese mai mult decît un zvon, decisese Căpitanul. Totuşi, nu le prevestea

nimic bun acelor creaturi, doar cu puţin mai răsărite decît nişte animale cu patru picioare — de fapt, se punea întrebarea dacă nu erau mai prejos decît patrupedele — să arate dintr-o dată atît de multă energie.

Voiajul era abia la început, Santa Cruz de Tenerifa părea la mare depărtare ; în fine, pe Căpitan îl tulbura totdeauna, îl agasa, îl scotea din sărite, să vadă cum clasele de jos petrec.Şi nimic nu-l putea sîcîi mai mult decît să vadă asta pe puntea inferioară a propriului său vas. Premoniţiunile care-i dăduseră tîrcoale în ziua aceea îi reveniră brusc, cu toată tăria — nu era timpul potrivit pentru un optimism trandafiriu. Uitîndu-se la ceas, se decise să facă un pas rezonabil. Ordinul dat de el de pe punte fu transmis din om în om pînă cînd ajunse la marinarul indicat, care stinse luminile de la casa a treia — cu excepţia celor două esenţiale, de la babord şi tribord — cu două ore mai devreme decît termenul uzual.

Măsura nu avu imediat efectul dorit. Oamenii de la clasa a treia nu erau obişnuiţi să aibă lămpi seara. Deseori jucaseră cărţi la lumina lunii, nu era prima dată cînd dansau la lumina stelelor. Cei încă osteniţi, mai plăpînzi, în cele din urmă se dăduseră bătuţi şi dormeau, cu faţă-n jos, la marginea mulţimii. Cîteva mame suspinară de uşurare, se cufundară moi în scaunele lor de pînză şi-şi treceră pruncii ţinuţi în braţe în poziţii mai odihnitoare. Treptat răsunară mai puţine ţipete şi mai multe cîntece, intonate potolit. În cele din urmă nu mai picurară decît notele plîngătoare ale ghitarelor, asemeni unor păsări somnoroase dintr-un crîng îndepărtat.

Muriră şi ecourile lor, şi un mic grup se adună în jurul unei siluete osoase, deşelate purtînd straiele flendurcase, tocite de vînturi şi ploi, ale unei sperietori, cu *boina* [1] lui pusă sprinţar pe-o ureche, icşită în afară. Îşi deschise gura mare şi ştirbă pe faţa îngustă brăzdată de zbîrcituri, scofîlcită, cu bărbia ascuţită şi începu să cînte cuplete improvizate pe cuvintele sugerate de publicul său. Lăsară în jurul lui un spaţiu circular bunicel şi pocniră din palme, în timp ce el cînta o melodie pri-

[1] Un fel de beretă.

beagă, cu glas puternic, adînc, cu capul plecat și ochii ațintiți asupra propriilor lui picioare. Cineva striga o temă sau un cuvînt. El mormăia cîteva clipe de unul singur, apoi izbucnea într-un strigăt prelung, își cînta versul și încheia cu un dans lent, executat cu talpa, legănîndu-se înainte și înapoi, bătînd din picior în ritmul palmelor care-l acompaniau. Ascultătorii săi țipau de bucurie și îi strigau cuvinte poznașe cu dublu tîlc, pe care el le culegea din zbor și le făcea mai pline de haz.

O țineau strună cu această reprezentație, la nesfîrșit, și tînărul ofițer aflat de cart și care cercetase de sus cu privirea această scenă, de parcă s-ar fi uitat în groapa ursilor, decise că — pînă la noi ordine — putea să ignore fără grijă întreaga poveste. Deși pregătirea lui navală și practica vocației sale se bizuiau în mod cert pe dogma că nesupunerea față de ofițerul superior echivala cu nesupunerea față de Dumnezeu — și prezenta un pericol categoric mai mare — totuși, în cele mai îndepărtate, mai profunde, mai întunecate, mai oprimate taine ale ființei sale, se aflau vaste nisipuri mișcătoare de rezerve, care acum căpătau parțial contur, materializate într-un gînd fugar, atroce : nu cumva Căpitanul se alarma prea lesne de o serie de lucruri cu totul neinsemnate ? Și avu viziunea oarecum amuzantă a Căpitanului scăldat în sudori la gîndul acelor bieți pîrliți inofensivi de la clasa a treia.

În momentul acela remarcă vreo cîțiva pasageri de la clasa întîi care hoinăreau în noapte, și își luă tălpășița cu viteza tăcută a unei năluci. Pentru ziua aceea era sătul pînă peste cap de pasageri. Dacă ar fi putut ști, s-ar fi liniștit că cei zăriți nu aveau nici o intenție față de el — Jenny Brown și soții Hutten cu buldogul lor Bebe ; Jenny luptîndu-se cu zbuciumul și anxietatea, Huttenii cu Bebe luptînd cu răul de mare și insomnia. Toți căutau un refugiu față de ei înșiși și de ceilalți în adierile răcoroase venite de pe mare și în bezna domolitoare. Pentru tînărul ofițer nu era, în primul rînd, chestiunea de a fugi de intențiile lor de a-i încălca intimitatea, puținele lui momente libere, de solitudine, într-o lungă zi înțesată de corvezi — deși asemenea amenințare nu era niciodată absentă. Dar învățase din experiență să deplîngă, să regrete și să evite prin fugă simpla lor prezență.

N-avea ce face cu masculii aceia, ageamii de uscat. Își găsea prieténiile reale și decente în rîndul tinerilor ofițeri de rangul și clasa lui. Cît despre femeile care călătoreau singure, se temea de ele, fiindcă — indiferent cît de amabile puteau să pară la început — odată ce te înșfăcau, scoteau la iveală niște clești ca de crab. Își dădea seama că această atitudine îi punea în joc pîinea și untul. Așa erau pasagerii vasului, rămîneau în mod exasperant exact ceea ce erau, și n-aveai ce-i face. Iar dacă ar fi refuzat să se îmbarce pe păcătosul acela de vas — fiindcă îi era rușine de onesta corabie *Vera* și plănuia într-una să capete un culcuș mai bun — nobila sa vocație, cum fusese cîndva învățat să o considere, n-ar fi putut măcar să supraviețuiască.

Faptul însă rămînea, detesta pînă și vederea pasagerilor, de orice soi : nu avea nici un rost să se prefacă.

Cu toate acestea, la bord se afla o americancă destul de frumușică, de vreo patruzeci de ani, o oarecare doamnă Treadwell care părea de ajuns de drăguță. Încet-încet, începuse să simtă o oarecare prietenie pentru ea, și știa de ce — niciodată nu-i aruncase măcar o privire, habar n-avea că trăiește. Așa îi plăcea să fie pasagerele sale. Nu ca spanioloaica aceea cu miros pătrunzător care tot căuta să-l încolțească. Era logodit, și bucuros de asta, cu o fată pe care o cunoștea de cînd se știa pe lume, care niciodată n-avea să fie capabilă de a-l surprinde, sau cel puțin așa nădăjduia. Urma să aibă un loc sigur unde să se ducă, cînd e omul pe uscat. Ceea ce nu știa, nu și-ar fi putut imagina și i-ar fi displăcut să afle, era faptul că Jenny și soții Hutten îi ignorau de asemeni, totalmente, existența. Indiferența și rezerva erau prerogativele lui — nu ale lor.

La această întîlnire neașteptată, Frau Hutten se simțea dispusă să fie ceva mai prietenoasă cu tînăra americancă care, indiferent ce spunea ori făcea — la o adică chiar cînd se mărginea să stea tăcută, cu mîinile încrucișate — totdeauna îi părea ciudată, nevrednică de încredere. inacceptabilă. Dar nu-și putea reprima cu totul amabilitatea ei naturală. În definitiv, după cum o liniștise din nou soțul ei, ceva mai-nainte, voiajul acela avea să aibă și un sfîrșit. Jenny nu mai știu cum să-și dove-

dească compasiunea resimţită pentru răul de mare de care suferea familia.

— Nu e mare lucru propria noastră indispoziţie, dar, vai, sărmanul nostru Bebe, mai întîi îi e niţel mai bine, şi pe urmă îi e mai rău, zise Frau Hutten plină de mirare, ca şi cum asemenea fenomen ar fi ieşit complet din tiparele naturii.

Jenny nu-şi manifestă deloc surprinderea, dar se aplecă şi-l mîngîie pe Bebe între urechi. Cînd îşi îndreptă spinarea, se uită în dreapta şi în stînga şi îl zări mai întîi pe David, părînd că dă tîrcoale într-o parte a vasului, în vreme ce Herr Glocken, care se apropia din cealaltă parte, era vădit că-i văzuse şi se grăbea să vină la ei. Jenny încercă să se prefacă, în sinea ei, că nu-i văzuse pe nici unul, sau, mai bine zis, că prezenţa lor n-o privea.

Herr Glocken, mai suferind ca de obicei, aţipit şi buimăcit de narcoticul lui, încă neînstare să doarmă, se apropie de ei cu nădejde, de parcă s-ar fi aşteptat la vreun fel de uşurare şi ajutor din partea lor. Îl salutară tustrei cu plăcere, iar cînd spuse că asemenea cer şi asemenea mare şi asemenea clar de lună n-ar trebui să fie nicicînd irosite dormind, Jenny întări :

— Mai cu seamă în asemenea mici vizuine îmbîcsite.

Îmboldit de curiozitate, Herr Glocken îşi îndreptă atenţia spre Jenny, fiindcă acel straniu tînăr David Scott, amantul ei, o tratase mai mult ca pe-o soţie ori o soră decît ca pe o metresă. Niciodată nu le pomenise celor doi parteneri de cabină numele ei. Pe cînd el îşi desfăcea braţele şi îşi rezema bărbia de balustradă, Jenny repetă că nicăieri nu s-ar cădea să iroseşti clarul de lună dormind — mai ales, nu pe un vas ; mai presus de orice, nu pe Atlantic... Personal, nu călătorise niciodată decît în Marea Caraibelor, printre insulele cu vară veşnică, şi spre Mexic ; nu găsea şi el că Atlanticul este mult mai impresionant ? Vasul însuşi părea să ştie că se află în ape mai vaste, şi uneori era jucăuş ca un delfin, etc. etc., îi turuia gura mai departe, de parcă şi-ar fi vorbit singură, aruncînd cînd şi cînd cîte o ocheadă spre stînga. Herr Glocken pricepu lesne că nu lui îi vorbea, că n-avea să-l lase să plaseze un cuvinţel, nici să-i spună vreun lucru care ar fi putut cumva să ceară vreun răspuns, în

vreun viitor apropiat. Așa că, în clipa cînd ea se opri să-și tragă sufletul, el spuse :

— A, *yes*, chiar așa, *Mees Brown*, în engleză ; iar Jenny, întorcîndu-se să se uite la el, își dădu seama ce făcuse cînd văzu cum silueta liliputană îi face o plecăciune, pocnește ușor din călcîie, se răsucește și se depărtează, fără nici o ezitare.

— Vai, mă tem că l-am jignit ! spuse ea, aproape în șoaptă, lui Frau Hutten, care se trase în lături și păru confuză. Herr Professor Hutten interveni, rostind cuvinte de liniștire.

— Nu trebuie să vă mîhniți prea tare, scumpa mea Fräulein, zise el, adresîndu-i-se gentil peste capul ușor înclinat al soției sale. Persoanele care au defecte fizice incurabile, în special de natură congenitală, în mod invariabil și totdeauna arată o sensibilitate excesivă față de atitudinile celor din jur, îndeosebi în situații îmbrăcînd un caracter social, și cu precădere în toate cele privind sexul opus... cu greu poți evita să rănești asemenea persoane în vreo împrejurare sau alta, indiferent cît de neintenționat...

— Pur și simplu nu voiam să stea lîngă mine, zise Jenny, aproape lăcrămînd. Simt un fel de oroare față de el !

— După părerea mea, trebuie să se fi obișnuit cu asta, pînă acum, spuse amabil Frau Hutten. Strînse lesa lui Bebe, își luă de braț soțul și spuse, în timp ce se îndepărtau încet :

— A, bine, trebuie să încercăm din nou să dormim puțin ! Noapte bună.

— Noapte bună, zise Jenny, observînd pentru prima dată că Frau Hutten șchiopăta ușor. Jenny simți un mic fior de spaimă : oare Frau Hutten se născuse șchioapă, ori suferise vreun accident ? Și se gîndi, că, probabil, firea ei evolua într-un sens malign. Niciodată, pînă atunci, nu mai simțise repulsie față de vreo difformitate, sau orice năpastă. Ce se petrecea cu ea ? Și nu cumva David credea că flirtează cu Herr Glocken, la fel cum făcuse cu Herr Freytag, și, dacă era vorba pe-așa — cu oricare făptură cu pantaloni aflată pe bordul vasului ? Păși încet în direcția unde-l văzuse ultima dată pe Da-

vid, cu intenţia ca, dacă-l vede, să-i cuprindă gîtul cu braţele să-l sărute şi să-i spună „Noapte bună, scumpule“ — fiindcă nu era cîtuşi de puţin capabilă să-şi controleze teribilele explozii de tandreţe faţă de el. Dar părăsi puntea în mod hotărît, străbătu vasul, coborî prin lungul coridor pînă la cabina ei, sperînd că Elsa dormea tun.

David, după înfricoşătoarea întrezărire a lui Jenny la taifas cu noua societate pe care părea că o cultivă, se întoarse în cabina lui, se întinse pe pat îmbrăcat, stinse lumina veieuzei sale, îşi încrucişă mîinile, cu palmele în afară, lipindu-le uşor de ochi. Se întreba : cu cine nu-i în stare să intre în cîrdăşie ? Ar alerga după oricine s-ar nimeri — dacă ar trece o fanfară pe stradă, s-ar pune în pas cu ei şi ar mărşălui împreună — şi ar îndruga absolut orice i-ar veni chef unui om cu desăvîrşire străin — oare vedea vreodată, realmente, în cineva un străin ? Ascultă chiar pe oricine, la fel de interesată de cea mai deşartă şi neroadă trăncăneală ca şi de conversaţia cea mai interesantă — ba încă mai mult, fir-ar al naibii ! Nu poate să treacă un cerşetor fără să-i întindă ceva. Casa ei mişună de pisici şi cîini vagabonzi — pînă la urmă, cînd a plecat în voiaj, i-a dat unor oameni care nu-i voiau. E în stare să stea şi să asculte, cu o înfăţişare plină de ardoare, mormăielile matahalei ăleia pisăloage de Elsa — de parcă Elsa i-ar povesti cele mai minunate lucruri din lume. Iese şi se bagă în pichetele greviştilor fără măcar să-i întrebe pentru ce anume fac grevă, sau chiar unde muncesc.

„Cred că la fabrica de ţigări !“ îi spusese într-o noapte, cînd venise s-o vadă şi o găsise tare istovită, în pat, bînd lapte fierbinte. „Astăzi am slăbit cinci kilograme“, i se grozăvise.

„De ce oare ?“ întrebase el. „De hau“, spusese ea, fără a-şi bate capul încercînd să-i explice ceva. Şi totuşi, fusese o vreme cînd se simţise atît de apropiat, aproape total identificat cu Jenny, însufleţit de o dragoste atît de tandră pentru ea, încît ar fi putut face orice din el, l-ar fi putut face să înţeleagă orice lucru, indiferent cît de trăznit, sau aşa credea acum, şi de ce refuzase ea să devină acea parte din eul lui care-i lipsea, care l-ar fi

făcut să se simtă deplin, de ce fusese atît de stranie și de sălbatică și făcuse să devină atît de nesuferit traiul lor comun ? Pentru prima dată îi trecu prin minte gîndul amar că, de fapt, Jenny părea că se descurcă în modul cel mai direct cu oricine, cu toată lumea, afară de el. În plus, numai gîndul că tipul acela, Glocken, își vîra nasul în afacerile lui particulare, intra în relații cu Jenny, îi îngheța sîngele în vine. Era uluit descoperindu-și o violentă antipatie față de Glocken. Dumnezeu știe ce avea să-i spună Jenny, ce impresie avea să capete despre ea. Își imagina ușor cum Glocken fabrică o părere proastă despre Jenny, în mica lui minte pervertită.

Lumina se aprinse, într-o fulgerare, și-n fața lui stătea Herr Glocken, rînjind ca un gnom încîntat de el însuși.

— A, ești încă treaz ? întrebă și adăugă aproape imediat, pe un ton care lui David îi păru intolerabil de intim :

— Nu mă pot odihni pînă ce nu-ți spun ce tînără doamnă cu desăvîrșire răpitoare este această *fiancée* a dumitale... Am stat puțin de vorbă pe punte, chiar adineauri, zice. Este încîntătoare.

David avea un dar aparte de a se blinda instantaneu într-o tăcere care se prelungea cu mult după ce vorbitorul încetase a mai aștepta vreun răspuns, exprimîndu-și astfel dezaprobarea și dezagrementul în termeni mult mai puternici decît cuvintele. Aerul cabinei îngheță din pricina acelei tăceri, acum, cînd David se ridică din pat, se dezbrăcă cu mișcări deliberate, deși renunță să se spele pe dinți, ca fiind un act ridicul de îndeplinit în fața acelui străin detestat, stinse din nou veieuza lui și se întoarse cu fața la perete, fiecare nerv zbîrnîindu-i și fiecare fibră dansîndu-i în corp, de atîta ultragiu suferit. Trecu vreme îndelungată pînă ce furia cedă și adormi, contractîndu-se într-una prin somn, convulsiv. Dar îi trebui și mai mult lui Herr Glocken, consternat, mortificat, mistificat. Crezuse că faptul de a intra în vorbă cu Jenny, chiar dacă ea îl umilise cu atîta grosolănie, — parcă era nevoie să știe cineva asta ? — ar putea însemna o plăcută prietenie cu iubitul ei. Simțise că era ceva foarte elegant și monden și corect să înlocuiască prin cuvîntul francez *fiancée* expresia germană mai puțin muzicală, chiar dacă

mai exactă, pe care o avea în minte. Dar totul ieșise pe dos între el și cei doi tineri, și trebuia să fie mai grijuliu pe viitor. Nu cunoscuse mulți americani și pe aceia numai în Mexic. Niciodată nu se putea lămuri cum funcționa psihologia lor, nici nu făcuse vreun efort deosebit. Aceștia îi păruseră însă puțin mai altfel fiindcă vorbeau spaniola și era vădit că duc un trai boem. Cu toate acestea, ea era o tînără femeie atrăgătoare, indiferent că manierele sale lăsau de dorit, și Herr Glocken se întreba ce putea să vadă la tînărul acela excentric, veșnic burzuluit. Pînă la urmă adormi. Dimineața, simțindu-se tare rău, îi ceru lui Herr Denny, pe nume, să fie bun să-i întindă doctoria.

Marinarii ieșiră iar la treabă, spălînd puntea, care se balansa ușurel, în timp ce *Vera* se îndrepta cu hotărîre spre Canare, și doar un cap sau două se iveau prin hublouri, să contemple eterna poveste de dragoste dintre lună și mare. Pepé, din nou dat afară din camera lui de lux pentru a-i face loc lui Arne Hansen, începu să se uite la ceas, convins că, chiar pentru banii primiți, Amparo îi acorda tipului prea mult timp. Mai făcuse acest lucru și altădată, cu alți bărbați, deseori, și chiar zvîntînd-o din bătaie tot n-o vindecase de acest năravț. Oricum, avea să încerce din nou, dar nu înainte de a debarca la Vigo, unde ea putea să zbiere cît poftea, fără a atrage atenția. Păși pe vîrfuri în jurul găleților și periilor marinarilor și stătu pe parmalîcul balustradei punții, uitîndu-se în jos la clasa a treia. Toată lumea părea că s-a liniștit și doarme tun. Însăși priveliștea aceea și-l făcea să-și rupă fălcile căscînd. Unii dintre ei zăceau întinși pe scaune de pînză, unii se întinseseră cît erau de lungi pe niște bănci goale și tari, alții stăteau încolăciți în hamace, ca melcii. Un bărbat în salopetă albastră zăcea culcat de-a curmezișul în hamacul lui, cu capul atîrnînd într-o parte, cu picioarele lui mari, strîmbe, murdare și desculțe peste partea cealaltă. Pepé îl știa bine pe fiecare dintre ei, era asturian, întocmai ca și ei, da, erau împrejurări cînd simțea o înrudire chiar și cu un andaluz, dar nu cu vreunul din cei de colo jos ! Dacă ar fi fost la fel de tont ca ei, ar fi dormit în mijlocul lor, sau

înecat în puricii şi ploşniţele vreunei cocioabe din Spania. Îl scuturară fiorii de parcă i s-ar fi tîrît un şarpe peste piciorul gol. Cumpliţi asturienii aceia ţipători, cîntători, dănţuitori, bătăuşi, blestemători, cum şi-i amintea pe oamenii din copilăria sa. Zăceau acum, mai toţi, printre andaluzi şi cei din insulele Canare, mai potoliţi, în atitudinile unor cadavre rînduite cuminte, sub lumina albă, fantomatică a lunii, iar cearceafurile în care se înfăşurau le dădeau înfăţişarea unor corpuri aşteptînd să fie duse la morgă. Pepé îşi alese ca ţintă omul care atîrna la ambele capete, ieşind din hamac şi, cu un gest abil, făcu ca ţigara lui aprinsă să săgeteze aerul, zburînd în cutele pînzei uscate care-i învelea mijlocul. Aşa ceva ar putea să-l trezească !

Trei forme ţîşniră instantaneu în picioare, şi una dintre ele — grăsunul acela uriaş de care-şi amintea Pepé cum cîntase ca un taur — găsi ţigara şi-o strivi între degete. Îşi scuturâ pumnul spre silueta de deasupra, care încă se apleca peste balustradă. *Cabrón* [1] ! zbieră furios, cu comicul lui accent mexican, chiar în clipa în care-l recunoscu pe unul din codoşii văzuţi forfotind prin jur, în ziua ieşirii în larg. Îşi schimbă tonul într-o batjocură apăsată : *Puto !* [2] — spusé el. Vino jos şi o să vedem noi...

Ceilalţi se treziră şi-i ţinură isonul, făcînd un tărăboi în lege. Pepé, aruncînd stînjenit o privire în spatele lui, văzu că marinarii auziseră larma. Unul dintre ei venea spre el, bineînţeles, nu ameninţător, dar cu un mers solid, calm, călcînd ca un cal, doar ca să-şi facă datoria aflînd ce se petrecea acolo. Pepé se dădu jos de pe parmalîcul balustradei şi pluti, graţios ca o lebădă, dar mult mai rapid, în direcţia opusă.

O găsi pe Amparo pieptănîndu-şi părul încîlcit, mînjită rău de ruj peste gura care arăta muşcată, iar cuşeta de jos era întoarsă pe dos, ca de obicei. „Ei ? zise el. Într-o tăcere posomorîtă, ea-i făcu semn cu capul în spate. Bărbatul ridică una din pernele cu miros stătut şi găsi acolo bancnotele verzi, tari. „Alţi dolari, bine", comentă el, netezind şi numărînd banii.

---

[1] Lepădătură (în spaniolă în textul original).
[2] Putoare (în spaniolă în textul original).

Amparo se încruntă și zise :

— Pot să-ți spun că nu-s ușor de căpătat. Tipul ăsta repetă într-una : „Încă cinci dolari ca să mai stau cu tine !“ și vrea să știe ce capătă pentru banii lui.

Puse dopul la lavabou.

— Ce faci acolo ? întrebă Pepé, scoțîndu-și haina.

— Vreau să mă spăl, zise ea, tot încruntată. De sus pînă jos.

— Să nu pierzi prea multă vreme, zise bărbatul, și tonul lui acționă ca un semnal, ea fu scuturată de un ușor fior, prin carne îi unduia un freamăt. Săpuni o cîrpă și începu să se spele, iar el privea fără curiozitate, urmărindu-i totuși cu atenție mîinile, în timp ce se mișcau peste trup. Se despuie la piele și se întinse pe pat.

— Da' știu c-ai stat, nu glumă, zise el.

— Dă-mi pace, ripostă ea. Ți-am spus cum stau lucrurile.

— Să te las în pace ? întrebă el, zîmbitor. Se ridică foarte repede și, tăcut, îi arse o scatoalcă zdravănă cu palma deschisă, peste partea netedă a omoplatului, unde o ustura, dar lovitura nu lăsă vînătaie. Pe urmă o înșfăcă de grumaz cu o mînă și o scutură strașnic, cu mîna cealaltă dezmierdîndu-i șira spinării și încheind cu un pumn. Pleoapele femeii se lăsară-n jos, gura i se umflă și umezi, pieptul i se bombă.

Pepé o bătea adesea — împins de gelozie, zicea el — cînd o suspecta că ar simți ceva pentru alt bărbat. Dar de multe ori, după ce o bătea mai crîncen, după aceea făcea dragoste cu ea ceasuri întregi, pînă ce li se părea că oasele li se vor topi într-o desfătătoare epuizare. Putea s-o bată oricît poftea, fiindcă ea nu se sătura niciodată de plăcerile pe care i le dăruia. Pepé era dur ca un cui, cînd era vorba să stoarcă de la ea și ultimul peso, franc, dolar — indiferent care monedă, pentru că agonisea cu gîndul de a deschide la Madrid un mic local propriu, unde Amparo, cîtă vreme avea să reziste, urma să reprezinte principala atracție, ca dansatoare. Deseori o amenințase, cuprins de o furie rece, neclintită, că o va ucide cu mijloace atît de feroce, încît ea știa că nu vorbea serios, dar și ea punea bani la ciorap. În toată pe-

rioada de mizerie îndurată în Mexic, și aici, pe vaporul acesta, Amparo reținea o parte din bani, și neîndoielnic că Pepé ar fi strangulat-o cel puțin dacă ar fi știut. Dar el nu știa. Și Amparo intenționa ca într-o bună zi să fie o stea, de capul ei, călătorind pretutindeni și devenind bogată și faimoasă ca marea Pastora Imperio.

Căpitanul era din ce în ce mai sîcîit de lentul curent de zvonuri care parveneau pînă la urechile lui, nici nu prea știa cum. Afluenți încrucișați ai bîrfelilor de care cu mare greutate și-ar fi dat seama că le auzise măcar, pînă cînd, în ceasurile solitare petrecute pe punte, începeau să se miște și să i se amestece în minte. Cele mai persistente erau murmure despre viața dusă de La Condesa în cabina ei de lux privată — dacă mai putea fi numită privată, cu toți studenții aceia care-și făceau mereu veacul pe-acolo. Căpitanul rumega, cu destulă acreală, proiectul de a pune de gardă o stevardesă. Dar știa prea bine că nu avea nici o stevardesă disponibilă pentru asemenea misiune. Cînd și cînd plănuia, fără mult curaj, să-i fixeze domiciliu forțat în camera ei pentru restul voiajului. Nu avea însă alt mijloc de a face acest lucru decît forța, și însăși ideea de a recurge la ea îi trezea oroare. Auzise din gura cuiva — nu cumva fusese Frau Rittersdorf ?, femeie cu opinii foarte încorsetate — că La Condesa fusese văzută agățîndu-se isteric de gîtul doctorului Schumann, care cu chiu, cu vai îi controlase gesturile. Ei bine, doctorul Schumann era doctorul ei personal, în împrejurarea de față n-avea decît să-și culeagă norocul. Căpitanul nu putea să considere că ar fi o soartă prea aspră să te îmbrățișeze și să-ți plîngă pe umăr o frumoasă *lady* aristocrată, oricît de isterică ar fi fost. Cînd Căpitanul îl întrebase pe doctorul Schumann — cu toată discreția de care era capabil — cum o mai duce pacienta lui, doctorul Schumann spusese : „Foarte bine, într-adevăr. A decis să stea cîteva zile în pat. Face lectură."

Căpitanul spera că își ascunsese bine surprinderea.

— Citește ? Ea ? Mă întreb, ce anume ?

— *Romans policiers* [1], spusese doctorul. I le aduc studenţii de la bibliioteca vasului. Imi spune că pe bord există o colecţie frumoasă.

Căpitanul spusese, cu oarecare parapon :

— Nu-mi pot imagina cum de-au ajuns acolo, doar dacă n-au fost lăsate de pasageri.

— Posibil, spuse doctorul Schumann. Îi sînt recunoscător oricui le-a lăsat. Alaltăieri seară era tare surmenată şi am hotărît să o pun la regim. Citeşte romane detective şi criminale, apoi joacă şah cu vreunul din studenţi, iar seara îi dau un sedativ. Starea ei îmi dă mult mai multe speranţe decît la început.

Căpitanul rosti, precaut :

— Aşadar, crezi că prezenţa studenţilor la orice oră din zi nu-i răscoleşte nervii ?

— Dintr-un motiv misterios, zise doctorul, o amuză. Sînt zurbagii, zgomotoşi, lipsiţi de respect, ignoranţi...

— În discuţiile cu glas ridicat pe care le au între ei la masă, zise Căpitanul, i-am auzit menţionînd numele lui Nietzsche, Goethe, Kant, Hegel, Schopenhauer.

— A, da, spuse doctorul, toţi au umblat pe la universitate.

Căpitanul îl invita din cînd în cînd pe doctor la o cafea, după-masă, ori la un *schnapps* după cină, în reşedinţa lui, şi la o mică conversaţie plăcută, chiar dacă totdeauna rezervată, cu o persoană pe care, într-un fel, o putea socoti drept egalul lui. În realitate, căpitanului nu-i păsa de compania egalilor săi, se descurca mai bine privind oamenii de sus sau pe sub sprîncene. Sperase să găsească în persoana doctorului o sursă de informaţii cu privire la orice fel de dezordini sau ciudăţenii ivite printre pasageri, pe care el singur cu greu ar fi avut ocazia sau şansa de a le observa. De exemplu, reieşea că se întîmplase un lucru ciudat — presupunea că nimeni nu era de vină, cel mult comisarul de bord, şi totuşi ! nu, nici măcar el... — pentru prima dată, în întreaga lui experienţă de cutreierător al mărilor, de fapt, pentru prima dată în întreaga lui existenţă, din cît îşi putea aduce

[1] Romane poliţiste (în franceză, în textul original).

aminte, impresia că stă zilnic la aceeaşi masă cu un evreu.

Nu cumva, cu totul întîmplător, doctorul Schumann auzise de aşa ceva ?

Doctorul Schumann răspunse degajat că da, auzise ceva de acest gen cu vreo două-trei zile în urmă, dar dintr-o sursă pe care o considera foarte puţin demnă de încredere. Tonul lui părea să spună : „Domnule, Domnul să le aibă în paza lui, bine-nţeles, dar nu-mi plec urechea la spusele lor". Nici măcar nu fu nevoit să se abţină de a afirma că nu-l privea nicidecum dacă Freytag era sau nu evreu şi că, după părerea lui, întreaga chestiune merita cel mult dispreţ. Privea exprimarea neînfrîntă a unei opinii, asupra oricărui subiect şi în orice împrejurare, ca pe o simplă indulgenţă arătată faţă de o slăbiciune personală, dacă nu chiar, efectiv, dovada unei firi păcătoase. Totodată, doctorul Schumann mai reluase de multe ori, de la cap la coadă, acelaşi subiect destul de searbăd, îl discutase cu prea multe persoane înainte de a fi venit pe vas, şi era cam sătul de ele. Nu se mai simţea capabil să lupte cu acea stranie şi necugetată stare de spirit, la fel de informă, insesizabilă şi reală ca un fum.

Căpitanul înţelese că detaşarea doctorului făcea parte din profesionalul său refuz de a lua partea cuiva. La urma urmei, fiecare individ de la bord era pacientul lui personal, nu putea alege pe nici unul, bazat pe temeiuri personale. Totuşi, cu tot tactul de care dispunea, îi făcu doctorului aluzia că, în situaţia lui specială, trebuia să afle o sumedenie de lucruri despre fel de fel de persoane. „Preoţi, avocaţi, doctori, rosti el cordial, cîte secrete nenumărate trebuie să fie descărcate pe umerii voştri ! Zău că nu vă invidiez", şi strecurase sugestia, destul de cusută cu aţă albă, că doctorul ar putea găsi el un mijloc de a-i transmite Căpitanului orice fel de cleveteli, ciudăţenii, indecenţe, care ar putea necesita corectări. Doctorul nu se prefăcu a înţelege greşit, pur şi simplu ignoră sugestia, refuză amabil încă o ceaşcă de cafea, schimbă subiectul aproape imperceptibil şi îşi luă la revedere foarte grăbit. Căpitanul, cu sîngele năvălindu-i iarăşi în obraji, stingherit, iritat, decise că a doua zi va purcede neîntîrziat la rezolvarea acelei dubioase şi necuvenite stări de lucruri, indiferent în ce ar consta. Doctorul îi lăsase im-

presia inconfortabilă că el, Căpitanul, pleca urechea la bîrfelile femeilor. Ei bine, asta era o chestiune care urma să fie clarificată în mod strict între bărbaţi şi primul lucru ce trebuia făcut era să scoată femeile din treaba aceea şi să le ţină la distanţă. Faptul dezgustător rămînea că femeile stîrniseră întreaga tevatură : americanca aceea, doamna Treadwell, îi spusese lui Fräulein Lizzi Spöckenkieker nişte confidenţe primite din partea lui Herr Freytag, şi Lizzi îi spusese lui Herr Rieber, care trecuse faptul mai departe fără nici o reţinere, pînă ce ajunsese la urechile Căpitanului, care acum, fiind vorba de o chestiune intrînd în sfera îndatoririi sociale şi legată de propria lui demnitate trebuia să ia măsuri de îndată. Îşi scutură capul, de parcă ar fi stat în mijlocul unui roi de ţînţari, şi luă hotărîrea de a cina singur în seara aceea.

Freytag sosi cu cîteva minute întîrziere la cină. Toată lumea era prezentă, cu excepţia Căpitanului. Doctorul Schumann le transmise oaspeţilor regretele Căpitanului pentru absenţa aceea de neînlăturat, şi scuzele fură acceptate ca valabile. Freytag lunecă pe scaunul lui, dînd din cap zîmbăreţ, într-un salut general circular, la care i se răspunse nu chiar aşa de zîmbăreţ — ori poate starea lui de exasperare nervoasă îl făcea să-şi imagineze că toţi străinii aceia, mai degrabă plicticoşi, îl priveau cu un fel de curiozitate furtivă, cu excepţia doctorului Schumann, al cărui aer de detaşare binevoitoare începuse cumva să-l sîcîie pe Freytag, părîndu-i cam oblăduitor, şi a doamnei Hutten, care stătea cu nasul în farfurie, ca de obicei.

Stevardul îi prezentă aperitivul, şuncă de Westfalia, o felie, împăturită delicat, alături de o felie de pepene. Clătină din cap, refuzînd, şi stevardul întrebă :

— Ce-aţi dori în locul ei, domnule ?„Somon afumat ? Hering cu smîntînă ?

— Oricare va merge de minune, zise Freytag. Heringi.

Herr Professor Hutten, observînd lipsa de conformism a lui Herr Freytag în alegerea hranei, ca de obicei, remarcă aproape distrat, ca şi cum gîndurile sale şi-ar fi luat zborul de la un punct de origine foarte îndepărtat :

— Condiția de a fi evreu oferă minții occidentale, mai cu seamă celei creștine, infinită materie de studiu asupra contradicțiilor morale și spirituale, laolaltă cu o puternică și misterioasă coeziune, emoțională și psihologică. Nimic nu poate egala solidaritatea manifestată de evrei cînd sînt atacați dinafară de către păgîni, cum spun ei. Nimic nu poate întrece desfășurarea aprigă a rivalităților dezlănțuite între ei înșiși, în oricare domeniu. Le-am pus multora întrebarea, cu toată detașarea filozofică și seriozitatea studioasă necesare : „Spuneți-mi, vă rog, ce este un evreu“ — și nici unul dintre ei nu a fost capabil să-mi dea un răspuns. Se intitulează singuri o rasă, totuși asta e absurd. Sînt doar un firav fragment dintr-o ramură a rasei albe, ca și noi !

— A, nu nordică ! schelălăi Lizzi. Asta nu ! De cînd ?

— Atunci, sînt hamiți oare ? întrebă Profesorul, întorcîndu-se spre ea, nimicitor. Mongoli ? Sau etiopieni ?

— Sînt din toate, amestecate, corciți pînă-n măduva oaselor, au în sînge o părticică din fiecare rasă și națiune, declară Herr Rieber, pierzîndu-și subit voioșia și devenind stacojiu la față. Și așa au fost de la începutul începuturilor...

— În sensul acesta, interveni Wilhelm Freytag, punîndu-și furculița pe masă, pînă astăzi presupun că am ajuns cu toții niște corcituri...

— A, te rog să vorbești numai în numele dumitale, dragă Herr Freytag, zise Frau Rittersdorf, și se aplecă să-i arunce un zîmbet cu dinții încleștați. Dar sînt uluită. Cum de poți dumneata, un german de tipul cel mai pursînge, blond, înalt, cu ochii cenușii...

— ... și îi întreb : „Ce este un evreu ?“ și îi întreb : „Sînteți o națiune ? — Nu. O rasă ? — Nu. — Atunci, constituiți numai o religie ? — Nu. — Vă practicați religia, respectați legile dietetice ? — Nu.“

Herr Professor Hutten ridică glasul și psalmodie, reducînd-o la tăcere pe Frau Rittersdorf și îndreptîndu-se cu îndărătnicie spre mica lui glumă, pe care nu o lăsa să-i fie îngăduită.

— Așadar, atunci îi întreb, și țin să vă atrag atenția că îi aleg numai pe aceia care ar putea fi luați ușor drept germani pursînge, oriunde, îi întreb : „Atunci, pe ce te-

meiuri vă declarați singur evreu ?“ Și, fără nici o excepție, toți pînă la unul spun, cu desăvîrșită îndărătnicie : „Totuși, în pofida argumentelor, eu *sînt* evreu ! Așa că atunci le spun : „Aha, așa ! este clar, deci, că noțiunea de evreitate este o stare de spirit !“

Fața lui radia, sub zîmbetele aprobatoare ale ascultătorilor.

— Pe mine mă sîcîie pretenția lor de a fi „Popor Ales“, zise Frau Rittersdorf. Asta îl face pe Dumnezeu să pară atît de prost, nu credeți ?

Urmă o tăcere șocată, ca și cum nimeni nu ar fi îndrăznit să aibă de-a face cu îmbinarea aceea de bunsimț și ceva prea apropiat de blasfemie ca să te simți bine. Frau Rittersdorf își dădu imediat seama de greșeala comisă și încercă s-o îndrepte.

— Vreau să spun doar că, începu ea, eu, eu...

Herr Professor Hutten se repezi cu amabilitate să o salveze.

— Această idee greșită, născută dintr-o vanitate tribală, derivă dintr-o antichitate atît de îndepărtată, încît cred că putem spune, în deplină siguranță, că zeitatea care și-a ales acest popor aparte era de un gen cit se poate de primitiv. Sau, mai curînd, hai să spunem mai precis că ei l-au ales, în epoca aceea nu era un concept ignobil, adăugă el, cu generozitate, cînd stăm să cîntărim natura altor zei la fel de vechi. Prin comparație, cel puțin, luat în ansamblu, Bătrînul Iehova nu trece prea rău examenul.

— Aveți dreptate ! strigă Herr Rieber, înghițind și ștergîndu-și gura. Iehova este cel care i-a ales pe evrei, și poate să și-i păstreze...

— Închipuiți-vă, o mînă de oameni, acolo, cîteva biete milioane împrăștiate printre alte două miliarde, și să aibă asemenea nerușinare ! țipă Lizzi. Cred că asta îmi aține cel mai rău furia. Pe lîngă purtările lor, șmecheriile folosite, și...

— Adevărul de inspirație divină, al unui Dumnezeu al Dreptății, Îndurării și Harului, Sfînta Treime, Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, marele adevăr pe care Creștinătatea l-a

adus lumii, începu Herr Professor Hutten, acum puțin cam descurajat, demonstrează...

Frau Rittersdorf, deși conștientă de inferioritatea socială a lui Herr Rieber, totuși, din respect pentru dreptate, trecînd peste prejudecata ei, se declară de acord cu el.

— Aveți dreptate, Herr Rieber, zise ea, cu condescendență. Trebuie să ținem minte că numai zeul lor i-a ales. Noi nu avem nici o obligație de a bate în strună gustului său odios...

— Nu sînt interesat de problema religioasă, zise Herr Rieber, care nici nu visa că Frau Rittersdorf era condescendentă. Țin doar morțiș ca națiunea germană, curentul de sînge al rasei noastre, să fie curățat de otrava lor.

— Dar ești un veritabil antisemit ! țipă micuța Frau Schmitt, brusc, ca înspăimîntată. Nu cunosc nici un evreu, dar nu-mi sînt antipatici.

— Nu sînt nicidecum antisemit, zise Herr Rieber artăgos. Cum puteți spune una ca asta ? Țin foarte mult la arabi... Am trăit cîndva printre ei și am găsit că sînt oameni foarte buni !...

Frau Rittersdorf își îndreptă zîmbetul asupra doctorului Schumann.

— Nu ați spus nimic, scumpe doctore ! Ce părere aveți despre evrei ?

Doctorul Schumann rosti, cu blîndețe și precizie :

— Nu am nimic de spus împotriva lor. Cred că adorăm același Dumnezeu.

— Dar, doctore, zise Lizzi, aplecîndu-se și scuturîndu-și capul, ești catolic, nu-i așa ? Oare catolicii nu o adoră mai întîi pe Fecioara Maria și apoi pe Dumnezeu ?

— Nu, zise doctorul Schumann, încrucișîndu-și în X cuțitul și furculița, punîndu-și grijuliu șervetul pe masă și ridicîndu-se fără emfază.

— Vă rog să-mi dați voie să mă retrag, spuse, și îi părăsi.

— Suferă de atacuri de inimă, îi spuse Frau Hutten soțului. Crezi că s-ar cuveni să trimitem pe cineva să se informeze de starea lui ?

— E doctor, spuse Herr Professor, nu necesită atențiile sau avizul nostru.

— Schumann, zise Rieber, bosumflîndu-şi buza de jos, ăsta nu-i un nume evreiesc ?

— Nu există aşa ceva : nume evreiesc, în limba germană, zise Herr Professor Hutten, care părea cam ajuns la limita răbdării şi vorbea cam tăios pentru firea lui.

Observă că Herr Freytag asistase la întreaga conversaţie, cufundat într-o tăcere rigidă, mişcînd cu furculiţa la răstimpuri cîte o bucăţică de aliment dintr-un punct într-altul al farfuriei sale, dar fără a mînca, iar faţa lui era atît de palidă, cu o expresie atît de fixă, încît puteai bănui că îl păleşte răul de mare.

— Există doar nume germane adoptate de către evrei în epocile medievale şi ulterior, cînd au decis să renunţe la vechiul lor stil. Isaac Ben Abraham, să zicem, o bună tradiţie străveche, şi e păcat că au abandonat această patronimică. Şi aceste nume, prin descendenţă în linie directă, au fost treptat asociate cu familii evreieşti. Schumann este unul dintre ele, şi Freytag, îmi pot permite să citez, altul. Nu este aşa, Herr Freytag ?

I se adresă direct, de-a curmezişul mesei, pe neaşteptate, şi Freytag înălţă privirea rece, furioasă a ochilor săi cenuşii.

— Nu ai fost niciodată tulburat, descoperind ramuri evreieşti ale vechiului dumitale nume de familie german ?

— Nu cunosc nici un evreu numit Freytag, zise el, şi tremurul de mînie i se simţea şi în voce, cu o singură excepţie, soţia mea, adăugă, şi ridică glasul, echilibrîndu-şi-l. Ea este evreică şi poartă numele de Freytag, pe care îl onorează.

În clipa cînd se auzi rostind aceste cuvinte, ştiu că se lăsase iarăşi prins în capcana unei izbucniri a firii sale impulsive, tras în melodramă, într-o situaţie la fel de falsă pe cît era de nenecesară. Soacra lui depistase această slăbiciune la el. Puţin cam batjocoritoare, îl sfătuise : „Ţine minte regulile ! Niciodată să nu-ţi povesteşti treburile familiale. Niciodată să nu spui ceea ce aşteaptă cei din jur să spui. Răspunde la o întrebare prin altă întrebare“. Spusese acest lucru rîzînd, dar el constatase că practica în mod serios teoria recomandată. Iară şi iară simţise că trăia între două tabere înarmate şi inconcilia-

bile, dezertor dintr-una, intrus în cealaltă, transfugul în care nimeni nu avea încredere. De cîte ori, cînd se aflase singur printre evrei, după ce se însurase cu Mary, nu-l atacaseră, dezlănțuind o ofensivă simultană din toate părțile — unii dintre ei cu dispreț fățiș, sau manifestînd o sinceră antipatie personală ; alții spuneau anecdote evreiești împotriva goimilor și de față cu el foloseau porecle lipsite de respect date creștinilor pe care le întrebuințau în convorbirile lor intime. Și acum propria lui tabără — își plimbă încet ochii de-a lungul fețelor persoanelor înșirate la masă, și nu era măcar una pe care să n-o găsească detestabilă — propria lui *tabără*, căci aceștia alcătuiau neamul lui, își încerca iarăși ghearele asupra lui, niciodată n-aveau să renunțe a se îndirji asupra unui german care se degradase în asemenea hal. Decise că înghițise destul. Cu mîinile încleștate de marginea mesei, își împinse înapoi scaunul.

Lizzi țipă, cu glasul ascuțit de atîtare, așa încît el se opri tocmai cînd era gata să se ridice.

— Vai, Herr Freytag, ce ciudat ! Cîțiva dintre noi au crezut că ești evreu, cum am putut fi atît de orbi ? Abia cu cîteva seri în urmă stăteam de vorbă cu femeia aceea aiurită, americana aia care împarte cabina cu mine — o cunoașteți ? Doamna Treadwell ? Mi-a spus ceva ce pur și simplu nu mi-a venit să cred, că nu, că *soția* dumitale este — întocmai cum spui !

— Doamna Treadwell ? repetă Freytag, șocat. A spus ea așa ceva ?

— Desigur, nu tocmai asta îți spun ? Dar, te rog să nu mă înțelegi greșit, era puțin, știi, bea, uneori e foarte confuză...

Căuta înțelegere în fețele care se îndreptau acum toate spre ea, cu o atenție riguroasă. Nimic, oricît de discreditant din tot ce se putea auzi pe seama americanilor aflați pe bord, nu-i putea surprinde. Lizzi încheie.

— Ei bine, nu numai o dată, și bea singură cîte o sticlă întreagă de vin, după cină !

La acest punct al conversației, Freytag se ridică, cu un gest decis, își gratifică cercul compatrioților cu un

zîmbet veninos și vorbi ca un actor care rostește replica finală dinaintea căderii cortinei :

— Ei bine, o las pe doamna Treadwell la discreția îndurării voastre ! și nu mai așteptă vreun răspuns. „Și de-ar putea să te sfîșie-n bucăți", îi ură el înfierbîntat, observînd-o cum stătea singură la măsuța ei, cu genele plecate, imagine vie a inocenței, mîncînd înghețată. Îl fulgeră dorința de a avea o masă în exclusivitate. Avea să vorbească chiar a doua zi despre acest lucru, cu stevardul-șef. Nu mai putea să suporte mulțimea aceea de la masa Căpitanului. Încă un șir de remarci pe socoteala evreilor, și avea să-i pleznească peste mutre, rînd pe rînd. Da, chiar și pe doctorul Schumann, bătrînul ipocrit, care se ridicase mai-nainte, fără a se angaja în dispută. Și, fulgerător, după această văpaie de furie, veni un frig de-a dreptul din mormînt — chiar în clipele acelea se ducea la rudele lui Mary, cele încă dispuse să o mai viziteze pe maică-sa, sau să vină la ea la cină, să asculte anecdotele despre goimi care lăsaseră găuri ca niște arsuri de acizi în memoria lui, și în sentimentele deșteptate de ei toți. Se rezemă de balustradă și privi apa ce se întuneca, și care acum nu mai înfățișa plăcuta noutate de la început. „E posibil să mă gîndesc la sinucidere ?" se întrebă, după un scurt interval de gol încremenit în minte, căci în tot timpul cît crezuse că mintea îi era pustie, se văzuse lunecînd lin, ca un plonjor profesional, cu capul înainte, în adîncurile marine, scufundîndu-se încet și tot mai încet pînă la pragul cel mai de jos al oceanului și zăcînd întins acolo de-a binelea și pentru totdeauna, cu ochii larg deschiși, într-o stare de desăvîrșită destindere și mulțumire. Își veni în fire, cu o tresărire, clipi de cîteva ori și începu să umble. Imaginea fusese atît de clară, încît aproape că îl vlăguise. Dar nu, nu avea de ce să se frămînte. Acea facilă ieșire din lume nu era potrivită pentru el. Drumul lui era clar — calea străbătea tot parcursul interior, trecea prin zid și ieșea iarăși la suprafață, de partea cealaltă. Tot ce avea de făcut era să-și vadă mai departe de drum și să nu-și piardă capul, să nu lase pe nici un evreu sau creștin să-l bage în draci ca să-și iasă din sărite și să joace cum îi cîntau ei. Pînă una alta,

i-ar fi făcut plăcere să schimbe numai două vorbuliţe cu doamna Treadwell, dar lasă, nu era nici o grabă.

Căpitanul lăsă cea de-a doua ceaşcă de cafea şi ieşi să acorde, pe puntea covertei, o scurtă întrevedere lui Fräulein Lizzi Spöckenkieker, care întrupa — pînă la cea din urmă trăsătură fizică şi latură de caracter — tot ce găsea Căpitanul mai respingător în ginta femeiască ; şi admiratorului căruia îi sucise capul, Herr Rieber, care negreşit că trebuia să fie lipsit de vreo însuşire masculină indispensabilă, cum ar fi gustul sau judecata, cînd era vorba de relaţiile cu femeile. Îi solicitaseră în scris o întrevedere, ceea ce dădea demersului un caracter, fără îndoială, factice. Ce treabă putea să aibă cu el, de nu putea să aştepte pînă a doua zi la prînz, dacă nu chiar pînă în ziua Judecăţii de Apoi ? Îşi stăpîni o rîgîială şi îi măsură sever cu privirea, intenţionînd să-i avertizeze, chiar în momentul acela tardiv, că nu era el omul să fie deranjat din motive neserioase.

Ambilor vizitatori li se tăiase răsuflarea de emoţia propriei lor îndrăzneli, de onoarea care li se făcea şi de importanţa însărcinării lor. Mesajul lor era simplu, dar urgent. Nu numai invitaţii Căpitanului, dar şi mulţi alţi pasageri germani avuseseră aproape de la bun început impresia că se afla la masa Căpitanului o persoană care nu avea nici un drept să fie acolo. Poate că nu era el însuşi evreu — deşi nu prezenta nici o altă dovadă că n-ar fi, cu excepţia propriului său cuvînt — dar era cunoscut, în realitate, declarase acest lucru la masă, de faţă cu toată lumea, că avea relaţii evreieşti de cea mai intimă natură, în mod concret, o soţie ! O, Fräulein Lizzi şi Herr Rieber regretau nespus să provoace orice fel de neplăcere, dar erau atît de siguri că se cuvenea să ştie Căpitanul, ba chiar că ar dori să afle despre asemenea nemaiauzit ghinion picat la masa lui. Înţelegeau prea bine că asemenea detalii erau, în mod reglementar, de datoria subordonaţilor săi, şi totuşi, totuşi...

Căpitanul, de o susceptibilitate instantanee la cea mai uşoară implicaţie că vreun subordonat de-al lui ar îndrăzni să neglijeze o îndatorire cît de neînsemnată — de

fapt, pe vasul lui nu exista așa ceva : îndatorire neînsemnată — acum se înfrînă cu trufie și zise : „Bine-nțeles, vă sînt foarte recunoscător pentru preocuparea dumneavoastră. Sînt de acord că este o împrejurare cît se poate de neobișnuită". Lizzi adăugă impulsiv, întinzîndu-și spre el gîtul său lung și cotcodăcind cu glas tare zgomotos, că scumpul Căpitan făcuse atîtea pentru toți pasagerii, iar ei puteau face atît de puțin pentru el, încît însemna pentru ei o plăcere divină să-i poată aduce măcar cel mai mic serviciu. Căpitanul, pentru care iritațiile, în mod invariabil, se traduceau și se exprimau printr-o mîrîială și măcinare cu ascuțiș ca de cuțit a măruntaielor sale, acum începu să simtă efectele obișnuite ale supărării. Adăugînd încă o droaie de mulțumiri și complimente, făcînd chiar trei-patru pași cu ei, să le grăbească plecarea în direcția justă, îi expedie — stătuseră tot timpul pe puntea de comandă bine luminată, sub cerul înstelat — și, cu stomacul bîntuit de arsuri, se duse să-și caute bismutul. Răzgîndindu-se, dădu pe gît pînă la fund ce mai rămăsese din cafea și trase o dușcă de *schnapps*. Asta îl ușură, cel puțin pentru moment, și, nelăsîndu-și nici o perioadă de chibzuială — nu era nevoie de așa ceva — puse pe dată în mișcare cursul evenimentelor care în curînd aveau să ducă la o ușoară, dar semnificativă, rearanjare a ordinei locurilor în sala de mese.

După ce sfîrși cu acest lucru, mintea Căpitanului se întoarse la subiecte relativ mai fericite. La Condesa — a, da, gîndul adecvat se ivi pe dată. Avea să-i trimită un mic dar — sticle de vin, o atenție căreia nici o doamnă distinsă nu-i putea găsi vreun cusur. Ea îi reamintea de zilele petrecute în universitate — dăduse tîrcoale pe la ieșirile artistelor și suspinase după idoli stranii, mari păpuși de ceară atît de zugrăvite, de înzorzonate în dantele, acoperite și deghizate în hieraticul veșmînt al vocației lor ; adusese și el modestul lui tribut de flori și vin, sfioasele și băiețeștile lui friguri sexuale ; năbădăioasele, măruntele sale vise murdare, fără a îndrăzni măcar să ajungă la un pas de ele. Niciodată nu fusese capabil să și-o imagineze pe vreuna dintre ele dezbrăcată, și nici măcar o dată nu confundase pe vreuna dintre ele cu oricare fe-

meie vie cunoscută de el. Totuși iubea visul trezit de făptura lor, și La Condesa, într-un fel, îi readucea totul în suflet. Totuși Doctorul avea dreptate, nu avea rost să fie prea moale cu ea. Trebuia să fie adusă la ordine, poate chiar să i se reamintească din cînd în cînd că era prizoniera lui, a Căpitanului.

Îi trimise două sticle de vin alb, scînteietor, bine frapat, însoțite de un bilețel galant : „Scumpă *Madame*, Noi, germanii, nu mai folosim cuvîntul *champagne* și, în realitate, nici nu mai bem acest vin destul de pretențios. Așa încît sînt fericit să vă spun că această modestă ofrandă nu este viță franțuzească, ci doar un bun *Schaumwein* dintr-o onestă podgorie germană, trimis dv. de către cineva care vă dorește binele, cu speranța cordială că ar putea să vă aducă o desfătare și răcorire seara. Pînă atunci, vă rog să-mi faceți marea favoare de a vă supune ordinelor Doctorului domniei-voastre, rămînînd în cabina dv. atîta vreme cît consideră el necesar, spre binele sănătății dv.“ Și rămase ca să zicem așa, cu totul la dispoziția ei.

Cînd doctorul Schumann o vizită pe La Condesa, să-i facă ultima injecție din ziua aceea, o găsi în prada unei crize de ilaritate, stînd în pat în capul oaselor cu un halat din damasc roșu căzîndu-i de pe umăr, iar părul ei roșcat buclat, cumva prea tineresc pentru fața ei, i se ridica pe cap ca niște vrejuri, unduind asemenea unor mici șerpi. În mînă ținea un bilet desfăcut și lîngă ea erau două sticle de șampanie germană.

— A, strigă ea cu încîntare, sosești tocmai la țanc să împărtășești cu mine vinul și scrisoarea de dragoste primită din partea căpitanului ! Vai, vino să rîzi împreună cu mine, vrei ?

Îi dădu bilețelul și, în timp ce el îl privea, cu un aer nesigur, stevardesa — care, supunîndu-se ultimelor instrucțiuni primite din partea doctorului Schumann, urma să fie totdeauna prezentă cînd îi dădea narcoticul — bătu în ușă și intră.

— Ce cauți aici ? întrebă La Condesa. Am trimis după d-ta ?

— Las-o să stea, zise doctorul. Nu pot citi această

scrisoare, sînt sigur că intenţia Căpitanului era ca nimeni, afară de dumneata să n-o vadă.

— Parcă ar conta ce intenţionează căpitanul ! ţipă La Condesa. Te priveşte şi pe d-ta ! Mi se ordonă să mă supun dumitale şi să rămîn în cabina mea de lux — într-un cuvînt, sînt iar în temniţă !

Simţindu-se prost, doctorul Schumann ţinea hîrtia la capătul braţului întins de parcă distanţa ar fi putut micşora vina de a citi ceva care nu era destinat să fie văzut de el, pe cînd stevardesa începu să tragă de cuverturile patului şi se aplecă să bată pernele, să le umfle.

— Aşteaptă pînă ce ţi se spune să faci aceste lucruri. Nu veni lîngă mine pînă ce nu trimit după dumneata, îi spuse La Condesa. Stevardesa se dădu înapoi, stacojie la faţă, şi stătu lîngă pragul uşii.

— Nu, exagerezi. Şi nu te încrezi în Căpitan, care doreşte să te protejeze, nici în mine, care doresc să te ajut, şi totuşi uită-te ce amabilitate şi credit le acorzi acelor studenţi nemanieraţi, care s-ar cuveni să te trateze cu consideraţia datorată unei mame, şi cînd colo nici nu-ţi pot repeta lucrurile nerespectuoase pe care au fost auziţi spunîndu-le despre dumneata, dar te rog să mă crezi pe cuvînt, le rostesc ! Spune-mi, de ce-i laşi să facă din dumneata calul de bătaie al glumelor lor ?

— Chiar fac asta ? a spus La Condesa, şi se întinse să-i mîngîie mîna. Pe vasul acesta ? Ei bine, asta mă amuză. L-ai auzit pe vreunul rîzînd ? Oare nu toţi băieţandrii vorbesc nerespectuos despre femeile de orice vîrstă ?

Rîse, ţinîndu-şi capul sus.

— Nu sînt mama lor ! Dacă aş fi, ar putea avea maniere mai bune, familie mai bună, minţi mai bune, mai multă imaginaţie şi cred, sînt aproape sigură, că într-un fel ar avea şi înfăţişare mai bună. Nu, mă simt ataşată de ei fiindcă au fost colegi de şcoală cu fiii mei, fermecătorii mei ţicniţi tineri, care trebuie neapărat să alerge după ceva pe care-l numesc revoluţie !

Se întoarse spre el, cu chipul devenit o mască a disperării şi mîinile începură să-i danseze.

— Unde sînt ei acum ? O zi şi-o noapte întreagă i-am ascuns sub altarul din capelă, iar soldaţii şi brutele alea au răscolit pretutindeni, totuşi nici unuia nu i-a trecut prin cap să se uite sub altar ! Au dat foc întregii *haciendа*, cu plantaţiile de trestie de zahăr cu tot, şi fiii mei au scăpat, dar eu am fost luată pe sus...

Glasul ei căzu în uşorul cînt monoton şi tînguitor pe care-l auzise în prima zi, la bordul vasului, dar îşi înfăşură mîinile în jurul genunchilor şi îl privi cu un aer foarte rezonabil.

— S-a sfîrşit, zise. S-au dus. Nu se vor mai întoarce nicicînd.

— De unde ştii ? întrebă doctorul Schumann. Nu poţi să ai puţină răbdare, în aşteptarea veştilor ? Nu e nevoie ca sfîrşitul să fie acesta ! Cred că faci, fără nici o necesitate, ca totul să fie dificil, îi spuse. Nu avem noi destule necazuri şi fără asta ?

— Noi ? Şi dumneata ai necazuri ?

— Necazul meu eşti dumneata, îi spuse doctorul, dar te voi ajuta, dacă-mi stă în putinţă !

— Ajută-mă, zise ea cu glas slab, şi braţele-i căzură în lături. Te rog să încerci !

— Căpitanul Thiele nu ţi-a trimis un ordin, ci o recomandare, sper că vei primi sfatul lui, la fel de bine ca şi pe-al meu. Este un om onorabil.

— Totdeauna voi primi sfatul dumitale, totdeauna, zise ea, făcînd gestul obişnuit, de a-şi întinde după mîna lui braţul pe care, de astă dată, el îl evită în mod făţiş. Ea îşi trase imediat mîna îndărăt şi rise iar.

— *Schaumwein !* exclamă, cu o încîntare batjocoritoare, făcînd ca acel cuvînt să devină un sunet absurd. Vai, cît de inconfundabil german este ! Sînt sigură că onoarea căpitanului este tot un surogat, la fel cu acest produs, şi flutură în mînă una din sticle.

— Te rog, zise doctorul Schumann, simţind împotriva ei un nou fel de ghimpe de mînie, care-i făcea glasul să-i sune susceptibil de arţăgos. Dacă eşti bună, aminteşte-ţi că şi eu sînt german, şi se opri, pur şi simplu negăsind tăria de-a rosti o formulă ridiculă ca : „şi mă mîndresc cu asta".

— O, da, rîse La Condesa, şi suspină, copleşită de o reală osteneală, e prea adevărat. Asta e o boală incurabilă, nu-i aşa ? La fel de lipsită de speranţă cum e şi aceea de a fi evreu.

— Sau femeie, zise cu maliţie doctorul Schumann, ai spus-o chiar dumneata.

— Nu e acelaşi lucru, zise La Condesa, aproape veselă. N-am de gînd să te mai ascult deloc, am ceva mai bun de făcut.

Aruncă deoparte cuverturile şi-şi legănă albele-i picioare gingaşe, goale pînă la genunchi, peste marginea patului, lăsă să-i cadă halatul şi se ridică, rămînînd doar cu o cămăşuţă de noapte flască, albastră, de mătase, care abia-i acoperea coapsele. Ridică cele două sticle cu *Schaumwein* trimise de căpitan şi se duse la lavabou. Le înfăşură frumuşel în cîte un prosop, pe rînd, pe urmă se dădu îndărăt, la distanţă potrivită, şi le pocni, mai întîi una, apoi cealaltă, de rama de metal a unui lighean. Sticla, zimţată, căzu din fundul prosoapelor şi vinul ţîşni spumegînd prin pînză, stropind pereţii, oglinda şi covorul. Lăsînd acolo ţăndările, îi făcu un semn din cap stevardesei, spunîndu-i poznaşă :

— Acum vei avea o treabă de făcut.

Stevardesa păşi lateral de-a lungul peretelui. Într-un fel reacţiona ca şi cum s-ar fi trezit închisă în cuşcă cu o fiară primejdioasă. Doctorul Schumann nu aşteptă ca La Condesa să revină în pat, ci, apucînd-o de braţ cînd trecea pe lîngă el, îi înfundă brusc acul în muşchiul moale. Ea se strîmbă toată de plăcere, cu ochii închişi, şi se aplecă, şoptindu-i călduros în ureche :

— Ce bărbat irascibil eşti şi ce-am să mă fac fără dumneata ?

El aruncă o privire spre stevardesa rămasă cu faţa împietrită, care îngenunchease ştergînd *Schaumwein*-ul şi apoi o privi din nou pe La Condesa, încruntîndu-se. Doctorul dădu drumul braţului şi mobiliză principiile întregii sale vieţi ca s-o dojenească pentru lipsa ei de pudoare şi totală ignorare a respectului aparenţelor.

— A, Madame, noapte bună, şi te rog, încearcă să-ţi vii în fire ! îi spuse, auzind cît de anemice erau cuvin-

tele rostite, față de ceea ce merita ea. Așteptă să o vadă acoperindu-și goliciunea ; apoi ea se întinse la orizontală și întoarse capul pe pernă, zîmbindu-i somnoros.

— Dormi, zise ea cu glasul înecat, dormi, sărmană prizonieră.

Dînd colțul pe coridor, la cîțiva pași de ușa ei, aproape se ciocni nas în nas cu doi dintre studenții cubanezi, unul ducînd în mînă o sticlă de vin, celălalt o tablă de șah. Făcură o plecăciune și se lipiră de perete, să-i lase loc, dar se opri și el și le vorbi fără nici o introducere sau încercare de a respecta tonul ceremonios :

— Domnilor, de multe ori am fost uluit de lipsa dumneavoastră de considerație pentru *Madame*, și acum trebuie să insist ca atențiile dumneavoastră să înceteze de-ndată. *Madame* este pacienta mea și interzic orice fel de vizite în cursul serii, și nici una în timpul zilei, fără permisiunea mea specială. Regret, spuse, cu o bună doză de satisfacție amară.

Tinerii se înclinară din nou, demonstrînd bune maniere efuzive — doctorul se gîndi că făceau o ușoară parodie a bunelor maniere — și unul dintre ei zise :

— Desigur, scumpe Herr Doctor, înțelegem perfect.

Celălalt întări :

— A, perfect ! și se răsuciră, o luară înainte, îl depășiră și dispărură, aproape instantaneu. Doctorul îi alungă din mintea lui, rămînînd doar cu impresia fulgerătoare lăsată de epiderma lor cu granulație grosolană și părînd groasă, și de albul noroios al ochilor — fără îndoială o ușoară nuanță smolită, negroidă, ce conta ? Nervii îi erau din nou zdruncinați, și își îngădui o scurtă și răzbunătoare meditație asupra acelui sex care făcea praf vesela, asupra rîndășoaicei ultragiate, a gospodinei exasperate din clasele de jos, a ibovnicei geloase — sexul care aducea confuzie pretutindeni, în religie, justiție, mariaj. Se gîndi la toate duplicitățile lui, la înclinarea lui spre poteci lăturalnice, secrete, la atracția lui instinctivă pentru beznă, și spre toate drăciile comise în beznă. Pe cine voia La Condesa să facă bucăți, se întrebă — pe el personal, pe căpitan, ori pe amîndoi ? Sau vreun alt bărbat, sau alți bărbați din trecutul ei, care-i rezistaseră, o ținuseră în

frîu, îi dejucaseră intenţiile, o refuzaseră şi pînă la urmă fugiseră de ea. Sau poate că era obişnuită cu cuceriri uşoare, cu prăzi dornice de amăgire ? La acest punct, doctorul întrerupse cursul meditaţiilor sale şi rosti subit, cu un fir de glas : „Maică a Domnului, fii izbăvirea mea !“, apoi se inclină şi simţi numaidecît că i se limpezeşte puţin capul, de parcă demonii care-l asaltau fugiseră. Liniştit, ca şi cum s-ar fi gîndit la nenorocirea altcuiva, şi-o înfruntă pe a sa : intenţia aceea nelegiuită dăduse de la bun început iubirii sale coloritul păcatului, căci o iubise din prima zi înainte de a recunoaşte că era iubire : pe măsură ce se adîncea sentimentul vinii sale, dorinţa de a-şi alina suferinţele se preschimba încet-încet într-o dorinţă de a-i provoca suferinţa, de alt gen, în care ea să fie făcută să sufere, să fie făcută să-i simtă mîna şi voinţa... de ce oare iubirea lui dorea să o degradeze ? Ştia prea bine că ea nu era o slujnică înfuriată, nici o amantă geloasă. Alesese cea mai simplă şi mai directă cale din lume, chiar mişcătoare în simplitatea şi francheţea ei, de a-şi exprima dispreţul şi sfidarea aruncată căpitanului, doctorului şi tuturor puterilor care o ţineau prizonieră. Faţa ei fusese calmă cînd se întorsese spre el, ochii îi sclipiseră de amuzament, balansase sticlele de parcă ar fi botezat un vas. Cit despre lipsa ei de decenţă, mergînd prin cabină în cămaşa de noapte, expunîndu-şi cu atîta nepăsare picioarele goale, în atitudinea aceea era ceva foarte nerespectuos pentru el, de parcă nici n-ar fi fost măcar prezent, sau n-ar fi fost cu-adevărat un bărbat faţă de care ea se cădea să manifeste puţină prudenţă — parcă ar fi fost vătămător, impotent. Trucul acesta era familiar la femei, fiecare bărbat îl cunoştea bine, dar — şi inima doctorului făcu un salt şi începu să bată prea tare — oricum, era intolerabil ! Îşi încetini mersul, vlăguit, şi duse mîna la buzunarul interior, după o mică fiolă. „Iubire“, rosti el cu ură, ca şi cum ar fi putut să-l audă cineva şi să-i răspundă : „Poţi numi iubire această josnicie ?“ Făcu un tur în jurul punţii, cu pas lent, punîndu-şi în gînd să-l caute pe unul din preoţi şi să se ducă la spovedanie, şi să primească în zorii zilei Sfînta Împărtăşanie. Pentru prima dată, de vreme îndelungată,

nu simţea dreapta căinţă, acea bună obişnuinţă a spiritului ca o ruşine personală, o umilinţă strivitoare, pricinuită de natura condamnabilă a ceea ce avea de mărturisit. Nebunie, curată nebunie, la vîrsta lui, om însurat, să-i alerge gîndurile după femeia aceea stranie, de parcă ar fi fost unul din studenţii cubanezi cu coşuri pe obraz, şi totuşi, negîndu-şi sentimentele în forul lui lăuntric, blamînd-o pe ea pentru tot ce se întîmplase şi urînd răul din sufletul lui...

Trase adînc aer în piept şi îşi îndreptă umerii cînd văzu cum păşeşte drept spre el, cu sutana fîlfîind, preotul spaniol mai vîrstnic, mai auster — fără îndoială că făcea o plimbare de sănătate, înainte de a intra în interiorul vaporului. Mai făcu cîţiva paşi şi-i aţinu calea, înălţînd un braţ, ca un semnal.

— Părinte... zise, şi părintele Garza se opri în faţa lui.

În dimineaţa următoare, tîrziu, Freytag — încă posac şi agitat, după o noapte aproape nedormită, petrecută ascultîndu-l pe Hansen cum se certa în gura mare cu coşmarul lui, în cuşeta de sus — bea o cafea la bar, singur. Era mort de foame după cina ratată din seara precedentă, dar înrăit în resentimentul lui şi ferm decis să ceară schimbarea locului la masă, înainte de a mînca din nou. Cînd zări cum se scurg figurile familiare, care-şi începeau rondul de dimineaţă al punţii, se duse să-l caute pe stevardul-şef.

Dragostea pentru autoritate a stevardului-şef nu era întrecută decît de cea a Căpitanului. Freytag îşi exprimă dorinţa de a fi plasat singur la o masă, pentru tot restul călătoriei, cu tonul detaşat al unui om care-şi rezervă o masă într-un restaurant, discutînd cu chelnerul-şef. Stevardul-şef îşi consultă diagrama locurilor, ca şi cum ar mai fi încăput oarecare îndoială asupra rezolvării chestiunii. Pe urmă îşi ciocăni uşor palma cu vîrful creionului şi zise, cît se poate de politicos :

— *Mein Herr*, nu va fi nici o dificultate. De fapt, sînt fericit să vă spun că lucrurile s-au şi aranjat pentru dumneavoastră.

— Aranjat ? repetă Freytag, şi se opri tocmai la timp să întrebe : „Cine le-a aranjat ?“

— Cererea adresată de dumneavoastră comisarului de bord mi-a fost transmisă, zise stevardul-şef, cu glasul plin de respect şi faţa plină de o insolenţă stăpînită.

Freytag zise imediat : „Mulţumesc“, se întoarse şi se depărtă. Se simţea uşor ca fulgul şi secat de turbare. Nici el nu mai ştia cum ajunse iarăşi pe puntea superioară, cînd acea mică şi plîngăreaţă familie Baumgartner, aducînd ambianţa ei de cameră de bolnav, mergînd cuibăriţi unii într-alţii murmurară între ei, dar adresate lui : *„Gutten Morgen... Grüss Gott... Haben sie gut geschlaffen ?“* [1], trecu pe lîngă ei cu mojicie şi le răni grav susceptibilitatea, şi nu află niciodată, iar dacă ar fi ştiut, nu i-ar fi păsat. Nişte pisălogi atit de abjecţi nici nu aveau existenţă reală, nu puteau emite nici o pretenţie la susceptibilitate. Sau, cel puţin, nu aveau nici un drept să dea buzna peste el. Se gîndi că poate reconstitui cu deplină claritate dîra de melc urmată de evenimente. Nu era nimic subtil, fie în porcul ăla de Rieber, fie în hîrîitoarea semitîmpă de Lizzi. Negreşit că ei se duseseră la comisarul de bord, sau chiar de-a dreptul la Căpitan. Căpitanul avea să facă restul, de la distanţa cuvenită, ca un zeu — a. totul era destul de lămurit ! Cu excepţia anumitor detalii, nu era nici măcar ceva nou. Nu era pentru întîia oară de cînd se însurase cu Mary că i se refuzase o masă în locuri unde mai înainte fusese binevenit. Dar aşa ceva nu se întîmplase niciodată, decît cînd Mary era cu el. Elegantă şi frumoasă şi aurie şi desăvîrşit dichisită, cu ochii îndreptaţi în altă parte, Mary obişnuia să stea tăcută lîngă el, în timp ce chelnerul-şef explica de zor că regretă, dar nu înregistraseră nici o reţinere de masă : „Este greşala noastră, fără îndoială, regretăm profund, dar, după cum vedeţi“ — şi era adevărat, fiecare masă neocupată din local avea pus pe ea un carton mare, marcînd : „Rezervat“. De-a lungul străzii el tuna şi fulgera, continua în taxiuri şi acasă, dar Mary nu-şi pierdea niciodată strania sa răbdare. „Eu sînt obişnuită cu aşa ceva, îi spunea ea, şi tu nu. Dar nu ţi-am spus oare, iubitule, cum are să fie ? Ştiu unde putem merge noi şi unde nu, te rog, de ce nu vrei să mă asculţi ?“

---

[1] Bună dimineaţa... Bună ziua... Aţi dormit bine ? (lb. germ.).

— „T'e voi asculta, Mary", îi promise el acum. „Dacă tu nu poţi veni cu mine, voi veni eu cu tine !"

La prînz Freytag înaintă în sala de mese fără ezitare, ca şi cum ar fi ştiut încotro se îndreaptă. Un stevard alergă spre el, parcă l-ar fi îndepărtat, şi într-un murmur linguşitor îl conduse spre o măsuţă plasată lîngă intrarea de serviciu, lîngă un perete orb, unde Freytag remarcase — de o bună bucată de vreme în urmă — că stătea singur cuc evreul Herr Löwenthal. În clipa aceea nu era nimeni cu el. Stewardul se înclină, indicîndu-i lui Herr Freytag scaunul, i-l trase afară, îl aşează, îi desfăcu şervetul şi i-l înmînă, oferindu-i lista cu meniul prînzului mai înainte ca Herr Löwenthal să fi isprăvit de ales şi să-şi ridice privirea spre el.

— Bună ziua, zise el, cu tonul unui om aflat în pragul casei sale, întîmpinîndu-l ca pe un străin, poate unul dubios.

— Bună ziua, zise Freytag cu o neutralitate blajină, considerînd că purtase pînă la capăt bătălia cu el însuşi şi avea să domine situaţia printr-un calm total şi voinţă. Sper că nu vă deranjez.

— Şi parcă am putea împiedica asta, dacă aţi deranja ? întrebă Löwenthal, înălţînd din umeri, şi sprîncene. Parcă pe noi ne întreabă vreodată cineva ?

Nu părea ofensat, ci se limita să menţioneze un fapt evident.

Nervii greu încercaţi ai lui Freytag furnicară.

— I-am cerut stevardului-şef o masă de o persoană, spuse el, cu un ton de o dezinvoltură stupidă. S-a strecurat vreo greşeală la mijloc.

Nu se putea opri să nu remarce, de la o apropiere mult prea mare, faţa netedă şi uleioasă a lui Herr Löwenthal, pleoapele lui mari şi grele peste ochii şocolatii, lipsiţi de licărire, buzele antipatice, groase, mobile, care fremătau cînd mesteca sau vorbea. Freytag cunoştea prea bine tipul acela — exagerat de familiar, dacă făceai greşeala de a te arăta binevoitor cu el ; zgomotos şi insolent, dacă suspecta vreo timiditate la tine ; pişicher şi ploconitor dacă ştiai cum să-l pui la punct. Nu, decise Freytag, individul acela nu corespunde prea bine rolului de erou al unei

Cauze. Nu este el acela în jurul căruia se desfășoară toată disputa. Chiar și altor genuri de evrei nu le place. Este soiul de individ care vine pe ușa din dos, făcînd negoț cu haine vechi, mama lui Mary ar asmuți ciinele pe el ! Își reaminti toate ciudatele porecle caraghioase pe care și le dădeau între ei evreii, nume sugerînd dispreț și ridiculizare, și cele mai crunte erau destinate unor inși ca tipul acela.

Löwenthal își rotea privirea în jur, cu o căutătură sceptică și gura strîmbată de un rictus acru :

— Nu te-ai uitat prin sală, înainte de a fi întrebat ? Unde ai văzut o masă liberă ?

Freytag, simțind o violentă iritare, se trezi că răspunde cu franchețe :

— Este una la capătul sălii, aproape de un hublou.

— Aia e rezervată pentru flăcăul acela german, mare și necopt, cu unchiul bolnav, zise Löwenthal. Numai că el e și acum ca un prizonier. Și mai e și Condesa aceea, doar că acum nu va veni zile în șir. Și pe urmă, și *șicșa* [1] aia americană, văduva — ea nu lipsește, s-o tai ! Vreau să spun că tot trebuia să stai cu cineva la masă, atunci, de ce să nu fie altul ? De ce tocmai eu ? De ce nu una din cucoane, sau băiatul acela, pe care nu vei fi silit să-l vezi prea des ?

— Îmi închipui că și comisarul de bord a judecat situația cu mintea lui, aranjînd lucrurile așa cum sînt, zise Freytag.

Un rînjet sarcastic descompuse, literalmente, trăsăturile lui Herr Löwenthal.

— Stăteai la masa Căpitanului ? întrebă el, neîncrezător. Și vrei să fii mutat ? Numai simandicoșii mănîncă cu Căpitanul, vasăzică, nu apreciezi toată această înaltă societate ? Ei bine, scuză-mă, adică acolo nu vor să aibă niște *kiki* [2] ca noi, hai ? Vasăzică, sîntem în aceeași oală, hai ? Nu, nu, nu-mi spune, lasă-mă să ghicesc ?

„Acum iar începe cu hărțuiala lor, dar o stîrnesc din tabăra cealaltă“, se gîndi Freytag, cuprins, pentru o secundă, de o curată panică. „Nici aici nu pot să stau“. Sto-

[1] Femeie de calitate dubioasă.
[2] Porecla peiorativă dată evreilor.

macul i se strîngea într-un nod tare, mîna dreaptă i se încleştă pînă ce trebui să o forţeze, să se deschidă şi să apuce cartonul cu meniul prînzului.

— Ciorbă de legume, somn cu castraveţi, îi spuse chelnerului, şi apoi adăugă, aproape pe acelaşi ton, pentru Löwenthal : Sînt aproape mîhnit că trebuie să spun acest lucru, mîhnit din motive personale, dar te înşeli, dacă înţeleg bine ceea ce pari să spui. Eu nu sînt evreu.

Pe faţa lui Löwenthal se succedară diferite expresii contradictorii, ca oglinda apei unui eleşteu unduită de vînt. În cele din urmă rosti :

— În fiecare clipă se iveşte ceva nou, am ajuns să trăiesc şi clipa cînd aud asemenea cuvinte de la un *Krist !* [1]

Chelnerul îi puse în faţă o farfurie cu ouă tari şi salată de varză crudă. Luă în gură o jumătate de ou, adăugă un morman de varză şi, mestecînd un timp, urmă :

— Nu trebuie să-mi spui mie asta. Te priveşte strict personal ce-ai de gînd să faci pe chestia asta, eu nu am nimic de adăugat. Au fost împrejurări cînd m-am simţit ispitit, Doamne iartă-mă, să spun şi eu acelaşi lucru. Dar n-am putut s-o scot la capăt cu asta, în orice caz, nu cu harta lumii noastre. Păi, cum, ţînci care abia sînt în stare să îngăime o vorbă, zbiară „jidane", de la o sută de paşi. Eu atît îţi spun, nu arăţi deloc, eu am ochi ageri, şi nici o clipă nu te-am luat drept unul din Poporul Ales, şi asta-i un fapt cert. Dar în Germania e la mijloc toată povestea asta cu căsătorii mixte, băieţi evrei buni care aleargă după aceste *şicse* cu capete de cîlţi, ar trebui să le fie ruşine, aşa că o droaie de inşi dintre noi arată mai mult decît s-ar cuveni a capete seci. În Germania poţi vedea evrei care de pe-acum n-au pic de ceafă, şi asta nu-i ceva natural. O grămadă din cei mai josnici antisemiţi pe care-i cunosc nu trebuie să privească în urmă mai departe de bunicul lor, şi să găsească bunul sînge bătrînesc... dar, dacă pot evita s-o facă, nu se uită...

Freytag, încercînd să mănînce, dădu din cap, binevoitor ca şi cum ar fi fost de acord. Löwenthal susţinea toată conversaţia, şi asta păstra aparenţele cuvenite. Frey-

[1] Creştin.

tag stătea cu spatele la majoritatea pasagerilor din încăpere. Dacă şi-ar fi întors capul, într-o mişcare semicirculară, ar fi putut să se uite drept la masa Căpitanului, deşi era la o distanţă bună de ea. Simţea că este ţinta privirilor, a şoaptelor, a unor meschine crîmpeie de bîrfeală. Atunci n-aveau decît să vadă că ascultă cu un interes amabil vorbele lui Herr Löwenthal, că nu avea să se întîmple nici cel mai mic lucru dezagreabil sau măcar ieşit din comun. Intenţiona să păstreze pînă la capăt cele mai bune aparenţe posibile. Stînd acolo şi simţindu-se de parcă ar fi fost gata-gata să-i ţişnească sîngele prin fiecare por, suferind chinurile unui prizonier căruia i se striveşte piciorul în cizmă cu menghină, îl asculta pe Löwenthal.

— Uneori e greu al naibii, nu-i nevoie să-ţi mai spun, continuă acesta, dar nu ştiu, nu ştiu, spuse, scoţînd subit un suspin adînc, dacă m-aş putea îndepărta de poporul meu... M-aş simţi nu ştiu cum, să fiu luat drept altceva. Cum, ce altceva aş putea fi ?

Părea dezorientat ca şi cum pînă atunci nu şi-ar mai fi pus niciodată întrebarea aceea.

— Dar, după cum îţi spun, dacă ai motivele dumitale, şi poţi să te descurci în felul ăsta, ce mai ! nu ţi-o iau în nume de rău. Eu unul sînt evreu, şi dacă uneori mă gîndesc că-i mare belea pe capul meu, ce mai, mă mulţumesc să-mi închipui că aş fi goim. Pfui !

Tonul lui Freytag era atît de răbdător, încît stîrnea în mod vizibil ranchiuna lui Löwenthal.

— Soţia mea este evreică, zise, dar eu nu.

Simţindu-se constrîns să menţină cursul conversaţiei pur şi simplu de dragul aparenţelor, decise că ar putea prea bine să pună chestiunea pe tapet, în mod deschis.

— Face parte dintr-una din cele mai vechi familii evreieşti.

La auzul acestei noutăţi, purtarea lui Löwenthal se schimbă din nou. Colţurile gurii i se lăsară, întreaga lui faţă exprima dezgust şi dezaprobare, pînă şi urechile i se mişcau, şi spuse cu grosolănie :

— Toate familiile evreieşti sînt vechi. Fiecare se trage din Abraham, cel puţin. Întrebarea e, familia ei şi-a păstrat credinţa ?

— Nu. În ultimele două-trei generaţii, a trecut la confesiunea reformată.

— Tinerii evrei se pot însura cu necredincioase, asta-i în regulă, cui îi pasă. ce contează ? zise Löwenthal, dînd din umeri. Dar o fată evreică drăguţă, să se mărite cu un goim ! Ia spune-mi, ce fel de familie e asta ?

— Bogată, zise Freytag, mai toţi au avere. Tatăl e avocat. A murit. Doi bunici rabini ! se lăudă el bietului pîrlit din faţa lui, descins, fără doar şi poate, dintr-un lung şir de telali.

— Asta înrăutăţeşte situaţia, zise Löwenthal. Pot pricepe ca vreo femeie decăzută să alerge afară din neam, pentru ea e prea bine şi asta, poate. Dar o fată dintr-o familie de rabini, aşa ceva nu-mi intră-n cap !

Se aplecă spre interlocutor şi spuse, cu glas dinadins ridicat. sperînd să poată fi auzit la mesele cele mai apropiate, sau măcar de către chelner :

— Asta-i soiul de fată evreică din pricina căreia sîntem dezonoraţi toţi ceilalţi. Oricare fată evreică, dacă se mărită în afara religiei ei, ar trebui să o vadă un doctor, dacă-i intreagă la cap... În viaţa mea n-am pus măcar un deget pe o femeie necredincioasă şi numai gîndul de a atinge vreuna mă îmbolnăveşte. De ce nu puteţi voi, goimii, să ne lăsaţi în pace fetele, cele de spiţa voastră nu sînt destul de bune pentru voi !... Cînd vreau tovărăşia unei femei, îmi caut o evreică ! Cînd am nişte bani de cheltuit într-o seară, o scot în oraş pe o cumsecade fată de evreu. care apreciază asta, şi cînd mă însor, mă însor cu o evreică, şi nu înţeleg nimic altceva ! Ruşine să-ţi fie. Herr Freytag, cînd nedreptăţeşti o fată de evreu, nedreptăţeşti întreaga rasă...

— Închide-ţi gura spurcată ! exclamă Freytag cu o neobişnuită ferocitate, sau te gonesc în palme de la masa asta !

Întregul său trup se pregătea să tragă imediat o lovitură, totuşi se opri la timp, frînat de tăcerea subită şi imobilitatea completă a lui Löwenthal.

Nu era intimidat, stătea cu simţurile treze, atent şi pregătit. Nici măcar nu părea surprins de violenţa subită a lui Freytag. Freytag, cuprins de oroare faţă de ce făcuse, cerceta faţa lui Löwenthal. Era de o impasibilitate ciudată,

gravă, singurul semn de încordare era zvîcnirea micilor mușchi din jurul ochilor, la care Freytag se uita cu un aer foarte apropiat de curiozitate, parcă ar fi avut de-a face cu o specie de animal pe care era necesar să-l înțeleagă, pentru a învăța cum să se poarte cu el.

Löwenthal rupse tăcerea și, într-un fel, tensiunea, punînd una din veșnicele lui întrebări care nu era nicidecum o întrebare, ci o constatare, și glasul lui era cumpănit.

— Uite ce e, dă-mi voie să-ți pun o întrebare : ți-am făcut ceva vreodată ? Dumitale, sau vreunuia dintre ai dumitale ? Ce cer eu de la această călătorie ? Doar atît, să ajung la destinație fără necazuri, nici să nu-i fac cuiva necazuri. Te-am poftit eu să vii aici ? Ei m-au așezat la masa asta de unul singur, fără să mă întrebe. Unde să stau, dacă nu aici ? M-au pus singur aici fiindcă sînt unicul evreu. De ce atunci, trebuie să vie un necredincios și să se repeadă și să arunce amenințări, fiindcă nu sîntem de acord asupra religiei ? De ce trebuie...

Freytag spuse :

— Stai o clipă. Lasă-mă să-ți explic.

În cuvinte întretăiate, cu amărăciune, încercă să-i spună ce se petrecuse la masa Căpitanului, și adăugă :

— Ceea ce n-am putut îndura a fost insulta adusă soției mele... pe urmă vin aici, și dumneata...

— Nu este o insultă să spui că o fată evreică nu s-ar cădea să uite de neamul ei, zise Löwenthal, tot pe-un ton rezonabil. Nici măcar nu visez că ar fi o insultă.

Și Freytag văzu că în mintea aceea mărginită nu exista nici urmă de compasiune sau înțelegere a avatarurilor lui, sau ale lui Mary. Renunță, copleșit de sentimentul înfrîngerii, și dintr-odată se simți mai puternic : nu era deloc o infrîngere, pur și simplu avea să mute întreaga problemă pe alt tărîm și să continue lupta de-acolo. Își recunoștea erorile. Se înșelase de-a lungul întregului drum, le vorbise stupid unor oameni stupizi și își primea frumos plata cuvenită pentru asta. Avea să-și ia în mînă ferm treburile și să-și țină gura închisă.

— Regret mult că mi-am pierdut cumpătul, spuse el cu generozitate, aplecîndu-se înainte, puțin cam țeapăn. Doresc să-ți prezint scuze.

Urmă o scurtă pauză, în cursul căreia Freytag simţea cum i se formează stropi de sudoare rece pe frunte. Löwenthal se şterse cu şervetul la gură şi se aplecă de asemenea, cu un aer de aşteptare. Nu spuse nimic. Freytag îşi veni în fire.

— Am spus, aş vrea să-ţi cer scuze, repetă el, foarte ceremonios.

— Ei bine, atunci, zise Löwenthal, cu tonul cel mai prozaic, de ce nu-mi ceri ? Aştept să aud ce-ai de spus.

— Fără desert, te rog, zise Freytag chelnerului, care plana în jurul lor, grijuliu.

Se ridică şi se înclină uşor spre comeseanul lui :

— Am şi spus, remarcă el, aproape voios, tot ce aveam de gînd să spun.

Şi se transportă afară din sala de mese, cu viteza cuvenită, fără a arunca o singură privire în jur.

Căpitanul Thiele, după ce valorificase la maximum, în rezolvarea crizei provocate de cazul Freytag, ocazia oferită de a îndeplini încă unul din seria micilor acte de autoritate care clădesc pînă la urmă temelia puterii solide, se arătă la prînz, cu un aer nu chiar de bună dispoziţie, cît un fel de burzuluială îmbufnată. Nu putea face mai mult. Marele şi curatul său şervet de bumbac fîlfîi ca un drapel cînd îl desfăcu şi îl vîrî sub guler. Îşi întinse gîtul, răsucindu-şi bărbia dintr-o parte într-alta, pînă ce barbişonul fu plasat confortabil, şi privirea lui dădu ocol cercului de oaspeţi, de parcă s-ar fi aşteptat la recunoştinţa lor. Oferindu-le un zîmbet crispat, zise :

— Sînt sigur că vă simţiţi cu toţii mult mai confortabil, acum că sîntem mai puţin înghesuiţi şi nu mai există printre noi elemente discordante. Acum, zise, înălţîndu-şi dreapta ca şi cum i-ar fi binecuvîntat, v-am descotorosit de persoana aceea care se afla aici datorită unor şiretlicuri şi toţi cei din jur reprezentăm acum genul decent de oameni. Sper că ne vom bucura de restul voiajului.

Cercul celor prezenţi aplaudă acest mic discurs graţios, bătînd din palme cu o gentilă reţinere, zîmbindu-i Căpitanului pînă ce li se înălţară pometii obrajilor, cu ochii îngustaţi şi priviri vulpeşti.

— Proba adevăratei puteri, remarcă Herr Professor Hutten, este acţiunea, subită, decisivă şi, firește, încununată de succes, declanşată la timpul cel mai oportun şi luîndu-l pe inamic prin surprindere. În cazul acesta, scumpul meu Căpitan, orice ezitare din partea dumneavoastră, şi pot să afirm că acest lucru este absolut inimaginabil, ar fi avut ca rezultat o stare de lucruri falsă faţă de spiritul nostru autentic şi ar fi slăbit întreaga urzeală a societăţii noastre. Ar putea să pară un incident lipsit de orice importanţă — continuă el, cu sinceritate, în faţa ascultătorilor săi — dar aceste decizii aparent minore ne ajută să ne reamintim în modul cel mai clar principiile noastre şi să vedem dacă sîntem ori ba în armonie cu măreţul tipar al tradiţiei noastre...

— Şi încă, dus la capăt cu atîta tact, comentă Frau Rittersdorf. Natural ! La urma urmelor, stilul, maniera, vai, ce importanţă nespusă au.

Căpitanul zîmbi afectat şi clătină din cap, galant, către Frau Rittersdorf care, încurajată, era pe cale de a vorbi din nou, cînd Lizzi se aplecă peste masă, îşi întinse braţele lungi şi descărnate spre el şi îl bătu rapid, energic, pe braţ.

— Aţi fost minunat, aşa cum ne-aţi primit aseară, aruncă o căutătură lui Herr Rieber, care zîmbi, pînă ce ochii aproape că-i dispăruseră în obraji. Totdeauna sînteţi minunat, doar cu un cuvînt — unul singur ! — să lichidaţi, cum aţi reuşit dumneavoastră, această oribilă afacere care ne frămînta pe noi toţi ! Invidiez asemenea putere !

Cercul ascultătorilor aplaudă iar şi, de la masa dansatorilor spanioli, plasată la o mică distanţă, dar încă prea aproape pentru gustul Căpitanului, Manolo spuse cu glas scăzut, dar auzibil de departe :

— Ştiu ce e ! L-au dat afară pe evreul ăla şi acum sărbătoresc chestia. Ei bine, haideţi să sărbătorim şi noi !

— Bravo ! strigă Amparo, pleznind din palme şi zîmbind şi căutînd să atragă atenţia Căpitanului, dar acesta, în loc să se uite în direcţia lor, se încrunta, privind drept înainte.

— Bravo ! şi strigară toţi în cor, cu glas mieros.

Ric şi Rac bătură în masă cu mînerele cuţitelor şi fură pe dată cumînţiţi din toate părţile de către ceilalţi, care îşi păstrau zîmbetul şi îşi fluturau mai departe degetele spre masa Căpitanului.

— Ce poate să-i privească pe ei treaba aceasta ? se interesă el la întîmplare, bîrzuluindu-se. Presupuneţi cumva că au tras cu urechea, ori au culeş din zbor vreo bîrfeală care-i face să cuteze a-şi permite asemenea libertăţi ?

— Nişte vagabonzi, zise sever Herr Rieber. Dacă n-ar fi de faţă doamnele, le-aş da un nume mai exact. Dar la ce te poţi aştepta din partea lor, la urma urmei ? Ţigani !

— Ţigani ? Cu pliscurile astea ? întrebă Lizzi.

— De ce nu ? întrebă Herr Rieber. Se presupune că ar fi o rămăşiţă din triburile rătăcite ale Israelului.

— Cred că această idee, începu Herr Professor Hutten, a fost deplasată în domeniul mitului, sau al folclorului.

— Sînt catolici, se aventură să observe micuţa Frau Schmitt, fericită să contribuie cu ceva la conversaţia aceea însufleţită.

— Doar nişte spanioli de ultimă teapă, care joacă o mascaradă, dîndu-se drept altceva, susţinu ferm Căpitanul. Pe meleagul meu natal aveam o zicală : „Zgîrie un spaniol şi va sîngera un maur," ceea ce spune totul !

În momentul acela doctorul Schumann sosi şi el, şi toţi îl întîmpinară de parcă s-ar fi întors după o absenţă îndelungată. Era amabil şi distant, şi spuse chelnerului :

— Doar puţină supă limpede, te rog, şi cafea.

Cînd Frau Hutten îi spuse : „V-am simţit lipsa !" cu tonul nou al unei prietenii familiare, care se stabilise în absenţa lui, îşi înclină capul spre ea, dar trădînd oarecare mirare.

— Acum, urmă ea, incluzîndu-l şi pe doctor în cercul vrăjit, sîntem exact şapte — şapte, număr cu noroc.

Acesta făcea parte din genul de absurdităţi puerile pe care soţul său nu fusese niciodată capabil să le cureţe complet din mintea ei, şi de multă vreme învăţase a se prefăce că nu le observă. Acum se adresă Căpitanului :

— Indivizi ca *El*, pronunţă, făcînd un semn din cap spre locul unde Wilhelm Freytag era aşezat la aceeaşi masă cu Herr Löwenthal, indivizi ca EI ar trebui să aibă

sectoare speciale, pe vapoare și în alte mijloace publice de transport. N-ar trebui să li se îngăduie a urma cursul normal al lucrurilor, sîcîindu-i pe alții.

— Ieri însă păreai că-i aperi, eram uluită, zise Frau Rittersdorf.

— Nu apăram nimic, scumpă doamnă, vorbeam în lumina istoriei și a superstițiilor religioase ale unui popor străvechi. Îi găsesc remarcabil de interesanți, dar trebuie să spun că descendenții lor prezintă mult mai puțin interes, nu sînteți de acord cu mine, Căpitane ?

— Dă-mi voie să spun imediat că, dacă ar fi după mine, în chestiunea aceasta, zise Căpitanul, nu aș îngădui nici unuia dintre ei să pună măcar piciorul pe bordul vasului meu, nici chiar la clasa a treia. Poluează aerul.

Închise ochii, deschise gura, răsuci vîrful lingurii sale mari, picurînd supa deasă de mazăre și crutoanele, o înfundă adînc în gură, clămpăni din buze peste conținut și trase lingura afară, goală, mestecă o dată, înghiți, și imediat se porni să repete reprezentația.

Ceilalți, cu excepția doctorului Schumann, care își bea supa dintr-o ceașcă, se aplecară și ei peste farfurii, și un răstimp domni tăcere, afară de gîlgîiturile și lipăielile tuturor, bălăcindu-se în supă, și nemișcare, cu excepția ritmului neregulat al capetelor cufundîndu-se și ridicîndu-se iar. Cercul era solid închis împotriva tuturor indezirabililor, aliați ca și inamici... Toate fețele erau relaxate, topite într-o gratitudine senzuală, amestecată cu o profundă mulțumire de sine : erau, la urma urmei, ei înșiși și nimeni alții — cei puternici, cei privilegiați, oameni așa cum trebuie. Cum ascuțișul apetitului se mai tocise un pic, începură să se arate fermecători unii față de alții, cu gesturi elegante, însoțite de-o mimică exagerată a trăsăturilor, leit ca într-o piesă. Puneau la cale o mică festivitate să celebreze înrudirea lor redescoperită, specialele lor legături intime de sînge și de simpatie. Sub privirea celor din afară, așa credeau ei — de fapt nici un pasager, nici măcar spaniolii, nu le acordau nici un dram de atenție — statorniceau un model al comportării persoanelor superioare între ele... Herr Professor Hutten comandă vin și ținură toasturi. Plescăiau din buze și spuneau : *Ja, Ja !*

Pînă și micuța Frau Schmitt, care plînsese cînd Căpitanul o mustruluise cu asprime în public, deși spre binele ei, și care suferea numai la gîndul nenorocirilor de pe lumea aceasta ; care dorea doar să iubească și să fie iubită de fiecare semen ; care vărsa lacrimi pentru necuvîntătoarele bolnave și copiii nefericiți, se simțea acum o părticică din această alinătoare și totuși fortifiantă camaraderie. Pînă la urmă, indiferent cît de juste puteau să fi fost simpatiile simțite de ea, greșise cînd discutase cu americanul acela, Herr Scott, despre sărmanul ciopliitor în lemn de la clasa a treia. Amintirea dojanei suferite din partea Căpitanului, atît de meritată, o accepta acum cu mîndrie și îi dădea curaj. Pentru o clipă, uită lunga ei viață țesută din umilințe meschine, teama de superiori, simțămîntul de a fi numai o biată femeie umilă, chiar dacă era învățătoare și soție de profesor, uită că era o femeie pe care măcelarul putea să o înșele și vînzătorii puteau să o ia de sus : o făptură lipsită de orice importanță, căreia oricine îi putea impune voința sa. Se terminase cu toate astea ! Era sătulă de a mai fi înghiontită și trasă pe sfoară cu lucruri de mîna a doua, în toate domeniile. Se uita la Frau Rittersdorf cu ochii îngustați și decise că avea să-și pretindă drepturile, în cabină. Avea să-i dea o lecție femeii aceleia ! Inima îi crescu în piept și înotă degajată pe valul cald al înrudirii de sînge cu mărcața și glorioasa ei rasă, chiar dacă se putea să fie membrul ei cel mai mărunt, cel mai puțin vrednic de stimă. Totuși, asta-i asigura numeroase privilegii.

Continuă să se uite cu o blîndețe radioasă la Căpitan, adorîndu-l pentru că era aspru, puternic, neabătut, fulgerător în împărțirea dreptății, vizibilă întrupare prezentă a misticei forțe masculine care cîrmuiește nu numai pămîntul și făpturile lui, ci cu-adevărat, ca și Dumnezeu Tatăl, universul întreg. I se păru că pe fiecare față din jurul ei vedea reflectată aceeași aură lumioasă a gloriei.

Își spuse cuvîntul.

— La urma urmei, scumpul meu Căpitan, omul nu trebuie să facă adesea lucruri dure, ca autoapărare ?

— Apărare ? sună ca un energic ecou glasul Căpitanului. Ce aberație, scumpa mea Frau Schmitt. A pune oamenii la locul lor și a-i menține acolo nu se poate numi

duritate, nici apărare. Înseamnă doar să respecţi şi să duci la îndeplinire ordinea naturală a lucrurilor.

Ea clipi mărunt, dar izbuti să arboreze un zîmbet brav.

— Greşesc, totdeauna cad în greşeală, murmură.

Căpitanul îi adresă o mică grimasă tăioasă, de aprobare, — femeile figurau întotdeauna în primul rînd printre cei care trebuiau să fie ţinuţi la locul lor. Ea se încălzi şi palpită sub dominaţia masculă a ochilor lui. Zîmbind mai departe, îşi plecă netedul cap mic şi sorbi puţin „Hassenpfeffer".

Herr Rieber, după primele momente de veselire, începu să devină tot mai îngîndurat. Pe măsură ce mînca, la tîmplă îi răsăreau stropi de sudoare rece, care se strîngea în pîrîiaşe pe ţeasta lui pleşuvă şi-i curgea în deschizătura gulerului. Respiraţia începu să i se taie şi să-i agite stomacul rotund şi făcut ghem. Se opri din mîncat şi împinse la o parte farfuria. Efortul de a gîndi făcea ca buza de jos să-i iasă în afară, ca la un copil posac. Foindu-se un pic pe scaun, îşi şterse faţa şi capul cu şervetul şi îl vîrî în buzunar. Scoţîndu-l iarăşi, imediat, îl împături frumuşel, de parcă ar fi fost acasă, îşi încrucişă grijuliu cuţitul şi furculiţa — cuţitul deasupra, furculiţa cu dinţii în sus. Bunica îl învăţase că trebuie să lase semnul crucii peste farfuria goală, ca o dovadă de recunoştinţă faţă de Domnul Nostru, pentru hrana primită, şi să nu uite niciodată acest lucru.

— Vă rog să mă scuzaţi, mormăi el zorindu-se aferat, furişîndu-se de la masă şi luînd-o la trap, cu picioarele sale scurte, cînd se apropie de scară. Acţiune rapidă, decisivă — da, Herr Professor avea dreptate. Iar el, Siegfried Rieber, din pricina propriei sale neglijenţe, da, din vina propriei sale slăbiciuni, îşi îngăduise să fie pus într-o situaţie falsă pe vasul acela. O poziţie incompatibilă cu demnitatea lui de german : împărţea cabina cu Löwenthal, şi, de la bun început, nu ar fi trebuit îngăduit să se întîmple aşa ceva. Era o ofensă de neiertat adusă ordinii naturale a lucrurilor, căreia lui — în egală măsură ca şi Căpitanului — îi era menit să se supună şi să aibă grijă ca şi ceilalţi să o respecte. Ce gînduri puteau să-şi fi făcut oamenii despre el, în tot timpul scurs ? Poate îl suspectau că fraterniza pe ascuns cu evreul acela, tratîndu-l

ca pe un egal. Herr Rieber era la fel de jenat și confuz cum își amintea să fi fost în coșmarurile sale, unde se trezea în vreun loc public, în mijlocul unei mulțimi, bătînd la ochi prin prezența lui nudă într-o lume îmbrăcată ; sau și mai rău, se trezea demascat în mod hidos, în plină desfășurare a vreunui grotesc act interzis, care atrăsese asupra lui osînda unei hoarde de spectatori înfiorători. Nu identifica nici una din fețe, deși fiecare îl cunoștea bine, îi știa toată nemernicia, istoria rușinoasă...

„*Ach, Gott ! Ach, Gott !* își spuse în sinea lui, iuțind pasul pe măsură ce se apropia de biroul comisarului de bord, asta nu mai poate să meargă așa, nu, nu, chestiunea asta trebuie să fie pusă la punct pe loc, toată această situație trebuie să fie schimbată chiar *acum !*“

Comisarul de bord se rezema de spătarul fotoliului său adînc mîncînd o felie impozantă de cozonac cu mirodenii pe care și-o adusese de la masă, a treia porție de cozonac pe care o înșfăcase, cu aer vinovat, cînd plecase. Era enorm de obez și se îngrășa într-una, iar foamea îi rodea măruntaiele, zi și noapte. Cînd îl văzu pe Herr Rieber măsurîndu-l cu privirea, dădu să ascundă cozonacul sub niște hîrtii, dar se răzgîndi și-și îndesă tot bucățoiul în gură.

— Intră, poftim, zise el morocănos, suflînd firimiturile de cozonac și înecîndu-se cu îmbucătura aceea. Înghiți cu greu de două ori și repetă : — Ei bine, vino înăuntru, te rog — apăsînd oarecum pe ultimele cuvinte. Se simțea subalimentat și regreta cozonacul. Intenționase să se desfete cu el încet-încet, și simțea o pornire împotriva lui Herr Rieber, din pricina intruziunii sale. Oricum, tipul ăla nu-i fusese niciodată simpatic, încă din prima zi, și hotărî să facă pentru el cît mai puțin putea, indiferent cu ce treabă venise.

Herr Rieber trecu de-ndată la ce-l durea. Era convins că și comisarul de bord avea să sesizeze situația imediat și clar.

— Am simțit onoarea ce mi s-a făcut, de a fi așezat la masa Căpitanului, declară el. Căpitanul este un om foarte exigent în alegerea companiei sale. Dacă el nu îngăduie ca un evreu să stea acolo, în prezența lui, de ce trebuie atunci eu să-mi împart cabina cu un asemenea in-

david ? Trebuie să vă cer să reparați pe loc această greșeală.

— El nu este evreu, zise blajin comisarul de bord. Soția lui e. Am auzit povestea asta.

Se prefăcea a fi, dacă nu tocmai plin de compasiune, cel puțin dornic să-și îndeplinească îndatoririle de comisar de bord, dintre care o parte constau din ascultarea plîngerilor unor inși ca acela din fața lui. Nu trebuia să-i dea micii pacoste nici un motiv de a se crede neglijat.

— Aveți dreptate. Voi vedea ce se poate face. Există un singur loc potrivit pentru Freytag, bine-nțeles, cu Löwenthal. Dacă aș fi știut, bucuros aș fi aranjat lucrurile astfel. Îmi vine în gînd, însă, zise comisarul de bord, că în cazul de față, vom fi siliți să-l rugăm pe Arne Hansen să accepte locul din cabina dumitale, deoarece acum e cazat cu Freytag.

Herr Rieber auzi un vuiet nelămurit în urechi, cînd se rostiră aceste cuvinte.

— Hansen, nu ! aproape că țipă el, apoi coborî glasul. Nu, asta ar fi aproape la fel de rău.

— De ce ? întrebă comisarul de bord, care știa bine de ce, Hansen și cu Rieber se antipatizau și se evitaseră reciproc încă din prima zi cînd pășiseră pe punte, cînd avuseseră o dispută neroadă cu privire la șezlonguri. Comisarul nu se interesa defel de genul acela de aiureli, doar că o parte din îndatoririle slujbei sale consta din cunoașterea unor asemenea lucruri. Herr Rieber zise :

— Este un individ pe care nu vreau să-l am în preajma mea, asta-i tot.

— Bine, lăsați problema pe seama mea, zise comisarul de bord. Am să văd ce se poate face. Reveniți peste o oră, vă rog.

Herr Rieber se întoarse prompt, și comisarul de bord, cu un aer foarte voios, îl anunță că nu avea decît vești proaste. Doar din dorința de a nu lăsa nimic neîncercat, îi vorbise lui Herr Hansen despre buclucul lui Herr Rieber.

— La urma urmei, spuse consolat comisarul de bord, un suedez este, cel puțin, o ființă omenească.

— Dar nu și ăsta, zise Herr Rieber posomorît. În orice caz, Herr Hansen nu se simțea prost, de fapt, exprimase sentimente foarte prietenești pentru Herr Freytag și avea

să rămînă acolo unde se afla, aşa că partea aceea din tratative era încheiată. Dar dacă Herr Rieber era dispus să se mute într-o cabină cu trei ocupanţi, fără îndoială că Mister Denny, sau Mister Scott aveau să fie dornici să treacă cu Löwenthal, iar Herr Rieber putea atunci să împartă cabina cu oricare din ei şi cu Herr Glocken cocoşatul. Herr Rieber obiectă cu violenţă :

— Nu, în viaţa mea n-aş putea face asta !

— Prea bine. Atunci, Herr Glocken să se mute cu Herr Hansen, care n-o să refuze niciodată, de asta era sigur comisarul de bord. Atunci Freytag s-ar putea muta cu Löwenthal, iar Herr Rieber s-ar putea muta cu Mister Scott şi Mister Denny. Herr Rieber chibzui o bucată de vreme la propunerea aceasta, şi pînă la urmă, cu profundă silă, decise că un asemenea aranjament ar putea prezenta inconvenientele cele mai nici din întreaga serie de penibile alegeri oferite. Considerînd schimbul ca şi făcut, se întoarse la cabină să-şi împacheteze obiectele. Löwenthal nu era acolo. Îşi făcuse obiceiul de a-şi petrece pe punte toate ceasurile, afară de cele rezervate dormitului. Cînd Herr Rieber reveni iarăşi în biroul comisarului de bord primi o lovitură brutală.

— Cu nici un chip, îi spuse comisarul — evident, repetînd verbatim [1] declaraţiile interesaţilor — Mister Denny sau Mister Scott nu consimţeau la vreo schimbare. Herr Glocken, spuneau ei, era un om foarte mic, care aproape că nici nu ocupa spaţiu, se obişnuiseră cu el şi el cu ei, puseseră lucrurile la cale frumuşel şi o duceau bine, aşa că nu vedeau nici un motiv de a se deranja.

Apoi, comisarul de bord se aplecă spre Herr Rieber şi adăugă cu aer insinuant :

— Dă-mi voie să-ţi spun că, realmente, nu s-au arătat nici pe departe agreabili, a ! nu vreau să zic furioşi, sau ceva de felul acesta, nu, tocmai contrariul. Pesemne că ai auzit şi dumneata cum fac haz de oameni nişte americani. Ştii, ei găsesc totdeauna ceva de rîs. Asta înrăutăţeşte situaţia. Ei bine, tipul ăla, Scott, a spus ceva în jargonul lor american, cred, n-am putut să înţeleg, dar în orice caz, au rîs amîndoi, ştii cum e, o ricanare, nu rîs

[1] Cuvînt cu cuvînt (în latină în textul original).

adevărat, şi asta îţi îngheaţă sîngele în vine. Mie, personal, mi-ar veni să ucid pe cineva care şi-ar rîde de mine în acest fel ! Ei bine, în orice caz, nu-ţi vine să stai acolo cu ei doi. Dumnezeu ştie ce s-ar putea întîmpla. Nu am încredere în americani, toţi au sînge indian, sau negru, sau evreiesc, nişte corciţi şi nişte sălbatici. Răpesc copilaşi ca să stoarcă bani, şi pe urmă îi omoară, zise comisarul de bord, ajuns brusc în pragul lacrimilor. Închipuie-ţi, chiar dacă le dai banii, tot îl asasinează !

Herr Rieber, care ascultase cu tot capul în flăcări, urmărind faţa comisarului de bord cu ochi clipitori, încordaţi, fu ultragiat de această subită abatere de la subiect. Îl bănuia pe comisarul de bord capabil de toate relele din lume. Nu era timpul potrivit pentru a bîzîi înduioşat de soarta copiilor răpiţi, şi încă americani ! Fără îndoială că era în cîrdăşie cu Freytag, care, cu tupeul rasei sale, era determinat să se vîre cu sila printre cei mai buni decît el, fie că-l doreau ori ba ; căci, deşi Herr Rieber cunoştea faptele reale, nu voia să admită că Freytag era creştin. Se însurase cu o evreică şi deci *era* şi el evreu, şi cu asta basta... sau poate că pusese la cale o conspiraţie cu americanii aceia spurcaţi, care probabil că erau ei înşişi, măcar parţial, evrei. Cît despre Arne Hansen, nasul ăla mare al lui numai nordic nu era, n-avea decît să-şi zică suedez, dacă poftea. În orice caz, comisarul era negreşit un trădător, el însuşi vinovat de simpatizare cu evreii. Poate că Löwenthal ăla îl mituise de la început, pentru a dobîndi privilegiul de a împărţi cabina cu un german. Herr Rieber se montă pînă ce se aprinse de furie, faţa i se umflă şi deveni stacojie şi zbieră la comisarul de bord :

— Vasăzică, sînt condamnat să mi se arunce porecle şi să fiu luat în rîs de nişte haimanale şi dumneata nu spui un cuvînt ?

— Ce să le spun ? întrebă comisarul de bord. Doar nu sînt răspunzător de maniere le lor.

— Îi laşi să insulte germani, pe un vas german, nu-i aşa ? Ei bine, Căpitanul va auzi de această treabă, o să vedem ce are de spus despre asemenea conduită pe vasul lui.

Comisarul de bord ridică mîna, cu bonomie.

— Te sfătuiesc sincer să nu-i menţionezi Căpitanului nici o treabă de-a mea, zise el. Mă poţi crede pe cuvînt, îţi vei da singur seama că nu priveşte cu ochi buni pe nici un pasager care se amestecă în treburile vasului. Îţi spun asta ca să te scutesc de o încurcătură, adăugă, binevoitor.

Şi, într-adevăr, Herr Rieber păru că alunecă într-o stare vecină cu disperarea.

— Ei pălăvrăgesc, fac lucruri stupide, şi nouă ce ne pasă ? întrebă comisarul de bord, în termeni generali şi oarecum vagi. Încearcă să-ţi controlezi nervii, Herr Rieber, situaţia nu e chiar aşa de rea, totul se va sfîrşi peste cîteva zile ! Lucrurile nu pot fi aranjate într-o zi ! îi aminti, cu aerul de a face o descoperire. Putem totuşi să ne gîndim la ceva. Acum, haide, zise, cu o cordialitate paternă, hai să bem un pahar bun de bere şi s-ar putea să ne vină vreo idee.

Herr Rieber mai renăscu puţin la viaţă, auzind această propunere, şi păru dornic să cultive răbdare, pentru o vreme.

Comisarul de bord se urni din fotoliu şi stătu în picioare, răsuflînd greu. Sosise ceasul cînd trăgea un pui de somn şi totuşi trebuia să-i facă pe voie nebunului. Zise politicos :

— Hai să mergem, şi îşi reţinu, fără îndoială, spre permanenta sa jignire morală, un foarte pur şi lăudabil imbold de a-şi întinde mîna uriaşă şi grăsună peste faţa roşie, transpirată, a lui Herr Rieber, şi să-l împingă zdravăn.

Era ziua de naştere a doamnei Treadwell, şi nu prima pe care o petrecuse singură într-un tren sau pe un vapor. Îşi simţea vîrsta, patruzeci şi şase de ani, ca un afront făţiş adus simţului ei estetic. Toate cifrele începute cu patruzeci aveau un sunet urîcios, dar patruzeci şi şase se situa în mod atît de desnădăjduit între două vîrste, reprezenta o etate atît de tardivă pentru a muri tînără, şi atît de prematură pentru a te lăsa măcar atins de gîndul morţii. Oricum, ultima zi din august era o perioadă indescriptibilă pentru naşterea cuiva — o după-amiază vărătecă înecată în vulgaritate, lăbărţată, dogorîtă de soare, cu

totul nepotrivită cu ea, și totuși ajunsese la acea vîrstă din viața omenească presupusă cel mai mult a semăna cu luna aceea ciuruită de gîngănii, cînd nimic nu prosperă, decît buruienile în pămînt, iar sufletul capătă și el excrescențe stătute, potrivit unei searbede opinii populare. Instinctele inferioare intră în panică, de teamă că au pierdut definitiv ceva, sînt înfierbîntate, dornice de desfătări periferice. Inima se împietrește și se răcește, zice lumea, sau devine răscoaptă și păstoasă. Îndeosebi femeile, așa li se spune, prea adesea își pierd pudoarea, grația. Devin stridente, ori le îneacă grăsimea, ori se prefac în araci de fasole, se dedau în taină la băutură sau se-apucă să-și sîcîie soții : se încurcă în povești amoroase dezonorante, se mărită cu bărbați prea tineri pentru ele și capătă exact ceea ce merită : dacă au ceva parale, atrag în jurul lor fel de fel de paraziți, și lesbienele pîndesc în umbră, așteptînd ca însingurarea și spaima să-și facă efectul. Vai, toate acestea sînt suficiente pentru a speria pe oricine, zise doamna Treadwell, scuturîndu-și capul și luînd din nou în mînă magazinul ilustrat.

Stătea pe jumătate întinsă în șezlongul ei de pe punte, în parte citind un exemplar vechi din *L'Illustration*, toropită de o confortabilă picoteală, în parte gîndindu-se la vîrsta ei, care pînă atunci n-o mai îngrijorase cu adevărat niciodată, cînd fără nici un avertisment, simți că Timpul însuși devine un mare păianjen țesînd în jurul vieții ei o urzeală deasă, prăfuită, răsucind firele pînă ce acoperea totul — lumina se oprește în afara existenței tale și pulsul devine sacadat și răsuflarea se sufocă lent. „Moarte, moarte !“ spuse ea, și teama sa era la fel de simplă și atotcopleșitoare ca și spaima de întuneric de pe vremea cînd era copilă. „Vai, cît este de absurd !“ își spuse și se ridică, aruncînd la o parte magazinul, aducîndu-și aminte cum cei mai în vîrstă decît ea rostiseră, cu mult în urmă, cîteva plăcute aberații despre arta de a îmbătrîni cu grație. Le spusese răspicat, atunci, pe loc, că n-avea de gînd să îmbătrînească nicidecum, indiferent cu cîtă grație. Și crezuse acest lucru, asta însemna virtutea de a fi copil. Dar oare crescuse între timp ? Nu cumva, pur și simplu trecuse, fără să știe, din copilărie în vîrsta de mijloc, fără a deveni vreodată — ce cuvînt neatrăgător — „matură“ ? Ei bine,

oricine știe că meditația melancolică și tendința de a zăbovi în trecut sînt cele mai certe semne de îmbătrînire. Își părăsi șezlongul și se duse la balustradă — „Ce vapor mic, aproape cît o închisoare, îți lasă atît de puține locuri unde să te duci“ — și se rezemă de ea, trăgînd în piept vîntul dulce, răcoros, asigurîndu-se singură că ziua aceea de vară tîrzie, la jumătatea Atlanticului, nu se scurgea prea rău, putea lesne să-și amintească aniversări mai rele.

Arșița slăbea treptat, lumina soarelui era mai pală. În ultimele două seri, mari columne nemișcate clădite din nori se înălțaseră sus pe boltă și răspîndiseră o strălucire roșie peste apele îndepărtate, pline de tunet mormăitor și de late și lente dîre de fulgere. Începuseră să se formeze înnorări, părînd pe cale să umple cerul întreg. „Aș vrea să cunosc pe cineva alături de care să privesc norii“. zise ea, și decise că n-avea nevoie de un cockteil înainte de cină.

Gîndul cinei îi reaminti de obositoarea sa parteneră de cabină, Lizzi Spöckenkieker, care își dăduse drumul excitată, făcînd mare caz de ceva întîmplat în salonul de mese, ceva privind o schimbare nespus de semnificativă intervenită în aranjamentul locurilor.

— Dar s-a întîmplat ieri ! țipă Lizzi. Așteptam să-mi vorbești dumneata !

— Despre ce anume ? întrebă alene doamna Treadwell, fără să-i pese de nimic.

— Cum, într-adevăr, chiar n-ai văzut nimic ? o chestionă Lizzi. Și încă ceva desfășurat chiar acolo, sub ochii dumitale ?

— Nu m-am uitat într-acolo, zise doamna Treadwell.

— Mor de dorința de a-ți spune, dar nu, trebuie să descoperi singură.

— Mă privește realmente, sau se presupune că trag cu coada ochiului ? întrebă doamna Treadwell.

— Ne privește pe noi toți, spuse Lizzi, cu voce zăltată, cadențată. Este ceva atît de minunat încît mă face fericită și-mi vine să rîd.

Rîse efectiv, și doamna Treadwell o auzi hohotind, minunîndu-se, gîndindu-se că dacă o hienă ar fi suferit de isterie n-ar fi rîs altfel. Asta se petrecea în momentul cînd își părăsise cabina și optase pentru aer curat și

revista franţuzească, în tot restul după-amiezii. Ce-i strigase oare Lizzi, cînd trăsese uşa după ea ! „Întreabă-l pe Herr Freytag, el ştie."

Amintindu-şi de acest lucru, doamna Treadwell discernă în tonul strigătului o insinuare pe care mai înainte n-o observase. Atunci, de ce să nu-l caute pe Herr Freytag, care fusese cu desăvîrşire simpatic în cursul orei lor de *tête-à-tête* la Havana, la un pahar din „punciul plantatorului", să audă cea mai proaspătă bîrfă la cokteil, să ceară orchestrei să cînte *Ich bin die fesche Lola,* şi poate chiar să danseze puţin după cină ? Începu o cercetare care se încheie într-una din camerele rezervate corespondenţei, unde Freytag tocmai se ridica de la un pupitru, ţinînd în mînă un plic pecetluit. La vederea ei rămase încremenit, dar ea îi vorbi prea repede, înainte de a putea să-i vadă clar faţa...

— Vino, te rog, afară să priveşti norii împreună cu mine, zise. Azi e ziua mea de naştere.

El veni spre ea, palid şi încruntat, şi întrebă, stăpînit de o totală incredulitate :

— Ce ai spus ?

— Ei bine, ce am spus ? întrebă ea. Herr Freytag, ce-i cu dumneata ?

— Doamnă Treadwell, vrei să fii bună să-mi spui ce vrei ? Ce cauţi aici după perfidia meschină comisă faţă de mine, trădîndu-mi confidenţa, clevetind pe socoteala soţiei mele cu cotoroanţa aia de Spöckenkieker, creîndu-mi tot acest bucluc stupid...

Cuvintele lui îi explodau chiar în faţă, în pale fierbinţi de răsuflare. Ea se făcu mică şi începu să tremure, nu de spaimă, ci din pricina consternării resimţite de conştiinţa sa, căci îşi amintea fiecare amănunt şi ştia despre ce vorbea Freytag, vedea cum căzuse în capcana întinsă de Lizzi.

— Vai, spune-mi ce s-a întîmplat, zise cu glas stins, cutremurat, şi-i întinse ambele mîini, cu palmele în afară, în faţa bustului. Spunea că dumneata trebuie să ştii !

— Cîtă cruzime stupidă poţi dovedi, izbucni el iarăşi, incandescent de furie. Urmăreşti să mă iei peste picior, după cele ce mi-ai făcut ? Poţi pretinde, uite ce e, nu ştii

că acea... acea... se bîlbîi în pragul unui epitet murdar aruncat lui Lizzi și se dădu înapoi, că a trăncănit la masă, în fața tuturor, îndrugînd cum erai beată...

Doamna Treadwell, ușor zdruncinată, se așează pe cel mai apropiat scaun, ținîndu-se cu mîna de cap.

— Beată și, vai, rușine să-ți fie, a repetat ceea ce ți-am destăinuit doar dumitale... și porcul ăla de Căpitan, porcul ăla împuțit...

— Nu rosti cuvinte urîte, zise doamna Treadwell, ridicînd puțin glasul, scuturîndu-și capul ca și cum ar fi putut să-și scape urechile de larmă. Și nu eram beată, asta e o ponegrire...

— Nu numai că este un porc, ci și cel mai rău soi de porc, porcul mulțumit de sine, care își cultivă și își iubește propria-i fire și vorbește ca un porc, se îndoapă și înfulecă exact ca un porc, este porcinitatea întrupată și ar arăta mult mai bine și mai la locul lui pe patru labe...

Doamna Treadwell se ridică din nou și își puse mîinile peste urechi.

— N-am de gînd să mai ascult, strigă ea, printre cuvintele revărsate ca o lavină, pînă cînd n-ai să-mi spui ce-a făcut.

— M-a plasat la masa unde stă evreul ! țipă Freytag, ajungînd la culminanta rostire mistică a ultragiului, și se opri, de parcă i s-ar fi pus o mînă peste gură.

— E ceva chiar atît de rău ? întrebă cu blîndețe doamna Treadwell, ca și cum ar fi încercat să intre în voie unui dement. Te supără realmente ?

Freytag, încă furios și fără pic de sînge în obraz, se liniști oarecum, dar ținea morțiș la punctul lui de vedere, care era de-a o forța să vadă, să recunoască și să accepte faptul că ea purta vina pentru întreaga întîmplare. Putea să se dea la o parte și să-l abată de la subiect oricît poftea, dar el avea să-i relateze faptele petrecute.

— Ce mă supără este perfidia dumitale, zise el. Căpitanul intenționa să mă insulte și să o insulte pe soția mea prin intermediul meu, dar pe noi nu ne poate insulta. Este capabil doar de nerușinare sfruntată, acest scîrbos...

— Nu, zise doamna Treadwell, scuturînd iarăși din cap, nu începe iarăși cu toate astea.

— Dacă ai fi fost un prieten drag, zise Freytag, acum cu glas răgușit și plin de patos, sau vreun membru al familiei mele, sau orice altă persoană pe care am iubit-o și i-am acordat încrederea mea, ceea ce-ai făcut nu m-ar fi surprins. Dar cum puteam să mă aștept la asemenea perfidie, la asemenea răutate, din partea unei străine ?

Doamna Treadwell era tăcută ca un arestat la proces, învîrtind pe toate părțile în mintea ei, cu destulă răceală, întrebarea aceea fără răspuns, dorindu-și ca discuția să poată lua sfîrșit, știind însă că trebuie să continue pînă ce omul în suferință, acuzatorul ei, își va fi alungat din minte persoana ei.

— Bine-nțeles că nu mă jenează Löwenthal, și sînt sigur că nici eu nu-l jenez pe el, zise Freytag, și fu hipnotizat, aproape redus la calm, de relația întru totul civilizată pe care începuse s-o născocească între el și Löwenthal. Probabil că ne-am plictisi reciproc de moarte, dacă am încerca să ducem o conversație, așa că îmi imaginez că nici nu vom încerca. Categoric, este de obîrșie proastă, dar îl prefer Căpitanului și mulțimii aceleia amorfe de la masa lui, cel puțin are sentimente decente și — ezită o clipă — și, nici vorbă, maniere într-adevăr bune.

La acest pasaj făcu o pauză, incapabil să-și construiască mai departe ficțiunea. Doamna Treadwell se așezase iarăși și asculta, cu atenție încordată. Freytag se așeză și el și se aplecă spre ea pentru a-i vorbi din nou, cînd ea spuse:

— Dar, după cîte spui, pare destul de drăguț !

Freytag păru că se prăbușește lat, ca și cum nu și-ar mai putea măsura forțele cu o făptură atît de impermeabilă.

— Doamne sfinte, drăguț ! rosti el în cele din urmă. Nu, nu este drăguț, și nu mi-e simpatic deloc, și nu fiindcă este evreu. De-ar fi de șapte ori creștin și tot nu mi-ar fi simpatic, pentru că este genul de om care nu-mi place. Poți înțelege asta ? o întrebă cu oarecare curiozitate, de parcă ar fi exersat cu ea într-o limbă străină. E-adevărat, nu este nici măcar genul de evreu care-mi place, sau asta înseamnă că merg prea departe ?

Doamna Treadwell auzi sarcasmul acela cabotin și decise că-l lăsase destul de mult să fie grosolan, din

deferență față de sentimentul lui de a-i fi făcut o nedreptate. Acum reveni la subiect.

— Nu mă pot apăra deloc, îi spuse ea, alegîndu-și cuvintele. Dar de ce mi-ai făcut, tocmai mie, confidențe ? N-am vrut-o. Nici măcar nu mi-am imaginat că era o confidență. Dacă mi-ai fi spus, dar nu mă acuzi de mobiluri atît de ignobile...

Biigui, respinsă de patosul aproape insuportabil, fără rușine, citit în mînia acum buimacă, îndoliată, de pe chipul lui. Arăta de parcă exasperarea i-ar fi ajuns la limită, se încruntase pînă ce între sprîncenele lui se și săpase un nou șir de riduri. Părea la fel de amărît ca și Arne Hansen. Acum își întoarse fața înstrăinată drept spre ea, de parcă acest gest l-ar fi ajutat să asculte mai bine, dar ochii de un cenușiu pal, cu privirea lor abătută, se feriră de-ai ei, pînă la urmă.

— ...nu fiindcă aș avea vreun motiv, urmă ea, rapid, ci tocmai fiindcă *nu aveam*. Nu eram prietena dumitale, cum aș fi putut fi ! Dacă am fi fost prieteni, aș fi cunoscut viața dumitale și n-ar fi existat nici un prilej de a discuta despre acest subiect cu nimeni. Ce-ai așteptat de la mine ? Nu-ți eram nici dușmancă. Doar că nu m-am gîndit cîtuși de puțin la dumneata.

— Îți mulțumesc, zise el cu amărăciune. Aveai perfectă dreptate.

— Nu fi pueril, zise doamna Treadwell. Nu aveam nici o intenție personală. Vreau doar să spun că nu știam destule lucruri despre dumneata ca să-ți păzesc secretul, deși nu pot să înțeleg de ce, în stadiul la care ai ajuns, mai privești asta drept un secret.

Freytag spuse cu o desăvîrșită simplitate :

— Cînd călătoresc singur, merg în calitate de creștin. Cînd soția mea este cu mine, lucrurile stau altfel : niciodată nu putem ști precis... poate că nu cunoști Germania? Acolo lucrurile sînt foarte nesigure pentru noi, și situația se înrăutățește...

— Dar, dacă secretul vostru era atît de important pentru dumneata, de ce mi l-ai dezvăluit ?

— Îmi apăsa mintea, păreai înțelegătoare. Am vorbit fără a mă gîndi la consecințe.

— Aha, la fel am procedat și eu, zise doamna Treadwell, și am să-ți mărturisesc ceva... În seara aceea băusem o sticlă întreagă de vin. Din pricina plictisului, din pricina abrutizării, a indiferenței...

— Ești mai rea decît un prieten perfid, zise el brusc, cu duritate. Ești mai rea decît cel mai rău dușman. Din cauza plictisului ! Ce drept aveai de a fi plictisită ? Indiferența ! Ce-ți dă dreptul să trăiești pe această lume și să nu-ți pese nimic de ființele omenești din jurul dumitale? Ai comis, efectiv, un lucru perfid pentru cineva care s-a încrezut în dumneata, și nu ți-a făcut cel mai mic rău, și pe urmă nici măcar nu-ți mai pasă, o, nici măcar nu *știi* ce-ai făcut.

Doamna Treadwell simți cum îi scapără mînia, din cap pînă-n picioare. Nu mai răbda să fie tiranizată pe tema episodului aceluia absurd.

— Te-ai trădat singur, mai întîi, îi spuse ea, cu o ușoară și suplă inflexiune a glasului, și duci toată această explicație cu mult prea departe, și ești complet greșit. Îmi pasă realmente, din toată inima, spuse ea, mirîndu-se singură ce-i venise la auzul acelei fraze, de cele ce ți s-au întîmplat.

— De ceea ce-ai făcut dumneata, insistă el, în mod înnebunitor. Ține minte, dumneata, dumneata ai fost cea care *a făcut* asta...

— M-am uluit de ajuns pe mine însămi, zise ea, și poate că ai dreptate și mă poți blama cît vrei, dar mă faci să-mi fie ușor să-ți vorbesc deschis acum și să-ți spun că, da, aici ai iarăși dreptate, pur și simplu, nu vreau să fiu agasată cu această afacere, nu intenționez să mă frămînt cîtuși de puțin din cauza ei și n-am să mai discut despre ea nici un cuvînt.

Se ridică și se depărtă cîțiva pași, apoi se întoarse iar cu fața spre el, așteptînd orice ar mai fi voit să spună. Cu siguranță că, într-un asemenea caz, lui îi aparținea privilegiul de a avea ultimul cuvînt. Tremura ca varga de indignare, chipul de dinaintea ei era respingător în expresia lui împietrită, de autoabsorbită, acuzatoare, deplină îndreptățire.

— Din toată inima, zise el, dumneata n-ai inimă. Și nu înțelegi ce se petrece. Nu este vorba doar de faptul

acesta, nu, este o viață întreagă compusă din ele, o lume întreagă plină de ele, este convingerea de a nu fi capabil să speri că va avea sfîrșit vreodată... Este povara de a vedea cum ființa pe care o iubești cel mai fierbinte pe lume este tratată ca un gunoi de oameni nevrednici măcar să respire același aer cu ea ! Dacă ai putea s-o vezi, ai ști despre ce vorbesc. Doamnă Treadwell, este o mică făptură aurie, zveltă, nervoasă, nespus de frumoasă și veselă dimineața, este inocentă, inocentă, face ca viața să fie fermecătoare oriunde se află ea, cînd vorbește parcă ar cînta o pasăre într-un copac.

Veni foarte aproape de ea și pledă insistent, atît de aproape încît îi putea simți din nou respirația, cu fața încordată de anxietate, cu ochii strălucind de lacrimi. Doamna Treadwell, teribil de luată prin surprindere, fără a intenționa cîtuși de puțin acest lucru și neprimind nici un avertisment din partea simțămintelor sale, se dădu bătută și consimți să-l vadă cu ochii lui, îi înțelese suferința ca pe o realitate vie și generoasă, își recunoscu vina și, în chip de căință, își acceptă partea sa nu numai din suferința aceea, ci din oricare altă neliniște umană, informă, fără nume și capăt, care s-ar fi decis să o caute și să o acuze. Lăsă să-i cadă mîinile în lături și se retrase un pas. Desigur că era vina ei.

— Nu mai spune ! exclamă ea. Nu mai spune un cuvînt. Ascultă-mă doar o clipă.

Răsuflă adînc.

— Vreau să fiu iertată. Trebuie să încerci să mă ierți.

Era rîndul lui de a fi surprins, de a fi răsturnat cu o zguduitură, în mod destul de neplăcut. Savurase scena aceea, descărcîndu-și asupra ei presiunea furiei sale ținute în șah, intenționase să o insulte suficient pentru a-și satisface dorința de răzbunare și s-o părăsească biciuită bine, fără a o lăsa să scoată un cuvînt. Și acum, aproape instantaneu, în pofida voinței sale, îl năpădi un talaz cald de simțire generoasă, și zise :

— A, nu, te rog, și adăugă, aproape tulburat, să nu spui asta. Și eu regret. Dacă o ținem așa, va trebui să ne iertăm reciproc...

— Lucrul cel mai înspăimîntător, zise doamna Treadwell, și glasul îi tremura puțin, este următorul. Stăm aici

și discutăm despre întîmplarea asta de parcă ar fi reală, și presupun că și e, dar mie îmi pare un vis oribil, nu pot crede că există...

— Totuși, e reală, zise el, și acum dorea s-o consoleze. Vai, nu, cu siguranță că n-ai de gînd să plîngi ?

— Ce absurditate, zise doamna Treadwell, cu tonul ei absolut uzual. Nu plîng niciodată.

Scoase un mic rîs bolborosit și izbucni într-un plîns cu lacrimi enorme, deznădăjduite. Freytag, cu prezența de spirit a unui bărbat însurat deprins cu stările de alarmă feminine, își roti privirea în jur, să vadă dacă intrase vreun martor în încăpere, trecu între ea și ușă, să mențină un paravan, și îi oferi o batistă mare albă, de linou.

— Haide, haide, zise el alinător, pe cînd ea își ștergea ochii și își sufla nasul. Aha, așa-i mai bine. Știi ce părere am ? Ce-ai zice dacă am lua o băutură bună, un cocktail mare ?

Doamna Treadwell zise :

— Așteaptă un minut.

Își scoase din poșetă o oglinjoară, un puf și ruj, și pentru prima oară în viața ei se fardă în public. Un singur martor era la fel de condamnator ca și-o mulțime. Nu-i păsa. Era istovită, senină, vlăguită, toate la un loc, melodrama aceea era genul de întîmplări pe care le detesta — vai ! ce lipsă de gust, să faci scene — și nu se încredea în Freytag nici pentru o clipă, era, evident, un provocator de scene înnăscut — și cu toate acestea, indiferent cum se produsese această stare de spirit, simți doar pentru o clipă, chiar știind bine că nu era cu putință să dureze, că inima-i era ușoară, aeriană. Mînată de nesocotință, ori de ceva similar, zise :

— Mi-ar face plăcere un cocktail, unul gigantic, și ieșiră împreună pe culuarul de trecere, ca două persoane amabile, bine dispuse, dînd impresia de a fi în cei mai buni termeni.

Freytag zise :

— Nu știu dacă la noapte voi fi în stare să dorm, gîndindu-mă ce haz aș avea să-l arunc pe Căpitan peste bord, să-l înec pe micul guzgan, zvîrlindu-l de pe propria

lui punte de comandă. Acum însă am să rezist tentației, mulțumită dumitale.

— De ce ? Nu mi-ar păsa ce i-ai face Căpitanului.

— Oarecum, mi-ai răcorit mintea. Trebuie să ajung în Germania și să plec din nou, împreună cu soția mea și mama ei, și numai la asta trebuie să mă gîndesc, și trebuie să fac acest lucru fără a atrage deloc atenția. Înecarea Căpitanului, nu zău, adăugă el, plăcut vis cu ochii deschiși ! Însă nu am voie să-i dau curs. Trebuie să pun la cale o serie de lucruri.

După ce se așeză, el întrebă :

— E într-adevăr ziua dumitale de naștere ? Parcă asta ai spus cînd ai intrat ?

Ea încuviință din cap.

— A patruzeci și șasea, închipuie-ți !

El se simți, în mod obscur, ofensat de francheța ei nefeminină și, ca să-și ascundă reacția, spuse :

— Ce încîntător ! Mulți, mulți înainte.

— Nu prea mulți, te rog. Am să te înștiințez eu dacă mai vreau încă o aniversare.

El cercetă cu privirea barul, care acum începea să fie înțesat. Jenny Brown și David Scott, cățărați pe tabure**te,** îl salutară după tipicul mexican, cu mîna dreaptă înălțată în dreptul obrazului, cu palma în afară, fluturîndu-și degetele.

El le răspunse cu același gest, și doamna Treadwell zise :

— Cred că e ceva drăguț.

Freytag spuse :

— Mi-au spus că asta înseamnă „Vino mai aproape“ — și continuă să-și plimbe privirea de la o față la alta, de parcă s-ar fi așteptat ca fiecare să-i remarce prezența, deși pînă atunci nu se mai gîndise niciodată la asemenea eventualitate. Familia Lutz și Baumgartner îi interceptă pe rînd privirea și dădură din cap : bine-nțeles, cei mai șterși dintre toți oamenii șterși aflați la bord — probabil că ei nu erau înzestrați cu destul simț monden pentru a pricepe ce se întîmplase. Toată lumea de la masa căpitanului era acolo, aparent habar n-avînd de existența lui. Spaniolii aceia înfiorători, nici măcar ei nu-i aruncau vreo privire, deși una dintre fete, micuța Concha, se

cam ținuse de el în ultima vreme de parcă și-ar fi pus ceva în gînd. Pînă și tînăra pereche cubaneză îl ignora, deși se jucase cu copilașii lor, cîntase la flaute de hîrtie, se lăsase împușcat de ei cu pistoale încărcate cu apă, se plimbase în jurul punții cu cîte o odraslă cocoțată pe fiecare umăr. Pînă și cocoșatul, pînă și insul acela ridicol din Texas, Denny, într-un fel nu izbuteau să-l vadă. Nu-i trecu prin minte să adreseze el cuvîntul vreunuia, nici nu-și aduse aminte că îndeobște sperase ca așa-zișii lui tovarăși de călătorie să se țină la distanță.

— Am uitat, zise el, încruntîndu-se și mai sumbru, dar ții să fii văzută cu mine ? Nu uita, aici sînt un paria.

— Ești sigur ? Ți-ai numărat prietenii ?

— După cîte știu, n-am cu cine să încep, zise el repezit și iritat. Era ceva mai mult decît suficient dacă schimbam două vorbe cu vreunul dintre ei.

— Atunci, de ce-ți pasă acum dacă-ți vorbește sau nu vreunul ! întrebă ea și simțămintele i se retrăgeau lent, foarte sigur, în ascunzătoarea lor. „Iar am făcut o boacănă, își reaminti, în sinea ei, și se gîndi cu totală răceală, ținînd în mînă piciorul paharului de cocktail și fixîndu-și ochii asupra unui punct situat exact sub nodul cravatei lui Herr Freytag, că, în felul lui, omul acela era la fel de imposibil ca și obositorul Denny. Oricum, adăugă imediat, de teamă ca el să nu bănuiască schimbarea petrecută în mintea și inima ei, găsise la bord mai multe persoane simpatice — nu le rosti numele — totuși era absolut adevărat că ar fi fost la fel de fericită dacă nici un suflet de om nu s-ar fi uitat la ea, în tot restul voiajului.

— Nici mie nu-mi pasă, nici de frică, zise el, desigur că nu. Dar, ține minte, poate fi un lucru foarte diferit cînd niște oameni, și mai cu seamă pe care îi disprețuiești, se simt subit capabili de a te umili ?

— Chiar așa, zise ea sfîrșindu-și băutura și mîncînd măslina din pahar.

— Încă unul ? întrebă el și, fără să aștepte, urmă : Te rog să mai iei. Mi-ar plăcea încă unul.

— Desigur, spuse ea.

În timp ce așteptau barmanul, doamna Treadwell își rezemă obrajii în palme, cu coatele puse pe masă, și zise, cu glasul ei de toate zilele, al cuiva care face con-

versație să împrăștie tăcerea și din spusele căruia n-ai nevoie să-ți bați capul să ții minte un singur cuvînt :

— Închipuie-ți, obișnuiam să cred că ești un om care n-are nici un necaz pe lume, poate unicul. Și dacă nu aș fi spus prostia aceea cumplitei Lizzi, încă mi-ar plăcea să cred că-i așa. M-ar amuza, și n-aș fi silită să mă gîndesc la dumneata. Iar acum, presupun, între noi e un fel de legămînt, trebuie să fim prieteni, într-un fel, și să ne vorbim cu băgare de seamă, fie că avem sau nu chef. doar pentru ca toți acești străini pe care nu-i vom mai vedea niciodată — cel puțin așa sper — să vadă că nu ne-am strîns de gît, în ciuda manevrelor lui Lizzi și-ale lui Rieber și-ale Căpitanului, și-ale tuturor celorlalți...

Freytag ascultă și, pînă la un punct, cuvintele ei îl derutau. Îi și trecuse prin gînd că o scenă atît de intimă ca aceea petrecută în încăperea rezervată corespondenței ar putea duce, în mintea ei, la ideea unei intimități și mai pronunțate. Trebuie să fi fost o fată tare drăguță, nu arăta rău nici acum, într-un stil discret, mai degrabă prea discret, dar însuși gîndul de a se culca cu o femeie în vîrstă de patruzeci și șase de ani îi trezea asemenea oroare încît se temea să nu i se vadă pe față. Singurul mijloc sigur a-ți cîștiga devotamentul nezdruncinat al unui cîine era de a-l bate regulat. Anumite genuri de femei nu se deosebeau prea mult. Cea din fața lui căpătase o chelfăneală bună, aplicată în spiritul cuvenit, și-o cîștigase — dar nu cumva avea să se trezească acum că, așa cum spun americanii, se cramponează de el ? Trebuia să afle acest lucru, dacă se putea.

— Dar acum sîntem prieteni, nu-i așa ? întrebă el, precaut.

Urma să afle ulterior că nu ar fi avut nevoie să se teamă de persecuțiile ei, și să se mire de sîcîiala resimțită după această constatare. Dar pe moment răspunsul ei la întrebarea aceea nu contribui cu nimic la domolirea nesiguranței sale. Doamna Treadwell însă își venise iarăși în fire și în timp ce-și beau cel de-al doilea cocktail adoptă zîmbitoare aceeași atitudine de totdeauna, așteptînd momentul evadării.

— Firește, zise ea, pe un ton atît de liniștitor, încît el nici nu putea să viseze că gîndea exact contrariul.

Freytag decise că era necesar doar să păstreze o discreție rezonabilă, să fie puțin în gardă, să se ferească din drumul ei. Își sfîrși băutura dintr-o sorbitură și puse jos paharul, împingîndu-l departe de el. Doamna Treadwell îl puse jos pe al ei, neterminat. Cînd se despărțiră, el stătea iarăși la îndoială. Nu dorea deloc și nici nu era dispus să-i dea drumul cu totul.

— Momentele acestea au fost încîntătoare, zise el, după toată neplăcerea îndurată. Simt că ne cunoaștem mult mai bine, nu ?

Ea îi adresă un zîmbet, privind prin el ca prin sticlă.

— A, da, mult mai bine, sînt sigură, zise, și pieri.

Mînia lui Freytag împotriva ei crescu din nou, dar de un gen diferit, nu furie, dar totuși un resentiment viu. Avea atît de multe motive de a-și revărsa mînia în toate direcțiile, încît cu greu se putea fixa asupra motivelor reale, principale. Totuși, unul dintre ele era felul în care Căpitanul îi forțase mîna, și de întreaga încurcătură era vinovată femeia aceea — ale cărei șolduri plate și picioare zvelte, remarcă, în timp ce se retrăgea, părăsindu-l, se mișcau aproape invizibil în rochia ei de pînză, care-i cădea perfect și era costisitoare. În ciuda puținelor lacrimi vărsate, nu credea că simte vreo remușcare adevărată. În ciuda celor spuse, nu-i dădea pace o dorință fierbinte de a o umili și mai mult, de-a o face de rușine în vreun mod public, de a-i da o lecție bună... Ajuns la acest punct, Herr Löwenthal intră în încăpere, singur ca de obicei, luă loc la bar și i se aduse o bere. Freytag simți cum i se încleștează gîtlejul, de parcă ar fi fost gata să se sufoce din pricina senzației de injurie suferită ; un lucru era sigur : n-avea să stea la aceeași masă cu evreul acela... Nu, își explică lui însuși, ca și cum ar fi polemizat cu un străin care-l dezaproba. Nu, nu fiindcă este evreu. Asta e din cauza porcăriei care ni s-a făcut *amîndurora*. El însă nu va recunoaște niciodată că i s-a făcut vreo nedreptate cuiva, decît lui însuși. Gîndul acela îi străbătu mintea ca o fulgerare de lumină — doar eu n-am prejudecăți împotriva evreilor ! cum aș putea ? Mary e și ea evreică. Mary — dar ce nevoie mai avea să se frămînte

din pricina omuleţului aceluia prăpădit, cu negoţul lui comic, oriunde ar fi rîsul lumii : „Mă întreb, are cumva şi ceva frînturi din Adevărata Cruce ?“ spusese Jenny, şi Freytag simţise o voioşie maliţioasă de a fi în stare să-i răspundă : „Mi s-a spus că are şi aşa ceva, o aşchie de lemn nu mai mare decît un fir de păr, montată în relicvarii minuscule, din fildeş sculptat de mînă şi cu capac format dintr-o lupă !“

— „N-aş putea spune de ce, dar găsesc că lucrul acesta este revoltător, spuse Jenny. Ia închipuie-ţi numai cum un creştin ar încerca să-i vîndă lui o aşchie din Arca Legii, sau un colţ din Zidul Plîngerii, sau unghiile tăiate de la picioarele lui Avraam !“ — „El ar fi mai deştept, zise Freytag. Ar zice : Am şi eu un stoc mare din articolul ăsta !“

Rîseseră cu dezinvoltură, dar acum Freytag se simţea corodat de vină pentru că aruncase ridicolul pe spinarea unuia din neamul lui Mary, pălăvrăgind cu fata aceea superficială. Asta se întîmplase însă înainte de a fi alungat ca un cîine de la masa Căpitanului. Îşi reaminti cu încrîncenare că trebuia să se reacomodeze cu Löwenthal, trebuia să-l trateze în mod decent, indiferent ce spunea ori făcea. Dacă nu din alte motive, măcar îi datora acest lucru lui Mary. Mai datora asta şi respectului de sine... „O să cer să mi se trimită mesele în cabină, decise el. Uneori voi mînca pe punte. Am să-i vorbesc cînd nu voi avea încotro.“

Herr Löwenthal era într-o dispoziţie mai bună şi cu mintea mai calmă de cînd se întîlnise cu Herr Freytag. Totdeauna se simţea mai în siguranţă, ba chiar cîteodată îi năpădea o umbră de exaltare, cînd în cele din urmă — şi totdeauna aşa se întîmpla, mai curînd sau mai tîrziu — vrăjmăşiile care dădeau tîrcoale, intenţiile rele, miezmele informe ale urii căpătau contur, culoare, direcţie, grai ; şi Persecuţia de către lumea Păgînă, inevitabilul său destin de evreu, unicul argument irefutabil demonstrînd că fusese ales, se declanşa încă o dată, fără să mai îngăduie îndoieli, fără ca el să mai aştepte ori să stea la pîndă. Totdeauna ieşea la iveală că persecuţia nu

era chiar așa de rea cum se temuse. Chiar dacă nu era niciodată capabil să își imagineze forma concretă pe care avea s-o capete, totuși descoperea că niciodată nu era realmente surprins de nimic — totdeauna aceeași și de fiecare dată neasemănătoare — și totuși nu înfățișa o primejdie reală, nimic care să nu poată fi înfruntat, la urma urmelor cuvintele, ce sînt ele ? Insulte, amenințări, porecle, glume murdare — și ce-i cu asta ? Nu puteau să-l atingă. Voia de la ei un singur lucru, și pe acesta îl și obținuse : negoțul lor. De ce să nu le vîndă păgînilor imagini gravate, dacă asta vor ? Și încă să capete pe ele un preț bun. Făcea parale și avea să facă și mai multe. Știa prea bine în cît de multe locuri dezirabile putea să-și cumpere accesul cu bani. Într-o bună zi, cîndva, avea să-i producă o adevărată plăcere simplul fapt de a vedea cît de departe putea să meargă, cumpărîndu-și intrarea în locuri unde nu vor îndrăzni să-l dea afară. Simți cum starea lui sufletească devine aproape jubilantă. Dădu pe gît berea și mai ceru o halbă. Abia aștepta momentul să-l vadă pe Herr Freytag la masa lui, în seara aceea, și-avea de gînd să-l facă să simtă că era masa lui personală, a lui Löwenthal, și că Freytag era acolo un tolerat. Herr Löwenthal își aprinse un trabuc bun și se așeză să-și bea pe-ndelete halba. Auzise despre modul cum porcul ăla de Rieber încercase să-l zvîrle din cabina lui și planul eșuase, fiindcă nimeni nu-l voia nici pe Herr Rieber ! Asta era ceva demn de povestit verișoarei Sara cînd, în cele din urmă, cu ajutorul lui Dumnezeu, va ajunge la Düsseldorf. Mai tîrziu, cînd Herr Freytag nu apăru la cină și fu nevoit să mănînce de unul singur insipidul pește conservat se simți cam tras pe sfoară, dezamăgit. Trebuia să-l convingă să revină, măcar de dragul de a vedea ce-o să iasă din convieţuirea lor. Trebuia neapărat să prindă un moment potrivit să-i spună pe punte, de față cu o grămadă de oameni și destul de tare ca să-l audă și el : „Nu trebuie să-mi iei în nume de rău ce ți-am spus, Herr Freytag. Ești mai mult decît binevenit la masa mea, dacă n-ai alt loc unde să te așezi !“. I-ar fi plăcut să audă ce-o să-i răspundă la asta !

Fu teribil de descumpănit şi îmbufnat cînd stevardul, răspunzînd la întrebarea lui, spuse cu simplitate : „Herr Freytag preferă să cineze singur, mai tîrziu".

Lizzi chicoti şi scoase triluri la vederea doamnei Treadwell, care stătea pe marginea cuşetei sale, legîndu-şi sandalele, îmbrăcîndu-se pentru seară. Doamna Treadwell îşi înalţă privirea, fără a interoga, şi Lizzi spuse pe nerăsuflate :

— Vai, trebuie să aud ce-a avut de spus Herr Freytag cînd i-ai pus întrebarea aceea !

— Nu prea multe, zise cu detaşare doamna Treadwell. Se ridică şi îşi scutură fusta argintie de lamé plisată, făcu să-i lunece corpul în ea şi o porni spre uşă, prinzîndu-şi cordonul din mers.

— În ansamblu, părea să simtă că înseamnă pentru el o mare schimbare în bine, părea că se referă la companie...

Îşi culese trena fustei şi închise binişor uşa după ea.

— David, zise Jenny, în timp ce ciocneau uşor paharele cu cocktailuri. *Salud* [1], David-scumpule ! Nu găseşti că povestea asta cu Freytag care a fost înlăturat de la masa căpitanului — ştii, închipuie-ţi cîte lucruri nu mi-a spus, şi niciodată nu mi-a pomenit măcar despre un lucru atît de important ca acesta, de soţia lui ! Dar crede că ea a pus luna în cer ! Nu găseşti că este episodul cu desăvîrşire cel mai înjositor de care-ai auzit vreodată !

— Nu, am auzit şi unele mai rele, zise David, şi tu la fel. Dar este al naibii de scîrbos.

— Cred că s-ar cuveni să vorbim cu Freytag şi să-i facem cunoscute sentimentele noastre !

— Dă-i drumul ! spuse David-scumpul, cu ochii scăpărători şi glas glacial. De cînd oare ai nevoie de o scuză ?

— Devii pur şi simplu insuportabil cînd abordez acest subiect, David, zise ea, cu glas scăzut deprimat. Ştii perfect de bine că este un bărbat însurat, nebun după soţia lui, este sociabil şi însingurat, nu se află prea mulţi oameni pe acest vas cu care să poţi sta de vorbă. Vai,

[1] Noroc (span.).

toată istoria este atît de neroadă încît mi-e și rușine să discut despre ea ! Nu pot pricepe. Pînă acum n-ai fost niciodată gelos...

— Nu eram ? întrebă David, tăios ca o lamă de brici. Ești sigură ?

— Ei bine, greșeai, zise Jenny. și greșești din nou, dar nu-mi pasă, doar dacă...

— Doar dacă ce ? întrebă cu blîndețe David, fiindcă amîndoi simțeau aceeași perfidă tandrețe, acea topire a inimii care avea să-i ducă iarăși pe căi rătăcite. Nu poți și tu să te simți doar puțin măgulită dacă sînt gelos ? Asta trebuie să fie reacția, nu crezi ? Oricare altă explicație a conduitei mele este o prostie.

— Nu, nu sînt măgulită, zise Jenny, dar știi ce-mi vine-n minte ? Ai să te înfurii, David. M-am gîndit că l-ai putea invita pe Freytag să stea cu noi la masă, trebuie să se simtă oribil cu omulețul acela caraghios.

— Nu, nu sînt furios, zise David. Sînt pur și simplu copleșit de clara și frumoasa funcționare a minții tale. Poate că și Löwenthal e nefericit.

— Păi, da, bineînțeles, David, de ce n-ar fi și el ? El însă se descurca foarte frumușel de unul singur, și dacă Freytag vine la noi, Löwenthal se va simți întocmai ca și mai-nainte, perfect confortabil.

— Ce te face să crezi că Freytag se va bucura de societatea și conversația noastră ceva mai mult decît de-a lui Löwenthal ? întrebă David. Cum putem ști noi că nu este deplin satisfăcut de compania lui Löwenthal ?

— Credeam că tu ai putea să descoperi, spuse Jenny. Intenționam să las acest lucru pe seama ta.

— De ce ? Este prietenul tău. Eu n-am schimbat nici măcar o duzină de cuvinte cu omul acesta.

— S-ar cuveni să avem prieteni comuni, zise Jenny. S-ar cuveni să încercăm să ne fie simpatici aceiași oameni. Dar ție îți revine rolul să-l poftești.

— Habar n-am ce-ți umblă prin cap, zise David, și nasul i se făcu palid și ascuțit, cred însă că încerci să mă tratezi ca pe un soț.

— Niciodată n-am avut asemenea specimen, zise Jenny, așa că nu știu cum se așteaptă ei să fie tratați.

— Invită-l pe Freytag la masa noastră, dacă-ţi face plăcere, zise David. Iar eu voi fi încîntat să trec dincolo şi să stau la aceeaşi masă cu Löwenthal.

Inimile li se împietriră din nou, cu o zvîcnire instantanee care-i surprinse pe amîndoi. Schimbară priviri de o răzbunătoare îndărătnicie, fiecare ferm decis să-l lase pe celălalt să culeagă frînturile, dacă mai rămînea vreun ciob de cules din sentimentul lor. La capătul opus al barului, perfect vizibil pentru amîndoi, obiectul, sau mai curînd pretextul certei lor, Freytag, bea cocktail-uri cu doamna Treadwell, ambii nepărînd deloc a fi tulburaţi, ci chipeşi la înfăţişare, necerînd ajutorul sau mila înda-toritoare a nimănui. La vederea acestui cuplu, calmul lui Jenny, siguranţa ei, încrederea în propriul său fel de a vedea lucrurile pieriră pe dată. Se întoarse la David şi se aplecă să ridice primul ciob din orice-ar fi spart, şi apoi altul, şi începu să se străduie să le lipească la loc, ca să capete conturul lor anterior, indiferent cum vor arăta.

— David-scumpule, mi-ar făcea plăcere să mai beau ceva, mi-ar făcea plăcere să bem o droaie de pahare. În fiecare zi învăţ despre alt lucru că nu mă priveşte cîtuşi de puţin !

Soţii Baumgarthner cu băieţaşul lor Hans stăteau lîngă masa cea mai mare din bar, în întregime ocupată de trupa dansatorilor spanioli, ai cărei membri devorau mari felii de cozonac şi ingurgitau căni imense de cafea cu lapte şi zahăr.

Frau Baumgartner nu se putu stăpîni să menţioneze acest amănunt, făcînd şi reflecţia morală adecvată.

— Ce oameni cu adevărat cumpătaţi sînt, remarcă ea, aruncînd o privire spre cupa aproape goală a soţului său, care consuma coniac cu apă. Uite, în tot cursul voiajului, nu i-a văzut nimeni luînd în gură ceva mai tare decît vin de masă şi aproape totdeauna cafea !

— Sînt oameni dedaţi la patima cafelei aidoma ca şi la alte soiuri de patimă, îi reaminti Herr Baumgartner. Mai sînt şi cei lacomi la cozonaci şi prăjituri, în dauna sănătăţii lor !

Aruncă o ochire vicleană spre prăjiturile asortate, încununate cu frişcă, aflate în farfuria ei.

— Spaniolii ăia nu sînt oameni al căror nivel moral să poată fi judecat după dieta urmată, draga mea, indiferent care-ar fi ea. Ce folos le poate aduce simpla abţinere de la alcool unor oameni scufundaţi pînă la gît în toate celelalte vicii ?

— De unde ştii ? întrebă Frau Baumgartner. Îmi place să-i privesc cum dansează, şi dacă femeile într-adevăr flirtează, ce vrei, la urma urmelor sînt ţigănci.

— Flirtează ! ricană Herr Baumgartner, cu infinite subînţelesuri. Haide, gata, dragul meu Hans, destul cu siropul de coacăze înainte de masa de seară, ai să-ţi strici pofta de mîncare.

Comandă încă un coniac şi un păhărel de vişinată, tonic pentru Frau Baumgartner, care-i zîmbi mustrător, pe urmă se apucă să miroasă la intervale lichiorul şi să ia cîte un strop pe vîrful limbii. Dar nu, plăcerea acelei desfătări zburase... O, da, plăcerea zburase din tot ce-i oferea viaţa !

Frau Rittersdorf îl puse pe stevardul de pe punte să ridice spatele şezlongului ei într-o poziţie confortabilă, îşi trase puţin mai jos peste ochi vălul de şifon roşu, cu dublul scop de a lăsa ca lumina solară, piezişă, să-i arunce un licăr trandafiriu pe faţă şi de a se asigura împotriva nepoftiţilor cîtă vreme punea la zi jurnalul, neglijat în ultima vreme.

„Deşi nu este nici o exagerare să afirm că nu trece nici un moment din existenţa mea în stare de veghe ori de somn, chiar şi cînd sînt cufundată în visele cele mai adînci, în care să nu-mi lipsească efectiv compania şi conversaţia lui Otto al meu, totuşi în ultimele zile i-am resimţit lipsa, dacă se poate spune, în chip mai sfredelitor ca oricînd, din pricina unui anumit mic episod de care am fi rîs atît de mult laolaltă — o situaţie comică deajuns de bună, pentru o piesă : bărbatul Creştin însurat cu o soţie Evreică, aşezat din greşeală la masa Căpitanului ! Şi, după toate, este un tînăr cît se poate de prezentabil, cu o înfăţişare inducînd în eroare — nu poţi decît să regreţi înfiorătoarea lacună a gustului său. Totuşi, nu e acum vremea de a face concesii în asemenea materie, pur şi simplu trebuie să fie eliminat cu desăvîrşire din orice societate germană decentă. Noi, cei de la masa Căpitanului,

am fost de acord, bineînțeles, manifestînd cea mai fermecătoare unanimitate, că se cade să fie trimis la locul corespunzător lui, la masă cu Evreul. Am auzit că acest lucru a creat oarecare măruntă agitație printre unii pasageri. Americanii aceia îngrozitori, împreună cu vulgarii Lutz (elvețieni), și încă mai vulgarii Baumgartneri (bavarezi, cred), îi arată o simpatie ostentativă. Nu sînt surprinsă de americani, pentru ei nimic nu este prea josnic, n-au decît să-și găsească propriul lor nivel ; dar pînă și la cel mai de jos dintre germani ai crede că *sîngele* îi dictează reacțiile adecvate față de o astfel de împrejurare, fără a mai avea nevoie să reflecteze măcar o clipă. Vai, lucrurile nu stau totdeauna așa.

În Mexic am descoperit următoarea situație absolut îngrijorătoare. Am cunoscut germani de cea mai pură obîrșie, din societatea corectă, care-i invitau — nu prea des ce-i drept — pe clienții lor evrei, sau pe asociații de afaceri, să cineze chiar în căminele lor. Mi se scuzau : „A, e doar o chestiune de afaceri", spuneau, sau „Știi și dumneata că nici nu ne-am gîndi la asemenea lucru, în Germania. Aici, ce contează ?" Eu le spuneam : „Contează însă, într-adevăr", simt că Dumnezeu ne privește și eroii noștri morți ne privesc de sus, stăpîniți de deznădejde și de stupoare ! Ottо al meu mi-a scris o dată acest lucru, după o înfrîngere în bătălie, și nu-l voi uita niciodată. Cît de infailibil era instinctul lui, în toate privințele ! Se putea făli că în casa părintelui său, mergînd îndărăt pînă la generațiile cele mai îndepărtate în timp, nu pusese niciodată piciorul vreun evreu. Nu trebuie să stărui însă asupra acestui lucru, totul e mult prea dulce-amărui.

Circulă o vagă bîrfă despre Herr Rieber, care a fost pus în aceeași cabină cu acest evreu și acum este silit să rămînă acolo, fiindcă nu exista nici un alt loc unde să fie mutat, dacă se poate imagina așa ceva. Nu-mi pasă prea mult de ce i se întîmplă lui Herr Rieber, exasperant de grosolan și bădărănos cum e — este un mister de ce se află la masa Căpitanului, afară de faptul că scoate nu știu ce soi de publicație, și presupun că merită considerație pe acest temei, totuși, nu pot fi atît de crudă să afirm că-și merită soarta. Toată vina este aruncată pe umerii comisarului de bord, firește, la rîndul lui el aruncă vina asupra agen-

tului vasului din Mexico-City, care a dat multora dintre pasageri date incomplete sau înşelătoare, falsificatoare... Eu nu blamez pe nimeni, ci mă mulţumesc să-mi îngădui a fi amuzată de această măruntă diversiune, care îmi îngăduie un firav răgaz în acest voiaj, în care, neîndoielnic, trebuie să scriu că balanţa trage mai mult spre plictis."

Frau Rittersdorf îşi împinse la loc pe frunte vălul, îşi închise stiloul şi se aplecă înainte, dezmorţindu-şi discret gîtul şi braţele, să mai înlăture încordarea produsă de scris. Din nefericire, tocmai la timp ca să atragă încă o dată atenţia unuia dintre dansatorii aceia spanioli, cel pe care-l strigau Tito, presupusul soţ al Lolei — „steaua" trupei zarzuela, tatăl presupus al acelor indescriptibili gemeni, deşi era improbabil ca ei să fie de origine omenească. Mai degrabă erau mici demoni din partea cărora te aşteptai să explodeze, lăsînd o duhoare de pucioasă, şi să dispară chiar sub ochii tăi. Totuşi, acel Tito, cu două seri mai înainte, cînd sfîrşise un încîntător dans cu un nespus de şarmant ofiţer al vasului, acest Tito, cu o nerusinare inexprimabilă, se înfăţişase cutezător dinaintea ei şi o invitase să danseze cu el. De cîte ori îşi amintea ce se întîmplase după aceea — şi nu fusese capabilă să uite măcar o clipă cele petrecute — începea să roşească, căpătînd din cap pînă-n picioare culoarea sîngelui şi fiind dominată de-o senzaţie de dogoritoare nesăbuinţă. Se străduise anevoie, iarăşi, să nu-şi amintească. În mod premeditat omisese din jurnalul ei orice menţiune la episodul acela şi-l alungase din gîndul ei. Ba chiar repetase toate rugăciunile de care-şi putuse aminti, înşirîndu-le rapid de la un cap la altul, iară şi iară, ca pe-un descîntec împotriva forţelor răului.

În loc de a-l refuza, păstrînd nealterat tonul degajat şi prietenesc pe care l-ar fi folosit faţă de un gentleman, astfel încît el să nu suspecteze eroarea ce-i trezise propunerea aceea indecentă, stătuse pironită locului, cu buzele întredeschise, neînstare să sufle o silabă, în faţa ochilor lui negri sclipind ca ai unui şarpe, cu reflexe ticăloase, la numai cîteva degete de privirea ei. Şi se simţise luată pe sus fără cosimţămîntul ei şi dusă în vîrtej ca un nor, purtată în cea mai uşoară, cea mai sigură şi mai gingaşă îmbrăţişare pe care o cunoscuse vreodată, într-un dans

cum nici măcar nu visase că ar exista din vremea nevinovatei sale adolescențe, deșteptîndu-se din nou sub înfățișarea unei pure silfide înzestrate cu cea mai aeriană ușurință — a, nu, aproape că gemea în forul ei lăuntric ! Frau Rittersdorf, e cu putință să fi făcut așa ceva ? Vai, oare am îngăduit aievea să se întîmple una ca asta ?

Cînd totul se sfîrșise, el îi sărutase iute mîna și se depărtase ca o săgeată, lăsînd-o singură, buimacă. Lizzi Spöckenkieker, rotindu-se în vîrtej, ca niște călușei, cu balonul ăla umflat, Herr Rieber, îi strigase batjocoritor : „Unde-ți sînt castanietele ?“ Atunci tînărul ofițer se întorsese și o invitase din nou la dans, și deși mai înainte păruse atît de grațios și de sprinten, acum își tîrșeau picioarele laolaltă și abia puteau ține pasul. Și cu toate că el spusese oarecum vesel : „Nu îndrăznesc să vă las singură măcar o secundă, vă va răpi vreun țigan !“, știa că era avertizată și totodată dojenită. Pe măsură ce reflecta la comportarea ei nemaiauzită și la răsplata ce avea să i-o aducă o apariție a lui Otto, un om care nu întîrzia niciodată aplicarea justiției, într-un unic moment orbitor aproape că se simți recunoscătoare pentru absența lui. Fulgerător, sentimentele inspirate de decență îi redară atenția : își dădu seama că, dacă Otto ar fi fost în viață — o, numai de-ar fi fost el în viață — s-ar fi aflat departe de vasul acela nenorocit, departe de societatea aceea meschină. Totdeauna avusese înfățișarea și ținuta unei lady, și soțul ei fusese mîndru de ea în orice companie !

Acum trebuia să capete certitudinea, prin manierele ei, că Lizzi nu va cuteza să menționeze incidentul acela, vădit prezumțiozitatea spaniolului, la masa Căpitanului. Și nu avea de gînd să tolereze oricărei alte persoane cea mai mică familiaritate pe-această temă. Devenise complet țeapănă. Nu fusese însă necesar. Nimeni nu pomenise de incident, nimeni nu părea măcar să fi auzit de el. Pînă și Lizzi nu-și luase nasul la purtare să-i arunce a doua zi un mic zîmbet conspirativ. Pînă la urmă, această atitudine nu făcuse decît să înrăutățească toată situația, faptul că ceilalți treceau sub tăcere întîmplarea putea fi o formă de a critica moralitatea sau conduita ei, și totuși, își pusese întrebarea : ce-ar fi putut oricine să spună sau să facă pentru a ameliora cu ceva situația !

Trebuia să uite, și-atît, la fel cum uita de Don Pedro, cum uita mizeriile îndurate din pricină că se născuse într-o familie săracă, fiind silită să-și facă educația în scopul de a deveni guvernantă în Anglia, după cum, în realitate, se temea uneori că uită și de Otto. De cîte ori se gîndea la el, și asta se întîmpla foarte des, nu și-l mai amintea cu contururi solide, în carne și oase, cu glasul lui răsunător care-i mai vorbea și-acum la ureche. Nu. Acum el îi apărea ca o imagine scînteietoare, plutind la cîțiva pași de la pămînt, ca a unui înger descins în vizită, în uniforma lui, numai alb imaculat și aur, cu toate că fusese ofițer la artileria de cîmp, nicidecum la marină, cu un curcubeu aureolîndu-i capul, care-i ștergea de-a binelea trăsăturile. Ani de-a rîndul nu fusese în stare să-și aducă aminte cum arătase la față, iar acum adesea trebuia să se căznească pentru a vedea și simți din nou acel cap auriu, minunat modelat, pe care-l ținuse cuibărit în brațele ei și-l sărutase, bărbatul căruia îi cîntase ca unui copilaș, legănîndu-l să adoarmă, amîndoi topiți de tandrețe...

Frau Rittersdorf avea senzația că se înecă. Închise ochii și gîfîi, capul i se legănă și se rostogoli pe umeri. Deschise din nou ochii, și iată-l dinaintea ei pe Tito, aplecîndu-se grațios în costumul lui de dans, negru și strîns pe corp, cu o cingătoare roșie, cu bolero, cămașă cu volane, și toate celelalte. Și spunea — ce naiba mai spunea? Ducea în mîna stîngă ceva ce arăta a fi un teanc de bilete de nu știu ce fel. Făcu să lunece afară din grămadă unul și i-l întinse, și nu zîmbea, ci îi ținea privirea captivată de-a lui de parcă ar fi intenționat să o hipnotizeze. Frau Rittersdorf întinse mîna să ia biletul, iar la acest gest cartonașul fu retras și dansatorul spuse : „Încă nu. Dați-mi voie să vă spun ceva..."

Lui Frau Rittersdorf i se limpezi capul, se ridică și ascultă cu atenție, așteptîndu-se să audă ceva sinistru, interzis, sau cel puțin dezonorant. În loc de asta, îi comunică un lucru de o simplitate dezarmantă, copilărească. Trupa de zarzuela dorea să organizeze o mică *fiesta* la care să poată lua parte fiecare persoană aflată pe bord. Un dineu cu un caracter festiv, special, la care toți participanții să apară mascați și să schimbe între ei locurile la masă. Urmau să aibă o muzică specială, dans pentru toată lumea,

și trupa de zarzuela își propunea să prezinte un spectacol complet, de-o seară, cuprinzînd cele mai elegante numere din repertoriul ei. Pe urmă trebuia să aibă loc și o tombolă cu frumoase premii. Premiile urmau să fie cumpărate la prăvăliile din Santa Cruz din Teneriffe, un oraș cunoscut pentru artele și artizanatul lui rafinat. Totul era menit a înfățișa un omagiu oferit Căpitanului, în seara din ajunul sosirii la Vigo, unde balerinii companiei de zarzuela trebuiau să debarce.

— Am spus că e păcat să petrecem împreună o călătorie așa de lungă fără o fiesta publică, zise Tito, cu seriozitate, ca o persoană însuflețită de o totală bună-credință. Lui Frau Rittersdorf i se mai limpezi capul cu încă un grad : intrară în gardă instinctele ei mercantile.

— Dar, pentru un artist, spusele dumitale sună atît de mult a afaceri, spuse ea. Cum poți fi atît de practic ?

— Eu sînt impresarul acestei trupe, îi spuse el, și totodată directorul, iar soția este asistenta mea.

— Lola ? întrebă Frau Rittersdorf, cu condescendență.

— Da. Doña Lola, o corectă el, trufaș.

La auzul acestui ton, cețurile se risipiră din mintea lui Frau Rittersdorf.

— Trebuie să-mi dai puțin timp de gîndire, spuse ea, cu langoare, făcînd gesturi ca și cum ar fi vrut să-și deschidă iarăși jurnalul. Nu sînt adepta jocurilor de noroc, sub nici o formă...

Ochii ei rătăciră prin jur și văzu că Lizzi Spöckenkieker își luase postul în primire, la două șezlonguri depărtare, ținînd în brațe o revistă cu pagini late, pe care nici măcar nu se prefăcea că o citește. Vederea ei era atît de sîciitoare pentru Frau Rittersdorf, încît se ridică în șezlong și vorbi cu absolută fermitate.

— Cît costă aceste bilete pentru tombola organizată de dumneata ? întrebă ea, cu ton aferat.

— Patru mici mărci, zise Tito, încrețindu-și colțul buzei, ca să arate ce sumă demnă de dispreț trebuia să pară pentru amîndoi.

— Nu mi-ar păsa de bani, zise Frau Rittersdorf, observînd, cu oarecare mihnire, că scena aceea bătea la ochi cu mult mai mult decît ar fi dorit. Oamenii începeau să treacă pe lîngă ei, pornind defilarea de dinaintea cinei.

Mireasa și ginerele, bine-nțeles, uitînd de lume ; Doctorul Schumann, vai de mine ! ; studenții cubanezi, parcă ceva-ceva mai potoliți în ultimele zile, dar plini de idei poznașe, cu limbi înțepătoare de asta puteai fi sigur ; plicticoasa familie Lutz, cu plicticoasa lor fată, care nu se puteau gîndi la nimic altceva decît la cleveteală ! ; cei doi preoți — totdeauna considerase ca o datorie pentru ea să le facă o plecăciune, acum însă dorea să fi fost invizibilă ; americanul acela înfiorător, Denny, cu rînjetul lui scîrbos și ochii răi — întreaga încărcătură de pasageri de la clasa întîia a vasului părea că profită de ananghia ei, pentru care niciodată n-ar fi putut oferi explicații. Căci Tito se apleca peste ea, cu aerul unui ins foarte sigur că este binevenit, de parcă ea s-ar fi arătat gata poate să primească invitația de a bea o cafea împreună. Teancul de bilete dispăruse din mîna lui. Frau Rittersdorf apelă la toate puterile sale, luă o poziție mai dreaptă ca oricînd în șezlong, observînd în același moment că Lola și Amparo, purtînd și ele costumele de dans împodobite cu volane, se rezemau împreună de parapetul punții, în apropiere. Atunci vorbi cu fermitate.

— Trebuie să aflu mai multe despre acest proiect de la ceilalți, zise ea. Este nițel cam vag, încă nu înțeleg precis la ce anume doriți să iau parte. Ceea ce propui dumneata se depărtează mult de uzanțe. Pe cele mai bune vapoare nu vei găsi asemenea tradiție, de a oferi o gală în cinstea Căpitanului, la jumătatea voiajului, sau aproape. Momentul adecvat pentru un dineu dat Căpitanului, și vei găsi că am dreptate, este cu două seri înainte de a se ajunge la destinația finală. Crede-mă, pînă acum am călătorit totdeauna pe cele mai bune vase. Și așa se procedează de către *le beau monde* [1]... cel mai devreme este cu trei seri mai-nainte, depinzînd de condițiile meteorologice și celelalte amănunte de acest fel... Nu, nu pot vedea necesitatea să precipitați această ocazie solemnă din simplul motiv că *voi* trebuie să părăsiți vasul la Vigo. Majoritatea noastră, a celeorlalți pasageri, ne vom continua voiajul pînă la capăt. Exact înainte de a sosi la Bremerhaven voi fi încîntată să mă alături oricărui mic plan destinat să arate

[1] Lumea bună (franc.).

gratitudinea simţită faţă de bunul nostru Căpitan, pentru necazurile şi ostenelile ce i le-am prilejuit cu acest voiaj. Mai-nainte, nu. Trebuie să fii atît de bun şi să mă scuzi.

— Dar noi, care debarcăm la Vigo, ţinem de asemenea să oferim un mic omagiu corect nobilului nostru Căpitan, zise Tito, cu un aer foarte formalist şi vorbind o germană destul de frumoasă.

— Persoanele din societatea cea mai bună fac aceste lucruri altminteri — răspunse Frau Rittersdorf, lansată acum în plină desfăşurare a rolului ei de mentor, şi în ochii ei pali se ivi o lumină apostolică. Nu văd nici un motiv plauzibil de a susţine ipoteza că bunul Căpitan nu va şti să facă deosebirea, dacă îi oferim o recepţie care nu ţine seama de formele acceptate ale vieţii mondene... şi totodată, poate că nu cunoşti acest amănunt, cu greu ar putea fi — în realitate, nu-mi pot aminti nici o ocazie de acest gen, în care să fie implicat vreun element comercial, sau să se menţioneze vreo loterie... Nimeni nu cumpără bilete pentru un dineu oferit Căpitanului. De fapt, în ultimă analiză, încerc să-ţi explic dumitale că la gala de adio a Căpitanului se procedează prin invitaţia pasagerilor de către Căpitan în persoană, şi nu viceversa. Hrana, decoraţiile, cocardele, muzica, într-un cuvînt, totul, cu excepţia şampaniei, este asigurat din rezervele comisariatului de bord, pentru toţi pasagerii, precum şi pentru oaspeţii de la masa Căpitanului. Aşa că, încheie ea, cu o notă triumfală, pentru că Tito asculta cu urechile ciulite şi deci spera că lecţia dată de ea era asimilată, dumneata şi cu prietenii dumitale spanioli trebuie să faceţi cum doriţi în privinţa aceasta, în mod privat, fără a-i angaja pe alţii, care au idei diferite despre asemenea lucruri !

Tito schimbă o privire rapidă cu Lola şi Amparo, care păşiră mai aproape de ei, drapîndu-şi mantilele peste braţe. El făcu o bună imitaţie a salutului militar german, pocnindu-şi cu şic călcîiele pantofilor de lac şi spuse, zîmbitor, într-o salvă de cuvinte spaniole pîrîind ca mitraliera : „Fie că-ţi place sau nu, tu, cîrnat împuţit făcut din funduri de babe, noi ne vom da spectacolul şi vei contribui şi tu la plata lui“. Lola şi Amparo izbucniră în ţipete de ilaritate irezistibilă şi-i aplaudară jocul de scenă. Dansatorul îşi potrivi pasul cu al lor, se depărtară tustrei şi rămaseră la

oarecare distanţă, rîzînd, Tito aplecat asupra lor şi ţinîndu-se cu amîndouă mîinile de mijlocul său îngust. Frau Rittersdorf, care nu înţelesese, sau nu putea să creadă ceea ce păruse că aude, bănuind că era mai rău, chiar puţin înspăimîntată, fiindcă văzuse, dezolată, că în realitate omul era un *maquereau* [1] capabil de orice, îşi simţi obrajii acoperiţi de o roşeaţă intensă, dureroasă, şi se rezemă cu spatele de şezlong.

— Doamne sfinte, spuse, întorcîndu-se spre Lizzi, ca spre o fiinţă cunoscută care-i putea oferi o liniştire. Doamne sfinte, ce se poate face cu asemenea oameni ?

— Oricînd poţi dansa cu ei ! zise Lizzi, şi Frau Rittersdorf simţi cum maliţia vecinei făcu să-i pilpîie fiecare por al pielei, transmiţîndu-i un fel de scîntei electrice.

Văzînd cum lui Frau Rittersdorf îi tremură bărbia la auzul cuvintelor sale, Lizzi urmă, adoptînd un ton fals compătimitor :

— În realitate, chiar fac haz pe socoteala dumitale, purceii... Uită-te la ei, Frau Rittersdorf, ai mai văzut vreodată asemenea nerușinare ? Nu fac altceva decît să-ţi dea cu tifla. Ce poate să fi spus individul ăla, mă întreb ? N-am prins toată fraza, dar suna înspăimîntător.

Frau Rittersdorf începu pe dată să-şi îndrepte eroarea teribilă comisă dîndu-i lui Lizzi o ocazie atît de briliantă de a-şi pune în valoare darurile ei speciale.

— Poate că nu sînt singura lor victimă, zise ea. S-ar putea să-ţi vină şi dumitale rîndul, dacă nu cumva ţi-ai şi primit porţia !

Lizzi îşi făcu vînt cu revista.

— A, bine, unul dintre ei, nu individul ăsta, cel căruia îi spun Manolo, şi una dintre femei, nu ştiu care din ele, s-au apropiat de mine azi dimineaţă, se pare că planul lor este în plină desfăşurare... Chiar adevărat, nu ai auzit ?

— Nu, zise Frau Rittersdorf, cu glas slab, nu mi-a spus nimeni.

— Am fost fericită să le dau un bacşiş ca să mă lase în pace, mărturisi Lizzi, cu suficienţă. M-a costat doar patru mărci să scap de ei. Ar fi meritat şi de două ori mai mult.

---

[1] Peşte, întreţinutul unei prostituate — în franceză în original.

— Atunci, se poate să rîdă de dumneata din alt motiv, zise Frau Rittersdorf. Cel puțin, pe mine nu mă pot trage pe sfoară !

— Crezi că am să mă duc cu adevărat la mica lor petrecere ordinară ? întrebă Lizzi. Le-am dat banii la fel cum i-aș da unui cerșetor.

— Nici eu n-am să mă duc la petrecerea lor, zise Frau Rittersdorf, revenindu-și încet în fire. Și nu voi plăti nici un pfening pentru dreptul meu de a mă ține deoparte !

Între cele două femei se așternu tăcerea și amîndouă urmăriră, stăpînite de un intens resentiment mocnit, cum picioarele zburătoare ale spaniolilor dispar după colțul de sus al punții. Ecoul glasurilor lor de coțofene pluti îndărăt doar pentru a intensifica atmosfera sumbră din jurul celor două siluete rigide întinse în șezlonguri.

Frau Rittersdorf deschise filele jurnalului și continuă relatarea evenimentelor. După ce stătu puțin pe gînduri, cu stiloul suspendat în aer, scrise apăsat.

„Acel mic sac de mîncare, Frau Schmitt, partenera mea de cabină, care nu are nici un drept la cea mai mică considerație din partea vreunei persoane, a început în ultimele zile să dea semne de a-și fi schimbat caracterul. Monopolizează lavaboul și oglinda. Stă cu total sînge rece și-și pudrează fața și-și răsucește părul ei de culoarea șoarecelui într-un coc, pe-ndelete, de parcă nu m-ar sili să o aștept.

Din cînd în cînd îmi consult ceasul, remarc cît de tîrziu se face și că trebuie și eu să mă îmbrac. Dar nu are nici un efect, pînă acum. Incapabilă, cum sînt, să mă comport grosolan cu oricine, voi fi forțată să iau măsuri pentru a-i corecta proasta creștere. Este o ofensă adusă moralității, să treci cu vederea sau să nu iei în seamă insolența venită din partea unui inferior. Practicarea efectivă a severității — am învățat acest lucru cu bestiile acelea de copii englezi — constă într-o neîncetată, neslăbită, deplină perseverență, fără nici o clipă de delăsare, ci doar vigilență, vigilență de dimineață pînă seara, sau de nu tabără asupra ta ca o haită de hiene.“ Cumpăni această observație, și adăugă : „*Nota Bene* : Trebuie să fiu în mod special în gardă cu anumite elemente de foarte joasă speță de pe

acest vas, care n-au gînduri bune pentru nimeni. Vigilență, vigilență."

Frau Rittersdorf se simți tare obosită, flămîndă de parcă n-ar fi mîncat de zile întregi, ardea de dorul sunetului scump și familiar al goarnei care chema la cină. Mintea ei era plină de lucruri al căror loc nu era acolo, idei straniі i se hurducau prin creier, ciocnindu-se și amenințînd să-i dea o durere de cap. Adăugă încă un rînd, înainte de a-și închide jurnalul : „Toate acestea pot să-ți pună mult la încercare firea, însă trebuie să presupun că este ceva necesar și că înțelesul lor va deveni clar mai tîrziu."

— Ungătorii ăia pun ceva la cale, i se adresă Denny, lui David. Au înjghebat un plan.

Examina trei coșuri noi care-i apăruseră sub falcă, în oglinjoara sa de ras, care mărea de cinci ori dezastrele ivite pe pielea lui și-l ținea într-o stare de perpetuă alarmă.

— Mamă Doamne, ia priviți la belele astea ! le spuse tovarășilor de cabină, întinzîndu-și bărbia spre ei.

Herr Glocken stătea încovrigat în cușela lui de jos, așteptîndu-i pe cei doi tineri să-și schimbe cămășile și cravatele înainte de cină.

— De-aici nici nu pot măcar să te văd, zise el, cu intenția de a-l liniști.

— Poate că ești miop, zise Denny, care nu intenționa să lase pe nimeni să ia ușor necazurile lui. Herr Glocken băgă mîna în buzunarul vestonului și-și puse ochelarii.

— Chiar și-așa, zise el, ascuțindu-și privirea să-l măsoare. Abia dacă le pot distinge.

Încheindu-și nasturii de la cămașă, David nici nu întoarse capul.

— Ce-i aia „ungători" ? întrebă.

Detesta deprinderea vulgară a lui Denny de a denumi toate națiile, afară de-a lui, cu vulgare porecle scurte. Ba mai mult chiar, pentru propriul său neam avea cîteva expresii favorite — „bărbierii" de exemplu, dar asta aplicată cu strictețe locuitorilor din statul Georgia ; „pleavă albă" era altă formulă, aplicată în mod specific persoanelor de condiție socială inferioară, combinată cu insolvabilitatea financiară și, în general, oricărui individ a cărui atitudine

față de el ori față de punctul lui de vedere personal o găsea nesuferită.

— Ungătorii ăia, spaniolii țopăitori, zise Denny, suspectînd în tonul lui David implicarea unei mustrări. Denny suspecta adesea că David Scott dezaproba un număr incalculabil de lucruri, deși niciodată nu putea fi absolut sigur care anume. Dar tonul ăsta scrobit luat pentru cuvîntul „ungător", nu zău...

— Ei bine, dar dumneata cum le spui ? întrebă el. Macaronari ? Flașnetari ? Nu, ăștia-s italienii. Polaci ? Nu. Guinee ? [1] Nu, că sînt din Porto Rico, nu-i așa ? Sau din Brazilia ? Nu sînt cioroi. Nici jidovi. Jidov e numele pe care l-au fabricat chiar evreii pentru un evreu de două parale. Ca Löwenthal ăla, de pildă. Dar nu-i un tip rău. Am stat de vorbă cu el. Știți că eu n-am văzut în viața mea un evreu, pînă cînd am împlinit cincisprezece ani și am plecat la școală ? Sau, dacă oi fi văzut vreunul, n-am știut ce hram purta. În orașul nostru n-aveam nimic împotriva evreilor, n-aveam nici măcar picior de evreu !

— Poate că erați așa de ocupați cu linșarea negrilor încît nu v-ați mai putut rupe din trup și pentru evrei, remarcă David, pe un ton atît de distant și lipsit de aprindere, încît lui Denny i se căscă toată gura și și-o închise la loc, cu un pocnet al maxilarelor.

— De unde vii ? întrebă el, după o pauză încărcată de tensiune.

— Colorado, zise David.

Denny căută să-și amintească ce auzise despre Colorado, dacă auzise vreodată despre ceva, cu excepția minelor de argint de-acolo. Nu-și putea aduce aminte nici o trăsătură de caracter a oamenilor din statul acela și, pe cîte știa el, n-aveau nici o poreclă, ca Hoosier [2] sau Cajun [3].

Cu greu ar fi mers să-i strige : „Yankeule".

— Te ocupi cu mineritul ? riscă el.

— Sigur, zise David, normator într-o mină din Mexico.

— Parcă ziceai că ești pictor, spuse Denny.

---

[1] Poreclă dată în Maryland și Virginia de Vest celor cu sînge amestecat.

[2] Poreclă dată celor din statul Indiana.

[3] Poreclă dată celor cu sînge amestecat, în Alabama și Mississipi.

— Sînt. Cu normarea într-o mină mă îndeletniceam să-mi scot pîinea și să pot lucra pentru mine, zise David.

Denny stătu un răstimp să rumege informațiile primite și pe urmă zise :

— Uite ce e, asta-i ceva ce nu pot pricepe, îți irosești timpul făcînd o treabă din care nu-ți poți agonisi traiul și pe urmă îți iei o slujbă să scoți destule parale și să poți continua cu treaba din care nu poți trăi. Așa ceva mă lasă lat, zise el. Și-ți mai zici pictor, dar nu ești totodată normator într-o mină ? De ce nu poți să-ți spui normator ?

— Fiindcă, în realitate, nu sînt așa ceva, zise David, doar îmi scot pîinea din îndeletnicirea asta, adică, îmi scoteam... Acum am de gînd să încerc să-mi scot pîinea pictînd, dar dacă nu pot, ce mai, oricînd pot să-mi găsesc vreo slujbă oarecare din care să-mi țin zilele cîtă vreme pictez.

Herr Glocken se descolăci, își trecu mîna peste față și păr, stînd în fața oglînzii, își trase nodul la cravată o idee mai spre centru, se scutură puțin să-și mai netezească costumul boțit și era gata de plecare.

— A, bine, îi zise el lui Denny, asta înseamnă o viață eroică ! Ăsta e felul în care le dă mîna să trăiască oamenilor care au încredere în puterile lor. Eu unul n-am avut niciodată curaj. Eu țin micul meu chioșc, cu ziare și reviste și cu ilustrate pentru Crăciun și aniversări, da, și cerneală și stilouri și hîrtie de scris, și în fiecare zi îmi curge prin mîini un fluviu de mărunțiș, și în fiecare seară cînd închid prăvălia mi-am scos pîinea zilnică, da, și un pic mai mult, și suma aceea o investesc pentru ca încă vreo cîțiva pfennigi — *centavitos* — să-mi iasă totdeauna, ceva mai mult și ceva mai mult, pentru că eu nu am viață, eu mă mărginesc doar să exist ! Și nu mă așteaptă nici un fel de existență, afară de bătrînețe, și dacă nu sînt grijuliu, voi muri sub un pod sau la azilul de săraci...

— Poate că și eu voi avea aceeași soartă, rosti voios David, deși valul subit de confidențe ale lui Herr Glocken îi înghețase sîngele în vine.

— Poate, zise Herr Glocken. Nici un om nu-și cunoaște sfîrșitul ! Dar dumneata nu vei fi nevoit să mori pradă disperării de a nu fi avut niciodată curajul să trăiești.

Ți-ai luat viața în mîna dumitale și nici un om nu te va putea face vreodată să regreți acest lucru !

Vorbi cu asemenea fervoare, încît cei doi tineri cu spinarea dreaptă, norocoși, împărtășiră — poate pentru prima dată — o emoție : îi săgetă un fior de rușine jenată, ca și cum i-ar fi datorat vreo despăgubire pentru nenorocirea abătută asupra corpului lui, ori trebuiau să-i explice de ce lor le venea ușor să aibă curaj — pentru că Denny simțea că și el se lansa în largul valurilor, își lua viața în stăpînire. Era un fapt stabilit că pe un inginer pregătit îl așteptau nu una, ci patruzeci de slujbe bune, el avea însă dreptul de a și-o alege pe aceea care putea să-l ducă cel mai departe de cămin și cel mai adînc în inima aventurii — cel puțin, dispunea de această libertate. Totuși, nu vedea care este avantajul de a comite cutezanțe de-a dreptul nebunești. David Scott îl șoca socotindu-l drept o ființă care nu face decît să practice o cutezanță curat nebunească, și bietul cocoșat îl tot peria de parcă l-ar fi invidiat, așa că își rosti părerea :

— Nu conturul corpului tău, ci mintea îți modelează viața, zise el, și auzi propria lui declarație filozofică cu o încîntare înmărmurită, nici nu știuse că avusese gîndul acela. Pun prinsoare că, oricum ar fi fost, te-ai fi împăcat tot cu un chioșc de ziare, zise el. Să-ți spun ceva, cred că fiecare din noi capătă ce-și dorește !

— O ! zise Herr Glocken, cu un geamăt, și începu să se îndrepte spre ușă. O, nu, scuză-mi cuvîntul tare pe care l-am folosit, nu ți se adresează dumitale, ci acestui crez atît de fals, asta e una din marile scorneli ale vieții ! A, nu, nu, fiindcă eu voiam un singur lucru pe lume...

Făcu o pauză, ca să obțină efectul scontat.

— Ce anume ? întrebă David, îndatoritor.

— Să fiu violonist ! zise Herr Glocken, cu glas atît de mișcător, de parcă s-ar fi așteptat să le stoarcă lacrimi.

— Dar de ce era imposibilă această dorință ? întrebă David.

— Poți să te mai miri astfel după ce te uiți o singură dată la mine ? Herr Glocken avea o privire de năpăstuit. A, bine, sfîrși el fraza, e imposibil să faci pe altcineva să înțeleagă. Dar aveam suflet de artist, zise el, bătîndu-se

ușor peste coastele ascuțite și deformate, și-l mai am și acum, și asta mă mai consolează puțin...

Zîmbi, cu durerosul lui zîmbet de măscărici, și se topi pe ușă.

— Ei bine, zise Denny, asta-i, și basta, sper — și nu mai fu rostit nici un cuvînt despre Herr Glocken.

— Niciodată nu mi-ai spus cu-adevărat ce poreclă au spaniolii, zise Denny.

— Nu știu cum își spun între ei, cînd vor să se insulte, în Spania, zise David, dar în Mexic indienii le spus *Gachupin*. De fapt înseamnă pinten, sau o cizmă al cărei vîrf înțeapă ca o viperă, corespondentul aztec al cuvîntului pinten.

— E prea bun pentru ei, comentă Denny.

— Ce crezi că or fi punînd la cale, întrebă David, revenind la subiect, trupa de zarzuela ? Îi văd cum intră în vorbă cu oamenii și cum discută, dar încă nu au venit prin preajma mea. Umblă zvonul că ar pregăti un soi de spectacol și o tombolă cu surprize, și-așa mai departe, un fel de *feria* demodată pe bordul vasului, care aici va fi o noutate. Nu pot spune că-mi plac mutrele sau purtările lor...

— Lui Arne Hansen ăsta i-a sărit complet capacul, i s-au aprins călcîiele după Amparo aia, zise Denny, cu o invidie neascunsă. Au și *ceva* ce-aș putea folosi chiar acum. Pe Pastora aia...

Se opri, clătinîndu-se amețitor, gata-gata să se dea de gol înșirînd istoria adevărată a întîlnirii avute chiar în după-amiaza aceea cu Pastora. Se răzgîndi, fiindcă ținea să păstreze intactă imaginea personajului pe care spera că-l construise în mintea lui David Scott, descriindu-se drept un bărbat care nu se lasă dus de femei, care toate — pînă la cea din urmă — nu vînau altceva, pe lumea Domnului, decît banii. Și plăcerea autentică a oricărui bărbat în toate mințile se cădea să fie aceea de a avea grijă ca o femelă să nu capete un gologan pe care să nu-l fi muncit din greu... Dar se retrase în sinea lui și văzu din nou cum se desfășurase episodul cu pricina : Pastora, care niciodată nu-și dăduse osteneala să-și ascundă disprețul trezit de el, îl abordase frontal în cursul promenadei făcute în jurul punții, își întinsese subit tot brațul spre el, cu un gest

franc, grațios, și-l oprise în plin mers, punîndu-i mîna pe cravată. Cu ochii ei adînci, larg deschiși, zîmbi în modul cel mai ademenitor, și spuse, într-o engleză infantilă :

— Vino să ajuți să ne facem *fiesta !* Vom dansa, vom cînta, vom avea jocuri, ne vom săruta, de ce nu ?

— Cît costă ? se auzi întrebînd, dar se simți ca o păsărică privind în ochii șarpelui.

— A, mai nimic ! zise Pastora, îmbietoare. Doi dolari, trei, cinci, zece, cît dorești.

Denny fu acoperit de o boare de transpirație, simțea că s-ar fi cuvenit să spună : „Atunci, să încheiem tîrgul la doi dolari, asta-mi convine“, dar se temea că, dacă lasă să-i lunece printre degete șansa aceea, n-are să mai capete alta.

— Bem ceva ? întrebase el, nesocotit. Stătură alături la bar o bună bucată de vreme, luînd o sticlă de șampanie — imitație germană —, la prețul de douăsprezece mărci sticla, observă el. Dar Pastora sorbea cu mare plăcere, ținîndu-și picioarele cuibărite alături sub masă, și Denny — pentru care șampania, chiar cea mai bună marcă, avea gust de oțet slab, cu bășicuțe în el — era atît de conturbat și plin de anticipări, încît abia mai putea înghiți. Pastora mai dori și niște țigări.

— Ia una din astea, îi oferi Denny, scoțîndu-și din buzunar pachetul de *Camel*. Pastora nu putea fuma marca aceea de țigări. Voia o țigaretă zveltă, cu vîrf de aur și aromă de iasomie, dintr-o cutie de satin purpuriu pe care era tipărit în litere daurite : „La Sultana“. Denny calculă în grabă, la schimbul oficial, cît făceau mărcile transformate în dolari — un dolar și nouăzeci de cenți o cutie de douăzeci de bucăți ! O cumpără. Și pe urmă Pastora îi vînduse două bilete pentru tombolă, la cinci mărci biletul, cu o marcă mai mult decît prețul tipărit pe ele. Denny le achitase și nu observase înșelătoria decît mult mai tîrziu. Pastora lăsase să-i alunece piciorul afară din micul ei escarpin negru, îngust și ponosit, de satin, și piciorul ei firav se insinuase dezmierdător sub manșeta pantalonului său, degețelele presînd și furnicînd delicat, ca degetele mîinii, pe mușchii pulpei sale.

— Cînd... cînd urmează să se țină această petrecere ? se interesase el, căutînd să nu se crispeze, retezînd senzația de plăcere amestecată cu jenă.

— A, nu o să fie decît puțin înainte de a ajunge la Vigo, îi spusese ea.

— Dar cînd o să... o să... fim împreună ? biiguise el.

— Cum așa, păi sîntem împreună acum, îi reaminti ea, fără nici o ingenuitate.

— Da, știu eu, zise el, încercînd să-și vină în fire, în timp ce cele mai negre suspiciuni i se întorceau în goană, dar treaba nu poate continua așa, știi perfect de bine despre ce vorbesc...

— Nu înțeleg prea bine engleza, îi spusese ea, vrei să spui că dorești să te culci cu mine ?

Denny fu încîntat de această întorsătură a conversației.

— Pe legea mea, spusese el, acum zic și eu că vorbești serios. Vreau să știu cînd !

— Nu, zisese Pastora cu seriozitate, întîi parali, cît mai multe parali.

— Ei bine, cîte ?

— Doș'zeci dă dolari.

Denny, care tocmai înghițise ultima sorbitură de vin, la această precizare se înecă groaznic și scuipă lichidul în aer, deasupra capului ei. Femeia fu împroșcată cu larghețe, își șterse părul cu un șervețel de hîrtie și spuse, cu oarecare demnitate :

— Asta nu-i drăguț. Acum eu plec.

Denny o apucă de încheietura mîinii și, pe cînd ea se ridica, spuse cu disperare :

— La noapte ?

— Nu la noapte, spusese ea cu răceală, desprinzîndu-se din strînsoare. La noapte sînt obosită.

— Mîine ?

— Poate. Dă-mi drumul la braț. Oamenii or să creadă că încerci să faci dragoste cu mine aici, pe masă.

Se trase deoparte, cu gesturi definitive, și-l părăsi. Nu-i rămăsese altceva de făcut decît să achite nota și să iasă din încăpere, în timp ce ochii tuturora se ațintau asupra lui, sau cel puțin așa credea. Nu îndrăznise să-și rotească privirea în jur să constate.

Acum se decise să-i povestească lui David Scott o istorisire retușată a întimplării.

— M-a costat o sticlă de șampanie din aia spurcată, recunoscuse, cu destul tupeu, omițind țigaretele și biletele de tombolă. Nu bea mult, dar vrea numai marfă din cea mai bună. Vreau să spun, vrea șampanie. Are cele mai istețe picioruțe pe care le-am văzut în viața mea, nu mai mari decît ale unui prunc și mătăsoase ca un pămătuf din pene. Ei, și-a scos pantofii și ne-am jucat de-a flirtul pe sub masă tot timpul, ca doi școlărei. Dar vrea mai multe *parali*, cum le zicea ea, decît are să capete de la mine.

Și nu era el omul să-i ungă palma cu arginți, pînă ce faza nu era jucată. Nu-l prostea pe el cu una cu două, așa spera. Cîteva pahare de băutură din cînd în cînd și avea s-o ducă în lesă, dar asta era totul. Fără pat nu capătă nici haleală, asta era politica lui sfîntă.

— Negreșit că-i mai bine să capeți ce-ai de gînd să capeți înainte de te-apuci să-i ungi palma cu arginți, zise David. După aia n-o să pice niciodată la așternut, dă-mi voie să-ți spun eu, cunosc tipul.

— Bine, într-un fel, e un tîrg destul de cinstit, zise Denny. Dacă pot să obțin ce vreau înainte de-i plătesc, și-așa și am de gînd să fac, ei bine, nici n-am să-i plătesc un sfanț !

O clipă căzu în visare, la auzul acestor cuvinte, surprins să descopere că luase decizia aceea drastică. Pînă atunci încă nu încercase să-i tragă chiulul la bani vreunei fete. Totdeauna se mulțumise doar să aibă grijă să nu-i plătească prea mult. În felul în care femeia aceea încerca să-l joace ca pe-un fraier era însă ceva care-l făcea dornic să-i plătească cu aceeași monedă.

— Ascultă ! exclamă el, cu o indignare la fel de reală ca și cînd înșelătoria s-ar fi și consumat. Dacă-i dau vreun ban înainte, o să se țină de învoială în regulă, ori am să fiu ultimul bărbat alb pe care l-a dus cu zăhărelul.

David nu scoase o vorbă, și după un moment Denny adăugă :

— Pînă acum n-am avut de-a face cu altcineva decît cu fete albe.

— Fetele astea sînt albe, spuse David.

Denny era vădit dezorientat.

— Bine, vreau să spun, albe de-adevăratelea, fete americane.

David, care trecuse printr-o lungă şi grea ucenicie, învăţînd să fie un om între oameni în societatea amestecată din mina mexicană, scoase din geamantanul dublu sticla lui de trăscău autentic, *Old Cedar Rail.*

— Vrei o doză ? întrebă.

Denny dădu din cap şi-l privi cum toarnă în păhărelele groase din cabană.

— Să-ţi spele gustul şampaniei din gură, zise David.

— Un lucru ! Denny o ţinea strună cu ideia sa fixă, pe un ton îngrijorat, după ce trase o duşcă bună din paharul lui. Un lucru e albastru : pe vaporul ăsta nu-i nici un loc potrivit. Il are pe codoşul ăla al ei în cabina lor şi, bineînţeles, ştiu că celălalt codoş al lui Amparo dă ocol vasului la orice oră din zi sau din noapte, cit timp Hansen stă în cabina lor, dar o treabă de felul ăsta imi încreţeşte pielea pe mine. Pur şi simplu la mine nu ţine, asta-i tot. Îi văd pe Rieber cu lungana aia a lui, aia cu picioroange, care bate drumurile, cum se tîrăsc prin locurile întunecoase de pe puntea vasului şi prin toate unghe-rele, dar cred că perechea aia nu-i pusă cu adevărat pe-o treabă serioasă. Cred că le place doar să se gîdile unul pe altul. Şi pe urmă, Pastora n-a spus nimic concret, în afară de chestiunea banilor. Nici o clipă n-a spus unde, sau cînd.

— De ce n-o întrebi ?

— Am întrebat-o. A zis : mîine, poate. Dar unde ? Asta mă frămîntă.

— Acolo, la mină, spuse David, turnînd alt rînd de băutură şi vîrînd dopul la loc, îndesîndu-l bine în sticla ţinută între picioare, colo sus, în munţii Mexicului, unde am avut prima mea slujbă, casa de curve, singura, era doar o odaie mare, mare cît un hambar, cu şiruri de paturi de campanie atît de înghesuite unul lîngă altul încît abia de-ţi puteai croi cu chiu cu vai drum între ele, şi era beznă, cu excepţia unei lumini roşii dintr-un colţişor. Tu şi cu fata aleasă doar vă foiaţi printre paturile de campanie pînă ce găsiaţi unul neocupat, îţi treceai mîinile peste el pînă ce nu simţeai vreun picior sau nişte crupe, şi pe urmă te îndesai în el...

— Sfinte Sisoe, mie mi s-ar fi tăiat picioarele, zise Denny, băgat în sperieți, așezîndu-se pe dușumea și scoțîndu-și pantofii.

— Nu era chiar așa de rău, zise David. De fapt, pentru cîte parale făcea toată distracția aia, era totul în regulă.

Și prin toate vinele i se revărsă lent acel profund talaz îngrețoșat. de scîrbă și intolerabilă furie sexuală, un amestec otrăvitor de senzație bolnăvicioasă și de mortală plăcere : se prelinse și-l lăsă, așa cum îl lăsase întotdeauna, pînă atunci. doar puțin deprimat. Odată, pe la începuturile legăturii sale cu Jenny, îi mărturisise în cuvinte întretăiate, după ce tocmai făcuseră dragoste, veseli și împărtășind o senzație de prospețime, în dimineața răcoroasă de primăvară, despre perioadele stranii prin care trecuse în locul acela. Cumva simțea, și se aștepta ca ea să-l înțeleagă că dezgustul acela amar încercat după. îl curățase, îl redase neatins deplinătății bărbăției sale. Era bucuros să fie capabil a spune că, după asemenea nopți, o bună bucată de vreme îl îmbolnăvea numai gîndul la sexualitate. Se simțea superior actelor sale și partenerelor întîmplătoare avute, și întru totul răscumpărat și despărțit de josnicia lor prin disprețul acela purificator.

Jenny, înălțată în capul oaselor în pat, se aplecase peste el, îi luase fața în mîinile sale și îi spusese fericită :

— Nu face nimic, scumpule. Asta-i mahmureală metodistă normală. Bărbaților le place să se macine așa pînă ce li se face greață, și pe urmă pun niște nume răsunătoare vomitării lor... Eu... Oh, sper din tot sufletul că n-o să vomiți peste mine !

Nu-i iertase niciodată ieșirea aceea. Nici n-avea să i-o ierte vreodată.

— Încă unul ? întrebă el, turnînd. Denny încuviință din cap.

— Ei bine, trebuie să ai o șansă turbată să te înghesui slobod în pat cu cineva, prin ciubărul ăsta !

Își inspectă unghia incarnată de la picior, cuprins de o profundă alarmă.

— Sfinte Sisoe ! zise el. Cred că mizeria asta s-a infectat !

Uită de orice alt lucru, căutînd de zor iodul.

Pînă cînd veniseră pe vas, Hans nu-i văzuse niciodată pe părinţii lui îmbrăcîndu-se şi dezbrăcîndu-se laolaltă. Îşi putea aminti de pe vremea cînd era mic de tot, că dimineaţa obişnuiau să-l ia în patul lor şi să se joace cu el. Dar într-o zi, nu ştia exact cînd, maică-sa îi spusese: „Nu, Hans, acum eşti băiat mare, e timpul să încetezi cu toate poveştile astea de ţînc". Pînă atunci, avusese voie să deschidă uşa odăii lor şi să intre cînd poftea. După aceea, de cîte ori încercase să mişte clanţa, cîteodată, uşa era totdeauna încuiată. În schimb tatăl şi mama lui veneau seara în odaia lui, să spună rugăciunile tustrei.

În cabina lor îmbîcsită, înţesată, nu era nimic pentru aşa ceva, nu aveai unde să te duci. Cînd sosea ceasul, mama îi punea lui Hans o batistă peste ochi şi spunea: „Acum, să nu ţi-o dai jos pînă nu-ţi spun eu! Şi să nu tragi cu coada ochiului!" Dar, firește, el trăgea cu coada ochiului. Spre dezamăgirea lui, nu era prea mare lucru de văzut. Nu izbutea şi pace să priceapă ce era tot misterul acela. Întorşi cu spatele la el şi unul la altul, îşi scoteau veşmintele, unul cîte unul, punîndu-şi în acelaşi timp, treptat, îmbrăcămintea de noapte, aşa că nici o clipă nu erau cît de cît dezbrăcaţi cu-adevărat, şi întrezărea doar ocazional un petec din umărul plin al mamei sau din coastele descărnate ale tatălui. Secretul acela era cu atît mai misterios pentru el, fiindcă deseori văzuse mai mult din goliciunea lor, ziua-n amiaza mare, la plajă. De aceea avea certitudinea că în dezbrăcatul pentru culcare era ceva diferit de dezbrăcatul în alte împrejurări, şi intenţiona să descopere ce anume era, dacă găsea putinţa. Înainte ca Hans să fi putut vedea ca lumea cum se întîmplase, se întorceau iarăşi cu faţa la el, complet acoperiţi din nou, taică-său într-o lungă şi pricăjită cămaşă de noapte, tivită cu un galon de bumbac roşu, maică-sa într-o cămaşă de noapte revărsată, cu mîneci lungi. Obişnuia să spună: „Acum, gata!" ca şi cum ar fi fost un joc, şi-i trăgea batista de pe ochi, iar Hans încerca să pară somnoros.

Aerul cabinei era stătut, chiar şi cînd hubloul era deschis. Noaptea însă era închis, fiindcă aerul nopţii era totdeauna periculos, dar pe mare aerul nopţii era ucigă-

tor. În timp ce părinții lui se dezbrăcau, pieile lor emanau mirosuri care-l făceau pe Hans dornic să-i roage să deschidă hubloul, dar nu cuteza nicicînd — mirosul patern acru și pătrunzător ca în drogheria din Mexico-City unde taică-său se ducea adesea cu o hîrtiuță dată de doctorul lui ; mirosul matern, bolnăvicios de dulceag, ca izurile amestecate ale standurilor de pește și de flori, lipite unele de altele, sub soarele dogoritor al nămiezii, în piața Merced. Știa să distingă fiecare miros, al tatălui și al mamei sale, pentru că adesea captase cîte-o adiere, afară, în grădina din Mexico, sau la masă, sau chiar pe puntea acelui vapor. Îl îmbolnăvea, îl făcea cîteodată să simtă că mama și tatăl lui erau niște străini, se temea de ei, era ceva în neregulă cu respirația tatălui și subțiorile mamei, și asta-l făcea să se întrebe dacă nu era ceva în neregulă și cu el. Din cînd în cînd își făcuse obiceiul să-și aplece capul spre propriul lui umăr și să inspire, sau chiar să-și descheie cămașa în față și să aspire bine o pală din emanațiile lui. Totdeauna mirosea exact ca el însuși, nu era absolut nimic în neregulă și un timp se simțea mai ușurat.

Maică-sa îngenunche lîngă patul lui și Hans se ridică și îngenunche alături de ea. Brațul petrecut pe după umerii lui mirosea a albituri dulci proaspăt spălate. Taică-său îngenunche de cealaltă parte, și își rostiră rugăciunile într-un cor murmurat. Amîndoi îl legănară și-l sărutară, spunîndu-i noapte bună, și pe dată se simți nespus de apropiat de ei, nespus de plin de încredere. Spuse, ridicîndu-se iarăși : „Mamá, astăzi Ric și Rac mi-au spus că or să mă arunce peste bord, dar eu nu m-am speriat !“

Maică-sa îi spuse tăios :

— Hans, nu ai voie să discuți după ce ți-ai spus rugăciunile.

Dar tatăl lui aproape că sări din cămașă, de indignare, și zise :

— Ce-ai spus ? și se adresă soției : N-ai auzit ce-a spus băiatul ? Că acei teribili copii spanioli l-au amenințat...

— Aiureli, strigă soția, iar lui Hans : Ce ți-a venit să te joci cu copiii aceia ? Nu ți-am spus să te ferești de ei ?

Tatăl îi spuse mamei :

— Ei bine, şi tu unde erai de l-ai pierdut din vedere ?

— Eram la coafor şi i-am spus să stea neclintit şi să mă aştepte în şezlongul lui. Arunci vina pe mine, bineînţeles. Nu mi-e dat să am pace o clipă, pentru orice sentîmplă !

— Îngrijeşte-te de copilul tău şi încetează de a-ţi mai tortura soţul, zbieră tatăl, şi Hans îşi dădu seama că uitaseră cu totul de el.

— Nu mi-am părăsit şezlongul, spuse băiatul aproape lăcrămind. Ei au venit şi au stat acolo, şi au zis : „O să te aruncăm în apă. Şi pe toţi ceilalţi la fel, şi pe buldog". Asta au spus, şi nu e vina mea. Eu le-am zis : „Plecaţi de-aici, sau vă spun tatălui meu". Şi ei au ris şi au făcut haz de mine.

— Monstruos ! zise maică-sa, profund şocată. Ciinele acela bun, nevinovat, fără apărare ? Vai, Hans, dacă ai fi vreodată atît de crud să maltratezi un biet animal mut, nici nu vreau să mai aud de tine.

— Pentru nimic în lume nu i-aş face rău lui Bebe ! zise Hans, pios, recăpătînd atenţia mamei sale.

— Am să le vorbesc, sau o să stau de vorbă cu nerusinaţii lor părinţi, dacă e necesar, spuse tatăl. La urma urmei, nu este chiar o glumă, l-au ameninţat şi pe Hans personal să-l arunce peste bord, ţine minte.

— Sfatul meu este să nu le spui nimic, să-i ignorezi ca şi cum nici n-ar exista, şi tu Hans, să stai lîngă mine totdeauna şi să faci ce ţi se spune, să nu trebuie să-ţi vorbesc de două ori.

— Da, măicuţă, spuse Hans, cu tonul lui cel mai supus. Lumina fu stinsă şi peste tot domni tăcere. Hans adormi după un scurt interval de frămîntare, pentru că maică-sa păruse că nu a auzit deloc ceea ce încercase să-i spună, despre cum se aflase la un pas de moarte, cît pe-aci să fie zvîrlit de pe vas, în timp ce ea se spăla pe păr, fără a se gîndi la el.

Herr Rieber se montase pînă ce ajunsese la stadiul deciziei finale cu privire la Fräulein Lizzi Spöckenkieker. Mai întîi, nu era cîtuşi de puţin Fräulein, ci o femeie cu

experiență lumească. Și deși lui Herr Rieber nu-i plăcea nimic mai mult decît doza adecvată de cochetărie feminină și rezistență jucăușă, totuși, împinse dincolo de anumite limite, deveneau o batjocură și o curată insolență pe care nici un bărbat demn de acest nume nu le-ar fi îndurat din partea vreunei femei, nu, nici să fi fost chiar Elena din Troia în persoană ! În această stare de spirit, o luă de braț după cină și o ghidă în preumblarea lor. Pe cînd ascultau muzică, el o trase în sus pe scări, pînă la punțea bărcilor de salvare, și o conduse, cu premeditarea tăcută a unui om pornit pe crimă, în partea întunecoasă a coșului de vînt. Nu-i dădu prăzii sale nici un avertisment, nici o clipă de răgaz în care să-l pleznească peste față sau să fugă, o înșfăcă pe Lizzi de după umeri, ceva mai jos, sperînd să-i țintuiască brațele de coaste și, trăgînd-o brutal spre el, își deschise gura pentru un sărut hulpav.

Era ca și cum ar fi îmbrățișat o moară de vînt. Lizzi scoase un curios schelălăit din gîtlejul încleștat, iar brațele ei lungi îl cuprinseră de mijlocul care-i sălta, palpitînd. Gura ei subțire și mare se căscă alarmant. Și dinții ascuțiți sticliră pînă și-n beznă. Îi trase un brînci zdravăn și căzură îndărăt, încleștați, pe spate și, pentru o clipă, oasele ascuțite ale șoldurilor ei îi măcinară cu cruzime pîntecul. Herr Rieber avu o străfulgerare de încîntare uluită la căldura nevisată a reacției partenerei, pe urmă, cuprins de panică, își dădu seama că, dacă nu-și revenea imediat, situația avea să-i scape în mod iremediabil de sub control.

Își încordă puterile să răstoarne postura nenaturală luată de lucruri și încercă să se rostogolească în poziție adecvată a supremației masculine, dar Lizzi era lăbărțată peste el ca un cort prăbușit, plin de prăjini, cu dinții înfipți acum cu încrîncenare în falca lui, exact sub osul maxilarului. Durerea dobîndi întîietate asupra tuturor celorlalte senzații în ființa lui Herr Rieber. Pe tăcute, cu lacrimi în ochi, lupta să se elibereze. Cu toate acestea, mocnea o mută exaltare în bătălie. Cînd avea să se dovedească mai tare — dacă izbutea vreodată — decît femeia aceea, simțea că va obține ceva ce merita osteneala. Pînă

una-alta, ea nu dădea nici un semn că s-ar preda, ci îl strîngea vîrtos cu genunchii, ca pe-un cal greu de strunit, braţele ei îl înlănţuiau în mod aproape insuportabil, cu muşchi lungi, subţiri, tari, ca ai unui bărbat, acţionînd de zor.

Pînă atunci nu întîlnise niciodată o femeie care să nu se lase subjugată cum se cuvine, la momentul oportun... intuiţia ei trebuia să-i spună cînd anume : În disperarea lui, cu falca acum amorţită, ochii îi rătăceau de colo-colo, de parcă ar fi căutat ajutor. Semiîntunericul dezvălui o pată albă, care se dovedi a fi forma nemişcată a lui Bebe. Găsind întredeschisă uşa cabinei soţilor Hutten, rătăcise fără ţintă, de capul lui, pînă cînd în cele din urmă stătea acolo, la mai puţin de trei paşi distanţă, privind drept la ei.

— Lizzi, prea scumpa mea ! horcăi Herr Rieber. Lizzi, cîinele !

Tonul lui chinuit o deşteptă pe Lizzi din transa ei carnivoră. Dinţii i se despărţiră, suflă :

— Unde ?

Herr Rieber îşi smulse într-o parte faţa, scoţînd-o din raza ei de acţiune. Braţele ei îşi slăbiră strînsoarea şi el o apucă de încheieturi, răsucindu-se în acelaşi timp pe partea cealaltă, pînă cînd, cel puţin, zăcu lîngă ea.

În cele din urmă, printr-o serie de decise mişcări de descîlcire, căci acum Lizzi părea cu totul inertă în mîinile lui, îi aduse din nou pe amîndoi în poziţie şezîndă.

Bebe, balansat pe picioarele lui arcuite şi legănîndu-se uşor odată cu tangajul vasului, cu nările zvîcnind, îi privea cu o expresie de viclenie animală, aducînd în mod cît se poate de stingheritor cu cunoaşterea umană a laturii respingătoare a vieţii. Era limpede că putea să-şi dea seama ce erau pe cale de-a face, că intenţiile lor nu însemnau un secret pentru el, dar că, din cauza straniilor lor contururi şi a sunetelor nepămînteşti pe care le scoteau, era perplex-perplex şi, oarecum dezgustat. Realmente, nu le împărtăşea nicidecum sentimentele.

— Pleacă de-aici, marş, ordonă Herr Rieber, cu un mîrîit atît de profund încît l-ar fi putut scoate chiar Bebe. Dar fiindcă Bebe purta o piele acoperită de păr şi mergea în patru labe, în consecinţă era sacru şi nu

se punea chestiunea de a folosi măsuri mai severe. În această privinţă, Herr Rieber avea un suflet de o sensibilitate aleasă. În copilărie plînsese de-i ieşiseră ochii din cap văzînd cum un cal cade pe-o stradă îngheţată, încurcat în harnaşamente, prizonier al unui camion încărcat cu butoaie de bere. Voise să-l bată, să-l ucidă pe crudul vizitiu care-l lăsase să cadă. Nici o fiinţă nu-l putea întrece pe Herr Rieber în tandreţea arătată faţă de întreaga împărăţie a celor care nu cuvîntă — într-adevăr, şi acum socotea că spînzurătoarea este o pedeapsă prea blîndă pentru oricare persoană care asupreşte pînă şi pe cel mai umil membru al acestei lumi mistice. Cînd, din cele mai inevitabile cerinţe ale disciplinei era forţat să-şi bată propriii lui cîini, de fiecare dată aproape că i se rupea inima. Acum îi vorbi lui Bebe cu cel mai îmbietor ton.

— Pleacă de-acolo, fii cuminte, cuţu-cuţu ! zise el, privind în jur plin de speranţe, pentru a găsi vreun obiect greu, bun de aruncat în intrus.

— Hai, cuţu-cuţu !

Lizzi se porni pe un rîs dezlănţuit, ţinîndu-şi capul între mîini.

— Ha-ha-ha-ha ! făcea ea, cu un glas la fel de subţire ca o sîrmă care zbîrnîie. Bebe se depărtă în tăcere, lipăind uşurel pe labele lui mari, concediat, dar fără să-i pese, şi concentrat asupra intereselor lui. Totuşi, dusese de rîpă ocazia... Pe Herr Rieber nu-l mai îndemna inima să se-apuce iarăşi de asediul lui, deşi poate că ajunsese la un punct mai promiţător, cu o Lizzi oarecum domolită. Se mulţumi să-i ia mîinile într-a lui şi să-i spună consolant :

— Nu, nu, haide, acum, haide !

Ea se adună de pe jos, vorbind fără şir, îi dădu lui Herr Rieber un mic ghiont anemic în piept şi o luă la fugă pe trepte, înaintea lui, fără a mai privi îndărăt. Herr Rieber o urmă, dar mai încet, pipăindu-şi gînditor falca. Nici măcar o clipă nu trebuia să admită că ar avea motiv de descurajare. La urma urmei, nu era decît încă o femeie ca toate celelalte, trebuia *neapărat* să existe o

cale și cu ea, și avea s-o dibuie el. Se gîndi cu oarecare invidie la datina străbună de a le lovi mai întîi în cap, ca preliminariu erotic — firește, nu suficient de tare pentru a le cauza vreo leziune, ci doar o sănătoasă și fermă ciocănitură, pentru a năuci micul spirit de contradicție din ființa lor.

În seara aceea ceva mai devreme, la cină, Herr Professor Hutten — încă lipsit de un apetit cumsecade — se stăpîni cu greu să nu împingă deoparte farfuria încărcată, ridicîndu-se să caute aer proaspăt. Soția lui, însă, mînca de zor și, deși priveliștea aceea era ușor repugnantă pentru el, totuși, nu era un motiv întemeiat pentru a o întrerupe. Ceilalți oaspeți păreau să arate ca de obicei : Doctorul păstrînd o tăcere amabilă, Herr Rieber și Fräulein Lizzi exhalînd prin toți porii odioasa lor atmosferă de intimitate ilicită, Frau Schmitt insignifiantă ca totdeauna ; numai Frau Rittersdorf trăncănea vrute și nevrute în direcția Căpitanului — o femeie frivolă, și ce vanitate nemăsurată la vîrsta ei ! — și chiar dacă Herr Professor Hutten nu avea nici o speranță de a auzi ceva cît de puțin instructiv ori care să-l lumineze, asculta cu speranța deșartă de a fi cumva distras de la jena lui lăuntrică.

Frau Rittersdorf îi remarcă atenția, văzu cum pe fețele celelalte începe să răsară aerul că ar asculta. Fără a scăpa de sub controlul ei atenția Căpitanului Thiele, îndreptă priviri istețe asupra celorlalți comeseni și ridică puțin glasul, să-i includă în cercul celor care în ultimele ceasuri fuseseră amuzați sau sîcîiți, ori și una și alta, de maimuțărelile trupei de zarzuela și de noțiunile lor *outrées* [1] privitoare la eticheta adecvată în ocazii mondene ivite pe bordul vasului — dacă un asemenea cuvînt ar putea fi uzitat, măcar pe de departe, în raport cu astfel de indivizi. Mai presus de toate, era creatura aceea nerușinată căreia îi spuneau Tito, care încercase să-i vîndă nu știu ce fel de bilete pentru vreun soi de pungășie ticluită între ei, cine putea ști ce anume ?

[1] Exagerat, deplasat (în franceză în textul original)

— A, da, izbucni Lizzi, pentru o tombolă ! Am cumpărat un bilet şi m-am descotorosit de ei.

— Trebuia să-mi fi spus mie ! strigă Herr Rieber. Pentru că eu am cumpărat două, pe-al dumitale trebuie să-l dai înapoi.

— Am să-l returnez pe al meu şi am să-mi recapăt banii ! nechează Lizzi, dîndu-şi capul pe spate.

— O, asta ar fi un spectacol demn de văzut, comentă Frau Rittersdorf, să capete cineva îndărăt un pfennig de la banditii ăia, fiindcă ştiu că asta sînt ! Nu, scumpă Fräulein, vei fi dumneata o bună femeie de afaceri, cum ştie oricine, dar vei avea nevoie de şi mai multă abilitate să obţii aşa ceva !

— Dar sînt minunaţi parteneri de dans, nu găseşti, Frau Rittersdorf ? întrebă Herr Rieber, poznaş. Lizzi îl plezni peste mînă, agasată, pentru că intenţionase să arunce ea aluzia aceea.

— Ruşine să-ţi fie, spuse ea, nu eşti prea amabil. Partenerii de dans sînt uneori marfă rară, nu poţi totdeauna să ţi-i alegi, făcînd prea multe nazuri.

Frau Rittersdorf, şocată de această întorsătură a conversaţiei, tocmai cînd era gata să ofere o relatare scînteietoare a acelui incident neobişnuit, ţipă, cu glas strident, dar cu ţinută de doamnă distinsă :

— A, dar există comportări sfruntate atît de total imprevizibile, încît eşti luată prin surprindere, te trezeşti fără apărare, e mai bine să-ţi urmezi instinctul, da, precum şi creşterea primită ! şi să te comporţi ca şi cum nu s-ar întîmpla nimic ieşit din normal, cum aş fi putut să visez asemenea lucru ?

Se trase îndărăt pe scaun şi îşi ţinu şervetul în dreptul buzelor, privind peste el copleşită de deznădejde la Lizzi, al cărei rîs era o prelungă cataractă de veselie care se prăvălea.

— A, dar tocmai la asta se presupune că visează distinsele doamne ! strigă *Herr* Rieber cu încîntare, aplecîndu-se spre masă ca să se facă auzit, peste larma iscată de Lizzi. Ce rău găsiţi în asta, vă rog să-mi spuneţi ?

„Porc de cîine", îl califică în gînd *Frau* Rittersdorf, deruta ei prefăcîndu-se fulgerător într-un delir de tur-

bare. „măcar nu sînt redusă la nenorocirea de a dansa cu tine !“ Își dezveli dinții, rînjind spre el, își înălță sprîncenele și își îngustă ochii.

— Ești sigur că ai fi capabil să știi la ce visează o adevărată doamnă, Herr Rieber ? cercetă ea, primejdios de insinuantă...

Aceste trucuri tactice îl impresionară pe Herr Rieber, care nu numai o dată fusese pleznit peste față de doamne ușor de jignit și, în momentul acela Frau Rittersdorf semăna grozav, la ton și manieră, cu fiecare dintre ele. Indiferent cît de fezandate arătau, un bărbat nu putea fi niciodată prea precaut cu tipul acela decent, constipat. Se dezumflă pe dată, fără condiții.

— Am vrut să fac doar o glumă, nevinovată, *meine Dame* [1], spuse el, cu un respect jalnic.

— Fără îndoială, zise Frau Rittersdorf. răsucind pînă în plăsele cuțitul vocii sale în vanitatea lui rănită. Nu m-am îndoit oîtuși de puțin.

Herr Rieber nu putea să bată complet în retragere, ci se bălăci și se tot bălăci, împotmolit.

— Era o aluzie ocolită la o teorie de-a lui Freud despre, hm !, semnificația viselor...

— Sînt familiarizată cu teoriile lui... zise Frau Rittersdorf, cu glas glacial, și nu văd nici un fel de legătură între ele și subiectul nostru actual !

Herr Rieber se rezemă de spătar, bosumflat, și începu să-și încarce furculița, posac. Frau Rittersdorf își întoarse fața spre Căpitan, arborînd cel mai scînteietor zîmbet al ei, plină de încredere după pedepsirea plenară aplicată acelui ins prezumptios, Freud, nu zău ! și zise :

— Îi luăm cu toții prea ușor pe acești spanioli și, în realitate, după cum putem vedea foarte bine, n-avem încotro și trebuie să îndurăm prezența lor pînă la Vigo, cred. Spuneți-mi, însă, cum se face că asemenea oameni ajung să călătorească la clasa întîia, pe un vas german respectabil ? Te trezești implicat în situații nemaiauzite, născocite de ei...

[1] Doamna mea

Căpitanului nu-i plăcea să-şi audă vasul etichetat „respectabil“, pe un ton implicînd că era cam departe de-aşa ceva ; nu-i plăcea să audă cum este criticată calitatea listei pasagerilor lui, deşi în particular nu-l respecta pe nici unul, afară de La Condesa, iar ea se transforma într-o gravă dezamăgire, într-un fel personal. Bărbia îi zvîcni înainte, cu un gest iritabil, şi vorbi cît mai fără mănuşi posibil :

— Guvernul mexican le-a plătit transportul. Fără îndoială că merita cheltuiala asta, să se descotorosească de ei.

— Nu încape nici o îndoială, aprobă cu veselie Frau Rittersdorf, şi ce uşurare va fi să-i vedem cum coboară într-adevăr pe uscat la Vigo, iar noi, restul călătorilor, mergem mai departe în linişte şi siguranţă... fiindcă, domnule Căpitan, cred că indivizii aceştia sînt nişte criminali periculoşi. Sînt oameni răi, din soiul celor care au nevoie să fie controlaţi de poliţie, sînt capabili de orice.

Lizzi slobozi instantaneu o săgeată otrăvită, din loialitate faţă de Herr Rieber.

— Chiar şi să danseze cu dumneata ?

O uşoară undă de uimire şocată pluti în jurul mesei, pînă şi doctorul Schumann păru surprins de acest atac nesăbuit. Căpitanul interveni pe dată, cum era dreptul şi datoria lui, şi dădu lovitura decisivă. Îi hărăzi lui Frau Rittersdorf, rămasă cu gura căscată, o scăpărare de oţel, ţîşnită din colţul ochilor, şi rosti :

— Scumpă doamnă, nu cumva îi măguleşti ? Pentru a fi rău cu adevărat este nevoie de o anumită tărie de caracter şi aceşti inşi îmi par mai degrabă nişte mici oameni ordinari, născuţi din pleavă, nici nu merită a fi pomeniţi. Vasul meu, ca oricare altul, transportă pasageri de toate categoriile. Eu personal sînt investit cu toată puterea disciplinară. Vă rog, pot să vă cer acest lucru ? Îngăduie-mi să judec singur cît de periculoşi sînt.

Micuţa Frau Schmitt nu se putu opri să nu remarce, cu oarecare blajină licărire de satisfăcut simţ al dreptăţii, că venise rîndul lui Frau Rittersdorf de a rămîne stană de piatră, gata să izbucnească în lacrimi, roşind

într-o nuanţă deschisă, strălucitoare, care-i stătea bine, de la marginea pletelor pînă în adîncurile frunţii sale expuse cu modestie. Şi totuşi, chiar în timp ce ea o observa, Frau Rittersdorf îşi îndreptă spinarea cu mare demnitate, îşi înălţă bărbia şi îi măsură cu semeţie pe ceilalţi, apoi îşi văzu mai departe de cina ei şi mîncă într-o tăcere manierată (singurul semn al eşecului suferit fiind faptul că roşeaţa pierise şi o lăsase pală ca un viţeluş nou-născut). Tăcerea începu să-l apese chiar şi pe Herr Professor Hutten, căruia îi provocau o suferinţă paralizată banalităţile de orice fel, mai cu seamă exprimarea pripită şi dezechilibrată a unor idei prost înţelese.

Prinse o frîntură de text din plutitoarea învălmăşeală de cuvinte, „criminali“ — răi — capabili de orice, şi i se adresă Căpitanului cu acea blajină deferenţă şi moderaţie care masca sentimentul lui de a avea deplină dreptate, atitudine totdeauna alinătoare pentru Căpitan, deoarece nu era silit să asculte, să se prefacă a-i da replica Profesorului, acesta nefiind interesat să discute, ci să-şi rostească gîndurile cu glas tare, în compania altora. În calitatea lui de conferenţiar, Profesorul învăţase de multă vreme că un public tăcut este totdeauna şi unul atent.

— Întregi sisteme filosofice sînt bazate pe premisa totalei depravări a omenirii, începu el, punîndu-şi în faţa pieptului vîrfurile împreunate ale degetelor, răsfirîndu-le şi aplatizîndu-le din cînd în cînd, apoi lipindu-şi vîrfurile unghiilor.

— ... nu-i nevoie să le numesc, poate !

Îşi plimbă privirea prin jur, gîndindu-se că ar fi un lucru absolut inutil.

— Şi trebuie să spun că unele minţi foarte superioare ne-au înfăţişat o seamă de argumentări foarte strîns împletite, în favoarea acestei teze. Este, de asemenea, incontestabil că ele pot indica, pe calea unei puternice ilustrări, aspecte ale simplului comportament uman doveditoare că natura umană este integralmente şi iremediabil rea... Totuşi, totuşi — zise el — în pofida unei mărturii stringente tinzînd spre concluzia contrară, adică, mai bine zis, a unor manifestări pe care mintea nefilozofică (sau minţi în mod insuficient susţinute de o te-

meinică pregătire religioasă) ar putea fi îndemnate a le privi drept o mărturie venită în slujba ipotezei contrare, nu mă pot împiedica să am credința de nezdruncinat, numiți asta *sancta simplicitas* [1], dacă trebuie s-o faceți — și își îndesă în obraz bărbia, legănîndu-și cu umilință vîrfurile împletite ale degetelor — de nezdruncinat în bunătatea fundamentală a naturii umane ca principiu. Ați putea numi asta intenția Domnului iradiind în carne. Oamenii care făptuiesc răul, care sînt prin natura lor inclinați spre rău, urmărind cu dinadinsul răul, suferă de vreo afecțiune, sînt anormali, sînt pervertiți, abătuți de la Planul Divin, cu toate că nu înseamnă cîtuși de puțin, în mod necesar, că nu ar putea fi și ei izbăviți pînă la unul, la timpul cuvenit, dorit de Domnul...

Frau Schmitt îi surprinse pe toți cînd spuse cu oarecare fermitate :

— Numai dacă se căiesc și cer iertarea Domnului ! Oricare catolic știe că nici un om nu-și poate pierde sufletul, decît dacă abuzează de îndurarea Domnului, sau dacă o tăgăduiește.

Își pierdu curajul, sub șocul frazei lui Herr Professor Hutten, care o întrerupse.

— Asta nu este exact tema luată în considerație, scumpă Frau Schmitt, zise el, cu o amabilitate cumplită. Eram pe punctul de a spune că, dacă oamenii săvîrșesc răul din ignoranță, nu trebuie să fie condamnați. Asta se produce din pricină că educația lor a fost neglijată, nu au fost supuși unor bune înrîuriri în tinerețea lor, în asemenea cazuri deseori este suficient să le arăți binele, adevărul, frumosul, într-un cuvînt, ceea ce este *Drept*, pentru ca ei să-l îmbrățișeze cu ardoare.

„Adevărul este uneori hidos și crud, se gîndi Frau Schmitt. Adevărul este că soțul meu zace în sicriul din cală, iar eu sînt o văduvă care se duce acasă, unde n-o așteaptă nimic, și am căutat să fiu bună și să-l iubesc pe Dumnezeu, și ce mi-a adus asta ?“

Căci era susceptibilă de a se pierde în astfel de confuzii, dacă se afla prea multă vreme departe de duhovnicul și consilierul ei spiritual. Nu mai spuse nimic, ci

[1] Sfîntă simplitate — în latină în text.

doar se gîndi cu tristeţe că nu s-ar cuveni să fie expusă doctrinelor luterane. Nu că ar fi dus-o în ispită, nu, nu, doar că o făcea nefericită gîndul că atît de mulţi oameni, oameni cu adevărat buni la suflet, ca Profesorul, apucau pe astfel de căi retăcite. Deşi ştia două limbi, niciodată nu-i fuseseră foarte clare înţelesurile cuvintelor. Adevărul era ceva ce se întîmplase, iar un fapt era ceva care exista.

— În experienţa mea, continuă Profesorul, acum dispunînd de o excelentă sănătate şi dispoziţie, s-au întîmplat foarte puţine lucruri menite a-mi tulbura încrederea, întemeiată ferm pe dogmele credinţei însuşite din copilărie, în absoluta bunăvoinţă a lui Dumnezeu...

„Asta nu-i un crez luteran, totuşi, se gîndi Căpitanul, încruntîndu-se. Sînt la fel de bun luteran ca şi el, şi pînă şi eu ştiu mai multe în privinţa asta. Căci auzise, în ciuda tuturor eforturilor de care era capabil.

— În general, continuă Profesorul, am descoperit că pînă şi de cel mai neluminat şi îndărătnic om te poţi apropia, îl poţi convinge, poţi cîştiga adeziunea lui la simţirea justă şi la conduita ireproşabilă, doar dacă mai întîi îi demonstrezi intenţia ta de a-l trata în mod onorabil, pînă în cele mai mici amănunte. Cît despre copii, urmă el, şi mintea i se înaripa de gîndurile plăcute care-i inundau creierul, alungînd relele imaginare, pe cînd faţa lui lată radia de harul virtuţilor proslăvite, răspund în modul cel mai remarcabil mîinii stăruitoare, punctului de vedere neclintit, metodelor ferme, dar rezonabile, folosite de profesori devotaţi, care cu toate acestea pot, cînd le-o cere disciplina, să mînuiască fără milă varga, căci adevărata justiţie este aspră şi trebuie să fie împărţită cu asprime. Pînă la urmă, procedăm mai cuminte cînd lăsăm îndurarea pe seama Domnului, singurul care este deajuns de puternic şi înţelept spre a o folosi cu dreptate. Totuşi, mai zic că zi de zi, da, chiar ceas de ceas, clipă de clipă, trebuie să ne călăuzim în micile noastre însărcinări păşind pe poteca anevoioasă a virtuţii şi învăţăturii.

Frau Hutten îşi turti mîinile de marginea mesei, de ambele laturi ale farfuriei şi îşi încovoie uşor de tot degetele. Figurile pe care le făcea soţul ei cu mîinile, în

timp ce vorbea, o călcau pe nervi, totdeauna avuseseră acest dar. Fiecare comesean arăta de parcă ar fi ascultat o predică, una plicticoasă. Iarăși era ucigător de pisălog, îl simțea ca oțetul în vine. Într-o singură vastă mișcare, înecînd totul, își aminti de toți anii scurși în care stătuse ea — literalmente, făcînd pavăză din trup — între soțul ei și partea spinoasă, mohorîtă, meschină, sordidă, trudnică a vieții, pe care el pur și simplu n-o putea îndura. Toate acele detalii stupide, tot șirul nesfîrșit al comisioanelor, tot acel îndelungat război purtat cu șmecheriile și înșelătoriile și neglijențele celor neoneşti, nescrupuloși, trîndavi și insolenți, ignoranții, înapoiații, oamenii lacomi, din care părea că ar fi alcătuită întreaga clasă muncitoare, din cap pînă-n picioare. Ea avusese de-a face cu toți aceștia, cu defilarea fără capăt a unor inși care străbătuseră zilele vieții sale, fără ca o singură dată să-l deranjeze pe soțul ei, ori să-i ceară ajutorul. Superioritatea minții lui. importanța profesiei lui, cereau ca energiile și demnitatea să-i fie cruțate pentru țelurile mai înalte ale vieții și, astfel, ea le cruțase. Nimeni nu-l văzuse vreodată pe profesor cărînd măcar și cel mai mic pachet, nici măcar o carte, în drumul spre și de la școală. Ea căra totul, cărțile lui, pachetele ambalate în hîrtie, valizele, sacoșele. ba încă împingea un cărucior pentru tîrguieli, ca un landou pentru copil. Făcuse acest lucru cu mîndrie și dragoste, pentru că toată lumea care o vedea știa că soțul ei era un distins profesor, iar ea o bună soție devotată, care făcea totul cu punct și virgulă. „Soția germană ideală“, o botezaseră persoane cărora avea motiv să le acorde încrederea și respectul ei.

Cu toate acestea, i se pretinsese și mai mult. De nu știu cîte ori îi fuseseră aduși și predați, pentru disciplinarea finală, cei mai insuportabili dintre tinerii elevi, nedemni de încredere, căpățînoși, mai răzvrătiți decît le îngăduia vîrsta și chiar puterea lor, după cum fusese capabilă să le dovedească Frau Hutten, nu numai o dată.

Era pentru ea o mîndrie și osteneală să-și aducă aminte, în pofida resentimentului stîrnit de sarcinile acelea suplimentare, cum, odată încredințat mîinilor sale un rebel, era capabil să-i deștepte, mai curînd sau mai tîrziu, con-

vingerea deplină că osînda lui urma să fie aplicată fără drept de apel, neobosit, şi sporindu-şi zilnic intensitatea, pînă cînd, în cele din urmă — nu conta cînd, asta era treaba lui ! — ajungea la o supunere de bunăvoie, completă şi chiar plină de rîvnă. Niciodată nu dăduse greş în îmblînzirea pînă şi a celor mai recalcitrante spirite, şi ştia bine că nici unul din cei iniţiaţi în metodele sale nu-şi mai pusese vreodată ochii pe ea fără să fie scuturat de un fior. De ce i se ceruse sacrificiul acela ?

Ea, care-i ceruse Domnului doar copii din carnea ei, pe care să-i iubească şi să-i crească mari cu tandreţe, ca nişte păsărele într-un cuib ? Ea, care niciodată nu ar fi bătut sau flămînzit sau terorizat cu ameninţări un vlăstar de-al ei, la fel cum nu ar fi putut pune mîna cu neomenie pe bietul ei Bebe ! Pînă şi cînd fusese un căţeluş, îl dresase ca pe-un înger, neavînd nevoie de nimic altceva decît de cîteva cuvinte simple şi intonaţii blînde, o atingere a degetelor, o bucăţică de biscuit, pentru a-l călăuzi în direcţia bună. Aşa ar fi fost şi copiii ei, iubitori, inteligenţi, ascultători — de ce nu ? Ţinînd seama de caracterul ei şi de cel al soţului, de ce să nu fi fost copiii ei pilde nobile pentru ceilalţi ?

Ştia că soţul ei era un sfînt, prea bun pentru lumea noastră pămînteană, şi-l iubea pentru acest lucru. Măcar dacă oamenii aceia stupizi ar fi putut să dea ascultare cuvîntului lui, atunci ar fi auzit ceva rostit pentru binele lor. A, bine, chiar dacă, din vina ei, răzbătea cînd şi cînd pînă la el vreo măruntă asperitate, nu învinuia pe nimeni, cu atît mai puţin pe ea, şi nicicînd nu mai amintea nimic despre împrejurarea cu pricina. Ba chiar, şi suvenirul era atît de duios încît aproape că-i dădură lacrimile, părea a crede cu deplină sinceritate că nici nu avuseseră vreo ceartă. Ea îl încuraja în această direcţie. Dacă uitase de primii cinci ani petrecuţi împreună, cu atît mai bine, n-avea decît să uite.

Cît despre ea, nu putea să-i uite niciodată, fiindcă lecţiile fără număr primite atunci îi intraseră în sînge şi-n măduva oaselor, şi o schimbaseră în aşa măsură, încît aproape că nu se mai recunoştea singură. Acum îşi amintea ca prin ceaţă de lecţiile acelea dure, şi pierise acea furie tainică împotriva mirelui ei, pe care pînă şi

în cele mai fierbinți momente de revoltă știa s-o ia drept ce era — trădare față de jurămîntul marital depus. Știa prea bine că pe umerii femeii apasă întreaga greutate strivitoare a răspunderii pentru fericirea în căsnicie. Cîteodată acest lucru îi păruse a fi doar încă o povară insuportabilă care cădea în lotul soțiilor. În alte momente, scurte și încîntătoare, cum erau cununiile, zilele de naștere, aniversările prietenilor, Crăciunul, Paștele, sau chiar și simple zile cu vreme frumoasă, de sănătate desăvîrșită, sau aducînd vești bune ; la o adică, ori de cîte ori fața soțului ei scînteia de mulțumire și bucurie domestică simțea cum însuși sufletul ei prinde aripi. Statornicia îi reînvia, înflorea, creștea puternică, credința ei aproape că o putea egala pe aceea a soțului ei, care era neabătut, chiar sever, în doctrina lui privitoare la mariajul perfect. El nu admisese niciodată că existase vreo umbră sau o scădere, ci totdeauna vorbise, și o învățase și pe ea să vorbească, despre trecutul lor comun și viața lor cotidiană ca despre un șir neîntrerupt de ani luminați de o nesecată, mincinoasă tandrețe.

Frau Hutten avu o tresăltare lăuntrică, de parcă ar fi fost lovită de trăznet. Mincinoasă ? Pentru numele lui Dumnezeu, dar unde-i rătăciseră gîndurile ? Își roti privirea în jur, furnicînd toată sub impresia răului, copleșită de senzația de neajutorare cunoscută prea adesea, nu numai în somn, ci și în momente de prea mare trezie ca acesta, spaima că gîndurile ei fuseseră dezvăluite în goliciunea lor deformată, în puerila lor mîrșăvie, și că trebuia să le urmeze o nenorocire publică, propria ei nenorocire și a soțului său odată cu ea, căci de cîte ori nu-i repetase el, nu-i atrăsese el atenția să țină minte că orice act discreditabil comis de o soție, pînă și cea mai neînsemnată indiscreție, avea ca ecou discreditarea soțului ei, denunțat astfel drept un bărbat incapabil de a ține frînele propriei lui gospodării. „Ești răspunzătoare față de mine, scumpa mea“, obișnuia el să-i predice, în acele zile de la începutul conviețuirii lor, cînd ea dădea semne de copilărească rebeliune împotriva lui. „Doar dacă, bine-nțeles, în vreo situație inimaginabilă nu te-ai

putea afla în conflict cu legea însăși. Dar eu sînt răspunzător în fața Domnului pentru soarta ta, la fel ca pentru mine însumi și, în multe detalii, în fața legii laice de asemenea, întrucît este întemeiată pe decrete divine ! A ! scumpa mea copilă", spunea el într-una pe timpurile acelea îndepărtate, cu tandrețe, și glasul începea să i se îngroașe și să oscileze, mîinile să-i tremure. „Cît de important este pentru tine să accepți viața așa cum este cu adevărat, să o înțelegi, cu ajutorul meu și cu dragostea mea", spunea el, îmboldit de un talaz de simțire care îi făcea praf și îi purta pe amîndoi pe creasta lui. Și unde se încheiau oare, totdeauna, acele mici scene, acele omilii veșnic neterminate ? În pat, totdeauna în pat, contopindu-i într-o singură ființă, în lungi ceasuri de dragoste atît de delicioase și nerușinate încît simțea că sînt un păcat, nu aduceau nicidecum cu mariajul. Nu îndrăznise niciodată să-i mărturisească această senzație soțului ei, care în viața comună desfășurată la lumina zilei nu menționa nicicînd viața de vis a nopților lor, de parcă ziua ar fi fost preschimbați în persoane diferite, sau a face dragoste ar fi fost un secret pe care trebuiau să-l păstreze chiar și unul față de altul...

Frau Hutten începu să roșească toată, dar nu de rușine, ci încercînd o senzație de culpă, de căință. Vai, cum de putuse, măcar pentru o fărîmă de timp, să se gîndească la cuvîntul „minciună" ? Cît de bine știa ea — cum de uitase ! — că tandrețea aceea înfriguratră, oblăduitoare, acea premeditată alungare a tuturor scăderilor și sentimentelor firii omenești, acea strădanie spre desăvîrșire era adevărata împlinire, unica împlinire dobîndită împreună, era copilul lor, acel copil plămădit din pură bunătate, la care visase ? Cu un gest rotunjit, duios, își ridică mîinile de pe masă, își acoperi fața și le puse iarăși la loc, lîngă farfuria ei.

— Te doare capul, scumpa mea ? o întrebă soțul, întrerupîndu-se, fiindcă tot mai perora.

— O, nu, zise ea, te rog să nu fii îngrijorat. Mă simt perfect de bine.

El se întoarse iar, de astădată spre Doctorul Schumann.

— Problema binelui şi a răului este, prin definiţie, insolubilă. Există ele realmente altfel decît nişte concepte prezente în mintea umană ? Chiar dacă aşa e, cum şi de ce au fost generate ? Pe plan filozofic, această întrebare nu-şi poate găsi răspunsul. O pun pur şi simplu de dragul argumentării.

— Pentru mine nu reprezintă o chestiune de filozofie, zise doctorul Schumann, şi chiar de-ar fi, eu nu sînt filozof. Mă bizui pe învăţăturile Bisericii şi regret că nu pot dezbate tema. Eu sînt un biet păcătos, zise, bine dispus şi cu glas sec, care în fiecare zi necesită ajutorul proniei. Sînt de acord cu Căpitanul, ai nevoie de un caracter puternic ca să fii într-adevăr rău. Mai toţi oamenii sîntem prea indolenţi, facem lucrurile în mod laş, nu din toată inima, spre norocul nostru, presupun. Complicitatea noastră cu forţele răului este doar negativă, o consimţire prin reprezentare ai putea spune. Presupun că în adîncul inimilor noastre simpatizăm cu criminalul, deoarece el comite efectiv faptele pe care noi ne mărginim să visăm că le comitem ! Închipuiţi-vă ce-ar ieşi dacă neamul omenesc ar fi realmente împărţit în îngeri rînduiţi pentru bătălie şi diavoli invadatori, nu, lucrurile stau deajuns de rău şi aşa, zise el, punîndu-şi cruciş cuţitul şi furculiţa, cînd nouă zecimi dintre noi sîntem pe jumătate adormiţi şi refuzăm să fim deşteptaţi.

Pusese o uşoară surdină glasului, tonul lui căpătase o nuanţă de scuză pe măsură ce se auzea singur cum se lungeşte şi se întinde şi tot întinde la vorbă, ca vocea Profesorului. Îşi bău în tăcere vinul rămas în pahar.

Frau Hutten nu-şi ascultase anume soţul, căci îi ştia pe de rost cuvîntările, dar ani de zile meditase asupra teoriilor debitate de el cu privire la natura umană, aflate la o depărtare atît de incomensurabilă, situate infinit mai presus şi dincolo de realitate, încît niciodată nu cutezase să-i sugereze concluziile personale asupra subiectului, la care ajunsese după bătălia zilnică purtată o viaţă întreagă împotriva răului întrupat în straiele lui de lucru.

Rosti cu glas tare, uluită să-şi audă glasul.

— Eu ştiu prea bine că există numeroşi oameni răi pe lumea aceasta, sînt cu mult mai mulţi răi decît buni,

pînă și decît cei buni și leneși. Răi prin fire, prin alegere, din pricina celei mai profunde înclinații, răi cu desăvîrșire. Noi încurajăm acești monștri, avînd o purtare caritabilă față de ei, găsindu-le scuze, sau din pricina simplei indolențe, cum spune Doctorul Schumann. Sîntem prea indiferenți să ne sinchisim, cîtă vreme nu ne vatămă pe *noi*. Și uneori, chiar dacă ne *vatămă* efectiv pe noi. Lor nu le pasă nici cît negru sub unghie că avem scrupulul de a-i trata frumos și echitabil, nu, ei rîd pe înfundate de atitudinea noastră, ne numesc netoți și își văd mai departe de pungășii, înșelîndu-ne mai mult, deoarece cred că sîntem prea nerozi să ne dăm seama ce ne fac ! Iar noi nu-i pedepsim după cum merită, fiindcă ne-am pierdut simțul justiției, și spunem : „Dacă băgăm la închisoare un hoț, sau trimitem la moarte un ucigaș, sîntem la fel de criminali ca și ei !“ Vai ! ce nedreptate comitem față de oameni nevinovați și de ce neonestitate sentimentală ne facem vinovați, și ar trebui să ne rușinăm de asta. Sau ne vedem de drum orbește, zicînd : „Dacă ne comportăm corect cu ei, pînă la urmă se vor comporta și ei corect cu noi !“ Asta este una din marile minciuni ale vieții. Am descoperit că asta îi face și mai cutezători, pentru că ne disprețuiesc, în loc să se teamă de noi, cum s-ar cuveni. Ne cred niște lași, și au dreptate. Cel puțin, sîntem păcăliți și meritățm ceea ce căpătăm de la ei...

Ajunsă la acest punct, glasul i se stinse încet, scufundîndu-se în disperare și în ceva aducînd a prostrație, auzindu-se cu o înfiorătoare claritate în tăcerea vîscoasă din jur. Ceilalți își potriveau gînditori farfuriile și se jucau cu șervetele. Cina se sfîrșise, erau gata să părăsească masa și așteptau ca ea să termine ce-avea de spus. Soțul ei stătea ca o siluetă modelată în nisip, fața lui arătînd ca aceea a unui om puternic, inocent, care privește într-o groapă mișunînd de cobre. După ce-i întrezări fugar chipul, ea nu mai îndrăzni să privească deasupra mîinilor soțului, împreunate cuminte peste stomac. Se gîndi : „Acum i-am distrus viața“, și nu-i trecu prin cap, pînă tîrziu, ce rău ar fi putut să facă existenței sale personale, care depindea integral de bunăstarea soțului ei. Îl jignise nici măcar din nesocotință, doar din nebăgare de seamă, fusese atît de pornită să-și expună

opiniile proprii, încît nu-i mai păsa de nimic altceva, împotriva convingerii principale a soţului ei, în care îşi găseau o temelie solidă toate celelalte aspecte ale căsniciei lor, că datoria de căpătîi a unei soţii era aceea de a fi în deplin acord cu soţul ei în orice împrejurări, indiferent de chestiunea abordată, de la cea mai importantă pînă la cea mai măruntă. În mod cu totul deosebit, cea mai uşoară nuanţă de dezacord exprimată în public constituia un act cît se poate de neloial. Nu era nevoie ca ea să se grăbească a-l sprijini concret, asta ar fi dat purtării sale un aer de constrîngere. Nu, rolul rezervat ei era acela amabil al tăcerii care acordă consimţămîntul. În orice caz, niciodată nu ar fi contat opiniile ei. Lucrul însemnat era constanţa sa incontestabilă faţă de soţul ei, care adesea putea fi arătată cu atît mai elocvent fără cuvinte.

Frau Hutten expiră o imensă cantitate de aer, ca ultima suflare a unei persoane muribunde, ţîşnită drept din adîncul fiinţei sale. Apoi, cu determinare, înfruntă ispăşirea care avea să o aştepte o viaţă întreagă şi sufletul ei păru a-şi lua zborul într-un ţinut aflat dincolo de hotarele suferinţei, ca şi cum ar fi scăpat de durerile provocate de pedeapsă consimţind să le îndure.

— Sînt de acord cu dumneata, zise mica Frau Schmitt, pe neaşteptate, nu trebuie să-i încurajăm pe oameni să se poarte urît cu noi. Dacă-i lăsăm să ne calce în picioare, e vina noastră...

— Vai, dar n-am spus asta !

— Atunci, ce *anume* ai spus ? întrebă Frau Schmitt, descumpănită.

La auzul acestei fraze Herr Hutten înalţă capul, întinzînd mîna după braţul soţiei, şi Frau Hutten se ridică, bucuroasă că este salvată de o discuţie stupidă cu altă femeie. Pentru soţul ei era o profesiune de credinţă ideea că toate asocierile dintre femei, pînă şi cele cu caracterul cel mai întîmplător şi trecător, erau nefireşti, morbide prin însăşi natura lor, răsadniţe ale complicităţii împotriva bărbaţilor, ducînd la dezbinări între soţ şi soţie. Femeile măritate îşi „comparau însemnările" privitoare la practicile şi cusururile maritale ale soţilor lor şi dădeau sfaturi proaste tinerelor. Loialitatea unei femei nu trebuia,

nu putea, nicicînd, sub nici un chip, să se manifeste față de propriul ei sex, ci față de bărbații ei. — era îndatorată tatălui, fratelui, fiului, în fine, mai presus și mai-nainte de orice, soțului său. Femeile n-au nici un pic de înțelegere pentru adevărata prietenie, în sensul ei elevat și nobil, așa cum există în chip atît de natural între bărbați. Ele sînt incapabile de așa ceva, sînt rivale înnăscute și nu se pot încrede una în alta. Într-o relație dintre femei există totdeauna ceva viciat, isteric. Și ele nu pot fi nici admise în marea societate ermetic masculină, căci n-au considerație față de Adevăr, nici față de riturile consfințite... A, de cîte ori nu-l auzise Frau Hutten pe soțul ei expunînd aceste doctrine în fața unei companii mixte, chiar între pereții salonului ei, pe cînd ea stătea tăcută, cum fusese instruită, dar răscolită de un protest aproape fără cuvinte : „Dar sînt atîtea lucruri despre noi pe care el nu le cunoaște ! Asta nu este tot ce se poate spune despre acest subiect...“ gîndea neajutorat, nearticulat și în mod straniu — asta *era* straniu nu putea niciodată să-și explice motivul — cu spaimă, însingurată. Totuși, alte femei păreau că sînt de acord cu dogma, ori că i se supun, și majoritatea bărbaților cunoscuți de ea vorbeau la fel, și citise același lucru, mai mult sau mai puțin, într-o sumedenie de cărți scrise de autori respectați. Părintele ei spusese același lucru și la fel se pronunțaseră cîțiva propovăduitori ai Scripturii. Pînă la urmă, fusese nevoită să accepte faptul că judecata aceea amară nu era decît altul din șirul marilor adevăruri pe care ea, din născare, era inaptă să le cuprindă cu mintea.

Salutară din cap, după cuviință, și fugiră...

— Nu așa de repede, te rog, zise ea, pe scări, răsuflînd greu și șchiopătînd. Soțul încetini imediat pasul.

— Ah ! spuse ea cu gratitudine, apoi se grăbi să vorbească, mai înainte de a se putea lăți între ei tăcerea încărcată de primejdie. Scumpule, nu-mi pot da seama de ce oare am vorbit astfel !

Tonul Profesorului era la fel de măsurat ca și pasul lui.

— Cruță-ți respirația pentru trepte, scumpa mea, zise el, cu răceală. Cînd o soție își contrazice soțul, un

răstimp deajuns de îndelungat, în public și de față cu străinii, abordînd un subiect căruia el i-a închinat oarecare gîndire și de care ea nu are habar, pot să-ți reamintesc că, dacă nu este capabilă să-și dea seama despre ce vorbește, ar fi putut proceda mai cuminte păstrînd tăcerea ?

— O, Doamne, o, Doamne ! strigă Frau Hutten prăbușindu-se într-o bălmăjeală morală, în fața cumplitelor capcane ale vieții, viața ei, care era ca un mers prin beznă, cu sîrme întinse de-a curmezișul potecii. O, Doamne, nu eram convinsă de ce spun !

Herr Professor se opri aproape subit, apoi întinse iar pasul, cu bruschețe.

— Nu erai convinsă ? întrebă el, înmărmurit. Așadar, nu făceai altceva decît să conversezi cu frivolitate ? Ca o femeie ? Cînd spui asemenea lucruri, este impardonabil să nu le gîndești cu adevărat. Doar o sinceritate greșită poate scuza asemenea zăpăceală ! Atunci, ce urmează să înțeleg ? Că ai dorit, pur și simplu, din motive personale, să-ți faci de ocară soțul ? Cîtă neloialitate !

— O, Doamne, nu !

— Neloialitate față de ideile mele, zise soțul, reluîndu-și tonul rezonabil, după scurta lui explozie de justificată mînie, față de ansamblul minții mele, umila mea carieră de studios, de întregul sens lăuntric al vieții mele, pe care am încredințat-o atît de prostește mîinilor tale, atît, și nimic mai mult ai vrut, o asigură el, cu o înspăimîntătoare gentilețe, nimic, absolut nimic altceva !

Se aflau în coridorul care ducea la cabina lor, și amîndoi văzură imediat că ușa era dată de perete. Fiecare simți șocul care trecea prin corpul celuilalt. Profesorul își reveni primul...

— Cum de-ai putut face una ca asta ? își întrebă soția, păstrînd încă tonul rezonabil care aproape că o năuci, cînd nu era nici urmă de logică în spusele lui.

— Nu eu am făcut asta, zise ea, și-i dădură lacrimile, de ce, totdeauna, eu trebuie să fiu vinovată de orice se întîmplă ?

— Nu e ceasul potrivit pentru autocompătimire, zise Profesorul, ai ieșit după mine și ai închis ușa, sau

măcar așa am presupus. Îmi amintesc că ai avut mîna pe clanță.

— Nu, nu pot suporta asta, îi spuse ea, cu glas tremurător, cînd oare, în viața ta, ai ieșit înaintea mea pe-o ușă ? Știi bine că îmi ții ușa și o închizi după noi.

La această remarcă, Herr Professor stătu și cercetă fața soției sale, de parcă n-ar mai fi văzut-o niciodată pînă atunci și ar fi fost gata să-i devină antipatică la prima vedere.

— Fac eu asta ? întrebă sarcastic. Ești sigură că totdeauna am fost așa de curtenitor cu tine ?

— Da, zise ea, ai fost totdeauna.

Îi întîmpină privirea, vădindu-se de o dîrzenie desăvîrșită. Profesorul fu oarecum zdruncinat în nu știu ce fel diavolesc, îl încolțise, fiindcă, bineînțeles, totdeauna păzea cu strășnicie legile politeței față de ea. Obiceiul devenise o a doua natură și nu-și mai amintea exact acțiunile lui. Neîndoielnic însă că el îi ținuse ușa și...

— Hoți, poate, spuse el, în timp ce intrau, și se prefăcu că examinează broasca. Soția lui se apleca ușor peste umărul lui, aruncînd căutături iscoditoare în fiecare ungher, cu pleoapele încrețite.

— Nu e aici, constată ea, cu un mic glas pueril, odorul meu, s-a dus... A ieșit la hoinăreală de capul lui, pentru că tu ai lăsat ușa deschisă !

— Îți interzic să spui asta ! aproape că țipă el.

— ... e pierdut și ne caută. Se întreabă de ce l-am părăsit. Cineva are să-l bată ori are să-l izbească cu piciorul, dacă nimerește în vreun loc unde nu s-ar cuveni să intre. Vai, haide să ne întoarcem iute și să-l găsim, vai, de ce nu te-ai putut gîndi la Bebe cînd ai lăsat ușa deschisă ? El e ca un copil, vrea să meargă pretutindeni cu noi... Vai, cum de-ai putut ?

— Tot nu gîndești, asta e clar, zise Herr Professor venindu-și în fire, cu o înălțare zdravănă din umeri și ridicînd brusc mîna dreaptă în sus și în afară. Vino, haide să căutăm animalul înainte de a-ți ieși complet din sărite. Nu ți-a dat prin cap că acest lucru ar putea fi legat de spargerea ușii și efracție, obiectul poate să fi fost furtul, unde îți sînt colierul de granate și cerceii cu diamante de la bunica ta ?

— Depozitate la comisarul de bord, răspunse Frau Hutten, şi acum lacrimile îi şiroiau slobod pe obraji. Te rog, vrei să mergi să-l găsim ?

Profesorul, cu mîna pe clanţă, se dădu în lături s-o lase să treacă, şi trase uşa în urma lui, închizînd-o perfect.

— Nu poţi să vezi, scumpa mea, cîtă securitate prezintă felul cum o închid eu ?

— De data asta, răspunse ea, implacabilă.

Nu era prima oară cînd Profesorul zăbovea, cu caldă simpatie, asupra zicalelor lăsate de înţelepciunea străbunilor cu privire la femei : nu erau decît nişte copii ceva mai mari şi, din cînd în cînd, aveau nevoie să mai simtă gustul nuielii, ca să le pui la locul lor. Într-o tăcere care-i rodea, braţ la braţ, o porniră la drum, păşind în sus şi-n jos pe coridoarele punţilor inferioare, întrebînd pe fiecare, pasageri, marinari, ofiţeri, stevarzi, dacă vreunul din ei nu le văzuse cîinele. „Desigur că vă amintiţi de el ? Un buldog alb, singurul cîine de pe vas.“ Mai mulţi inşi pretindeau că-şi amintesc de el, dar nici unul nu-l zărise în seara aceea. Făcură cale întoarsă şi urcară încă o dată sus. Frau Hutten simţea cum umărul soţului său de ridică şi cotul lui ieşit în afară îi dădea un uşor ghiont nerăbdător, ca şi cum greutatea ei i-ar fi fost o povară. Fu atît de înspăimîntată încît aproape că dădu drumul braţului, şi pe urmă nu îndrăzni, de teamă ca el să nu-i ia drept resentiment răbufnirea de simţire rănită. Această nouă teamă o îndemnă să se agaţe strîns de el, ştiind, la punctul la care ajunseseră lucrurile, că orice ar mai face ea, ori l-ar lăsa nefăcut, n-ar izbuti decît să-l ofenseze şi mai rău.

Valsurile oferite de orchestră după cină unduiau viguros la babord, avînd un ritm regulat ca bătaia unui ceasornic, plutind în vînt, amestecate cu curentul pribeag dintr-un repertoriu mai sălbatic, venit din acordeoanele de dedesubt, unde oamenii de la clasa a treia dansau în cercuri largi, bătînd din palme, trosnind din degete, pocnind din călcîie, ţăcănind din castaniete şi strigînd : *Olé !*

în vreme ce femeile și copiii priveau nemișcați și înghesuiți în pînza de umbre.

— Vai, papa, zise Elsa, rugător. Nu vreau să dansez... mereu aceleași valsuri vechi.

Miacă-sa spuse :

— Lasă, Elsa, știi că ăsta nu-i un motiv să nu dansezi. Valsul este foarte drăguț și șade bine unei doamne. Ce vrei, să dansezi pe muzica acelui jazz indecent ? Ce ar crede despre tine lumea din St. Gallen ?...

— Nu, mamà, doar un foxtrot, poate...

— Ei bine, Elsa mea, zise tatăl ei, nu ești decît sfioasă, așadar dă-mi voie să-ți spun că, în momentul cînd te duci la o serată dansantă, dansezi mai întîi cu bărbatul care te escortează. Acum eu sînt însoțitorul tău, așa că vei dansa mai întîi cu mine, și pe urmă, cine știe ? N-ai mai dansat cu papà al tău de la ultima ta zi de naștere.

— Și-apoi, cînd ești văzută dansînd, spuse maică-sa, o să te mai invite și altcineva.

De la prima privire rotită în jur, Elsa îl văzuse pe studentul ei dansînd cu fata aceea spaniolă, numită Pastora, și inima ei, care se simțea tot timpul acoperită de vînătăi, fu din nou zdrobită. Puse mîna pe brațul tatălui, îngrozită de încercarea grea care se apropia. Indiferent cum suna muzica. pentru tatăl ei dansul era o mică țopăială caraghioasă și învîrtejită, legănînd-o, cabrîndu-se, bătînd din picioare în pauze, pe cînd ea rămînea suspendată, așteptîndu-i mișcarea următoare. Nu îndrăznea măcar să se uite în jurul ei, de teamă să nu vadă cum lumea face haz de amîndoi. Era mai înaltă și mai lată decît el, și el sălta de colo-colo, ca un cocoșel bătăios, spunîndu-i zgomotos : „Ridică-ți picioarele, Elsa, fata mea, mișcă-te, mișcă-te, n-auzi muzica ?“

Elsa rîvnea să-și verse focul într-un strigăt : „Nu sînt un sac de cartofi, nu sînt o mătură, ăsta nu-i un fel de a dansa, ne faci de rîs, nimeni altul decît tine n-ar dansa așa !“

Fața tatălui ei era voioasă și plină de iubire în vreme ce călca greoi și se zbenguia zgomotos și o remorca, împotriva dorinței sale, iar ea îl urma, suferind, paralizată. pentru că o fată trebuie să-i dea ascultare tatălui ei.

Un tînăr ofiţer îmbrăcat în alb, aflat în apropiere, îi spuse altuia care tocmai intra în foc, în seara aceea :

— Unul din noi trebuie să facă ceva pentru fata aceea, vorba e, care din doi ?

Celălalt luă o mică monedă din buzunar, zise :

— Cap, sau pajură ?

— Cap, zise primul. Moneda căzu cu pajura în sus. Cel care aruncase banul zise :

— Îţi aparţine în întregime, şi-şi ridică de pe duşumea moneda.

— Va veni şi vremea ta, replică celălalt.

Izbucniră amîndoi în rîs şi pierzătorul intră în scenă cu blîndeţe, cînd dansul se sfîrşi, şi îi vorbi lui Frau Lutz cu cel mai profund respect.

— Mi-ar face o nespusă plăcere să dansez cu fiica dumneavoastră, zise el, cu o plecăciune, dacă îmi îngăduiţi.

— O puteţi invita, zise Frau Lutz, cu cea mai elevată eleganţă, de parcă i-ar fi acordat o favoare nepreţuită.

Vai, Elsa era mai înaltă şi mai lată şi decît scundul ofiţer ferches şi avea conştiinţa amară a acestei situaţii, şi nici nu putea ţine pasul cu el. Tînărul simţi cum i se prelinge umezeala pe ceafă. O apucă mai ferm, îşi impuse prezenţa, o împinse de ici-colo, ca pe o masă de carne nerezistentă, dar inertă la gesturile lui, cîtă vreme dură muzica, izbutind mereu să evite picioarele partenerei şi să se ţină aproximativ în ritm cu orchestra. La sfîrşit, se pierdu în mulţumiri, o înmînă îndărăt părinţilor şi fugi.

— Vezi, spuse Frau Lutz. Un lucru duce la altul. Noi o să jucăm şah, dar nu sîntem departe de tine. Stai aici şi distrează-te frumuşel. O să venim să te luăm, peste o oră.

Elsa căută cu disperare în jur un loc unde să se ascundă sau, în lipsă de-aşa ceva, unde să stea jos. Stevarzii lăsaseră cîteva şezlonguri prin preajmă şi unul din ele era lîngă fotoliul cu rotile al sărmanului bolnav, sărmanul bolnav care credea că îi poate vindeca pe alţii, chiar dacă el îşi dădea duhul. Se duse lîngă el, timidă şi nesigură dacă va fi binevenită, devenind tandră şi caritabilă din pricina propriilor sale suferinţe şi a simţămîntului de a fi ţinută departe de cursul firesc al vieţii. Era la cîţiva paşi

de el, cînd bătrînul își ridică mîna, cu aprindere, și-i arătă șezlongul de-alături.

— Adu-l mai aproape, zise el, și hai să stăm de vorbă.

Fata trase șezlongul spre el și se așeză, cu atîta stîngăcie, încît genunchii ei aproape îi atingeau pe-ai bătrînului. Stătu așa pradă șovăielii și privirea ei tristă colindă pe deasupra perechilor de dansatori.

Jenny Brown și Herr Freytag ; doamna Treadwell și cel mai chipeș dintre tinerii ofițeri, ba încă unul cu galoane de aur ; al ei avusese doar argint ; Herr Hansen mereu, mereu cu acea teribilă Amparo și, greu de crezut, dar iată-i acolo, învîrtindu-se și balansîndu-se, fără să-i separe măcar o dîră de lumină, băiatul acela ursuz, Johann, și fata numită Concha. Nimeni pentru Elsa, nimeni, și nici n-avea să se găsească vreodată. Ea avea să stea veșnic privindu-și iubitul cum dansează cu altcineva și totdeauna cu cineva ca Pastora ! Sîngele tălăzui atît de tare în vine încît fiecare părticică a trupului începu să o doară de o suferință reală. Herr Graf îi văzu deznădejdea și o întrebă cu bunătate :

— Cum te simți astă-seară ? înainte ca ea să-și fi amintit să se intereseze de sănătatea lui. De ce nu dansezi, o fată tînără ca dumneata ? Ar trebui să dansezi cu sălbaticul meu nepot, în locul acelei fete stranii cu care e acum...

— Cred că mă doare gîtul, zise ea, neștiind prea bine cum să mintă convingător. Mama spune că e mai bine pentru mine să stau liniștită.

— Vino și mai aproape, zise el, apleacă-te spre mine, îți voi vindeca gîtlejul. Nu e nevoie să fii bolnavă, cîtă vreme Domnul îmi împrumută puterea Lui de a te tămădui.

Mîna lui se și ridicase, gata să se întindă spre ea și s-o atingă. În loc de asta, fata se aplecă, ferindu-se, mintea ei înceată și carnea sa onestă simțind repulsie față de apropierea acelui om aidoma unui cadavru, ca moartea însăși...

— Atunci, mai întîi fă-te dumneata bine, spuse ea, cu glas moale, dar fără ocolișuri.

— „I-a izbăvit pe alții, lăsați-l să se izbăvească singur", îi ținu imediat isonul Her Graf, căci auzise de multe ori, și în alte dăți, asemenea vorbe. „Dacă el e cu adevărat

Cristos", îți amintești ? El a dăruit ucenicilor săi aleși ai apostolilor lui puterea de a tămădui, totuși nici unul dintre ei nu s-a putut mîntui pe sine, și nici pînă în zilele noastre n-o putem face noi, cei de obîrșie sfîntă. De ce s-ar cuveni să mă tămăduiesc pe mine ? Domnul nu vrea acest lucru, astfel că nici eu nu-l vreau. Ascultă-mă pe mine, copila mea. Dacă puteam să mă tămăduiesc pe mine însumi, aș fi devenit la fel de egoist ca și ceilalți, mi-aș fi văzut de plăcerile mele și aș fi uitat de datoria mea față de cei în suferință. Domnul vrea acest lucru, ca eu să stau și să sufăr laolaltă cu ceilalți în lăcașurile de durere și moarte. Numai cufundat în durerea mea îi sînt folositor Lui, și-a dat cuvîntul său. Nu este atît de greu, spuse el, într-o șoaptă slabă, aproape înecată de sunetul valurilor, de vîntul care sufla, trecînd pe lîngă urechile ei.

Fata se înclină mult spre muribund ca să-i prindă cuvintele, arătîndu-și respectul pentru cuvîntul sfînt, și el spuse :

— Să nu mă compătimești. Este ușor. Înseamnă pogorîrea iubirii Domnului asupra mea.

Ea rămase tăcută, în pragul lacrimilor. Zvonul muzicii crescu, pătrunzător, puntea iluminată avea un aer foarte festiv cu dansatorii ei plutitori, pînă și acei înspăimîntători gemeni spanioli păreau a fi și ei, măcar o dată, fericiți, stelele păreau atît de apropiate și boarea de vînt atît de dulce, de pură și de răcoroasă și curată și *bună*...

— Acum trebuie să plec, spuse ea, stingherită. Îți doresc o noapte foarte bună, Herr Graf. Îți mulțumesc pentru că te-ai oferit să mă ajuți... dar nu sînt cu adevărat bolnavă, nu cu adevărat...

— Am luat durerile lumii, bolile tuturor celor atinși de ele asupra mea, îi spuse el, în propria-mi carne, și la fel voi lua și gîtul dumitale vătămat, și nefericirea dumitale... dar trebuie să te ating.

Se trase înainte, îndreptîndu-și puțin gîtul, iar barba lui ascuțită, subțire i se ridică de pe piept.

— Lasă-mă să te ating, zise el, și voi spune o rugăciune pentru dumneata, și vei fi cu-adevărat bine, la trup și la suflet.

Înainte ca fata să îndrăznească să se tragă îndărăt, nedorind să fie grosolană, el își întinse brațul și-i apucă gîtul cu mîna lui lungă, rece, osoasă, degetele încovoiate se agățară anemic o clipă și lunecară apoi, trecură peste sînii ei și căzură îndărăt, peste pledul din poala lui. Văzu oroarea întipărită pe fața ei, simți cum carnea ei tare e scuturată vîrtos de fiori.

— Domnul să-ți dăruie iertarea lui, fată cu inimă împietrită, spuse el cu severitate.

Ea se ridică și-i întoarse spatele, dar nu mai-nainte de a-i vedea lacrimile cum picură și i se preling în jos pe obraji, în barba rărită, murdară la aspect. Cuprinsă de o grabă disperată, ea alergă în susul punții, pe lîngă dansatori, evită o ciocnire cu buldogul alb Bebe, care apăru în clipa aceea, coborînd treptele, de pe puntea bărcilor de salvare, și se afundă în salonul luminat. Tatăl și mama ei erau atît de absorbiți de partida lor de șah încît abia dacă dădură din cap cînd se așeză lîngă ei. Gîfîia nițel.

— Ce e, pari că ți s-a tăiat răsuflarea, Elsa ? întrebă maică-sa. Ai dansat chiar cu-atîta înfierbîntare ?

Apoi, amîndoi îi făcură fiicei favoarea unor radioase, calde, intime mici zîmbete familiare, aprobative.

— Aha, bine, bine, spuse tatăl, Elsa noastră nu trebuie să fie genul de fată care stă lipită de perete. Acum du-te la culcare, o îndrumă el, și fă-ți somnul, ca să-ți păstrezi frumusețea.

Doamna Treadwell dansa cu tînărul ofițer, care-și făcuse obiceiul de a o invita aproape în fiecare seară. Trecuse mult de cînd îi menționase numele lui, pînă și numele orașului unde se născuse. Mai întîi ea le confundase, iar după aceea nu-și mai putea aminti nici unul. Cînd nu îl privea drept în obraz, cu greu izbutea să-și amintească fața lui și, deseori, efectiv, nu-l recunoștea imediat cînd apărea dinaintea ei. De la ultimele încurcături avute cu Lizzi și Freytag, dorea mai mult ca oricînd să nu atingă și să nu fie atinsă nici cu mîinile, nici cu vorbele. Spuse de felul celor colportate de ei puteau să însemne o zgîrietură cu laba și o iscodire de netolerat. Îi plăcea stilul de a dansa al tînărului ofițer, care o ținea

doar de vîrful degetelor, cu mîna dreaptă odihnindu-se — nu, nu odihnindu-se, lăsată imponderabil în echilibru pe cel mai neutru loc din întreaga ei persoană, acea nevătămătoare arie situată exact sub omoplatul drept. La rîndul ei, mîna-i plana ușor exact deasupra cotului lui încovoiat, păstrînd între corpuri distanța cuvenită, a cărei menținere, în școlile de dans, intra în răspunderea nedivizată a fetei.

„Dacă nu ești sigură că păstrezi distanța cuvenită, îi spunea cu convingere profesorul ei de dans, înalță-ți mental brațul drept îndoit din cot, întins exact din umăr, și dacă abia atinge pieptul partenerului, poți fi încredințată că ai o poziție totalmente corectă. Dacă partenerul dumitale pare că își arogă drepturi nepermise, mărginește-te să te ții la distanță cu fermitate, dar și cu grație, fără a pierde ritmul, pînă ce sesizează aluzia. Și ține minte acest lucru : dacă este un gelleman, *va sesiza* aluzia. Dacă nu, atunci nu vei mai dansa cu el altădată..." Glasul acela, venit din era antediluviană a tinereții sale, o încîntă în asemenea măsură, sunetul lui fantomatic plutind de-a curmezișul unor infinite spații de uitare, încît îi adresă partenerului ei un zîmbet stupefiat, tandru, și se trezi de-a binelea cînd îl văzu cum răspunde cu o încruntare ușor încurcată, dacă nu chiar tulburată. În aceeași clipă, își întări ușor de tot, strînsoarea, nespus de gentil, și o trase spre el. Doamna Treadwell își înălță, mental, brațul drept, îndoit din cot. Tînărul ofițer slăbi pe dată presiunea brațului și făcu gînditor remarca, văzîndu-l pe Bebe cum se încurcă printre perechile de dansatori :

— Mă întreb ce caută cîinele ăsta, lăsat de capul lui ?

Doamna Treadwell nu-și putea imagina nici o ipoteză, și plutiră mai departe, într-o tăcere și armonie dezinvoltă, pînă ce muzica încetă.

— Mulțumesc, zise el.

— A fost încîntător, zise doamna Treadwell, trimițînd un zîmbet exact peste creștetul capului partenerului. Noapte bună ! și părăsi imediat puntea.

Amparo, care tot îi mai dădea lui Hansen lecții de dans, îl vira după ea fără pic de bucurie, iar fața ei era leit imaginea plictiselii. În pofida tuturor eforturilor ei de a-l dirija, el izbutea să-i plonjeze pe amîndoi în perechea

care piruieta sprinten, Johann şi Concha, care poposeau o clipă şi zburau în altă parte, asemenea unor păsări.

— Bădăranule, zise Amparo, cu energie mocnită, primul cuvînt pe care îl adresase în seara aceea. Cîtă vreme îţi închipui că am s-o ţin aşa, cu panorama asta ?

Hansen, care nu scosese nici o vorbă, nu spuse nimic. Îşi reînnoi încleştarea apăsătoare şi tropăi mai departe, de parcă ar fi mers în urma unui plug, gata-gata să-i repeadă pe amîndoi drept în mijlocul orchestrei.

— Idiotule ! exclamă ea.

Hansen se întunecă la faţă, pe cînd se poticnea mai departe.

— Te plătesc, nu ? o interogă el, după o pauză lungă, cu glas greoi.

— Nu ca să mă calci pe picioare, asta nu, zise Amparo. Ţapule ! spuse ea, furioasă. Ia seama la copitele tale mari !

Freytag şi Jenny, care se căzneau să se asigure reciproc că se întîlniseră pe punte în mod cu totul accidental, zăboveau, întrebîndu-se dacă vor îndrăzni să danseze din nou. David se putea decide să devină agasant dintr-o clipă într-alta. Jenny dăduse peste Freytag care stătea singur, uşor aplecat din mijloc, cu o mînă în buzunar, urmărindu-i pe dansatori, sau prefăcîndu-se că se îndeletniceşte cu asta, purtîndu-şi peste trăsături masca cu strania privire oarbă şi încruntată, cu albul ochilor uneori vizibil de jur-împrejurul irisului, cu aerul acela pe care cu timpul Jenny îl văzuse frecvent, la început cu desăvîrşită încredere şi indignată compasiune, iar în ultima vreme trezindu-i totdeauna două interpretări — prima, că suferinţa lui era reală, iar a doua, că era poate, puţin prea teatral în exprimarea ei. Totuşi, totdeauna putea simţi din nou, la fel ca oricînd, aceeaşi uşoară văpaie de indignare împotriva vulgarei insulte aduse de Căpitan. Arunca vina inclusiv asupra Căpitanului, fiindcă el era singura persoană care ar fi putut opri cu un cuvînt toată povestea aceea absurdă. Dimpotrivă, el îi dăduse contur şi direcţie. Era pur şi simplu laş şi josnic să loveşti pe cineva care nu are nici un mijloc de a riposta la lovitură. Bietul Herr Löwenthal era şi el călcat în picioare şi Freytag nu părea niciodată să se gîndească măcar în treacăt la situaţia aceea, asta era greşit din partea lui. Ea credea în justeţea ripos-

tei, să înapoiezi lovitură pentru lovitură, și atîtea suplimente cîte ești în stare să plasezi. A nu te împotrivi unei injurii și a n-o pedepsi, fie că te privea personal sau era adusă altcuiva, însemna, după vederile ei, să consimți la eronata, vădita lașitate morală, și nimic nu era mai vrednic de dispreț. Cu mintea bîntuită de aceste gînduri, care deveneau din ce în ce mai împrăștiate și vagi, pe măsură ce se apropia de Freytag, cînd acesta se animă la vederea ei și zîmbi, ca și cum ar fi fost mulțumit, uită complet de ele și întrebă :

— N-ai vrea să dansăm ? Sînt sătulă să furnizez distracții minții sușpicioase a lui David !

— Ce măgulitor ! zise el. Bineînțeles că vreau !

Un timp se balansară împreună, o măsură sau două, apoi intrară în ritm și el zise :

— Ți-am spus vreodată cum am văzut-o prima oară pe soția mea ? Eram într-un uriaș și scump local de noapte din Berlin, un fel de loc ales al lumii vulgare, unde putea să intre oricine.

Se opri, de parcă ar fi retezat cu dinții capătul acelei fraze.

— Adică, dacă erai îmbrăcat corect și miroseai a parale. Dansam cu una din fete, una dintre acele doamne cu spinările goale care își expun siluetele și agilitatea, jucînd între ele mici jocuri inocente, ca handbalul, în pauza dintre două dansuri... și acea mică făptură frumoasă care intră în club cu un grup restrîns de tineri, bărbați și femei, arătînd a fi excesiv de bogați — aș fi vrut s-o fi văzut atunci ! — se uită peste umărul partenerului ei, cu un obraz tare poznaș și cu îndrăzneala unei fete răsfățate, bine ocrotite, și-mi strigă, prefăcîndu-se că răspunde la o frază rostită anterior de mine : „Dar, desigur, puteți avea dansul următor !“ Poți să-ți închipui că m-am dus s-o caut și am întrebat-o dacă vorbise serios.

„Fetișcană sfruntată, gîndi Jenny, dar trucul are efect, are efect destul de des.“

El se porni iar să depene o amintire deopotrivă de nesărată. Jenny ascultă răbdătoare, în timp ce continua să se chinuiască singur, întrebîndu-se dacă își dădea seama că, în sfîrșit, vorbea despre soția lui la trecut.

— Era, de fapt, o fată absolut convenţională, de obicei nu făcea asemenea lucruri. Mai tîrziu, mult mai tîrziu, cînd am întrebat-o de ce procedase astfel, mi-a spus că se îndrăgostise de mine de la prima vedere şi îşi pusese în gînd să se mărite cu mine mai înainte de a se afla de-ajuns de aproape să ştie măcar ce culoare au ochii mei ! Nebună de legat, nu-i aşa ?

— Cu desăvîrşire smintită, zise Jenny, realmente sinucigaşă.

El păru cam deranjat de acest cuvînt, dar se decise să-l treacă cu vederea.

— Era atît de deşteaptă, spuse el, cu afecţiune, va fi mai deşteaptă decît mamă-sa, cînd va ajunge la vîrsta ei, obişnuia să-mi spună cu precizie cum se vor înfăţişa lucrurile, nu putea fi amăgită, era capabilă să respire doar o clipă aerul dintr-un anumit loc şi să spună : „Haide să plecăm, aici nu-i pentru noi !“ Citeodată nu o credeam, ori nu voiam să-i dau crezare, îmi pierdeam răbdarea constatînd că este atît de intimidată de rasa ei şi îi spuneam că nu era încă decît o evreică persecutată, ferm decisă să fie urîtă şi persecutată, indiferent cum. Ea obişnuia să-mi spună de la obraz : „Toţi goimii îi urăsc pe evrei, şi cei care pretind că ne simpatizează sînt cei mai răi, fiindcă sînt ipocriţi“. Iar eu îi spuneam că această concepţie nu ducea la altceva decît că o făcea să se simtă importantă, una din neamul Aleşilor, cea mai de neiertat îngîmfată şi totalmente bestial de egoistă idee care s-a vîrît vreodată în creierul unui om ! „Îmi vine să cred că vă simţiţi cu toţii ruşinaţi de voi înşivă“, îi spuneam. Nu că ne-am fi luat la harţă, nu, nicidecum. Dar lucrurile acestea se iveau din cînd în cînd, şi ea se înfuria şi ţipa : „Aceleaşi vechi palavre de goy... nu ţi-am spus eu ?“ şi pe urmă zburam unul în braţele celuilalt, plini de spaimă, şi spuneam : „Haidem să nu ne ridicăm unul împotriva celuilalt“ şi totul pierea ca prin farmec, pentru că ne iubeam cu adevărat.

Continua să vorbească, de parcă ar fi fost hipnotizat de balansul vasului şi de sunetul propriului său glas, curgînd pe sub valul muzicii. Jenny se întreba dacă îşi amintea şi alte lucruri spuse despre soţia lui, toate acele cuvinte de

pură admirație, tandrețea romantică, iluziile trandafirii ale lunii de miere, lauda protectoare, defensivă, constantă — de ce nu ? Totul era adevărat, în măsura în care stătea în picioare. Dar după ce mergeai atit de departe, era totdeauna necesar să te întorci și să atingi baza de plecare și să o pornești de la capăt, întemeiat pe un nou rînd de adevăruri. Există un vis care este un gen de realitate. O deșteptare, și asta e alt gen. Sau totul alcătuiește aceeași realitate, sub infinitele ei aspecte. Acum știa că, de la bun început, el vorbise despre soția lui așa cum vorbesc oamenii despre morții lor, și că în necontenita evocare a icoanei soției îi vizita mormîntul, cu un bughet de flori în mînă și citind inscripția compusă în cinstea ei chiar de el.

— ...și, o, Doamne, spuse el, aproape în șoaptă, cu gura apropiată de urechea ei, pe cînd pluteau ușor într-un cerc, lîngă orchestră, aș vrea să o pot lua doar pe ea, fără maică-sa, care nici un minut nu ne îngăduie să uităm că și-a pierdut aproape toți prietenii din pricina noastră, și să găsesc o țară, trebuie să fie una, pe undeva, unde să trăim ca niște ființe omenești, ca *alți* oameni, și niciodată să nu mai auzim cuvintele „evreu“ sau „necredincios“.

— Ați putea să vă duceți în Africa, zise Jenny, ați putea să căutați unul din acele minunate triburi de canibali și vînători de capete care mai supraviețuiesc, unde ați fi amîndoi urîți în termeni perfect egali, pentru că sînteți de altă culoare. Și i-ați putea disprețui cu inima ușoară, fiindcă duhnesc oribil și se scarpină în tot timpul și se închină la bețe și pietre și poartă niște cearșafuri în culori țipătoare, și se iubesc și admiră propriile lor persoane cu aceeași pasiune cu care noi ceilalți oameni ne adorăm pe noi înșine, și culoarea noastră le amintește de stafii și de moarte, și spun că mirosul nostru le întoarce stomacul pe dos. Nu ți-ar plăcea ceva mai mult ?

Freytag își trase îndărăt fața cu o palmă, iar ochii lui jigniți, pătrunși de autocompasiune, o mustrară sever.

— Ești frivolă, zise el, ridiculizezi o înfiorătoare tragedie umană.

Dansul lor încetini, ajuns aproape la punctul mort.

— Uneori par mai frivolă decît sînt, zise ea. De vină nu-i decît comportamentul meu nefericit. Din el mi s-au tras aproape toate necazurile...

Peste umărul lui îl zări pe David cum apare o clipă în pragul uşii, îmbrăţişează într-o privire întreaga scenă şi dispare fără a da vreun semn de recunoaştere.

— Uite-l pe David, zise ea, fără mirare.

— Unde ? întrebă Freytag, întorcîndu-se prea tîrziu pentru a-l mai întrezări. Faţa lui se luminã şi un curios zîmbet subţire îi crispă colţurile gurii. O trase pe Jenny mai aproape de el, cu un rapid gest conspirativ de familiaritate, şi îşi lipi obrazul de al ei.

— Mai e acolo ? Tot gelos e ? Ah, de ce să nu-i dăm vreun motiv să fie gelos ?

— El nu are nevoie de motive, ripostă Jenny, cu vioiciune, îndepărtată de impertinenţa lui şi înţepenindu-şi corpul la contactul cu braţul lui. Se descurcă foarte frumos fabricîndu-le singur, mulţumesc.

Freytag rîse cu francheţă şi Jenny observă că-i stătea bine. Nu era destinat să fie erou de dramă, cu atît mai puţin de tragedie.

— Vrei cumva să spui, creatură crudă, că ai de gînd să-l laşi să boxeze cu umbra în tot restul existenţei voastre comune ? Este o păcătoşenie din partea dumitale să nu-i oferi o cauză justă, cînd are o nevoie atît de grăitoare de ea.

— A, nu, zise Jenny, eşti absolut greşit. Nu vrea ca eu să-i fiu infidelă. Vrea doar să simtă că există veşnic această posibilitate, că sînt dezirabilă în ochii altor bărbaţi, şi pretinde dreptul de a mă acuza de o serie de lucruri care, dacă ar crede realmente că s-au petrecut, nu ar fi acum cu mine pe acest vas ! Dar, nu te superi ? Hai să nu discutăm despre David. Asta-i unul din lucrurile pe care le detestă, şi nu i-o iau în nume de rău !

— Eu ţi-am vorbit despre soţia mea, îi reaminti Freytag.

— Nu chiar în felul acesta, zise Jenny, avînd senzaţia de a tăia firul în patru.

Amîndoi erau destul de stupizi şi vulgari, şi întrucît o privea, n-ar fi contat nici o clipă dacă undeva pe prăpăditul acela de vas înţesat ar fi găsit un loc în care să petreacă împreună cîteva nopţi. Nu dorea nimic altceva de la

el, dar lucrul acela îl dorea cu înverşunarea liniştită dată de febra ridicată şi de senzaţia de abandonare în voia soartei trăită într-un vis. Se mira, oare el era atît de insensibil, încît nu-i putea simţi starea, prin toţi porii ?

— Asta-i adevărat, încuviinţă el, nu-i deloc acelaşi lucru, dar ea nu-i aici, şi asta e deosebirea radicală. Ce-ai de gînd să faci, draga mea ? o întrebă cu seriozitate.

— Nu ştiu, zise Jenny. Ştiu doar că povestea asta trebuie să se sfîrşească.

Freytag o învălui în braţele lui, cu o căldură subită şi o purtă, valsînd rapid, pînă la orchestră.

— Cîntaţi, vă rog, *Adieu, mein kleiner Garde-Offizier!* îi strigă omului cocoşat asupra pianinei hodorogite, care dădu din cap, consolat pînă şi de cea mai mică recunoaştere a faptului că era o fiinţă vie. Cînd David se opri pentru a doua oară în alt prag de uşă, mai departe de ei, îi văzu executînd un dans improvizat, săltăreţ, cu paşi lungi, dînd buzna, rizînd amîndoi ca nişte apucaţi. Se întoarse în bar.

— A, bagă de seamă ! zise Freytag. Uite-l pe Bebe, ce caută aici ? şi, într-adevăr, se afla acolo, aproape sub picioarele lor. Îl evitară, se feriră unul de altul, şi patrupedul îşi urmă hoinăreala.

Ric şi Rac, rămaşi în afara traficului dansatorilor, executau un dans propriu. Stînd faţă-n faţă, ca întotdeauna, dinţi lîngă dinţi, cu degetele aproape atingîndu-se, cu mîinile încleştate şi aplecîndu-se cît puteau de mult pe spate, se învîrtejeau, rotindu-se într-una ca nişte planete dezlănţuite, iar vîrfurile pantofilor le zăngăneau delicat, asemeni unor castaniete. Jocul consta din a vedea care se epuiza mai întîi, care slăbea strînsoarea, şi avea să cadă, rostogolindu-se zdravăn. Chiar mai mult, unul îi dădea drumul partenerului şi, în aceeaşi clipă, se arunca înainte cu toată greutatea, păstrîndu-şi totuşi echilibrul, pe cînd celălalt se pocnea la cap. De fapt, asemenea izbînzi erau mai cu seamă teoretice, de vreme ce erau perfect echilibraţi la trup şi la suflet. Cînd unul lăsa moale mîinile şi se azvîrlea înainte, celălalt îl prindea şi mai ferm şi se azvîrlea şi el înainte, nu se putea întîmpla decît cel mult o

ciocnire cap în cap, stînd pe loc, ceea ce în zilele mai norocoase îi făcea, poate, să le sîngereze nasul la amîndoi.

Ziua aceea era neutră. Nu se bucurau de jocul lor şi erau prea căpăţînoşi să se oprească mai înainte de a izbuti să-şi facă rău unul altuia, în vreun fel oarecare, nici nu prea conta cum anume. Aşa că se învîrteau în jurul propriei lor axe, cu umerii ieşiţi mult în afară, cu bărbiile vîrîte în piept, cu ochii atenţi, în ochii partenerului, la fel de crînceni ca două Gorgone încă în pruncie, intenţionînd să se prefacă reciproc în stană de piatră. Nici unul nu ceda, ci se învîrtejea şi mai furibund, înfigîndu-şi adînc ghearele în încheieturile celuilalt, călcîndu-se cu grijă pe degete, dozînd minuţios momentul cînd, printr-un desăvîrşit consimţămînt nerostit, aveau să rupă dansul şi să fugă fiecare în altă parte, să vadă care din doi încasa căderea, sau ieşea mai rău la socoteală.

Concha, care dansa cu Johann, fu scuturată de fiori şi îşi ascunse faţa cînd se apropiară de fotoliul unchiului lui spunînd :

— Vai, Doamne, tare mai arată a mortăciune. Haide să nu mergem mai aproape. Du-mă de aici. De ce nu e mort ?

Johann rosti cu amărăciune :

— Dumnezeu ştie că aş vrea să fie.

Îşi puse obrazul neted peste creştetul căpşorului ei frumos, cu aer calm, cu şuviţele negre, netede, lucioase, tinere ale părului, iar părul lui auriu sclipea pînă şi în lumina spălăcită, şi doctorul Schumann, trecînd în drum spre clasa a treia, să ofere asistenţă la altă naştere, se opri să-i privească, cu plăcere şi cu o bucurie pură şi generoasă, deşteptată de prospeţimea frumuseţii lor — cum se putea ca o asemenea frumuseţe să răsară dintr-o murdărie şi o sărăcie ca a lor ? Pentru că le cunoştea originile şi fără îndoială că firile le erau la fel de sărace şi ponosite ca şi vieţile lor, totuşi evoluau acolo, tot atît de perfect modelaţi ca nişte cai de curse din rasa campionilor, aerul de dor nestins şi de nesiguranţă zugrăvită pe chipurile lor fiind la fel de mişcător ca şi lacrimile unui copil amăgit. „E opera Diavolului“, îşi spuse, în cele din urmă, urmîndu-şi drumul, pentru a ajuta la aducerea pe lume a altui boţ de

procreaţie muritoare, „şi a Diavolului e frumuseţea aceea, şi el îi va părăsi degrabă — chiar acum e gata să plece, ce păcat !“

Cînd Concha dansa cu Johann, sau cu oricare alt bărbat, nu se limita să danseze aproape, ori să-l preseze cu carnea ei, ci se topea alene în el, din creştet pînă-n tălpi, caldă, solidă, totuşi imponderabilă, răsuflarea ei venea şi pleca de pe obrazul partenerului ca un uşor bîzîit de clocotire. Îi torcea fierbinte în căuşul urechii, îi lingea uşor obrazul şi gîtul cu vîrful limbii, lăsa, în mod discret şi invizibil, o dîră umedă tremurător-fierbinte de sărutări miniaturale, pe sub bărbia lui.

— Încetează ! zise el, înşfăcînd-o cu disperare după gît, în loc să o prindă de mijloc. Vrei să mă scoţi din minţi ?

— A, vorbeşti şi tot vorbeşti într-o doară, dar nu mă iubeşti cu-adevărat, nici măcar nu mă doreşti cu-adevărat prea tare.

Îşi aplecă mult capul pe braţul lui şi privi în sus la el, deznădăjduită.

— Ce trebuie să fac, deci ? Zici că nu ai bani, ei bine, nici eu nu am. Tu îl ai pe unchiul tău să se îngrijească de tine, dar eu nu am pe nimeni, în afară de mine. Nu ţi-am cerut mult, ceva însă trebuie să capăt ! Eşti mai puternic decît el, de ce nu îl sileşti să-ţi dea nişte bani, şi gata ?

Johann spuse, dezolat :

— E aproape mort, asta e. Şi îmi va lăsa banii lui, îmi repetă adesea că nu mai poate dura mult, să am răbdare. Îl urăsc cînd îmi spune asta, îl urăsc fiindcă îmi cunoaşte toate simţămintele rele, fiindcă vorbeşte despre ele cînd ştie cît de mizerabil mă simt ! Dar încă nu e mort şi eu sînt nevoit să aştept.

Glasul aproape i se frînse, îşi închise ochii şi o cuprinse aprig, de parcă ar fi fost unicul lui punct de sprijin în viaţă.

— Nu aşa de strîns, te rog, zise Concha, cu un drăgălaş zîmbet de apreciere a puterii lui. Ei, mă iubeşti puţin, sau nu ? Mă iei drept una dintre creaturile alea care stau prin pragul caselor, noaptea ?

— Nu eşti o dansatoare ? Nu poţi să-ţi scoţi pîinea din asta ?

— O pîine nu prea bună, zise Concha, cu răceală. Nu pot altfel, pînă ce nu devin faimoasă. Nu scot de-ajuns. Dar tu eşti un nerușinat. Vrei să fii „impresarul“ meu, în locul lui Manolo ? El mă bate, dacă nu-i dau toţi banii. Ai face şi tu asta ?

— Dacă el îţi ia toţi banii, ce profit ţi-aduce şi de ce mai faci asta ? întrebă Johann, căci sîngele lui negustoresc german se încălzea la aspectele financiare ale comerţului felei şi curiozitatea aproape că-i adumbrea celelalte simţiri.

— Nu capătă el totul, în nici un caz, spuse Concha. Şi dacă ar face-o, cu ce eşti tu mai bun decît el ? El vrea să mă culc cu bărbaţi pentru bani, ca să îi pot da lui ; tu vrei să mă culc cu tine pe degeaba. În ambele feluri, e o înşelătorie ! Şi mai vorbeşti de iubire !

— N-am vorbit nici o clipă, spuse Johann furios. N-am rostit măcar o dată acest cuvînt !

— Ei bine, zise Concha, şi rîsul ei uşor dispreţuitor îl arse pînă-n măduvă, nu eşti decît un laş, pînă la urmă nu poţi înfrunta nimic, nici măcar cuvîntul iubire. Nu eşti încă bărbat...

— Am să-ţi arăt eu, am să-ţi arăt, turbă Johann, năpustindu-se înainte şi împingînd-o cu atîta brutalitate încît fata aproape că îşi pierdu echilibru.

— Nu, zise Concha, nu-i ăsta felul de a fi un bărbat, e ceva mult mai bun. Da. Haide să dansăm departe de ceilalţi şi am să-ţi spun eu.

Îşi apăsă palma de obrazul lui şi spuse duios :

— Nu fii supărat, iubitul meu.

Potrivindu-şi iarăşi pasul şi ritmul cu el, totuşi conducîndu-l, rosti ca un avertisment :

— A, ia seama ! şi aproape călcară pe buldogul alb gras care rătăcea fără ţintă, de capul lui, printre dansatori. El îi adulmecă şi îşi văzu de drum, nepăsător. Se rezemară de balustradă şi Concha zise :

— Nu pot pricepe cum de rabzi asemenea mizerii, cînd nici una nu e necesară, cîtuşi de puţin. Ar fi atît de lesne şi de sigur să le pui capăt, nu te pîndeşte nici un fel de pericol. Uită-te la el...

Îl urmăriră cîteva clipe cu privirea pe Herr Graf, aflat departe, jos, pe punte, cu capul aplecat pe piept, cu ochii închişi.

— Fata aia mătăhăloasă şi slută s-a dus, zise Concha, ce mai, chiar şi acum, nici nu e pe de-a-ntregul viu. Abia mai răsuflă. Doar o pernă, una moale, ţinută peste faţa lui cîteva minute, *un momentito*, zise ea, cu seriozitate, măsurînd între degetul mare şi arătător cea mai infimă cîtime de timp posibilă. A ! deseori s-a făcut aşa, cu succes. Pe urmă vei avea banii care-i ţine la el, iar cînd vei ajunge acasă, vei fi bogat ! Ah, ai şi tu puţin curaj, scumpul meu. Nimeni n-o să ştie vreodată, nici măcar eu ! Dacă ar muri la noapte, eu n-aş fi surprinsă, nici n-aş pune vreo întrebare, şi nici altcineva... Toţi ne punem întrebarea : Cum aşa, mai e încă în viaţă ? Cum de izbuteşte să-şi mai tragă răsuflarea ? Aşa că, vezi... ?

Johann, ascultînd stăpînit de oroare, continuă să-şi ţină capul întors şi să înghită greu, de parcă ar fi fost sugrumat. El, care de atîtea ori dorise ca unchiul să moară, era aproape uluit la propunerea de a-l omorî. Putea să jure că nici o clipă nu-i trecuse prin cap asemenea gînd. Urechile îi vuiau, simţea cum fulgeră prin el o mare încărcătură de electricitate. În secunda aceea nu mai era în stare să simtă măcar cum mînuţa pusă pe încheietura lui se furişează înăuntrul mînecii, insinuîndu-se pe braţ în sus.

— Fă asta, zise ea, cu o tandreţe insistentă, respirîndu-i în obraz, fă asta şi vei şti ce înseamnă a fi un bărbat.

— Vrei să spui, la noapte ? întrebă el, forţîndu-şi glasul să treacă prin gîtlejul paralizat.

— De ce nu ? Parcă mîine e mai bine cu ceva ?

— Nicicînd n-am visat la una ca asta, zise el, cu o violentă izbucnire de anxietate, nicicînd, nicicînd !

— Atunci, e timpul să te gîndeşti, zise ea, şi acum, vai, grozav aş vrea să putem sărbători cu o sticlă de şampanie. Trebuie să bem împreună şampanie, nu poţi cumpăra pentru noi chiar şi o sticlă mică, chiar şi sortul ăla german, astă-seară ?

Johann gemu, apăsat de o ruşine atît de profundă încît părea că-i otrăveşte şi oasele.

— Aşteaptă, bîigui el, cu glasul cuiva cerşind îndurare, aşteaptă ! N-am nici un pfennig. Mîine, îţi promit, îţi promit, îţi voi cumpăra şampanie !

— Ei bine, atunci lasă-mă pe mine să fac cinste astă-seară, şi tu îmi vei da banii înapoi mîine. Doar că trebuie să faci ce-ţi spun, nu mai trebuie să fii nici o clipă un copil timid. Acum îţi voi da banii — şi duse mîna la deschizătura subţirelului ei corsaj negru.

— Nu ! ţipă Johann, şi vîntul îi purtă glasul peste întinsul apei. Nu-mi vei da nimic. Ce încerci să faci ? Mă iei drept codoşul ăla al tău ? Ai să vezi tu ce fel de bărbat sînt... cutezi să-mi spui mie asemenea lucruri ? Ei bine, să mai încerci să mi le spui şi mîine !

— Cutez acum, zise ea. rezemîndu-se uşor de el şi dezmierdîndu-i mîna, şi voi cuteza şi mîine. Să nu mă ameninţi. Nu mă tem de tine, cum aş putea ? Nu-mi vei face rău niciodată, nu-i aşa ? Voi fi atît de plăcută pentru tine, încît niciodată nu vei voi să-mi faci rău ! Hai să nu ne certăm, e atît de plicticos, hai să dansăm...

— Nu vreau să dansez, zise Johann, cu onestă brutalitate, sînt sătul de dans. Vreau ceva mai mult, ceva real, lucrul adevărat, m-ai prostit destul. Data viitoare are să fie ceva diferit !

— A, aşa sper şi eu, zise Concha, sau despre ce vorbim ? Acum pleci ?

— Desigur, zise el. E tîrziu şi trebuie să-mi duc unchiul la culcare.

— Ce vei face ?

— Îl voi duce să-l culc, cum ţi-am spus ! La ce altceva te gîndeşti ? întrebă el.

— Şi pe urmă, ai să-l şi adormi ?...

El îi înlătură mîna de pe braţul său şi-i dădu un brînci zdravăn, respingînd-o.

— Dacă ar muri peste noapte, m-ai acuza pe mine, zise el, ai spune că eu am făcut-o. Am să-ţi arăt eu, nu va muri la noapte, nu mă prinzi în laţ aşa de lesne !

— Mîine, la noapte, poate ? strigă fata după el, în timp ce o lua la picior spre fotoliul unchiului, ca un om care aleargă să-şi scape pielea. Ea stătu locului, privindu-l cum împinge fotoliul rulant şi trece de pragul uşii, frecîndu-şi încheietura, cu faţa complet inexpresivă. Apoi se duse în bar, unde Manolo stătea în faţa unei sticle de vin roşu pe jumătate golită, cu două pahare. Se aşează pe cealaltă parte a mesei şi ochii lor avură o scurtă întîlnire. Ea împinse

paharul spre bărbat, care-i turnă vin. Își aprinseră alte țigări și stătură așa fumînd, de parcă fiecare ar fi fost singur, ori ar fi fost străini.

Bebe se opri o clipă și adulmecă politicos mîna întinsă a lui Herr Graf, care-l bătu ușor pe cap și-l binecuvîntă în trecere. „Toți sîntem copiii Domnului, ne aflăm în siguranță în mîinile lui iubitoare", îl încredință pe cîine, care dădu din coadă anemic, ca răspuns la tonul binevoitor, dar scuturâ din cap și suflă pe nări, departe de el, mirosul lăsat de mîna aceea, în timp ce își urmă mersul legănat cotind după provă și dispărea tocmai cînd Herr Professor și Frau Hutten se iveau pe ușa barului și începeau să-i chestioneze pe dansatori : „Nu l-ați văzut pe buldogul nostru alb ? Vă amintiți de el ?"

Ric și Rac, rotindu-se lent pînă ce se opriră, plictisiți și gata de o încăierare bună, văzură — parcă ar fi avut o singură pereche de ochi — cum fundul demn al lui Bebe se bîțîia, depărtîndu-se de fotoliul rulant al bolnavului. Fără să mai schimbe măcar o privire, se întoarseră și galopară de-a curmezișul vasului spre partea de sub vînt pustie, ca să-i taie drumul. Alergară în plină viteză pe puntea superioară să-l întîmpine pe Bebe, care-i văzu venind și se opri nesigur, agitîndu-și nările. Ric și Rac se abătură ca un vifor asupra lui, tăbărîră din față și din spate, îl înșfăcară la nimereală, dar cu o premeditare categorică, și-l cărară lîngă balustradă.

Bebe cam suferea iarăși de rău de mare și nu putu să le facă față, dar protestă violent împotriva tîrîrii în felul acéla. Își rostogoli ochii și mîrîi și mormăi înfundat, arătîndu-se slab. Izbutiră să-l ridice, cu picioarele bălăbănindu-se inerte, cu pîntecul lui moale, neajutorat, palpitînd, pînă la balustradă, unde posteriorul i se înțepeni puțin, dar copiii împinseră amîndoi din răsputeri și patrupedul se rostogoli peste bord, cu un scheunat dureros. Izbi luciul apei ca un sac de nisip, se duse la fund, marea își prăvăli undele peste el, ieși numaidecît la suprafață, răsuflă adînc și rezistă așa cu bravură, ținîndu-și nasul și labele din față, care lucrau frenetic, deasupra valurilor.

Denny hoinărea în neștire, prefăcîndu-se că-i privește pe dansatori, deși singurul lui țel, necontenit dejucat, era să

poată prinde o privire de-a Pastorei. Unul din studenții aceia cubanezi se ținea scai de ea și își stabilizaseră relația pentru seara aceea, rămînînd împreună dans după dans. Denny fu silit să admită, pînă la urmă, că planurile lui se duseseră pe apa sîmbetei și, răzbit de dezamăgire, îl părăsi pînă și dorința de alcool. Băutura nu era un răspuns pentru cealaltă dorință. Din simplă obișnuință stătu la bar și absorbi rapid trei-patru pahare, pe urmă, luînd cu el un *bourbon* dublu, se urni spre celălalt capăt al vasului, unde putea să mediteze în voie nevăzut, privind la valurile monotone vrîstate de luminile venite din hublouri și de pe punți, tînjind coroziv și consolîndu-se singur, scăpînd printre dinți și repetîndu-și în șoapte scurte ocări spurcate adresate femeilor — tuturor femeilor, întregului lor vălmășag murdar, nu numai Pastorei. De ce s-o culeagă anume pe ea, din toate milioanele de muieri ? Una e la fel de cățea ca și alta, hotărî el, remarcînd cum un fel de boccea albă voluminoasă izbește apa, cam prin dreptul mijlocului punții, presupunea că era un balot de resturi aruncate din bucătăria vaporului, în timp ce Ric și Rac fugiră mîncînd pămîntul pe lîngă el, cu ochii rătăciți și gurile căscate, cu limbile ieșite afară la colțuri, zmintiți ca totdeauna, observă el. Și aproape instantaneu zări cum altă boccea lungă întunecată lovește apa lîngă bocceaua albă și pe urmă dinspre clasa a treia țîșnește un urlet prelung, răgușit, care-ți îngheța sîngele în vine, ca o haită de coyoți. Sunetul se înălță, muri, renăscu, pe deasupra lui trecînd țipete ascuțite de femei. Denny vărsă whiskyul, scăpă paharul fără să observe, alergă cît îl țineau picioarele pînă la balustrada care domina puntea deschisă de jos și văzu informa masă întunecată grămădită talmeș-balmeș și înghesuită, siluete aplecîndu-se mult în afară și peste bordură, mulțimea frămîntîndu-se nebunește, ca și cum oamenii erau toți încîlciți între ei și nu se puteau desprinde, dar urletul neliniștit devenise uman și era plin de lacrimi, și Denny prin ceața beției lui se simți năpădit de lacrimi. Își puse mîna peste gură și începu să plîngă, și alergă iar îndărăt la balustradă, să vadă cum cădeau acum în trena vasului vreo cinci-șase colaci de salvare plutind în apropierea unui om și a unui cîine alb care se luptau cu marea, amîndoi înotînd, omul ținîndu-l pe cîine de zgardă. Apoi

văzu o barcă de salvare populată cu mici siluete albe care vîsleau din răsputeri spre cei doi, săltînd şi căzînd, cu fiecare săritură făcută înainte. Simţi o oprire bruscă în mersul vasului, un şoc intern, ca şi cum maşinile ar fi fost stopate pe neaşteptate. Văzu cum direcţia este schimbată, simţi cum vasul se leagănă virînd, înspumînd vîrtos apa cu mare răscolire, la provă, făcînd cercuri lente în jurul bărcii de salvare şi a colacului plutitor. Un reflector cu raza albă neabătută îl arătă pe omul care înota, purtîndu-şi încă *boina,* cum întinde braţul după colacul cel mai apropiat. Nu-l prinse şi se cufundă din nou. Cîinele fu apucat şi trecut peste marginea bărcii de salvare, cînd se ivi iar la suprafaţă şi omul.

Herr Baumgartner apăru, trădînd o disperare mai mare decît cea obişnuită, şi-l întrebă pe Denny :

— De ce urlau oamenii aceia ?

— Om peste bord, zise Denny cu autoritate, cu lacrimile zbicite.

Herr Baumgartner reacţionă cu o intensitate măgulitoare, strîmbîndu-se în aşa hal încît urechile şi pielea capului i se mişcară, pleznindu-se peste frunte, scoţînd un geamăt zgomotos şi repezindu-se să nu piardă ce mai rămăsese de văzut din spectacol. Pe dată i se alătură şi Herr Freytag, iar apoi alarma, sau diversiunea, deveni generală. Dansatorii abandonară muzica, membrii orchestrei îşi puseră jos instrumentele şi toţi se strînseră ciotcă la balustradă, să privească operaţia de salvare. Ofiţerii începură să circule printre ei, cerîndu-le să nu aglomereze latura vasului, să se ţină la distanţă de barcă, cînd va apărea sus — „vă rugăm să vă daţi înapoi, nu este nimic de văzut", declarară ei : Salvarea fusese dusă la capăt. Pasagerii priviră în jur, ca şi cum ar fi dat ascultare vorbelor acelea, dar nici unul nu se clinti, nici nu răspunse. Frau Hutten, care devenise din ce în ce mai frenetică în căutarea ei, era aproape disperată. Începu să-i fie ciudă pe nepăsarea arătată de fiecare, nimeni nu voia să o compătimească ori să-i vină în ajutor. Acum îşi tîra soţul de braţ, aproape că nu mai şchiopăta de loc. Văzîndu-l pe acel dezonorant tînăr Denny, persoana cea mai apropiată de ea, lăsă deoparte orice rezervă şi se repezi la el, gata să o podidească lacrimile.

— Vai, Herr Denny, vă rog, l-ați văzut pe bunul meu Bebe, buldogul meu alb, Bebe ? Vai, nu-l putem găsi nicăieri !

Denny își răsuci capul, cu un rînjet menit să fie plin de sarcasm, se întoarse cu spatele la mare, arătînd cu degetul, și întrebă :

— Nu cumva el este acolo jos ?

Frau Hutten se uită în jos și văzu cum barca de salvare e trasă pe bord, cu Bebe întins pleoștit pe fundul ei.

Scoase un țipăt, căzu pe spate, izbindu-se de pieptul soțului cu atîta violență încît el aproape că se răsturnă, pe urmă căzu înainte, în timp ce el o prindea de mijloc. Își putea da seama, după palpitarea corpului ei că dacă nu ar fi ținut-o, s-ar fi întins cît era de lungă, căzînd cu fața-n jos.

Marinarii ridicară peste bordură corpul lung și îngust al omului, atîrnînd moale ca un vălătuc de ierburi marine. Picioarele lui desculțe, cu degete încîrligate, se bălăbăneau, șalul ponosit, de lînă neagră, era înnodat în jurul gîtului. Apa îi șiroia din straie, pe cînd îl cărau cu grijă înapoi, jos, pe puntea clasei a treia. Doi marinari îl depuseră pe Bebe în brațele deschise ale lui Frau Hutten. Ea se poticni, sub povara vlăguită a patrupedului, îl lăsă jos pe punte și, îngenunchind lîngă el, plînse zgomotos, ca o mamă la căpătîiul unicului său copil.

— E realmente peste măsură de revoltător, îi spuse David Scott lui Wilhelm Freytag, care se nimerea să se afle în apropiere.

Herr Baumgartner îl auzi și nu-și putu înfrîna protestul.

— Dar mîhnirea e mîhnire, suferința e suferință, Herr Scott, indiferent ce le pricinuiește, zise cu buze albite, cu gura căzută.

— Ah, găgăuță de suflet german, spuse Freytag, stăpînit de un veritabil dezgust, depărtîndu-se, amintindu-și cu o tresărire neplăcută că rostise una din frazele soției sale și încă una pentru care îi purta totdeauna pică.

Herr Professor Hutten, acoperit de o densă sudoare izvorîtă din umilință, în cele din urmă își puse soția pe picioare, un marinar se înfățișă pentru a-l ajuta să-l care pe Bebe, și micul grup jelitor dispăru. În momentul acela îi trecu prin cap lui Herr Lutz să-i sugereze unuia dintre

ofiţeri că poate s-ar cuveni să se trimită după doctorul Schumann, să-i dea îngrijirile necesare omului aproape înecat.

— Îi şi fac exerciţii de reanimare, spuse ofiţerul, ca un bobîrnac dat serviabilităţii. Dar trimise efectiv după doctorul Schumann, aşa cum, cu siguranţă, avusese de gînd s-o facă şi fără a primi sfat din partea unui pasager.

Doctorul Schumann mergea încet în josul coridorului, în drum spre puntea principală, nefiind în stare să decidă, după sunete, ce fel de panică sau stare de alarmă se produsese, şi o întîlni pe La Condesa la prima cotitură, hoinărind ca o stafie, îmbrăcată într-o cămaşă neagră şi cu un lung capot de brocart vechi, garnisit cu blană de maimuţă.

— A, aici erai ! spuse ea, cu o voce visătoare, copilăroasă. şi întinse mîna să-i atingă faţa cu vîrful degetelor, ca şi cum nu s-ar fi aşteptat să-l găsească plămădit din carne solidă. Ce e zarva asta ciudată ? Se scufundă vasul ?

— Cred că nu, zise el, ce faci aici ?

— Dau şi eu o raită, întocmai ca dumneata, răspunse ea. Stevardesa mea a şters-o. De ce nu ? Stevardul i-a spus că se întîmplă ceva.

— Poate că ai face mai bine să vii cu mine, spuse doctorul Schumann, luînd-o de braţ.

— Nimic nu-mi face mai multă plăcere, şopti ea.

Văzu că drogul pe care i-l dădea el începea să-şi piardă efectul ; pe la ceasul acela ar fi trebuit să fie inconştientă, nici un fel de naufragiu n-ar fi putut s-o trezească. Inima lui făcu un periculos salt, de mînie, cînd se gîndi cum se afla acolo, abandonată de laşa aceea de stevardesă, şi da, da, abandonată şi de el, care provocase aducerea ei în starea aceea de neajutorare, şi apoi o lăsase în voia soartei. În momentul acela de posibilă primejdie nu avusese nici măcar un gînd pentru ea.

— Doamne, ajută-mă ! rosti, aproape terorizat de răul pe care-l descoperea în propria-i fire.

— Hai să mergem niţel mai iute, îi spuse, vasul pare că virează. Cu siguranţă că e ceva care a ieşit foarte rău.

— Cum poţi recunoaşte dacă vasul virează ? întrebă La Condesa, mişcîndu-se — gîndi el — de parcă s-ar fi

şi aflat sub apă. Ea se aplecă pînă cînd obrazul atinse umărul lui şi vorbi într-o psalmodiere neezitantă.

— Închipuie-ţi, dacă vasul s-ar scufunda, ne-am duce în adînc împreună, îmbrăţişaţi, lin, lin, pînă la fundul mării, liniştită, întunecată, iubire în apa răcoroasă, adormită...

Părul doctorului Schumann se mişcă foşnind, pe creştet, simţea un impuls sălbatic de a o izbi ca să-i dea drumul, să scape de posesiunea diabolică, de coşmarul acela înlănţuit de el ca un duh rău, de fantasma ieşită din iadul ei pentru a-l acuza în mod fals, pentru a-i seduce mintea, încărcîndu-l cu obligaţii frauduloase faţă de ea, pentru a-i împovăra viaţa, pînă la capătul zilelor sale, pentru a-l aduce la disperare.

— Sst ! zise el, dînd acelei blajine exclamaţii o intonaţie de ordin care opri atenţia ei rătăcitoare şi chiar aprinse o mică pîlpîire de viaţă în vocea ei.

— Ah, da, vorbesc într-adevăr prea mult, totdeauna ai spus aşa !

— Niciodată n-am spus asemenea lucru, zise doctorul Schumann, cu ton sec.

— O, niciodată în cuvinte, nu, răspunse ea, prăbuşindu-se din nou în starea de semitorpoare. Pe scări se mai însufleţi puţin şi zise :

— Fiinţa aceea care se întoarce nu e stevardesa mea ?

Era, şi în spatele ei venea stevardul.

— Este nevoie de dumneavoastră, domnule, zise el. Om peste bord, pe jumătate înecat.

Doctorul Schumann îi spuse stevardesei :

— Du-o pe doamna în cabina ei şi să n-o mai părăseşti fără un ordin primit de la mine.

Întorcîndu-se în cabina lui să-şi ia trusa neagră, reflectă la expresia ivită pe faţa stevardesei în timp ce primea mustrarea lui — un neplăcut amestec de insolenţă furtivă şi falsă înjosire, înfăţişarea mult prea familiară a servilismului înăcrit. Reflectă stingherit că nu era o persoană vrednică de încredere şi La Condesa, care ştia bine cum să trateze persoanele de speţa ei, acum nu era defel capabilă să o ţină în mînă. Agitaţia lui crescu, căci simţea opresiunea exercitată de masa crescîndă a milioanelor de fiinţe subumane, inşi fără minte, suflete moarte, care

nu erau bune nici pentru a sluji ca lumea, a căror simplă masă și greutate negativă amenința totuși să stăpînească lumea. Pe frunte îi apărură broboane de sudoare, își strecură sub limbă o mică pilulă albă, își luă trusa și o porni cu pas cît îndrăzni de rapid, cu speranța de a salva viața unui nătărău fără nume și chip de la clasa a treia, care fusese de ajuns de prost să cadă peste bord. „Isus, Maria și Iosif", se rugă el, ca să alunge roiul înțepător al gîndurilor, și se închină fățiș, în clipa cînd ieșea pe punte, fără să-i pese cine-l vede. Frau Rittersdorf îl zări și își făcu și ea cruce, plăcut impresionată, spunînd, dintr-un impuls subit, familiei Lutz :

— Vai, ce scump om bun, se duce să-și îndeplinească misiunea caritabilă cu o rugăciune pe buze !

— Caritate ? se minună Herr Lutz, care considera că Frau Rittersdorf își dădea niște aere mai presus de poziția ei în viață, doar nu era cu nimic mai grozavă decît el ! Caritate, în ce fel ? Nu-și face decît o datorie pentru care este plătit, la urma urmei.

Frau Rittersdorf îi aruncă o privire sclipind de curiozitate amuzată, ca și cum interlocutorul ar fi fost un soi de gînganie stranie și se îndepărtă în tăcere.

Părintele Garza, înconjurat de femei în lacrimi și bărbați posomorîți, chirciți pe dușumea în cabina împuțită, alături de cușeta pe care zăcea înecatul, se ridică din genunchi și se întoarse, cînd doctorul Schumann se opri în prag. Un bec slab, fără glob, atîrna de plafon și o singură candelă ardea pe măsuța pliantă adusă de preot pentru ceremonia ultimei împărtășanii. Prelatul suflă în candelă, își adună obiectele sfințite și clătină din cap.

— Prea tîrziu, mi-e teamă, zise el, zîmbind de ajuns de voios, pentru *materia medica* [1].

— Oricum, zise doctorul Schumann, mai este ceva de făcut. Și înaintînd cu stetoscopul în mînă, se așează pe marginea cușetei groaznic de soioasă, unde mortul, gol pînă la brîu, spălat și purificat de marea sărată, zăcea perfect destins, învești mîntat în pompa și demnitatea morții sale.

Doctorul Schumann, trăind o îndelungată experiență de martor fără voie al morții, sub aproape toate as-

[1] Treburi medicale (în latină în textul original).

pectele ei, nu-şi pierduse deloc respectul şi tandreţea pentru acea Prezenţă.

O simţea acum din nou, ca o umbră aproape vizibilă rotindu-se deasupra lor. Ştia, după toate semnele şi toate simţurile lui, că omul era mort, totuşi continuă cîtăva vreme să asculte cu încordare prin instrument vreo pîlpîire sau şoaptă a vieţii în descărnata cuşcă a coastelor şi flămîndul pîntec supt al corpului acela lung, cu marile încheieturi noduroase ale umerilor, cu braţele scheletice şi mîinile mari, încovoiate, acum curbate spre corp, ca ale unui copil. Nimic. Se ridică şi aruncă o ultimă ochire asupra întunecatei şi melancolicei feţe istovite, acum închisă într-un uşor zîmbet tainic. Femeile, ghemuite laolaltă lîngă picioarele omului, începură să se roage cu glas tare, clincănind şiragurile de mătănii, şi unul dintre bărbaţi făcu cîţiva paşi şi încrucişă pe piept mîinile moi, acoperind cu tandreţe mortul.

— Poţi să-ţi închipui ceva mai absurd, îi spuse părintele Garfa doctorului Schumann, în germana lui atroce, pe cînd se întorceau încet şi coteau împreună în jurul punţii, decît această întîmplare, ca un om să sară de pe un vas în mişcare, în plină noapte, în mijlocul oceanului, şi să se înece — o faptă de o neglijenţă reprobabilă în ultimul grad. Nu sinucidere, desigur, dar o blamabilă lipsă de consideraţie pentru propria-i viaţă, care nu-i aparţine, s-o arunce cu atîta uşurătate. Îţi închipui, dragul meu doctor? Să salveze viaţa unui cîine!

Doctorul Schumann cumpăni asupra propriului său act nesăbuit, de a sări să salveze motanul vaporului din mîinile lui Ric şi Rac şi se întrebă ce-ar gîndi preotul despre *asta*. Simţi că nu trebuia să-şi imagineze nimic, impulsul omului părea de un firesc aproape prea elementar.

— L-am văzut colo jos, pe punte, cioplind mici animale cu briceagul lui, spuse doctorul Schumann, după o pauză. Era basc, adăugă, ca şi cum amănuntul acela ar fi putut să explice vreun mister.

— Un popor neechilibrat, de un individualism dezlănţuit, zise părintele Garza, cu o limbă de pe altă lume, căreia nu i se poate da de obîrşie şi cu catolicismul lor păgîn... La ce te poţi aştepta de la ei? Numele lui era

Etchegaray... pronunţă, rostogolind cuvîntul cu o plăcere senzuală.

— Trebuie să-l ţin minte, zise doctorul Schumann. Vă mulţumesc. Regret, trebuie să vizitez un pacient.

Se întoarse, pe urmă făcu un pas îndărăt şi întrebă :

— A, părinte, cine crezi că a aruncat peste bord cîinele ?

— Copiii aceia posedaţi de diavol, aflaţi cu trupa de zarzuela, bine-înţeles, răspunse părintele Garza. Cine altul ?

— Mă întreb dacă i-a văzut cineva, spuse doctorul Schumann, bonom, sau dacă sînt diavoli veritabili, care pot lua orice formă, ori se pot face nevăzuţi, pentru isprăvile lor tenebroase ?

— O bătaie zdravănă şi trei zile de izolare cu pîine şi apă, ar scoate diavolii din ei, zise părintele Garza, sînt doar nişte mici păcătoşi banali. Nu cred că-i cuminte să-i facem să se simtă importanţi, numindu-i diavoli. O serie de chelfăneli bune, date pe stomacul gol, asta-i tot ce le trebuie.

— Aş vrea şi eu ca situaţia să poată fi atît de simplă, zise doctorul Schumann, cu o scînteie vie de nerăbdare în ochi. Văzînd cum preotul e gata să-i arunce o privire încruntată şi cum buzele i se ţuguie pentru a continua discuţia, doctorul Schumann spuse zorit : Noapte bună, şi îşi văzu de drum.

Îi găsi pe soţii Hutten îngenunchiaţi pe podeaua cabinei lor, cu capetele plecate, ca o Pietá sculptată peste silueta sleită a lui Bebe, care la intervale ridica încet capul, rîgîia şi mai vărsa puţină apă sărată. Îşi ridicară capetele spre el cu acelaşi aer împovărat, mîhnit, al bărbaţilor şi femeilor aflaţi în preajma mortului, şi Frau Hutten, călcînd regulile discreţiei casnice, vorbi prima :

— Vai, Doctore, ştiu că nu e drept să te întreb, dar vai, ce putem face pentru Bebe al nostru ? Suferă în aşa hal !

Doctorul Schumann spuse, cu ton sec :

— Am cîini acasă.

Îşi întinse mîna sub capul lui Bebe, îl ridică, îl lăsă jos uşurel şi zise :

— Masați-l energic, mai departe, și țineți-l întins pe burtă. Are să-și revină. Dar omul, adăugă el, omul care a sărit peste bord ca să-l salveze, a murit.

Frau Hutten se ridică pe călcîie și își lipi palmele de urechi, acoperindu-și-le.

— Vai, nu, nu, strigă ea, cu o notă de mînie stîrnită de lovitura primită, pe urmă își reaminti și se întoarse să sape, cu pumnii încleștați, coastele inferioare ale lui Bebe și partea de jos a șirei spinării, făcîndu-l să tresalte în sus și-n jos, obținînd de la el un mîrîit înfundat și o șiroire de apă spumegată.

— Stai să auzim ce are să ne spună Herr Doctor, zise Herr Professor, cu cel mai elaborat formalism. Mascîndu-și cu chiu cu vai zbaterea, se ridică în picioare și stătu față-n față cu doctorul, ca între bărbați, lăsînd pe seama soției îndatoririle mai umile față de nenorocitul lor animal, care — nu se putea împiedica de a vedea limpede profesorul — avea să devină pentru ei o povară tot mai strivitoare, pe măsura scurgerii timpului.

— Doriți să-mi dați a înțelege, stimate domn, întrebă el, că un om a sărit în mare să ne salveze cîinele ?

— Eram înclinat să cred că știți acest lucru, zise doctorul, a fost trimisă și o echipă cu o barcă de salvare, zise, și toată omenirea de pe vas s-a adunat pe punte. Nu v-a spus nimeni ?

— Eram ocupat cu soția mea, aflată în pragul leșinului, zise Herr Professor, aproape cu regret. Da, mi s-a spus, dar n-am crezut. Cine a putut fi atît de nebun ?

— Unul a putut, zise doctorul Schumann. Era un basc, se numea Etchegaray... Era omul acela care cioplea mici animale, din bucățele de lemn...

— Aha, zise Herr Professor Hutten, așa ! Da, acum îmi aduc aminte, se afla printre acei agitatori periculoși, cei pe care Căpitanul a dat ordin să fie dezarmați...

— I-au luat briceagul, așa e, spuse doctorul Schumann suspinînd, purtat de un val de oboseală și deznădejde. Era cu totul inofensiv și tare nefericit...

— Aha, desigur, se aștepta la o recompensă ! strigă Frau Hutten, cu glasul cuiva pălit de o revelație. Am fi fost bucuroși să-l plătim bine ! Ce păcat că n-am putut de! o să-i strîngem mina și să-i mulțumim.

— Cel puţin, sugeră Herr Professor Hutten, consultîndu-se cu o privire gravă, cu doctorul, cel puţin putem oferi un mic ajutor financiar familiei sale...

— Nu are pe nimeni, sau, oricum, nimeni pe acest vas, spuse doctorul, observînd aerul de uşurare care trecu ca o undă de lumină peste faţa profesorului. Chipul lui Frau Hutten se lumină şi el, ca prin reflecţie.

— Ei, n-avem ce-i face, constată ea, aproape voios, acum s-a terminat totul, nu mai stă nimic în puterea noastră.

— Da, încuviinţă doctorul Schumann. Aşa că, vă spun noapte bună. Ţineţi-l la căldură, zise el, aplecîndu-şi corpul spre Bebe, care dădea semne de întremare. Daţi-i supă caldă, de vacă.

Frau Hutten îşi înălţă braţele către soţul ei, care o trase cu dibăcie pe picioare. Se strecură afară după Doctor, făcîndu-i semn să se oprească, de parcă ar fi avut să-i împărtăşească vreun secret. Totuşi, întrebă doar :

— Cum se numea ? cu o notă misterioasă şi mirată în cuvintele aproape şoptite, iar faţa ei care îmbătrînea deveni brusc copilărească.

— Etchegaray, pronunţă cu grijă doctorul Schumann, un nume de familie foarte comun printre basci.

— Of, spuse Frau Hutten, neîncercînd să repete numele, cînd te gîndeşti numai că el şi-a dat viaţa pentru bietul nostru Bebe şi noi nu-i putem măcar face cunoscut că-i sîntem recunoscători ! Nu pot suporta asta ! zise ea, şi ochii i se umplură de lacrimi.

— Înmormîntarea va avea loc mîine dimineaţă, la primul serviciu divin, spuse doctorul Schumann, dacă vreţi să luaţi parte.

Frau Hutten scutură din cap.

— Vai, cum aş putea ? Dar vă mulţumesc, zise ea grăbit, şi se întoarse, muşcîndu-şi buzele şi clipind din ochi.

— Ce nume a spus Doctorul că avea ? întrebă profesorul, stînd pe locul unde-l lăsase, cu atenţia fixată nu asupra lui Bebe, ci asupra unui punct situat dincolo de peretele cabinei, dincolo de vas, ca şi cum undeva ar fi existat hotare, o limită. conturul unui ţărm, pentru perplexitatea lui.

— Unul ciudat, spuse ea, aproape comic, exotic... Etchege Etchege...

— Etchegaray, spuse soţul ei. A, da, îmi amintesc că în Mexico-City erau mai mulţi basci cu acest nume... Mărturisesc, scumpa mea, că mă simt profund nedumerit cu privire la motivele care l-au îndemnat pe acest om fără de noroc. Speranţa unei recompense, firește, dar asta e un mobil aproape prea simplu. A vrut să atragă atenţia asupra lui, să fie privit drept un erou ? Nu cumva, în mod inconştient, desigur, îşi rîvnea moartea, şi astfel a folosit această cale de a comite o sinucidere fără a fi efectiv culpabil de ea ? Nu cumva ?

— Of, cum să ştiu eu ? strigă soţia sa, gata să-şi smulgă părul, de exasperare. Dar Bebe o scăpă de acest gest nesăbuit, începînd să rigîie şi să vomite iarăşi apă sărată şi o ţinu aşa o bucată de vreme, în timp ce Frau Hutten şi Herr Professor se schimbau la datorie, frecîndu-l cu coniac şi uscîndu-l cu prosoape de baie, pînă cînd stevardesa, cu ochii ca mărgelele şi pur şi simplu duduind de indignare, le aduse supa de vacă cerută, o litră, turnată într-un castron larg. Îl înmînă lui Frau Hutten, ţinîndu-se la distanţă şi nu aşteptă să fie martora pîngăririi unei supe bune, preparate pentru fiinţe omeneşti — cînd te gîndeşti la toţi săracii nevinovaţi flămînzi din lumea întreagă, la copilaşi ! — aruncată pe gîtlejul unui cîine fără valoare ! Cine din acea împuţită clasă a treia s-a aflat alături de el, cînd omul care a salvat animalul acela se sufoca de moarte în apa mării ? Ce-a căpătat el, afară de o fărîmă de anafură uscată din partea făţarnicului preot şi o păcătoasă parodie a cuvîntului Domnului ? Stevardesa simţi că se înăbuşe şi ea, înecată într-o mare dezlănţuită de turbare sărată. Parcă îi înţepeneau pînă şi încheieturile, începu să tragă piciorul ca o infirmă, străbătînd lungul coridor. Pronia Cerească îi trimise o şansă de a-şi lăsa mînia să explodeze în faţa unui picol nedezvoltat, care se repezea încotrova, cu braţele încărcate de rufărie.

— Pe lumea asta scîrboasă, e mai bine să fii cîine ! Javra unui bogătaş, bînd supa făcută din oasele săracilor. Ce e viaţa unui om, comparată cu cea a unui cîine, ia spune-mi şi mie ? A ciinelui unui bogătaş, firește !

Băieţandrul de patruzprezece ani, el însuşi rezultatul palid al unei vieţi de subnutriţie, îşi reveni pe dată din spaima care-l cuprinsese, cînd îşi dădu seama că furia fetei nu era îndreptată împotriva lui.

— Un cîine, Fräulein, nu vă supăraţi dacă pot întreba ? spuse el, cu aerul ritual de slugărnicie adoptat faţă de cei aflaţi pe-o treaptă mai sus, ceea ce includea toată lumea de pe vas, şi fără nici un dram de respect de sine, pe care toţi, pînă la unul, l-ar fi luat drept curată nerușinare.

— Supă pentru ciinele ăla ! izbucni ea din nou, gata să se înăbuşe. Şi omul e mort ! Mort ca să salveze viaţa unui cîine ! ţipă, pleznind aerul din jur cu imblăciul lung al braţului său.

Băieţandrul, extrem de jenat se furişă pe lîngă ea şi o luă la fugă, cu genunchii tremurînzi. „I-aş fi lăsat pe amîndoi să se înece, şi pe tine pe deasupra, îşi spuse în sinea lui micul picol, bătrînă catîrcă smintită.“ Îi plăcu atît de mult senzaţia lăsată de cuvintele acelea în gura lui încît le repetă într-una, *sotto voce*, pînă ce i se domoli impresia de a fi fost insultat.

Indiferent de eforturile făcute de Herr Professor şi de Frau Hutten, Bebe continuă să fie prada unei violente agitaţii, convulsiile îi răscoleau trupul greoi. În cele din urmă se ridică în patru labe şi stătu, stupefiat şi pasiv, sub mîinile lor neliniştite. Frau Hutten zise :

— Mă face să mă simt atît de vinovată ! căci i se părea că îi pune o întrebare teribilă, cu îndoiala înscrisă în ochii lui împăienjeniţi. Pînă şi tăcerea patrupedului părea că o acuză de vreo nemernicie săvîrşită contra lui.

— E tăcut din fire, îi reaminti soţul, asta nu este ceva nou.

— A, dar nu e acelaşi lucru ! zise ea îngrozită. Uită că îi provocase o profundă supărare soţului său, că nu se bucura de favoarea lui. Se înclină spre el la fel de încrezătoare ca totdeauna cu capul plecat şi lacrimile şiroindu-i din nou. Întinse mîna şi el i-o strînse pe dată.

— A avut încredere în noi, plîngea, era o parte din trecutul nostru, trecutul nostru fericit, zise, din viaţa petrecută împreună.

Se așeză pe marginea patului, despletită și pierdută, iar soțul ei se deplasă și se așeză lîngă ea.

— Mexico ! strigă ea, scoțînd niște suspine adînci, cum n-o mai auzise nicicînd. Mexico ! De ce l-am părăsit ? Cine ne-a trimis în acest teribil voiaj ? Eram fericiți acolo, eram tineri laolaltă, acolo... de ce am zvîrlit toate acestea ?

Pentru prima dată de ani și ani, lacrimile se rostogoleau nestăvilite pe obrajii lui Herr Professor Hutten.

— Caută să nu te întristezi atîta, biata mea copilă, zise el. Asta îți supune inima la o mare încordare și îți va zdruncina în mod serios sistemul nervos. În ultima vreme, îi reaminti el și pe vîrful nasului i se formau stropi, nu mai îți pui în evidență aici trăsăturile tale caracteristice, discreția, clarviziunea, acea dispoziție stabilă care trezeau admirația tuturor cunoscuților noștri.

— Iartă-mi slăbiciunea, iartă-mă, am nevoie de ajutorul tău. Tu ești bunătatea întrupată. Sînt sigură că am lăsat ușa deschisă, totul e din vina mea, tu ai totdeauna dreptate, imploră ea, și deși Herr Professor își scoase din buzunar batista și își uscă lacrimile, își șterse fruntea, decis să rămînă ferm în criza aceea și să nu lase ca puhoiul emoțiilor să mături din mintea lui evenimentele cu adevărat importante ale zilei și justul lui reproș împotriva ei, cu toate acestea, nu putu opri sau nega o anumită muiere simțită în întreaga-i ființă. Locul vătămat din mintea lui fu alinat, considerația de sine încetă să mai zvîcnească, de parcă vreun balsam magic ar fi fost turnat peste rana deschisă din sufletul lui.

Bunăvoința, magnanimitatea, îndurarea creștinească, căldura conjugală, pînă și tandrețea umană în persoană mărșăluiră cu bravură să-și reocupe pozițiile cuvenite în sufletul lui, toate în perfectă ordine și strigate imediat la apel pe numele lor. De ani de zile nu se mai desfătase Profesorul cu asemenea belșug de simțiri. Din potpuriul său subteran de virtuți emană iarăși fericirea pe care, în cuvintele ei simple, o recunoștea și o invoca iarăși soția lui.

O sărută în plin pe gură, un sărut profund, de parcă ar fi fost o mireasă, vîrîndu-i limba aproape în beregată și o apucă de cap în felul lor vechi, trăgînd-o de păr la fel de dureros ca altădată, în înfierbîntarea lui. Începură să se

descotoroseaşcă fiecare, pe orbecăite, cu stingăcie, de articolele mai sîcîitoare din îmbrăcămintea celuilalt, ca şi cum ar fi vrut să se sfîşie reciproc şi se prăvăliră grămadă, încîrligaţi asemenea broaştelor. După o trudă dezordonat de prelungită, foindu-se, gemînd, mîrîind şi rostogolindu-se într-o sălbatecă partidă de trîntă, se prăbuşiră contopiţi în vlăguite, tremurătoare şi prelungi gemete de plăcere extatică. Apoi zăcură împreunaţi pentru un răstimp al plăcerii, într-o triumfătoare licărire de epuizare, căsnicia lor fiind astfel cîrpită, făcută aproape ca nouă, cu sentimentele proaspete şi purificate.

— Micuţa mea soţioară, murmură profesorul, la fel cum făcuse după lungul şi entuziasmatul asediu prilejuit de deflorarea ei, în noaptea nunţii.

— Soţul meu, replică ea atunci, cu desăvîrşită decenţă, şi acum ajunse să rostească cuvîntul cu deferenţă, ca o parte dintr-un ceremonial.

De pe preşul lui din colţ, în somnul bîntuit de năluci, Bebe scoase un lung şi răguşit urlet suspinat, pătruns de teroare, care-i scutură din inerţia lor sexuală cu un şoc îmbolnăvitor. Frau Hutten începu să plîngă aproape din obişnuinţă.

— Vai, el ştie, ştie, că ei au încercat să-l înece ! strigă cu glas acuzator. I-au zdrobit inima.

Sistemul nervos al profesorului, cam ciopîrţit de neobişnuitele solicitări impuse, acum se răzvrăti. Mîrîi iarăşi, de astă-dată cuprins de o reală angoasă.

— Îţi interzic să mai verşi o singură lacrimă pentru chestiunea aceasta, spuse el, cu glas răsunător, reluîndu-şi toată autoritatea masculină, în ordine de bătaie. Şi ce înţelegi prin „Ei“ ? Ia seama să nu vorbeşti fără a cugeta, draga mea.

O clătină uşor, cu afecţiune, şi ea se bucură, prefăcîndu-se că se teme de mînia lui, căci această reacţie îi plăcea în mod infailibil, chiar cînd mînia lui era reală şi nu prefăcută, ca acum. Îi trecu prin minte că singura dată în viaţa ei cînd se temuse de el, abia cu cîteva ceasuri în urmă, cînd crezuse că-i adusese o jignire mortală. Nu avea nici un fel de putere asupra lui, nici un farmec, nici un vicleşug care să acţioneze... Ce straniu, ce înfiorător, aşa ceva nu trebuie să se mai întîmple.

— Te rog, lasă-mă să mă duc la el, îi spuse, ștergîndu-și ochii cu mîneca de la cămașa lui. M-am referit la copiii aceia indescriptibili, îi spuse ea, pe un ton de o grijulie moderație. Cu siguranță că numai ei au putut face așa ceva, nu ?

— Sînt de acord, spuse soțul, totuși nu putem afirma asta, căci nu putem dovedi fapta. Și, pe lîngă asta, poate că. din punct de vedere legal, nici nu este o crimă să înneci un cîine ?

— A, dar ei au provocat moartea unui om !

— În ce mod ? întrebă profesorul. L-a forțat cineva la actul lui necugetat ? A visat cineva, chiar și copiii aceia, asemenea lucru ?

Frau Hutten nu mai spuse nici un cuvînt, ci îngenunche încet. O durea iarăși genunchiul. Luă fața mare și îndurerată a lui Bebe între mîinile ei și zise :

— Nu noi, nu micii tăi Vati și Mutti, ți-au făcut asta. Noi te iubim, îi spuse cu sinceritate, dezmierdîndu-i urechile și bărbia. Înțelege perfect, îi spuse apoi soțului. Dormi frumos, odorul meu, zise, punîndu-i capul jos pe preș.

— A, și eu aș putea să dorm, zise profesorul, ajutînd-o să se ridice. Își scoaseră restul îmbrăcăminții și-și puseră toaleta de noapte, de parcă s-ar fi și culcat, iar mișcarea vaporului sub ei, atît de detestată pînă atunci, era ca balansul unui leagăn. Pe jumătate adormit, profesorul șopti :

— Cum a spus doctorul că se numea ? Ciudat că acum nu-mi mai pot aminti.

— A ! La ce-ar folosi ? suflă ostenită Frau Hutten. Hai să nu mai căutăm să ne amintim.

Elsa, lungită pe spate, cu brațele sub cap, privea somnoroasă la cerul albastru, sclipitor, care părea că se află chiar dincolo de hublou.

— Așa devreme ? întrebă ea, lipsită de curiozitate, văzînd-o pe Jenny cum se spală și se îmbracă cu grabă. Vai, eu n-aș putea, sînt prea leneșă.

— Or să-l înmormînteze pe sărmanul om înecat de dimineață, zise Jenny, gîndește-te numai cum e lăsat acolo, singur cuc.

— Ei, cum așa, el nu știe, zise Elsa, dovedind o judecată sănătoasă. Deci cum ar putea să se sinchisească ? Noaptea trecută tatăl meu a spus că a făcut o mare prostie. Zicea că oamenii stupizi și neatenți ca el le aduc celorlalți toate necazurile. Zicea că...

— Se referea la salvarea cîinilor stupizi ai altor oameni stupizi ? Lucruri de genul ăsta ? întrebă Jenny, cu un glas care îngheța.

Elsa se ridică în pat, trăsăturile îi fură contractate de o zvîcnire de disperare.

— Tata n-a intenționat să spună asta, zise ea. cu anxietate. Este un om bun din fire, nu ar face rău nimănui. Nu a vrut să spună că nu-i pare rău de bietul om. E ceva greu de explicat...

Jenny își sfîrși cu răceală coafatul, în tăcere, și o lăsă pe Elsa să se zbată.

— E drept că uneori este prea practic, aproape ca și maică-mea. Zice că viața ne este dată s-o trăim, că morții nu au nevoie de nimic, că nu trebuie să ne lăsăm sentimentele să ne tîrască, cînd nu ne fac nici un bine ! Iar maică-mea zice...

Jenny își topi mînia în rîs.

— Vai, Elsa, n-ai să te bucuri cînd se termină școala ?

Elsa o măsură neîncrezătoare, așa cum făcea tot mai des în ultima vreme. Tovarășa ei de cabină părea la fel ca oricare altă făptură, totuși — și nu putea să definească exact diferențierea — era ceva ciudat cu ea.

— Nu merg la școală, zise ea.

Jenny își înfășură capul într-o eșarfă de mătase închisă.

— Nu face nimic, zise ea. Mă duc jos să-i spun rămas bun cînd pleacă, fie că mă aude sau ba.

Lumina soarelui matinal, oglindită în apă, dansa și sclipea în ochii părintelui Garza, cum stătea la balustrada de pe puntea clasei a treia, lîngă altar, dar privirea lui dezorientată se îndrepta spre șirul amatorilor de curiozități de pe puntea de deasupra — vulturi care adulmecau moartea și nu puteau să se țină la distanță de ea. Părintele Garza, după ce dobîndise o îndelungată expe-

rienţă asupra propriei sale firi omeneşti şi a celei a semenilor săi, învăţase să pună la îndoială puritatea simpatiei sau a milei acordate gratuit, sub orice formă s-ar fi înfăţişat ele. Cuteza să afirme că nu se ivise un singur gînd creştinesc printre ei, nici nu fusese rostită vreo rugăciune. Dinaintea lui, corpul era gata de a fi aruncat peste bordul vasului, la momentul potrivit — o siluetă lungă ţeapănă, îngustă, ca o mumie, înfăşurată în pînză neagră, balansată în afară peste balustradă, ţinută în echilibru de cîţiva tineri marinari cu părul ca nişte cîlţi, cu feţele lor trandafirii devenite ceremonios de solemne, deasupra veşmintelor albe de bumbac. Pasagerii de la clasa a treia, în zdrenţele şi murdăria şi întunecimea lor, se ţineau mai în spate, respectuoşi, masaţi şi bîzîind ca un roi de albine, legănîndu-şi şiragurile de mătănii, cu mîinile agitate de crucile făcute neîncetat, cu ochii pironiţi, cu buzele în mişcare. Numai bărbatul acela gras, purtînd o cămaşă portocalie şi strălucitoare stătea cumva mai la o parte, cu micul lui grup de adepţi, toţi cu trăsături încordate şi abia aşteptînd un pretext pentru a stîrni vrajba. Din cînd în cînd grăsunul dădea drumul unui rîgîit zgomotos şi, cu degetele desfăcute, se închina, făcîndu-şi cruce cu degetul mare pe vîrful nasului. Era pe deplin conştient că o seamă de oameni care-şi rosteau rugăciunile îi urmăreau şi ei mişcările, cu priviri ucigătoare, şi păreau că-l stimulează la noi isprăvi de blasfemie plină de imaginaţie.

Părintele Garza vedea toate acestea şi vedea tot ce se petrecea în jurul lui, în ciuda faptului că era absorbit de slujba de îngropăciune, citind pentru el, ca şi cum ar fi fost breviarul lui : „Veniţi în sprijinul lui, voi sfinţi ai lui Dumnezeu, întîmpinaţi-l, îngeri ai Domnului, primindu-i sufletul, duceţi-l dinaintea celui Prea-Înalt... Odihnă veşnică dăruie-i lui, o, Doamne, şi îngăduie ca lumina fără de sfîrşit să strălucească asupră-i. Primindu-i sufletul, duceţi-l dinaintea celui Prea-Înalt... Fii îndurător, o, Doamne, rugă-mu-ne ţie, cu sufletul slujitorului Tău, Juan Maria Echebaray, pentru care Ţie aduce-vom jertfirea laudei, prea umili rugînd Mărirea Ta ca, prin aceste sfinte ofrande, chezăşii ale păcii, să poată fi găsit vrednic

de a dobîndi odihna cea de-a pururi. Prin voia Domnului nostru."

Plescăitul ritmic al valurilor, zumzetul statornic al glasurilor grămădite laolaltă, perpetuele foiri nervoase ale mulţimii, obscenităţile comise de grăsun, nu aveau nici un efect asupra tăcerii şi neclintirii grupului strîns disciplinat în jurul mortului. Cu fiecare rugăciune şi ceremonie împlinită după cuviinţă, cu fiecare mişcare de respect, cu apa sfinţită, clopotul, cartea şi luminarea, cu tămîia şi semnul crucii, corpul pecetluit şi cu greutăţi atîrnate de picioare, în care sălăşluise un suflet omenesc, era coborît, înclinat încet în jos şi, cum luneca înainte, i se dădu un brînci decisiv, care-l trimise cu mult peste latura vaporului, căzînd vertical, izbind apa mai întîi cu picioarele şi afundîndu-se pe dată, dar fără grabă, chiar în clipa cînd vasul se depărta de el. „Dumnezeu să-i pomenească sufletul", şopti Frau Schmitt, şi tinerii cubanezi, şi doctorul Schumann şi Señora Ortega, soţia diplomatului maxican, toţi rostiră în taină aceleaşi cuvinte. Iar corpul era încă vizibil pentru ei, aflat la o bună adîncime sub apă, în bătaia prelungitelor raze piezişe ale soarelui. Chiar în clipa cînd dispăru de tot, vasul se şi depărtase simţitor : înainte ca părintele Garza să poată ajunge pe puntea superioară, mortul fusese lăsat în urmă.

Oprindu-se doar să bage în buzunar şiragurile de mătănii, cucernicii tăbărîră furioşi asupra blasfematorilor.

Căzură grămadă, într-un morman rotitor, asupra grăsunului şi a prietenilor lui, deşi aceştia nu contau prea mult, şi înainte ca marinarii să izbutească a-i trage deoparte, despărţindu-i, cu mîinile goale realizaseră o treabă foarte lăudabilă, pe tărîmul nimicirii vrăjmaşilor religiei şi a bunei cuviinţe. Numai că unul din ceata evlavioasă pusese mîna pe o mică cheie franceză — unde şi cum, nimeni n-a mai aflat vreodată — şi reuşise să pună capăt activităţii grăsunului, cel puţin pe durata călătoriei, cu o lovitură bine plasată în creştetul capului, cam spre partea anterioară.

Jenny il găsi imediat pe David, rezemat în coate, cu gulerul hainei ridicat peste urechi, cu mîinile făcute căuș peste ochii pe jumătate închiși, încercînd să-și centreze privirea asupra scenei. Era tare miop, dar nu se îndupleca să poarte ochelari, decît cînd lucra singur. Totuși între ei se crease o conspirație a amabilității, potrivit căreia miopia îi stătea bine și constituia un avantaj aparte pentru el. Cînd se plimbau prin păduri, el descoperea totdeauna minuscula floare ciudată sau planta firavă care se dovedea a fi o curiozitate botanică ; pe plajă găsea scoici care își dezvăluiau frumusețile doar puse sub lupă ; la bilciurile indiene se ducea de-a dreptul la acele jucării atît de mici încît nu puteau fi făcute decît de degetele unor copilași de-o șchioapă. Abia de curînd îi arătase în mai multe rînduri, cu o mîndrie posesivă, cele mai recente comori ale lui — un buzunar întreg de animale lungi de-un deget, cioplite în lemn, pe care le cumpărase de la omul a cărui înmormîntare tocmai se desfășura pe puntea clasei a treia. Fata stătu tăcută alături, pînă cînd el își dădu seama de prezența ei și spuse : „A, tu ești, Jenny-Înger !, dar era limpede că stătea închis în el, în propriile-i sentimente, că s-ar fi prefăcut în stană de piatră dacă ea l-ar fi atins ori ar fi scos un cuvînt. Se retrase imediat, încercînd să-și abată atenția de la el, înghețată de familiarul, flămîndul gol din abdomen, năpădită de acel gen de suferință, atît de oarbă, atît de necugetată, încît se disprețuia singură că o încearcă, pentru că el i-o putea pricinui în orice clipă, prin acel teribil truc de a părea nonexistent. Se simțea așa de pierdută, încît abia dacă evită privirea lui Denny, care se zorea spre ei, cu o halbă de bere în mînă. Arne Hansen îl urma, încruntat nevoie mare, fără a se uita la nimeni, arătînd, se gîndi Jenny așa cum mai gîndise de multe ori, la fel cum ar arăta un om dacă s-ar afla singur pe o insulă pustie.

Ric și Rac, mai sălbatici și mai lăsați de capul lor ca de obicei, se cocoțară pe balustradă și încălecară de parcă s-ar fi cățărat pe craca unui copac, aplecîndu-se în afară în mod periculos, să vadă mai bine desfășurarea lucrurilor, cu gurile căscate, cu ochii ageri și rătăciți.

Nimeni nu le acorda nici cea mai mică atenţie, nici măcar un marinar care trecu pe lîngă ei nu-şi dădu osteneala de a le ordona să se dea jos de-acolo. Fiecare cuplu sau individ izolat din grupul privitorilor se ţinea cu stricteţe deoparte, fără a da semn că ar constata prezenţa celorlalţi şi fiecare găsise un punct personal avantajos. Cu toate acestea, priveau laolaltă spre un anumit loc, asemenea unor persoane fotografiate împreună.

Jenny stătea cu mîinile încleştate sus, în dreptul pieptului şi se uita şi ea la gruparea rituală de jos, observînd compoziţia alcătuită de siluetele văzute în *raccourci* cu lungile umbre albăstrii care cădeau lateral, depozitînd imaginea în minte să o schiţeze în clipa cînd avea să pună iarăşi mîna pe creion şi hîrtie, întrebîndu-se de ce nu le adusese cu ea şi mirîndu-se deopotrivă de insensibilitatea ei. Era cu totul ireal, o pantomimă jucată de păpuşi acţionate de sfori, nu era nimic care să fi avut vreodată viaţă, în acel întunecat balot de pînză. Şi tocmai cînd se mira de înăsprirea sufletului, simţi cum ochii i se umplu de lacrimi absolut fără noimă, lacrimi vărsate în van, care n-aveau să schimbe nimic, care nici măcar nu puteau să uşureze suferinţa izvorîtă din senzaţia ei de gol lăuntric. Şi printr-o ceaţă văzu cum balotul de pînză sare în afară şi izbeşte apa.

Era atît de absorbită, încercînd să-i urmărească poteca străbătută pînă-n adîncuri, încît aproape că pierdu agitaţia iscată de bătaie — atît de repede se petrecuse şi atît de sumar se încheiase. În vreme ce Denny ţipa, la doi paşi de ea : „Tii, al naibii să fiu ! Am pus laba pe el ! Tii, al naibii să fiu !“ — văzu cum cîţiva marinari îl remorchează în teren deschis pe grăsun, pe cînd alţii spărgeau cu sîrguinţă formaţia atacatorilor, care se lăsară lesne daţi îndărăt şi nu mai stîrniră alte tulburări. Putuseră să vadă, dintr-o privire, că munca lor era împlinită, erau pe deplin domoliţi şi satisfăcuţi şi perfect pregătiţi pentru toate consecinţele. Arne Hansen îşi ridică pumnii şi-i scutură, cuprins de turbare, zbierînd :

— Laşilor ! Sclavilor ! Ucideţi-vă duşmanii, nu prietenii ! Nebuni ! Nebuni ! continuă el să ţipe convulsiv, de parcă n-ar fi fost în stare să se oprească şi pînă la

urmă cei din preajma lui începură să schimbe priviri jenate. Pe puntea de jos, mai mulți inși din grupul atacatorilor își înălțară privirile spre el, cu fețele aspre ca niște nuci murate și unul din ei îi replică, strigînd dispreţuitor : „Închide-ți botul mare, mă *cabrón* suedez ! Nu te vîrî în treburile noastre !“ și izbucniră cu toții într-un rîs sarcastic, iritant. Hansen se urni, cu pasul lui mare, tărăgănat, cu capul înfundat între umerii înălțați.

Grăsunul zăcea trîntit pe spate, sîngerînd încet dintr-o rană soîrboasă la vedere, care sclipea și se căsca în bătaia soarelui. Doctorul Schumann nu așteptă să fie chemat, ci se ivi aproape de îndată pe puntea de jos, vorbi cu părintele Garza, care se și depărta, cu caracteristica lui promptitudine și detașare, dar își lăsă răgazul de a spune : „Nu e nimic serios, doctore, nu vei avea nevoie de mine ! scoțînd un cloncănit sardonic, care aproape era un rîs.

David ieșise cam brusc din criza de absorbire în eul său propriu și deși fața sa nu-și schimbase expresia, ochii lui aveau o văpaie de atîțare, ciudat de satisfăcută.

— Ei bine, zise el, au făcut-o ! Totdeauna m-am gîndit că ar fi în stare s-o facă.

— Asta este exact ceea ce a spus și Denny, ripostă fulgerător Jenny, cuprinsă de o mînie subită. Atunci el o măsură pe-ndelete cu privirea, văzu că lacrimile încă nu i se zbiciseră pe față și spuse cu amărăciune :

— Doamne sfinte, nu există chiar nimic la care să nu cauți să fii părtașă ? Pentru ce naiba ți-ai găsit să plîngi acum ?

— Pentru toate, zise Jenny, și glasul îi tremura. Pentru toate lucrurile din întreaga lume. Asta te include și pe tine, cumva...

Văzu în ochii lui incipientul licăr de plăcere pe care i-l dădea prilejul de a-i aprinde treptat furia, pînă va ajunge în halul de a spune orice și totul și va fi nevoită după aceea să-și regrete spusele. Și, indiferent cît de profund le va regreta, știa că nu va căpăta niciodată iertare. N-ar fi fost decît încă un episod în plus. Jenny îl cercetă, la rîndul ei, de parcă ar fi fost la fel de mioapă ca și el, și spuse foarte tăios, pe un ton scăzut, rapid :

— Nu, David, nu fă asta, nu vreau iarăşi, nu şi de data asta !

În ritm mai degrabă lent, ca David să poată vedea că dispune de o perfectă stăpînire de sine, Jenny începu să se depărteze de el, pe urmă se întoarse din drum şi spuse cu o pornire sălbatică :

— Să nu vii după mine, să nu-mi vorbeşti !

— Fii pe pace, spuse David, şi tot chipul îi era rece, cu trăsăturile ascuţite. N-am s-o fac.

Ric şi Rac, tot călare pe balustradă, se porniră să ţipe ascuţit, repetînd într-una un singur cuvînt, fluturîndu-şi frenetic capetele şi braţele, arătînd spre largul mării :

— Balene, balene, balene, balene ! ţipau, stăpîniţi de un veritabil extaz şi, într-adevăr, trecea un şir de balene, aşa cum toţi cei de faţă nu se putură împiedica de a vedea, cu o privire aruncată cam în silă. În mintea fiecăruia se născu acelaşi gînd, că priveliştea era frivolă, neadecvată şi totuşi, după acea primă privire se uitară toţi, bucurîndu-se : nu prea departe de vas, pentru a fi bine văzute, trei enorme balene, părînd că înoată cu corpul aproape afară din apă, scînteind ca argintul alb în bătaia soarelui, învolburînd înalte fîntîni albe, călătorind cu forţa şi energia unor bărci cu motor de mare viteză, îndreptîndu-se spre sud. Nici o persoană de pe punte nu-şi putea lua ochii de la frumosul spectacol pînă ce nu se termină şi minţile lor fură purificate de moarte şi de violenţă. „*Balene !*“ ţipară Ric şi Rac, ridicîndu-se pe prăjina lor, pierzîndu-şi echilibrul şi aproape ducîndu-se de-a dura peste bord. Se clătinară ameţitor, se hîţînară, îşi reveniră şi căzură iarăşi pe punte, nevătămaţi. Nici o singură mînă nu li se întinsese în ajutor, deşi în apropiere erau o duzină. Nimeni nu se mişcă. Toţi priviseră pericolul care-i ameninţa pe Ric şi Rac nu tocmai cu indiferenţă, poate într-un fel niţel mai pozitiv, ca şi cum căderea lor peste bord ar fi fost acceptată cu deplin sînge rece, ca o ciudăţenie neexplicată, dar nu dezastruoasă, venită din partea legii firii. Adînc, adînc în sufletul lor, nici unul nu ar fi găsit decît un acord plin de înţelegere cu toţi ceilalţi privitori, că un loc aflat peste bord — cu cît mai profund, cu atît mai bine — ar fi fost cea

mai potrivită amplasare a lui Ric și Rac. Oricare dintre ei ar fi reacționat indignat, dacă ar fi fost acuzat că-i lipsește vreunul din sentimentele mai nobile și mai calde, potrivite față de copii. Dar Ric și Rac erau în afara neamului omenesc. Erau, neîndoielnic, în afară și știuseră acest lucru de o bună bucată de vreme singuri își aleseseră zona aceea și nu puteau mai mult decît să-și mențină stăpînirea asupra ei. Așa că își recăpătară echilibrul, rămaseră atîrnați ferm, supli ca niște maimuțe, țipară și strigară și se distrară, îi distră înmormîntarea omului ucis de ei — așa le spusese bătrînul smintit din fotoliul pe rotile, spre încîntarea lor — îi distrau încăierarea izbucnită pe punte, balenele lor. Era o zi minunată. Singurul lucru care mai lipsea era că nu fuseseră în stare să călărească pe spinarea balenelor.

Cam pe la jumătatea punții Jenny se opri să privească balenele și își uită mîhnirea. David se duse drept la ea, o luă de braț și-i spuse :

— Nu ne-am săturat de harță ? Haide să bem o cafea.

— Da, haide, zise ea și în timp ce mergeau începu : — David-scumpule, îmi amintesc cum odată înotam departe, în larg, în golful Corpus Christi, într-o zi frumoasă, și cînd mă întorceam spre uscat, o întreagă școală de delfini bruni a venit drept la mine, vai, arătau asemenea unor munți care se înălțau și se afundau iarăși în valuri, și am crezut că aș putea muri de spaimă, dar se mărgineau să-și desfacă rîndurile în jurul meu și își văzură de drum, înotînd pînă departe în golful Mexic. Și deodată m-am simțit foarte fericită și m-am gîndit : „Vai, este cel mai plăcut lucru care mi s-a întîmplat vreodată !“

— Și chiar așa era ? întrebă el, cu glas foarte duios și tachinînd-o puțin.

— Aproape, spuse ea.

— Fără cuțite, slavă Domnului, datorită fermității și clarviziunii Căpitanului nostru, fu auzit comentînd Herr Baumgartner, în bar, cîteva ceasuri mai tîrziu.

— Nu aveau nevoie de cuțite, zise comisarul de bord, pe care satisfacția pricinuită de evenimente îl îndemna să

fie nesăbuit de indiscret. Nu că s-ar fi sinchisit cumva de ce li se întîmpla catolicilor, maimuţărelile lor îi priveau doar pe ei, dar de mult bătuse ceasul să-i pună cineva frînă bolşevicului ăluia şi dacă o făceau catolicii, ce mai, oricum rămînea o faptă meritorie.

— Au avut ceva la fel de bun, zise el, ascunzîndu-şi zîmbetul în adîncul halbei de dimineaţă. Bolşevicul ăla, catolicii săi ! Lăsaţi-i să se omoare între ei, e o treabă bună !

Părintele Carillo, în mod normal iubitor de pace şi om negîlcevitor, fericit să-şi spună slujba zilnică şi să lase treaba spinoasă pe seama părintelui Garza, căruia îi plăcea, stătea la o măsuţă situată la oarecare distanţă de bar, cu un pahar de sherry în mînă, dar auzi puţinele şi neroadele cuvinte ale comisarului de bord.

— Omul este un tip foarte obişnuit de sindicalist, un spaniol, zise el, nu un bolşevic. Asta înseamnă o neglijentă folosire a termenilor din partea dumitale, zise el blajin, o greşeală comisă de multe persoane.

Stăpînirea de sine aproape că-l părăsi, chipul îi fu iluminat de furie.

— Iar dacă vrei ca alţii să respecte religia dumitale, indiferent care ar fi, ai face mai bine să vorbeşti în mod decent despre credinţa altora.

Se ridică brusc, lăsîndu-şi sherry-ul nebăut şi ieşi din încăpere.

Comisarul de bord, dezorientat de propria sa încălcare a disciplinei, se ridică anevoie de pe taburetul lui şi luă poziţia de drepţi.

— Vă cer iertare, domnule, vă cer iertare ! strigă el, după silueta rigidă a preotului. Domnule, regret profund !

Dar titlul de „Părinte“ refuză să treacă printre dinţii lui luterani şi preotul îşi văzu de drum ca şi cum nu l-ar fi auzit. Comisarul de bord, rămînînd tot în picioare, se făcu roşu ca focul şi se umflă la faţă şi pe ceafă şi dădu pe gît berea din *seidel* de parcă ar fi turnat-o într-un canal.

— Dă-l dracului ! comentă Denny, arătîndu-şi simpatia.

Comisarul de bord, care avea despre Denny o părere chiar mai proastă decît despre religia catolică, îl ignoră în mod ostentativ : cu el puteai fi grosolan în cea mai deplină securitate. Una din cele mai importante îndatoriri ale comisarului era, desigur, să păstreze o politeţe imparţială faţă de pasageri, de la primul pînă la ultimul, indiferent cît de dezgustători puteau să apară, în ochii lui, un număr cît de mare dintre ei. Era o sarcină cotidiană de sacrificiu, pentru că în fiecare voiaj, de treizeci de ani în şir, luptase împotriva celor mai profunde impulsuri naturale ale fiinţei sale şi le învinsese, reuşind să nu le spargă capul la cel puţin douăzeci de persoane, toţi pasageri şi aproape toţi masculi. Dispreţul lui funciar faţă de sexul feminin, amestecat cu o ţîşnire de salutară frică şi totală inabilitate de a-i sonda motivele sau de a face faţă excentricităţilor îşi găsea expresia într-o falsă faţadă de indulgentă bună dispoziţie, cu care amăgea, sau cel puţin îmbuna majoritatea femeilor. Toate nu doreau altceva decît să fie linguşite, de multă vreme descoperise el acest adevăr, şi asta simplifica imens chestiunea. Fără un cuvînt, dar cu o căutătură de maliţie porcină aruncată lui Denny şi fără a aştepta să mai comande o bere, lucru pe care îl prevăzuse şi aşteptase cu plăcere încă de pe cînd sorbise jumătatea primei stacane, se urni cu o mişcare mătăhăloasă, rostogolindu-şi pîntecul, balansîndu-şi şezutul, cu perniţele de grăsime de pe ceafă tremurînd ca piftia.

Denny scoase un sforăit înăbuşit.

— Kraut ! bombăni el, în halba goală. Îi făcu un semn barmanului : Aici !

Arne Hansen stătea cu trei tăburete mai încolo, încovoiat, cu capul în palme, cu berea neatinsă. În clipa aceea întoarse spre Denny o faţă pe care se zugrăvea o disperare monstruoasă şi vorbi scoţînd un mîrîit înăbuşit, umed, ca un urs bolnav.

— Dacă aş crede în Dumnezeu, l-aş blestema, zise el. L-aş scuipa în obraz, l-aş trimite în propriul lui iad. Of, ce spurcăciune mai e şi religia ! Oamenii aceia de jos, de la clasa a treia. Se înjosesc şi se ploconesc şi îşi dau banii preoţilor şi trăiesc ca nişte cîini rîioşi, în care cine

vrea dă cu piciorul și ce capătă ? Un soi de mărgele cu care să se joace și în gură o fărîmă uscată de pîine pentru fraieri !

Se trase de un smoc de păr din creștetul capului, îl răsuci în mînă. Denny decise că vorbele acelea îi erau adresate și se simți nu numai încurcat, ci și șocat.

— Hei, ia-o ușor ! zise el, fiindcă, în chip nelămurit, simțea că era în regulă să blestemi și să înjuri toată ziulica, oricît pofteai, cîtă vreme era de la sine înțeles că nu vorbești serios. Era în regulă să faci glume pe seama religiei, în fiecare lucru e cîte-o latură caraghioasă, omul trebuie să rîdă de-o sumedenie de lucruri pe lumea asta, altminteri s-ar țicni de-a binelea, dar, oricum, asta nu înseamnă că nu crede în ceva. Fusese crescut cu o teamă mortală de Bătrînul cu Favoriți Lungi de Colo Sus, un adevărat mîncător de foc care, în cele din urmă, la o adică, îi trimitea pe mai toți în iad. Era și-un rai, bineînțeles, dar Denny n-auzise vreodată să se fi dus cineva acolo, cel puțin nu în timpul vieții lui și nu din comunitatea lui. Un văr mai virstnic, un măgădan brutal, de două ori mai mare decît el, îl înșfăcase de mînă într-o bună zi și-i ținuse în palmă un chibrit aprins. În timp ce Denny țopăia de durere și zbiera și-și lingea locul pîrlit, vărul spusese : „Ei bine, voiam doar să-ți arăt ce-ai să capeți din cap pînă-n picioare și tot timpul, de-ndată ce-ai să mori și ai să te duci în iad !“ Denny îi ripostase urlînd : „Ba tu ai să te duci în iad !“, dar replica nu-i făcuse prea mult bine. Se simțea ca un găgăuță cînd își amintea că povestea aceea cu iadul îl frămîntase vreme îndelungată. Totuși, trecuse peste ea cu bine. Se sinchisea prea puțin de religie și cu toate acestea, ce nostim, nu-i putea înghiți pe atei. Tipul ăla vorbea cam ca un ateu, dacă Denny auzise vreodată asemenea dihanie. Și nici nu glumea.

— Ia-o ușor ! zise el. Ce-ai împotriva religiei ? Vreau să zic, ce mai, *religia*, nu ? Nu mă gîndesc la mărgele și la fărîme de pîine și maimuțăreli, vreau să zic, ei bine, pur și simplu nu înțeleg, asta-i tot.

— Nu, nu pricepi, mirii Hansen. Știi ce s-a întîmplat azi dimineață, la înmormîntarea sărmanului om care și-a

dat viața pentru o javră fără valoare, odorul răsfățat al acelor burghezi grăsuni, care...

— Aproape că am pierdut scena, zise Denny. Am sosit la timp doar pentru cotonogeală. Păi, ce dracu, omule, doar stăteam chiar lîngă dumneata !

— Nu te-am zărit, zise Hansen.

— Ei bine, fir-ar al naibii, mai-mai să o scap și pe-asta ! zise Denny, care pierduse firul discuției, oricare ar fi fost.

Hansen, uitîndu-se chiondorîș, zbîrlit, în berea lui, nu mai spuse nimic și păru că a uitat de prezența lui Denny. Herr Löwenthal se furișă spre bar, cu fața copleșită de desnădejde și-l salută din cap pe Denny, unul dintre puținii pasageri cu care simțea că mai poate sta de vorbă. Făcu o strîmbătură și își puse mîna pe diafragm, apăsîndu-l.

— Îmi mai întoarce și-acum stomacul pe dos, zise el. Ia gîndește-te, să fii cusut într-un sac și aruncat peste bord ca un ciine ! Asta mă îmbolnăvește...

— Ei, ce vrei, nu mă taie capul ce altceva puteau face cu el, zise Denny, rezonabil.

— Cum așa ? Puteau să-l pună într-o ladă cu gheață și să-l țină pînă ce ajungeam la uscat, zise Löwenthal. și acolo să-l îngroape ca pe-o ființă omenească.

— N-ar fi practic, zise Denny. Prea scump. Și, pe lîngă asta, e o tradiție precisă... dacă mori pe bordul vasului ești înmormîntat în mare, nu-i așa ?

— Am mai umblat în sus și-n jos, în sus și-n jos, de nu știu cîte ori, și pînă acum n-am văzut niciodată asemenea lucru. Arată ca la păgîni.

— Ei, da, încuviință Denny, în silă, catolicii ăștia. Dar ce-ți pasă ?

— Nu-mi pasă, zise Herr Löwenthal, nu mă perpelesc eu pentru ceea ce-și fac creștinii unii altora, am și așa destule necazuri. Dar mă îmbolnăvește.

Era rîndul lui Denny să fie ros de gînduri negre. Se afla într-o poziție proastă. Deoparte un ateu, vorbind ca un bolșevic. Și iată de cealaltă parte un evreu, criticîndu-i pe creștini... adică, pe catolici. Ei bine, nu-i simpatiza pe catolici mai mult decît pe atei. pe de altă parte

nu-i plăcea ideea ca un evreu să vorbească împotriva creştinilor. Ia să ne închipuim că el, Denny, i-ar spune lui Löwenthal : „Cred că evreii sînt păgîni". Cum i-ar veni ? L-ar acuza numaidecît că-i persecută pe evrei... Denny începu să simtă că i se face lehamite. Încercă să îşi imagineze cu nerăbdare cum va ajunge la capătul şederii sale în Germania şi se va întoarce iarăşi la Brownsville, unde omul ştie ce hram poartă fiecare ins şi ce înseamnă fiecare lucru, şi negrii, suedezi smintiţi, evreii, ungătorii, oricare Mick[1] cu cap tare, polacii, macaronarii, guineii şi blestemaţii de yankei ştiau cu toţii care li-e locul şi stăteau unde se cuvenea. Individul ăla grăsun de la clasa a treia căpătase porţia meritată, dacă tratase în felul ăla o înmormîntare şi acţionase şi el ca un ateu, dar lui Denny nu-i ieşea din scăfîrlie şi pace că un pîlc de sfrijiţi catolici îl mînuiseră.

— Macaronari, zise el cu glas tare, neadresîndu-se nimănui. Doar o bandă de macaronari.

— Macaronari ? întrebă Herr Löwenthal, jenat, cu o scînteiere roşie sticlind adînc în ochii lui. Care macaronari ?

Nu aşteptă un răspuns, ci se depărtă rapid, ducîndu-şi paharul cu băutură.

— Nu cunosc nici un fel de macaronari, spuse el, peste umăr.

— Kike, spuse Denny, pentru el, cu ton confidenţial, asta-i tot.

Freytag şi Löwenthal, deşi n-aveau s-o ştie niciodată, sau, dacă ar fi ştiut, n-ar fi recunoscut situaţia, împărtăşeau o cauză comună, arătîndu-se mulţumiţi de diversiunea ivită prin îndreptarea atenţiei pasagerilor către evenimente dramatice cum erau înecarea şi înmormîntarea în mare a nesocotitului basc, al cărui nume chiar în clipele acelea nu şi-l amintea nimeni, în afară, poate, de o mînă de oameni deopotrivă fără nume, de la clasa a treia. Mînia şi resentimentul trezite în Freytag de meschinul scandal mărunt iscat la masa Căpitanului îl mînase să ia poziţii pe care nu le intenţionase. Îl pusese într-o

[1] Termen peiorativ pentru irlandezi.

lumină nepotrivită, deosebit de falsă, nu mai puțin falsă din pricină că incidentul înfățișa doar o variațiune a multor altora petrecute mai înainte și-avea să se repete iară și iară, cită vreme era însurat cu Mary. Lucrul sinistru în episodul acela era că, atunci cînd călătorea fără Mary, pentru prima dată i se întîmpla un incident neplăcut de acest gen. Trebuia să admită că așteptase cu ardoare rarele ocazii de despărțire, măcar și pentru puține zile, cînd se putea bucura din nou, cu inima foarte ușoară, de privilegiul — și ce divin privilegiu era, cum de îl luase vreodată, pe vremuri, drept ceva cu totul de la sine înțeles ! — de a fi un membru al clasei conducătoare din rasa celor care conduceau lumea, capabil să ajungă oricît de departe în cariera urmată, în orice direcție îl puteau duce talentele sale, liber să se ridice, fără a întîmpina împotrivire, la orice nivel al societății hotăra el. Vai, ce zvîrlise prin mariajul acela nebunesc, da, și ce rău îi făcuse lui Mary, a cărei viață era la fel de amenințată ca și a lui. Subit, fără nici o grijă pentru aparențe, căci stătea în șezlongul lui, își încleștă pumnii peste ochi și gemu : „Mary, scumpa mea, iartă-mă.“ Auzi glasul ei detașat rostind imediat : „Cum, bine-nțeles că te iert. Ce-ai făcut ?“

Toată povestea, de la început pînă la sfîrșit, începuse din vina lui, nu putea decît să accepte realitatea aceea dură, zvîrcolindu-se de mîndrie rănită. Cum putea să-și acorde singur încrederea, pentru cel mai mic lucru, dacă se prostise în așa hal în problema aceea a întregii sale vieți comune cu Mary ? Mînia îi țîșni iarăși, în prospețimea ei dintîi, împotriva tuturor celor care fuseseră martori la umilirile lui, cei care își luau libertatea trufașă de a-l compătimi, de a-i prezenta scuze — mizerabilul ăla de Baumgartner — și cei care se îngîmfau să-i împărtășească nefericirea — Jenny Brown aia, cu obiceiul ei sentimental de a încerca să se pună în pielea oricui. Sincer vorbind, îi plăcea mai mult doamna Treadwell, cu completa ei insensibilitate. Cît despre restul pasagerilor, mai ales prostănacii de la masa Căpitanului, cărora le făcea plăcere să-l ia de sus, dacă ar fi putut numai să-i prindă privirea, dorea din tot sufletul ca Mary să fi

fost cu el. Ea i-ar fi făcut să devină realmente distractivi, cu umorul ei necruţător şi fermecătoarea ei maliţie complet lipsită de inimă. „Vai, Mary !“ îi spusese odată, şocat şi admirativ. „Cum poţi fi atît de crudă ?“ Nu aparţii şi tu rasei umane ?“ Ea făcuse o scurtă pauză, îi aruncase o privire piezişă, pătrunzătoare, şi spusese : „Nu, nu chiar, eu sînt evreică, nu ţii minte ?“

Löwenthal, în pofida neplăcutei stări de lucruri — nu era nimic nou pentru el — era încă dornic să angajeze o mică conversaţie, de dragul sociabilităţii, cu aproape oricine i se ivea în cale, cîtă vreme evitau subiectul religiei — religia lui, fiindcă nu admitea existenţa oricărei alte credinţe : toate religiile, cu excepţia celei îmbrăţişate de el, nu erau decît o şleahtă de păgîni care urmau nişte zei falsi. Nu conta ce nume îşi dădeau. I se reamintise nu numai odată de către vreun goim dornic de a polemiza, că pe lume trăiau cam vreo două miliarde de fiinţe omeneşti, fiecare, după toate probabilităţile, plămădit de acelaşi Dumnezeu, şi doar vreo douăzeci de milioane de evrei. Aşa că, ce avea în minte Domnul arătînd asemenea injustă părtinire ? Asemenea trăznaie nu-l tulbura niciodată pe Herr Löwenthal, măcar pentru o clipă. „Eu n-am nimic de spus despre subiectul ăsta... răspundea el, trebuie să discutaţi cu un rabin. Sînt încredinţat că el cunoaşte treburile Domnului.“ Dar simpla pronunţare a Numelui, chiar într-o limbă păgînă, chiar şi numai Numele care ţinea locul Numelui ce nu trebuie rostit nicicînd, îl făcea să se simtă prost. Totdeauna schimba tema, dacă avea putinţă, sau pleca, dacă nu putea proceda altfel. Nu conta ce gîndeau Goimii despre el, dacă le era simpatic sau ba. El nu-i simpatiza, aşa că, de la bun început, le-o luase înainte. Nu voia să i se facă nici o favoare, avea să capete de la ei ce voia prin propriile-i mijloace şi nimănui nu i se cuveneau mulţumiri pentru asta. Tot ce voia pe lumea asta era dreptul de a fi el însuşi, de a se duce unde poftea şi de a face ce voia fără ca Ei să se amestece cu ceva — ce drept aveau Ei s-o facă ?

Pentru Herr Löwenthal, situaţia nu era cu nimic schimbată de faptul că nici o rasă sau naţiune din lume,

nici din Istoria omenirii, nu se bucurase de asemenea drepturi : ar fi însemnat să se zbuciume pentru lucruri care nu-l priveau defel. Mocnea şi clocotea ca lava care fierbe subteran răsucindu-se în jurul axei sale, fără a găsi nici o ieşire. Nu avea încredere în nici un goim, dar cel mai mult îi trezeau neîncrederea toţi cei care-l băteau la cap cu palavre, înşirîndu-i cum dezaprobau ei toate prejudecăţile rasiale, cum ei n-aveau aşa ceva şi cum mai detestau ceea ce făcuse Căpitanul şi cum aveau buni prieteni evrei şi cum fiecare ştia că unii dintre cei mai talentaţi oameni din lume erau evrei. Şi atît de generoşi ! Veşnic ajutînd pe cineva ! Herr Löwenthal îşi pungi gura şi scoase un sunet bolborosit, aproape drept în obrazul acelei *şicsa* americance care căra pretutindeni un bloc de desen, aia care călătorea cu un bărbat cu care nu era măritată, de parcă asta conta ceva ! Care, fără să spună măcar bună-dimineaţa, apăru din spatele lui şi se apucă să se plimbe cu el, trăncănind şi îndrugînd că, după părerea ei, toată treaba aceea era o adevărată ruşine şi că ţinea ca el să ştie cît era de şocată.

— Şocată, de ce anume ? întrebase el, fără a o privi, simţind cum i se încreţeşte faţa de dezgust la apropierea ei. Îşi tot încovoia gîtul prin jurul lui, căutînd să-l privească drept în ochi, dar o ochire rapidă fusese tot ce căpătase de la el. Nu putea suporta *şicsele*, la orice distanţă.

— Ce s-a întîmplat de te-a şocat ?

Ea nu prinsese aluzia, ci o ţinuse strună. zicînd că nu putea îndura ca el să creadă pe toată lumea animată de aceleaşi sentimente ca şi căpitanul sau Herr Rieber, sau, în fine, oamenii de teapa lor. Aproape toţi cei cu care discutase detestaseră întreaga istorie. Dar căpitanul, subliniase ea, conducea vaporul, aşa că, ce putea face un simplu pasager ? „Ţineam doar ca dumneata să ştii această situaţie“, încheiase ea, destul de timid, ca şi cum ar fi pus la punct ceva, ca şi cum el s-ar fi sinchisit de purtarea ei, ca şi cum ce spunea ea schimba ceva pentru el. Ce tupeu avea !

El spusese : — Ei bine, ce legătură am eu cu toate astea ? Nu-mi fac sînge rău. Mă mulţumesc să stau unde

m-au pus ei, văzîndu-mi de treaba mea. Poate că Herr Freytag este cel căruia trebuie să-i arătaţi compătimirea dumneavoastră. El a fost alungat, nu eu. Eu am fost pus în afară tot timpul, zise. N-am nici o plîngere de înaintat, sînt deprins să fiu evreu.

Şicsa se opri ca arsă şi-l întrebă, într-o explozie temperamentală : — Totdeauna eşti de-o mojicie atît de stupidă, ori doar în această împrejurare specială ?

Fără a mai aştepta un răspuns, se răsucise pe loc şi o tulise în direcţia opusă. Herr Löwenthal remarcase că avea nişte picioare de barză. Străbătut de un plăcut şi înviorător curent de satisfacţie, îşi aprinse un trabuc bun şi se întinse în şezlongul lui. Pocni din degete, chemînd pe un stevard în trecere pe lîngă el : Bere, spuse el scurt, dar nu neamabil.

Una dintre dansatoarele spaniole se opri lîngă şezlongul lui şi-i oferi două bucăţele lunguiețe de carton, avînd ceva tipărit pe ele.

— Iată cele două bilete ale dumneavoastră pentru fiesta noastră, zise ea, cu glasul său aspru modulat într-un murmur răguşit. Herr Löwenthal, luminat de o inspiraţie, decise să se prefacă a le lua drept un dar.

— Mulţumesc, în orice caz, zise el, cu aer oblăduitor, dînd să le pună în buzunar.

— Doi dolari, zise femeia, întinzînd palma făcută căuş şi frecîndu-şi arătătorul de degetul mare.

— *Cum* ? Le vindeţi ? Pentru ce ?

Herr Löwenthal era animat de o toană strengărească.

— O fiesta.

— Ce fel de fiesta ?

— Dansăm, cîntăm, mîncăm şi bem şi pe urmă avem o mică loterie cu premii frumoase. Poate că unul din biletele dumitale, iese cîştigător ? Poate amîndouă ! Cine ştie !

Buna dispoziţie a lui Herr Löwenthal pieri.

— Cine ştie ? Eu ştiu un singur lucru, am soiul ăsta de noroc, dacă aş avea un număr cîştigător în buzunar, pînă în clipa cînd aş ajunge la locul unde să reclam premiul, numărul s-ar schimba, de la sine... Haide, nu mai

pierde vremea cu discuţii, spuse el, vîrîndu-i biletele la loc în mînă. Ia-ţi cartoanele astea şi du-te.

— Pore scirbos ! spuse ea, într-un dialect gitan.

— Tîrfă ! zise el, în idiş.

Manolo făcu o plecăciune dinaintea micuţei Señora Ortega, se aplecă deasupra şezlongului ei, oferindu-i biletele şi un foc nimicitor de explicaţii. Doica indiană, stînd în apropiere şi ţinînd pruncul în braţe, aruncă o ochire rapidă la bilete şi apoi privi iar în zare, cu faţa calmă şi pleoapele lăsate. Nu putea citi cuvinte, dar era capabilă să miroasă de la mare depărtare un joc de hazard şi să descifreze numerele, cînd le zărea şi cumpăra măcar o optime la fiecare loterie care i se ivea în drum, fiindcă mai ştia foarte bine un lucru : pentru oameni ca ea, născuţi pe o rogojină, străbătînd viaţa desculţi, de la podeaua din noroi pînă la mormînt, nu exista decît o singură speranţă de avere — să nimerească numărul norocos, o singură dată ! Răposata maică-sa îi vorbea adesea, neliniştită, în visele ei : „Nicolasa, copila mea, acum ascultă-mă cu luare aminte, ascultă, mă auzi, Nicolasa ? Sînt pe cale de a-ţi da numărul cîştigător la tragerea următoare. Cumpără un loz întreg, caută pînă ce dai de vînzătorul care-l are. Stă în strada Circo de Mayor. Numele lui e...“ şi totdeauna, cînd începea să-i înşire numele, numărul, seria, toate, cuvintele i se încălecau, faţa i se înceţoşa, glasul i se stingea şi Nicolasa, trezindu-se pradă spaimei, se auzea strigînd : „Vai, aşteaptă, Mamă ! Nu pleca... spune-mi, spune-mi !“

Señora Ortego zîmbi, zărind expresia de pe chipul Nicolasei. O cunoştea bine şi ştia ce înseamnă. Cumpără două bilete de la Manolo şi i le dădu, fără un cuvînt, fetei indiene care ar fi sărutat mîna stăpînei dacă aceasta nu şi-ar fi retras-o imediat. Apoi îl concedie pe Manolo fără a-i arunca o privire, de parcă ar fi fost un servitor stupid şi îi spuse fetei :

— Lasă-mă să ţin eu copilul, niţel. Este aşa de dulce, în dimineaţa asta.

Manolo era susceptibil şi avea toval : primise banii şi trebuia să fie cineva mai mult decît o corcitură mexicană să-l poată insulta. În realitate, era aşa de în-

cîntat de succesul obținut acolo unde nici nu se aștep-tase, încît vînduse bilete și soților Baumgartner, miresei și mirelui, înainte de a li se dezumfla entuziasmul. Ei nici nu încercară să lupte. Observă totuși, în cele două perechi de ochi — una albastru deschis, cealaltă albastru închis — ale pictorilor americani, o scăpărare de pură și implacabilă ostilitate, care nu se clinti cînd se apropie de ei. Nu avea cuvinte pentru a-și exprima disprețul față de cuplul acela incolor, asexuat, care n-aveau mai multă sevă în ei decît o rapiță, zăcînd cu blocurile lor de desen și dîndu-se drept artiști. Cu toate acestea nu se opri lîngă șezlongurile lor : avea să-i lase pe seama Lolei sau a lui Amparo — îndeosebi Amparo, care era capabilă să îmblînzească pînă și tigri.

Jenny și David, stînd împreună într-o dispoziție ama-bilă, îl priviră pe Manolo cum se cambrează pe lîngă ei, făcînd, spre delectarea lor, o fandare suplimentară a șezutului. David zise :

— Îmi plăceau mai mult, înainte de a fi început să amestece conștiința socială cu șantajul lor. Ai văzut cumva buletinul de bord afișat azi dimineață ?

— Am fost atît de furioasă pe Löwenthal încît n-am putut vedea nimic, zise Jenny. Ce pun la cale acum dan-satorii ?

— Ți-aș fi putut spune să nu-i sufli un cuvînt lui Löwenthal, zise David. Nu e cîtuși de puțin treaba ta, înainte de toate, și chiar dacă ar fi, el n-ar împărtăși această părere, tu nu ești decît încă o goymă și, atît cît îl privește pe el, ești inamicul.

— Aș fi crezut că e capabil să-și dea seama cînd o persoană se arată realmente prietenoasă cu el, zise Jenny și pe față începu să i se aștearnă expresia sa melancolică.

— Vrei să spui, ai crezut că va face o excepție cu tine ? Că nu s-ar putea împiedica să vadă cît de sinceră ești ? Ei bine, Jenny-înger, tocmai pentru asta ar putea să te urască și mai rău. Uf, niciodată nu poți vedea lucru-rile așa cum sînt ?

Jenny spuse cu grijă, hașurînd o schiță improvizată a lui Manolo văzut din spate :

— Nu cred deloc că asta am simțit. Voiam într-un fel să clarific rolul meu în această afacere. Voiam ca el să știe...

David zise :

— Îngere, să-ți intre în cap că el nu vrea să știe. Știe ceea ce știe de mai-nainte.

— În ordine, David-scumpule, zise Jenny, hai să nu facem din asta motiv de ceartă. Astăzi mă simt drăgăstoasă față de tine. Te rog, lasă-mă să stau aici, lîngă tine și nu mă dojeni. Sînt sătulă de certuri... Numai că sentimentele mele sînt reale și gîndurile mele fac parte din mine. Nu pot să le arunc, și gata. Nu pot să umblu în fiecare zi *nespunînd* așa, și *nefăcînd* asta, și *nesimțind* ceea ce simt efectiv, oricum, oricît m-aș preface față de tine, ca să păstrez pacea ! Ei bine, mai întîi am să te văd mort și osîndit.

Vorbi tot timpul cu glas scăzut, fără a se opri o clipă din desenat.

David își văzu și el mai departe de desen, fără să sufle un cuvînt. Fața lui căpăta răceala și paloarea de care se temea Jenny și pe care le vedea apărînd din ce în ce mai des. Iubea roșcata trandafirie a lui David, un ton coloristic proaspăt, masculin, tincresc, pe pielea lui subțire și totuși sănătoasă. Dacă n-avea să ia seama, toată hrana și băutura îngurgitate aveau să-și facă efectul asupra lui, cîndva, într-o bună dimineață avea să se trezească descoperind acel fatal păienjeniș rubiniu întins peste nasul și obrajii lui. Gîndul acela perfid, care venise de la sine, se prefăcu îndată în acțiune energică. David stătea nemișcat și foarte concentrat asupra lucrului său, iar Jenny, aruncindu-i pe furiș căutături piezișe, începu un profetic portret înfățișîndu-l, să zicem, la cincizeci de ani. Drapă vreo patruzeci de funți de carne veștedă pe familiara structură osoasă a lui David, adăugă niște guși, îi rări părul la spate, în dreptul urechilor, dublă mărimea nasului său acvilin, incredibil de atrăgător, îi extinse bărbia în mod atît de extravagant încît începu să semene cu „Punch“, și, ca un ultim și satisfăcător desfrîu de cruzime, adăugă un teutonic sul de grăsime peste baza țestei lui. Era absorbită în chip atît de fericit și

alinată de executarea micii sale crime, încît trăsăturile ei căpătară duioasa seninătate și calda lumină lăuntrică iubită de David, și el o zări abia cînd o surprinse cu adevărat cufundată în muncă. El unul în nici un caz nu putea face să răsară aerul acela pe chipul ei. Cînd Jenny îl înfrunta, era totdeauna sub tensiune, cu corpul în cumpănire, gata de duel, răscolit de emoții contradictorii, cu ochii veșnic căutînd, rătăcind, măsurînd, pîlpîind, clipind dilatați. Se deprinsese să se aștepte din partea lui numai la supărări, indiferent ce anume. El se gîndi cu îndîrjire : „Și nu se va împăca acum cu mai puțin, nu va accepta altceva. La asta am ajuns, pur și simplu legătura noastră nu mai e bună de nimic, chiar dacă ne putem amăgi singuri să ne gîndim puțin în fiecare zi că rezistă. Și ce pictoriță lamentabilă mai e ! De ce nu-și poate da seama singură și să se lase păgubașă ?“ O mai studie cîteva secunde. Își trăsese genunchii la gură, să facă o masă pentru blocul ei de desen, își încrucișase grațioasele glezne zvelte și un zîmbet îi încreți delicat colțurile gurii — nu extaz, ci ceva tandru și plăcut și fericit. Nu putu rezista imboldului de a-i sfărîma starea aceea. Întinse brusc brațul să pună mîna pe desenul ei. Jenny tresări violent, îl smulse, trecîndu-l în afara razei lui de acțiune, îl făcu boț. David se ridică din șezlong și puse stăpînire pe desen, și rămase surprins de rezistența ei crîncenă.

— Ce e acolo, că ești atît de încîntată de el ?

— Nu, David, lasă asta, lasă, nu-l vei vedea...

— Ia seama, Jenny, ai să-l faci bucăți !

— Asta și intenționam.

Ea își îndesă desenul în deschizătura rochiei și ținu peste el, cu brațele încrucișate, tăblița de schițe.

— Ce, cu trag cu coada ochiului și arunc ochiade la hîrtiile tale ?

— A ! exclamă David ofensat și renunță, ursuz. Detesta îndărătnicia cu care Jenny stăruia că ar exista vreo comparație între purtările avute de el față de ea și ale ei față de el. Se certa aprig cu el din pricina obiceiului de a-i deschide scrisorile, afirma că n-are asemenea drept. „Eu nu-ți deschid ție scrisorile“, argumenta ea. Desigur

că nu, ce nevoie ar fi avut să le deschidă ? „Mă suspectezi că primesc scrisori de dragoste ?“ îl descususe ea, cu indignare, bineînțeles că nu, sau, mai curînd, ei bine, nu. Nu de asta era vorba. Era doar faptul de a nu admite că Jenny ar poseda vreo intimitate pe care el avea datoria s-o respecte. Cel puțin așa privea ea chestiunea. Frontierele și rezervele lui personale erau inviolabile și Jenny descoperea încetul cu încetul acest lucru. Dar încă nu-l descoperise cu totul, nimic nu putea să-i dea o lecție, s-o învețe ce cerea cu-adevărat un bărbat de la o femeie. Ajunși la acest punct, se simți pierdut în ceață, ca deobicei. Un bărbat, o femeie nu însemnau nimic pentru el. Jenny era eterna întrebare și nu-i putea găsi răspunsul. Ea revenise în șezlong, stătea cu genunchii ridicați, cu glesnele încrucișate, legănîndu-și desenul strîns la piept. Îi întîmpină privirea cu veselie și șiretenie.

— Lucrul acesta nu-l vei vedea niciodată ! îl asigură ea și izbucni într-un rîs care-o scutură toată, din creștet pînă-n tălpi, foindu-și degetele desculțe în sandalele ei mexicane, plate, cu curelușă.

El renunță la acreală și la ranchiună, socotindu-le inutile, fermecat iarăși de rîsul lui Jenny, totdeauna atît de proaspăt și de vesel. Nu-l puteai defini exact ca pe-un rîs pornit din pîntec, venind din micul ei abdomen plat, dar de fiecare dată țîșnea chiar din adîncuri. Zise :

— Uite ce e, spune-mi și mie gluma, mi-ar făcea plăcere să rîd și eu.

— Nu, atunci n-ar avea haz, zise Jenny. Păstrîndu-și zîmbetul, plină de vervă și bună dispoziție, spuse gentil : — David, scumpule, dacă ai putea ști măcar cît de frumos ești în ochii mei, în minutul acesta. Te rog să nu devii niciodată bătrîn și gras.

— S-a făcut, lăcustă. Nu gras, oricum.

Căzuseră de acord că a deveni burtos era un păcat de neiertat, comis împotriva a tot ce e bun în viață, de la etică pînă la morală și estetică și îndărăt.

— Nu ca soții Hutten.

— Nu ca Bebe, zise Jenny. Ce spuneai tu, despre dansatorii aceia care ar avea conștiință socială ?

Studenţii cubanezi, privaţi de compania oferită de La Condesa de către gelosul ei iubit, doctorul, cam afanisiţi de societatea lor secretă, în care nu încercase să pătrundă nici un intrus, şi de ziarul lor, citit doar de ei, se dedară concursurilor de şah şi de ping-pong. Totuşi, continuau în acelaşi stil, implicînd că acele fascinant de sofisticate secrete urmau să fie citite de persoane iniţiate în vorbirea şi ritualul lor simbolic. Treptat îi pălea certitudinea că, în realitate, nimeni nu se sinchisea de ei. Nu sicîiau suficient pe nimeni ca să se producă vreo schimbare. Se deciseră să treacă direct la atac. În cazurile unde balerinii trupei de zarzuela se mulţumeau să-şi privească aprig victimele şi să emită rîsetele lor sarcastice, care în mod infailibil iscau un val de roşeaţă, de mînie sau de ruşine, studenţii concepură o metodă pe care o considerau mai subtilă şi mai ucigătoare. Se consultau cu gravitate, apoi se apucau să privească vreun subiect ales pentru jocul lor, cu o detaşare clinică, spunîndu-şi între ei, în mod auzibil :

— E un caz serios ?

— Nu mai prezintă nici o speranţă, replica interogatul. Clătinau din cap, aruncau iarăşi o privire pătrunzătoare asupra pacientului şi îşi vedeau mai departe de partida de şah.

Pe punte, în trecere, schimbau opinii medicale critice.

— Scheletism cronic, spuneau despre Lizzi, delectîndu-se de aerul de spaimă instantanee apărut pe faţa ei.

— Nici o speranţă.

— Albondigită congenitală, îşi strigară tare unul altuia, cînd se apropiau soţii Hutten, cu călcătura lor greoaie, cu Bebe trepădînd laborios în lesă.

— Nici o speranţă !

Profesorul Hutten se uită iute la soţia sa, ca să vadă dacă a auzit. Bine-nţeles că auzise şi sensibilitatea ei era rănită din nou. Profesorul îşi amintea că de la bun început îşi exprimase dezaprobarea faţă de băieţii aceia sălbatici şi uimirea de a-i auzi fluturînd, în bălmăjeala lor de jargon ininteligibil, numele sfinţite ale lui Nietzsche, Kant, Schopenhauer. Oare îl indusese în eroare urechea, sau poate cutezaseră să ia în deşert numele lui Goethe ? Pe lîngă

acestea, azvîrleau nume mai puţin sacre, dar totuşi venerabile, ca Dante şi Shakespeare. Feţele lor, chiar cînd se aflau într-un relativ repaus, nu erau niciodată serioase, glasurile lor nu erau modulate cu cumpătare. Pălăvrăgeau ca nişte maimuţe cînd cutezau să rostească numele lui Nietzsche, fără îndoială, răstălmăcindu-l şi dezonorîndu-l spre propria lor josnică satisfacţie. Nici un pic de consideraţie, nici o decentă umilinţă în prezenţa măreţiei, acestea erau scăderile de care sufereau toate rasele nenordice, ibericii, latinii, rasa galică, mai ales. La drept vorbind, frivolitatea era endemică printre ei, o plagă adusă cu ei în toată Lumea Nouă, cu-adevărat înfiorătoare prin lipsa ei de sobrietate intelectuală. Profesorul Hutten simţea că ar putea să-şi piardă, odată pentru totdeauna, speranţa în tot neamul omenesc, dacă nu ar rămîne oarecare nădejde de supravieţuire a vechiului spirit germanic : înălţînd steagul cu bravură, încerca să-şi consoleze nevasta.

— Nu asculta ce îndrugă ei, scumpa mea, nu sînt decît nişte puşlamale, stupide din fire, iar stupiditatea este totdeauna rea, nu e capabilă de nimic altceva.

Cuvintele acelea îl derutau, sunau ca un ecou — de unde ? — în mintea lui. Negreşit, nu avea convingerea că orice fiinţă umană, oricît de scufundată în păcat, mai putea fi izbăvită ? Ce-l apucase ? Nu-şi putea imagina ce anume, nu putu însă nici să nege că acel straniu punct de vedere îl frapa puternic, ca un adevăr revelat. Exista şi aşa ceva în sufletul omenesc, incurabila dragoste pentru rău. Profesorul simţea în gură un gust atît de amar încît se întreba dacă nu cumva băşica fierei nu-şi golise brusc conţinutul pe limba lui.

— Totuşi, i-am auzit, zise Frau Hutten, ca un copil necăjit. Ne-au numit mingi de carne.

Nu se aşteptase la nimic mai bun din partea lor, era doar sătulă de răutatea reciprocă a oamenilor.

— De fapt, zise profesorul cu determinare, au spus în vulgara lor latină de bucătărie, de studenţi, că sîntem nişte deznădăjduite cazuri congenitale de „mingicarnită“, o stare inflamatorie, după cum ştii. Dacă trebuie să auzi

lucruri neplăcute, cel puţin să le auzi corect. În orice caz, asemenea clovnerii nu ne pot vătăma.

— Cred că ei sînt clovnii, încuviinţă Frau Hutten, cu ton blajin, totuşi eu nu-i iau peste picior niciodată. De ce ei să ne ia în rîs ?

Era un subiect potrivit pentru ca profesorul să-l îmbrăţişeze total. Folosi întreaga plimbare de dimineaţă şi rîndul de halbe cu bere care-i urmă, explicîndu-i lui Frau Hutten distribuirea misterios de variabilă a trăsăturilor comune în natura umană, datorită căreia se crea eul individual — da, şi în necuvîntătoarele cu patru picioare şi în fiecare făptură vie, insectă, peşte, floare, pasăre, nici măcar două frunze ale aceluiaşi copac nu sînt exact la fel ! — provocînd toate acele nesfîrşite şi incalculabile puncte de vedere şi nevoi şi dorinţe, neţărmuritele genuri de satisfacţii personale pentru care luptă fiecare, chiar pînă la moarte, în multe ocazii, extinzîndu-se de la cele mai scelerate forme de împilare, cruzime, crimă, pînă la piscurile sfinţeniei şi ale martiriului însuşi. Grupul acela de studenţi cubanezi constituia un lamentabil exemplu de minţi josnice prin natura lor, incapabile de o înţelegere mai elevată, expuse unei educaţii care le depăşea capacitatea de asimilare, de care în mod firesc nu se puteau folosi bine, fiind nevoiţi, cu labele lor de maimuţe, să tragă orice lucru superior în jos, la nivelul lor. Nu erau capabili măcar să îndure, ba chiar urau, pînă şi gîndul nobleţei sau al măreţiei, pe orice plan... „Aceşti indivizi cred că, dacă vor scuipa pe *Moise* al lui Michel Angelo, vor dovedi că nu este mai bun decît ei", zise el, triumfător. „Asta e marea lor greşeală" încheie consolator „şi îşi vor primi lecţia meritată, la timpul cuvenit."

Frau Hutten îşi ascunse uimirea pricinuită de această schimbare intervenită în punctul de vedere al soţului, care acum se potrivea exact cu al ei personal şi aşteptă să se scurgă un respectuos interval de tăcere aprobatoare, înainte de a continua cu ce-i apăsa mintea.

— Publică iar un fel de ziar, îi spuse ea. Ceva pentru dansatorii aceia spanioli. I-am văzut pe toţi citind o foaie tipărită şi rîzînd.

Cursul gîndirii profesorului Hutten nu fu întrerupt.

— Asta nu ne priveşte pe noi, e lucru cert.

Continuă să-şi dezvolte şi să-şi precizeze convingerile avute asupra subiectului abordat.

— Atitudinea noastră este indicată clar, nu avem nevoie să nutrim îndoieli. Vom ignora ca şi pînă acum existenţa lor, nu le vom da satisfacţia celei mai neînsemnate reacţii, fie verbală, fie în priviri. Dacă persistă în sălbăticia lor, ajungînd la un punct care nu mai e tolerabil, sau nu este compatibil cu demnitatea noastră, atunci vor urma represalii, fulgerătoare, dureroase şi sigure. Voi găsi eu o cale de a-i face să simtă usturimea dojanei mele. Nu fii necăjită, scumpa mea. Am mai ştiut noi şi pînă acum cum să-i tratăm pe intransigenţi.

Frau Hutten dezmierdă urechile lui Bebe şi-i zîmbi soţului.

— Bine-nţeles, zise ea.

Nu se putu împiedica să gîndească, privind spre viitor, că soţul începea de pe-acum să simtă lipsa orelor de cursuri şi a sălii de prelegeri. Era vădit că în mintea lui se conturau o întreagă serie de noi prelegeri. Se hotărî să se ofere a le aşterne pe hîrtie, sau la dictarea lui şi începu să facă speculaţii asupra posibilităţii de a i se putea găsi o însărcinare specială, în vreo mică instituţie pedagogică de orice gen din Pădurea Neagră, sau poate chiar un mijloc de a i se publica textele într-o revistă sau magazin filozofic. Ori poate, cînd va reveni la biroul său, cu hîrtiile şi cărţile în jurul lui, iar ea avea să fie ocupată cu gospodăria, va fi bucuros să-şi scrie singur prelegerile şi să-i lase şi ei un răgaz tihnit.

Frau Hutlen recunoscu, în sfîrşit, în cugetul ei, că era plictisită de moarte de Idei. Dacă n-avea să mai audă nici una, în viaţa ei, avea să simtă o fericire desăvîrşită. Continuă să-l giugiulească pe Bebe şi să-i zîmbească soţului.

— Nu este o fractură, îi spuse doctorul Schumann căpitanului Thiele, alegîndu-şi cuvintele potrivite pentru urechea unui profan, ci o rană lungă şi profundă la cap, la ţeastă, cu o anumită contuzie. Încă nu şi-a recăpătat cunoştinţa.

Căpitanul își învîrti o dată linguriţa în cafea, sorbi o înghiţitură și spuse cu glas măsurat :

— Va fi cu atît mai bine dacă nici nu și-o mai recapătă.

Doctorul Schumann își amestecă și el cafeaua, dar nu bău.

— Ar putea fi fatal, dar nu în mod necesar. Are o inimă demnă de invidiat, ca un bou, aș spune.

— Asemenea porci au totdeauna tărie, zise căpitanul pretîndu-se cu ușurinţă jocului de a folosi imaginile de staul adecvate subiectului. Ceea ce mă interesează, zise el iritat, e acest amănunt. De unde a apărut arma ?

— Cheia franceză, zise doctorul Schumann, îndatoritor.

— Cheia franceză, zise căpitanul Thiele, acceptînd cu demnitate corectarea, de unde a apărut ? Cine a dat lovitura ? Acesta e omul pe care trebuie să-l găsim.

— Cheia franceză a fost găsită pe jos, în apropiere de teatrul luptei, zise doctorul Schumann. Nimeni nu pare să aibă habar de ea.

— Ca și cum n-ar avea nici cea mai mică importanţă, zise Căpitanul. N-au decît să se decimeze între ei, dacă poftesc, dar nu pe vasul meu. Sînt uimit că părintele Garza, care se afla atît de aproape de locul acţiunii, nu l-a observat și identificat pe criminal.

Doctorul Schumann zîmbi și își bău cafeaua.

— Părintele Garza nu deosebește un chip de altul, zise el. El nu vede decît suflete.

După ce chibzui o clipă, Căpitanul decise că nu-i cădea rangul dacă împărtășea gluma făcută, deoarece părea să conţină o ușoară minimalizare a slujbei divine preoţești.

— I-ar trebui ochi tare ageri să zărească un suflet în mormanul acela de pleavă, zise el, aproape voios. Se aplecă spre doctor și constată, de parcă ar fi făcut vreo concesie generoasă, necerută de regulă : — Admit că, în condiţiile de înghesuială de pe această navă și cu neliniștea care mocnește printre elementele deosebit de ostile de la clasa a treia, cu posibilităţile de izbucnire a celor mai josnice forme de violenţă și dezordine, nu sînt pregă-

tit să procedez la aplicarea măsurilor disciplinare care s-ar putea dovedi cele mai eficiente.

Își cîntări spusele, o bucată de vreme și adăugă :

— La urma urmei, pasagerii de clasa întîia dețin drepturi de care trebuie să se țină seama.

Le consideră, cu o fugară expresie de dezgust, și urmă :

— Sincer vorbind, nu capăt nici un ajutor din partea preoților. Ofițerii mei, desigur, s-au comportat admirabil, sub toate aspectele, dar nu pot fi pretutindeni în același timp ! Obiceiul companiilor de navigație de a supraîncărca vasele lor de mîna a doua în cazuri similare...

Se opri, uluit de cuvintele „mîna a doua", care erau suspendate în aer dinaintea lui, de indiscreta lui referire la personajele de pe uscat care dirijau branșa navigației și nu manifestau respectul decent cuvenit navelor sau ofițerilor navelor, asemenea supărări îi aparțineau în exclusivitate lui și nu erau nicidecum treaba doctorului Schumann. Își pecetlui buzele și se încruntă strașnic.

— Este regretabil, din toate punctele de vedere, zise doctorul Schumann, poate prea grăbit.

Căpitanul îndepărtă subiectul.

— Ce să fac cu drojdia asta, pînă ce pot să-i descarc în porturile Spaniei ? întrebă el, cu francheță. Dragul meu doctor, ce mă sfătuiești ?

— Mi-ar trebui puțin timp, dragul meu căpitan, să cumpănesc chestiunea pe toate fețele, dar primul meu gînd este : să nu faci absolut nimic. Ce-a fost mai rău cu siguranță că a trecut, singurul real tulburător al liniștii este aranjat pentru restul voiajului. N-am nici o îndoială că este un agitator de profesie, aparținînd vreunei mișcări politice oprimate, tulburările s-au iscat totdeauna acolo unde se afla el. Totuși, în general, ceilalți cred că sînt oameni buni, nevătămători, nu-i nimic rău în ei, afară de faptul că s-au născut fără noroc...

— Faptul că ei s-au născut, cu totul, este spre nenorocul tuturora, zise Căpitanul. Nu ne rămîne altceva de făcut decît să-i izolăm cît putem mai bine și să împiedicăm răspîndirea acestei ciume.

Doctorul păstră acea tăcere pe care Căpitanul o socotea un mod dubios de a evita o controversă onestă. Uneori

avea înfățișarea consimțământului tacit dat acelor rele pe care Căpitanul le observa atît de iute și era atît de pornit să le suprime. În orice chestiune de simplă disciplină, Căpitanul descoperise de multă vreme că Doctorul nu era un om pe care să te poți bizui, iar indiferența manifestată de el față de probleme mai grave începea să-i facă impresia unei periculoase inerții morale. Și totuși, provenea și el din buna și bătrîna clasă a junkerilor. Instinctele, formația lui, punctul lui firesc de vedere trebuiau, negreșit, să susțină măreața societate veche, în care se născuseră amîndoi să-și ia în primire locurile cuvenite, să-și împlinească îndatoririle hărăzite, să recolteze la vreme răsplata lor — riguroși, neclintiți, junkeri pînă în ultima clipă.

— Cînd arătăm o slăbire în exercitarea autorității noastre, cînd ne relaxăm fermitatea morală, ne trădăm clasa și patria, rosti el cu severitate.

Doctorul Schumann se ridică.

— Întocmai, întocmai, zise el amabil. Responsabilitățile noastre sînt nesfîrșite.

Spunîndu-i Căpitanului noapte bună, se scoase singur din scenă și din trama acțiunii, și n-o făcea pentru prima dată, se gîndi Căpitanul, cu acreală. Își aminti prea tîrziu că neglijase să se intereseze de sănătatea pacientei lui, La Condesa, care nu părea să prospere sub îngrijirea Doctorului.

Buletinul de bord era obiectul unei curiozități jenate. Se transformase într-o efloreșcență de știri tipărite cutezător, fiecare plasată separat și lipită prin apăsare cu degetul.

Lui Prostomac nu-i dă mîna să cumpere un bilet la Serbarea Căpitanului, deoarece se teme de pe-acum că nu e capabil să-și achite nota la bar — totuși stă și bea coniac după coniac. Viață îndelungată ulcerului său!

— Ce necuviință! exclamă Frau Baumgartner, luîndu-și de braț soțul, cu căldură. Nu le da nici o atenție, dragul meu! urmă ea, căci era mișcată de mîhnirea întipărită pe chipul lui. El îi zîmbi brav, suflîndu-și nasul și ștergîndu-și ochii în timp ce-și continuau plimbarea,

Frau Baumgartner dorindu-şi în tăcere şi cu intensitate ca acele cuvinte crude să nu fie adevărate.

— Au spus lucruri mai rele despre alţii, îi aminti ea soţului, care încerca să pară consolat.

Herr Löwenthal citi : *Dacă un evreu este invitat într-o societate de fiinţe umane, ar face mai bine să profite de acest prilej. S-ar putea să nu se mai întîmple a doua oară.* Scrise cu grijă pe margine, cu un creion gros : *Care fiinţe umane ?* şi-şi văzu de plimbare, arătînd a fi foarte mulţumit de sine.

— La asta mă refeream, îi spuse David lui Jenny, aruncînd o privire peste etalajul de insulte din dimineaţa aceea. Uită-te ! *Aşa-zişii artişti americani se tem că, dacă vor scoate nasurile din carnetele lor de schiţe, cineva va descoperi că îşi fac reciproc caricaturi, fiindcă nu pot citi.*

— Oricum, asta nu mă atinge aşa de rău cum sperau ei, zise David. Nu mă simt cu-adevărat jignit.

— Nici eu, zise Jenny. Hai să le facem cîteva caricaturi şi să le afişăm aici.

— De ce ? întrebă David. N-ar însemna decît o gîlceavă scîrboasă. La ce bun ?

— Este exact genul de gîlceavă pe care mi-ar plăcea să-l stîrnesc, zise Jenny.

— Ei bine, pe mine să nu mă vîri în treaba asta, zise David. Nu merită osteneala.

Supărarea lui Jenny începu să clocotească, asemenea unui foc de tabără abia aprins.

— Rezistenţă pasivă, rosti ea, cu dispreţ. Tăcere superioară. Elevată rezervă simandicoasă. Dispreţ scorţos. Întoarce şi celălalt obraz să te pălmuiască, dar ia seama ! cu demnitate. Nu le îngădui măcar să viseze că avem şi noi destulă fiere să le ripostăm. E deajuns să-i treci cu vederea acum şi se vor sătura să ne mai scuipe în ochi. Nu îngădui să se spună niciodată...

David se răsuci pe călcîie, la fel de corect ca un soldat la un exerciţiu de paradă, şi se depărtă de ea. Jenny îşi strînse tare ochii, bătu darabana cu picioarele în scîndurile punţii şi ţipă după el : — Laş, laş, laş, totdeauna aşa ai fost, laş, laş !

Apoi deschise ochii, și iată-l pe Wilhelm Freytag, stînd la mai puțin de trei metri distanță de ea, contemplînd-o cu o scînteiere de real interes. Jenny se străduí să-și schimbe țipătul într-o cascadă de rîs vesel, dar Freytag nu fu amăgit. Veni drept la ea și o privi foarte cercetător în ochi, cu un zîmbet atrăgător.

— Dar ești minunată, îi spuse, niciodată nu mi-am închipuit că ai atîta foc în vine. Credeam că ești un soi de fată rece, stăpînă pe reacțiile ei. Ia spune-mi, ce trebuie să facă un bărbat ca să te aducă în această stare ?

Jenny zise :

— N-ai să mă crezi, dar David nu face *nimic*, nimic, nu discută, nu vrea să stea să asculte, nu răspunde, nu vrea să cedeze, nu vrea să creadă nimic, nu vrea...

— Dacă nu vrea, nu vrea și pace, Jenny, zise Freytag, rezonabil, foarte gentil. Mama nu ți-a spus asta ?

— Nimeni nu mi-a spus vreun lucru care să-mi fie de cel mai mic folos, zise Jenny, simțind dintr-o dată că și-a revenit cu totul și e bine dispusă. Și nici n-aș fi ascultat, dacă mi-ar fi spus cumva.

— Pe mine ai să mă asculți ? întrebă Freytag. N-ai vrea o cafea ?

— Nu țin în mod deosebit, zise Jenny. Aș vrea puțină companie.

— Dorești pe cineva anume ? întrebă el, plin de sine. Jenny păși alături de el, fără a răspunde și, după aerul de fereală de pe fața ei, văzu ce gîndea despre provocarea aceea. Asta îl făcu să-i vină mai ușor să decidă iarăși că nu era o fată atrăgătoare, sau, cel puțin, nu pentru el, și, aparent, nici pentru tînărul ei însoțitor. O fată aflată în situația ei n-avea nici un motiv de a adopta principii scrobite și a fi greu de manevrat.

Herr Rieber și cu Lizzi se opriră să rîdă încă o dată de lucrurile nostime pe care spaniolii aceia le afișau contra altor pasageri și zăriră următoarele :

Dacă porcul roz va înceta să se mai îndoape cu bere și să arunce ochiade galeșe păuniței, ar putea fi o podoabă mondenă mai strălucită în acest voiaj. Alături de aceste

rînduri erau mîzgălite cu creion roşu cuvintele : *Arriba España ! Arriba la Cucaracha ! Mueran las Indiferentistas !* [1]

— Dar ce legătură are asta cu noi ? întrebă Lizzi, tremurînd de mînie. Ce ne pasă nouă de politica lor sălbatică ?

Doctorul Schumann intră în bar să-şi ia paharul de bere brună de la ora unsprezece. Unul din studenţii cubanezi fixa pe panou o nouă ştire, pe cînd mica Concha sta lîngă el şi privea. Doctorul se opri, îşi puse ochelarii pe nas şi citi : *Falsei Condesa cu bijuteriile ei de sticlă şi perle din mărgele îi place să danseze, dar nu-i place să plătească fluieraşului* — o *atitudine tipic anarhistă. Poate că devotatul ei doctor ar trebui să-i schimbe prescripţia, înlocuindu-i drogurile cu un bilet la serbarea Căpitanului.*

Doctorul Schumann clipi, faţa i se contractă de parcă i-ar fi fost aruncat praf în ochi. Smulse petecul de hîrtie de pe panou şi-l duse, prins între arătător şi degetul mare, pînă la masa din colţ, unde dansatorii stăteau să bea cafea.

— Vă sugerez, spuse el cu fermitatea grijulie pe care ar fi folosit-o faţă de un pacient care ar putea suferi de manie omucidă, că asta înseamnă să cam duceţi stupida voastră comedie dincolo de orice limită. Vă sfătuiesc să vă schimbaţi metodele şi manierele, dacă se poate, cel puţin pentru restul voiajului.

În timp ce făcea ştirea fîşii-fîşii şi le punea pe masa lor, se uită la semicercul de feţe care-l măsurau împietrite, avînd impresia că priveşte în ochii plasaţi acolo din greşeală : aparţineau vreunei specii de fiare fioroase, care aruncau căutături furtive dintr-o peşteră, sau erau gata să sară pe pradă, într-o junglă, dînd tîrcoale şi adulmecînd sînge. Aceeaşi expresie, doar că mai bătrînicioasă, de o conştienţă mai intensă, mai pregătită de orice, îl descumpănise cînd o văzuse în ochii lui Ric şi Rac. Nici unul din ei nu scoase un cuvînt şi, nemişcaţi ca nişte pînditoare pisici sălbatice, izbutiră să-l silească pe doc-

[1] Trăiască Spania ! Trăiască libarca ! Moarte indiferenţilor (în spaniolă în textul original).

torul Schumann să-şi plece ochii. Involuntar, privirea lui pîlpîi într-o parte. Vorbi cu glas sever :

— Fiţi buni şi lăsaţi-vă de această aberaţie.

Pe punte îl urmă o explozie de rîs care te îngheţa. Doctorul Schumann, neintimidat, dar simţind repulsie şi indignare faţă de imunitatea acordată unei asemenea insolenţe, reflectă la aşa-numita latură mai uşoară a vieţii, la actele mai vesele şi la practicanţii lor, la cabaretele şi halele de bere unde se ducea omul cu relativă nevinovăţie pentru a petrece o seară plăcută, ascultînd muzică populară, privind la tinerele dansatoare drăguţe, bînd un vinişor sau o bere, ciocnind paharul peste masă, cu soţia. Cum se făcuse că această latură a vieţii era aproape integral produsul unor astfel de creaturi, o ligă criminală organizată şi dirijată de inşi situaţi pe treapta cea mai de jos a lumii criminale ? Da, la fel era pînă şi cu activitatea în aer liber, cu sporturile dătătoare de sănătate ! Toate erau conduse de aceiaşi indivizi care făceau trafic de stupefiante şi de carne vie şi crimă şi toate soiurile posibile de înşelătorie şi falsuri monstruoase. Suprafaţa vaporoasă şi scînteietoare a veseliei aşternea un văl uşor peste cele mai spurcate mocirle ale răului. Şi totuşi, cît de posomorîtă ar fi viaţa fără dans şi muzică şi băutură şi jocuri amoroase şi toată acea tulburare extatică ! Domnul să-i binecuvînteze pe comedieni, cu toate acestea, nu sîntem oare, cu toţii, nişte păcătoşi ?

Ştia prea bine că data viitoare cînd banda aceea de huligani va catadixi să-şi îmbrace costumele de dans şi să-şi aducă instrumentele să cînte şi să danseze şi să zăngăne şi zdrăngăne în felul lor încîntător, avea să fie şi el prezent. Nu va fi în stare să le reziste, va fi tîrît în vîrtejul ritmurilor lor fără un singur gînd, fără să-i pese de ce erau cu-adevărat, căci ce erau cu-adevărat ? Avea să ia drept adevăr numai ceea ce păreau a fi în clipa aceea, cînd nu aveau mai multă umanitate decît un cîrd de păsări cu penaj strălucitor, doar o priveliştе drăguţă, oferită îmbucurării sale. Doctorul Schumann iubise dintotdeauna circul, music-hallul, cabaretul, sau oricare mică pivniţă cufundată în semiîntuneric, plină de comportări ciudate. Pe măsură ce îmbătrînea, simţul său de gravitate profesională, de obligaţie, îl ţinuse în frîu. Deseori soţia

lui, care părea un personaj mai sever decît era de fapt, izbutea să-l convingă în momentele lui de osteneală : „Haide, dragul meu, să ne ducem să vedem un vodevil. Avem nevoie de o schimbare !“ Și totdeauna avea dreptate. Doctorul Schumann recunoștea, dar numai în forul său lăuntric, că dacă hienele erau frumoase și puteau să cînte și să danseze, era dispus să le ierte că sînt hiene. Puteau însă ele să-i ierte vreodată că e o ființă omenească ? Și atunci, cine era el, să-și dea aere că oferă iertare, măcar și celei mai neînsemnate făpturi a Domnului ? Și cine era el, cu-adevărat ? O iubea pe La Condesa fiindcă era perversă, rătăcită, dedată drogurilor, o femeie care trăia în afara religiei, în afara legii, în afara moralității, care era frumoasă, voluntară și, nu se îndoia o clipă, o mincinoasă înnăscută. În ce fel încercase să o ajute ? Îi subjugase voința, o pusese în cușcă, o izolase de studenții aceia ambigui, în anumite momente, chiar credea pe jumătate clevetelile împrăștiate pe seama lor, care musteau ca murdăria pe sub suprafața flecărelilor de pe vas. Nu prin vreun mijloc medical, sau din compasiune umană, ci abuzînd de puterea lui și folosind împotriva ei viciul care o vătăma cel mai mult — stupefiantele.

Doctorul Schumann înfrunta un aspect al caracterului său pe care nu-l suspectase pînă-n ceasul acela. Trăise în termeni de lingușitoare împăcare cu amăgitoarea ticăloșie a propriei sale naturi. Se înfundase confortabil în doctrina că nici un om nu poate fi osîndit decît cu propriul lui consimțămînt și că dorința de izbăvire a omului este la fel de nepieritoare ca și sufletul lui. Iar cînd săvîrșește răul, știe ce săvîrșește. Cum de putuse s-o nedreptățească pe făptura aceea nefericită, cînd crezuse că nu are în gînd decît s-o ajute și s-o îmbărbăteze ? Simțea o asemenea oroare încît cuvintele lui de tăgadă căpătau contur, sunet, le putea auzi vorbind în țeasta lui. „Nu, spunea el, nu i-am făcut rău, am făcut ce-am putut, într-o situație periculoasă. Părintele Garza m-a asigurat că ceea ce am făcut nu este rău. Că trebuie să o tratez cu severitate, ca un doctor responsabil față de o pacientă incorigibilă. «Altminteri, într-un fel, și încă într-unul primejdios, te lași pradă seducțiilor sale», spusese părintele Garza.“

Nu era consolat sau asigurat și știa că niciodată nu va putea fi, prin nici unul din mijloacele pe care era capabil să și le imagineze acum. Ea era pentru conștiința lui o povară pe care era condamnat s-o poarte pînă la moarte. Scoase un suspin din adîncul pieptului, dar nu de resemnare, și spuse cît se poate de voios *Grüss Gott* bietului infirm de Herr Glocken, care hoinărea de unul singur, ca de-obicei, cu o față mai abătută ca oricînd.

— Cum te simți în dimineața asta ? îl întrebă doctorul Schumann, fără nici o introducere.

Chipul lui Herr Glocken se lumină, la această îmbinare de bunătate umană și, fără îndoială, de interes profesional medical.

— Nu mă simt prea bine, răspunse el, cu însuflețire. Tot timpul am în piept un fel de senzație de sufocare.

— Ce faci împotriva ei ?

— Ei, nu prea mare lucru, zise Herr Glocken. Mi-a apărut abia în ultima vreme.

— Poate că ai face mai bine să vii jos în cabinetul meu și să-mi dai voie să arunc o privire asupra dumitale, zise doctorul Schumann și mintea i se mai limpezi puțin la perspectiva de a avea o treabă serioasă. Herr Glocken arăta a fi uimit și animat de o speranță vrednică de milă.

— Acum ? zise el, neîncrezător.

— Acum, zise doctorul Schumann.

Herr Glocken nu avea nevoie doar de *materia medica*, sufletul lui era făcut țăndări. Lola venise spre el legănîndu-și fustele, cu mîna stîngă întinsă pe șold. Se uitase în jos zîmbind, întinzîndu-i palma dreaptă, ca o gitană care ghicește viitorul. „Unge-mi palma cu niște arginți, omulețule, spusese ea, și îți promit un bilet cu număr norocos, să cîștigi un frumos evantai de dantelă și să-l duci acasă drăgălașei tale iubite germane !“

Herr Glocken se chinuise și nu-și putuse stăpîni convulsia de durere și oroare de pe chip. Își întorsese capul și închisese ochii. Femeia se aplecase înadins asupra lui și-i lovise crud cocoașa, cu degetele ei ascuțite. „De noroc, asta-i singurul lucru la care ești bun !“ spusese ea, apoi se învîrtejise pe călcîie, alăturîndu-se celorlalți, care așteptau în preajmă. Se strînseseră roată în jurul ei, în

tăcere, și se depărtaseră cu toții, aprinzîndu-și țigări.

În dimineața următoare, pe panoul de lemn din bar era lipit cu degetul alt petec de hîrtie :

Dacă ești cocoșat, simbol al tuturor felurilor de degenerare, poți fi scutit să te comporți ca o ființă omenească.

Herr Glocken, care fusese văzut zîmbind cu profundă satisfacție la lectura cîtorva buletine țintite împotriva altor victime. rămase neclintit, citind și recitind intr-una cuvintele acelea infiorătoare. După ce aruncase o ochire rapidă în jur, smulsese peticul ponosit, îl mototolise în buzunar și plecase cu fața asmuțită, cu mîinile încleștate și bălăngănind sub genunchi, la spate, iar picioarele lui subțiri îl purtară în siguranță afară, pe punte, unde nimeni nu fusese martor la umilirea lui.

Pasagerii, indiferent cine erau, se străduiseră totdeauna să-l trateze cu toții bine, să-i dea bună ziua și să-i comunice prevederile meteorologice. Acum îl salutau din nou cu simpatie, zîmbind pe deasupra cestilor cu fiertura matinală, remarcînd, dintr-o privire aruncată în treacăt, lipsită de curiozitate, cum se ivește în raza lor vizuală chipul lui înțepenit în aerul său de perpetuă suferință și mîhnire. Îl observau fără să se gîndească la el, în clipa cînd trecuse îl și uitau, cu nepăsarea degajată a celor care contemplă o pacoste de care nu se simt cu nimic amenințați. Niciodată nu erau constrînși să-l urască ori să se teamă de el, boala lui nu era molipsitoare, ghinionul lui era strict personal.

— Dar ce teribil, spuse micuța Frau Schmitt lui Frau Rittersdorf, cît de norocoasă mă simt cind îl văd pe el !

Frau Rittersdorf răspunse cu privirea descrisă de către mulți din foștii ei curtezani drept „criptică". ridică un colț al gurii, își încreți un pic nasul și scrise rapid în jurnalul ei legat în piele roșie : „Mă întreb dacă nu ar fi în beneficiul rasei umane adoptarea unei legi inzestrate cu o solidă autoritate, cerînd ca tuturor copiilor deficienți să li se acorde binecuvintările eutanasiei, de la naștere, sau curînd după ce ar putea deveni evident că sînt neadaptați pentru viață ? Am să-mi îngădui un răgaz pentru a medita serios asupra acestei idei și a citi toate argumentele expuse in favoarea ei. N-am auzit. nici un argument

contrar care să-mi pară cît de cît valid.“ Închise jurnalul, în care acum rămăseseră foarte puţine file albe.

Amparo, văzînd-o pe Jenny că intră singură într-una din micile încăperi rezervate corespondenţei, se năpusti asupra ei în plină viteză, păşi dinainte-i fără ezitare şi i se adresă brutal, ca o persoană care nu are vreme de pierdut.

— Încă n-ai cumpărat bilet pentru tombolă, de ce ?

Glasul şi purtarea ei erau impregnate de o notă cenzorială atît de convinsă de îndreptăţirea ei, încît Jenny aproape fu surprinsă cu garda lăsată. Amparo stătea acolo solid fixată, aşteptînd, cu mîna dreaptă întinsă, ţinînd o bucăţică de carton, cu capul sus, cu mîna stîngă lipită de şold, cu degetele de la picioare îndreptate în afară, de parcă ar fi fost gata să înceapă un dans. Refuzul lui Jenny de a admite existenţa femeii se transformă acum într-un profund resentiment faţă de faptul că trebuia să trateze cu femeia aceea şi să o expedieze în mod neplăcut, o nonexistenţă de neignorat. Spuse, cu glas echilibrat, tăios şi cu o privire care spera să fie la fel de oţelită ca şi a potrivnicei sale.

— Nu voi cumpăra nici un bilet şi nu vreau să fiu sîciită sub acest pretext.

Se urni, ocolind-o pe Amparo, a cărei privire se măsură cu a ei şi o urmări. Un ochi de criminal, dacă s-a văzut cîndva aşa ceva, decise Jenny, şi se întrebă ce personaj ar putea sugera propria ei expresie unui observator neiniţiat în sensul situaţiei.

— Lasă-mă-n pace ! spuse ea, furioasă.

Amparo se plesni peste partea interioară a pulpei şi se roti în jurul propriei axe.

— N-ai bani, n-ai bărbat, şi nimic *aici*, spuse ea, plesnindu-se încă o dată : *Jesús !* şi îşi văzu de drum, trufaşă.

Jenny, care simţea că scăpase de un veritabil atac armat, cu pistol şi tot dichisul, nu avea nici o vanitate pe care s-o fi putut recunoaşte Amparo. După prima ei scurtă izbucnire de mînie, îl căută mai departe pe David să-i spună mica ei poveste şi, cotind la provă spre partea de sub vînt, îl zări pe David cu spatele la mare, cu coatele pe balustradă, părînd că se dă înapoi spre a se feri de

Lola, aplecată spre el, cu fața aproape atingîndu-i-o. David nu părea nefericit, o privea pe Lola drept în ochi și zîmbea, un mic zîmbet vigilent, dar totodată satisfăcut. Jenny, al cărei prim imbold fu de a interveni, sau, cum spunea ea : „a se repezi să-l salveze", făcu un mic salt înainte, pe urmă își încetini îndată mersul și trecu agale pe lîngă el, prefăcîndu-se că nu vede absurdul tablou de la balustradă. Observă că David nu spunea mare lucru, dar și că își ținea mîinile afară din buzunar. Totuși, nu avea totală încredere în el și luă decizia clară că, dacă va cumpăra vreunul din acele ridicule petice de carton, să pună mîna pe el, să-l facă bucățele și să-l arunce în valuri. Trecu pe lîngă ei cu pas ferm, neacordînd perechii nici o căutătură. Dar curînd David se și afla lîngă ea și zise :

— Cred că am lichidat chestiunea asta. A rămas definitiv stabilit că sînt un bărbat fără mamă, fără măruntaie, fără simțăminte omenești. În patria Lolei, creaturi ca mine sînt ținute în cuști...

Jenny rîse și David îi ținu isonul.

— A, nu-i chiar așa de rău ! Mie mi-a spus Amparo că nu am bani, nu am bărbat și nu am nimic aici ! Și, la fel de naturală ca o pisicuță care se spală, Jenny sè plesni sus, peste partea interioară a pulpei. David se făcu pe loc de un stacojiu așa de aprins că i se roși pînă și albul ochilor și spuse, covîrșit de disperare :

— Jenny-*înger* (cu asemenea violență încît cuvintele sunau ca un blestem), te gîndești vreodată la ce faci ?

Ea îi studia tăcută fața, stăpînită de un fel de zîmbitoare uimire dezinvoltă.

— Pînă acum nu te-am văzut dezvelindu-ți efectiv dinții, zise ea. Pe vremuri aveam și noi un cal care încerca mereu să muște oamenii și pentru o secundă ai arătat leit ca el, abia mi-a venit să-mi cred ochilor...

— Abia-mi vine mie să-mi cred ochilor, la unele din lucrurile pe care le faci, spuse David, controlîndu-și cu eroism fierberea. Cînd Jenny începea să-l ia peste picior, își pierdea firea și devenea necugetat.

— Cred că este un gest minunat, zise Jenny. Altădată socoteai că e hazliu cînd două indiene se iau la bătaie

pentru un bărbat, tîrîndu-şi fustele şi îndesîndu-se tot mai aproape una în alta, cu ochii aproape închişi şi arătîndu-şi dinţii, plesnindu-se aici, drept peste mijloc, fiecare fălindu-se că are ceea ce-i lipseşte celeilalte...

— Da, spuse David, fără voie, şi bărbatul pentru care se iau de păr stă acolo în neştire, arătînd ca un netot...

— Cum aşa, David ! Totdeauna am crezut că avea un aer mîndru, complăcîndu-se în infatuare şi arzînd de curiozitatea de a afla care va pune mîna pe el. Cum te-ai simţi dacă m-aş încăiera pisiceşte pentru tine, să zicem, cu doamna Treadwell ?

David fu făcut praf şi rîse aproape zgomotos la ideea aceea năstruşnică.

— Ca un netot, bine-nţeles.

— Nu pot pricepe de ce, zise Jenny. Aceste femei dovedesc lumii că el este un bărbat pe care merită cu adevărat să-l ai, doar nu-şi smulg reciproc părul, nu-şi scot ochii şi nu-şi jupoaie nasurile pentru un papă-lapte. Şi ceilalţi bărbaţi se ţin cu toţii deoparte, respectuoşi, prefăcîndu-se că nici nu sînt acolo, dar nu scapă cea mai mică trînteală. Şi femeile se ghemuiesc toate grămadă, privind, cu gurile umezite, şi-şi aruncă priviri dure de avertisment, de parcă ar spune : „Ia seama, ai grijă !“ şi tot aerul din jur e atît de întesat de sexualitate încît te poţi rezema de el, pricepi, David ? strigă Jenny ca şi cum i-ar fi explicat totul şi ar fi dovedit ceva în favoarea ei... Trebuia s-o fi văzut pe această Amparo. A fost minunată. Am simţit nevoia să văd dacă pot face şi eu gestul !

David spuse cu glas clar şi sec :

— Nu trebuie să-mi dovedeşti nimic, Jenny-înger. O luă de braţ şi se duseră la balustradă, şi sîngele le clocotea atît de fierbinte, între ei, încît se rezemară unul de altul acolo, fără grai şi fără suflare, de parcă li s-ar fi topit şi sudat carnea în locurile unde se atingeau.

Denny trecu pe lîngă ei în viteză, ca şi cum ar fi avut într-adevăr vreo ţintă, îşi flutură braţul spre David şi Jenny, strigînd ameninţat :

— Debarcare, debarcare, disearâ, mi-a spus comisarul de bord !

Vestea se răspîndise, deşi nu era neaşteptată. Doamna Treadwell şi soţii Baumgartner şi Lutz veniră pe punte,

cu binoclurile, iar alţi pasageri începură să le împrumute de la ei, pentru a privi îndelung marea şi cerul. Studenţii cubanezi aveau aparate de fotografiat atîrnate de gît şi alcătuiră o procesiune, suflînd în trîmbiţe de tinichea, ţipînd : *Arriba España — Mueran los Anticucaracheros !* Pe urmă, dintr-o dată se potoliră şi începură să joace partide de şah într-un ungher al barului. Buletinele de bord fură completate, curăţate de faptele neînsemnate ale celor de pe uscat şi ştiri scurte, risipite ici şi colo, îi informau pe cei care treceau prin preajmă că fusese zărit uscatul. *Vera* se apropia de Santa Cruz de Tenerifa, prima insulă din arhipelagul Canarelor pentru vasele cu destinaţie estică. Alte frînturi de informaţii apăreau treptat, scrise pe-un ton destul de înţepat, limbajul potrivit pentru acele persoane ignorante în materie de locuri geografice şi de limbaj marin curent. Se aşteptau să acosteze la o oră matinală, doritorii puteau să petreacă toată ziua pe ţărm, vaporul urma să iasă din nou în larg la patru şi jumătate. Era miercuri nouă septembrie, cu două zile înaintea lunei pline. Frau Schmitt remarcă acest amănunt pe un calendar aflat într-una din încăperile rezervate corespondenţei, şi îi spuse fără a se gîndi doamnei Treadwell :

— Primul pătrar era miercuri două. Asta era noaptea cînd s-a înecat Etchegaray.

Doamna Treadwell, stînd la o masă şi răsfoind paginile unei reviste de mode, zise cu aer distrat, fără a-şi ridica ochii :

— Ce mult pare că a trecut de-atunci !

Ric şi Rac, porniţi în patrularea curentă a vasului, se treziră la capătul unui lung coridor pustiu, cu excepţia acelei femei amintite, cu colierul, despre care vorbeau mereu Lola şi Amparo. Era îmbrăcată toată într-o rochie albă, străvezie, cu picioarele desculţe. Venea încet spre ei, cu ochii întredeschişi, şi Ric spuse, prefăcîndu-se a fi terorizat :

— E o stafie !

Ochii lor se întîlniră o dată, îşi strînseră mîna şi îşi vîrîră reciproc unghiile-n carne, aşteptînd să vadă ce-avea să se întîmple, ce-ar putea face. În timp ce La Condesa

se apropia, cu pas lent, unduitor, văzură amîndoi, în aceeași ochire, că colierul de perle se desfăcuse singur, lunecase în jos pe pieptul ei și se prinsese în cuta plisată a eșarfei, unde atîrna în toată lungimea, legănîndu-se ușurel în afară și căzînd îndărăt, la fiecare pas al ei. Se apropiase bine, înainte de a-i fi observat și îi vîntură la o parte din drumul ei, cu o rotire distrată a mîinii întinse în afară. În loc să se întoarcă sau să se dea laoparte, se repeziră pe lîngă ea, îmbrîncind-o grosolan, și Ric, fiind cel mai aproape de ea, smulse din trecere colierul, îndesîndu-l în gulerul lui, în timp ce se înclina, tulind-o spre punte. La Condesa, zdruncinată zdravăn de trecerea lor, duse mîna la gît și știu imediat că îi luaseră perlele. Se răsuci toată și alergă după ei, pînă ce balansul vaporului o sili să îngenuncheze și stătu acolo, rezemată pe călcîie, ținîndu-se cu amîndouă mîinile de piept, pînă cînd o găsi stevardeasa. În timp ce o culca iarăși în pat, stevardesa zise, cu glasul aspru al cuiva care și-a adunat tot curajul disperării :

— *Meine Dame*, dacă-mi stă în puteri, nu vă voi mai servi. Vă faceți rău singură și vina va cădea asupra mea.

La Condesa zise :

— Fă ce poftești. Dar pînă atunci, trimite după comisarul de bord. Copiii aceia mi-au smuls perlele.

Stevardesa zise :

— Unde ? Cînd ?

— Pe coridorul unde mă plimbam, chiar acum.

— Sper că *meine Dame* mă va ierta, dar trebuie să vă spun, astăzi nu purtați perlele dis-de-dimineață, de la trezire. Am observat acest lucru și l-am socotit ciudat, cînd v-am cerut voie să lipsesc cîteva minute. Nu purtați perlele, *meine Dame*. Sînt în această odaie și vor fi găsite.

La Condesa zise :

— Blestemul întregii mele vieți a fost că totdeauna trebuie să am de-a face cu proști. Du-te și adu-l pe comisarul de bord. Și așteaptă pînă am să-ți cer eu părerea.

Elsa, plimbîndu-se cu tatăl și mama ei, aproape că se ciocni de Ric și Rac, care păreau că gonesc, ori că erau urmăriți, eventual, mai aprig ca de-obicei. Îi evitară pe

cei trei Lutz, dar nu chiar de-ajuns. Ric hîţînă colul sting al doamnei Lutz şi izbi acel misterios nerv care te face să te simţi complet curentat. Doamna Lutz îl înhăţă imediat de braţ, cu toate instinctele ei materne, de disciplinare a tinerilor, stîrnite.

— Cineva trebuie să-ţi dea o mică lecţie de purtare decentă, îi spuse ea, în graiul ei germano-mexicano-spaniol. Voi face eu începutul.

Îl plezni zdravăn şi-l scuturâ atît de energic, încît colierul îi căzu din cămaşă. Rac ţîşni să-l recapete, îl ridică, bălăngănit în mîinile ei. Atunci Herr Lutz încercă să pună mîna pe fetiţă, dar ea îi scăpă, fugi pînă la balustradă, se căţără pe ea şi azvîrli perlele în mare. Doamna Lutz îi dădu drumul lui Ric, care fugi alături de Rac, la balustradă.

Micuţa Frau Schmitt, colindînd cam fără ţintă, frămîntată de gîndul la soţul ei, mai curînd gîndindu-se la corpul lui şi la felul cum călătorea într-un sicriu din cală, remarcă scena aceea cam agitată, petrecută ceva mai încolo, pe punte, dar cînd îi zări pe gemeni, nu-şi mai puse nici o întrebare. Oriunde erau, soseau şi necazul şi dezordinea şi faptele rele. Poate că asta avea vreo legătură nelămurită cu voinţa Domnului, cu măreţele lui planuri misterioase. Dar ce aruncau peste bord acum? Salută amabil familia Lutz, în trecere, observă că arătau cam roşii la faţă şi ciufuliţi, dar, cum pe vasul acela Frau Schmitt învăţa marea lecţie pe care viaţa i-o pregătise în toţi anii aceia — şi cînd te gîndeşti că ea nu bănuise măcar o dată ce-avea să fie! — că trebuie să stea liniştită, să păstreze totul închis în sinea ei, să nu-şi exprime nici o opinie, să nu depună nici o mărturie, să nu povestească nimic, să nu facă nici un fel de confidenţe: nimănui nu-i păsa, nimănui nu-i păsa, nu era nimeni să facă rînduială — acesta era lucrul de necrezut.

Toate hotărîrile ei de a-i face faţă lui Frau Rittersdorf nu duseseră la nimic. Frau Rittersdorf îi împinsese obiectele de toaletă într-o parte, zicînd: „Te rog să-ţi ţii lucrurile aşa încît să nu mă împiedic de ele!“ şi ea, Frau Schmitt, şi le îndesase într-un spaţiu mic, pe măsuţa de toaletă. O dată spusese, încercînd ca glasul să-i sune

ferm, decisiv : „Nu-mi place ca hubloul să fie deschis în timpul nopţii“. Frau Rittersdorf spusese : „Ei bine, mie îmi place“, şi hubloul rămăsese deschis. Frau Schmitt răsuflă prelung şi se întrebă ce aruncaseră oare peste bord copiii aceia, deşi treaba n-o privea cîtuşi de puţin.

Stevardesa îl rugă pe comisarul de bord să se ducă la La Condesa. El se duse şi-i ascultă istorisirea, remarcă vorba şi purtarea ei de drogată, decise că toată povestea era un vis şi trimise după doctor. Doctorul Schumann dădu crezare spuselor ei, explicîndu-i comisarului de bord că-i înţelegea temperamentul şi că fanteziile ei nu luau asemenea forme. Îl sfătui pe comisar să raporteze furtul Căpitanului, care fără îndoială avea să ordone o percheziţie şi o anchetă. Comisarul de bord îşi luă îngăduinţa de a-l informa pe Căpitan, care fu foarte întăritat aflînd de această ultimă şi jenantă împrejurare petrecută pe vasul lui, că, deşi Doctorul Schumann o crede pe cuvint pe Lady, el, comisarul de bord nu-i acorda crezare. Căpitanul ordonă imediat o percheziţie, una temeinică, criminalul putea să aibă complici la clasa a treia, şi pînă atunci îi făcea plăcere să-i pună doctorului Schumann cîteva întrebări.

Doctorul Schumann o întrebă pe La Condesa :

— Eşti sigură ? Au fost *chiar* copiii ?...

Ea îi luă mîna între ale sale şi i-o ţinu moale, dezmierdîndu-i degetele, şi zise :

— Nu eşti mai bun decît comisarul de bord ! Ce întrebare !...

— Totdeauna te ridici din pat şi rătăceşti singură, în felul acesta ?

— De cîte ori pleacă stevardesa, da.

— Spune-mi, zise el anxios, dacă nu ţi se vor găsi perlele, ce vei face ?

— Mai am încă smaragdul, zise ea, şi alte cîteva lucruşoare.

Îşi atinse fruntea de-a lui, pentru o clipă, pe urmă se retrase, zîmbind.

— Ce poate să mai conteze acum ? Ce-mi place, în această întîmplare, este că te gîndeşti la mine, eşti tulburat, m-ai ajuta, dacă ai fi în stare ! Dar nu poţi, îi spuse ea cu o notă de triumf. Nimeni nu poate.

Un băiat de serviciu îi aduse doctorului un mesaj din partea căpitanului. Doctorul Schumann se ridică şi sărută mîna gazdei sale.

— Unde te duci ? ţipă ea, cu desnădejde. Nu mă părăsi !

— Mă duc să-l ajut pe Căpitan să caute colierul dumitale, spuse el, şi aş vrea să ştiu că eşti în siguranţă. Te rog, nu poţi face asta ?

— Pentru dumneata, zise ea, pentru dumneata, şi pentru nimeni altul.

— Uite-l pe doctorul Condesei, zise Herr Lutz. Haideţi să-l întrebăm dacă nu cumva ea a descoperit lipsa perlelor.

Frau Lutz zise :

— Nu vei face altceva decît să-ţi găseşti singur belea, numai tu poţi fi atît de indiscret ! De unde ştim noi că erau perle ? Ar fi putut fi mărgele, pe cît ne pricepem.

Herr Lutz zise :

— Aveau un clips de diamant. Şi de ce le ţinea ascunse în bluza lui ?

— De unde ştim noi că erau diamante ? Şi unde ar putea pune băiatul lucrurile, afară de bluza lui ?

Herr Lutz trase adînc aer în piept şi-l expiră, într-un oftat de monstruoasă disperare.

— Uite ce, biata mea soţie, rămîi pe loc în timp ce eu vorbesc cu doctorul.

Ducîndu-se întins la doctorul Schumann şi tăindu-i drumul, îl forţă să se oprească şi-i spuse doar cîteva cuvinte. Doctorul Schumann aprobă din cap, foarte grav, şi îşi urmă drumul.

Percheziţia făcută pentru perlele pierdute se dovedi a fi o treabă deajuns de minuţios pusă la punct. Cele patru cabine de lux ale trupei de zarzuela fură răscolite cu de-amănuntul, cîteva personaje suspecte de la clasa a treia, cunoscute ca antireligioase, fură hărţuite îndeajuns pentru a le face să devină posace şi insolente, pînă şi grăsunul fu ridicat cu forţa şi pus să stea pe marginea cuşetei lui, în timp ce trei marinari scotoceau prin saltele şi prin feţele de pernă. El mîrîi îndîrjit :

— Ce tot căutaţi ?

Unul din marinari zise :

— Ai să știi dacă vom g(si, și-l lăsă bălăngănindu-se așa, proferînd un potop de blesteme.

Comisarul de bord trimise după Lola și Tito, însă cum toți dansatorii fuseseră evacuați din cabinele lor de către mateloții care întreprindeau percheziția, se duseră în corpore la ușa comisarului de bord, unde toți afară de Tito, Lola, Ric și Rac, fură dați afară și rugați să aștepte în fața pragului.

Comisarul de bord întrebă, fără multe fasoane :

— Ăstia sînt copiii voștri ? plimbîndu-și privirea de la Lola la Tito și la gemeni, care stăteau în spate, ghemuiți umăr la umăr, înfruntînd lumea ca niște cirezi sălbatice aflate în primejdie. În căutătura lui repulsia era amestecată cu incredulitatea — neîndoielnic creaturile acelea nu puteau avea o existență reală. Dar da, iată-i că stăteau acolo, cu ochii lor sticloși de șarpe. Reveni la părinți.

— Desigur că sînt ai noștri, zise Lola. Ai cui credeți că sînt ?

— S-ar putea să fiți bucuroși dacă ar fi ai altcuiva, înainte de sfîrșitul acestei anchete, zise comisarul de bord. Se răsti brusc la Ric și Rac : — Voi ați furat colierul doamnei ?

— Nu, spuseră ei instantaneu, într-un glas.

— Ce-ați făcut cu el ? întrebă comisarul, păstrîndu-și glasul ridicat și aspru. Răspundeți-mi !

Se uitară la el în tăcere. Lola îl apucă pe Ric de grumaz și-l scutură :

— Răspunde ! zise ea, crîncenă.

Comisarul observă că fața ei căpătase o nuanță galbenă, ciudată, buzele-i erau pale, părea gata să leșine. Realmente, Lola nu știuse de ce percheziționau marinarii vasul. Trupa de zarzuela plănuise să o jefuiască pe La Condesa, dar nu înainte de ultima clipă, poate cînd avea să părăsească vasul, sau imediat după aceea. Și iată că mucoșii ăia nesuferiți năruiseră totul. Comisarul de bord putea să aibă bănuieli, se putea ca el să încerce doar practicarea vechiului joc de a-l speria pe cineva, pentru a-l sili la mărturisire, luîndu-i pe ei prin surprindere și terorizîndu-i, dar ea, Lola, știa de pe-acum că ce era mai rău, era adevărat. Ric și Rac săvîrșiseră fapta, indiferent care anume, și aproape că o făcuseră să-și trădeze

spaima în fața acelui porc grăsun de comisar de bord. *Jesús* — șopti ea, cu evlavie. Așteaptă tu !

Ric spusè foarte clar și deliberat :

— Nu știu despre ce vorbești, și Rac îl aprobă, dînd din cap spre el, nu spre ceilalți.

Comisarul de bord ii spuse lui Tito și Lolei.

— Lăsați-i în pace, pînă mai încolo. Dacă nu știți cu adevărat despre ce e vorba, zise el insinuant, am să vă spun eu.

Și le spuse, efectiv, fragmentele pe care le adunase cu privire la incident — cele auzite de Doctor de la La Condesa, ce-i spusese mai întîi Herr Lutz, și mai tîrziu, fără voia ei, Frau Lutz și chiar Elsa — da, era un colier în mîna lui Rac, și ea îl aruncase peste bord. Lola și cu Tito n-avură nici o bătaie de cap să-și exprime oroarea și consternarea, precum și convingerea lor că totul putea fi o greșeală și speranța că acuzatorii lor s-ar putea dovedi neîndreptățiți și promisiunea solemnă de a-i chestiona pe copii mai departe, între patru ochi și de a scoate la lumină adevărul. Comisarul de bord nu crezu o iotă, nici măcar o clipă, decît că făceau un frumos exercițiu de actorie, dar nu de-ajuns de bun pentru a-l amăgi pe el.

— Faceți ce poftiți, le spuse el, concediindu-i cu răceală. Noi ne vom continua investigațiile.

Cînd Tito și Lola se întoarseră. marinarii ieșiseră din cabină, după ce puseseră totul la loc, în ordine decentă. Îi găsiră însă așteptînd acolo, înghesuiți în tăcere, pe Amparo și Pepe, Manole și Concha, Pancho și Pastora. Se ridicară în tăcere și se adunară în jurul perechii, care țineau fiecare de braț cîte-un gemen, apucîndu-l de sus, aproape de încheietura umărului. Fiecare simțea pe fața lui răsuflările fierbinți ale celorlalți.

— Ce-i asta ? șopti Amparo. E vorba de noi ? Așa spun studenții ăia, dar nimeni nu vrea să ne spună nimic.

— Dați-vă la o parte din calea mea, zise Lola. Se împinse printre ei în cabină și se așează pe capătul divanului, ținîndu-l strîns pe Ric între genunchii ei. Tito stătea lîngă ea, ținînd-o zdravăn pe Rac.

Lola zise :

— Acum spune-mi ! şi, înfăşurîndu-şi picioarele în jurul lui, îi apucă amîndouă mîinile, apăsîndu-i înveninată unghiile, una cîte una, cu metodă şi răceală, pînă ce băiatul se zvîrcoli şi urlă, dar ea se mărgini să spună: Spune-mi, ori îţi răsucesc unghiile şi-ţi vîr ace sub ele ! Am să-ţi scot dinţii din gură !

Rac porni să se zbată în mîinile lui Tito şi să ţipe incoerent, dar nu mărturisi. Lola începu să întoarcă pleoapele lui Ric, prinse între degetul mare şi arătător, aşa că strigătele lui de durere se prefăcură în urlete de teroare. Ea îi spuse : Am să ţi le rup de tot şi Manolo îşi scăzu glasul pînă ce ajunse un croncănit :

— Ţine-o aşa, dă-i o porţie, nu te lăsa !

Ceilalţi continuau să se mişte agitat, strigîndu-i femeii, într-un ecou răguşit, să nu se oprească, ci să meargă mai departe, să-l silească să spună tot.

În cele din urmă Ric se prăbuşi între genunchii ei, cu capul rostogolit pe spate, pierdut, în braţele ei, cu lacrimile şiroind, sufocîndu-se, plîngînd :

— Ai zis că erau doar nişte mărgele, care nu merită osteneală ! Doar mărgele !

Lola îi dădu drumul imediat, adăugîndu-i o scatoalcă peste faţă, pentru dreaptă măsură, şi se ridică furioasă.

— Este un idiot, zise ea, de ce-l mai ţinem ? Am să te las la Vigo, îi spuse, şi poţi să mori de foame !

Rac zbieră, auzind ameninţarea, zvîcni şi săltă în încleştarea lui Tito, pînă ce el îi potopi capul şi umerii cu lovituri de pumni, dar ea tot ţipă :

— Şi pe mine ! Lăsaţi-mă şi pe mine. N-am să merg cu voi, rămîn la Vigo. Ric ! Ric ! schelălăia ea, ca un iepuraş în dinţii unui dihor. Ric ! Ric !

Tito îi dădu drumul lui Rac şi-şi abătu disciplina părintească asupra lui Ric. Îi ridică braţul drept de la încheietură şi-l răsuci foarte încet şi metodic, pînă ce umărul fu aproape scos din încheietură şi Ric căzu în genunchi, cu un geamăt prelung care pieri într-un scîncet ca de căţeluş, cînd teribila strînsoare fu desfăcută. Rac, chircită pe divan, alinîndu-şi vînătăile, plînse iarăşi odată cu el. Pe urmă Manolo şi Pepe şi Tito şi Pancho, cu Lola şi Concha şi Pastora şi Amparo, avînd fiecare zugrăvită pe chip o spaimă posacă mascată cu greu, ieşiră din

cabină laolaltă să ia în discuție fiecare etapă a acelei derutante întorsături a afacerilor. Cu cîteva cuvinte și gesturi din cap hotărîră că ar fi cel mai bine să bea cafea în bar, să apară ca de-obicei la cină și să organizeze o repetiție pe punte, după aceea. Erau toți la capătul puterilor și gata să se ia de gît, fulgerător. În drum spre ușă, Lola făcu o pauză suficientă să o înșface pe Rac de păr și-i scuturâ capul pînă ce fu redusă la tăcere, prea înspăimîntată ca să mai plîngă. După plecarea lor, Ric și Rac se tîrîră pe cușeta de sus, căutînd siguranță, zăcură acolo pe jumătate despuiați, cu membrele învălmășite, asemenea unui mic monstru îndurerat, năpăstuit, dintr-o grotă, istoviți, cu mintea golită de orice gînd și curînd adormiră.

PARTEA A TREIA

PORTURILE

Căci aici nu avem cetate
care să dăinuie...

SFÎNTUL PAVEL

Seara tîrziu, cînd razele soarelui mai păstrau un reflex ușor verzui și auriu în mare și pe cer, lunga zi a călătoriilor, zi de așteptare, planare și priviri ațintite în zare, fu răsplătită cu o panoramă îndepărtată a Tenerifei — o fortăreață zimțată, avînd forma și culoarea stincii, durată pe o insulă care se înalță abrupt din apa cenușie, pleoasă la bază și avînd un baldachin alcătuit din nori viorii, în destrămare.

David i se adresă liniștit lui Jenny, după o îndelungată tăcere petrecută rezemați în coate de balustradă, pentru a nu tulbura blînda stare de spirit statornicită între ei. Satisfacția profundă care strălucea pe fața lui o surprinse.

— Asta-i imaginea pe care o am despre Spania, zise el. Ăsta-i genul de țară care-mi place. Toledo, Avila, nu Sevilla. Cringuri de portocali și castaniete și mantile de dantele, astea nu sînt pentru mine !

— Au și din astea prin Spania, totuși, pentru cei care le preferă, zise Jenny, dar nu, nu pentru tine, David-scumpule. Granit și nisip și chipuri croite din cea mai fină piele spaniolă și pîine amară și măslini contorsionați, locuri unde pînă și pruncii sînt așa de călîți, încît nu poartă scutece. Știu că asta înfățișează, realmente, ideea ta despre paradis, nu-i așa ?

— Da ! zise David cu masivitate, ceva dur și măreț, oțel de Toledo și granit și piele de Cordova și trufie și ură spaniolă și cruzime spaniolă, sînt singurul popor care știe cum să facă o artă din cruzime. Sînt sătul de lucruri... Sînt sătul de lucruri cu muchiile frumușel netezite.

— N-ar putea să existe starea de mijloc, între ceva netezit şi o muchie de cuţit ? întrebă Jenny, auzindu-şi nota de ardoare din glas şi sperînd că David n-a observat-o. Există palmieri şi flori pînă şi în Tenerifa, pun prinsoare pe ce vrei, şi o droaie de oameni care sînt foarte duioşi unii cu alţii şi băieţii le fac serenade fetelor în nopţile cu lună, întocmai ca în Mexic, ai să deteşti partea asta !

El nu mai spuse nimic, îi dărui una din acele priviri albastre pe care le iubea şi o linişteau cu totul, fiindcă indiferent ce pretext de harţă se mai ivea între ei, tot mai credea că este dornică să facă pace cu el în condiţiile puse de David, numai dacă ar fi putut afla care anume erau.

Pescăruşii le ieşiră în întîmpinare şi făcură cercuri în jurul vasului, ţipînd furios, bătînd din ţepenele lor aripi mecanice şi răsucindu-şi capetele de lemn, parcă puse pe ţîţîni, pentru a măsura cu severitate scena, căzînd ca nişte pietroaie în valuri, smulgînd cu ciocul ciozvîrte din resturile aruncate de la bucătărie.

— Aceeaşi veche poveste, zise Herr Lutz, oprindu-se să-i contemple. Toţi caută ceva de înfulecat şi nu le pasă de unde vine.

— Ar fi drăguţ să auzim pentru ultima dată vorbele *lui*, şopti Jenny, plină de nădejde.

Dimineaţa, maşinile duduiră zgomotos de trei ori şi stopară. Jenny scoase capul afară şi acolo, chiar în rama hubloului ei, era Santa Cruz de Tenerifa, o prelungă stîncă zimţată, într-adevăr, semănată cu palmieri, înecată în tufişuri de *bougainvillee* [1], cu casele plate, pătrate, cocoţate şi ghemuite claie peste grămadă pe praguri rîpoase, parcă ciopîrţite cu dălţile. Cheiul se afla pe o plajă largă, docherii erau adunaţi şi pregătiţi, un pilc de oameni aşteptau, fără prea multe iluzii. Doi poliţişti se iviră în mijlocul lor şi începură să-i împingă îndărăt, către ambele laturi ale cheiului, pînă ce între ei se deschise o pîrtie largă. Jenny auzi cum ancora se duce la fund. Cînd ajunse

[1] Plantă căţărătoare din America Latină, din familia Nyctaginaceelor.

pe punte, pasarela se și punea la locul ei. Aproape toată lumea era acolo înaintea ei, remarcă, și aproape toți se îmbrăcaseră în haine festive, de oameni care se duc pe țărm. Goarna pentru micul dejun sună, dar aproape nici un călător nu se clinti. Un glas zgomotos, arțăgos, poate al comisarului de bord, începu să răcnească sfaturi bune printr-un megafon : „Rugăm pasagerii de la clasa întîi să fie buni și să se ducă la micul dejun, care acum îi așteaptă. În orice caz, rugăm doamnele și domnii de la clasa întîi să fie atît de buni și să elibereze punțile, o parte din pasagerii de la clasa a treia sînt acum pe cale de a fi debarcați de pe puntea principală. Atenție ! Rugăm pasagerii de la clasa întîi să fie atît de buni și..."

Începură să se dea în lături, fără chef, printre ei fiind și David. Jenny o porni spre el, dar fu interceptată de Wilhelm Freytag, care întinse un braț, cu un gest blînd, să-i bareze drumul.

— Asta ar trebui să fie ceva demn de văzut, zise el. Cine are nevoie de micul dejun ?

„David are", gîndi Jenny, văzîndu-l cum dispare.

— Hai să mergem acolo, zise Freytag, luînd-o de cot, unde îi putem vedea pornind.

Gloata de la clasa a treia, pe cale de plecare, se adunase la picioarele abruptei scări de fier, strînși compact unii într-alții, pe umeri cu boccelele și sacii lor cucuiați, cu copiii mai mici călărind deasupra, cu toate fețele îndreptate în sus, așteptînd semnalul care avea să le aducă vasta libertate a punții superioare, cuvîntul binecuvîntat care avea să le dea permisiunea de a străbate pasarela și a pune din nou piciorul pe pămîntul patriei. Pe fiecare chip plutea un aer aparte, de expectativă personală, de bucurie anxioasă, de atîtare extatică. Și cum stăteau așa, fiecare cu corpul înclinat, încordîndu-se în sus, într-o liniște și nemișcare desăvîrșită, răsuflările lor alcătuiau un mic geamăt și întreaga masă era unduită de un tremur stăpînit. Un ins tînăr, scund, cu puf negru pe maxilar și trăsături de om de treabă, cu o claie sălbatică de păr, cu picioarele desculțe agățîndu-se de trepte se repezi irezistibil în sus pe trepte, pînă la balustrada punții superioare și stătu acolo în echilibru, pe degetele rășchirate, săgetînd cu privirea depărtările, zburînd departe cu o

pasăre către orășelele întinse la poalele stîncoasei insule și cățărîndu-se pe povîrnișurile coastelor ei. Uitînd de toate, zîmbitori, ochii lui rotunzi licărind de instincte se umplură de lacrimi. Chiar în clipa cînd Freytag îl zări și-l invidie pentru că a ajuns acasă, chiar cînd Jenny spunea : „Trebuie să fie minunat să plîngi de bucurie !“, un tînăr ofițer se repezi la omul acela de parcă ar fi vrut să-l lovească, se opri brusc la trei metri de el, cu gura deschisă și pătrată și zgomotoasă de autoritate ultragiată.

— Dă-te jos, de-acolo, tu ! țipă, dar omul nu-l auzi.

— Dă-te jos odată ! răcni ofițerul, cuprins de o furie indecentă și spaniola lui stricată aproape că-l lăsa complet de căruță, fața i se făcea purpurie. Doamna Treadwell, care trecea pragul, în drum spre micul dejun, se opri să-l privească cu oarecare curiozitate. Da, nu încăpea nici o îndoială, era însuși tînărul ei partener de dans, care adopta maniere atît de drăgălașe. Își văzu de drum, cu sprîncenele ușor înălțate. Omul de pe balustradă clipi, auzi și înțelese în sfîrșit, îndreptă asupra ofițerului deslănțuit același zîmbet tandru, strălucitorul văl lichid îi acoperea ochii. Păstrîndu-și zîmbetul, se întoarse ascultător ca un ciine nejignit și se cufundă la loc în mulțimea de jos, trecîndu-și de pe un umăr pe celălalt bocceaua de cînepă. Chiar înainte ca el să se fi întors din nou, ofițerul se aplecă și le țipă oamenilor care așteptau :

— Haideți, voi de colo, haideți, grăbiți-vă. Nu vă înghesuiți, veniți trei cîte trei, haideți, plecați de-aici, plecați !

În timp ce îi hărțuia și sîcîia, jos mai mulți marinari dirijau mulțimea ca pe-o turmă și le zorea mișcările.

Tînărul sări fulgerător înaintea lor și conduse oamenii sus. Ei îi aprobară îndrăzneala și prinseseră din nou curaj. Își tîrșeau pașii și se poticneau și se împingeau reciproc, într-un joc voios, rîdeau zgomotos, într-un cor întretăiat de glasuri slobode, strigîndu-și unul altuia, în gura mare, glume și zicători, nemaisimțindu-se opresați și intimidați, ci întorși acasă din exil, îndărăt la necazurile pe care le cunoșteau, în țara lor, unde viața și moartea unui om îl priveau doar pe el. Nu-l luară în seamă pe omul cel scund care uria supărat, cu obrazul stacojiu și spaniola lui comică. Nimic din ce putea face sau spune, în orice limbă,

nu mai putea schimba ceva pentru ei. Abia mai puteau aștepta să părăsească vasul. Se întoarseră și le strigară cuvinte de binecuvîntare și rămas bun celor lăsați în urma lor, care le împărtășeau bucuria și le țipau replici pline de speranță.

Șapte femei care aduseseră pe lume copii în cursul voiajului veniră sus încet, în grup, unele din ele sprijinite de soții lor, sau rezemîndu-se de alte femei, purtîndu-și odraslele în boccele strîns înfășurate. Erau flasce și palide, unele din ele avînd pete arămii pe frunți și pe obraji, cu pîntecele încă moale și atîrnînd, cu laptele pătîndu-le piepții rochiilor ofilite. Copiii lor mai măricei, cu ochii triști, de desmoșteniți, li se agățau îndărătnici de fuste. Un băiețandru de vreo doisprezece ani, cu un zîmbet aprig, arzător, își răsuci capul cînd ajunse pe puntea superioară și-i zări.

— *Olé ! Olé !* strigă el ridicînd un pumn îndesat și scuturîndu-l în aer. Sîntem mult mai mulți decît cînd am plecat !

Una din mame își ridică fața uzată, întunecată și îi răspunse cu un strigăt triumfător :

— Da, și încă sînt bărbați, cu toții !

Un uriaș torent de înveselire se rostogoli de-a lungul tuturora. Strigînd, se ridicară și se tălăzuiră ca un flux pe punte, lățindu-se, forțîndu-i pe ofițeri și pe ceilalți pasageri să se lipească de balustradă și să se retragă dincolo de uși, subțiindu-și rîndurile în bună ordine, odată ajunși la pasarelă și se revărsară afară din vas fără a mai arunca o singură privire în urmă. Ofițerul își întoarse de la ei chipul, răvășit de greață. Se uită drept în ochii doctorului Schumann, în drum spre La Condesa, să-și ia rămas bun de la ea și s-o ajute să se pregătească pentru debarcare.

— Doamne, cum mai duhnesc ! zise tînărul, și cum se prăsesc, ca viermii !

Doctorul Schumann nu spuse nimic și tînărul ofițer se mai calmă puțin, interpretînd drept un semn de simpatie privirea absentă a medicului. Doctorul se uită cum doi marinari îi ajutau grăsunului să urce treptele. Purta aceeași cămașă cireșie cu care venise pe bord la Vera Cruz, dar era buimac și se rezema cu toată greutatea de escorta

lui. Doctorul Schumann fusese jos să-i schimbe pansamentul și să-i rebandajeze capul, și rana evolua foarte bine. Fără îndoială că omul avea să se vindece și să se vîre în alte belele. Cînd trecu pe lîngă el, de sub uriașul lui coif închipuit din fașe, omul aruncă o privire drept asupra doctorului Schumann, dar nu dădu nici un semn că l-ar recunoaște.

Cînd răsuci clanța ușii, doctorul Schumann observă că mîna lui n-avea un strop de sînge, vinele săpau un traseu afundat în piele, verzui. Se simțea slab și ostenit și ar fi vrut să se fi oprit să ia o cafea. O găsi pe La Condesa gata îmbrăcată, purtînd chiar o firavă pălărioară de catifea trandafirie cu un scurt voal negru, cu ochiuri rărite, peste față. Stătea întinsă aproape la orizontală, de parcă ar fi pozat pentru propria-i efigie, cu poșeta pe un braț și o pereche de mănuși albe, de piele, în mîna stîngă. Își întoarse puțin capul spre el și zîmbi. Stevardesa, deprinsă de mult cu ideea ciudatelor purtări ale acelei perechi, care erau destul de bătrîni ca să aibă mai multă minte, îi făcu doctorului o plecăciune, cu un aer de mare respect, și, închizînd grabnic mica valiză de mînă pe care o făcuse, părăsi pe dată cabina. Restul bagajului fusese luat, luminile fuseseră stinse și locul era cu totul pustiu, cenușiu și dezolat.

Stătea alături de ea, avînd întipărite pe față asemenea cute de gravă și abătută îngrijorare, încît ea se depărtă cu o pîlpîire abia simțită a pleoapelor și-l întrebă, cu o umbră de frică în glas :

— Au venit după mine ?

— Da, sînt aici. Nu, te rog să mă asculți. Căpitanul și cu mine am discutat cu ei, să descoperim ce ordine au cu privire la dumneata. Au primit instrucțiuni. Nu te vor atinge, nici măcar nu se vor apropia de dumneata. Urmează doar să stea la capătul pasarelei — să nu privești în jur, nici nu trebuie măcar să-i vezi — ca să se asigure că părăsești vasul și că ești pe insulă cînd vaporul va ieși din nou în larg.

— Cînd vaporul va ieși din nou în larg, zise ea, ia gîndește-te, pentru mine acest voiaj se va fi sfîrșit.

— Nu trebuie să te temi de absolut nimic, zise el, punîndu-i mîna pe încheietură și luîndu-i pulsul.

Pînă și acum, el refuza să aibă îndoieli că făcuse, nu ce era just, poate — cine ar putea fi mereu sigur de asta ? — ci singurul lucru posibil. La Condesa își retrase mîna și zise :

— A, ce poate să mai conteze acum un puls ? Și cu asta s-a terminat definitiv. Poți spune că n-am nici un motiv de teamă. Ce ușor îți vine dumitale, care te duci acasă ! Eu însă voi fi prizonieră aici. Să nu te gîndești măcar o clipă că o dată lăsată aici, la discreția lor, nu mă vor pune într-un izolat loc întunecos și murdar.

Doctorul se așeză pe marginea patului și-i ținu strîns mîna.

— Nu vei fi prizonieră, cu excepția faptului că nu dispui decît de întreaga insulă, îi spuse el. Un loc nespus de frumos, și poți trăi aici unde și cum vei hotărî.

— Cum voi hotărî ? zise ea, și glasul i se ridică, dar nu cu nuanță interogativă. Singură ? Fără prieteni ? Fără un *centavito* ? Fără copiii mei, neștiind măcar unde se află ? Și cum mă vor mai găsi ei vreodată ? Vai, prietenul meu, oare ți-ai ieșit din minți din pricina virtuții și a pietății, ți-ai pierdut sentimentele umane, cum se poate să fi uitat ce este suferința ?

— Așteaptă, zise el, așteaptă.

Scoase seringa și fiola și se pregăti, cu gesturi deliberate, să-i facă încă o *piqûre*. Ea îl privea, nu cu expresia ei obișnuită, de poznă isteață, ci pasivă, cu ochii abia mișcîndu-se să-i urmărească mișcările. Se așeză în tăcere și își scoase jacheta, descheie manșeta cămășii și răsuci mîneca foarte încet, spunînd, cu o scurtă zvîcnire, cînd acul pătrunse în carne.

— Ah !... cum o să-mi mai lipsească asta ! Ce mă voi face fără ea ?

— Urmează să o capeți, cînd vei avea nevoie, o liniști el. Îți dau o rețetă și o notă specială, pe care s-o arăți oricărui doctor vrei de-aici. Cred că oricare doctor o va accepta. Nu cred că ți se va îngădui să suferi.

Ea îi luă mîna între amîndouă palmele și se agăță de el, cu o cercetare imploratoare :

— De ce nu vrei să-mi spui ce este ? Sau, mai bine, dă-mi mie substanța și lasă-mă s-o folosesc singură. Știu cum să întrebuințez o seringă.

— Nu mă îndoiesc de asta. zise doctorul Schumann, dar nu pot. Ești mult prea necugetată, nu pot avea încredere în dumneata. Îți amintești ? Așa mi-ai spus singură.

— Asta era *atunci*, strigă ea veselă, punîndu-și iarăși jacheta. Acum sînt cu totul schimbată, după cum vezi, m-am îndreptat, după buna dumitale pildă !

Își coborî picioarele peste marginea patului și se așează lîngă el.

— Spune-mi ceva. zise ea, știi bine că nu ne vom mai vedea niciodată. Atunci, de ce n-am putea să vorbim ca niște prieteni, sau chiar ca doi îndrăgostiți, sau ca și cum noi doi ne-am mai întîlni, dincolo de mormînt. Ah, vino, hai să ne jucăm, zicînd că sîntem două mici suflete înaripate și purificate, întîlnite în paradis după un îndelungat purgatoriu !

— Dar mi-ai spus că nu crezi în viața de apoi, zise doctorul Schumann zîmbind, cu atît mai puțin în suflet și în paradis.

— Nu cred, dar asta nu schimbă situația, tot ne vom întîlni acolo, oricum. Spune-mi, de ce să nu-mi spui ceva acum ?

Se aplecă spre el, pînă cînd îi simți răsuflarea ușoară și întrebă foarte simplu, fără nici o emoție deosebită în glas :

— Ai venit, într-adevăr, noaptea trecută și m-ai sărutat ? M-ai împresurat cu brațele și aproape m-ai ridicat de pe pernă, și mi-ai spus : „Iubirea mea“ ? Ai spus : „Dormi, iubirea mea“, sau poate visam ? Spune-mi...

Doctorul Schumann se întoarse spre ea și-o cuprinse într-o îmbrățișare profundă și își puse capul pe umărul ei și îi trase obrazul spre al lui.

— Așa am făcut, am făcut, gemu el, scumpa mea.

— Vai, de ce ? strigă ea. De ce, cînd eu nu puteam deosebi somnul de trezie ? De ce nu m-ai sărutat niciodată cînd aș fi putut ști cu siguranță, cînd aș fi putut fi fericită ?

— Nu, spuse el, nu.

Își înălță capul și o învălui iarăși în brațele lui. Ea începu să se balanseze puțin, dintr-o parte într-alta, ca și cum ar fi impins ușor un leagăn. Pe urmă, desprinzîndu-se cu mare gingășie și dîndu-se un pic înapoi, cu brațele pe umerii lui zise :

— Vai, dar atunci era doar un vis. Vai, știi ce înseamnă asta ? Ceva ce vine așa de tîrziu, așa de straniu, nu-i de mirare că n-am putut înțelege. Este acea inocentă iubire romantică pe care s-ar fi cuvenit s-o am în adolescența mea. Dar nimeni nu m-a iubit în mod inocent și, vai, ce-aș mai fi rîs de el dacă ar fi făcut asta... Ei bine, iată-ne ajunși aici. Iubirea inocentă este cea mai dureroasă din toate, nu-i așa ?

— Nu te-am iubit în mod inocent, zise doctorul Schumann, ci vinovat, și ți-am făcut un mare rău, și mi-am distrus viața...

— Viața mea a fost distrusă cu-atîta vreme în urmă, încît am uitat cum arăta mai-nainte, zise La Condesa. A ! Știi, nu trebuie să te gîndești la mine ca la o ființă dormind pe lespezi de piatră și trăind cu pîine și apă, fiindcă niciodată nu voi suporta așa ceva, nu e stilul meu. Nu-mi șade bine. Voi găsi o cale de ieșire din orice împrejurare. Și acum, acum, iubirea mea, haide să ne sărutăm din nou de-adevărat de data asta, ziua în amiaza mare, și să ne dorim numai bine, căci a sosit pentru noi ceasul cînd trebuie să ne luăm rămas bun.

— Moarte, moarte, zise doctorul Schumann, parcă s-ar fi adresat vreunei prezențe stînd alături de ei, aruncînd o umbră prelungă. Moarte ! zise și se temu să nu i se spargă inima în piept.

— Da, desigur, moarte, zise La Condesa, ca și cum s-ar fi pretat la toana lui, dar încă nu !

Nu se sărutară, dar ea îi luă mîna și i-o ținu o clipă lipită de obrazul ei. Doctorul tremura atît de tare încît cu greu îi putu scrie rețeta și nota promisă. Îi deschise poșeta și vîrî înăuntru hîrtiuțele. Nu-și mai vorbiră. El o conduse pînă la pasarelă și îi înmînă mica valiză. Ea nu-și înălță ochii. Doctorul o urmări în timp ce păși într-o elegantă caleașcă albă, de pe chei, trasă de un neelegant căluț păros și pe urmă observă cei doi oameni

cu aspect absolut comun care luară următoarea trăsură disponibilă, mînată încet după ea, la o distanță discretă.

— Ai ceva planuri ? o întrebă Freytag pe Jenny, pe cînd zăboveau, în timp ce studenții formau un șir și porneau săltînd să coboare pasarela, țipînd refrenul cîntecului La Cucaracha.

— Siciitori mai sînt ! zise Jenny, privindu-i. Nu am nici un fel de planuri. Îl aștept pe David.

— Atunci, am să mă duc singur, zise Freytag, dezinvolt, poate că ne putem întîlni undeva tustrei, să bem ceva pe insulă.

— Poate.

Spatele lui drept, cum se depărta, și pasul bărbătesc, îi reaminti de un actor, un june-prim chipeș, obișnuit să monopolizeze scena de cîte ori apărea. Viră expert în jurul unor mici cete de persoane cu aspect șleampăt, care-și țîrșeau pașii, bărbați și femei cu cîte un copil, doi, urcați pe bord cu tot soiul de fleacuri de vînzare, fîșii de pînză și mătase, mici obiecte stîngace, nemeritînd să le arunci o singură privire. O tînără țigancă foarte negricioasă păși în fața lui Jenny, ca și cum ar fi căutat-o să-i dea veşti bune.

— Stai, spuse țiganca, în spaniolă, lasă-mă să-ți spun ceva ciudat.

Veni atît de aproape de ea, încît Jenny mirosi izul de piper și usturoi din răsuflarea ei, duhoarea animală persistentă a pielii sale și a grozavelor fuste în culori țipătoare, roșii și portocalii. Apucă mîna lui Jenny și o întoarse cu palma în sus.

— Te duci într-o țară care nu-i făcută pentru tine și bărbatul cu care ești acu nu-i bărbatul tău adevărat. Dar curînd te vei duce într-o țară mai bună și îți vei găsi omul. Vei fi încă fericită în dragoste, nu te necăji ! Pune-mi argint în palmă !

Ținea ferm mîna lui Jenny, ochii îi erau pătrunzători și nerușinați, zîmbea cu dinții strînși.

— Pleacă de-aici, țigancă ! spuse Jenny, în engleză. Nu cunoști destule lucruri. Ai o minte unilaterală. Nu vreau nici un alt bărbat, numai gîndul acesta îmi tre-

zește oroarea. Mă voi ține morțiș de necazul pe care-l cunosc. O să se ivească o droaie de alte lucruri în viața mea, mult mai interesante decît acest bărbat, sau oricare alt bărbat, o asigură ea pe țigancă, cu cea mai deplină seriozitate. Țiganca o privea, cu ochii scăpărînd de suspiciune, ținînd mîna lui Jenny, refuzînd să plece pînă ce nu căpăta banul ei. Dar mîinile lor își schimbară poziția — acum Jenny o ținea pe-a gitanei cu palma-n sus, examinînd-o aprofundat.

— Cam astea sînt lucrurile care mi-ar place să le aud ! Cît despre tine, adăugă ea în spaniolă, vei face o călătorie lungă și vei întîlni un om brun...

Țiganca își smulse cu violență mîna și făcu un pas îndărăt.

— Ce-mi tot spui ? întrebă ea, stăpînită de panică.

— Îți ghiceam și eu ursita, pe gratis, zise Jenny, în spaniolă, punîndu-i o hîrtie de un dolar în mînă. Te-ai născut cu noroc.

— Valgame Dios[1], zise țiganca, devenită brusc blîndă, închinîndu-se. Degetele ei brune se închiseră peste hîrtia boțită și pe dată o expresie de total dispreț, de triumf, un joc absolut uluitor de ură îi răsuci gura și făcu să-i pălească pielea, sub patina ei de jeg. În timp ce se depărta învîrtindu-se, cu o amplă legănare a numeroaselor sale volane, aruncă peste umăr un cuvînt neînțeles de Jenny, cu excepția tonului și a privirii care-l însoțeau. Îi ripostă cu claritate, cu toată încrederea, în cea mai bună spaniolă a ei : — Și ție, asemenea !

— Știi efectiv cum te-a strigat ? întrebă David, materializîndu-se alături de ea.

— Ceva potrivit, ceva apropiat, fără îndoială ? zise Jenny. Oricum, și-a căpătat cuvîntul înapoi.

— Trebuie să continui a te ciorovăi cu țigănci ? întrebă David, deși lipsit de curiozitate. Ai prins ceva șmecherii noi ?

— Așteaptă tu, și-ai să vezi, zise voioasă Jenny. Vezi-ți de treburile tale.

Într-o tăcere moartă, coborîră pasarela, exact în spatele soților Hutten cu Bebe, exact înaintea Elsei cu pă-

[1] Să-mi ajute Dumnezeu (în spaniolă în textul original).

rinţii ei, iar familia Baumgartner cu Hans îi urmau îndeaproape. Herr Freytag dispăruse, doamna Treadwell, purtînd o enormă pălărie neagră, plată şi ducînd în mînă, asta mai lipsea, o umbrelă, păşi într-o a doua trăsură, aşteptînd pe chei, şi fu dusă parcă definitiv. Studenţii se îngrămădiră într-un mijloc de locomoţie mai încăpător, cu un vălmăşag de braţe şi picioare, cu capetele făcute ciorchine, ca un cuib de păsări gălăgioase.

Trupa spaniolă plecă în bloc, într-o tăcere neobişnuită, cu ochii aţintiţi drept înaintea lor, cu feţele închise şi împietrite. Ric şi Rac, arătînd şi-acum zăpăciţi în lege, rămîneau în urmă, îmbufnaţi. Femeile purtau toate şaluri largi de mătase neagră, brodate şi cu franjuri bogate, copiii aveau jachete scurte cu buzunare adînci, bărbaţii puseseră — pentru prima dată în cursul voiajului — costume de pînză cu totul comune, afară de amănuntul că erau cam prea strîmte pe corp. Toţi izbuteau, fără nici o osteneală, să arate a oameni cu reputaţie cît se poate de proastă. Odată ajunşi la docuri, strînseră rîndurile şi o luară la picior pe strada pietroasă care urca spre oraş, de parcă ar fi fost în întîrziere la vreo întîlnire.

Urmîndu-i îndeaproape, fiecare din ei concentrat asupra propriului său interes pentru mişcările dansatorilor, Hansen şi cu Denny se treziră că îşi cam ciocnesc coatele la pasarelă.

— Ia uite-i cum se duc ! zise Denny, înciudat şi derutat, căutînd s-o ia înaintea lui Hansen, care cu toate acestea trecu de el, împingîndu-l bădărănos cu umărul, cu fruntea înnegurată, mîrîind :

— E treaba dumitale ? De ce să nu se ducă unde au chef ?

„Ţine-ţi cămaşa pe tine, mă, nemernic, mătăhălos“, îşi spuse Denny în sinea lui, şi cu glas tare rosti :

— Pun prinsoare că fac o treabă dubioasă pe la răspîntii ! dar fără a-i mai disputa prioritatea trecerii.

Namila de suedez arăta a fi un tip vînjos, n-avea rost să se încurce cu el, în orice caz, nu tocmai acum. Căută s-o deosebească pe Pastora din ghemul dansatorilor, care păstrau un avans bun asupra mulţimii ce-şi tărăgăna

acum pașii prin docuri. În clipa cînd Denny și cu Hansen puseră piciorul pe țărm, ei pieriseră.

Pasagerii de la clasa a treia rămași pe vas, cei care urmau să debarce la Vigo, înghesuiți la balustradă și rezemați în voie, urmăreau cu priviri intense, dar fără invidie, cum tovarășii lor de călătorie erau adunați grămadă și numărați încă o dată de către reprezentanții autorităților, veniți să-i ia în primire. Pe puntea superioară, Johann împinse fotoliul rulant al unchiului său în apropierea pasarelei, îl propti solid de balustradă și încercă, cu vederea pîlpîitoare și cu inima săltîndu-i în piept, să o desprindă pe Concha din grupul dansatoarelor cu șaluri negre, în timp ce spinările lor grațioase se ondulau și se retrăgeau. Scoase din adîncul pieptului un oftat de disperare atît de exploziv, încît Herr Graf se ridică și vorbi :

— Ce necaz ai, băiatule dragă, te doare ceva ?

Johann izbi cu piciorul roata mai apropiată de el a fotoliului, zgilțiindu-l pe bolnav, care tresări și gemu zgomotos, aruncînd o privire în jur, să cheme orice trecător întîmplător ca martor al comportării nerușinatului său nepot.

— Nu-i treaba ta ! zise Johann, privind și el în jur și vorbind cu glas scăzut.

Tăcerea vasului aproape părăsit în rada portului îi tulbura, de parcă s-ar fi smuls un zid protector. Doctorul Schumann, plimbîndu-se încet, cu mîinile încleștate la spate, intenționînd să se ducă în cabina lui, dar temîndu-se să se afle acolo, se opri un moment lîngă ei.

— Arătați foarte bine azi dimineață, îi spuse el lui Herr Graf. Sper că voiajul vă priește.

— Sufletul meu este împăcat, îl încredință Herr Graf cam posac, aici sau aiurea. Nu contează unde mă aflu.

— Asta e o reacție cît se poate de fericită, zise amabil doctorul, vrednică de toată invidia.

— Este ceva care depinde de harul Domnului, zise Herr Graf, a cărui ranchiună împotriva doctorilor și a chirurgilor era temeinic bazată pe invidia profesională, pe convingerea inspirată că îi stăteau în drum, împiedicîndu-i libera exercitare a voinței Domnului în domeniul

tămăduirii sufletelor şi trupurilor. La ce e bună toată *materia medica* voastră, dacă sufletul este bolnav ?

Doctorul Schumann rosti cu blîndeţe :

— Asta este una din cele mai spinoase probleme pentru *materia medica.* Cît despre mine, încerc să aduc contribuţia mea umană, iar restul îl las pe seama Domnului ! căci totdeauna dădea un răspuns respectuos pînă şi celor mai bolnave minţi şi dezorientate crezuri şi în clipa aceea propria lui suferinţă pricinuită de vina lui personală îl trăgea încet într-un vast, torenţial şi inform talaz de compasiune pentru toate vieţuitoarele în suferinţă, iscînd o confuzie atît de întunecată, încît nu mai era capabil să definească deosebirea dintre invadator şi invadat, violator şi violat, trădător şi trădat, cel care iubea şi cel care ura, sau care rînjea ori era indiferent. Întreaga structură măreaţă, bazată pe stîlpii gemeni ai dreptăţii şi ai iubirii, pornită din pămînt către eternitate, datorită căreia sufletul omenesc se înălţa pas cu pas, de la cele mai rudimentare concepţii despre bine şi rău, de simplă conduită cotidiană între semeni, pînă la cele mai rafinate discriminări şi opţiuni făcute tăind firul de păr în patru, între o nuanţă sau alta de credinţă şi simţire, de percepţii mistice şi doctrinare, acest turn acum se fărîmiţa şi se năruia în jurul lui, chiar cum stătea acolo, alături de micul muribund fanatic, care se uita la el cu o grimasă condescendentă întipărită pe faţa lui istovită.

Miracolele sînt instantanee, nu pot fi invocate, ci vin singure, de obicei în momente neverosimile şi celor care le aşteaptă mai puţin. Şi totuşi, ele se folosesc de unii asistenţi ciudaţi şi miracolul salvator al doctorului profită de privirea mult-prea-umană a lui Herr Graf, menită a-i spune medicului ce soi de creştin deficitar, necorespunzător, prost informat şi pălit de sărăcie era, şi mesajul ajunse drept la ţintă, ca o săgeată. Doctorul suferi echivalentul psihic al unui trăznet căzut asupra-i, care limpezi atunci şi pe loc pîclele şi aburii lui emoţionali şi el îi înfruntă adevărul, aproape intolerabil, dar era genul de durere cu care putea să se măsoare, ceva ce recunoştea şi accepta fără condiţii. Alunecarea lui în năpraznica, criminala cruzime sentimentală din ultimele zile, nu era altceva decît simptomul prăbuşirii sale morale : refuzase

să recunoască răul săvîrşit pacientei sale. La Condesa, profitase de situaţia ei de prizonieră, o chinuise cu dragostea lui vinovată şi totuşi îi refuzase, ca şi lui însuşi, orice bucurie umană cuprinsă în acest sentiment. O lăsase să plece pradă desnădejdii, fără a-i face nici cea mai neînsemnată făgăduială de ajutor sau de eliberare. Ce laş, ce porc, se califică singur doctorul Schumann, calm, scăldat în lumina transfiguratoare a dispreţului lui Herr Graf, dar nu numai asta, nu cu totul, dacă se hotăra să nu fie doar atît !

Cu un simpatic „Bună dimineaţa", împrăştie miazmele plutitoare ale discuţiei teologice avute cu Herr Graf şi se duse într-una din încăperile rezervate corespondenţei, unde scrise pentru La Condesa o scurtă epistolă şi o încredinţă comisarului de bord, care avea să ştie cum s-o transmită, prin grija agentului de poliţie cuvenit. Doctorul Schumann dorea să-i transmită respectele sale, îi dădea adresa cabinetului său, din oraşul unde locuia, cu numărul de telefon, adresa sediului principal al Crucii Roşii Internaţionale de la Geneva, împreună cu cererea stăruitoare cu *Madame* să-i scrie de îndată şi să-l înştiinţeze unde ar putea să o găsească o scrisoare, la orice oră din zi. Îşi reînnoi neliniştitele întrebări privitoare la sănătatea ei, sperînd că va primi un răspuns pe vas, înainte de a pleca în larg, la orele patru. Semnă : slujitorul ei devotat şi de nădejde. Pe urmă îşi făcu vizita la infirmerie, unde găsi doi marinari, nici unul necesitînd îngrijiri ulterioare, şi făcu un tur al clasei a treia, unde buricul unui nou născut arăta uşoare semne de infecţie. Asta îl reţinu cîteva minute, curăţind, ungînd şi legînd, dar în sfîrşit ziua era la dispoziţia lui şi nu ştia ce să facă cu ea. Se plimbă încet în jurul punţii, remarcînd, cu oarecare uşurare, că Herr Graf dispăruse, împreună cu irascibilul lui nepot. Dar mersul îl obosea. În cele din urmă renunţă şi se întoarse în cabina lui să se odihnească. Întins acolo, în postura lui obişnuită, de efigie de la începuturile evului mediu, cu picioarele încrucişate, mîinile încrucişate peste abdomen, perversa lui împătimire începu să păleasca şi, odată cu ea, neîncrederea şi ura împotriva iubirii sale. Nu fusese decît un îndelungat vis cu ochii deschişi. O caldă undă de mîhnire omenească pentru

făptura sortită pierzaniei, poate dincolo de ajutorul ce i-l putea da el sau oricare alt semen, îi umplea ca un flux trupul și sufletul, aducîndu-i tămăduirea. Ce absurditate, să spui că cineva e sortit pieirii pînă ce nu și-a dat ultima suflare ! Binișor, clar, statornic, lungul lui plan de îndreptare a greșelilor se desfășură în simpla, chibzuita, practica lui perfecțiune. Urma să ia măsuri în folosul ei și să vadă că era îngrijită și ocrotită, că va putea dispune de un tratament medical. Trebuia să fie vegheată și păzită și salvată de romantica ei nebunie a sinuciderii. Ar fi fost o caritate ireproșabilă, care n-ar fi cerut nici un fel de explicație, putea fi dusă la capăt și de la distanță, iar soția lui n-avea nevoie să afle vreodată. Se gîndi la soția lui cu obișnuita lui caldă afecțiune, la cunoscuta ei tărie sufletească, mereu aceeași, la neașteptatele și mereu schimbătoarele ei slăbiciuni și capricii. Ea era centrul, rațiunea și semnificația mariajului său, în jurul căruia viața lui crescuse asemenea unui organism. Nu trebuia să fie tulburată cu nimic. Avea să îndrepte relele săvîrșite, în tăcere și ca o parte din căința lui. Doctorul Schumann, alinat, cu inima împăcată, simți fericit cum lunecă în somn, într-un divin narcotic al speranței și al ușurării conștiinței.

Se trezi auzind familiarul scîrțîit, duduitul, strigătele, agitația, legănarea și balansul bătrînei nave *Vera* care ieșea iarăși în larg și rămase întins liniștit cîteva minute, bucurîndu-se de absurditatea situației sale, îmbinarea de harababură domestică, cazanieră, și rigorile disciplinei nautice pe un vechi ciubăr ca acela, unde, Dumnezeu știe, orice se putea întîmpla. Doctorul se simțea înviorat, plin de o blîndă, zîmbitoare încîntare. Privi afară pe hublou și zări insula la mică depărtare, înfășurată în giulgiul ceței, cu luminile ei răspîndite clipind ca niște lumînările de Crăciun. Draga lui era acolo, și pînă în clipa aceea aflase că nu era singură, nici părăsită, nici lăsată în voia destinului, cu micul ei suflet rătăcit, care n-ar fi trebuit niciodată să fie tratat cu severitate. Avea să se simtă mai bine știind că, pentru un răstimp, ea era pe insula aceea, pînă ce urma să găsească o cale de a-i dobîndi libertatea. Pînă atunci, de ce oare stevardul nu-i aducse răspunsul ei la scrisoarea trimisă ? Avea

să se ducă sus. Într-adevăr, suna goarna pentru cină. În absența Căpitanului, doctorul trebuia totdeauna să apară la masă. Se opri la biroul comisarului de bord să se intereseze dacă primise vreun mesaj. Comisarul de bord se și dusese la masă, dar tînărul lui ajutor primise îndrumări și avea un răspuns pentru Doctorul Schumann. Agentul de poliție, spuse el grijuliu, stînd foarte drept, înmînase lui *Madame* scrisoarea trimisă de *Herr Doctor*. Ea o citise acolo, în prezența lui, și agentul de poliție spusese că îi va face plăcere să aștepte un răspuns.

Doctorul Schumann făcuse un mic pas înainte și întinse mîna dreaptă, ușor curbată.

— Unde este ? întrebă, cu glas gîtuit.

Ajutorul de comisar își rosti replica de parcă ar fi învățat-o pe de rost :

— Domnule, zise el, *Madame* i-a mulțumit agentului de poliție și i-a spus că nu are nici un răspuns.

— David-scumpule, zise Jenny, hai să fim iarăși turiști. Vai, privește, privește, zise ea transportată, la toate lucrurile pe care nu le-am mai văzut pînă acum.

— Ca de pildă ?... întrebă alene David, fără a-și întoarce capul. La palmieri te gîndești ? La *burros* [1] ? La acoperișurile de țiglă roșie ? La țărănimea desculță, nespălată ? Toate astea le-am avut în Mexic, le vom avea și în Spania...

Se treziră iarăși înglodați în cea mai familiară dificultate a lor, fiind absolut incapabili să cadă de acord asupra celor ce aveau de făcut în ceasurile următoare. Stăteau pe o bancă, la marginea unei mici *plaza*, la jumătatea colinei, alături de îngustele străduțe pietroase în pantă, umbrite de palmieri și mimoze.

— Ei bine, de pildă cămile, măi, idiotule ! spuse Jenny răbdătoare. Cămile, cu poveri mari pe cocoașele lor și țărani desculți și nespălați care le mînă, purtînd turbane.

— Sînt doar variațiuni pe aceeași temă, zise David. De ce nu stăm aici, lăsînd decorul să treacă pe lîngă noi ?

Jenny nici nu voia s-audă de-așa ceva. Nu-și găsea astîmpăr, căuta — știa David — ceva ascuns îndărătul

[1] Catîri (în spaniolă în textul original).

decorului. Stătea țeapănă pe bancă, aplecată înainte, cu ochii cutreierînd de colo-colo, cu picioarele plantate exact pentru a fi pregătită să sară brusc, să o tulească într-o clipită, și chiar sări, fluturîndu-și mîna și strigîndu-i, de parcă ar fi fost niște prieteni vechi și o tovărășie încîntătoare, tristei Elsa și mohorîților ei părinți, care se opinteau să urce poteca spre piața centrală a localității. Elsa îi flutură și ea mîna, cu gest domol. Herr și Frau Lutz își bălăbăneau capetele cu mutre solemne, fiindcă Frau Lutz nu se împăcase cu vederile Elsei, care susținea că în cabină Jenny se purta ca o femeie drăguță. Jenny spuse cu vioiciune :

— În ordine, David, tu stai aici și cultivi ciuperci, eu o întind cu lepădăturile țigănești.

David fu lăsat să rumege în mintea sa împotriva faptului, incomprehensibilului fapt, că uneori Jenny părea să prefere compania oricărui prezenței lui.

O mică procesiune trecu pe lîngă el, Jenny cu familia Lutz, Freytag și doamna Treadwell, la cîțiva pași îndărătul lor, urmați la scurtă distanță de Fräulein Spöckenkieker și Herr Rieber, necioplit și zurbagiu ca de obicei, chicotind și legănîndu-și mîinile împreunate. Soții Baumgartner zăboveau undeva, cu Hans între ei. Mireasa și mirele mergeau destul de departe în urmă, fiecare cu brațele trecute după mijlocul celuilalt, cu capetele plecate atingîndu-se, cu fețele lor cufundate într-o beatitudine de fericire senzuală. David simți un violent impuls de dorință sexuală. Totdeauna erau atît de discreți și vădit credeau că nu sînt văzuți, dar era limpede că acum se aflau la apogeul lunii de miere. Sfiala nupțială fusese treptat învinsă. Amîndoi aveau ochii încercănați, mireasa avea o vînătaie pe obraz. Dacă stăteau pe punte dimineața, adormeau în șezlonguri, cu mîinile împletite. După-amiază dispăreau și se iveau la cină, epuizați, tăcuți, cu fețe închise și tăinuitoare, cu excepția ochilor, cînd schimbau priviri.

David se ridică brusc, scuturîndu-și capul, simțind cum îl înfierbîntă din creștet pînă-n tălpi iureșul sîngelui năvălind în toate punctele lui strategic vitale — centrii nervoși duduiau și în minte i se iscase un vîrtej de vió-

lente imagini și senzații pe care le disprețuia din cauza plăcerii ce-i dădeau. Păși înainte, cu intenția de a o urma pe Jenny. Atunci mireasa și mirele îl zăriră. Imediat brațele lor căzură moi, mireasa își strecură mîna în îndoitura cotului mirelui și trecură pe lîngă el cu o ținută destul de țeapănă.

David simțea că are aerul unui nătărău. Nutrea un insondabil dispreț față de toate acele imaginații scîrboase stîrnite pînă la concupiscență de scene sexuale, de muzică, de anumite cuvinte sau de lecturi, de dans, de povestiri murdare — cei care furau cu privirea, trăgeau cu urechea, pipăitorii, cei care flirtau pe sub masă, giugiulitorii, vînătorii de *strip-tease*, sau simpli adepți ai visului cu ochii deschiși, care se puteau aduce în asemenea stare mărginindu-se să stea nemișcați și să privească în gol. Metoda lui personală fusese, cel puțin, clar definită. Cînd îl apuca o criză, ieșea din casă și găsea un obiect pentru instinctele dezlănțuite. O dată sau de două ori încercase aventura riscată de a avea o fată permanentă, acolo, în tabăra minerilor. Dar putea deveni o treabă foarte lipicioasă, cît ai zice pește. Se minuna de reacțiile femeilor. Nu se afla o singură curvă pe fața pămîntului, ar fi putut paria asta cu ochii închiși, care să nu creadă că într-o bună zi va răsări vreun ins, se va îndrăgosti de ea și o va duce să trăiască o viață de lux, sau măcar de trîndăvie. Unele dintre ele visau chiar o căsătorie — se știa că se întîmplaseră și lucruri dintr-astea. O mică fată, șoioasă, pe jumătate indiană, cu unghiile negre și păduchi în frumoasele ei plete dese și lucioase îl atrăsese... Îi pusese „kerosen" în păr (ea n-avusese încredere în substanța aceea, nu știa cum s-o aplice) și pe urmă încălzise cîțiva galoni de apă într-o oală din îngustul lui *patio* încins de ziduri și o frecase strașnic cu peria, din cap pînă-n picioare, afară, în lumina soarelui — neomițînd părțile păroase și unghiile. Își încheiase munca făcîndu-i un duș cu romul lui de melasă, din Indiile Occidentale. După ce-și pregătise cu atîta grijă bucatele, se trezi că-i pierise pofta. În cele din urmă îi dădu fetei cinci pesos trimițînd-o acasă spre deplina ei buimăcire. În timp ce își punea fustele pe ea, îl întrebase, parcă ar fi discutat ceva

foarte banal : „De ce nu te-nsori cu mine ? Ți-aș fi o nevastă bună, știu eu cum !“ El îi explicase că încă nu era pregătit pentru însurătoare și fata plecase plină de-o încredere voioasă, dar din privirea și purtarea ei reieșea limpede că îl privea ca pe un soi de eunuc, sau unul din străinii aceia cu gusturi sucite, deoarece cînd plecase zisese : „Cînd o să te simți bărbat, să-mi dai de veste !“

Ei, pe ce căi ocolite mai umblase și mintea lui ca să iasă din încurcătura aceea ! Așteptă pînă ce trecură mireasa și mirele și intră și el în rîndul pelerinilor hoinari. Nu se putea stăpîni să nu remarce că acum Jenny mergea împreună cu Freytag și doamna Treadwell și fu jignit cînd deodată Jenny sări în sus de bucurie și arătă aţîţată spre ceva aflat în faţa lor. Toată lumea se opri și întoarse capul. La fel făcu și David, și văzu ceva straniu și nou și frumos. După ziua aceea n-avea să mai vadă ceva asemănător, sau să uite vreodată spectacolul.

O fată tînără și mlădioasă, suplă și vînjoasă ca o balerină, într-o rochie neagră, scurtă, strîmtă, care-i lăsa libere picioarele goale, brune, cu capul înfășurat într-un mic șal negru pătrat, cu o pălărioară firavă, nu mai mare decît a unei păpuși, rezemată de fruntea ei, prinsă cumva sub nodul părului ce-l acoperea, se zvîrli de-a curmezișul potecii lor și săltă în faţa lor, urcînd panta stîncoasă, coti brusc la stînga, pe o potecă mai îngustă, vădind un pas sigur ca al unei căprioare și tot atîta sălbăticie. Pe cap purta o mare tavă plată, încărcată cu căni de metal pline cu apă și sub greutatea aceea, în tenișii ei uzați, urca dealul parcă zburînd, pe jumătate fugind, cu umerii țepeni, cu bărbia înălțată și legănîndu-și peste măsură șoldurile, cu brațele desfăcute ca niște aripi.

Privind în jurul lor, călătorii văzură că fata nu era singură. Din toate direcțiile, din orice loc, în tot restul zilei, zăriră în susul și-n josul insulei, purtătoare de apă, tinere fete frumoase, cu nasuri fin cizelate și guri tandre, și minunata piele spaniolă, de-un crem pal. Cîteva femei mai vîrstnice, puteau să aibă cel mult treizeci de ani, păstrau încă această frumusețe a unor atleți constant antrenați : „Treaba asta ar ucide doi docheri într-o săp-

tămînă", constată Freytag, admirativ, după ce le privi cum aleargă așa la nesfîrșit și, în aparență, fără efort și osteneală. „Nu pot să reziste multă vreme."

Toți străinii erau încîntați, voiau explicații. Ar fi putut ști că nu era nici un mister în priveliștea aceea. Îl strigară, pentru binele cauzei comune, pe primul insular pe care-l văzură trecînd, un bărbat desculț, cu păr aspru cu indispensabili de bumbac suflecați pînă la genunchi, pe spate cu o voluminoasă boccea informă, și Herr Professor Hutten îl chestionă cu privire la fenomenul întîlnit. Insularul începu, cum obișnuia totdeauna — deoarece își făcuse o afacere din întîmpinarea vaselor și îi cunoștea bine pe străini — cu remarca simplă că fetele acelea erau niște persoane foarte respectabile, care se străduiau să-și scoată o pîine în mod onorabil. Era familiarizat cu straniile vederi ale turiștilor și nu numai ale bărbaților, cu privire la conduita tinerelor femei din țări străine. Totuși, după îndelungata lui experiență, tot nu-și putea învinge uimirea, văzînd că un transport de turiști după altul nu puteau pricepe niciodată simpla, firească, cotidiana sarcină a tinerelor fete de a căra apă. Înfățișa o parte din munca gospodărească a femeii, de-a lungul vremurilor, cine altul s-ar fi putut presupune să o care ? Erau toate supuse strictelor reguli familiale pe care trebuie să le respecte fetele.

Erau angajate de societatea care controla transportarea apei, purtau o uniformă, bine-nțeles. Ajuns la acest punct, totdeauna dădea iarăși peste singurul lucru pe care erau dornici să-l afle — care, care era sensul acelei pălărioare negre, de păpușică, purtată de fiecare fată, turtită, pe frunte, exact sub tava ei ? Asta n-o știa. Nimeni nu știa. Nu era o întrebare care să fi fost pusă vreodată de un insular. Era o datină, nimic mai mult : o parte din ținuta lor. Dacă o fată nu purta pălărioara aceea, nu i se dădea voie să care apă. Totul era așa de simplu și totuși străinii nu izbuteau niciodată să priceapă. Iar cînd Freytag puse inevitabila întrebare : „De ce sînt toate atît de frumoase ?", omul cu păr aspru fu fericit să dea răspunsul lui obișnuit : „Pe insula asta n-avem de

unde alege, luăm ce ne trimite Dumnezeu. Toate fetele noastre sînt frumoase și neprihănite."

Aceste cuvinte erau primite, în mod invariabil, cu o tăcere respectuoasă.

Soții Baumgartner împreună cu Hans, Freytag și doamna Treadwell, familia Lutz și Jenny, soții Hutten, care le-o luaseră înainte, și Herr Glocken, purtînd cravata lui roșie, erau acum strînși ciorchine în jurul insularului. Pe turiști — deci barbari cu toții — insularul îi cunoștea bine, și se oferi să le arate privelиștile, cu istorisirile adecvate, la prețul de atît și atît de cap. Asta era ultimul lucru dorit de fiecare din grup, așa că se cam împrăștiară, mergînd mai departe la oarecare distanță unii de alții, dar în aceeași direcție și sortiți ca, mai curînd sau mai tîrziu, să se întîlnească în aceleași locuri, dedați aproape acelorași îndeletniciri. Herr Glocken vagabondase fără nici o nădejde, dar în pauza intervenită recuperă timpul pierdut. Flutură brațul, bonom, spre David, cînd trecu pe lîngă el, scăpărîndu-și dantura în zîmbetul lui dureros.

— Grăbește-te ! îi strigă el îndatoritor. Ai să fii părăsit !

David se ținu de grupul pasagerilor, păstrîndu-i în raza lui vizuală, dar fără a încerca să-i depășească. Se gîndi, cu oarecare satisfacție, ce aer grotesc de deplasat avea fiecare, cu hainele lor de gală, de uscat și pantofii nepotriviți. Toate măsurile și modelele. Pînă și Jenny avea o înfățișare stîngace, în sacul acela de șeviot ordinar, afîrnînd pe ea, pe care stăruia să-l poarte în toate împrejurările și locurile, sub pretextul că era țesut de mînă. Dacă s-ar fi putut vedea ! Era nevoie de aerul acela de-o perfectă limpezime, de umbra palmierilor și lumina vărgată aruncată de soare pe înguste și întortocheate stradele vechi, căci se apropiară de oraș, să le dezvăluie toată cumplita lor mohorală. Jenny deopotrivă cu ceilalți. Părintele Garza și părintele Carillo se bălăbăneau pe de lături, în sutanele lor tălăzuitoare și pantofii de cucoane bătrîne cu fețele laterale de elastic, pălăriile lor cu bor plat, rostogolite pe-o parte, stăteau țepene ca niște scinduri peste chipurile lor posomorîte.

Călătorind ca niște struți, prinseră din urmă și trecură de privitorii care tăiau frunză la cîini.

David medită puțin asupra situației lui și recunoscu că era deznădăjduită — totuși, fusese vreodată altfel ? Niciodată nu se aflase undeva fără a dori să fie în altă parte. Fusese veșnic la vreo strîmtoare din care plănuise tot timpul cum să iasă. Niciodată nu cunoscuse o fată în care să poată avea încredere și Jenny era ultima picătură in pahar. Dar pe ea nu putea s-o urască — sau încă nu, sau avea doar crize și izbucniri de ură împotriva ei. Indiferent ce deveniseră sentimentele pe care și le inspirau reciproc, chiar și acum putea fi un soi de iubire, presupunea el, dacă însă chiar asta era, le-ar fi fost amîndurora mai bine fără ea... Cît de bine, sau în ce fel, n-avea habar. Ca și cum asta ar fi contat. După ce ajunse la această tolerabilă stare de spirit, o luă la picior și o ajunse pe Jenny, o apucă de braț, îi salută pe Freytag și pe doamna Treadwell și pe alți cîțiva pasageri, cînd trecu pe lîngă ei, și o încunoștiință de planul lui de acțiune :

— Jenny-înger, hai să căutăm o cîrciumioară drăguță și să bem vinul local, cu cîrnații ăia roșii făcuți din carne de taur. Sînt lihnit, hai să mîncăm și pe urmă să ne continuăm raita.

Jenny zise :

— Hai să mergem ! și se abătu puțin din drum.

O țîșniră cu asemenea viteză încît îi lăsară pe ceilalți la o distanță bună și ajunseră într-una din micile *plazas* cu dughene și vinării. Încercînd să aleagă, pentru că toate arătau și miroseau cam la fel, dădură peste o firmă atîrnată deasupra unei uși : *El Quita Penas* [1].

— Asta-i de noi, zise Jenny, vino, David-scumpule, hai să uităm de necazuri.

Pe cînd se așezau la măsuța de lîngă mica fereastră neagră, zăriră cum trupa de *zarzuela* intra în piață prin partea cealaltă. Se revărsară peste un prag împodobit cu o grămadă de șaluri de mătase brodată și lenjerie garnisită cu dantele și se abătură asupra mărfurilor expuse, în timp ce Ric și Rac scotoceau și trăgeau și cărau suluri

[1] Alungă durerile (în spaniolă în textul original).

de materiale pe tejgheaua din fața prăvăliei. Negustoarea se repezea afară să-i alunge, apoi se întorcea să stea cu ochii pe mușterii. David zise :

— Arată mai mult un atac, decît o expediție de tîrguieli !

Și Jenny comentă :

— Probabil că este un atac.

Dar vorbeau alene și degustară mai departe mostre de vinuri din Canare, din butoaiele înșirate de-a lungul peretelui : împreună cu un foarte copios, savuros platou încărcat cu ardei și cîrnați spanioli, gustară Malaga, Muscatel, Mallvasia, un rachiu din insule numit *Tres Copas* [1] și după aceea băură la cafea un lichior de portocale care le amintea, pe departe, de Curaçao. Denny intră în local, îi salută aproape drăgăstos și se așeză la masa lor ca și cum ar fi fost poftit.

— Doamne, sînt frînt, începu el. Am fost cam prin toată insula și m-am spetit alergînd. Le știți pe fetele alea care cară apă pe cap ? Ei bine, una dintre ele mi-a făcut cu ochiul, pe *mine* nu mă poate duce, cunosc eu genul ăsta chiar de-ar purta și hamuri de catîr, așa încît m-am luat după ea, gîndindu-mă că voia să mă înștiințeze că în curînd termină treaba și vor fi gata pentru o..., pentru o... — înghiți în sec și se uită la Jenny — pentru o mică partidă de sociabilitate și, zău așa, a continuat să țopăie în sus și-n jos pe crestele și potecile alea stîncoase, ca o capră de munte, și din cînd în cînd ajungea la o casă și, zău așa, literalmente fără să se oprească, ținea fixă tava, încovoia genunchii și o femeie ieșea și ridica o cană cu apă și punea la loc una goală, și pe-aici ți-e drumul, tropa, tropa, iar eu mă tîram după ea cu limba scoasă de-un cot. De două ori m-a ocolit și m-a depășit și de fiecare dată mi-a aruncat privirea aceea, nu a zîmbit, ci doar și-a scăpărat ochii spre mine... Ce aveți acolo ? îl întrebă pe David. Fă-mi rost și mie de-o porție, vrei ? Eu nu pot vorbi jargonul lor, nu cunosc numele... Și pînă la urmă mi-am închipuit că a cam isprăvit treaba, nu putea să mai aibă decît căni goale, așa că am urmat-o, coborînd pe-o droaie de căi și iat-o că ajunge la un fel

---

[1] Trei pahare.

de şopron lung plin de butoaie, nişte boloboace mari pentru apă, şi în jurul lor stătea un pîlc de fete, odihnindu-se şi alt pîlc luau căni noi pe tăvile lor. Totuşi, fata mea nu se odihnea. A luat o tavă întreagă de căni proaspăt umplute şi s-a strecurat pe lîngă mine alergînd ca o apucată, ca o pisică sălbatică şi de data asta doar m-a şfichiuit cu privirea şi a zis : *Vaya, vaya* [1]... Ştiu ce înseamnă asta. Vechea şmecherie de haimana. Ce mai, am cîntărit situaţia acolo, jos, lîngă depozitul de apă şi am decis că afacerea nu renta...

— Totuna e... zise David. Aşteaptă pînă ce ţi se întoarce norocul.

— Uitaţi-vă la Pastora aia, acum, zise Denny, întinzînd paharul ca să i se mai toarne vin de Malaga. Chestia asta e prea dulce, n-au pe aici vreun alcool tare ?

— Fata e chiar peste drum, în prăvălia aia, zise Jenny încurajator.

— Las-o să stea acolo, zise Denny. Pentru moment. N-am de gînd să mă uit la ea, pînă una-alta. În clipa asta nici nu mi-ar păsa dacă n-aş mai vedea-o în viaţa mea, zise el, parcă nu le poţi face să stea locului suficient timp ca să ajungi la o socoteală...

— Ei bine, dumneata ai văzut priveliştile, zise Jenny, aşa că David şi cu mine ieşim să fim şi noi turişti o bucată de vreme.

David plăti în monedă americană şi primi rest o mînă de gologani spanioli.

— Ai face mai bine să te grăbeşti şi să cheltuieşti mărunţişul ăla, zise Denny.

Fluturîndu-şi paharul, ca să facă semn că vrea al treilea rînd, zise aproape plîngător :

— Cum se spune la coniac ? Aş vrea să nu plecaţi cu toţii şi să mă lăsaţi aici de capul meu. Am să intru în cine ştie ce belea. Nu mă simt bine. Dacă mai beau două-trei pahare, am să fiu în stare să ies afară şi să-i trag chiloţii jos Pastorei...

— Doar dacă nu-ţi trage ea cîteva mai întîi, zise David voios, e mai vînjoasă decît pare şi are o gaşcă solidă cu ea.

---

[1] Pleacă, pleacă.

— De ce nu te agăți de un *Guardia Civil* [1] zise Jenny, care observase pe chei o pereche de matahale îndesate, purtîndu-și tricornurile lăcuite pe-o sprînceană și uniformele strînse pe corp, arătînd solizi ca un nuc. De ce vrei să cauți harță unei fete ?

Pe neașteptate, Denny dovedi logică și chiar în mod nelămurit, îndepărtat, o oarecare urmă de simț al justiției adînc înrădăcinat, ba chiar de morală și, dacă ai sta să interpretezi, de etică. Sau, cel puțin, de bun-simț.

— Fiindcă ea îmi stîrnește toți dracii, spuse el, cu simplitate. Ce mi-a făcut mie vreodată Huardia Sivil ?

Jenny îi adresă un zîmbet intens, prietenos, care păli imediat cînd își aminti că el îl putea lua drept o invitație ilicită, dar spuse :

— Cîtă dreptate ai ! David, ai auzit asta ! Domnul Denny tocmai a rostit o regulă nespus de importantă din codul onoarei.

— Nu. Care-i asta ? întrebă David, stingherit, dar la urma urmei, Jenny se arăta a fi neroadă în chip absolut nevătămător.

— Cum așa ? Nu te încăiera cu nimeni care nu te-a scos din sărite, zise ea. Nu te lăsa burzuluit de ranchiunile tale... folosește-ți judecata.

Amîndoi îi făcură semn cu mîna lui Denny, cînd ieșiră. El se încruntă în paharul pe jumătate plin. Se întrebă dacă nu cumva pramatia aceea sfruntată îl lua peste picior. „Ei bine, ar trebui să fie, cîndva, o zi dogoritoare de ianuarie, ca să mă dau eu la una ca ea."

Frau Rittersdorf, oarecum jenată de faptul că se afla singură la o masă, sub un copac, într-un loc străin, în pofida prezenței unui bătrîn blajin care aranja în fața ei o ceașcă și un șervef de pînză zdrențuit, și cu mirosurile unsuroase revărsate din casele aidoma unor cazărmi — cine ar fi putut numi locanta o cafenea ? — își trase puțin peste frunte eșarfa trandafirie, își aplatiză carnetul de însemnări alături de ceașca de cafea și scrise : „Nenumăratele elemente eterogene, amestecate în mod atît de liber pe acest vas, au provocat în chip firesc o serie de întîmplări nespus de sinistre, consecințele logice ale

[1] Jandarm.

unei asemenea lipse de disciplină, ale insolenței claselor de jos cînd li se îngăduie măcar umbra unei libertăți...“ Citi fraza de la capăt și decise că indignarea ei avusese prioritate asupra stilului, așa că paragraful îi scăpa din mîini. Trase niște linii subțiri peste fiecare frază, nu suficiente ca să le acopere, ci doar un memento că îl respinsese, totuși îl păstra ca exemplu disciplinar, ceva de evitat pe viitor. Începu : „Bîntuie prin toate prăvăliile, pretutindeni, ca o haită de șobolani invadatori. I-am urmărit cu privirea și știu că șterpelesc în dreapta și-n stînga. Nu pot distinge exact obiectele, nici să le constat precis metodele, dar nici nu mă pot apropia suficient ca să am o vedere clară. Simt că poartă cu ei un fel de molimă, aruncă în jurul lor adevăratul iz metafizic al răului.“ Frau Rittersdorf se opri să citească această frază, cu surprindere și încîntare. De unde răsărise ? Era oare a ei ? O citise undeva ? Nu-și putea aminti să fi avut asemenea gînd, însă, oricum, nici nu auzise pe cineva rostind asemenea lucru. Exista, cu adevărat, un asemenea iz. Totdeauna adoptase maxima că murdăria este materie greșit plasată. Asta oferea un puternic argument științific pentru a-i ține pe cei de speță inferioară la locurile lor. Opinia aceea nu dădea vreun răspuns la întrebările ei, ci o aducea din nou în jurul subiectului. Trupa de zarzuela, precum și un număr de alte persoane de la clasa întîi, în voiajul acela, erau — cu deplină certitudine — materie greșit plasată și consecințele începeau să se vadă în mod prea vădit...

„Nefericita Condesa — scrise ea — unde se află acum, abandonată, prizonieră pe acea insulă a Morților ?“ Frau Rittersdorf își ridică bărbia și aruncă o privire semicirculară, cuprinzînd cu ochii o scenă realmente animată, bărbați, femei, copii de toate vîrstele, un bogat sortiment de animale domestice, care era clar că-și vedeau de treburile lor particulare, mînate de interese inimaginabile. Pentru ce anume trăiau astfel de ființe sărmane, ponosite, cu fețe obosite ? Asta era pentru ea marea întrebare : puteau fi măcar numite viețuitoare ?

O femeie care stătea pe pămînt, la mai puțin de zece metri de ea, avînd în jurul ei coșuri încărcate cu lucruri

vestejite aduse pentru tîrg, își așează pruncul în leagănul înjghebat în poală, între genunchii încrucișați, și îi dădu să sugă la sinul ei mare, dezgolit, cu sfîrcul brun, cît un deget mare, pe cînd ea înfuleca lacomă ceapă, roșii, cîrnați, caise, totul înfășurat într-un disc de pîine tare, pe jumătate coaptă, fără plămadă. Pruncul sugea și dădea din picioare, în semn de beatitudine, din cînd în cînd femeia își punea jos hrana spre a-și servi clienții, care-i întindeau coșuri împletite din frunze de palmier ca să primească legumele ei, ea le număra restul din coșulețul plat aflat în spatele său. Frau Rittersdorf fu atît de revoltată de spectacolul acela încît nu mai era în stare să-și ridice creionul. Copilașul era gras și evident ar fi trebuit să fie înțărcat de luni de zile. Gîtul, fața și mîinile femeii erau ca o piele veche, își pierduse toți dinții laterali, mesteca și rupea hrana cu dinții din față, totuși mînca lupește. Pruncul i se cățără afară din poală și se ridică. Nu purta decît o cămășuță murdară, care abia-i ajungea pînă la buric. Pe măsură ce stătea așa, proptit pe propriile-i picioare, mica lui bărbăție i se ridică arătînd ca un deget spre cer și o țîșnitură foarte energică de ud urcă într-un arc sclipitor, clipocind în pulbere la mai puțin de trei metri de pantofii imaculați, de culori deschise, ai lui Frau Rittersdorf și de ciorapii ei străvezii ca un păienjeniș. Ea fu atît de surprinsă încît aproape scoase un țipăt, dar se ridică rapid, dîndu-se îndărăt și trăgîndu-și fustele. Mama nu înțelese nici mișcarea, nici privirea străinei, fiindcă întinse mîna și-l bătu ușor pe spate pe prunc, îmbărbătîndu-l cu nesfîrșită dragoste și tandrețe, pe cînd țîncul își sfîrși treburile personale cu voioase țipete de satisfacție, scoase din adîncul pieptului. Mama îl trase înapoi și-i acoperi adorabila rușine cu mîna goală, îi zîmbi vesel lui Frau Rittersdorf și strigă cu mîndrie : *Es hombre, de veras !* — „E un bărbat, în lege !“ — ca și cum asta ar fi explicat orice și ar fi fost o taină fericită, între femei. Frau Rittersdorf își strînse lucrurile și se depărtă, străbătută de un fior de oroare, de parcă o mînă osoasă ar fi ajuns-o întinzîndu-se din negura trecutului, înșfăcînd-o cu răceală și trăgînd-o iarăși în cumplita mlaștină de ignoranță și sărăcie și trai abrutizat din care

scăpase anevoie — vai, anevoie ! Bordeiul podit cu pămînt al bunicilor ei, cu cocinile și staulele de vite și cotețele de păsări deschizîndu-se toate într-o singură încăpere unde trăia întreaga familie. Amărîta, mohorîta căsuță de țară a tatălui ei cizmar și a mamei sale cusătorească, care simțeau că se ridicaseră mult în lumea lor. Ambiția lor ca ea să devină învățătoare la școala din sat... Vai ! vai ! vai ! striga întreaga ei memorie sperioasă, nu numai prin glasurile și chipurile acelor oameni morți și duși de mult, pe care în toți anii din urmă se străduise să-i uite, să-i renege. Înseși animalele, zidurile sufocante și podelele de lut și pielea pentru încălțăminte, puturoasă, gustul de slănină pe felia de pîine acră pe care și-o lua la școală, pîinea însăși, toate se ridicau iarăși din acel puț adînc în care le îngropase și fiecare era la fel de vie ca și cealaltă. Într-o teribilă clamoare mută, strigau și se văitau și o acuzau, fără a scoate un sunet, asemenea țipetelor dintr-un coșmar. Podelele, porcii, pîinea, bunicul și bunica ei, părinții, toți strigau într-un glas aceleași teribile cuvinte pe care nu le putea înțelege, deși știa bine ce însemnau pentru ea. Frau Rittersdorf rămase așa, oarecum balansîndu-se, cu mîna dreaptă apăsată pe frunte. Bătrînul cu șorț slinos îi vorbi politicos, întinzînd mîna spre ea.

— A, da, zise ea, îți datorez ceva. Și numără grijulie suma exactă în palma lui, în monezile spaniole pe care le căpătase de la biroul de schimb al vasului, lăsîndu-i și cîțiva gologani pe deasupra. În urechile ei era un vuiet și pămîntul i se clătina sub picioare, ca pe puntea navei *Vera*. „Pesemne că am vreun fel de atac", rosti ea cu glas tare, în germană, și chelnerul răspunse agreabil :

— *Si, si, señora, naturalmente* ![1] vorbe care o izbiră ca fiind destul de deplasate. Umblînd își reveni repede. Totuși, încă mai era nedumerită cu privire la cele petrecute cu ea. Se decise să se întoarcă la *Vera* și să prînzească acolo. În timp ce-și alegea cu grijă locul pentru a păși peste pietre, o zări pe Señora Ortega cu doica și sugarul, tolănită în voie (fără nici o grijă pe cap, în drum spre Paris, la soțul ei, un diplomat care reușise în viață !)

[1] „Da, da, doamnă, firește !"

plimbîndu-se într-una din acele miniaturale vehicule cam absurde, dar șic, numite caleşti, sau ar fi putut fi șic, dacă ar fi avut vizitiii și caii cuveniți. Își dădu seama că era obosită și ar putea să cheme și ea așa ceva. O jenă provocată de cheltuiala implicată o opri. Asemenea extravaganțe, întrezărea ea, aveau să-i pregătească o bătrînețe apăsată de singurătate, o existență servilă în case burgheze. Guvernantă pensionară, ținută pe masă și casă, primind în plus cîte-un bacșiș ocazional, de sărbători, măsurîndu-și puterile cu copii nesuferiți, în familii de rînd la care nici o femeie tînără, capabilă, nici nu s-ar uita... Dacă Otto ar fi putut visa că ea va fi lăsată în voia unei astfel de ursite, s-ar fi dus oare către moartea lui de erou, fără a avea măcar un gînd pentru ea ? Ce-i lăsase ? O cruce de fier și uniforma lui de gală și sabia. Dacă părinții ei nu i-ar fi lăsat o modestă moștenire, unde ar fi fost astăzi ? Dar, vai, Otto, Otto, dacă m-ai putea vedea acum, dacă ai fi putut visa ce se va alege de mine, vai, cu siguranță că nu ți-ai fi irosit viața în zadar. Fu salutată amabil de doi-trei ofițeri tineri. În drum spre cabina ei o întîmpină pe Frau Schmitt, care urca, ducîndu-și lucrul de mînă.

— Te-ai întors așa curînd ? o întrebă Frau Rittersdorf.

Frau Schmitt îi răspunse morocănoasă :

— Chiar și-așa am văzut destul.

Frau Rittersdorf intenționa să-și continue drumul, dar remarca aceea o opri din mers.

— Așadar, era ceva de văzut ? întrebă ea, cu tonul condescendent pe care Frau Schmitt îl găsea agasant de irefuzabil.

— Pentru cei care pot să vadă, zise ea, era ceva.

Simțind în cap o ușoară tresărire din pricina unei asemenea cutezanțe, nu așteptă ca Frau Rittersdorf să-și vină în fire, ci își văzu de drum către tihna și mîngîierea salonului pustiu.

Frau Rittersdorf nu trecu cu vederea aceste vorbe obraznice ale partenerei sale de cabină, dar decise să nu le ia în seamă, pentru moment. În gîndurile ei trecuse peste un hotar despre care nu știuse că s-ar afla acolo,

De pe acum însă îl lăsase în urmă și se simțea ciudat de detașată, de parcă mintea ei ar fi aruncat deoparte vreo mare povară care o istovise și-i stînjenise tot timpul mișcările... Își deschise poșeta, scoase pașaportul, cîteva clipe căută cu vîrful a două degete prin despărțituri și scoase la iveală o mică fotografie á soțului ei, încadrată într-o ramă plată, de argint.

A, nu, nu era așa ! Ca de fiecare dată, splendida imagine păstrată în imaginația ei primi o lovitură la vederea acelei fotografii de armată, unde arăta cam căscat, fără viață, fără lumină, fără o culoare, cu ochii limpezi, goi, reci ca niște agate. Nu, nu, nicicînd, nicicînd nu se va mai repeta. Puse la loc poza și lăsă deoparte poșeta. Avea să-l uite pe acel erou care uitase de ea, care o părăsise în voia oricărei soarte i se putea ivi — ce cruzime, să faci așa ceva unei soții care te adoră ! Nu, nu. Avea să-l uite și să-și găsească alt soț, unul real, de data aceasta... Cînd se va sfîrși voiajul acela stupid avea să rămînă acasă, unde-i era locul, să stea în mijlocul unor oameni de o seamă cu ea, genul de bărbați menit să-i aprecieze calitățile... În mintea ei începură să plutească nume și fețe. Își deschise carnetul de însemnări și începu să le treacă pe hîrtie... „Mai întîi, ce e mai important“, se mustră singură, cu blîndețe. Imaginația ei începu să fie fascinată de un peisaj nou, cu aer primăvăratec, plin de verosimile întîlniri cu persoane meritabile, unele cunoscute, altele necunoscute, toate oferind întîlniri încîntătoare, pline de posibilități. În fața ochilor ei începură să se perinde de la sine diferite scene. Într-un episod dădu buzna Don Pedro, dar fu imediat respins și fermecătoarea pantomimă înfățișînd-o pe ea într-o promenadă fără capăt, cu parteneri veșnic schimbați, urmă la nesfîrșit, în timp ce se pieptăna, trecîndu-și de sute de ori pieptenul prin păr, fără a mai număra. Uită de prînz. Se cam temuse de felul cum va fi întîmpinată acasă, printre prietenii ei și în familia soțului, după ceea ce ei socoteau desigur drept eșecul ei în Mexic, căci cercul său de relații mexicane se arătase penibil de înfrigurat în dorința de a-i ține la curent cu fiecare stadiu al idilei sale cu Don Pedro, da, pînă la ultimul... și pe urmă, o urmărise veșnic

umbra obsedantă a unei Nemesis hărăzită să se materializeze într-o bună zi, sub înfățișarea vreunui stîngaci mocofan, o rubedenie, un nepot, vreun văr de gradul al doilea, căutînd-o pe membra familiei căreia i se dusese vestea, care primise o bună educație și care se lansase în lumea mare și, neîndoielnic, se îmbogățise și îi va ajuta bucuros să izbutească și ei același lucru. Temerile ei se mai împuținaseră, pe măsură ce timpul trecea și nu apărea nimeni, primejdia era, cu toate acestea, reală. Se concentra asupra agendei sale roșii și aurii, înțesată de adrese, răsfoind încet filele, subliniind ici și colo cîte-un nume : împrejurările se schimbă, ca și numerele de telefon ; oamenii își găsesc cămine noi, iar inimile găsesc și ele noi locuințe ; nu trebuia să se aștepte la miracole, dar oricum, avea să trimită vreo cinci-șase bilețele discrete unor vechi admiratori, în care simțea că poate avea încredere că ar fi mulțumiți să afle din nou de ea, și avea unul și în Bremen : lui trebuia să-i anunțe numele vasului, data, locul și ora sosirii ei, și — doar dacă nu-și pierduse total intuiția feminină— avea să se afle pe chei s-o întîmpine, da, chiar cu un buchet de flori, ca în vremuri mai fericite.

— Vai de mine, David, nu mi-am dat seama, zise Jenny, cînd se aflară din nou în siguranță afară, la loc deschis. Cum Dumnezeu te împaci cu individul ăla, în cabina voastră ?

— Nu e cabina mea în exclusivitate, zise David rezonabil.

— Nu mai tăia firul de păr în patru, zise Jenny, știi perfect de bine ce vreau să spun. E un ultragiu viu.

— Așa am judecat și eu la început. Acum e doar un pisălog. Dar adineauri s-a comportat realmente la nivelul lui optim. Am rămas surprins.

— Poate că era epuizat după vînătoare, zise Jenny. Hai să căutăm ceva de cumpărat. În Cuba n-am cumpărat măcar un singur lucru. Ce fel de turism mai e și ăsta ?

— Ce vrei tu ? întrebă David pe cînd mergeau spre șirul de prăvălii de la capătul îndepărtat al pieței.

— Nu știu, hai să ne facem unul altuia cîte-un dar.

Ceva din starea de spirit magică de la Havana pusese iarăși stăpînire pe amîndoi. Se prinseră de mîini, pentru o clipă, și aruncară ochiri prin gangurile prăvăliilor.

— Nici un fel de coșuri, zise David, și Jenny zise : Nici păpuși și animale ! în timp ce treceau prin fața galantarelor.

— Nici olărie, nici giuvaericale, totuși, David, trebuie neapărat să existe un obiect de artă băștinașă sau locală, nu-i așa ?

— Poate, zise David neconvins, dar nu sandale, nici pielărie, ori lucrături în lemn.

— Nici dantelărie sau pînzeturi brodate ? întrebă Jenny.

— Pentru mine nu ! o asigură David cu fermitate.

— Hai să nu ne mai gîndim la treaba asta, zise Jenny cam necăjită. Hai să ne uităm pur și simplu prin jur, pe ici, pe colo, și să vedem ce se întîmplă.

Adaptîndu-și acțiunile la cuvinte, își rotiră privirile prin jur și văzură ce se întîmpla. Doamna Treadwell și Wilhelm Freytag, ieșind dintr-o prăvălie situată cu două uși mai încolo, își fluturară degetele, în semn de salut, și David, spre propria lui mirare, le răspunse cu același gest, fără nici un fel de silă. Freytag întrebă :

— Unde s-au dus ? I-ați văzut ?

— Se referă la prietenii noștri, trupa de zarzuela, zise doamna Treadwell, îmboldită și ea de o animație neobișnuită.

— Sînt aici, înăuntru, zise Jenny arătînd cu degetul, sau cel puțin erau acum cîteva minute. De ce ?

— Au promis să cumpere premiile pentru tombolă la Santa Cruz, vă amintiți ? îl întrebă Freytag pe David. Ei bine, și le culeg cu mare viteză, e ceva demn de văzut !

— Atunci, haideți să-i vedem, zise David.

Dar, cînd dădură să intre în prăvălie, Ric și Rac se repeziră afară și cei vîrstnici îi urmară într-un grup de o grațioasă compoziție, sporovăind voios între ei, întorcîndu-se ca un singur om la dreapta, depărtîndu-se de observatorii lor, trecînd cu mers vioi la o prăvălie aflată cu trei uși mai încolo și roind înăuntru, copiii alergînd în frunte.

Femeia a cărei prăvălie tocmai o părăsiseră ieşi în stradă, să-şi dea cu părerea asupra lor.

— Luaţi seama la dinţii din spate ! ţipă ea, în văzduhul care o asculta. Număraţi-vă degetele ! Soiul ăsta de inşi nu-s veniţi să cumpere !

Cu faţa mîhnită şi scuturîndu-şi mîinile, îşi sortă din nou mărfurile răsturnate de-a valma, pe urmă le vorbi tînguitor americanilor :

— Linou veritabil, le spuse ea, dantelă adevărată, totul numai broderie de mînă, lucruri frumoase, fine, ieftine...

Dar era limpede că nu mai avea pic de speranţă, norocul ei pierise pe ziua aceea, nu făcea nici o încercare reală de a-i atrage. Era prea deprimată încercînd să descopere ce i se furase.

Jenny şi David, Freytag şi doamna Treadwell intrară în prăvălia următoare, după dansatori. Pepé, rămas de gardă la uşă, făcu un pas în lături, cu o uşoară plecăciune.

Negustoreasa o servea pe Frau Schmitt, care căuta batiste de linou veritabile, cu un chenar negru simplu, de doliu. Intrarea subită a acelei gloate amestecate de străini, pe care îi categorisi dintr-o privire în respectabili şi de speţă dubioasă, o vlăgui. Îi arătase lui Frau Schmitt cutie după cutie cu batiste de doliu, de o desăvîrşită corectitudine, dar erau ori prea mari, ori prea mici, prea groase sau prea subţiri, chenarele negre erau prea înguste ori prea late, sortul mult prea scump sau prea ieftine. Cuprinsă de panică, strînse batistele şi îi vorbi cu glas ascuţit lui Frau Schmitt :

— Señora, nu pot face nimic pentru dumneavoastră ! Nimic ! Nimic ! — căci văzu, copleşită de disperare, că străinii respectabili se ţineau în urmă, iar cîrdul de ciori hoaţe tăbăra asupra ei.

Frau Schmitt, şocată, profund jignită de asemenea schimbare în purtare, se dădu îndărăt şi-i văzu, cu o plăcută surprindere, pe partenerii ei de vas — nu spaniolii, pe ei nu-i trecea în rîndul celorlalţi — ci ciudaţii americani, ciudaţi dar drăguţi, la urma urmelor. Nu se putea împiedica să-şi amintească de Herr Scott şi bunele sentimente mărturisite de el pentru sărmanul mic cioplitor

în lemn de la clasa a treia — era foarte bine să fii sever și rece și drept cu privire la toate cele, cum desigur era Căpitanul, dar era totodată mișcător să fii uman, să-ți iubești aproapele, să ai milă de cei sărmani și nenorocoși.

Într-un cuvînt, era bucuroasă să vadă chipul lui Herr Scott acolo, în locul acela neprietenos, chiar dacă era ca o față de ceară cu ochi de marmură albastră. Pe tînăra femeie care-l însoțea n-o putea înțelege, în văduvă nu avea încredere, iar Herr Freytag făcuse cu siguranță o greșeală dîndu-se drept creștin, cînd în realitate era însurat cu o evreică... „Totuși, o, Doamne ! zise plîngător Frau Schmitt și se închină cu arătătorul și degetul mare... Ce să mă fac ? Să mor din pricina însingurării mele ?“

Trecu mai aproape de grup și-i vorbiră cu toții, și îi zîmbiră, așa că rămase în apropierea lor, și văzură laolaltă același lucru, fiecare în felul lui diferit de a vedea. Trupa de zarzuela își execută acțiunea bine repetată, cu atenția concentrară asupra trebii pe care o avea de făcut, cu același sfidător dispreț față de privitor pe care îl arătaseră și pe bordul vasului, și se prezenta întocmai ca desfășurarea unei piese : Amparo și Concha se duseră într-o latură a prăvăliei, strigînd la negustoreasă, distrăgîndu-i atenția, luînd în mînă diferite obiecte și întrebînd cu glas tare, amîndouă în același timp, ce preț aveau. Manolo i se alătură lui Pepé afară, Pastora și cu Lola întreținеau cu Pancho și Tito o conversație gălăgioasă, în celălalt capăt al prăvăliei, și la răstimpuri se foiau, făcîndu-și drum pînă la negustoreasă, aducînd vreun obiect în mînă, îndepărtîndu-i ochii de la Amparo și Concha, pe care le suspecta pe drept ca fiind personajele demne de supraveghere. Dar întreaga trupă era într-o necontenită mișcare, învîrtindu-se pretutindeni, alergînd pînă la ușă să le arate ceva lui Manolo și Pepé, să afle ce gîndeau despre alegerea făcută și să le ceară sfatul, pe urmă dînd fuga înapoi la rafturi, să tragă și să împrăștie alte lucruri și să le treacă în alte mîini. Ric și Rac dădeau iama prin prăvălie, totdeauna puși în valoare la maxim cînd jucau într-un spectacol, rugîndu-se și scîncind : „Te rog, mamă, cumpără-mi asta, cumpără-mi ailaltă“, vîrtuirînd în mîini tot ce fuseseră în stare să înhațe. Atunci severa Lola amenința că-i plesnește, le ordona să pună to-

tul la loc și peste cîteva minute, bineînțeles, întreaga trupă țîșnea afară pe ușa îngustă, protestînd aprig împotriva faptului că în locul acela nu era nimic demn de cumpărat, la urma urmei, sau că în viața lor n-aveau să plătească asemenea prețuri tilhărești ! Și negustoreasa aceea fu părăsită în dugheana ei, arzînd de furie neputincioasă, cu toate bunurile sale lăsate în așa hal de dezordine încît era nevoită să petreacă ceasuri întregi cercetînd și înfășurînd și numărînd, înainte de a putea stabili ce-i fusese furat.

Treaba merse așa și în alte *plazas*, cu alți martori. Herr Professor și Frau Hutten îi întîlniră bulucindu-se afară dintr-o mică dugheană, rînjind și asmuțindu-l pe un omuleț cu ochi rătăciți, care-i blestema pentru jaful comis. Izbucniseră în rîsul acela al lor, care-ți îngheța sîngele în vine, și își văzură de drum, țanțoși. Frau Hutten îi spuse soțului :

— Se poartă exact ca pe vas ! Chiar nu putem face nimic ? Unde sînt polițaii ? Guardia Civil ? Par atît de capabili... Unde sînt ? N-ar trebui să-i chemăm aici ?

Herr Professor Hutten îi strînse afectuos brațul. Nu încăpea nici o îndoială, ceea ce găsea mai vrednic de iubit la ea, calitatea aceea care rezista la trecerea tinereții, a frumuseții, a zvelteței, a sînilor cu vine albastre, a subțiorilor scobite, cu miros dulce, a bărbiei tari, trandafirii, era această trăsătură : eterna ei imbecilitate de femelă, manifestată în credința că pe lumea aceasta se afla o putere existentă exclusiv în scopul de a alerga în mod infailibil, de cîte ori era chemată să-i salveze pe cei nevinovați și asupriți...

— Cheamă poliția! îndruga scumpa idioată.

— Ascultă, iubirea mea, zise el, asta nu e o țară cunoscută de noi, iar obiceiurile sale ne sînt străine. Nu le putem fi simpatici, noi sîntem din altă țară și vorbim altă limbă.

— Vorbim spaniola la fel ca și ei, și poate chiar mai bine, zise Frau Hutten cu o vanitate de fetișcană.

Acum soțul ei făcea dragoste des, era încrezătoare ca o mireasă cu el. Încă din noaptea cînd sărmanul basc se înecase, salvîndu-l din valuri pe Bebe, soțul ei părea a-și fi redobîndit bărbăția dintîi. Asta o făcea și pe ea să se

simtă ca o tînără femeie : începuse să se privească şi să plănuiască ce trebuie să facă pentru a se menţine atrăgătoare. În primul rînd, să slăbească. Şuviţele cărunte din părul ei trebuiau să fie vopsite. Fără îndoială, soţul ei avea să găsească o catedră într-un bun liceu german. Ea va cere să aibă şi o secretară, ca să fie eliberată de munca de sclavă cerută de cercetare, dactilografiere, corectarea tezelor, întreaga existenţă searbădă a unei soţii de profesor. Avea să se cruţe, păstrîndu-se pentru dragoste.

— Ai dreptate, spuse ea luîndu-i braţul, nu ne priveşte cîtuşi de puţin.

Frau Schmitt făcu cîţiva paşi, urmîndu-i în stradă pe Herr Freytag şi pe prietenii lui, dar se opri cînd îl auzi cum îşi invită însoţitorii la băutură. Era mult prea vădit că n-o includea şi pe ea. De fapt, păreau chiar că îi ignoră prezenţa. Nu era la mijloc — firește, nici nu putea fi — vreo grosolănie premeditată, erau oameni fluşturatici, fără griji, care se gîndeau numai la persoana lor. Frau Schmitt avea mîndria ei personală şi niciodată nu o trădase, cînd avea mai mare nevoie de ea : putea fi rănită, rămasă din nou văduvită şi sensibilizată, dar mai degrabă ar fi murit decît să-şi impună cu sila prezenţa acolo unde nu era dorită. Se întoarse pe vas, după ce se opri să-şi cumpere un săculeţ cu fructe zaharisite. Mînca bucăţică după bucăţică, pe cît putea mai invizibil, ştiind prea bine că doar persoanele de condiţie inferioară pot fi văzute mîncînd pe stradă. Putea doar să spere că nu o va vedea nimeni.

Herr Glocken, căutînd în mod vag vreun articol vestimentar capabil să mai dea un pic de strălucire ponositei sale ţinute, îşi trecea invidios degetele peste latele cingători stacojii bune să fie purtate doar de dansatori, peste încîntătoarele pieptare albe plisate, cochetele gulere înguste ale cămăşilor croite pentru toreadori. Cravatele păreau a fi fie înguste sfori negre, ori atît de bătătoare la ochi încît nu puteau fi destinate decît mascaradelor sau altor serbări costumate. Mîngîie rîvnitor o frumoasă eşarfă de mătase, în culoarea lui favorită, roşu aprins,

și își lua tocmai inima-n dinți să se intereseze de preț, știind fără să întrebe că nu-i dă mîna să și-o cumpere, cînd negustoreasa, o femeie mînată de anxietate, îi vorbi amabil : „Veniți înăuntru, înăuntru am lucruri mult mai bune, și nu scumpe...“

Herr Glocken nu era atît de nebun să-i pară că fața ei pe care se întipărea suferința ar avea vreo urmă de cochetărie. Dorea ea ceva, dar ce anume ? Pe urmă auzi sunetele prea familiare și detestate scoase de trupa de zarzuela și femeia spuse insistent :

— Vino înăuntru, te rog ! Ajută-mă să-i supraveghez !

O urmă, nu atît ca s-o ajute, cît să fie ocrotit, și își rezemă cocoașa de cutele șalurilor și mantilelor.

Își dădea seama că femeia era șireată și circumspectă. Îi întîmpină pe invadatori cu glas aspru și le porunci să rămînă cu toții în stradă, afară de unul, unul singur, oricare și-l alegeau să intre în prăvălie și să comande. Parcă nici nu le-ar fi vorbit, ceata se repezi înăuntru și se înghesuiră în micuța dugheană, începînd să tragă de lucruri și să întrebe de prețuri, certîndu-se între ei. Concha îl zări pe Herr Glocken, încercînd să se ascundă. Strigă, plină de-ncîntare :

— A, ia uitați-vă, e aici micul nostru talisman ! și fugi la el să-i atingă cocoașa.

Apoi fiecare, pe rînd, mai adăugă ceva la zăpăceala iscată, luptîndu-se să ajungă pînă la el. Se apără retrăgîndu-se și mai adînc în maldărul de șaluri și presîndu-și umerii cu mîinile. Dar ei tot îl atingeau, oriunde puteau ajunge, pleznindu-l usturător cu palma deschisă, pînă ce nu mai putu suporta. Cuprins de panică, țîșni printre ei și ieși la aer liber, unde Ric și Rac, puși de gardă, izbucniră în țipete și-l fugăriră ca să-și capete și ei porția lor de noroc. Orbește, nimeri, aplecat într-o parte, peste soții Baumgartner, și chiar în spatele lor, peste familia Lutz. Doamna Lutz se ridică iarăși, instantaneu, la nivelul îndatoririlor sale materne : dintr-o răsuflare îi puse o piedică lui Ric și-l făcu să se întindă lat la pămînt, pe Rac o înșfăcă de braț, o plezni în modul cel mai satisfăcător posibil și i se adresă cu severitate lui Herr Glocken :

— De ce nu te aperi singur ! Unde-ți umblau gîndurile ?

Herr Glocken, tare mîhnit și ruşinat, îngăimă, cu sfială :

— Nu m-am gîndit. Parcă aş fi fost prins într-un cuib de viespi.

Merseră mai aproape de prăvălie, dar nu se aventurară înăuntru. Dansatorii spanioli erau pretutindeni, negustoreasa nu-i putea supraveghea pe toţi deodată, nu-i putea alunga afară fiindcă n-o ascultau, dar pînă la urmă Lola, ca să-i fixeze atenţia, după o tocmeală prelungită pînă-n pînzele albe, flecărind rapid şi exprimîndu-şi profundul dispreţ pentru obiectul negociat, cumpără cu bani peşini un mic pătrat de voal brodat cu dantelă. Între timp copiii se întoarseră la postul lor. Disperată, negustoreasa, blocată într-un ungher, le ţipă la toţi să iasă afară. Chiar în clipa cînd Lola îi întindea banii şi femeia număra restul, se buluciră cu toţii afară în stradă şi privitorii zăriră foarte limpede că contururile fiecărui membru al haitei făceau gîlci prin locuri ciudate, iar de sub şalul negru al lui Amparo se bălăbănea colţul unui şal cu ciucuri, de-un alb imaculat.

Se năpustiră de-a curmezişul pieţii şi chemară un încăpător mijloc de transport, deschis, tras de o mîrţoagă mare, tristă şi osoasă. Femeile şi copiii se îngrămădiră mai întîi, una peste alta. Manolo, Pepé şi Tito se chinuiră pe scări, iar Pancho se înghesui cum putu în spatele birjarului.

— Dă-i bice, zise el, dă-i bice, sîntem în întîrziere !

— Pentru ce ? se interesă birjarul. Uite ce e, señor, în trăsura asta încap şase persoane, şi sînteţi zece. O să-mi plătiţi pentru zece. Eu încasez pe pasager.

— Asta-i tîlhărie curată, zise Pancho. N-am să plătesc atît.

Birjarul îşi opri calul.

— Atunci trebuie să vă daţi jos cu toţii ! zise el convingător.

Lola se aplecă şi zise.

— Pentru ce ne oprim ? cu o notă de panică în glas.

— Sîntem jecmăniţi ! zise Pancho, deşi nu cu prea multă energie.

— Spune-i să mîne mai departe, să mîne ! zbieră Lola. Ţapule, catîrule ! Mînă mai departe !

Pancho zise :

— Da' cu cine vorbeşti ? Ia ţine-ţi botul !

Tito interveni :

— Ascultă, Pancho, nu vorbeşti cu Pastora ta. Nu uita că Lola conduce expediţia asta. Mişcă-te, acum... îi spuse birjarului, care părea că s-a pus pe somn, laolaltă cu mîrţoaga lui. Cît vrei ?

Birjarul se trezi pe dată la o viaţă deplină şi fixă preţul.

— Şi vreau gologanii în palmă, acum, señor ! adăugă el, cu stăpînirea de sine şi promptitudinea unui om care a simţit îndelung pe pielea lui şmecheria umană. Acum ! zise fără a ridica măcar hăţurile, ţinînd palma întinsă căuş, încît oricare din muşterii ar fi avut banii, să-i poată depune unde se cuvenea. Tito plăti.

Familiile Lutz şi Baumgartner colindaseră prin oraş, bucurîndu-se de toate distracţiile de care dispunea insula, inclusiv vinurile dulci, cu arome grele, ale ţinutului, atît de festive şi alinătoare. Herr Baumgartner luase două-trei pahare mai mult decît s-ar fi cuvenit şi cumpărase o sticlă de Malavasia, promiţîndu-i soţiei sale că o va bea în loc de coniac. Odată ce se întîlniseră din întîmplare în locul acela, doamna Baumgartner constată că părea o fatalitate să nu poată fi scutiţi măcar o clipă de prezenţa acelor sinistre personaje, dansatorii. Le stricaseră pînă atunci plăcerea voiajului şi aveau să le-o strice mai departe, pînă la capăt...

— Nu, la Vigo ne părăsesc, slavă Domnului ! zise Herr Lutz. Împreună cu restul pasagerilor rămaşi la clasa a treia.

— Atunci va fi un vapor plăcut, îi spuse Frau Baumgartner lui Frau Lutz.

— Nu pot crede că vor izbuti să îmbunătăţească situaţia în asemenea măsură, remarcă Frau Lutz înăbuşind orice speranţă, dar avem dreptul să ne aşteptăm cel puţin la decenţă. Creaturile acelea, zise ea arătînd cu o tresărire a bărbiei spre vechea trăsură care se depărta hurducîndu-se asemenea unui cuib de păsări supraîncărcat, ar trebui să fie lăsate aici, la închisoare, dacă ar exista cît de cît o justiţie.

— În locul bietei La Condesa, spuse Herr Baumgartner. Sînt convins că este o femeie nevinovată, covîrșită de mîhnire și nu îndeajuns de tare pentru a-și îndura suferința fără ajutorul drogurilor.

— N-am aprobat niciodată purtarea acestei femei, zise doamna Lutz. Nu pot găsi nici un argument în favoarea ei, totuși consider că este o nedreptate să fie pedepsită pentru vinile ei, și nu fiindcă n-ar merita-o, dar acești criminali mai răi decît ea vor scăpa fără nici o zgîrietură... Ei, ce mai, la ce te poți aștepta de la această lume !

Herr Glocken, care în mod confuz îi purta pică lui Frau Lutz pentru felul lipsit de tact cum intervenise în favoarea lui, salvîndu-l, dar făcîndu-l de rîs, intră și el în vorbă să aducă convorbirea la fapte.

— Azi furau pretutindeni, pe vas au înșelat mereu, și tombola aia ! Copiii ăia, micii monștri, au furat perlele contesei și le-au aruncat peste bord...

— Faptul nu s-a dovedit nici o clipă, zise Herr Lutz. Pînă și soția mea a spus că nu se știa dacă erau chiar perle veritabile, nici dacă obiectul zvîrlit peste bord era colierul ei, sau un șirag de mărgele...

Frau Lutz izbucni într-un discurs rece, indignat.

— Soțul meu e tare miop, zise ea, sau, în orice caz, nu vede bine. Nu poate să știe ce se petrecea cînd copiii aceia s-au ciocnit de noi, pe punte... Eu am văzut ca lumea și știu cu certitudine acum, deși la început m-am îndoit, că era un colier de perle cu un clips de diamante și copiii aceia nemaipomeniți l-au furat, iar fetița l-a aruncat în mare. Soțul meu și-a întors pe dos prima părere exprimată asupra acestei chestiuni, pentru că trebuia să se arate în dezacord cu mine, din principiu. Asta-i tot ! constată ea cu sarcasm. Tot. Dar nici pe departe nu-i suficient să tulbure liniștea cuiva, greșim dacă ne ocupăm de asemenea păcate mărunte...

Herr Lutz îi dădu peste nas soției, vorbindu-le celorlalți, la rîndul lui, ca și cum ea nici n-ar fi fost de față.

— Sărmana mea soție este adepta celor mai înalte principii și nu există abatere, cît de banală, pentru care ea să nu ceară cel puțin spînzurarea vinovatului. Nu țin minte să fi trecut vreodată cu vederea cea mai neînsem-

nată vină comisă de altcineva, afară de ea însăşi, şi nu este bine să i se spună că, indiferent de cum se pot prezenta aparenţele, de ceea ce pot indica împrejurările, nu trebuie să ne bizuim pe ele ca pe o mărturie categorică, nu, nici măcar în cele mai neînsemnate cazuri...

Frau Lutz glăsui cu fermitate :

— Elsa ! Ai văzut şi tu cele întîmplate, nu-i aşa ?

Elsa, care stătuse tăcută şi bolovănită, privind peste capul părinţilor şi abia ascultînd conversaţia, tresări şi răspunse pe dată :

— Da, Mamá.

Herr Baumgartner se ridică şi trecu lîngă Herr Lutz să-i strîngă mîna spunîndu-i :

— Ei, dar să ştii că vorbeşti ca un avocat, ca un bun apărător, rareori găseşti un profan capabil să sesiseze cît de cît marile principii care guvernează aspectele mărturiei, această răspîntie crucială a oricărei proceduri legale... Felicitările mele ! Ai studiat cumva vreodată, pregătindu-te pentru barou ?

— Nu, dar am prieteni buni în această profesie. În afacerile mele am avut nevoie de ei. Mi-au dat sfaturi bune.

Herr Glocken suferea de senzaţia eşecului înregistrat, de faptul că dăduse bir cu fugiţii cînd s-ar fi cuvenit să se ţină dîrz pe poziţie, să fie martor la furtişagurile comise de trupa de zarzuela, să-i denunţe, să-i fi văzut cum sînt arestaţi toţi, pînă la unul, şi tîrîţi pe sus la *juzgado* [1]. Dar în locul acelei conduite eroice fugise mişeleşte. Ba chiar o lăsase pe Frau Lutz să-l apere de copii — de copii, ce umilinţă ! Îi văzuse pe dansatori plecînd cu prada şi la fel îi văzuseră toţi ceilalţi şi totuşi stăteau acolo, la taclale, în jurul subiectului, fără să admită nici o clipă că au partea lor de vină sau de complicitate...

— După cîte ştiu eu s-ar fi cuvenit să facem ceva, li se adresă el tuturor şi toţi îşi aplecară privirile spre el, măsurîndu-l cu diferite grade de condescendenţă.

— Dumitale îţi trece ceva prin gînd ? întrebă Herr Lutz. În branşa mea, nici nu luăm în seamă şterpelelile mărunte, cînd pierdem ceva la un client, ne scoatem pîr-

[1] Judecată (în spaniolă în textul original).

leala cu altul. Avem un buget special pentru a înlocui tot felul de obiecte portabile, nici nu v-ar trece prin cap ce coţofane hoaţe mai sînt şi turiştii ăştia, nu contează cît de respectabili arată. Aşa că nu iau în serios povestea asta...

Herr Lutz aruncă o ochire la ceasul lui şi apoi la soare. Dinspre răsărit se rostogoleau iarăşi mari nori negri, la fel ca şi în ziua precedentă. Ceilalţi se uitară şi ei la ceasurile lor şi doamna Baumgartner zise :

— E tîrziu. Dacă mergem pe jos, s-ar putea să pierdem vasul.

— Ne va aştepta, zise Herr Lutz.

Însă uşoara abureală şi licărul vinului băut păru că piere. Fiecare chip le dezvăluia celorlalţi stinghereala lui şi, cuprinşi de o uşoară panică generală, strigară un şir de caleşti şi ajunseră, cu o pompă neaşteptată, chiar la picioarele pasarelei, care fusese într-adevăr pregătită pentru a fi ridicată. Coborînd de-a valma din vehicule, cu răsuflarea tăiată, fiindcă le mai rămăseseră doar cîteva minute, şi se alăturară celorlalţi pasageri, care se înşirau pe punte pentru a fi martori la agitaţia prilejuită de ieşirea în larg. Circulau zvonuri cu privire la valuri mari, dincolo de rada portului. Orchestra începu să cînte *Adieu, mein kleiner Garde-Offizier !* şi pîlcurile de sirieni care bîntuiau prin docuri, încercînd să vîndă cuverturi din piele de oaie şi opiu, se împrăştiară care-ncotro.

În timp ce fişia de apă dintre chei şi vapor se lăţea, iar Santa-Cruz, aflată la distanţa cuvenită, îşi redobîndea frumuseţea ei dintîi, trupa de zarzuela se strînse ciotcă la balustradă, în tăcere, dar stăpînită de o atenţie închiondurată, privind cum o femeie plîngea frenetic pe chei, scuturîndu-şi pumnii şi zbierînd blesteme şi acuzaţii disperate către puntea superioară a vasului pus în mişcare. Unul din Guardia Civil, cu înfăţişarea lui invincibilă, îşi părăsi partenerul de patrulare pentru a domoli acea agitaţie, nelalocul ei. O răsuci pe femeie, luînd-o de umeri, şi o făcu să mărşăluiască cu pas vioi, ieşind din raza vizuală a vasului străin şi a pasagerilor săi. Printre îndatoririle sale intra şi aceea de a păzi ţara de proastă propagandă. Asemenea comportare dădea oraşului un aer neospitalier.

— Șterge-o de-aici ! o îndrumase el pe femeie, cu asprime.

Ea își acoperi capul cu șalul și se depărtă, fără a mai privi în urmă.

Jenny și David își rezemară coatele de parapet și Jenny zise :

— Încă o escală lăsată în urmă. Acum, David, am de gînd să încerc să capăt viza franceză, la Vigo...

— Dacă ne oprim la Vigo, zise David.

— Se vorbește acum că ne vom opri. Toți dansatorii ăia... Și pe urmă voi părăsi vasul la Boulogne.

— Dacă ne oprim acolo, zise David.

— O să rămînem în larg și un remorcher va veni după noi, zise Jenny. O să ne ia.

— Cine a spus ?

— Comisarul de bord.

— Care, noi ?

— Doamna Treadwell și cu mine, și nătărăii ăia de studenți. Vai, David, te rog mult, vino cu mine. Mă îmbolnăvește pînă și gîndul că tu îți continui drumul. Ce vei face în Spania singur cuc ?

— Ce vei face tu la Paris ?

— Asta e o întrebare, zise ea.

Hoinăriră în jurul vasului, trecînd în cealaltă parte a punții.

— La noapte ne îndepărtăm de coasta Africii... Nu era nimic nou sau straniu la Santa Cruz, nu-i așa ? Ar fi putut fi Mexic, stradele vechi, întortocheate și sunetele spaniolei și micile piețe și culorile tencuielii... N-ai observat însă ce straniu părea, în partea nouă a orașului, unde se pun la cale afacerile cu adevărat internaționale ? N-ai remarcat placa de alamă fixată pe zidul de cărămidă, arătînd că acolo e o filială a Băncii Anglo-Afro-Occidentale ?

— Cum așa, nu ! zise David. Și ce-i cu asta :

— Doar o clipă m-am simțit departe de casă, într-o țară străină, tare străină, și n-am vrut să mă aflu acolo.

— Unde e căminul, Jenny-înger ? întrebă David, cu tandrețea totdeauna neașteptată care putea să o dizolve la cel mai ridicat punct de topire.

Ochii ei sticliră, clipi şi îi zîmbi prudentă.

— Nu ştiu, zise ea, încă nu ştiu, dar e foarte îndepărtat.

Se aplecară unul spre altul şi îşi frecară uşor pometii obrajilor şi se dezmierdară puţin cu nasul şi pe urmă se sărutară. David spuse, pe-un ton nepăsător menit a fi luat chiar aşa cum suna, într-un fel de parcă nici nu s-ar fi aşteptat să-i fie auzite cuvintele.

— O să căpătăm viza franceză la Vigo şi o să coborîm în remorcherul care va aştepta în faţa portului Boulogne, iar a doua zi vom debarca la Paris. M-am săturat de ciorovăială, Jenny.

— Vrei să mă faci să plîng de gîtul tău, să-mi frec nasul de cravata ta şi să-ţi picur lacrimi pe guler, scumpule ? Nu-mi pasă cine ne vede, zise ea, trecîndu-şi braţele pe după gîtul lui, împungîndu-i bărbia cu creştetul.

— Încetează, Jenny ! zise David. Unde crezi că ne aflăm ?

Ea se îndreptă şi îşi scoase din buzunar pudriera.

— O să mergem în Spania ceva mai tîrziu, îi făgădui, la Madrid şi Avila şi Granada şi pretutindeni, unde-o mai fi. David, dacă vrei tu, haide să mergem mai întîi în Spania şi *apoi* la Paris... Zău aşa, scumpule, nu mă supăr. După asta n-o să-mi mai pese unde ne ducem. Vrei să debarcăm la Gijon ? Şi apoi să ne ducem la Madrid ?

Mînia îl năpădi pe David, ca şi cum ar fi fost ascunsă, pîndind răbdătoare prin apropiere şi aşteptînd să fie rechemată la locul ei firesc. Era vechiul ei truc, de a rămîne dîrză pînă ce el ceda, pe urmă de a tăbări subit asupra lui predîndu-se, pretinzînd că de la bun început nu voise altceva, lăsîndu-l dezgolit şi fără apărare. Mai întîi, însă, trebuia să cedeze el. „Am să mă opresc, dacă vrei tu...“ „Am să fac orice vrei, dacă mai întîi faci tu ce vreau eu...“ Acum, după ce cîştigase încă o dată, era înclinată să-i dăruiască lui victoria, să-i arate cît este de uşor să fii generos, să se lase purtată cu el de acelaşi val, într-o fericită înţelegere, tot ce ar fi trebuit să facă de la început, fără să tragă mereu, unul hăis, altul cea. Acum firește ea era pornită de-a binelea să se învoiască

cu călătoria în Spania, să pună totul la cale, începînd cu Gijon, un port la care el nici măcar o clipă nu se gîndise ca loc de debarcare. Doamne sfinte, acum totul trebuia făcut de la capăt, într-un fel de schimbare a sensului. Tăcerea lui o îngrijoră pe Jenny.

— David ? întrebă ea, aplecîndu-se cu gingășie, vorbindu-i cu glasul ei „languros". La ce te gîndești ? N-ar fi drăguț să mergem într-un loc la care nu ne-am gîndit nici o clipă și să ne mulțumim să hoinărim razna prin țară, pînă ajungem la Madrid ?

David zise :

— De ce Madrid în mod special ? Nici nu mi-a trecut prin cap să ajung la Madrid. Mi-ar făcea plăcere să zăbovesc o bucată de vreme pe coastă. La Santander, poate, sau la San-Sebastian, ori sus, la frontiera franceză, la Irun...

— Bine, zise Jenny simțind că i se răcește entuziasmul, oriunde vrei tu.

— Pari a uita că ne ducem la Paris, zise David. Spania e scoasă din discuție, îți amintești ? Ne ducem amîndoi la Paris și pe urmă vom vedea...

Jenny întoarse spre el o față severă, cenzurătoare, nu mînioasă, nici jignită, sau intimidată, nici trădînd rancheiună, doar o privire încărcată de dezaprobare critică, și vorbi cu ton măsurat, cu glasul ei normal ridicat la puterea *n*, gîndi David, într-o mică răbufnire de umor acru.

— Aș vrea ca măcar *o dată* să te hotărăști, David, măcar o singură dată, și pe urmă să te *ții* de hotărîrea luată pînă ce putem duce un lucru la capăt, sau ajunge la un lucru stabilit, sau chiar doar... Ei bine, asta ca în atîtea dăți cînd ai mers cu mine două mile pînă la un anumit restaurant unde urma să luăm cina la ora nouă și după aceea te-ai răzgîndit la ușă și m-ai cărat altundeva, încă o milă, și nu știu de cîte ori pînă la urmă am mîncat *tamales* verzi scoase dintr-un cazan de tinichea, la colțul străzii... Și ai de gînd să dai peste cap la fel și tot voiajul ăsta ? De ce nu ne-apucăm să sărim acum peste bord și gata, să zicem că am terminat cu toate ? David, ce *vrei* ?

David lăsă ca vorbele ei să i se reverse peste urechi asemenea ploii scurse pe un acoperiș din țiglă. Cînd se

lăsa invadată de latura ei de pescăreasă și întreaga ei ființă își suda toate elementele în feminitate pură și fără minte, condensată în cuvinte lipsite de cea mai firavă priză asupra rațiunii, nodul central al tensiunii lui David slăbea, simțea plăcerea eliberată de povara de a o lua în serios, de a încerca să-i răspundă, să-i explice ori s-o îmbuneze : orice ceartă își pierdea tăișul, orice problemă de dragoste își pierdea înțelesul. Nici un bărbat nu datora măcar un dram din bărbăția lui, o clipă de atenție, o fărîmă de considerație femeii a cărei limbă împungea aidoma unui ac de păr. Cu ușurare văzu cum Jenny, făptura aceea atît de specială, femeia fără seamăn printre femei, se contopea cu acea pacoste fără nume, fără chip, fără leac a existenței unui bărbat : femela aparținînd speței Primat superior, flecară, aruncătoare de reproșuri și acuzații. Să sară peste bord ? Pentru ce, mă rog ? Constată că talazurile creșteau, vaporul începea să se afunde puțin. Vorbele acelea erau o nerozie din partea lui Jenny, chiar cînd sporovăia ca o femeie oarecare.

— Hotărîrea mea e luată, zise el. Nu mă asculta**i**, Jenny-înger. Ne ducem la Paris, e-un lucru bine stabilit, o dată pentru totdeauna.

Părea un loc la fel de bun ca oricare altul pentru a pune punct și istoriei aceleia și pentru a termina în fine cu ea — Berlin, Madrid, Paris, ce importanță ar fi avut unde se petrecea scena finală ?

— Hai să lăsăm în pace Spania, pentru o vreme. E timpul să începem a pune pe roate călătoria în Franța.

— Tu o pui pe roate ,zise Jenny, la fel de amabil de parcă n-ar fi rostit nici un cuvînt amar. O să vedem ce se întîmplă la Vigo.

Pe urmă adăugă, aproape cu sfială :

— Ești un iubit scump, că nu iei în seamă cînd o iau razna, ca adineauri. David, nu mă aștept să-mi dai crezare, dar trăiesc o fericire desăvîrșită, desăvîrșită. Te rog nici să nu te gîndești la ce-am spus...

— N-am să mă mai gîndesc deloc, zise liniștitor David, căci o maliție bine dispusă se răspîndea prin toată făptura lui, asemenea unui zîmbet lăuntric.

Sună goarna pentru cină, dar mai întîrziară cîteva minute. Vasul părăsea portul și marea era atît de dezlăn-

ţuită încît şalupa pilotului aproape se umpluse de apă. Omul de la cîrmă era ud leoarcă şi lupta anevoie să se menţină pe picioare.

Pilotul coborî scara de frînghie ca un păianjen lunecînd în josul plasei sale şi se balansă în şalupă, care mai-mai să se dea peste cap. Luă în primire cîrma şi îndreptă ambarcaţiunea. După o bătaie energică, sănătoasă, motorul muri. O clipă, pilotul rămase acolo, stabilizînd cîrma, privind în sus la prova înaltă a navei, care îl domina ameninţător.

Jenny zise :

— Vai, David, *uită-te* la el !

Se-aplecă mult în afară. Îşi scoase de la gît eşarfa ei mare, pătrată şi o flutură în cercuri mari spre pilot, pînă ce-i reţinu atenţia. Omul îşi scoase pălăria lui sobră de pilot, cu o rotire frumoasă, şi îi răspunse la salut. David îşi încleştă ambele mîini pe parapet şi se aplecă cu braţele înţepenite pînă la umăr. Jenny zăbovea, cu eşarfa atîrnîndu-i, cu faţa liniştită şi plină de voioşie. David o luă de braţ şi o trase de-acolo.

— Hai să aşteptăm şi să vedem cum se descurcă, zise ea, dar David se săturase de Jenny pe ziua aceea.

— O să se descurce, foarte bine, şi e ora cinei, îi spuse el, şi ea îl însoţi, săvîrşind una din rarele ei acţiuni de complezenţă, în întregime frauduloase, dar bine jucate. De obicei, această atitudine însemna că-şi pusese în gînd altceva, o treabă de făcut mai tîrziu, cînd avea s-o amuze mai mult.

Jenny, închinînd primul pahar de vin spre David, simţi — nu ar fi putut spune de ce — că petrecea cea mai plăcută, cea mai fermecătoare perioadă din viaţa ei. David era cam cufundat în sinea lui, dar nu ştia din ce pricină, corabia se legăna cu lungi, ameţitoare oscilaţii, suficiente ca să te treacă răcorile, totuşi nu se simţea deloc înfiorată. Aceleaşi mese erau ocupate de aceiaşi pasageri, da, aproape toţi prezenţi, păstrîndu-şi cam aceeaşi înfăţişare. Nu băuse, aşa că de vină nu era fermecătoarea zăpăceală lăsată de vinul de Canare. Trupa de zarzuela veni ceva mai tîrziu şi se aşezară tot în tăcere, cu feţe încruntate. Pînă şi Ric şi Rac nu mai arătau obişnuita lor însufleţire. Jenny ii spuse lui David :

— Am auzit că i-au bătut crunt pe copii, din cauza colierului de perle, i-au bătut pînă și-au pierdut cunoștința. Dar par să n-aibă absolut nimic, nu-i așa ?

— Cine ți-a spus ? întrebă David. N-am auzit despre treaba asta.

— Wilhelm Freytag, zise Jenny, lui i-a spus comisarul de bord. Iar studenții aceia au urmat-o pe La Condesa pînă la micul hotel unde s-a dus și pe urmă au luat o trăsură încărcată cu flori cumpărate din piață și le-au rezemat de zidurile de sub fereastra ei și i-au pus pe servitori să le atîrne de balconul ei. Ea însă n-a vrut să iasă din cameră, n-a vrut nici să le vorbească.

— Cine ți-a mai spus și asta ? întrebă David.

— Freytag, zise Jenny, în timp ce urcam colina și tu ne pîndeai din spate.

— Pîndă, repetă David, gînditor. Pe urmă întrebă : Cum de-a aflat Freytag așa de iute ?

— Un ins din poliția secretă, care a văzut episodul, s-a întors la vas înainte de plecarea noastră.

— Mă dau bătut, zise David. Nu pot pricepe cînd a fost vreme pentru toate astea.

— A fost, totuși, zise Jenny, s-au petrecut realmente.

David schimbă subiectul. Îi observa pe spanioli cu oarecare curiozitate. Mîncau cu deplină seriozitate, fără a schimba un cuvînt și abia ridicîndu-și fețele din farfurie, luînd îmbucături mari.

— Ar putea fi la fel de bine și germani, zise David, dar presupune că o după-amiază de tîrguieli făcute cu șterpeleala ațiță foamea.

Jenny împinse ușor cu furculița foile ofilite de salată puse în fața ei.

— N-ai fi crezut că ar fi putut să procure niște salată proaspătă de pe insulă ?

— Poate febră tifoidă, sau holeră, se pronunță David, într-o stenogramă verbală pentru a nu-și întîrzia îmbucătura de *Eisbein mit Sauerkohl und Erbsenpure,* ca să nu mai pomenim de o claie de ceapă prăjită.

— Mucegăitule ! zise Jenny, pe care viața dusă în Mexic, departe de a o fi intimidat în privința microbilor, o înzestrase cu un inimos dispreț pentru toți străinii care fierbeau orice mîncare sau se privau de toate fructele mi-

nunate și de savuroasa mîncare mexicană, consumată din oalele de lut aburinde în satele indiene. Acum nu-i era foame — sau, în orice caz, nu-i trezeau pofta toate acele alimente substanțiale, care îți supraîncărcau stomacul. Se minună din nou de apetitul lui David, care nu scăpa nici o fărîmă, indiferent ce, ca o pasăre deosebit de vorace, ridicîndu-și mereu ciocul căscat, cu o punctualitate oarbă, pentru a înghiți tot ce i se bălăngănea pe dinainte. Cel puțin avea maniere destul de bune. Nu înfuleca lupește, nu înghițea nemestecat, nu se îndopa, nici nu ronțăia, nici nu vorbea cu gura plină. Mătușile lui bătrîne și cîrpănoase poate că-l lăsaseră să moară de foame, dar îl învățaseră să mănînce civilizat puținul ce i-l dădeau. Totuși, era uluitor ! Își reducea metodic conținutul farfuriei pline de hrană, pînă cînd rămînea doar suprafața nudă, apoi mai lua o porție. Nu putea să lase o fîrîmitură sau o bucățică dinaintea lui și asta se întîmpla nu numai la micul dejun, prînz și cină, ci și cu cestile servite la jumătatea dimineții și sanvișurile de la ora ceaiului. Totuși, cînd ochii lui colindau, în jur și în lături, căutînd încă o îmbucătură, pleoapele i se strîngeau cu un aspect patetic, hămesit, gura i se întredeschidea puțin, dîndu-i un aer contrafăcut de orfan neglijat, care-i împietrea lui Jenny inima de cîte ori îl vedea. Dispoziția ei voioasă se prefăcea în răutate și începea să revizuiască istoria personală a lui David. Neîndoielnic, e un copil schimbat de spiriduși, asta-i cu el. Acei poznași elfi minusculi veneau și furau din leagăn copilul vreunei mame și-i lăsau în locul lui unul din monștrii lor. Porți toate semnele doveditoare, bietul meu David. Copilul ăsta mănîncă și tot mănîncă, și nu cîștigă nici o uncie în greutate și e veșnic lihnit. Indiferent cît de mult e iubit, nu poate răspunde la iubire, nu poate simți o durere, nici nu-l îndurerează soarta altora, nu poate să plîngă pentru nimic și puțin îi pasă ce necazuri grave aduce pe capul tuturor. Și ia tot ce-i poate cădea în mînă și niciodată nu dă nimic. Și apoi, într-o zi, dispare fără un cuvînt, pur și simplu se duce. „Asta se alege de acești inși care nu sînt buni de nimic“, îi spunea bătrîna doică scoțiană, cînd Jenny avea șase ani. „Și atîtea sărmane mame cred că băieții lor zvînturatici au fugit de-acasă, pornind pe mare, ori că

s-au dus să cutreiere lumea, prin India sau Africa, sau prin deşerturile sălbatice ale Californiei, şi se minunează, bietele suflete, după toate cîte au făcut pentru ingraţii aceia. Ele nu ştiu însă că tot timpul au încălzit o viperă la sîn, nu, şi creaturile alea nu se mai află nicăieri în viaţa omenească, s-au întors la propriul lor Neam Rău, şi după aceea, pentru vecie ei ajută să fure copii şi să pună în locul lor odrasle de spiriduşi !“ În cele din urmă, în mintea lui Jenny răsări o întrebare, dar la mulţi ani după aceea, cînd era prea tîrziu s-o mai pună : „Ce fac oare cu copiii furaţi ?“

Stevardul luă, în sfîrşit, farfuria lui David şi puse în faţa lui o uriaşă tortă de mere, acoperită cu frişcă.

— Sînt *înfometat*, îi spuse el lui Jenny, ca o confidenţă amicală, terciuind cu furculiţa prin lăcăraia din farfurie.

Ce fac oare cu copiii furaţi ?

Jeny îşi roti privirea şi zise :

— Toată lumea pare obosită. E leit ca la Vera Cruz sau la Havana. Toţi ne amintim că sîntem străini şi nu ne simpatizăm. Toţi sîntem în drum spre alt loc şi ne vom bucura reciproc să ne vedem pentru ultima oară. Doamne, urăsc gîndul că aş putea să primesc măcar o carte postală din partea oricărei persoane de pe acest vas, cît voi trăi !

David harponă altă încărcătură de tortă de mere.

— Îl incluzi chiar şi pe Freytag ?

Jenny îşi puse jos furculiţa neocupată, îşi luă şervetul şi îl lăsă să-i cadă.

— E în ordine, David. Somn uşor. Noapte bună, zise ea învăpăiată de furie.

Se ridică, cu uşurinţa ei aeriană, de parcă ar fi avut resorturi în loc de muşchi, şi decolă în plină viteză în mersul ei mărunt şi strîns, ca şi cum ar fi fost pe patine. David îşi isprăvi desertul şi îşi bău cafeaua.

Călătorii se scurseră agale din sala de mese, luînd-o într-o direcţie sau alta pe punte şi dispărură. Hublourile fură cufundate în întuneric devreme. Pe covertă, căpitanul îşi înghiţi doza de bismut şi se duse la culcare, renunţînd la ficţiunea că el şi nu secundul ducea vasul în

larg, după ce pilotul îi părăsise. Comisarul de bord, trebăluind la hîrţogăria lui, trimise după cafea cu cozonac, moţăind şi trezindu-se iar, în timp ce mînca. Doctorul Schumann, umblînd ca un somnambul, făcu un rond de noapte la clasa a treia, îl tratã pe pruncul cu buricul infectat, îi dădu un calmant unui ins apucat de crampe, schimbă pansamentul la fruntea tăiată a unuia care luase parte la încăierarea de după slujba religioasă şi făcu ce putea să i se scurgă orele acelei nopţi dezastruoase, căci simţea cum marea şi depărtarea şi timpul însuşi înalţă un zid între el şi insula pe care n-avea s-o mai revadă niciodată, pe care, de fapt, n-o văzuse deloc, cu excepţia unui drum abrupt pornind din docuri, pe care o mică trăsură albă se căţăra încet spre orizont, luînd cu ea toate deşertăciunile şi iluziile vieţii lui. Părintele Garza putea el să spună cît poftea : „Trateaz-o ca pe-o femeie desfrînată, o eretică incorigibilă, nu-ţi prinde piciorul în mrejele ei“, dar cuvintele acelea nu schimbau nimic, nu însemnau nimic. Se plimbă în jurul punţii şi flutură un salut spre muzicanţii din orchestră, care îşi strîngeau instrumentele pentru noapte după una sau două melodii cîntate simbolic. Ocoli marinarii pe mîna cărora fusese lăsat vasul, nişte frumoase animale tinere atît de sănătoase, fără un singur nerv care să le zvîcnească, norocoşii. În întregul echipaj nu exista nici un bolnav, cu excepţia băiatului care avea un rinichi flotant, care şi-acum era însărcinat cu jocurile de pe punte şi starea lui nu părea înrăutăţită din pricina asta, deşi nu se acordase nici o atenţie recomandărilor făcute de doctorul Schumann cu privire la tratamentul lui. Doctorul Schumann reziştă impulsului de a-l întreba pe băiat cum o mai ducea şi aruncă doar în treacăt o privire fără obişnuita strîngere de inimă compătimitoare, chipeşului tînăr, exemplar perfect de pură bună stare stupidă, care îl împingea în fotoliul cu rotile pe micul muribund năstruşnic, pentru ultima inhalare de aer din seara aceea. Remarcînd iarăşi faţa posomorîtă, încruntată, fortificată în instinctivul ei resentiment convins că e îndreptăţit, doctorul Schumann simţi ghimpele ascuţit al unei stranii invidii trezite de acea crudă inocenţă fără noimă.

Părea că vasul se îndreaptă de-a lungul coastei africane, decise Herr Glocken, urmărindu-și vîrful degetului de-a curmezișul hărții dintr-un atlas luat din bibliotecă. Îl tulburau amintirile zilei abia încheiate la Santa Cruz, nu orașul sau oamenii lui, ci persoana lui și propriul său rol neatrăgător jucat în desfășurarea evenimentelor, avînd ca martori pasageri care cu siguranță că îi vor arăta dispreţul lor pentru lipsa de prezență de spirit dovedită, poate chiar pentru lașitate. Însuși conturul cuvîntului, în capul lui, îi dădea fiori reci. Avea dureri constante peste tot, în vine și în oase, dinții îi zvîcneau, și o doză dublă de doctorie luată îi ușura prea puțin chinul. Își luă cina să-și păstreze puterile și se duse la culcare devreme, pentru a fi scutit un ceas de prezența tovarășilor de cabină. Se înfofoli bine în pătură, își îndoi pernele sub cap și deschise cartea lui mare, plată, masivă, plină de fapte care l-ar fi putut ajuta să adoarmă. „Cele mai recente hărți", anunța cuvîntul introductiv" „...toate ținuturile... toate statele... cerurile... călătorii de descoperiri... informații statistice despre oceane, lacuri, fluvii, insule, munți și stele..." Herr Glocken putea să vadă limpede pe harta lui, sub deget că, într-adevăr, chiar în clipele acelea vasul tanga, negreșit, de-a lungul coastei indiferente a Africii, care pe țărmul acela n-avea nici un port. Cu ce schimba ceva, pentru el, locul unde se afla sau ceea ce făcea ? Adormi.

Ceva mai tîrziu, David îl găsi acolo, răsuflînd ușor, cu lumina încă aprinsă, cu atlasul deschis, desfăcut peste fața lui. David dădu laoparte cartea și stinse lumina, fără să-l deranjeze. Atunci își aminți că-l văzuse pe Denny la bar, de pe-acum atît de îmbibat de alcool încît David mai că se aștepta să-l vadă cum ia foc subit de cîte ori își aprindea o țigară. Totuși, n-avea el norocul ăsta. Avea să coboare tîrziu în cabină, căzînd peste toate lucrurile, duhnind a băutură și leoarcă de nădușeală și mormăind. Chibzuind mai bine, David trase ermetic perdeaua patului lui Herr Glocken, aprinse la loc lumina, ca o călăuză pentru Denny, se duse la pat și trase și perdeaua lui. Singura parte din organismul lui care mai lucra cumva părea a fi însăși zona superioară a minții, sau cel puțin era singura voce pe care o putea auzi și care repeta în-

în-una stupid, ca un papagal : „Dă-le dracului. Sări peste vasul ăsta. Dă-te jos la Vigo, și gata, mergi mai departe unde poftești. Sări peste vas. La dracu' cu el...“ Larma continuă pînă ce îi veni ideea că ar putea la fel de nimerit să încerce să numere oi. Număra încet oile și, în același timp, răsufla foarte adînc, un exercițiu învățat de la maică-sa la vîrsta de cinci ani, cînd cîntecele și poveștile spuse la culcare nu-l mai liniștcau. Vechiul truc reuși iar, la fel de eficace ca și pe vremea cînd era nou. Se trezi în dimineața următoare foarte înviorat, auzind căscăturile și mîrîielile zgomotoase ale lui Denny, pe Herr Glocken rugîndu-se să-i dea cineva un pahar cu apă și apelul peremptoriu al goarnei, invitîndu-i la micul dejun.

Jenny se deșteptă devreme și se uită pe hublou afară să afle cum e vremea. Cerul era pal, neînsorit, apa era cenușie și împestrițată cu pete argintii, pentru întîia oară. Era răcoare și își puse un pulover cînd se îmbrăcă. În timpul nopții vasul trecuse peste vreo linie despărțitoare, nu mai era defel vară, ci toamnă timpurie.

Elsa deschise ochii, se întinse și se ridică pînă în dreptul hubloului, să aspire cu încîntare umezeala.

— Vai, ia privește ! zise ea, cuprinsă de o blîndă mirare. Vai, acum e ca-n Europa, totul e neguros și nelămurit și estompat, acum îmi aduc aminte. E ca și cum aș fi și ajuns acasă. Pare ciudat că am trăit vreodată în Mexic...

— Dar Elveția e toată numai lumină solară și culoare, sau n-am auzit eu bine ? remarcă Jenny. Am crezut că acolo n-aveți decît vreme însorită. Și zăpadă. Toate pliantele turistice spun așa.

Elsa își trase capul, din cadrul hubloului. Fața ei nefeminină era îndulcită de o schiță de zîmbet, care poate nu-i ședea prea bine, dar însemna o schimbare față de obișnuita ei tristețe rătăcită.

— A, nu, zise cu o ciudată mîndrie francă, la Sf. Gallen avem ceață și ploaie, ca pretutindeni. Vai, răsuflă ea cu disperare, poate că acolo va fi mai bine.

Buletinul de bord era iar înțesat de informații referitoare la navigație : plecări și sosiri de vase, greve mari-

time și alte agitații în porturile lumii ; tulburări în Cuba, tulburări în Spania, tulburări în Germania, noduri, latitudini, longitudini, răsărituri și apusuri de soare, fazele lunii, prognoza de azi a vremii de mîine. Pe lîngă acestea, jocuri și curse de cai și filme și piscina vasului. Și un anunț pus de trupa zarzuela, precum că mult așteptata serată de gală organizată ca un omagiu adus onoratului Căpitan al navei *Vera* urma să aibă loc chiar în seara aceea, constînd dintr-un dineu, muzică și dans, o strălucită reprezentație de comedie dată de către membrii trupei de zarzuela, gazdele serii. Și o tragere la sorți finală a numerelor cîștigătoare ale splendidelor premii oferite fericiților posesori care dețineau biletele de tombolă. Costume fanteziste și măști. Aranjamentul locurilor, la toate mesele, urmează a fi schimbat, de dragul unei înnoiri festive. Cîteva bilete au rămas nevîndute : Doña Lola sau Doña Amparo vor rămîne îndatorate oricui dorea să le achiziționeze. Va fi oferită o prezentare specială a premiilor la ora răcoritoarelor de dimineață, în bar. Toți pasagerii erau invitați în mod cordial.

Mai multe persoane din rîndul celor devenite ținta unor remarci grosolane făcute pe tema serbării se fofilau acum pe lîngă anunțul cu pricina, aruncînd priviri piezișe, circumspecte. Herr Glocken, soții Baumgartner, Herr Rieber, profitînd de absența lui Lizzi, căci nu aveai cum să știi ce mai putea să le trăsnească prin cap acelor haimanale, și chiar și Freytag, mînat numai de curiozitate, se opriră să citească.

— Se vede o reală schimbare de ton, constată el pentru următorii sosiți, Frau și Herr Professor Hutten. Sinistră, aș spune eu. Nu e puțin cam tîrziu pentru ei să înceapă a se arăta că au și maniere ?

— Bunele maniere, da, zise cu grijă Herr Professor, după toate celelalte genuri din care ne-au dat mostre. Dar o schimbare în bine, se zice, scumpe domn, chiar de-ar fi numai superficială, temporară și generată de motive nedemne...

— Ce alt soi de motive ar putea avea ei ? întrebă Freytag, simțindu-se dintr-o dată voios.

În felul în care Herr Professor prelua orice subiect sau situație, pe nepusă masă, le turna în tiparul minții

sale și ți le restituia gata confecționate, fără nici o cusătură, era ceva care-i trezea lui Freytag o bună dispoziție maliţioasă. Aveai nevoie de geniu pentru a fi un pisălog atît de neintrecut.

Frau Hutten îi făcu semn lui Bébé, trăgînd uşor de lesă. Herr consort pricepu aluzia şi amîndoi îşi urmară drumul spre bar. Frau Hutten ardea de nerăbdare să vadă ce izbutiseră să care pe bord tîlharii ăia de dansatori. Nu era singura persoană roasă de această curiozitate. Lola şi Amparo, avînd o înfăţişare remarcabil de proaspătă şi cumva mai puţin batjocoritoare ca deobicei, stăteau de ambele laturi ale unei înguste măsuţe-piedestal avînd un fel de etajeră pentru etalaj deasupra ei, un expedient pus la cale pentru ele de barman şi de comisarul antrepozitelor laolaltă şi aveau de expus un lot de prăzi chiar prezentabil ; poate că satisfăcînd mai mult gustul feminin, ca şi cum ar fi fost destinate să le cîştige femeile singure, ori să le cîştige bărbaţii pentru ele.

— E-n ordine, dacă-ţi place dantela, îi spuse David doamnei Treadwell, şi ea schiţă un zîmbet cînd trecu şi zise :

— Îmi place efectiv dantela, dar nu şi astăzi.

Erau acolo o serie de piepteni înalţi, frumos sculptaţi în baga, un sortiment de feţe de masă de dantelă, o manţilă vaporoasă, de dantelă neagră, un mare şal alb brodat, eşarfe în culori strălucitoare, o cuvertură de pat de dantelă cam grosolană, un întreg sortiment de evantaie de mătase neagră şi albă, două furouri cu volane şi un metraj de linou brodat, străveziu. Frau Schmitt nu se putea decide dacă linoul era destinat să fie acoperămînt pentru altar sau să devină volane de furouri. În orice caz, refuză să-l rîvnească, sau măcar să-l admire, pentru că era furat şi indivizii aceia se cădea să fie denunţaţi şi pedepsiţi. Dar cine era dispus să-i denunţe ? Şi cărei autorităţi ? Cine i-ar fi dat ei ascultare ? Avea şi-aşa destule necazuri, destule amărăciuni, nu mai putea suporta gîndul de a mai primi bobîrnace, ori de a fi neluată în seamă de către cineva, indiferent de chestiunea pusă în discuţie. Trăia într-o lume teribilă, rea, şi era neajutorată în mijlocul ei. Întinse mîna şi frecă drăgăstoasă linoul între degetul mare şi arătător.

— Frumos, frumos, îi spuse în germană lui Amparo aproape şoptit.

Amparo întinse instantaneu mîna dreaptă, plină de bilete, şi cu stînga trase afară unul din grămadă.

— Patru mărci, zise ea, ca şi cum Frau Schmitt ar fi cerut un bilet.

— Aşteaptă — zise Frau Schmitt, şi răsuflarea aproape i se curmă, scotocindu-şi portofelul pentru a găsi mărunţiş.

Denny, arătînd cu mult mai prost din pricina uzurii, reuşise totuşi să o atragă la o conversaţie pe Pastora, pentru o clipă. Stăteau la o masă lîngă bar. El bea o bere restauratoare, ea sorbea o ceaşcă de cafea şi îl pîndea cu agerime, peste marginea ceştii. După aceea el îi relată lui David că nici o clipă nu prinsese cu adevărat înţelesul negocierii purtate, dar că Pastora făcuse ca totul să aducă a petrecere hazlie, bună şi curată — „doar un decent *baile*[1], zise el, pare a fi ca una din acele tevaturi cu *hoedown*[2] pe care le încropesc ungătorii prin împrejurimile oraşului Brownsville. Ei, ce mai ala-bala, hai să mergem. Orice-ar fi, diseară mi-o culeg pe mieruşca aia, sau să fiu al naibii, măcar am să ştiu de ce nu se lasă."

Pînă atunci, decise să renunţe la alcool, să tragă un somn zdravăn şi să se pună în formă pentru petrecere.

Teoria favorită a lui Herr Baumgartner era că ocaziile sociale reprezentau o îndatorire sacră, ce urma să fie dusă la îndeplinire cît mai bine posibil, indiferent de condiţiile trupeşti sau mintale particulare. Părinţii lui priviseră la început această înclinare cu o doză de aprobare, considerînd-o drept spiritul normal, iubitor de distracţie al copilăriei, mai tîrziu se arătară cam descumpăniţi, deoarece constatau că feciorul lor era dispus să lase nedusă la capăt orice sarcină familială, să neglijeze toate orele dedicate studiului, să treacă cu vederea toate regulile gospodăriei, ba chiar să le sfideze, pentru a alerga după cele mai ordinare plăceri fugare, irosindu-şi adesea timpul în cea mai indezirabilă companie. Frau Baumgartner, după

[1] Dans (span.).
[2] Dans zgomotos şi violent, „cu săpăliga".

o îndelungată experienţă acumulată cu aiurelile soţului său, căzu de acord cu părinţii lui că era vorba de un incurabil filon de frivolitate. În pofida tuturor acestor aiureli, nu izbutea niciodată să se reţină a-i atrage luarea-aminte şi a-i da avertismente conjugale, nu împotriva unor divertismente inocente — cine le-ar putea dezaproba ? — ci împotriva culcării la ore tîrzii, a băutului, a prelungitelor partide de cărţi, însoţite de pierderi băneşti. Toate amuzamentele masculine oferite de un *Turverein,* popicele, cîntatul în cor, întinse pe cîte-o jumătate de noapte, cu stacanele în mînă, alergatul pe la bilciuri împreună cu o droaie de prieteni la cataramă, pentru a trage la ţinte de lut şi a se îmbolnăvi singur, consumînd mîncare mexicană, aducînd acasă vrafuri întregi de păpuşele trenţăroase şi vase şi jucării mecanice prea infantile chiar şi pentru Hans, de care se prefăcea — îmboldit de simţul datoriei — că e încîntat. A, bine, făcuse tot ce-i sta în putinţă, şi totuşi era vina sa că soţul ei, care o iubea, de asta era sigură, care în primii ani ai vieţii lor comune vădise o inimă voioasă atît de încîntătoare, care, asta n-o putea tăgădui nicicum, fusese pînă-n anii din urmă un devotat soţ, tată şi susţinător de familie, era vina ei că el nu putea găsi nici un pic de satisfacţie în bucuriile căminului, în blajinele obiceiuri domestice, în compania scumpei sale familii ? Începu să se teamă că nu va şti niciodată.

De aceea nu fu surprinsă, ci doar neplăcut impresionată, cînd, pe la jumătatea după-amiezii, el începu să răvăşească prin cabina înghesuită, pescuind din grămadă fleacuri bune a alcătui un costum de carnaval sau petreceri date pe bordul vasului. Probă jacheta ei roşie şi albă, plisată, care cădea pe el exact atît de prost încît să producă efectul comic dorit.

— Ce faci acolo ? întrebă ea, cunoscînd răspunsul înainte ca el să vorbească.

— Dar nu pot pricepe ! strigă apoi. Ce-ai tu comun cu aceşti oameni groaznici, care ne-au înşelat sustrăgîndu-ne bani şi pe urmă au furat tot ce le-a căzut în mînă, la Santa Cruz, i-am văzut cu ochii noştri. De ce, de ce oare trebuie să te duci la petrecerea lor ?

— Oricum, e o petrecere, zise cu seriozitate Herr Baumgartner, cercetînd în oglindă cum îi vin barbeţii stufoşi care o speriaseră pe fetiţa cubanezã.

— Simt eu că nu trebuie să fim niște mumii la serbare. Măcar copiilor trebuie să li se îngăduie să petreacă un pic.

Îi zîmbi lui Hans, a cărui faţă radia de fericire, pe cînd urmărea preparativele făcute de tatăl lui.

— Ei sînt inocenţi, rosti acesta onctuos, de ce să-i pedepsim pentru vina înaintaşilor lor ?

— Care copii inocenţi ? întrebă doamna Baumgartner, aruncîndu-i o privire severă lui Hans, care clipi. Inocenţi ? Te referi cumva la acei gemeni criminali, care l-au aruncat peste bord pe bietul Bebe şi au provocat înecul acelui sărman nefericit de la clasa a treia ? Te refereai şi la ei ?

— De ce nu ? întrebă Herr Baumgartner, cu o pietate lipsită de orice legătură cu subiectul dezbătut şi pe care, soţia lui o găsea nespus de exasperantă. Domnul trebuie să le fie judecător, nu noi. Ştii bine, nici măcar nu s-a dovedit că ei au săvîrşit fapta.

— Nu s-a dovedit ! exclamă soţia, stăpînindu-şi înadins glasul. De ce dovadă mai era nevoie ? Cine altul pe acest vapor, cine, în lumea întreagă, afară de această pereche, ar fi fost capabil de asemenea blestemăţie ? A, dar pînă la urmă *tu* eşti cel *in*oc*ent*.

— Sper că am izbutit să păstrez o părticică din această binecuvîntată calitate, după toţi anii scurşi peste noi, zise cu infatuare soţul ei, punîndu-şi un uriaş nas roşu făcut din carton presat, cu ajutorul unor cîrlige de sîrmă atîrnate după urechi. Fac un lucru foarte simplu. Voi duce cîteva jucării pentru copii şi voi încerca să-i amuz puţin, asta-i tot. Dar, scumpa mea, aş vrea să te-arăţi cîteodată mai binevoitoare cu aceste mici ocazii fericite.

— Nu intenţionez să fiu neamabilă, zise ea rănită, numai că uneori nu înţeleg exact...

— Te rog să te găteşti şi tu puţin, zise soţul ei, îmbracă-ţi frumoasa ta rochie ţărănească bavareză, pe care obişnuiai s-o porţi la petrecerile noastre, în Mexic. Fă asta pentru mine, o îmbie el, cu ochii sticloşi de tandreţe, pe deasupra clovnesculuí său nas roşu.

— Am să mă gîndesc la sugestia ta, răspunse ea și soțul său pricepu pe dată că-i va împlini dorința.

Hans, stînd alături de ei, pe cap cu o largă pălărie de cowboy, din hîrtie, și cu o mică tobă spînzurată de gît, aștepta, răbdător ca totdeauna, să se termine sfada și să înceapă treaba următoare. Cînd părintele lui zise : — Acum, Hans al meu ! băiatul sări în sus și făcu un pas spre ușă. Glasul mamei, păstrînd familiara notă de avertisment, îi îngheță ceafa și-l frînă pe loc.

— Vino și sărută-mă, zise mama.

După ce se achită de această îndatorire, o tuli împreună cu taică-său, care se încrunta de parcă l-ar fi durut iarăși stomacul. Înainte de a-și face amîndoi apariția pe punte, Herr Baumgartner se opri și pescui din buzunarul de la spate o tichie de spiriduș, din hîrtie, dată de un stevard — și și-o înfundă peste urechi.

— Acum, strigă el poznaș aplecîndu-se pînă-n dreptul obrazului lui Hans, ia spune-mi, cum mă cheamă ?

Și execută un fel de triplu salt, dansînd în cerc.

— *Rumpelstilzchen !* țipă Hans, cît îl ținea gura.

— Întocmai ! răcni inimos taică-său și o luară la picior de zor, simțind că petrecerea se și pornise.

Jenny stătea pe marginea șezlongului ei, în lumina după-amiezii tîrzii, schițînd din memorie un pescăruș în zbor. Umpluse mai multe pagini cu toate variantele, de la cinci-șase linii grăbit trasate, pînă la un desen compact al capului pescărușului încastrat într-un peisaj, semănînd cu o armură din ochiuri de zale. Toate — greșite, ca de obicei. David stătea în preajma ei, recitind *Don Quijote* poate pentru a douăsprezecea oară. „Nimic nu e mai potrivit pentru a-ți mai înviora spaniola", zicea el. Albumul său de schițe, legat cu o panglică, era proptit de șezlong. De cînd ea îi făcuse scena aceea, cînd nu-i arătase desenul isprăvit, nu mai schița în compania ei și n-o întreba niciodată cu ce se ocupa. Jenny se prefăcea că nu remarcă atitudinea lui, întrebîndu-se cîtă vreme va dura.

— Cred că am să plec acum, e timpul să mă schimb, zise ea. Poate că stevardul va fi capabil să-mi prepare un duș suplimentar.

Fără a-și înălța ochii din albumul lui, David se interesă grijuliu :

— Ai într-adevăr de gînd să te îmbraci pentru petrecerea asta prostească ?

— Nu, să mă *schimb*, zise Jenny. Totdeauna fac asta, seară de seară. N-ai observat ?

Herr Baumgartner apăru în fruntea alaiului condus de el, învîrtind ca un titirez un băţ, în chip de tambur major, mărşăluind în pasul gîştii, iar copiii se ţineau după el bătînd pasul gîştii într-o stridentă dezordine ţipătoare. Comisarul de bord le distribuise trîmbiţe, tobe, *maracas*, fluiere şi fiecare huruia, izbea, bătea şi sufla în ele cum poftea. Hans mărşăluia alături de tatăl lui, băieţaşul cubanez şi surioara lui veneau în urma lor, iar Ric şi Rac se trăgeau în ariergardă, ciocnind nişte tărtăcuţe uscate şi izbind într-o tobă, avînd aşternut pe faţă un aer straniu, aproape de plăcere copilărească. Jenny stătea locului, zîmbindu-le în timp ce se apropiau şi aplaudă din vîrful degetelor. Herr Baumgartner o privi radios pe deasupra nasului lui postiş şi îi strigă, cu o vehemenţă lipsită de bucurie :

— De ce nu ni te alături ? De ce nu ne ajuţi ?

— Nu aveţi nevoie, răspunse Jenny, dar cu toate acestea îl urmă şi David îşi ţinu răsuflarea de teamă ca nu cumva să adopte şi ea pasul gîştii. Era mai mult decît capabilă de-aşa ceva, nu puteai să te bizui că o poţi lăsa un minut de capul ei, fără să se dea în spectacol, făcîndu-se de basm. Avea oroare de clovnii feminini şi în asemenea momente îi venea gîndul jalnic că în firea lui Jenny exista mai mult decît o tendinţă spre bufonadă vulgară. O urmări cum dispare în bar, ţinîndu-se în coada miniaturalului carnaval, mergînd încă potolit, dar bătînd din palme în tactul marşului, căci acum Hans şi Herr Baumgartner cîntau cu sufletul la gură : *Is das nicht ein gulden Ring ? Ia, das ist ein gulden Ring...* [1], în vreme ce gemenii şi copiii cubanezi se mulţumeau să ţipe, mai mult sau mai puţin în ritm. Mărşăluiră în jurul meselor, legănîndu-şi picioarele în sus şi în afară, iar băutorii luau paharele din drumul lor, cînd treceau. Herr Baumgartner se opri din cîntat, acordîndu-şi un răgaz suficient pentru

[1] Nu e oare un inel de aur ? Da, este un inel de aur (germ.).

a-i admonesta pe cei adunaţi în stînga şi-n dreapta lui, cu faţa încruntată de nelinişte şi glasul mîhnit :

— De ce nu veniţi alături de noi ? De ce nu ne ajutaţi ?

Şi deşi micilor petrecăreţi li se acordară privirea amabilă şi zîmbetul dulce arborat în asemenea ocazii — bine-nţeles, mult-prea-scurtele bucurii ale copilărei erau sacre, indiferent cît de plicticoase puteau fi cîteodată — totuşi nimeni nu se clinti de la locul lui, nici nu întoarse capul după ei, de îndată ce vacarmul trecu. Herr Baumgartner îşi ascunse disperarea şi continuă să tropăie pe punte afară, nerenunţînd la pasul de gîscă, bun să-ţi distrugă şira spinării şi pe care-l detestase în tot timpul serviciului militar. Îi conduse pe copii pînă ce completară turul vasului şi le dădu pe loc repaus în apropierea barului, unde fiecare copil putea să-şi găsească familia, cu excepţia lui Hans, care fu trimis îndărăt la maică-sa, de parcă ar fi fost pedepsit pentru ceva. Plecă, ducîndu-şi jucăriile, gata să plîngă. Ce se întîmplase, ce făcuse ? Ceilalţi copii se despărţiră imediat, fără a schimba o vorbă sau o privire, fiecare strîngîndu-şi la piept prada şi uitînd pe dată de Herr Baumgartner. Herr Baumgartner nu voia altceva decît să fie uitat şi să uite : rîvnea numai intimitate, invizibilitate şi o sticlă de coniac. Cum toate îi lipseau, ceru o halbă de bere şi se aşează s-o bea, cu o faţă pe care se citea o scuză nevinovată, neîndrăznind să bea coniac pînă ce nu venea soţia lui. Ea îl făcuse să-i promită solemn că nu va mai bea niciodată, decît cînd se afla alături de el. După ce se lăsă cîteva minute asaltat de gînduri negre, îşi aminti să-şi scoată barbeţii şi nasul şi tichia de spiriduş. Cînd veni la masă şi soţia, împreună cu Hans, exact înainte de cină, purtînd parura de dantelă cu serpentine din panglici, cu bluza plisată şi un belşug de fuste, proaspăt pudrată şi mirosind a *eau de lilas*, el dădea pe gît a treia halbă de bere şi se aplecă recunoscător spre consoartă.

— Greta mea, ce fermecătoare eşti, aceeaşi fetiţă a mea. Nu te-ai schimbat din ziua nunţii ! Toţi aceşti ani...

— Zece ! zise ea, cu o bruscheţe voioasă. Şi tu eşti tare uituc. Mi-ai promis să nu bei decît cînd...

— A ! zise el jovial, fiindcă stomacul îi era alinat şi încălzit. Credeam că obligaţia se referea numai la coniac !

— Nu, îi răspunse soţia, nu s-a pomenit nimic despre coniac. Urma să nu bei niciodată singur !

El se decise să-şi arate fantezia mucalită.

— Nici măcar limonadă ? Nici apă ? Cafea ?

— Prostii, zise ea cam înţepată. Vorbeşti ca un avocat. Ştim amîndoi ce-ai promis. Şi tare aş vrea să nu-mi porţi jacheta. O întinzi rău, o deformezi. Nu sînt de părere că un bărbat s-ar cuveni să poarte veşminte femeieşti, chiar pentru o mascaradă.

Privi jenată prin jur, dar barul era aproape pustiu.

— Oamenii vorbesc, zise ea.

— Am să găsesc altceva, zise soţul ei amărît de-a binelea.

— De ce ? îl întrebă soţia. Acum e prea tîrziu, toată lumea te-a şi văzut... Cred că am să iau şi eu o bere.

Hans se aşează cu coatele pe masă, cu bărbia în palmă, aşteptînd ca unul din ei să-şi aducă aminte să comande pentru el sucul de smeură...

Freytag intră în cabină, cu gîndul să facă o baie şi să se radă, şi îl găsi pe Hansen pe jumătate dezbrăcat, tolănit în cuşeta lui de sus, bălăngănindu-şi picioarele desculţe.

— Ce-i cu dumneata ? Ai rău de mare ?

Faţa lată şi îngrijorată a lui Hansen atîrnă peste marginea cuşetei.

— Eu, să am rău de mare ?

Părea gata să se simtă ofensat.

— M-am născut pe un vas de pescuit...

După această confidenţă personală — dacă aşa ceva intenţiona să fie — se rostogoli pe spate şi îşi aţinti privirea în plafon.

— Mă gîndesc.

Freytag îşi scoase cămaşa şi dădu drumul la apă caldă în chiuvetă.

— Mă gîndesc, zise Hansen, la toate lucrurile pe care le săvîrşesc oamenii, pretutindeni, ca să-şi facă unii altora necazuri.

— Ce căuta mama dumitale pe un vas de pescuit ? întrebă Freytag. Credeam că nici unei femei nu i se îngăduia să pună piciorul...

— Era vasul tatălui meu, explică Hansen morocănos. Uite ce, necazul cel mare e că nimeni nu ascultă. Oamenii nu-s în stare să audă nimic, decît cînd e vorba de aiureli. Atunci aud fiecare cuvînt. Dacă încerci să le spui ceva cu tîlc, cred că nu vorbeşti serios, sau, oricum, că habar n-ai de nimic, sau că nu e adevărat, sau e ceva împotriva religiei, sau nu-i un lucru pe care sînt deprinşi să-l citească în ziarele lor...

La acest punct Freytag încetă să mai asculte şi îşi dedică întreaga atenţie frecatului spumei întinse pe faţă. Balansîndu-se în mod expert, odată cu tangajul vasului, purcese să se radă cu aparatul cu miner, o ispravă cu care se mîndrea. Dacă vreun martor ocular făcea vreo remarcă, îi răspundea neapărat că îi părea singurul fel de a te rade cu-adevărat. Nu o dată, în cursul întregului voiaj, observase Hansen metoda folosită de Freytag pentru a se rade. Se ungea dintr-un tub cu spumă gata făcută şi îşi răzuia energic bărbia şi obrajii cu un mic aparat de ras, părînd că habar n-ar avea că ar exista mai mult decît un singur mod de a te rade.

Cînd Freytag auzi din nou glasul lui Hansen, acesta spunea :

— Nu. Nu vor. În Franţa, de exemplu, toate sticlele, vin alb, vin roşu, vin rosé, toate sticlele afară de şampanie, au gît, nu-i aşa ?

— Întocmai, zise Freytag, făcîndu-şi sul ciorapii şi punîndu-i într-o sacoşă de pînză cafenie, pe care era brodat în verde cuvîntul WÄSCHE [1].

— Acum însă, să zicem că te duci în Germania, da, faci doar un pas peste graniţă şi nici măcar în Germania, doar în Alsacia, şi ce găseşti ? Toate sticlele fără gîturi, sticle ca nişte popice !

Glasul lui mînios zdruncina nervii lui Freytag.

Nu-i de mirare că oamenii nu se ascultă unii pe alţii, se gîndi el cu asprime. Mă întreb unde vrea să bată acum, e vorba de muierea aia spaniolă, sau de Herr Rieber,

[1] Lenjerie (în germană în textul original).

sau de ce anume ? Căci descoperise la Hansen o particularitate bănuită de multă vreme la mai toate persoanele întîlnite, că abstracţiile şi generalizările lor, Apriga-Sete-de-Dreptate sau Ura-împotriva-Tiraniei, sau orice altceva, mascau prea adesea vreo îndîrjită ranchiună personală, cu totul îndepărtată de subiectul aflat aparent în discuţie.

Acest elementar factor al firii omeneşti constituia în ochii lui o descoperire personală privitoare la ceilalţi, nici măcar o clipă nu se includea şi pe el printre cei atinşi de această slăbiciune. Condiţia lui individuală era unică, proprie exclusiv lui, situată în afara tuturor regulilor. Impresiile lui cu privire la acest lucru erau cu mult mai presus de orice dezbatere, nesupuse oricărei alte judecăţi decît a lui personale, şi neputînd fi comparate nici o clipă cu meschine frămîntări neînsemnate ca acelea ale lui Hansen.

— Lucruri de soiul ăsta, zise Hansen, oameni care într-un loc stăruie să fabrice sticle cu gîturi şi la nici cincizeci de paşi depărtare, de partea cealaltă a unei linii pur imaginare, care n-ar exista dacă n-ar fi stupiditatea şi lăcomia omenirii, doar ca să-şi demonstreze independenţa, fabrică sticle fără gîturi.

Freytag simţi cum răbdarea i se aşterne peste minte şi i-o apăsa ca o pîclă.

— Dar linia aceea nu e imaginară, se află acolo pentru a defini ceva, pentru a da contur unei idei, a exprima limbajul şi felul de a fi al unui anumit tip de oameni... uite, zise el aruncînd o ochire asupra feţei încreţite, impenetrabile de deasupra lui, nimeni nu se bate pentru formatul unei sticle. Oamenii se bat pentru deosebirile prezente în minţile lor, care au conceput diferit sticlele, de la bun început...

Hansen se ridică în capul oaselor şi tună :

— Păi da, dar tocmai asta încerc să-ţi spun. Asta zic şi eu.

— N-am prins exact sensul acesta, zise Freytag demontîndu-şi aparatul de ras.

— Firește că nu, zise Hansen, cu faţa aşa de pecetluită de disperare încît mojicia lui nu-l jigni cîtuşi de puţin pe Freytag.

— Nimeni nu ascultă.

Hansen se ridică, își puse ciorapii și pantofii și se repezí afară din cușetă, întinse mîna după cămașa pusă pe bara de sus și zise :

— Totul e întortochiat, orice, uită-te la spaniolii ăștia ! Știi că sînt niște curve și codoși, nimeni nu dorește petrecerea lor, dar iată-ne cum plătim cu toții și ne ducem buluc ca oile ! Ei șantajează, înșeală, mint, fură de la cine nimeresc, de la un capăt la celălalt al orașului Santa Cruz, fiecare vede, știe, și noi ce facem ? Nimic. Iar bietul grăsun de jos, ce crimă a comis ? A rostit cuvîntul *Libertate* în fața unui preot ! Așa, atunci îi despică în două capul și i-l cos la loc, ca să nu se poată spune că n-au avut grijă de el, da, pînă și de un proscris ca el. Religie și politică, ce ți-am spus eu ?

Mugetul lui răgușit, monoton crescu, atingînd o intensitate aproape intolerabilă.

— A, da, așa ai spus, zise amabil Freytag, gîndindu-se ce odihnitor tovarăș de cabină ar fi putut fi Löwenthal, dacă ar fi putut numai să scape de acel Rieber pe care nu-l voia nimeni. Da, pînă și Rieber în persoană ar putea fi preferabil acestui suferind obsedat. Suferința s-ar cădea să fie o treabă strict privată, decise el. Era o parte din privilegiul uman al fiecărui individ, ca un om să se desfete cu încercările prin care trece fără a le mai amesteca și cu ale altcuiva. Mai presus de orice nu cunoștea nimic mai rău decît ca un ins care n-avea nici un drept de a oferi vreo compătimire, să ți-o ofere, întemeiat pe motive greșite. Bineînțeles, se gîndea la Jenny, care o ținea morțiș că prejudecata rasială, sau orice gen de prejudecată, era un simptom de boală morală și psihică, mai cu seamă antisemitismul, care era de nescuzat și de neiertat, pe orice temeiuri. Simțise o puternică ispită de a întrerupe mica ei predică rapsodică citînd micul spirit făcut de detestabilul Herr Rieber : „Păi cum, cunosc o sumedenie de oameni cărora puțin le pasă de evrei, dar nu i-ai putea numi antisemiți unii dintre ei țin mult la arabi“. Ea n-ar fi înțeles niciodată gluma bazată pe sensul precis al cuvîntului și ar fi fost stupid să o șochezi și să o jignești. Era o parteneră plăcută la dans și era destul de picant felul în care o ciudată inocență, naivitate, o mică francheță morală pedantă se ridica din timp în timp la suprafața fle-

cărelii ei superficiale, ca niște băşici noroase într-un eleşteu, silindu-te să te întrebi ce peşte straniu înota dedesubt, sau ce obiect înecat trimitea din adînc semnale gazoase. Mary ar fi măsurat-o dintr-o singură privire şi ar fi terminat cu ea dintr-o frază, vreo ucigătoare şi abilă şfichiuire care nu avea nevoie să fie cîtuşi de puţin adevărată, sau măcar să cadă aproape de ţintă, dar ar fi fost mortală şi l-ar fi făcut să se ruşineze de interesul ce i-l deşteptase o asemenea fată. Mary n-avea să audă niciodată de Jenny, la ce-ar fi folosit ? În timp ce îşi făcea nodul la cravată începu să simtă o furnicătură de aţîţare care se prefăcu în euforie, de parcă ar fi urmat s-o găsească pe Mary cînd se va duce pe punte, ca şi cum chiar în clipa aceea vasul ancora în docuri şi Mary se afla acolo, pe chei, aşteptîndu-l, căutîndu-l prin mulţime cu binoclul ei. Fantezia îl însufleţi în asemenea măsură, îl transportă atît de departe încît abia cînd îşi pieptănă părul, în plină viteză, cu periile lui englezeşti, din păr de balenă, dăruite de Mary de ziua lui de naştere, îşi dădu seama că Hansen se cufundase în tăcere şi se zori să încerce a-i acorda o brumă de atenţie cuviincioasă.

— Desigur că au greşit cînd i-au spart capul, zise el măsurîndu-şi fiecare cuvînt, dar nu sînt aşa de convins că meritä multă simpatie. Trebuie să fie ceva nelalocul lui cu un ins capabil să stîrnească scandal la o înmormîntare şi, la urma urmei, era vorba de un biet muncitor ca şi el. Dar ai fi putut crede că vrea şi el să aducă un mic prinos de respect defunctului, nu-i aşa...

— Veşnic acelaşi lucru, gemu Hanşen luîndu-se de păr cu amîndouă mîinile, pentru o clipă respect pentru morţi, niciodată pentru vii !

— Haide să mergem sus şi să bem ceva, sugeră Freytag drept cale de ieşire din impas.

Hansen lăsă să-i cadă braţele şi scuturä din cap.

— Nu vreau să beau, zise el la fel de egocentric şi de deschis ca un puşti de cinci ani.

Freytag trase adînc aer în piept cînd păşi afară şi îşi scutură umerii, de parcă s-ar fi agăţat de ei Moşneagul Mării.

Doamna Treadwell, cu mîna ei subțire pusă pe parmalîc, coborînd treptele spre sala de mese, își măsură cu aer critic imaginea reflectată în oglinda lată de pe palier. Sandalele aurii îi expuneau degetele de la picioare, cu unghii lăcuite într-un ton roșu strălucitor. O siluetă într-adevăr bună, decise ea din nou, chiar dacă niței cam plată, și un cap nu prea rău. Își dorea să nu fi avut ridurile acelea care mergeau de la nas spre gură, săpate mai profund pe partea dreaptă, sau acea mică umbră a unei cute sub bărbie. Dacă le-ar fi înlăturat, n-ar mai fi avut nimic care s-o îngrijoreze, pentru multă vreme ; dar erau acolo, menite să rămînă și să se adîncească, să li se alăture alte umbre și cute și riduri marcînd fiecare pas al lungului voiaj solitar către senectute. Patruzeci și șase de ani e a doua virstă periculoasă. Ce se putea dovedi mai rău, să ai paisprezece ani, nici copilă, nici femeie, sau să fii ca ca acum : nici tînără, nici bătrînă ? Ce se așteaptă de la mine acum, mă întreb, se interogă singură, la fel cum făcuse la paisprezece ani, fiind pradă aproape aceleiași dezorientări. Dansez tot atît de bine ca pe vremuri, mai călăresc și acum, înot încă, îmi place încă să am mai toate îndeletnicirile tinerești care mă pasionau pe-atunci — încă, încă, ce cuvînt teribil. Se îmbrăcase cu grijă, pentru o posibilă seară hărăzită unui soi de distracție. Dorea cu aprindere să fie într-adevăr veselă și cu inima zglobie, dar cum putea oare, devreme ce nu avea pe nimeni față de care să se arate cu inima zglobie ? Doi-trei ofițeri cu fețe rozalii aveau s-o rotească domol de cîteva ori, ținînd-o la distanță de un braț, dar iubea atît de mult dansul încît un partener plicticos era uneori mai bun decît nici unul. Aș vrea ca unul dintre acei chipeși „gigolo“ să mă invite și pe mine la dans, dar desigur că nici unul nu se va prezenta, pacoste mici ce sînt... O să-și vadă mai departe de dansul și certurile lor, făcînd dragoste cu tîrîturile lor de fete, cel puțin sînt tinere, și asta se cere.

Cu o cută subțire care se forma între sprîncenele ei — una nouă, pe care o zărise pentru întîia oară cu cîteva zile în urmă — se opri în fața oglinzii de pe palier și își cercetă cu severitate fața, sub lumina neîndurătoare. E-adevărat, era bătrînă, de ani de zile nu mai fusese tînără și nu știuse acest lucru, nici măcar nu se gîndise la el

decît acum, văzîndu-se cu ochii ei, clar și fără cruțare, în felul cum negreșit o vedeau ceilalți. Faptul căpătă o evidență amară și cu neputință de crezut. Vîrsta ei părea o noțiune temporară, suspendată în afara ei, un veșmînt pe care-l putea lepăda după voie, o mască pictată pe fața sa și pe care, prin vreo vrajă simplă, putea să și-o spele în orice clipă, în baia ei. O, Doamne sfinte, dacă n-o să bag de seamă o să încep să-mi plătesc un „gigolo" să stea cu mine prin localurile de noapte. În curînd nu va mai rămîne nici unul dintre fermecătorii mei prieteni care să-mi trimită flori și să danseze cu mine și să mă ducă la teatru. Am să stau singură cuc la mesele de prin colțuri sau pe terase și vreo creatură cu păr ondulat și ochi ambigui o să vină să se sclifosească : „Scumpă *Madame*, aveți plăcerea să dansați ?" și eu... nu, niciodată, niciodată ! O să îmbătrînesc cu grație, așa cum obișnuiau să-mi atragă aminte că trebuie să fac — în zilele acelea cînd știam că voi fi veșnic tînără — cu o frumoasă și falsă fațadă de demnitate. Nimeni nu va putea bănui că sînt acea nefericită fată care nu putea să crească, nici că sub pielea mea de sobră bătrînă lady îmi ascund cu grijă inima de șaisprezece ani. Asta va fi propria mea treabă sumbră. Primul lucru pe care trebuie să-l fac la Paris este să-mi procur o întreagă garderobă nouă și mai potrivită cu anii mei. Rochia ei subțire, ușoară, plisată, roz și roșu, cu un cordon lat de piele aurită, care cădea lin de pe umerii goi peste micii ei sîni ascuțiți, susținută precis de bretele de dantelă, totul foarte drăguț, dar nici un detaliu nu se asorta cu fața ei, cum remarcă pentru întîia oară. Mă întreb, s-ar cuveni să port mai mult negru ? Și dacă mi-aș vopsi în verde unghiile de la picioare, oare i-ar păsa realmente cuiva ?

Asupra cugetului său se abătu un val de melancolie atît de profundă, cînd ajunse la aceste reflecții, încît mai că-i venea să se întoarcă și să-și schimbe toaleta cu o rochie obișnuită. David Scott, care o urmărise, o depăși și se opri să-i vorbească și să se uite la ea cu acea licărire satisfăcută, aprobatoare, pe care o cunoștea bine în ochiul unui bărbat și nu se mai sătura s-o vadă.

— Arăți minunat, zise el, exact cu tonul cuvenit.

Şi era ceva atît de extraordinar, venind din partea lui, încît doamna Treadwell îl luă de braţ şi îi zîmbi cu mare încredere şi farmec.

— Eşti pur şi simplu o bomboană că-mi spui aşa, îi zise ea, şi îşi continuară drumul împreună.

Ea observă că cravata lui neagră croşetată era cam strîmbă, lenjeria lui puţin mototolită, dar nu conta. Îşi rezemă vîrfurile degetelor de antebraţul lui şi merse în pas cu el, încurajată şi consolată de atractiva, neechivoca lui prezenţă masculină.

— Credeam, totuşi, zise David, că am căzut de acord cu toţii să ignorăm această petrecere.

— Ei, ce vrei, e o petrecere, la urma urmei, zise doamna Treadwell, n-are importanţă cum de s-a nimerit să fie organizată. Am de gînd să dansez niţel, mi-ar place să beau şampanie şi nu m-ar jena cîtuşi de puţin să mă prefac că mă simt ceva mai bine decît în realitate — cel puţin, decît acum. Se poate întîmpla ceva chiar pe jumătate plăcut, sau doar nostim, ştii ? Absurd. Ia gîndeşte-te cum dansatorii aceia sordizi dau o petrecere pentru toată lumea ! Presupun că au furat într-adevăr premiile oferite şi au să ne şterpelească şi banii din buzunar pe deasupra ? Eu nu le-am dat nici un gologan, şi nici dumneata. De ce să pierdem spectacolul, dacă are să fie unul ?

— A, cu asta au să o scoată ei la capăt, zise David. Aşa fac totdeauna.

— Grozav m-am săturat de contabilitate morală, zise cu ton drăguţ doamna Treadwell. Cine sînt Ei ? Ce mă priveşte pe mine ce fac Ei ?

David, congelat pînă-n măduva oaselor de această detestabilă indiferenţă, îşi încordă braţul şi şi-l trase, instinctiv, lipit de corp. Ea îşi ridică numaidecît vîrfurile degetelor de pe mîneca lui şi lăsă să-i cadă mîna alene, zicînd :

— Pentru mine Ei sînt doar Ceilalţi care mă plictisesc, sau se poartă stupid cu mine, orice lucru de genul acesta. Spaniolii ăştia... ce-mi pasă mie ce-au făcut, sau ce-ar putea face ? Dansează bine, sînt chipeşi, în stilul lor sălbatic, neîngrijit, lasă-i să fie măcar amuzanţi ! La ce altceva sînt buni ? Dar chiar dacă fac ca treaba să pară

sumbră, cu micile lor bilete oribile și răutăcioase despre oameni...

— Există o formă de șantaj, zise David, și aproape totdeauna dă rezultate.

Aruncă o căutătură doamnei Treadwell, a cărei atenție umbla hai-hui. Ajunseră în rîndurile mulțimii care intra în sufragerie, și ea salută ușor din cap în diferite direcții — pe Freytag, care răspunse înclinîndu-și capul, fără a zîmbi ; tînăra pereche cubană, cu cei doi copii ; schiță un salut miresei și mirelui, care-i zîmbiră efectiv ; comisarului de bord, a cărui față deveni radioasă și un rînjet i se întinse pînă la urechi : saluta pe oricine și fiecare, remarcă David, fără a părea că vede pe vreunul, în realitate. De fapt se purta ca și Jenny, cu diferența că Jenny căuta ceva, o reacție de un anumit fel, aproape orice fel, fiind totdeauna ori puțin prea dură, ori prea moale, lipsită de criterii pe care el să le poată înțelege sau în care să aibă încredere. În cugetul lui se stîrni un resentiment intens împotriva lui Jenny, cînd o văzu la lucru, încercînd să-l submineze, să sfarme, prin orice mijloace, întreaga lui existență, de rezistență opusă vieții însăși, oricărui mediu sau societăți umane în care se afla. Prefera nepretenționasa, destul de grațioasa absență de simț moral a doamnei Treadwell, firii zbuciumate, iscoditoare, în afara legii, a lui Jenny, care se zbătea din răsputeri să se atașeze pe vreunul, sau, pe toate planurile, de ființa umană cea mai apropiată de ea, nu conta cine. Asta doar din pricină că el nu putea să suporte promiscuitatea. Aproape că uită de femeia de lîngă el, tîrît de ura lui familiară împotriva lui Jenny, care îi circula prin tot sîngele. Apoi o văzu stînd lîngă peretele de jos, așteptîndu-l, cu privirea înălțată. Era foarte frumoasă într-una din rochiile ei albe, simple, care arătau bine la orice ceas al zilei. Avea severitatea și simplitatea unei figurine de marmură, șlefuită și armonioasă din creștet pînă-n tălpi, fără un fir de ruj sau pudră vizibile, fără unghii lăcuite, proaspătă și dulce ca un cîmp acoperit de trandafiri. Îi zîmbi și el îi răspunse cu un zîmbet, trăgînd așa de adînc aerul în piept încît doamna Treadwell, privind în jos, îi făcu un semn din cap lui Jenny, apoi se întoarse spre David. Fața lui albă și încordată, și văpaia din ochii lui o uluiră.

— Uite-o ! zise el și, abia clătinîndu-și capul spre doamna Treadwell, o părăsi și sări treptele două cîte două, în timp ce chiar în clipele acelea Jenny venea către el.

Herr Rieber nu renunțase măcar o clipă la ideea lui, că tot avea să găsească el căi și mijloace de a o seduce pe Lizzi, cu succes și pînă la capăt. „Cîndva, într-o zi, undeva, cumva", își fredona în tăcere refrenul unui cîntec popular preferat, dar nu, fapta trebuia să se împlinească pe vapor, în seara aceea sau niciodată. Odată ce punea piciorul pe țărm, la Bremerhaven, n-avea să mai dispună de nici un minut liber. De fapt, urma să fie întîmpinat pe chei de cîțiva din amploiații lui. Atunci nu-i mai rămînea altă posibilitate decît de a-și lua rămas bun de la Lizzi, în modul cel mai amabil — amabil, dar formal, firește, și definitiv — conducînd-o la autocarul de Bremen.

Din acea nefericită seară cu cîinele Bébé și toată hărmălaia care urmase, izbutise o singură dată s-o mai ademenească pe Lizzi pe puntea bărcilor de salvare. Și de data aceea ea fusese toată numai sfiiciune și rezervă, refuzînd să-i îngăduie a o atinge în orice fel care conta, pînă cînd, în cele din urmă, el concepuse o nouă strategie : umilință și blîndețe infantilă. Își pusese capul în poala ei și o numise mieluțeaua lui. Ea-l dezmierdase de cîteva ori pe frunte, ca și cum s-ar fi gîndit la altceva. Și într-adevăr, se gîndea. Se întreba de ce, în toată zbenguiala aceea, Herr Rieber nu pomenise o singură dată de căsătorie. Nu că ar fi dorit să se mărite cu el — departe de ea acest gînd. Pentru o învoială permanentă, și se decisese ca următoarea ei învoială să fie permanentă, încuiată prin legătura căsniciei și cu broască dublă, asigurată cu zăvoarele de fier ale contractelor financiare premaritale, țintea, materialicește vorbind, cu mult mai sus decît nivelul lui Herr Rieber. Totuși, nu renta niciodată să lași să fugă vreun bărbat avînd o situație, indiferent care anume. Totdeauna trebuia să se înțeleagă în mod clar, și nu numai prin intermediul unor implicații, aluzii, amenințări, ocheade, prin limbaj mut, ci deslușit, în cuvinte rostite fățiș, că ea era o femeie din speța celor maritabile și că orice hîrjoneală amoroasă cu ea nu era decît etapa preli-

minară a unui eventual marș spre altar. Toți ceilalți bărbați cunoscuți de ea pronunțaseră, în mod inevitabil, cuvîntul magic „căsătorie", înainte de a se culca vreodată cu ea, indiferent ce se alesese în fapt de propunerea aceea. În cazul de față partenerul nu o făcuse, și pînă ce n-avea să se conformeze, ei bine ! pînă aici, băiete, și mai departe nu.

Herr Rieber nu-i pomenise de căsătorie, oricît de mult ar fi putut dori, din cel mai simplu motiv imaginabil : avea o soție de care era legalmente despărțit, dar care refuza să-i dea divorțul, era ireproșabilă — din toate punctele de vedere avocățești — așa că el nu putuse obține divorțul. O întreținea, împreună cu trei copii, o familie de patru persoane care-l detesta și pe care o detesta, care aveau să se țină scai de el, sugîndu-i sîngele, toată viața. Vai, ce făcuse oare, să merite asemenea ursită ? Și totuși era prada ei și Lizzi nu trebuia să afle niciodată de incomodanta lui pacoste, ar fi însemnat un afront intolerabil adus trufiei sale. Pe lîngă aceasta, era sigur că n-ar fi înțeles deloc situația, și la ce-ar fi făcut-o ? Ah, ce frumoasă făptură înaltă, care se mișca aidoma unei bune iepe de alergări, ah, bună pentru mobilat un drăgălaș culcuș moale într-un hotel tihnit din Bremen, măcar pentru o noapte și-o zi, înainte de a fi silit să-și continue drumul. Nu putea nutri asemenea speranțe. Întîlnirea trebuia să se consume aici și acum, în cursul petrecerii pe care acei sfruntați golani spanioli o dădeau, în mod atît de inconceptibil, „în onoarea Căpitanului nostru" — onoare, zău așa !

Dădu o raită pe puntea bărcilor de salvare, alese un loc corespunzător, se lăsă iarăși în voia visului său cu ochii deschiși, închipuindu-și cum, după ce-i va servi șampanie și cuvinte tandre pe săturate, după ce vor valsa îndelung pe punte, în sunetul muzicii duioase, ea se va topi și va curge toată, ca brînza fierbinte pusă pe pîine prăjită. Atunci avea s-o convingă să facă o plimbare în frumoasa noapte suavă — nopțile deveneau ceva mai reci și mai vîntoase — și isprava putea fi dusă la capăt cît ai clipi din ochi, în timp ce toți ceilalți ar fi dansat pe puntea inferioară sau ar fi băut în bar. Acum era atît de aprins încît se temea chiar de o nemasculină defec-

țiune în momentul suprem, dar pînă și gîndul acela era o rușine prea mare ca s-o înfrunte. În imaginația lui, totul era la fel de lesnicios și neîntrerupt și extatic ca sfîrșitul fericit din poveștile pentru copii.

Se frecase și se lustruise cu de-amănuntul, pînă ce părea a fi lăcuit și, însuflețit de dispoziția sa jucăușă ajunsă la punctul culminant, purta o bavetă albă de sugaci și o scufie albă cu franjuri pe tigva lui pleșuvă, cu fundele legate sub bărbie. Lăsînd în urma-i o dîră solidă de colonie *Maria Farina*, mergînd drept spre țintă, ca un porumbel călător pornit spre casă, își croia drum prin mulțimea învălmășită a oaspeților la cină, care-și căutau locurile, pentru că orînduiala anterioară fusese cu totul schimbată, fiecare loc fiind marcat cu o carte de vizită, dar nimeni neavînd habar unde să și-o caute pe-a lui. Stevarzii planau prin jur, arătîndu-se serviabili, și lumea îi urma orbește.

Singurul lucru cert, cunoscut de toți, era faptul că irupa spaniolă trebuia să fie așezată la masa Căpitanului, și nici unul dintre oaspeții lui inițiali nu se ducea în preajma ei. Herr Rieber lăsă capul în jos și șarjă printr-un grup, luînd-o de cot pe Lizzi care țipă de încîntare, văzîndu-i tichia de sugaci. Ea purta o toaletă lungă, din dantelă verde și o mică mască verde îmbinată din panglici pentru ochi și, țipînd cît o ținea gura, voia să știe cum de izbutise el s-o recunoască ! Herr Rieber o împinse cu fermitate spre o masă de două persoane aflată sub un hublou.

— O să se așezăm, fie ce-o fi ! strigă el, cu nesăbuință și începu să cînte, cu glas ascuțit de tenor : „Cîndva, într-o zi !“...

— Undeva, cumva ! îi ținu isonul Lizzi, cîntînd fals, cu două tonuri mai sus decît el. Se aplecară unul spre altul pînă ce nasurile aproape li se atinseră și cîntară întregul refren gură-n gură.

— Adu imediat șampanie ! comandă el celui mai apropiat stevard, trăgînd cu mîna lui un scaun pentru Lizzi.

— La ordinele dumneavoastră, *mein Herr*, spuse stevardul, care nu servea la masa aceea. Dispăru fulgerător și nu se mai întorse.

— Şampanie, şampanie ! strigă Herr Rieber, în aer. Vrem şampanie !

— Cîndva, într-o zi... cînta Lizzi şi amîndoi se simţeau copleşiţi de desfătarea dăruită de deşteptăciuneá ei. Remarcă că soţii Baumgartner — ea îmbrăcată în costumul ţărănesc bavarez, el cu faţa de clovn, mînjită cu praf de cretă, împodobită cu un nas fals şi cu barbeţi mobili, îi măsurau cu feţele deosebit de nefestive, cenzoriale, cu gurile pedant pungite şi colţurile lăsate-n jos mofluze, aruncînd priviri piezişe. Medicinistii cubanezi veniră ţopăind în şir şi cîntînd *La Cucaracha*, purtînd cu toţii tricouri de mateloţi şi berete cu pompoane roşii. Tăbărîră asupra mesei lor ca şi cum ar fi luat-o cu asalt şi s-ar fi pregătit să o apere de asediatori. Mireasa şi mirele, îmbrăcaţi simplu ca deobicei, se duseră liniştiţi la masa lor, îndepărtară cartoanele plasate acolo, le puseră pe masa învecinată şi lîngă farfuriile lor, desfăcură pălăriile din hîrtie aurită şi drăcoveniile de făcut zgomot, punîndu-le deoparte. O sticlă de vin se afla dinaintea lor, şi ciocniră paharele înainte de a bea.

O mînă lată, pătrată, cu degete de grosime egală de la un capăt la celălalt, un deget mare, grosolan, ataşat de o palmă puternic fixată la o încheietură muşchiuloasă, acoperită de un smoc de păr care avea sclipiri roşii în lumina de pe masă. se întinse peste umărul lui Herr Rieber şi înşfăcă din cadrul lui de metal cartonaşul indicator al locului.

Lui Herr Rieber i se încreţi pielea, năpădindu-l treptat răceala, cînd un glas familiar răgi, într-o germană plină de ecouri. deformată, întru totul respingătoare :

— Regret că trebuie să vă deranjez, dar asta e masa mea.

Şi. ocolind scaunul, ca să-l poată vedea în faţă pe Herr Rieber. Arne Hansen îi vîntură sub nas cartonaşul lui. Îndărătul lui stătea Herr Glocken, purtînd în părul lui o pană mare şi colorată ; pe cravata lui trandafirie se etalau pictate cuvintele : *Fetelor, urmaţi-mă !* Hansen ridică al doilea cartonaş, din faţa farfuriei lui Lizzi, şi-l vîntură.

— Nu puteţi citi ? întrebă el. Pe ăsta scrie *Herr Hansen* şi pe ăstălalt *Herr Glocken*. Aşa că, nu înţeleg de ce...

Lizzi întinse mîna și-i atinse ușor antebrațul.

— Vai, dar, scumpe Herr Hansen, te rog încearcă să înțelegi...

— Te rog, zise Herr Rieber, păstrîndu-și cumpătul, cu creștetul capului înrourat de mari stropi limpezi, care curînd începură să se alăture și să curgă, te rog, Fräulein, e de datoria mea să aranjez...

— Nu e nimic de aranjat, răcni Hansen, cu glasul lui nemodulat, greu ca un ciomag, nimic altceva decît ca dumneata să-ți găsești masa și s-o lași liberă pe-a mea !

— Herr Hansen ! zise Herr Rieber, înghițind precipitat și repezindu-și bărbia în afara gulerului, cu tichia de sugaci tresăltîndu-i. Nu pot trece cu vederea mojicia dumitale față de o doamnă. Te rog să te întîlnești cu mine pe puntea principală.

— Da' de ce m-aș întîlni cu dumneata, oriunde ? mugi Hansen, privindu-l de sus, cu forță strivitoare. Îți cer să-mi dai masa, și faci scandal pe chestia asta ?

Și-i aruncă lui Lizzi o privire de dispreț care o făcu să fiarbă. Ea se ridică, cu genunchii tremurinzi, și-l imploră pe Herr Rieber :

— Hai să plecăm, hai să plecăm. îndepărtîndu-se atît de grăbit, încît fu silit să alerge ca s-o ajungă din urmă.

— Găsește-ne masa ! îi zbieră el la cel mai apropiat stevard, aproape la fel de feroce ca și Herr Hansen. Chelnerul replică instantaneu :

— Veniți cu mine, *mein Herr*, niciodată nu a fost asemenea harababură în acest salon.

Dar părea că-l recunoaște pe Herr Rieber, le găsi repede masa, trase scaunul pentru Lizzi și spuse vioi :

— *Jawohl !* la cererea lui Herr Rieber : Șampanie, numaidecît !

— M-a insultat ! zise Lizzi, cu scîncet slab și, ridicîndu-și masca, își șterse furtiv lacrimile. Herr Rieber n-o văzuse niciodată în halul acela. Era încîntat, în ciuda motivului lăcrămării.

— Nu te mai gîndi la asta, imi va plăti el, declară el vajnic, netezindu-și creștetul capului cu batista și vîrîndu-și batista în guler. Hai să nu ne lăsăm seara stricată de asemenea namilă.

— Mereu pretinde scaunul dumitale, îți aduci aminte de prima zi ? Știam că e o persoană ordinară. Cred că e un bolșevic, după felul cum vorbește...

— Ha ! zise Herr Rieber. Atunci l-am alungat eu ! Asta e răzbunarea lui. (Gîndul acela îi readuse buna dispoziție.) Acum am să-l fac eu să-și regrete ieșirea !

— Ce vei face ? întrebă Lizzi, plină de încîntare.

— Are să-mi vie mie o idee, îi răspunse el, cu obrazul radiind de încîntare.

Aruncară priviri furișe pe sub sprîncene de-a curmezișul încăperii, pe cînd Hansen își punea pe-o ureche pălăria roșie aflată în dreptul farfuriei sale, rotea privirea în juru-i, cu acreală, și și-o scotea. Cocoșatul ăla, Glocken rînjea ca un monstru. Ar fi fost bucuros să se bată, fără îndoială n-avea să-l pîndească nici o primejdie.

— Ia te uită la piticul ăla scîrbos ! zise ea în timp ce li se turna șampanie. De ce li se îngăduie unor asemenea orori să mai trăiască ?

— Asta e o mare întrebare, zise Herr Rieber, sorbind-o din ochi radios și atacînd unul din subiectele lui preferate. În calitate de publicist, țelul meu este să călăuzesc mințile cititorilor mei către problemele vitale ale societății noastre. De curînd am angajat un doctor să înceapă o serie de articole, foarte savante, foarte științifice, pledînd pentru exterminarea tuturor neadaptaților, de la naștere sau de-ndată ce se dovedesc a fi neadaptați, sub orice aspect. O operație fără dureri, bine-nțeles, noi dorim sincer să fim milostivi cu ei, ca și cu oricare alte persoane. Nu numai copiii deficienți sau nefolositori, dar și bătrînii, toate persoanele trecute de șaizeci de ani, sau poate șaizeci și cinci, ori, hai să zicem, oricînd își pierd utilitatea ; cei cu sănătatea șubredă, epuizați, care seacă energiile celor înzestrați, exemplare tinere și puternice ale națiunii noastre — de ce să îi handicapeze asemenea poveri ? Doctorul respectiv se pregătește să prezinte această teză, însoțită de cele mai puternice argumente, exemple și dovezi extrase din cercetarea și practica medicală, precum și din statisticile sociologice. Vor intra în considerație și evreii, desigur, și apoi toate persoanele rezultate din amestecuri ilegitime de rase, albi încrucișați cu coloranți de orice fel, chinezi, negri, toți cei de teapa lor. Cît des-

pre oricare alb condamnat pentru o crimă serioasă, ei bine, în ceea ce-l privește (îi clipi din ochi, strengărește) dacă nu-l trimitem la moarte, cel puțin statul se va asigura că nu va mai aduce pe lume vreun ins din speța lui !

— Minunat ! cîntă Lizzi, extaziată, atunci nu-l vom mai avea în preajma noastră pe piticul ăla, nici pe acel îngrozitor moșneag scund din fotoliul cu rotile, și nici pe spaniolii ăia !

— Și nici o droaie de mulți alții, pe deasupra ! În cinstea lumii noastre noi ! zise Herr Rieber, înălțînd paharul, și voia bună îi reveni în goană, atît de sprințară, trezită de viziunea mărețului viitor, încît aproape uită că, oricîtă amploare ar căpăta exterminarea soiului de oameni pe care nu-i agrea el, nu putea defel să-l includă și pe singurul pe care-l agrea cel mai puțin, Arne Hansen, care făcea parte și el dintre cei viguroși, sănătoși, folositori, puternici, era omul care știa cum să se apere, care totdeauna, veșnic și oriunde avea să găsească scaunul marcat cu numele lui și să și-l ia, sau să-l ocupe în orice caz, așa cum făcuse cu șezlongul clar marcat al lui Herr Rieber. Laba aia păroasă, bună să înșface și un leu, falca aia cu dinții mari și pătrați...

Herr Rieber fu scuturat zdravăn de fiori. Astfel de gînduri puteau să năruie orice. Hai să nu-și mai bată capul cu nimic, pînă a doua zi. Dădu dușcă șampania, de parcă ar fi fost prima sorbitură dintr-o halbă cu bere. Lizzi turnă pe gît cupa ei și el îi umplu din nou paharul, numaidecît, și comandă încă o sticlă. Seara cea mare începuse, în sfîrșit, și pînă unde nu putea să ajungă ? Herr Rieber era sigur că știe el.

Comisarul de bord, ferindu-se de baloanele colorate care pluteau în calea lui și izbindu-le, de parcă ar fi fost tăuni, se opri la masa doamnei Treadwell, cu o sticlă într-o mînă și două pahare de șampanie în cealaltă.

— Nouă, germanilor, *gnädige Frau*, începu el, apăsat, nu ne mai este îngăduit, de la război încoace, să folosim cuvîntul *champagne* pentru a desemna vinul nostru spumos german, și nu că am dori să procedăm astfel. Voi fi însă fericit dacă îmi veți permite să vă ofer un pahar din nobilul nostru *Schaumwein*. Eu însumi, după o compara-

ție făcută de-a lungul multor ani, nu mai sînt capabil să fac deosebirea dintre această viță și cea mai aleasă *Möet Chandon* sau *Veuve Clicquot*.

— Firește că nu, zise doamna Treadwell, cu ton consolator. Fii bun și ia loc, voi fi încîntată. Spune să ți se aducă un scaun, te rog.

Comisarul de bord rămase în picioare, ținînd sticla în mînă, ros de îndoială, căci prin mintea lui congenital înnourată sufla, ca o pală de vînt rece, o ușoară neîncredere în cordialitatea ei. Totuși puse sticla pe masă și-i făcu semn stevardului să-i aducă un scaun.

Jenny și David stăteau la masa lor obișnuită, urmărind scena agitată, lipsită de bucurie, remarcînd anumite absențe — doctorul Schumann, Wilhelm Freytag. Jenny îl zărise pe Freytag în bar, cu cîteva minute mai înainte, cînd i se servea cina la o măsuță. Se ridicase, făcuse o plecăciune și îi strigase :

— Îmi puteți acorda primul dans, în seara aceasta ?

— Da, îi strigase ea fără a se opri, răspunzîndu-i la zîmbet.

Pentru prima dată simțea că seara s-ar putea să nu însemne o pierdere totală. Stăpînită de o plăcută atîtare, întinse mîna și izbi ușor un balon care-i plutea deasupra capului.

— Iată, David-scumpule, zise ea, iată contribuția mea la această frenetică, frenetică seară.

Căci, cînd văzuse fața lui David, pe cînd cobora așa de sprinten să vină la ea, pe cînd doamna Treadwell zăbovea, pentru a se apropia de ea, știu că era din nou îndrăgostit de ea, sau se bizuia pe simțămintele inspirate de ea, sau poate chiar, pentru o clipă, credea în iubirea ce-i purta ea — indiferent din ce motiv, binecuvîntata împăcare se producea din nou și simțea că prin ființa ei curgea un șuvoi atît de cald de încîntare încît trebuia să se înfrîneze, printr-o adevărată încordare lăuntrică, ca să nu năruie totul spunînd ceva exasperant și fără replică, de pildă „Vai, David-scumpule, de ce nu putem noi...“ „de ce nu facem noi“, sau „de ce facem noi“, sau „ce vom face ori spune“, sau „unde vom merge și de ce“; „de ce, cînd avem asta, trebuie să ne provocăm unul altuia

atîta nefericire ?“ Păstră tăcere şi-i zîmbi, cu ochii sclipitori. David întinse mîna şi-o atinse pe-a ei.

— Jenny-înger, arăţi fermecător, eşti într-adevăr frumoasă, spuse el, cu seriozitate, ca şi cum nu s-ar fi aşteptat ca ea să dea crezare spuselor lor. Dar ea îi dădea, credea din toată inima, şi-l vedea transfigurat, cum era de cîte ori aceste tainice solii ale dragostei pogorau între ei, fără motiv, fără explicaţie, avînd propriile lor perioade şi anotimpuri, pierind dintr-o răsuflare, şi totuşi, aducînd totodată cu ele iluzia că sentimentul va dăinui veşnic...

— Şi tu arăţi minunat, zise ea.

Herr Löwenthal, singur la masa lui, cu absurda lui bonetă de hîrtie pusă strîmb peste faţa sa de cusurgiu, îşi alese pentru dineul festiv *schmalz* hering cu smîntînă, soteu de sfeclă cu unt, cartofi fierţi şi bere münchenezâ. Mişcările destul de neglijente ale stevardului îl făcură să-şi ridice ochii. Surprinse umbra fugară a unei priviri pe care o cunoştea prea bine, un amuzament secret, respins, disprefuitor, ridiculizindu-l nu numai pe Herr Löwenthal personal, întreaga lui rasă şi religie, ci şi prăpădita lui de cină totodată, simbol al condiţiei sale in viaţă, al locului de paria într-o porcească societate păgînă : cina aceea fusese forţat să şi-o aleagă cu marc grijă, chiar dacă nu era curată, ci doar tolerabilă, dintr-un morman de gunoaie ca friptura de porc, costiţa de porc, şuncă, ciolan de porc, cîrnaţi, raci, crabi, stridii, midii, scoici — Dumnezeu ştie ce murdării — pînă cînd, chiar aşa, pe jumătate înfometat cum era, stomacul i se întorcea pe dos la simpla vedere a cuvintelor înşirate pe listă.

În timp ce stevardul, un tînăr cu înfăţişare blajină, a cărui antipatie faţă de evrei era atît de înrădăcinată, devenise în asemenea măsură obiceiul unei a doua naturi, încît era absolut inconştient că i se citea pe faţă, se pregătea să toarne berea, Herr Löwenthal aproape zbieră.

— Stai ! Asta nu-i ce-am comandat eu... Du îndărăt sticla aia şi adu-mi o halbă de bere selecţionată münchenezâ !

Tînărul spuse :

— Regret, *mein Herr*, dar nu ne-a mai rămas bere selecționată și nici un fel de bere brună. Numai bere blondă, la sticle.

— Atunci, în cazul acesta, să-mi spui dinainte, și apoi să fac comanda, zise Herr Löwenthal, furibund. Dumneata plătești berea asta sau eu ? Cine o bea, dumneata ? Ce fel de local e ăsta, că schimbați comanda fără să-i suflați o vorbă clientului ? Vrei să reclam stevardului șef ?

Stevardul păru netulburat de această amenințare.

— Cum doriți, *mein Herr*, zise el, cu ton respectuos, și Löwenthal văzu iarăși umbra acelei priviri, de astădată nedeghizată, cu buza superioară încrețită doar o idee, cu ochii albaștri, de-o naturală insolență, privind aiurea, o secundă.

— Ei bine, ce mai aștepți ? întrebă Löwenthal, apucat de o nouă turbare. Toarn-o, toarn-o și adu-mi alta !

Își împinse paharul spre marginea mesei. Stevardul turnă berea, făcu cîteva pase rituale deasupra mesei, de parcă astfel serviciul lui ar fi devenit mai rafinat, și se depărtă grăbit. Atunci Herr Löwenthal își aminti de pălăria lui comică, o smulse, o boți în pumn și o zvîrli sub masă. Își mîncă sfecla și cartofii în movilițe, îngrămădind peste ele hering și smîntînă, și mîncarea i se lipea de gîtlej, încît berea abia putea s-o ducă în jos. Făcu un tur al vasului, împreună cu alți cîțiva pasageri, iar vederea locului și mirosurile venite din cambuză îl îmbolnăviseră. Își amintea iar, cu scîrbă de peștera murdară aflată sub punți, unde toate alimentele erau tratate otova, gătite într-o oală uriașă. În zadar te străduiai să te păstrezi curat, să mănînci decent. Felul în care manipulau hrana era oricum spurcat, de la bun început, suficient să otrăvească omul de-a binelea. Nu mai putea să înghită măcar o îmbucătură, deși îl rodea o foame crîncenă. Cînd tînărul stevard se întoarse cu a doua sticlă de bere, împinse deoparte farfuria și zise :

— Ia de aici lăturile astea și adu-mi două ouă tari și încă o sticlă de bere.

Ca să obțină un efect dramatic, membrii trupei de zarzuela își întîrziară intrarea pînă ce toți ceilalți pasageri se așezară. Căpitanul, care nu avea idee de această stra-

tegie, își ocupă locul la ora lui obișnuită. Plimbîndu-și privirea peste scaunele goale care-l înconjurau, purcese la comandarea cinei sale, fără zăbavă. Decorul îi amintea de podoabele de îngropăciune atîrnate în bisericile țărănești. Centrul îl alcătuia o vastă întindere de trandafiri roșii, de bumbac, amestecați cu un subțire frunziș de cositor și flori împletite din dantelă de hîrtie, de un sort necunoscut. Un porumbel împăiat, căruia îi lipseau cîteva pene, era cocoțat, cu ciocul în jos, pe un băț pus deasupra combinației florale, și purta în jurul gîtului o placardă pe care era scris, cu creioane multicolore, un singur cuvînt : *Homenaje* [1]. Căpitanul se aplecă spre decor, mînat de o curiozitate fără rost, ba chiar de amuzament, față de etalarea aceea infantilă, și trase pe nas un nor aproape ucigător de esență sintetică de roze. Dîndu-se îndărăt și întorcînd capul într-o parte, elimină cît mai mult aer din plămîni, pe urmă începu să strănute. Strănută de trei ori, pe înfundate, apăsîndu-și ferm cu arătătorul buza de sus, așa cum fusese învățat din copilărie să procedeze pentru a evita strănutatul în biserică. În tăcere, era convulsionat de explozii interne, simțind că o să-i zboare ochii din orbite sau o să-i pleznească timpanele. În cele din urmă se dădu bătut și duse mîna la batistă, stătu țeapăn și drept în scaun, cu capul întors dinspre încăpere, și strănută vajnic, într-o orgie de zbucium, de-o duzină de ori în șir, cu sunete amortizate și ochii șiroindu-i, pînă ce miazmele fură strănutate afară din organism și se răsplăti singur suflîndu-și temeinic nasul. Această acțiune îi limpezi capul, dar ulterior îi încețoșă vederile asupra acelei împrejurări rău venite, extrem de dubioase, neasemănătoare cu nimic din tot ce cunoscuse în întreaga lui experiență nautică. Cu propriile lui mîini, ținînd la distanță obiectul, împinse pestilențialul omagiu hăt, la capătul mesei, departe de el. Porumbelul căzu de pe craca lui și Căpitanul nici nu observă. Se uită la ceas : trecuse aproape un sfert de oră peste momentul precis cînd supa s-ar fi cuvenit să-i fie pusă dinainte. Căpitanul nu fusese niciodată silit să aștepte, nici măcar la el acasă, de cînd devenise Căpitan. Începu să fiarbă, stăpînit de o mocnită,

[1] Omagiu (în limba spaniolă).

învăpăiată, îmbufnată imobilitate, semănînd grozav cu un papagal insultat. Demnitatea lui cerea să-şi înceapă pe dată cina, în semn de dojană adusă nerușinării spaniolilor, şi în continuare să ignore pe cît va putea prezența acelor haimanale picate din Granada, sau de pe oriunde ar fi venit. Își roti privirea în jur, pînă ce ochii i se opriră asupra mai multor membri ai cercului său seral, acum împrăştiat — soţii Hutten şi Frau Rittersdorf stăteau împreună, începuseră să mănînce, indiferenţi la agitaţia din jurul lor. Tipul acela, Rieber, şi cu muierea aia, Lizzi, se purtau — ca de obicei — ca niște maimuțe, fluturîndu-şi paharele unul spre celălalt. Micuța Frau Schmitt stătea la aceeaşi masă cu Baumgartnerii — cel puţin fusese scutit de compania lor ! Nu putea spune că regreta absența vreunuia dintre ei, dar îl înciuda motivul absenţei lor. Era dreptul şi privilegiul lui să se protejeze singur împotriva companiei plicticoase la masa lui, în fiecare din acele voiaje agasante : putea, şi efectiv se retrăgea, în sanctuarul de pe puntea de comandă, unde îi zărea numai pe subordonaţii lui, care nici n-ar fi visat să-i adreseze cuvîntul, mai-nainte de a li se vorbi ; care făceau tot ce li se spunea, fulgerător şi în tăcere, ca pe un lucru de la sine înţeles. Aceea era lumea lui adevărată, pusă sub semnul unei indiscutabile autorităţi, o castă definită şi un privilegiu dozat cu grijă, şi îl zădăra pînă la mîhnire să fie forţat a-şi bate capul cu oricare altă lume. Ştia prea bine că pleava umană transporta vasul lui, oricare vas, dinspre toate porturile lumii : cartofori, bandiţi, escroci, spioni, deportaţi şi refugiaţi politici, pasageri clandestini, traficanţi de stupefiante, toate lepădăturile de la clasa a treia, foindu-se ca niște șobolani purtători de ciumă dintr-o țară într-alta, mișunînd şi înveninînd şi schimbînd ordinea anevoie dobîndită a culturilor şi civilizaţiilor din întreaga lume. Pînă şi la suprafaţă, unde te puteai aştepta să fie păstrate măcar unele aparenţe ale lucrurilor, ce turpitudine morală se vădea, numai să i se dea un prilej. Cunoştea prea bine tipuri ca respectabilul tată de familie, ori soţia şi mama vrednică de toată încrederea, care călătoreau o dată şi singuri, luîndu-şi o vacanţă de la îndatoririle decenţei, de parcă ar

fi fost în altă țară unde nimeni nu le putea afla numele, ca și cum un vas ar fi fost doar bordelul lor plutitor !

Cu stomacul arzînd, se repezi la supa lui slabă, înspăimîntat de hrana lui, care găsea mijloace proprii de a-l răscoli și sfîrteca. Așa, spaniolii ăia nu erau o noutate pentru el, chiar mai-nainte de a fi cules bîrfelile și zvonurile care circulau pe seama lor printre oaspeții de la masa lui. Totul se desfășurase în zone abisale față de raza conștienței lui, sărea imediat în ochi că erau codoși, cu prostituatele lor deghizate în dansatoare, în scopul de a căpăta pașapoartele cuvenite, cu șmecheriile dubioase pe care le practicau zi și noapte. Orice era bun pentru ei, de la jecmănirea banilor pasagerilor pînă la șterpelitul în dreapta și-n stînga din prăvăliile din Santa Cruz, abia acum pricepea sensul acelei scene, cu femeia înnebunită urlînd și săltînd pe chei, în timp ce vaporul se îndepărta de port. Și singura întrebare care se punea era : cum de izbutiseră să șantajeze atîta lume, cum de ajunseseră să se așeze la masa lui, unde nici o putere de pe pămînt nu le acorda dreptul de a se afla și, mai întîi-și-ntîi, ce sfruntare criminală le dăduse ideea aceea ? Și la ce — aceasta era întrebarea dureroasă, necomportînd răspuns — la ce anume se gîndise el, de lăsase să crească și să înflorească chiar sub ochii lui asemenea dezordine și o considerase lipsită de orice importanță, ceva bun să hrănească cleveteala muierilor ?

Rezistă impulsului de a se ridica pe loc de la masă. Ar fi fost mai bine să rămînă, să-i observe mai departe, să le lase nerușinarea să meargă pînă la capăt și să-i înfiereze în mod public cu disprețul lui, la momentul oportun. Singurul lucru necesar cu asemenea oameni era să-i țină în mînă, să-i pună în mod ferm la locul lor. Odată ce le îngăduiai cea mai mică impertinență, se înde-sau și te înghesuiau, scoțîndu-te afară, asemenea cămilei care-și vîrîse nasul în cortul arabului, și după aceea nu mai puteai urma decît o cale : trebuia să-i răpui prin foc și sabie.

Căpitanul era fascinat de filmele americane cu gangsteri, pline de lupte cu pistoalele, atacuri asupra localurilor de noapte, urmăriri deslănțuite în automobil, între poliție și bandiți, cu sirene care urlă și mitraliere scuipînd

foc, răpiri, omoruri la marginea şoselei, trupuri ciuruite de gloanţe, şiroind de sînge, zăcînd lungite pe străzi, şi doar cînd şi cînd, la lungi intervale, cîte-un gangster singuratic dus spre camera de execuţie, în ultima scenă. Acum se desfăta visînd — cum făcea cîteodată — că îndreaptă una din acele mitraliere portabile, realmente elegante, asupra unei mulţimi răzvrătite, undeva aiurea, totdeauna ţintind dintr-o poziţie splendid de avantajoasă, învîrtind-o în semicerc şi secerînd la pămînt şiruri-şiruri. La acest punct în mintea lui se producea o oarecare confuzie, deşi nu suficientă pentru a altera bucuria închipuirii sale, căci, deşi nu se putea imagina să fie de partea altcuiva decît aceea a unui guvernămînt stabil, de fapt remarcase că mai totdeauna gangsterii erau înfăţişaţi manevrînd mitralierele. Nu exista nici un motiv valabil ca acţiunea să se desfăşoare astfel, şi asemenea stare de lucruri putea să existe exclusiv într-o naţiune barbară ca Statele Unite. Era adevărat că toţi americanii îşi închinau viaţa crimei şi criminalilor, dansurilor indecente şi consumului de droguri în pivniţe scunde unde cîntau jazzuri de negri, erau un popor înjosit, care se tăvălea în mlaştina viciului şi-şi lăsa poliţiştii să se bizuie mai mult pe bombe cu gaze sau grenade de mînă ori revolvere, toate mijloace mai puţin lesnicioase şi eficiente decît mitralierele. Chiar presupunînd că un poliţist american ar fi putut fi, cine ştie cum, un om onest — deşi ipoteza era foarte neverosimilă — de ce să-i impună un asemenea handicap ? Dacă n-ar fi fost la mijloc permanentul război dintre bandele de gangsteri, care se ucideau între ei cu nemiluita, ar fi putut cu uşurinţă să ia în stăpînire întreaga Americă, de ani de zile ! Era însă o treabă cunoscută de oricine că gangsterii şi poliţia americană lucrau în strînsă cîrdăşie ; unii n-ar fi putut prospera fără concursul celorlalţi. Conducătorii ambelor tabere îşi împărţeau între ei puterea şi prăzile, şi puneau mîna pe toate, de la cele mai înalte posturi guvernamentale pînă la sindicate şi cele mai vesele localuri de noapte, ba chiar şi pe bursă şi recolte, da, şi pe transportul naval internaţional, Dumnezeu ştie ! Totul, totul, era un unic şi vast paradis al gangsterilor, unde numai criminalii de duzină şi poliţiştii proşti şi muncitorii cumsecade erau ucişi sau

bătuți și înșelați. Pe lîngă filmele care-l învățaseră toate acestea, ziarele îi spuneau zilnic același lucru. Într-un cuvînt, întreaga țară era condusă de haite de gangsteri, nu exista o singură lege în America pe care ei să n-o poată călca după plac, și nici un singur om care să se încumete a li se opune.

Căpitanul, de la înălțimea poziției sale, de o moralitate perfect simetrică — un om care cîrmuia cu harta și compasul în mînă, sigur pe rangul deținut într-o ordine ascendentă de superiori, atît de nesfîrșită încît cel mai inalt era necunoscut, invizibil pentru el — simțea o plăcere profundă de pe urma viziunii lui apocaliptice asupra anarhicei răscoliri a Statelor Unite, un loc pe care nu-l văzuse niciodată, pentru că nici unul dintre vasele comandate de el nu-l dusese în vreun port mai interesant decît Houston-Texat, cu canalul lui artificial săpat în mijlocul unei pajiști, într-un colț de țară foarte îndepărtat de orice semne de civilizație. Era mai îngust și mai searbăd decît fluviul Weser, care-l ducea pînă la Bremerhaven.

Se destrăbăla în taină cu imaginea unei furii ucigașe, nelegiuite, izbucnind iară și iară, în orice timp, oriunde, în vreun loc pe care nici măcar nu-l putea fixa pe hartă, dar totdeauna printre oameni a căror ucidere era legiuită, el însuși aflîndu-se în centrul masacrului, totdeauna la postul de comandă și control. Nici cînd nu se întîmplase ceva „vrednic de speranțele lui de violență, nici măcar în timpul războiului, unde rolul lui fusese util, onorabil, chiar dacă neînsemnat, cum era nevoit să recunoască, și întru totul lipsit de prilejurile necesare pentru exercitarea talentelor lui reale. Destinul lui părea să-l oropsească : înzestrat, cum era, cu competența de a înăbuși cele mai vaste dezordini și insubordonări, aici, pe nava lui avea de-a face cu încăierări neroade, cu spargeri de capete la clasa a treia, cu o bandă de șarlatani mărunți care deveniseră o pacoste. Nici nu merita să-și plece ochii asupra lor, totuși, trebuia să aibă de-a face cu ei.

Stătea cu gîndurile duse la Germania lui pierită, Germania copilăriei și a primei sale tinereți, singura Germanie a cărei existență o admitea, în sufletul lui — acea patrie a ordinei, armoniei, simplității, cuviinței, unde fiecare loc public era pavoazat cu tăblițe interzicînd cutare

sau cutare lucru, călăuzind oamenii astfel încît să nu poată avea vreo scuză cel care săvîrșea o greșeală ; oricine făcea una ca asta însemna că nu se supunea, fiind mînat, în mod clar, de intenții trădătoare. Aceasta făcea ca împărțirea justiției să fie mai rapidă și mai certă decît în alte țări. Odată pusă măcar și cea mai firavă plăcuță pe care scria *Verboten* la marginea unui tăpșan cu iarbă, pînă și un țînc de trei ani neînstare să citească trebuia să aibă destulă minte ca să-și treacă măcar un deget peste marginea respectivă. El nu știuse, sau poate se făcuse vinovat de neatenție față de plăcuțe, fiindcă, în copilăreasca-i ignoranță sau neglijență, își trecuse degetul peste marginea tăpșanului cu iarbă, lîngă micul aviz, iar părintele lui, care-l luase cu el la plimbarea matinală prin parc, îl bătuse cu bastonul de promenadă, învinețindu-i tot trupul acolo, pe dată, chiar la fața locului, astfel încît lecția nu numai să se întipărească în mintea făptașului, ci să ofere și o demonstrație publică de disciplină pe care se cădea ca părinții să o practice asupra odraslelor lor...

Căpitanul săltă afară din reveria sa, se uită la ceas și-i spuse stevardului :

— Te rog să-mi torni vinul în pahar, și adu peștele.

În clipa aceea, trupa spaniolă făcu irupție în sala de mese, în plină strălucire a costumului și gătelii lor profesionale, și dansatorii se îndreptară în procesiune către Căpitan, în acordurile ritmate ale unui popular marș care acompania intrarea toreadorului în arenă, cîntat la două ghitare de Tito și Manolo, cu freamătul ușor al castanietelor puse pe degetele doamnelor, ale căror strălucitoare chipuri zîmbitoare erau niște măști negre, albe și roșii. Purtau toalete străvezii, roșii și albe, din imprimeuri cu desene, avînd lungi trene cu volane și erau drapate cu scurte mantile de dantelă neagră. Piepteni înalți de baga le dominau fruntea și trandafiri de bumbac le împodobeau pletele sclipitoare, brune. Sticleau din evantaiele lor împodobite cu țechini, zăngăneau din colierele, cerceii și brățările de sticlă colorată și ornamentele din metal de culoarea aurului. Fustele lor, mai scurte în față, le descopereau frumoasele glezne și picioare în ciorapi de dan-

telă neagră şi încălţate cu escarpini din satin roşu, cu toc înalt.

Bărbaţii îşi purtau uniformele, compuse din pantaloni negri cu talie înaltă, strîmţi, brîuri late, roşii şi jachete negre scurte, pantofii lor de lac, negri şi înguşti, pentru dans, cu funde plate, din panglici. Ric şi Rac purtau costumele lor, de torero şi Carmen, cam despletiţi din cauză că se trăseseră reciproc îndărăt, apucîndu-se de păr sau de veşminte, fiecare vrînd să intre primul în alai.

Întreaga trupă făcu cerc în jurul mesei, într-un strălucitor carnaval de plecăciuni şi zdrăngănit de strune şi pleznit din degete şi învîrtejeli, fiecare faţă fixată într-un zîmbet încordat. Căpitanul, exprimînd o monumentală îndepărtare, se ridică şi răspunse la întîmpinarea lor cu o curtenie mortală. Ei reacţionară ca şi cum ar fi avut în faţă un public entuziast. În cele din urmă, stevarzii traseră scaunele să se aşeze doamnele şi trupa se dătornici, cu mici strigăte aţiţate, ca nişte ciori abătute peste un lan de grîu, Lola stînd în dreapta Căpitanului. Amparo la stînga lui ; ceilalţi îşi găsiră locurile lor la masa mult prelungită şi acolo, în fine, după îndelungata şi greaua luptă dată, se treziră plasaţi la masa Căpitanului. locul înalt la care se hotărîseră să se afle neapărat. măcar o singură dată în vieţile lor, şi nu numai au stea acolo, ci să-şi şi dovedească dreptul la locul cîştigat. Zîmbetele lor pieriră, ochii le scăpărau, de un triumf sălbatic, în timp ce-şi roteau privirile asupra celorlalţi pasageri, dintre care unii se prefăceau încă a-i ignora. N-aveau decît ! Nici o clipă dansatorii nu uitau sensul victoriei lor. Veniseră să-l onoreze pe Căpitan şi îl onorau pe îndelete şi cu vîrf şi îndesat. Pe cînd mîncarea era pusă dinaintea lor, se răcea şi era luată de la masă — cu excepţia lui Ric şi Rac, al căror apetit nu-i trăda niciodată — se ridicară rînd pe rînd, cu paharele înălţate, şi ţinură cuvîntări, fiecare din ei exprimîndu-şi, într-un aranjament doar puţin diferit de fraze înflorite, speranţa arzătoare că acea frumoasă împrejurare avea să slujească la apropierea celor două măreţe ţări martirizate, Spania şi Germania, pentru ca să poată fi restaurată vechea ordine splendidă, monarhia spaniolă. Imperiul german, în toată slava lor !

Căpitanul începu să se foiască puţin, pe măsură ce retorica se îngrămădea peste retorică. Cînd tendinţa politică a cuvintelor lor deveni mai limpede, se făcu palid de turbare. Nu încetase nici o clipă să ţină doliu după Kaiser. Era scîrbit din tot sufletul de înjositul pseudo-republicanism al Germaniei învinse şi era şocat să descopere că acea strînsură de javre berce, lepădături, pretindeau că ar avea gînduri înrudite cu ale lui, pretinzîndu-se regalişti. Toastau pentru o înaltă cauză glorioasă, la care, prin însăşi natura lucrurilor, nu aveau nici un fel de drept să adere. Erau sortiţi doar să trăiască sub sceptrul ei, ca sub biciul stăpînului lor. Regalişti ? Cum de cutezau să rostească cuvîntul acela, cu atît mai mult să-şi dea asemenea titlu ? Ei erau cerşetorii al căror rost era să se înşire pe străzi şi să slobozească urale cînd treceau alteţele regale, să se tîrască culegînd din praf banii aruncaţi la uşa catedralei după cununiile regeşti, să dănţuiască pe străzi la serbări şi să treacă apoi cu coşul printre privitori, după ofrande.

Căpitanul abia putea găsi picul de voinţă cerut pentru a-şi ridica paharul, simţea că se va înăbuşi dacă un strop de vin va trece de buzele sale, în asemenea infamă companie. Suspendă paharul în aer, la cîteva degete deasupra farfuriei sale, cu o fluturare aproape imperceptibilă a mîinii, dădu din cap rigid, fără a-şi înălţa ochii, şi-l puse la loc pe masă. Dansatorii trupei de zarzuela se ridicară furtunos de pe scaune, parcă cuprinşi de un delir de admiraţie, strigînd : „Viaţă lungă mamei dumitale !“, familiaritate indecentă la care Căpitanul roşi, stăpînit de cel mai profund resentiment. Mamă-sa murise de mai bine de douăzeci de ani, şi nu ţinuse mult la ea, cît trăise. Cum invadatorii îşi închiseră cercul în jurul lui, aplecîndu-se pînă ce mărgelele de ceară neagră de pe genele femeilor, părul uleios aproape lichid al bărbaţilor, insuportabila duhoare răspîndită de parfumurile lor, părură că i se freacă de piele, întinîndu-l pe vecie, mîrîitoarea lui prefăcătorie de încuviinţare se topi cu totul. Faţa lui deveni mai ascuţită şi mai uscată, se trase îndărăt, cu mîinile înfipte pe braţele fotoliului. Oaspeţii lui anteriori începură să sufere, văzîndu-i soarta, şi ochii lor începură să se întîlnească, din diferitele locuri unde

fuseseră împrăștiați prin salon, oglindind pentru întîia oară un fel de acord unanim. Pînă și Lizzi și Frau Rittersdorf clătinară din cap și se încruntară la unison, pînă și comisarul de bord și doctorul Schumann, care intraseră tîrziu în încăpere, schimbară priviri de dezaprobare. Tînăra pereche cubaneză, care-și dusese copiii la culcare după ce luaseră devreme cina, o invitară pe soția diplomatului mexican, mica Señora Ortega, la masa atribuită lor, deoarece fusese îndepărtată de la a ei, și, în situația aceea de forță majoră, erau cu toții în căutarea unei companii respectabile. Cîteva minute în șir, urmăriră panorama făcută de dansatori în jurul mesei Căpitanului. Tînărul soț constată :

— Este un lucru cît se poate de nelalocul lui. Cînd am cumpărat aceste bilete pentru tombola lor, habar n-aveam că plănuiesc asemenea mascaradă imprudentă !

— Te face aproape să te rușinezi că ești de sînge spaniol, nu-i așa ? întrebă Señora Ortega, perfect conștientă de părerea pe care o aveau spaniolii din Spania — pînă și cei de cea mai joasă teapă — despre spaniolii din Mexic și Cuba : corcituri care îndrugă o spaniolă de papagali, cu vinele putrezite de sînge indian și negru.

— Sînt mai prejos decît indienii, zise ea.

— A, bine, zise tînărul, nu sînt decît niște țigani din Granada.

— Mi s-a spus, adăugă soția lui, că sînt chiar mai rău decît țigani, sînt spanioli care se dau drept țigani.

— Da, și purtîndu-se ca ei ! exclamă Señora Ortega. Dar tare îl mai compătimesc pe acest biet Căpitan, și nici o clipă nu m-am așteptat să-mi pară rău de soarta lui ! Totdeauna i-am găsit pe toți germanii tare antipatici. După ce am cunoscut atît de mulți germani în Mexic, adesea îi spun soțului meu : „Vai, te rog, ai grijă să nu fii trimis niciodată în Germania !“

— Străbunicul meu era german, un om de afaceri din Havana, spuse tînăra soție cubaneză, cam acră.

— Vai, zise Señora Ortega, consternată. Regret *nespus*.

Își continuară cina în tăcere.

La masa Căpitanului, Lola se însărcină cu desfășurarea ceremoniei, prin drept cutumiar... Se întoarse, cu ochii

aprinși de furie, și, vînturîndu-și paharul în toate direcțiile, ca pe-o armă, strigă, cu glasul ei profund :

— Tăcere ! Doresc să propun să închinăm pentru ceva ! Pentru eterna prietenie a celor două mari națiuni ale noastre, pentru Regatul Spaniei și Imperiul Germaniei, și pentru marii conducători care restabilesc ordinea și guvernămîntul acestor țări căzute pradă deznădejdii ! *Viva !* — și ceilalți strigară în cor : *Viva ! Viva !* dînd pe gît vinul.

Căpitanul nu se clinti, și nici un pahar nu fu ridicat, afară de ale lor. Atunci Lola strigă din nou, cu glasul căpătînd timbru de aramă, din pricina turbării :

— Beau și în cinstea tuturor persoanelor egoiste, circotașe, inumane, care refuză să-și aducă contribuția sau să ia parte la această ocazie menită să omagieze curajul, spiritul călăuzitor, noblețea minții și inimii, pe scurt să vă omagieze pe dumneavoastră, Căpitanul meu, zise ea, înclinîndu-se spre Căpitan, cu cel mai strălucitor zîmbet, tuturor celor care au încercat să distrugă frumusețea și bucuria acestui omagiu, eternă rușine și infamare și dezonoare !

Toți dansatorii, pînă și Ric și Rac, țipară „Viva“ ! și înghițiră dintr-o sorbire vinul. Căpitanul, cu capul zumzăindu-i, nesigur dacă se propusese o închinare sau un blestem, nerealizînd pentru sau împotriva cui se bea, se ridică și-și zvîrli șervetul. Studenții cubanezi săriră imediat în sus, fluturînd cupe mari cu vin roșu, strigînd voios :

— Pentru eterna confuzie ! Pentru dezonoare ! În cinstea rușinei ! *Viva las Vergüenzas ! Viva la Cucaracha !* și izbucniră gălăgioși în cîntecul lor despre nefericita libarcă și numeroasele ei pătimiri.

De la un capăt la celălalt al salonului, glasurile se alăturară, mai întîi într-un lălăit amplu și inform, care se stabiliză numaidecît într-un cor, acompaniat de plezнitul palmelor și tropăitul picioarelor : *Cucaracha, cucaracha, ya no puede caminar, Porque no tiene, porque no tiene, Marihuana para fumar !*“

Căpitanul își vîrî degetele în deschizătura gulerului, de parcă s-ar fi strangulat, scuipă printre dinți cuvin-

fele : „Vă mulţumesc, vă mulţumesc !“ şi păşi afară din salon, şarjînd orbeşte printre mese.

Dansatorii ignorară situaţia şi tot ce nu privea ţinta aleasă de ei, se ţinură scai de el, strigînd : *„Viva ! Viva !“*, deşi glasurile le erau cu totul înecate de cîntatul zurbagiu. În capul scărilor îl căutară în zadar. Le trăsese clapa, o luase spre puntea de comandă, ca un vulpoi refugiat în vizuina lui, şi nu mai fu văzut douăzeci şi patru de ore în şir.

Jenny îşi dădu drumul, după cum ştia David că se va întîmpla, şi se apucă să se balanseze şi să bată din palme laolaltă cu ceilalţi, cîntînd cît o ţinea gura istoria libărcii, trecînd fără ocoluri de la rău la şi mai rău, fiindcă fiecare vers era mai deşănţat decît precedentul, şi Jenny le cînta aşa cum se succedau, pînă ce lumea de la mesele apropiate începu să se uite la ea. Era singura femeie care cînta.

— Doamne sfinte, zise el, în cele din urmă, copleşit de disperare. Mai ştii ce spui ?

Jenny o ţinea strună, bătînd tactul cu mîna şi piciorul.

— Desigur, ştiu. Dacă ţii, am să cînt în engleză. Te rog, David, nu mă pot stăpîni. Mă simt tot atît de prizonieră în propria-mi fiinţă ca şi tine în a ta. Sînt de părere că toată povestea asta e necugetată şi tot ce-i legat de ea e sucit, amîndoi ştim asta. Eu însă nu înţeleg de ce, dacă ştii că totul e atît de greşit, nu ai mişcat un deget s-o împiedici, de ce nu m-ai lăsat să vorbesc cu poliţiştii sau să-l avertizez la timp pe vreunul din negustori ? I-am văzut pe aceşti indivizi furînd în dreapta şi-n stînga.

David spuse sec :

— Nu era cîtuşi de puţin treaba noastră.

— Ei bine, atunci ce te îndeamnă să fii atît de moralist acum ? De ce stai aşa posac ? întrebă Jenny, pierzîndu-şi orice măsură, în nerăbdarea ei.

— Nici asta nu ne priveşte, zise David, cu un ton categoric ca o capcană ce se închide. Jenny îşi bău vinul şi privi cum pasagerii îşi tîrau lent paşii, ţinînd trena dansatorilor.

— Ei bine, îi spuse ea, petrecere plăcută ! Am de gînd să dansez cu primul bărbat care mă va invita !

Şi-l lăsă singur, să-şi ia desertul şi cafeaua.

Dirijorul orchestrei fusese bine îndrumat de Tito şi Lola : urma să cînte alternativ muzică de dans germană şi spaniolă, pînă la ceasul stabilit pentru tragerea la sorţi a biletelor cîştigătoare. După aceea, putea să cînte ce poftea. În schimbul îndatoritoarei sale învoiri, i se dăduseră cinci bilete, şi ii şi rămăsese inima la şalul alb de mătase, brodat, pentru drăguţa lui din Wiesbaden. Cînd trupa de zarzuela, cu ciracii ei, apăru, dădu drumul, cu mare însufleţire, la bucata lui favorită : „Povestiri din pădurea vieneză". La primele sunete ale muzicii, o slabă scînteie, o veselie de licurici, jucă prin mulţime, luminînd fiecare chip cu un zîmbet oscilant, plin de speranţă. Trupa spaniolă conducea valsul, perechi-perechi şi potrivindu-şi pasul cînd picioarele lor atingeau puntea, păşind ritmic pereche după pereche, asortaţi ca nişte zvelte figurine de porţelan, aidoma în graţia lor exersată, cu mlădierea şerpească, cu oasele subţiri, capetele netede înguste, picioarele şi mîinile frumos modelate. Păreau să alcătuiască o familie frumoasă, cu fire urîtă, de fraţi şi surori, ochii lor aprigi şi gurile cu rictus amar dezminţindu-le mişcările extatice. Îi urmau cîteva perechi germane — Frau Rittersdorf cu un tînăr ofiţer, soţii Baumgartner, cu feţe triste ; Elsa şi tatăl ei, Herr Rieber şi Lizzi, toţi aveau un aer rustic şi stîngaci şi deplasat, alături de spanioli, corpurile lor aveau toate contururile şi înălţimile şi lăţimile posibile, feţele lor erau indescriptibile, coloritul lipsit de viaţă : nimic altceva decît o comună pecete greoaie, îi proclama membrii aceleiaşi naţiuni. Asta, şi o anumită vivacitate jenată, manifestată pe apucate, de parcă ar fi practicat graţii mondene care nu prea le aparţineau Spaniolii nu le făceau nici măcar hatîrul unei priviri, iar germanii nu-şi puteau dezlipi ochii de pe spanioli. Pe măsură ce-i priveau, uitîndu-se întîi la unul, apoi la altul, căpătară o vagă impresie care curînd se cristaliză într-o tulburătoare certitudine : trupa de zarzuela nu mai dansa un pur, clasic vals vienez ; cu uşurinţa lor de pă-

sări, ei făceau — nu mai încăpea nici o îndoială, o imitaţie, o insultătoare parodie, a stilului german de a valsa.

Doamna Treadwell, cu tînărul ei ofiţer, observă crîmpeiul acela de comedie, nespus de amuzant, şi rîseră voios amîndoi, în timp ce intrau în dans. Jenny şi Freytag o văzură şi ei, în aceeaşi clipă. Jenny zise : Vai, ce lucru crud şi nostim ! iar Freytag constată puţin cam burzuluit :

— Este aproape prea adevărat pentru a fi nostim, cred eu ; şi o învîrti cu fermitate în ritm.

După două-trei piruete, deveni cu neputinţă pentru ei să nu vadă clar că trupa de zarzuela se producea, oferind imitaţiile lor şi le fu la fel de imposibil oricăruia dintre ei să constate că erau tot atît de caraghioşi ca şi acele ţinte ale hazului public, Lizzi şi Her Rieber. Pépé şi cu Amparo deveniseră întruparea desăvîrşită a stilului fandosit, de dans la distanţă, adoptat de doamna Treadwell şi de lemnosul ei partener ; Manolo şi Concha executau o păcătoasă imitaţie a agresivităţii oarecum muschiulare a lui Herr Freytag şi a manierei pierdute, leşinate, de a valsa a lui Jenny, cu capul răsturnat în voie pe spate ; Pancho şi Pastora de la bun început se mărginiseră strict la parodierea lui Herr Rieber şi a lui Lizzi, Pancho săltînd ca o minge ; Pastora învîrtindu-se în jurul axei sale, ca o prăjină de steag animată.

— Nu, zău, zise Jenny, oprindu-se brusc, asta-i prea de tot. Indivizii ăştia sînt realmente insuportabili... Nu mai vreau să dansez.

— Nici eu, zise Freytag. Hai să facem un tur al vasului. Hai să vedem ce-l face să circule. Sînt sătul de povestea asta.

Doamna Treadwell dansă o dată cu ofiţerul ei, refuză invitaţia lui Denny, care socotea că ar face faţă şi ea să-şi mai treacă vremea pînă ce va putea s-o prindă pe Pastora, şi o acceptă pe a grăsunului comisar de bord, care înotă cu uimitoare viteză de trei ori în jurul îngustului parchet de dans, cu partenera sa fîlfîind din strînsoarea lui ca o eşarfă, pe urmă stopă subit, suflînd şi sforăind, cu faţa acoperită de o tentă roşie bogată, violacee, cu ochii închişi, pînă ce doamna Treadwell, alarmată, întrebă dacă poate face ceva pentru el...

— Da, gîfîi el, puteţi lua loc la masă cu mine, ca să mai beţi puţin *Schaumwein.*

Dar, în mod providenţial, chipeşul ei ofiţer tînăr, cu trese de aur, interveni şi, înclinîndu-se deferent în faţa comisarului de bord, o luă de-acolo. Avea o faţă smeadă, deschisă, lipsită de orice fel de expresie, remarcă ea... de orice fel. Era mlădios, îngrijit, de o imaculată corectitudine şi cu o înfăţişare inumană, de parcă ar fi fost turnat într-un tipar. Dansa cu o lunecare ca de ceară, făcînd paşi mici adaptaţi la ai ei, ţinînd-o la o distanţă demodată, formalistă, ca şi cum ar fi fost format chiar la şcoala de dans urmată de ea.

„Cum aşa, dar e deajuns de tînăr ca să-mi fie fiu"; nu se putu împiedica ea să gîndească, „şi-mi aminteşte de bunicul meu." Decise că asta nu crea o reală distanţă, se lăsă în voia comodei învîrtiri reprezentînd stilul lui şi începu să se bucure de plutitoarea uşurinţă şi plăcuta apropiere masculină. Nici o greutate şi nici o povară, ci numai o prezenţă. Închise ochii o clipă şi dansă, în întunericul toropitor, simţind o tandreţe difuză pentru acel chip fantomatic, care o ghida ţinîndu-i, cu degete uşoare, talia şi palma. Iubitul care dansase cu ea în visele ei cu ochii deschişi, cu mult înainte de a fi dansat cu vreun bărbat. Deschizînd ochii, îl descoperi privindu-i faţa cu o concentrare aparte, neaşteptată şi tulburătoare. Era de vină imaginaţia ei, instruită în deprinderile animalului pînditor, ori poate proprii ei ochi erau iscoditori ? Sau era, într-adevăr, o sticlire de ţap în căutătura lui ? căci în clipa cînd privirea ei o întîlni pe-a lui, ochiul lui deveni blajin, distant, ba chiar poate o idee plictisit, şi el zise :

— Hai să lăsăm distracţia asta pe seama acestor derbedei. N-ai vrea să facem un mic tur al vasului ? Este un fel de tradiţie, în serile de gală.

Doamna Treadwell, amintindu-şi de toate călătoriile întreprinse cu toate genurile de vapoare, în sumedenie de porturi, încă nu făcuse, totuşi, niciodată, în seara cea mai de gală posibilă, turul vreunui vas. Poate că era greu de imaginat ceva mai plicticos. Îi zîmbi tînărului care o escorta, îşi strecură mîna în îndoitura cotului lui şi o porni spre privelişti noi, dacă nu şi amuzante.

Cînd muzica se schimbă, orchestra atacînd o rumbă, studenţii cubanezi se mişcară in corpore să le ia ca partenere pe spaniole — era o întrecere exuberantă, în care fiecare pretindea fata la care ajungea primul. Cei doi rămaşi pe dinafară se întoarseră numaidecît să caute alte posibilităţi. Unul o captură pe Jenny, tocmai cînd părăsea parchetul de dans, cu Freytag, iar celălalt, zîmbind şi fredonînd melodia, îşi trecu un braţ după talia Elsei şi o luă de mînă, şi fata se trezi într-o euforie, privind în ochii iubirii sale, străinul, voiosul frumos, alesul ei. Nu, nu putea fi aievea — şi totuşi, el era acolo, zîmbind mai departe, încruntîndu-se puţin, şi simţi cum braţul lui îi trage mijlocul, fiindcă stătea plantată ca un copac, incapabilă să-şi clintească un muşchi.

— A, nu, haide odată, zise el, într-o spaniolă foarte politicoasă, convingătoare, nicidecum argou, vom dansa.

Elsa rămase stană de piatră.

— Nu pot, şopti ea, cu glas de copilaş, speriată. Nu, nu, te rog, nu pot.

— Firește că poţi, o asigură el, cu dezinvoltură, oricare fiinţă înzestrată cu picioare poate dansa !

Şi realiză performanţa de a dansa pe un petic de loc, îmbrăţişînd o formă nemişcată, prea grea pentru a fi urnită de pe temelia ei.

— Vezi ?

— Vai, nu, strigă Elsa, cuprinsă de desnădejde. N-am învăţat niciodată să dansez !

Tînărul lăsă să-i cadă mîinile şi se dădu îndărăt, iar ca văzu, cu teroare, un aer de irezistibil dezgust ivit pe faţa lui.

— *Perdoneme !* [1] îi spuse, şi se răsuci, depărtîndu-se grăbit de ceva extrem de neplăcut, şi în timp ce ea rămînea ţintuită locului, se şi dusese, fără a mai arunca o privire în urma lui. Vai, şi n-avea să se uite niciodată în urmă. Peste cîteva clipe dansa cu doamna Treadwell, care-şi părăsi ofiţerul pentru a face un scurt tur cu creatura aceea distractivă căzută dintr-un carnaval, şi Elsa simţi cum i se sfarmă inima chiar de-a binelea. Ar fi vrut să se ducă numaidecît la culcare şi să plîngă cît

[1] Iartă-mă (în spaniolă în textul original).

poftea, dar trebuia mai întîi să le spună tatălui şi mamei sale, căci altminteri ar fi căutat-o. Jucau table în salon.

— Nu, Elsa, zise maică-sa, dacă te duci la culcare aşa de devreme, n-ai să dormi bine. De ce nu dansezi ?

— Nu prea am chef, Mamă, zise, atît de abătută, încît ambii părinţi îi aruncară priviri de intimă compasiune şi înţelegere.

— A, bine, zise mama, atît de ştiutoare încît Elsa roşi de ruşine, eşti înţeleaptă că rămîi liniştită. Aşa că stai şi tu aici şi joacă table cu tatăl tău, iar eu am să-mi continui croşetatul, şi o să petrecem împreună o seară plăcută, după toată babilonia şi toată nebunia asta.

Elsa, simţindu-şi ursita înscrisă în adîncul ei, de unde pînă atunci doar se temuse de o asemenea soartă în vreun viitor teribil, îi zîmbi orbeşte tatălui său şi începu să joace.

Arne Hansen, stînd într-un şezlong cu o sticlă de bere pusă pe duşumea, alături de el, cu umerii lui mari, încovoiaţi şi sprîncenele încîlcite deasupra rădăcinii nasului, o urmărea pe Amparo cum dansează, mai întîi cu Manolo şi pe urmă cu unul din studenţii ăia ţicniţi, şi toată seara nu-i aruncase măcar o privire. Cînd răsunară acordurile celei de-a treia melodii, un vals german, se duse cu paşi tîrşiţi pînă la dansatoare, care stătea lîngă Manolo şi-şi făcea vînt cu evantaiul. Manolo se volatiliză în chip discret din scenă, şi Hansen o apucă în sfîrşit de coate, priza lui favorită cînd dansa. Amparo nu-şi irosi cuvintele. Se smulse cu violenţă, scăpă din mînă evantaiul, ceea ce el nu observă. Femeia se aplecă să-l ridice şi, în timp ce bărbatul plonja spre ea a doua oară, îşi înfipse cu cruzime tocul în piciorul lui şi, ridicîndu-se subit, îl pocni sub bărbie cu creştetul capului, închizîndu-i gura atît de brusc încît el îşi muşcă limba, care sîngeră.

— Uite, vezi ce faci, spuse el, acuzator, scoţînd din buzunar o batistă mare şi adunînd pe ea pete de un roşu strălucitor, ştergînd şi tot ştergînd.

— Atunci, dă-mi pace ! strigă Amparo, cuprinsă de-o curată turbare. În seara asta n-am să tîrăsc după mine, oriunde merg, stîrvul tău împuţit. Acum lucrez, e aproape

ceasul tombolei, du-te de stai pe undeva și bea-ți berea și nu încurca locul.

— Am cumpărat patru bilete, îi aminti Hansen, pipăindu-se în buzunarul cămășii și scoțînd la iveală taloanele.

— Da, patru, calic nemernic, zise Amparo, apăsat. Patru ! și scuipă exact pe lîngă mîneca lui stîngă.

— Ai să-ți retragi cuvîntul ăsta, zise Hansen, într-un acces de demnitate. Are să-ți pară rău că ai făcut asta.

Se întoarse la șezlongul lui și mai comandă două sticle de bere.

Nici nu o înhățase bine pe Jenny de talie și de mînă studentul ei, că și începu s-o manevreze, învîrtejind-o prin încăpere, aruncînd-o la distanță de un braț și recuperînd-o în ritm, împresurînd-o cu brațele și îmbrățișînd-o fierbinte, azvîrlind-o iarăși nonșalant, pînă ce ea aproape se aștepta să fie apucată de picioare și învîrtită cu capul în jos. Protestă, fără suflare.

— Eu lupt în interiorul ringului, îi spuse, poznașă. Îmi place să disput terenul deget lîngă deget. Toate aceste acrobații, ce rost au ?

Tînărul fu încîntat de compliment.

— A, spuse el pe neașteptate, într-un soi de engleză, vă place ? *Așa ?* și începu să o răsucească de parcă ar fi fost o sfîrlează.

— Nu, spuse Jenny, nu, și dădu bir cu fugiții, rîzînd, bine-nțeles. E prea mult !

Îi făcu un semn de rămas bun, veselă, tare veselă, amîndoi rîzînd, și alergă spre Freytag.

El catadixi să-i acorde un zîmbet foarte german, superior, zicînd :

— Spune-mi, dumneata trebuie să știi asta, oare toate femeile preferă bandiții, peștii și pușlamalele, în adîncul inimii lor ? Ce este cu această stranie înclinare feminină spre josnicie ? *La nostalgie de la boue ?* [1]

— Josnicie ? zise Jenny, nedumerită. Noroi ? Nu este decît un gălăgios mic burghez medicinist, ar putea fi un pisălog, dar ce-i josnic la el ?

[1] Nostalgia noroiului (în franceză în textul original).

— Dansa cu dumneata fără să-ţi arate respect, de parcă şi-ar fi rîs de dumneata, zise Freytag, fără ocolişuri.

— Se poate să-şi fi rîs, zise ea, cu simplitate. Asta e treaba lui, nu a mea.

— N-ai pic de mîndrie ? întrebă el sever, fiindcă obosise tot încercînd s-o înţeleagă pe fata aceea sucită, care părea lipsită de tot ce cerea el la o femeie şi totuşi îl tulbura aproape mereu, trezindu-i o dorinţă sexuală neasemănătoare cu nimic din ce cunoscuse el — pură poftă carnală, fără urmă de căldură sau tandreţe. Nici măcar nu-i plăcea.

— Nu prea multă, zise ea. Cauţi să te iei la harţă cu mine ? Nu fă asta. Sînt şi aşa sătulă de ciorovăială.

Freytag, reflectînd că era, într-adevăr, un început prost pentru o seară în care-şi pusese anumite speranţe, schimbă pe loc tonul.

— Să nu mă iei în serios, spuse el, poate că sînt doar puţin gelos. Hai să dansăm din nou, înainte de a porni în hoinăreala noastră, ce ne pasă nouă ce cred spaniolii ăia caraghioşi ?

David îşi isprăvi desertul, bău cafeaua cu lichior şi fumă o ţigară, apoi ieşi tacticos afară, în bar, sperînd cumva ca Jenny să-i remarce deplina lui stăpînire de sine. Ea nu se zărea, însă, aşa că se duse lîngă William Denny în bar, unde soţii Baumgartner se şi instalaseră la o măsuţă, fără copilul lor. Huttenii împărţeau o sticlă de vin la altă masă, şi Bébé, care părea complet restabilit după nefericita lui aventură, era lungit lîngă picioarele lor.

David se întreba, în răstimpuri, cum de stabilise cu Denny acea limitată, dar satisfăcătoare relaţie de parteneri de băutură. Decise că Denny putea să bea cu oricine, sau singur, n-avea nici o importanţă pentru el ; dar David, al cărui principal necaz era că în realitate nu suferea pe nimeni, decît pe Jenny cînd şi cînd, şi pe Jenny din zi în zi tot mai puţin, era în largul lui cu Denny, fiindcă — pe cît putea constata el — Denny nici măcar nu exista ; cel puţin, nu reprezenta mai mult decît un maldăr de apetituri comune şi prejudecăţi locale irascibile. Îl pusese la încercare şi nu era nimic pentru el. Stăteau acolo şi beau, cufundat fiecare în propria lui tăcere, atît de înde-

părtați și de nelegați unul de altul, încît totul avea aparența tovărășiei.

La al patrulea whisky, David remarcă, pe un ton lînced, cu limba cam împleticită :

— De c'teori mă uit'tr-acolo, o văz învîrtin'u-se cu Freytag. Uite, iar se'uce, zise el, fluturîndu-și într-o doară mîna, se duce.

Denny se aplecă într-o parte de pe taburetul lui, se bălăbăni spre David, și pe față i se întipărea un aer conspirativ.

— Nu vreau să intru-n c'estii personale, spuse el, deschis, niciodată nu mă bag în treburile nimănui, pricepi, da'de-ar fi a mea cățeaua aia, i-aș frînge toate oasele. Nu că ar fi cumva treaba mea, pricepi, dar crede-mă îți joacă un renghi urît.

Expresia lui de solicitudine cherchelită, îl mișcă pe David, care simți pe dată, ca reacție, un licăr de bunăvoință, nu tocmai pentru Denny, ci pentru cuvintele rostite.

— A, e-n ordine, spuse el, știu cu ce-ai de furcă și tu. Cu Pastora aia. Nu sîntem decît niște marinari naufragiați aflați pe aceeași barcă de salvare, zise el, bonom. Înlăuntrul lui firele subțiri și ascuțite zdrăngăneau, plezneau, cedînd unul cîte unul, se simțea mai ușurat pe sub coaste, nici măcar nu se mai supăra pe el însuși auzindu-se cum îi vorbește ca un nătărău lui Denny, care vorbea astfel tot timpul ; de fapt, îi făcea chiar plăcere.

— Toți avem necazurile noastre, îi spuse lui Denny, expansiv. Ai să găsești o cale de ieșire.

— Eu caut să găsesc o cale de *intrare*, zise Denny, scabros. Calea de ieșire e ușoară. Nu-mi pasă dacă-ți spun asta, a stors de la mine cu mult mai mult decît aveam de gînd să-i dau. E pișicheră nevoie mare, și-acum caută să mă ducă cu zăhărelul. Ei bine, n-are să fie o panoramă în lege la noapte, chiar în această noapte, ți-o spun eu. N-are să fie nici un fel de belea pentru nimeni, afară de ea, zise. Am de gînd s-o învăț minte, cum ți-am spus, asta-i tot.

David chibzui temeinic la spusele lui.

— Ce vrei, decise el înțelegător, cu o femeie ca asta nu-i de mirare că mănînci drojdie.

Denny rămase năuc, dar nu jignit.

— Ce legătură are drojdia cu asta ? se interesă el. Cine a pomenit de drojdie ?

Începu să-l împingă pe David cu braţul insistent. David se aplecă pe spate, ieşind din raza lui de acţiune.

— Dă-i drumul, zise Denny, eşti bărbat sau şoarece ? Dă-i drumul. Acum a bătut ceasul tău. Scoate-i dinţii din faţă.

— Dar Pastora ? întrebă David. De ce nu începi tu ? Asta-i meseria ta.

— Îhî, bine, zise Denny, ros de îndoială. Nu, nu tocmai. Ţintesc să-i mai dau un mic răgaz ca să facă ce se cuvine. Mi-ar place să fie în stare bună, zise el, gînditor. N-aş vrea-o tăbăcită toată... eu zic totdeauna, cu cît e mai bun un bărbat, cu atît are belele mai rele cu căţelele. Aşa-s eu. Tu însă ai *avut*-o pe Jenny aia, şi eu aş scoate-o din circulaţie, dacă mi-ar aparţine mie.

David îşi centră, cu oarecare efort, ochii săi miopi asupra feţei care se fleşcăia lîngă el şi spuse deslușit, fiindcă acum îi trecea prin minte că Denny devenea extrem de personal.

— Oricum, ţie nu-ţi aparţine, şi adăugă, cu o fulgerare revelatorie : Ea nu aparţine nimănui, nici măcar ei înseşi.

Auzi această afirmaţie cu oarecare uimire, pe urmă simţi instantaneu că trecuse hotarul, pătrunzînd pe tărîmul unui nou adevăr, şi chiar în clipa aceea privea calm îndărăt, spre vechi speranţe false. Scurta lui scăpărare de înveselire se scufundă iarăşi în posomorîre, în timp ce dansatorii treceau din nou prin faţa uşii barului, învîrtindu-se rapid. Printre ei, Pastora cu studentul ei, Jenny cu Freytag. Ciocăni cu degetul în tejgheaua barului şi împinse spre barman cele două pahare.

— Acelaşi lucru, zise. A, bine, cîtă vreme trec într-una, ştim unde sînt.

— Aha, şi ce fac, zise Denny, rînjind cu asemenea delăsare încît faţa lui îşi pierdu totalmente conturul.

Mireasa şi mirele, braţ la braţ, se opriră din plimbarea făcută după cină, pe bordul sub vînt, departe de dancing, se dădură la o parte să-l lase pe ursuzul băieţan-

dru blond să treacă cu bolnavul din fotoliul pe rotile, scundul muribund fantomatic pierdut printre păturile și cuverturile lui, care răsfoia o mică biblie, cu degete tremurătoare. În timp ce se apropia de ei, își ridică ochii exaltați și înălță o mînă clătinătoare spre ei, străduindu-se să atingă mireasa. Soțul ei o simți cum tremură ca varga și se lipește de el, ferindu-se :

— Domnul să vă binecuvînteze căsnicia și să o facă roditoare, zise Herr Graf.

Mirele spuse :

— Vă mulțumesc, domnule. vă mulțumesc, căci era silit să arate respectul cuvenit vîrstei, și rămaseră nemișcați pînă ce băiețandrul, ignorindu-le prezența, cu fața furioasă, împinsese în mod sigur fotoliul dincolo de ei. Mireasa tot mai tremura puțin, și se rezemă și mai strîns de soțul ei.

— Vai, suna ca un blestem, zise ea. Vai, aproape m-a atins cu mîna !

Soțul ei îi spuse. cu tonul *nou* căpătat. de afecțiune conjugală, indulgență, încurajare și călăuzire, delicios pentru amîndoi :

— Știi foarte bine că nu există blesteme. Pe lîngă asta, ce ne-ar putea vătăma ? Nu-i decit un biet muribund, la urma urmei, ne-a făcut urări de bine. E trist lucru să fii bătrîn și bolnav.

Mireasa, care avea inimă simțitoare, se căi pe dată de simțirile ei necaritabile și. fiind cinstită, recunoscu în sinea ei că erau provocate de oroarea ei față de vîrsta înaintată și urîțenie și boală și de teama ce i-o deștepta, și teama ei și mai mare de moarte, care era unica alternativă, unica scăpare posibilă de ele. Simțindu-se destul de cuminte și calmă, și stăpînită de o voioasă bună dispoziție și senzație de imortalitate, rosti cu glas visător :

— Sper că noi vom muri tineri.

Soțul ei, în intimitatea prorei, își petrecu brațul după talia ei și o scutură puțin.

— Să murim tineri ? Nu vom muri nicicînd. Vom trăi alături, pînă la sfîrșitul lumii !

Rîseră amîndoi de fericire, fără nici o urmă de ironie, și se sărutară grăbit și vinovat, de teamă să nu fie văzuți.

Johann venise atît de tîrziu la cină, încît sufrageria era aproape pustie, pierdu spectacolul baloanelor şi al pălăriilor de hîrtie şi toate celelalte comicării, şi nimeni nu veni să se aşeze la masa lui. Întîrziase fiindcă unchiului său îi venise cheful să aibă o criză de tuse care mai-mai că-l sufocase. Johann îi dăduse să respire săruri, îi spălase faţa cu apă rece şi stătuse să-i facă vînt cu o hîrtie împăturită, sperînd că va muri. Cînd colo, îşi revenise, arăta destul de viguros şi ceruse să fie îmbăiat şi să i se schimbe toată rufăria, pretinse ca Johann să stea cu el şi să-l ajute să-şi ia cina, şi insistă să fie dus la aer pe punte după aceea — bătrîn făţarnic, prefăcîndu-se că vrea aer proaspăt, cînd în realitate voia să se uite la dansatori şi să asculte muzică şi să trăncănească despre păcătoşenia tuturor acelor îndeletniciri. Cînd Johann îşi stîrşi în grabă cina şi urcă pe punte, Concha şi începuse să danseze. Îi făcu semne cu degetele, peste umărul partenerului, şi-i aruncă o privire care ar fi topit şi pietrele ; dar Johann nu uita că fără bani n-avea să se apropie niciodată de ea mai mult decît pînă atunci. Cînd îl văzu din nou, rotindu-şi unchiul la marginea mulţimii petrecăreţilor, ea era cu alt partener, şi de astă-dată se uită la unchiul lui, se închină, făcu un gest obscen cu mîna dreaptă — împotriva deochiului — şi-şi văzu de dans.

Johann ajungea încet-încet la o hotărîre disperată — va căpăta neapărat bani, nu-l va mai suporta măcar o zi pe moşneagul ăla egoist, lacom, care se prefăcea a fi un sfînt pilduitor şi era diavol în toată legea. Avea să-şi curme robia, să se elibereze, indiferent cum, acesta e sfîrşitul, sfîrşitul, zise el, şi de cîte ori gîndul se repeta în cuvinte, îl scutura iarăşi un şoc de spaimă care aproape că-i oprea bătăile inimii. Totuşi, trebuia să săvîrşească fapta. Avea să-i mai ceară încă o dată unchiului banii ce-i erau datoraţi — nu mai mult decît ar fi fost constrîns să-i plătească unui servitor. Dacă refuza, ei bine, atunci, atunci avea să răscolească prin cabină, să găsească banii. Era convins că unchiul său îşi ţinea portofelul sub pernă, la capătul patului. Avea să aştepte pînă ce bătrînul va adormi, o să-i dea un praf de dormit, avea să găsească banii şi să-i ia...

Răsuci brusc fotoliul, în prag, şi-o porni spre cabină.

— Unde te duci, nepoate ? întrebă Herr Graf, ridicîndu-se, cu un geamăt.

— Unde-ţi închipui ? Îndărăt, în văgăuna aia scîrboasă. E timpul să dormi !

— Întoarce-te, Johann. Nu vreau să dorm.

În timp ce roţile izbeau violent o treaptă după alta, în coborîre, iar Johann păstra o tăcere îndărătnică, Herr Graf adăugă :

— Domnul e bun, dar este şi drept. Îţi spun încă o dată, te las pe seama Lui, Johann.

— Ai face mai bine, zise Johann dispreţuitor, e tot ce poţi face.

Cînd împinse brutal fotoliul pe rotile prin uşa cabinei, lumina morbidă a lămpii cu abajur, arzînd zi şi noapte, şi abundentele mirosuri dezgustătoare acumulate acolo aproape că frînseră curajul hotărîrii luate. Era năpădit, din creştet pînă-n tălpi, de o lentă sudoare de spaimă. Neîndrăznind să ezite măcar o clipă, făcu o rotire completă a fotoliului şi se ghemui de parcă ar fi voit să ţîşnească asupra lui Herr Graf, aproape înecîndu-se cu propriile-i cuvinte :

— Acum ai să-mi dai nişte bani, sau am să... unde sînt? Unde-i ascunzi, moşneag avar ? Îţi mai dau o singură şansă ! Unde sînt banii ?

— Nu vorbi aşa tare, Johann. Nu vreau ca străinii să ştie ce pacoste te-a pălit. M-am aşteptat la asta, zise el, calm, printre bolboroselile iscate de flegma din gîtlej. Acesta este următorul tău pas spre osîndire. Banii sînt unde se cuvine să fie...

— Dă-mi-i ! ţipă disperat Johann. Dă-mi măcar puţin, dar trebuie să-i capăt. Îi voi lua, te voi ucide, dacă nu-mi dai bani ! şi ridică mîinile împreunate, cu degetele curbate ca nişte gheare, parcă gata să se închidă în jurul gîtlejului unchiului.

Herr Graf, fără a-şi clinti capul, îşi aţinti privirea în ochii lui Johann, înălţîndu-şi mîinile amîndouă, cu palmele în afară. Vorba lui era cu puţin mai audibilă decît o şoaptă, răsuflarea-i era anevoioasă, firavă.

— Nu fă asta, Johann al meu, scumpul meu copil. Vei fi descoperit. Te vor condamna la moarte. Dincolo

de asta, Johann, după mizerabilul tău sfîrşit pămîntean, se află judecata lui Dumnezeu.

— Dă-o naibii de judecată a lui Dumnezeu, izbucni Johann, turbat, dar dîndu-se cu un pas înapoi, cu pumnii încleştaţi, să nu-mi mai îndrugi mie tîmpeniile astea. Unde sînt banii ? Unde sînt banii ?

— Fii tîlhar, dacă trebuie, Johann, dar nu ucigaş. Te implor, nu pentru mine, crezi poate că mă tem de moarte ? ci de dragul tău, nu fii nici una, nici alta. Nu-ţi irosi viaţa, copilul meu. De ce nu poţi să mai ai răbdare doar cîteva zile, cînd vei avea atîţia bani de care să te bucuri, după ce eu nu voi mai fi ?

Frica şi spaima lui Johann plezniră în el ca o arteră ruptă. Faţa lui se boţi, bărbia i se scutura, ochii i se umplură de lacrimi care-i şiroiră pe obraji, gura i se crispă convulsiv spre centru şi se deschidea la colţuri. Cuprins de frenezie, ţipă şi hohoti pînă ce cuvintele aproape i se înăbuşiră în gîtlej :

— Nu vreau să te ucid, nu vreau să te prăd, de ce mă împingi la asta ? De ce nu mă poţi trata ca pe-o fiinţă omenească, unchiule ? Ce rău ţi-am făcut ? Dă-mi puţini bani, plînse el inconsolabil, asta-i tot ce vreau ! Nu te voi ucide, vreau doar să fiu liber !

Stătea ghemuit peste marginea divanului, ştergîndu-şi faţa cu batista pătată şi suflîndu-şi nasul. Unchiul îl privea, clătinînd din cap îndurerat.

— Libertatea nu există, Johann, zise el, cu un lung suspin întretăiat, nu există aşa ceva. Dacă ar exista, cum ai putea spera să o dobîndeşti în felul acesta ?

— Vreau să cumpăr o sticlă de vin ! ţipă Johann, tîrît de o izbucnire de răzvrătire renăscută. Am nevoie de nişte haine cumsecade, aşa cum mă ţii arăt ca un cerşetor ! Vreau să dansez şi să fiu tînăr cîtă vreme sînt tînăr, am dreptul să trăiesc. Numai fiindcă vei muri, asta e un motiv ca să mă iei în mormînt cu tine ?

Herr Graf zise :

— Voiam doar să-ţi izbăvesc sufletul, Johann. Mi-eşti drag.

Johann simţi cum se topeşte, cedează teren, pierde bătălia, trădat de atacul acela viclean asupra laturii sale oarbe, latura aceea a omeniei sale care era înfometată de

dragoste și orbită de anxietatea de a se afla pe vecie exclus din viață, totdeauna lăsat pe dinafara cursului întîmplărilor, niciodată capabil să participe, să-și dea partea lui, să fie deopotrivă cu cei de seama lui. Se zbătea și se zvîrcolea în cugetul lui, încercînd să găsească vorbele de care avea nevoie pentru a-i explica bătrînului aceluia, pentru a-l înduplecа — dacă era cu putință — să obțină de la el ce-i trebuia, fără a-i face rău, fără a fura, fără a-l ucide, naiba să-l ia !

— Sufletul meu îmi aparține, zise el burzuluit, aproape cu glasul său normal.

— Nu, nu-i așa, zise calm unchiul, și e o nerozie să spui asta. Dar nu pot să mă mai înfrunt cu tine. Te voi lăsa in voia ta.

Făcu un semn spre cușetă.

— Acolo, zise, întinde mîna sub saltea, în spate, lîngă perete, și dă-mi portofelul.

Johann, cutremurat de victoria aceea neașteptată, scotoci pe sub cearșafuri, cu mîini nesigure, rușinat și umilit și înciudat. Scoase la iveală obiectul și i-l întinse lui Herr Graf, care-l deschise imediat, căută fără ezitate într-o anumită despărțitură și, fără a număra, îi dădu lui Johann un teanc generos de bancnote, cu un zîmbet teribil așternut pe fața lui suferindă.

— Pentru binele tău, poate s-ar fi cuvenit să procedez altfel, zise el blajin, însă nici un dar nu e bun, dacă nu e însoțit de o binecuvîntare. Fii binecuvîntat, Johann, ar fi trebuit să știi că nu mă tem de moarte. Nu îți dau banii ăștia de teamă că mi-ai putea lua viața. O fac fiindcă mă tem că altminteri ai putea deveni un ucigaș. Sînt două lucruri cu totul deosebite, Johann. Sînt ai tăi și eu nu mai sînt tutorele tău. Ia-i slobod și du-te pe căile tale, fiul meu.

Înșfăcînd solidul sul de bancnote, cu credința că ar putea să cumpere orice-și dorea, Johann îngăimă neajutorat, derutat și zăpăcit de hotărîrea premeditată a unchiului său de a-l menține veșnic în culpă.

— Unchiule, mă tratezi ca pe-un servitor, dar n-ai fi îndrăznit să-l înșeli pe-un servitor așa cum m-ai înșelat pe mine !

— Niciodată nu te-am luat drept servitor, Johann. Nu încerca să te justifici într-un fel atît de neonest... şi acum, te rog să mă ajuţi să mă culc, căci sînt tare ostenit.

Johann îşi îndesă banii în buzunarul interior al vestonului şi-şi văzu de îndatoririle lui, cu faţa mocnindă.

— Şi te rog să-mi dai un somnifer, zise Herr Graf.

Privindu-l cum bea, Johann era mişcat de milă. Luptă împotriva acelui nou simţămînt ciudat în timp ce dezbrăca grijuliu micul schelet, aşa cum fusese învăţat, fără vreo expunere indecentă în schimbarea de la halat la cămaşa de noapte, înălţîndu-i pe rînd braţele şi punîndu-i-le jos binişor, trăgînd cămaşa peste încheieturile umflate ale genunchilor şi ridicînd în braţe corpul vlăguit, moale, ca al unui copil, îndreptîndu-i mădularele şi învelindu-l uşor cu cearşaful.

— Poftim, spuse el, cu glas răguşit.

— Îţi mulţumesc, îţi mulţumesc, oricum, spuse unchiul. Acum mă pot odihni.

Johann stătu aplecat deasupra lui, ezitînd, apoi zise :

— Unchiule, eu îţi mulţumesc. Mă voi purta mai bine, îţi promit...

— Fără promisiuni, te rog, zise Herr Graf, înălţînd o mînă şi schiţînd înfiorătorul lui zîmbet muribund. Vai mie, nevoile mele nu s-au schimbat. Trebuie să-ţi fiu mai departe povară, pînă la capătul voiajului. Trebuie să trăiesc, Johann, ca să mai văd o dată Germania. Ai răbdare.

— Unchiule, nu vei fi o povară, zise Johann, cu înflăcărare.

Herr Graf se uită pentru prima dată la un chip candid, prietenos, un chip ciudat de *iertător*, atît de transformat încît abia putea recunoaşte pe copilul cu inima împietrită al împietritei sale surori.

— Noapte bună, rosti el, în timp ce Johann da buzna spre uşă şi se opri doar să privească o clipă în urma lui şi să spună :

— Noapte bună, unchiule, somn uşor.

Herr Graf închise ochii şi lăsă ca binecuvîntatul narcotic să-şi facă efectul în sîngele lui lent şi nervii îndureraţi — ah, să închidă ochii şi să-şi stingă suflarea, să coniure o lume fără lumină, nu, un univers de beznă.

asta ar fi fost curată beatitudine. O, Doamne, întunecă soarele și luna, stinge-ți planetele Tale așa cum aș sufla eu în luminări. Picură, din măreţele Tale mîini cumpănite, beznă și tăcere, tăcere și nemișcare, nemișcarea pulberii îngropate sub pulbere, bezna și tăcerea și nemișcarea adîncurilor fără ochi ale mării. Tămăduiește-mi suferinţele în Bezna Ta, o, Doamne, sînt orbit de lumina Ta. Amintește-ți de mine într-o clipă de îndurare, răspunde la unica mea rugăciune : trăiește și fii în propria-ți ființă și cîrmuiește în lumina Ta pînă la capătul veșniciei, dar mie dă-mi drumul, dă-mi drumul. Nu-mi tăgădui darul divinei Tale Tăceri, eterna ta beznă. O, Doamne, lasă-mă să mor de-apururi...

În timp ce se apropia de capătul lungului coridor întunecos, Johann putea să audă muzica și glasurile și freamătul mării. Întîrzie o clipă lîngă scări, perplex și melancolic, cu nervii încă zvîcnind de pedeapsa primită, cu un resentiment zăbovind adînc în mintea lui, o senzaţie de a fi încă năpăstuit, într-un fel care nu-i putea fi compensat niciodată. Rezistă la îmbunarea inimii sale faţă de unchiul lui, deși n-o putea nega.

Își demonstră singur că unchiul său nu făcuse pentru el decît ceea ce s-ar fi cuvenit să facă de multă vreme, și fără a aștepta să i se ceară, cu atît mai puţin să fie amenințat. Johann se gîndi, aproape cu disperare : „Niciodată n-am să scap de asta, niciodată..."

Pipăindu-se în buzunarul hainei să atingă sulul de bani, își îndreptă umerii și, cu o neplăcută și neliniștitoare senzaţie de leșin la stomac, porni în căutarea Conchei.

Nu avu mult de căutat. Stătea acolo, pierzînd vremea cu Amparo și Tito, lîngă pian, unde fusese pus un mic coș acoperit, conţinînd biletele pentru tombolă, iar premiile erau expuse — sortimentul feminin de dantelării, feţele de mese, eșarfe și evantaie, și cele două furouri cu volănașe, de pînză roșie străvezie, tivite cu dantelă albă ordinară. Inima i se zmuci în piept încă o clipă își opri bătăile, pe urmă ieși pe puntea deschisă, unde ea putea să-l observe. Nu-l observă, ci ţinu mai departe în mîini unul din furouri, netezindu-i ușor volănașele, pe dedesubt. Tito fu primul care-l zări. Îi făcu Conchei un semn discret, la care ea lăsă furoul lui Amparo, își flutură degetele spre

Johann şi păşi în întîmpinarea lui, cu faţa foarte serioasă, mîinile ridicate, cu şoldurile balansîndu-i-se în ritmul pe care o auzise numindu-l *meneo*. O dată, cînd mergea alături, ea îi luase mîna şi i-o pusese pe mijlocul ei, exact deasupra osului şoldului, spunîndu-i : „Simţi ? Numai femeile spaniole îşi pot mişca astfel şoldurile. Se numeşte *meneo*. Simţi ? Nu sînt gitană, ştii asta ? Sînt o spanioloaică adevărată, şi ăsta e semnul.“ Fusese pus pe jar de delicata balansare dintr-o parte într-alta a şoldurilor, de un firesc desăvîrşit, iscată în oase, nu în muşchi, aşa insistase ea. „Faci aşa dinadins“, o acuzase el, dar fata îi spusese cu seriozitate : „Nu, aşa m-am născut. Auzi ce spun oasele mele ? Spun *Meneo*, *Meneo*, singure.“

Stătu şi o aşteptă să străbată toată distanţa pînă la el, încă îndoielnic, încă zdruncinat de penibila victorie dobîndită asupra unchiului său, avînd în sînge ceva foarte asemănător cu teroarea, în timp ce-şi dădea seama de ce făcuse şi ce înfrunta acum. Privirile lor se îngemănară, pe măsură ce ea se apropia, şi se pironeau nezîmbitoare, pînă ce fata se află chiar sub bărbia lui, uitîndu-se în sus, fără urmă de cochetărie, de perfidie, în ochii ei. Tînărului i se păru că vede chiar nelinişte în ochii ei. Îl stăpînea un tremur de excitare atît de puternic încît abia cuteză să vorbească, de teamă ca glasul să nu-l trădeze, dar ea nu ezită. Punîndu-şi mîna peste inima lui, vorbi numaidecît :

— Ai făcut aşa cum ţi-am spus ?

El se încruntă şi spuse, cu glas gîlcevitor :

— Îţi închipuiai că aşa voi face ? Atît de prost mă socoteşti ?

Mîna ei căzu.

— *Valgame Dios*, vasăzică nu i-ai căpătat.

Disperarea ei îl înfurie.

— Bine-nţeles că i-am căpătat, se lăudă el, mînios, fără ruşine, şi nici măcar nu i-am furat.

Concha se repezi peste el şi încercă să-i sară în braţe. El o apucă de talie şi o învîrti deasupra capului şi o puse iar jos, tot fără să zîmbească.

— Hai să dansăm, zise ea, morfolindu-i lobul urechii cu dinţii ei albi netezi. Nu-mi pasă ce-ai făcut ! Şi hai să bem ceva şampanie, adăugă în timp ce se roteau încet înlăn-

ţuiţi fără a dansa, în ritmul muzicii. Îţi aminteşti ? Ai promis.

El o strînse mai tare în jurul coastelor, pînă ce ea abia mai putu să-şi tragă răsuflarea.

— Ne vom culca, îi spuse, acum. Ţii minte ? Acum, cîtă vreme toată lumea e aici, afară. Unde e cabina ta ?

Concha zise :

— Nu fii aşa de german ! căci o trăgea de-a curmezişul punţii mai curînd ca un poliţist decît ca un amant.

— Ce te aştepţi să fiu ? întrebă el, dar ca şi cum nici nu s-ar fi gîndit la cele spuse.

— Ei bine, zise stingherită Concha, uite ! şi simţea rezistenţa întregului ei corp, prin braţul zvelt care ceda. Uite, atunci, dacă ai de gînd să fii aşa, am să-ţi arăt cabina mea cînd îmi arăţi tu banii. Cum să ştiu dacă-mi spui adevărul ? Manolo m-ar ucide... cum să ştiu ?

— Vei şti, zise el. Aşteaptă numai puţin.

Acum era sigur, nu mai avea de ce să se frămînte, avea în buzunar cartea cîştigătoare. Chipul lui se înseninã şi deveni amabil, îi dădu un mic ghiont afectuos care aproape că putea trece drept tandreţe.

— Bine, spuse Concha, risipindu-şi şi ea îndoielile, dacă mă păcăleşti, te ucid.

Se vîrî toată sub braţul lui.

— Aşa crezi ? zise Johann, cu o indulgenţă aristocratică. Încearcă.

O trase fulgerător în faţa lui, se opri în coridorul slab luminat şi îşi strînse uşor mîinile în jurul gîtului ei.

— În felul ăsta ?

Concha se înfioră de plăcere şi-i zîmbi, fără nici o umbră de jenă, zicînd :

— Nu, nu aşa. Altfel. Mai bine.

Îşi rîseră în obraz şi păşiră mai departe, cu braţul lui trecut după umerii ei.

— Am ajuns, îi spuse ea, deschizînd uşa şi intrînd prima, să aprindă lumina.

Se aştepta la un atac dezlănţuit, la o violenţă oarbă, la o bîjbîitoare brutalitate, aşa cum ştia prea bine că se întîmplă cu cei neexperimentaţi şi supraexcitaţi. Sau chiar mai rău, panică şi impotenţă şi furia impotenţei, sau ucigătoarea ei deznădejde, pe care ea trebuia să o mena-

jeze și să o îmblînzească și să o convingă, fără să pară că face nimic, pentru că la asemenea ananghie cu propriul lor corp bărbații erau înclinați să devină ranchiunoși, nărăvași, chiar primejdioși, dînd vina pe ea și vrînd răzbunarea orgoliului lor masculin ultragiat. Era pusă în gardă, gata la orice. Dar el se mărginea să stea acolo, uitîndu-se la ea plin de așteptare, totul numai scînteiere și plete aurii. Avea o slăbiciune pentru bărbații blonzi, și acesta se dovedea a fi înflăcărat și cald și simplu. Întinse mîna și-i dezmierdă părul brun, neted, rostind în germană : — Frumos, frumos.

Ea rîse de ușurare, descoperind că totul va merge mai lesne decît crezuse, îi luă mîna într-ale ei și zise :

— Intră, nu fii ciudat, ești cu mine, ne vom veseli împreună.

Îi trase capul spre ea și-l sărută, apoi începu să-i desfacă cravata, spunînd :

— Ei, trebuie să mă ajuți și pe mine să mă dezbrac. E mai nostim să facem totul împreună. Spune-mi, scumpule, sînt prima ta fată ?

El încuviință din cap și roși, apoi își veni în fire și zise:

— De ce spui asta ?

Concha ocoli subiectul acela.

— Mă iubești, a, bine, mă iubești, măcar un pic ?

— Nu știu, zise el cu glas aspru, înfășurîndu-se în jurul ei cu atîta determinare încît Concha abia îi putu scoate cămașa. El începu să tragă de partea din față a rochiei, ca să ajungă la sîni.

— Așteaptă, zise ea, nu vrei să mă lași să fiu tare drăguță cu tine ? și șerpui afară din rochița ei neagră ponosită, lăsă să-i cadă furoul de mătase colorată și fu goală.

— Sînt o fată foarte rea, zise ea, asmuțîndu-l, ai să vezi.

Tînărul părea că nici n-o aude și nu avea nevoie de nici un fel de dezmierdări.

Herr Rieber mai trimise încă o dată bere pentru orchestră și ceru a patra oară „Povestiri din pădurea Vieneză". Muzica, *Schaumwein*-ul, cerul înstelat, Lizzi lăsîndu-se purtată într-o tandră dispoziție promițătoare în

vîrtejul valsului, aproape că-l făceau să uite viitoarele plăceri, în voia nebunatecei desfătări a încîntărilor prezente. Baveta îi juca în jurul urechii, scufia de prunc îi lunecase pe grumaz, n-avea nici o grijă. Zîmbetul lui lăbărțat, neobosit îi descoperea vîrful umed, trandafiriu al limbii cînd pleznea din buze, la răstimpuri, savurînd dulcea bucățică a bucuriei sale. Înșfăcînd-o din nou pe Lizzi de mînă și de talie, își apăsa micul pîntec tare de trupul ei și se apuca să cînte fără cuvinte, cu glasul lui acut de tenor. „La dedada, la dedada, la de da, de daa !“, cînta Herr Rieber, zburdînd ca un faun, învîrtindu-se ușurel pe vîrfuri, privind-o extatic pe Lizzi, care îi răspunse imediat : „La dedada“, asemenea nimfei Eco întrupate. Simțea că e un veritabil faun, un faun iute de picior, țopăitor, în adîncul poienii din pădure, întipărind un desen de flori despicate pe mulajul frunzelor, cu micile lui copite ascuțite și lustruite, pe cînd vînturile gemeau asemenea viorilor prin creștetul copacilor, glasurile dulci ale păsărelelor, se chemau la-de da, dîndu-și una alteia printre ramurile unde suspinau strune de harpă, și nimfa îl aștepta pe tînărul flăcău-țap, semizeu, sprinten pe copitele lui și gata a sălta așijderi, făptură cu picioare lungi în rochie verde, care iubea un bun strengar. Ah, lade-dada, de da, cînta cît îl ținea gura tînărul faun, într-un extaz panic, învîrtindu-se frenetic pe vîrful copitelor lui ascuțite, în vreme ce nimfa, aplecată pe spate de la talie în jos, se învîrtejea așa de vîrtos încît fustele ei de dantelă se ridicau și se întindeau lent în sus, la spate, ca un evantai ce se desface.

Hansen, cufundat în șezlongul lui, bîndu-și tacticos sticla cu bere, se uita la ei pe sub încruntarea așternută pînă la nas. Trecuseră pe lîngă el de mai multe ori, și ultima dată veniseră atît de aproape încît fusta lui Lizzi îi atinsese genunchii, un ultragiu atît de insuportabil încît decise că, dacă îl mai comitea încă o dată, avea să-și întindă piciorul, punîndu-i piedică și trimițîndu-i pe-amîndoi de-a dura.

Pe cînd galopau spre el iarăși, mai frenetic ca oricînd, își veni în fire și întinse un picior, gata de acțiune. De astă dată fustele zburătoare ale lui Lizzi îi atinseră fața, el clipi și tresări, gheata lui Herr Rieber se abătu, stri-

vîndu-i cu cruzime degelele de la picioare. Herr Hansen, cu un vuet subteran de gemete, se ridică imediat, cît era de lung, şi-şi trînti cu vigoare sticla de bere peste ţeasta goală, neapărată a lui Herr Rieber. Herr Rieber se opri ca trăznit, părînd covîrşit de o imensă mirare. Sticla se făcu ţăndări şi o lungă dîră roşie, strălucitoare, se ivi imediat pe capul lui şi începu să tragă rapid o dungă în jos.

— Vezi ? se interesă cu severitate Herr Hansen, de parcă ar fi demonstrat ceva incontestabil. Vezi ?

Lovitura îl zvîrli pe Herr Rieber şi mai adînc în mrejele închipuirii sale. Behăi ca un ţap „Beee, meee", şi-l şarjă pe Herr Hansen, ţintindu-l cu acurateţă, cu coarnele-i imaginare, în partea sensibilă a stomacului, exact unde se despart coastele. Herr Hansen se încovoie serios şi se zbătu să respire. Înainte de a putea să-şi recapete răsuflarea, preţ de cîteva secunde, Herr Rieber şarjă din nou. „Beee, meee", zbieră el, şi împunse cu toată puterea, lăsînd pete roşii, la întîmplare, pe cămaşa lui Herr Hansen.

— Încetează odată, gîfîi Herr Hansen, trăgînd aer în piept. Îşi mai scobi odată pieptul şi împinse în lături faţa lui Herr Rieber, cu latul palmei. Încetează, îţi spun, *înceeazăcu* asta !

Herr Rieber zvîrli mîna laoparte şi se trase îndărăt, pentru a treia şarjă. Instrumentistul de la talgere îşi împinse de pe frunte pălăria de hîrtie şi îl înşfăcă pe Herr Rieber, care părea buimac şi nu se împotrivi. Violonistul puse o mînă pe braţul lui Herr Hansen, înfrînîndu-l cu blîndeţe, şi fu scuturat ca un pisoi. Cînd muzica încetă atît de brusc, studenţii cubanezi, care dansau cu spaniolaicele, se înghesuiră în jurul orchestrei să vadă panorama, iar cînd zăriră capul festonat cu sînge al lui Herr Rieber, strigară : *„Que viva la sangre ! Viva la barbaridad !"* [1] Frau Rittersdorf şi soţii Hutten stătuseră laolaltă, nu atît ca spectatori, cît ca pilde vii ale ţinutei, înfierînd în mod public un spectacol indecent. Acum se ridicară ostentativ, deşi nimeni nu remarcă, şi se îndepărtară. Frau Rittersdorf zise :

[1] Trăiască sîngele ! Trăiască barbaria ! (în spaniolă în text).

— Vom fi foarte norocoşi dacă mai ajungem în porţi vii ! o concluzie atît de evidentă, încît soţii Hutten socotiră că nu merită osteneala unui răspuns.

Lizzi sta şi privea, cu o mînă peste gură, şi fruntea îi pleznea de şocul suferit. Violonistrul o bătea uşor peste obraji. „Aşa, aşa“, zicea el, alinător, şi la această blîndeţe, se trezi de-a binelea conştiinţa dezastrului ce-o lovise. Mici încreţituri fine săltau pe faţa ei, întoarse spatele muzicianului şi alergă orbeşte, aplecată înainte, cu mîinile ridicate, cu palmele în afară, scoţînd ţipete ascuţite, ca o păuniţă neliniştită. Violonistul o urmă sprinten şi spuse :

— Scumpa mea Fräulein, daţi-mi voie să vă ajut, dacă pot. Nu încercaţi să mergeţi singură.

Ea îşi încovoie umărul, ferindu-se de mîna lui, şi izbucni într-un rîs ascuţit, amestecat cu lacrimi. Trecu de Herr Rieber fără a-i arunca o privire, şi el nu o văzu plecînd, nici nu-şi aminti de ea. Herr Hansen se depărtă singur, cu braţele strîns împreunate de-a curmezişul stomacului. Talgeristul stătea neclintit lîngă Herr Rieber, vădit năucit. Atît Rieber, cît şi Hansen se opriră brusc la oarecare distanţă şi se aplecară peste balustradă. Îşi îndreptară spinările, după cîteva momente de agitaţie, îşi şterseră feţele şi continuară să se legene odată cu ridicarea şi lăsarea punţii.

În momentul acela, violonistul îşi regreta galantele încercări făcute pentru a ajuta o femelă în nenorocire, care nu-i arăta decît cea mai nerușinată ingratitudine şi ţipa într-una : „Nu mă atinge !“, de parcă ar fi fost violată de cîte ori el încerca să o ia de braţ şi s-o conducă. Totuşi, se împleticea de-a lungul întregului coridor, bălăbănită dintr-o parte într-alta, pocnindu-se de pereţi, şi Dumnezeu ştie că era cea mai slută femeie pe care o văzuse vreodată. Oricum, sclav al creşterii sale decente, şi poate al bunătăţii sale înnăscute, stăruia să înfrunte cu bravură întreaga istorie, şi izbuti efectiv, pînă la urmă, să-şi debarce beleaua la uşa cuvenită, unde bătu cît îndrăzni de tare, şi aşteptă.

Pentru prima oară în seara aceea, Denny se zbătu să se ridice de pe taburetul lui de la bar şi zise :

— Am treabă. Mă duc să-i cer socoteală Pastorei. O văd zbînţuindu-se prin jur cu unul din cubanezii ăia. Are să-mi explice totul pe şleau acum, parcă ce ştie ea !

David, care un timp stătuse amorţit, fără a se bucura de nici una dintre plăcerile gradate oferite de îmbătare, se simţea acum de ajuns de detaşat pentru a-i oferi un sfat bun lui Denny, care era atît de vădit născut pentru a face un lucru greşit, indiferent ce săvîrşea :

— Poate că s-ar fi cuvenit să începi mai devreme. Ţi-ai pierdut controlul. Nu vei fi capabil să chibzuieşti distanţa sau să-ţi pui pumnii în acţiune. Ţine minte, e primejdios să loveşti o femeie, *oriunde,* chiar cînd eşti treaz. Peste tot sînt numai moliciuni, nu pot să încaseze.

— Asta o să poată, afirmă Denny, ferm. Se clătină, se ţinu de bar cu stînga, se lovi singur în stomac cu dreapta şi scoase un rîgîit zgomotos. Ca şi cum asta ar fi avut efectul de a-l reechilibra, merse în linie aproape dreaptă spre dansatori. David îl urmări cu privirea, sperînd să vadă cum lui Denny i se întoarce frumuşel spatele. Nicidecum. Studentul cubanez se predă pe loc, renunţînd la orice pretenţie asupra partenerei sale. Înainte de a putea refuza şi de a-şi lua zborul, Pastora era încorsetată în braţele lui Denny. Cîtă vreme se împleticea într-o serie de elipse, Pastora îl ţinu la distanţă, apucîndu-l de ambele coate, şi Denny spînzura de umerii ei, într-o tăcere sinistră, suflîndu-i în faţă o miazmă alcătuită din necurate emanaţii amestecate.

— Dă-mi drumul, miroşi ca un vultur hoitar ! strigă Pastora, întorcîndu-şi faţa de la el şi zbătîndu-se.

Privită în ansamblu, situaţia era cît se poate de nepromiţătoare, cum fu încîntat David să constate. Cu inima voioasă, îi ură lui Denny o frumoasă seară ocupată cu încovoierea voinţei Pastorei, şi tot ghinionul din lume în împlinirea acelei misiuni.

Avea necazurile lui, şi aşa cum începuse să procedeze de la o vreme, cînd whiskiul, după cum spera, îi limpezea capul şi-i mai tocea din tăişul anxietăţilor, se minuna cît de puţin se respecta pe sine, lăsînd ca orice femeie — şi mai presus de orice, o femeie ca Jenny — să-i apese mintea şi să-i hăituiască simţămintele zi şi noapte,

răsturnîndu-i planurile şi deviindu-l în locuri unde nu intenţionase niciodată să se afle, încolţîndu-l cu argumente necinstite şi speculîndu-i slăbiciunile cu lacrimile şi drăgostelile ei, tulburîndu-i munca şi împingîndu-l la băutură — perfidia ei de căţea era pur şi simplu infinită — pentru numele Domnului, unde putuse să-i fie mintea ? Iată-l cum se îmbăta zilnic, numai şi numai să scape de ea şi de gîndul la ea, şi ce ieşise din treaba asta ? Ce se alesese de Jenny ? Căci fata pe care îşi închipuise că o cunoştea dispăruse atît de total încît era nevoit să creadă că o înjghebase el din fărîmele şi fleacurile rămase din talmeş-balmeşul lui de vise şi închipuiri adolescentine. Bine-nţeles, era timpul să crească şi el. Nu existase niciodată, nici nu era cu putinţă să fie, vreo fată vie, aevea, aşa cum visase că era Jenny...

Beţia aproape că-l dădu peste cap. Se rezemă de balustradă, ţinîndu-şi capul în palme, şi deşi i se scuturau genunchii sub el şi gîtlejul îi era răscolit, cum se întîmpla prea adesea, chiar la provocări mai slabe, inima şi voinţa i se întăriră, de parcă ar fi avut vieţi automate, nesupuse capriciilor alcoolului. „Luate-ar naiba, Jenny-înger, renunţ la tine. N-am să mă mai războiesc cu tine. Nu merită. Nu pot trăi astfel.“ Cînd îşi auzi glasul, se uită consternat în jur, dar nu era nimeni prin apropiere. Glasul vioi al lui Jenny vorbea tare, cu batjocoritorul ei ton voios insuportabil : ...şi împăratul Cuautomoc îi vorbi atunci, din groapa lui de foc, şi întrebă : „Oare crezi că *eu* stau pe un pat de roze ?“ Mai spusese asta cu mult în urmă, cînd el nu o lua în serios, cînd o înştiinţa că îi provoacă o stare de disperare şi-l face nefericit, totdeauna răspundea în vreun fel pieziş că şi ea era nefericită, şi din vina lui, şi că avea credinţa că, dacă se vor strădui din răsputeri, erau sortiţi să împărtăşească o adevărată beatitudine. Nu spunea însă niciodată cum urmau să încerce, nici cine se cuvenea să facă începutul.

Pastora, cu faţa ca o furie, trecu pe lîngă el în plină cursă, cu fustele ei plisate şi mantila din dantelă neagră plutindu-i în urmă. Aruncînd o privire peste umăr, dădu buzna pe cea mai apropiată uşă. Denny, aflat departe de centrul lui de gravitate, se apropie mai încet, dar pornit

pe-o urmărire fățișă. Îi făcu cu ochiul lui David și-i dezvălui acest mesaj confidențial : — Ea crede că are să scape, zise el dezinvolt, dar nu există loc pe vasul ăsta un'să se poată ascunde. Pun eu mîna pe ea, fii pe pace.

David zise : „Poate că ar trebui să aștepți pînă dimineața, ai să fii în formă mai bună !“ dar Denny scutură din cap îndărătnic, și spuse : „Nu, astă seară e noaptea decisivă.“ Se bălăngăni mai departe, făcînd o mare risipă de mișcări, dar izbuti să ajungă în siguranță la pragul dincolo de care dispăruse Pastora, se rezemă de ușor cîteva secunde, și își văzu de drum.

David colindă fără nici o țintă, întîlnind petrecăreți izolați pe care-i vedea printr-o ceață — doamna Treadwell cu acel solemn ofițer tînăr ; biata Elsa, fiind probabil escortată la culcare de către părinții ei ; doctorul Schumann, care părea un somnambul ; înotară pe lîngă el și de la celălalt capăt al vasului pluteau acordurile acelui interminabil vals pisălog, *Povestiri din pădurea vieneză.* În cele din urmă recunoscu încotro mergea și pe cine căuta și ce se aștepta să găsească. Trecuse dincolo de bine și de rău, sistemul său nervos era ca și mort, și totuși îl stăpînea o angoasă, o deznădejde atît de asemănătoare cu moartea, încît îi stîrni un val de spaimă, pentru prima dată în viața lui se temu că s-ar putea să moară în curînd. Totuși, nu avea nici un leac pentru asta, decît să meargă mai departe, urcînd un șir de trepte după altul, pînă pe puntea bărcilor de salvare, să dea tîrcoale acolo, circumspect și pe furiș, pînă ce avea să-i găsească împreună, și ei nici măcar nu mai încercau să se ascundă. Cu un zvîcnet fierbinte în sîngele lui, de parcă n-ar fi știut tot timpul că vor fi acolo, cercetarea lui se încheie. Erau acolo, ghemuiți amîndoi pe punte, cu spinările rezemate de un coș de vînt, cu genunchii trași în sus, cu capetele plecate gînditor, întorși unul spre altul, cu frunțile atingîndu-li-se, cu trupurile îndoite înainte și adaptîndu-se cu suplețe. Asfințitul lunii, oglindit într-o trîmbă de nor, scînteia pe fața albă, ca geruită, a lui Jenny, avînd expresia cuiva care suferă prin somn, zugrăvită pe ochii și gura ei închisă. Freytag o ținea ferm și nonșalant, împresurînd-o complet în brațele sale, iar mîinile ei îmbinate, ținute

într-o mînă a lui, se odihneau pe genunchii strînşi, întorşi neajutoraţi spre el.

Lui David i se răciră mîinile şi picioarele, nasul i se subţie şi albi, vîrful i se lăsă în jos, cu nările fremătînde — putea să simtă cum îşi schimbă conturul, chircindu-se, stăpînit de o repulsie totală. Un învălmăşag înspăimîntător, alcătuit din simplă gelozie, jignire umană, dezgust curat, o ură glacială împotriva lui Jenny, îşi instaură pe dată larma înlăuntrul lui. Cu toate acestea, nu putea spune ce era mai vrednic de dispreţ pentru el : scena în sine şi sensul ei, faţa lui Jenny, cu un dureros şi nerusinat extaz întipărit pe trăsături, sau siguranţa de sine a lui Freytag, felul familiar şi nonşalant cum o ţinea în braţe, siguranţa dovedită, genul de expert profesionalism al unui mascul născut pentru a manevra şi dresa femeile.

Asta nu putea să îndure David, atunci şi după aceea. În sufletul lui ţîşni o pornire omucidă, la vederea feţei amabile, netulburate, cu aerul ei destul de plăcut, de exultare. Era evident că aştepta ca Jenny să treacă în altă fază a dorinţei sale, cu ajutorul lui atent, şi să se declare prima, înainte ca el să-şi încheie socotelile cu ea. Erau atît de absorbiţi în fiinţa lor, încît s-ar fi putut afla într-un turn sau pe-o insulă. Freytag îşi ridică fruntea de pe-a lui Jenny şi, trecîndu-şi o mînă peste părul ei, îi ţinu capul pe spate, îi răsuci faţa spre a lui, o studie cîteva secunde, cu un interes tihnit, apoi o sărută deliberat, cu cea mai deslănţuită luxură, drept pe gură. Jenny se destinse şi păru că încearcă să se îngroape în braţele lui. Bărbatul o trase cu totul la el, competent, fără grabă sau excitare, şi începu să-i întindă drept picioarele, pînă ce se culcă lîngă ea, cît era de lung, mişcîndu-şi mîna peste sînul ei.

Nedeslipindu-şi privirea de faţa ei, îşi deplasă uşor umărul şi-i acoperi partea de sus a trupului cu corpul lui, şi se opri acolo, punîndu-şi obrazul pe al ei, ca şi cum i-ar fi ascultat respiraţia. Pe urmă se întoarse şi rămase culcat lîngă ea, cuibărindu-i capul pe braţul lui, şi rîse — un mic rîs foarte ciudat, în surdină, doar pentru el. Îi scutură încetişor capul, o sărută, o trase de pe punte şi încercă s-o ridice în picioare.

— Ruşine să-ţi fie, fetico ! cuprins de cea mai euforică bună dispoziţie. Închipuie-ţi, să-ţi pierzi cunoştinţa într-un asemenea moment !

Jenny gemu şi zise : — Ah, lasă-mă în pace. Lasă-mă aici.

— Ştii că nu pot face asta, zise Freytag, pe un ton foarte apropiat de cel al unui frate agasat. Acum ridică-te, Jenny, nu fii sîcîitoare.

David, îngheţat acolo, în umbra coşului de vînt, în clipa aceea se întoarse, covîrşit de oroarea umilirii şi coborî scările în vîrful picioarelor, cu capul vuindu-i ca un căuş de scoică.

În bar, Herr Baumgartner, cu machiajul lui dungat, de clovn, cu barbeţii trîntiţi pe duşumea, sub scaunul său, bîjbîia să prindă piciorul paharului de lichior, îşi răsturnă ceaşca cu cafea şi vărsă cafeaua pe şervet. Folosind şervetul ca pe o batistă, plîngea în tăcere, ştergîndu-şi distrat gura, ochii şi fruntea. Soţia îl urmărea cu ochii ei ca agatele şi vorbi cu glas scăzut, înăsprit :

— Toată lumea are mare grijă să nu se uite la tine. Aşa că, pînă la urmă, presupun că nu te dai în spectacol.

El îşi înghiţi benedictina, delicatesa lui scumpă, festivă, de după prînz, dintr-o sorbitură, fără să-i simtă gustul. Întinzînd mîna peste maldărul de farfurioare aflat între ei, îi atinse dosul palmei cu arătătorul, ciocănind-o uşor. Soţia putea să vadă doar un ochi înceţoşat, desnădăjduit, îndărătul şervetului şi colţul tremurător al unei guri pline de reproşuri nerostite.

— *Mein Liebchen*, zise el, ai uitat ? Ne-am căsătorit în ziua asta, acum zece ani.

— Ce e de amintit ? îl întrebă ea, neiertătoare. Ce-a fost căsătoria asta ? Un infern, un mic infern pe pămînt, de la început.

— Nu, zise el. Nu de la început. Asta nu-i adevărat.

Ea se zori să continue, mînată de o determinare aprigă de a nega orice, afară de nefericirea sa, neînstare, nedorind să-şi amintească altceva decît dezamăgire.

— Nu-mi spune mie că nu ştiu ce-a fost ! Vai, nu ţi-e ruşine de viaţa care ne-ai făcut-o la amîndoi ?

El își acoperi iarăși fața și gemu prin pînză.

— Da, da, mă rușinez, totdeauna mă rușinez. Dar mă sting, Gretel, știi că mă sting din cauza acestui ulcer, poate cancer, de unde știm noi ? Mă sting, și ție ce-ți pasă, ce ți-a păsat vreodată ?...

— Dacă ai înceta să te chercheleşti zi și noapte, ai fi sănătos, îi spuse ea, aplecîndu-se mai aproape. Vrei să fii bolnav, vrei să mă faci nenorocită, vrei să distrugi cu totul viețile noastre, acum te înțeleg. Mă urăști. Faci asta în ciuda mea...

Herr Baumgartner își îndreptă umerii, se pleoști iarăși, se balansă, își încordă pumnii pe masă.

— Foarte bine, zise el, asta-i picătura care varsă paharul. Gîndește ce poftești, eu sînt un om sfîrșit, și-așa am trăit prea mult, nu mai vreau să suport nici măcar o oră chinul ăsta. Am să mă omor.

— Bine-nțeles, spuse soția, înghețînd de mînie și spaimă, acum începi iar istoria asta ! Ei bine, spune-mi doar cum și cînd îți propui să-ți pui capăt vieții, de data asta ? Mi-ar plăcea să-ți cunosc planurile, o dată pentru totdeauna.

— Voi sări peste bord chiar în minutul următor, zise el, dînd pe gît cafeaua. Asta va fi...

Dădu ceașca de pămînt cu atîta violență, încît se făcu țăndări și mai multe persoane își îndreptară privirile spre el și își întoarseră imediat ochii în altă parte. El prinse fiecare privire, în timp ce se întorcea și scoase un icnet cabotin, de veselie fără bucurie. — Asta va fi cea mai sigură cale !

— Da, zise ea, asmuțindu-l, ai să stîrnești mare zarvă și vei fi salvat ca și Bébé...

— Sau, poate, ca bascul, îi reaminti el.

— Pfui ! exclamă ea. Îmi stîrnești sila !

El văzu, consternat, că soția era pur și simplu furioasă, că-i lua destăinuirea drept o ceartă în plus, și-atît — mersese însă prea departe să mai dea înapoi. Trebuia să persiste pînă ce avea s-o îndemne să creadă în seriozitatea amenințării sale, luînd măsuri pentru a-l împiedica să o ducă la îndeplinire, așa cum e de datoria unei soții.

Frau Baumgartner aproape că-i citi gîndurile. Îl văzu aşteptînd reacţia ei următoare, cu un păcătos calcul infantil sticlindu-i în privire, încercînd să măsoare limitele rezistenţei ei, să o frîngă, pentru a-l implora, pînă cînd, în cele din urmă, el avea să se înduplece, de dragul ei, să trăiască. În loc de asta, ea-şi încrucişă braţele la piept, se rezemă de spătar şi spuse cu lehamite :

— N-ai să faci niciodată nimic, aşa că încetează să mai îndrugi aiureli. Sînt sătulă de povestea asta, mă duc să mă culc şi tu poţi rămîne aici cît ai chef.

La această replică, el sări în picioare orbeşte, şi făcu cîţiva paşi spre cea mai apropiată uşă, înainte de a se uita în urmă. Soţia sa nu-şi descrueişase braţele şi nu-l privea. Cînd se uită iarăşi îndărăt, de pe punte, ea părăsise masa şi mergea în direcţia opusă lui, cu panglicile ţipătoare ale rusticei sale paruri fîlfîindu-i.

Înlemnit de şocul provocat de perfidia aceea, dezertarea, ultimul lucru din lume la care s-ar fi aşteptat din partea ei, ieşi afară împleticindu-se şi se tîrî de-a lungul balustradei, cu ochiul iscodind împrejurimile, căutînd-o, dorind să apară din aproape orice direcţie. Negreşit că intenţiona doar să-l pedepsească preţ de cîteva minute, pe urmă avea să se ivească de undeva să-l reţină, să-i împiedice gestul, să se roage de el, să-l aducă la raţiune, la fel cum încercase aşa de des. Aşteptînd, îşi frînă paşii, ţinîndu-şi capul în palme, cu coatele rezemate, încercînd a se preface că intenţiona realmente să sară în apă. Privind în marea, care-şi ridica şi cobora abrupt talazurile, clătinat de balansul dezordonat al punţii, gemu de oroare — văzîndu-se, pentru o cîtime de secundă, suspendat pe balustradă, deasupra înspăimîntătoarelor adînciuri, aplecîndu-se înainte odată cu tangajul vasului, căzînd în curbă, cu capul în jos, exact în momentul cînd Gretel avea să vină alergînd cu braţele întinse spre el, cu mîinile încleştate, implorînd : „O, nu, nu-nu-nu, aşteaptă, aşteaptă, iubirea mea, iartă-mă !“

Se dădu-ndărăt, stăpînit de asemenea teroare încît aproape că îşi pierdu echilibrul şi mai-mai să se ciocnească de doamna Treadwell, care se plimba cu acel tînăr loco-

tenent cu aer băieţos pe care Herr Baumgartner îl observase mai-nainte în compania ei. Rîdeau vesel şi zigzaguind odată cu rostogolirea punţii, cu braţul petrecut după talia ei.

— Pardon, pardon, zise el, recăpătîndu-şi echilibrul, înclinîndu-se de la mijloc şi străduindu-se să pocnească din călcîie. Ei dădură din cap şi îşi întoarseră ochii distanţi asupra lui, îi fluturară uşor mîinile şi îşi văzură de drum, total indiferenţi la suferinţele lui, manifestînd o rece nepăsare faţă de faptul că el era pe punctul de a-şi curma mizerabila existenţă — mai rău încă, incapabil măcar să-şi imagineze asemenea dezastru ! — nevînd mai multă milă şi omenie decît soţia lui lipsită de inimă. Se întoarse la bord, apucă temeinic marginea, şi contemplă din nou întinderea apelor şi situaţia lui, oarecum mai calm. Aşa stăteau lucrurile cu el, aici şi acum. La asta ajunsese, şi ce nerod fusese să se aştepte la ceva mai bun ! Era un lucru tragic cînd un bărbat se trezea abandonat pradă disperării de soţia pe care o iubise, căreia îi dăruise încrederea lui şi ce fusese mai bun din toate, soţia pe care se bizuise să-i aprecieze devotamentul, să-i respecte noblefea motivelor, să-i susţină curajul prin loialitatea ei, să se arate indulgentă faţă de slăbiciunile lui — indiferent care ar putea fi — şi care om era întrutotul scutit de ele ? Să-i dea libertate în toate privinţele, menţinînd totodată rezerva, aparenţele şi disciplinele vieţii cotidiene, ce alt rost avea o soţie ? Totuşi, iată-l cum sta sigur în răcoarea umedă şi vîntoasă a miezului nopţii pe mare, în septembrie, în pragul sinuciderii. Iar ea nu ridicase un singur deget să-l salveze. Ba încă îl luase peste picior şi-l batjocorise mai departe.

Ah, acesta era sfîrşitul. Nu putea îndura aşa ceva. Nu, şi nici n-avea s-o facă. Ce nebunie îl apucase, de visase măcar pentru o clipă, să-şi lase orfan feciorul inocent şi promiţător, unicul lui copil, şi încă într-o situaţie aşa de precară, la urma urmelor ? Cu siguranţă că insensibila lui mamă avea să se remărite, abandonîndu-şi copilul pe seama tandrei îndurări a unui tată vitreg, la fel cum îşi lăsase soţul în voia mării crude. Cotropit de un nou val de spaimă şi un ultragiu reînviat, dar şi de o nouă

hotărîre, începu o luptă lungă, tulbure, pentru a se înapoia în cabina lui, neavînd în minte nici un plan clar, ci o idee fixă, care părea înrădăcinată undeva, în măruntaiele lui, că acum bătuse ceasul pentru încheierea anumitor socoteli, de multă vreme amînate, cu vipera pe care o încălzise la sînul lui în toţi acei zece ani de năpastă.

Frau Baumgartner deschise fără zgomot uşa cabinei sale şi umbri cu palma becul din perete, cînd răsuci comutatorul. Hans era în pat, aşa cum îl lăsase. Deschise ochii şi clipi spre ea, zîmbitor. Ea se aşează pe marginea patului şi, cu o cutremurare în glas pe care nu şi-o putea stăpîni, îl întrebă :

— Dormeai ? Visai ceva ?

— Puţin, zise el, sfios. Multă vreme am ascultat muzica.

— Ţi-ai spus rugăciunile ?

— Am uitat, zise el neliniştit, temîndu-se de o dojană. În loc de asta, mama îi desmierdă părul şi-l sărută.

— O să le spunem mai tîrziu, îi zise ea. Ţi-ar place să asculţi o poveste ?

Hans se ridică imediat în capul oaselor, fericit şi treaz de-a binelea.

— A, nu mi-ai mai spus o poveste de cînd am venit pe vaporul ăsta !

— Bietul copil, spuse maică-sa, întinzînd mîna după coşuleţul ei pentru croşetat şi aşezîndu-se iar lîngă el. Ce vrei să auzi ?

— Hänsel şi Gretel, îi spuse el de-ndată. Îmi place.

— Te-ai făcut băiat mare pentru o poveste atît de copilărească, îi spuse ea, controlîndu-şi degetele tremurătoare şi apucîndu-se de croşetat.

— Totuşi, îmi place şi-acum, zise el, cam timid. Lucrezi la sveaterul meu ?

— Da, zise ea, şi am de gînd să-l termin înainte de a ajunge la Bremerhaven. Pur şi simplu, nu mai pot să mă frămînt, pentru nimic.

După o scurtă pauză jenată, în timp ce băieţaşul îi privea faţa să descopere ce anume voia să spună, maică-sa îi zîmbi şi începu : „A fost odată ca niciodată un

frăţior care trăia, laolaltă cu surioara lui, în Pădurea Neagră. Îl chema Hänsel, Hans, ca pe tine, şi pe Gretel, ca pe mine, şi într-o bună zi colindau prin pădure, culegînd flori, cînd deodată veni o bătrînă vrăjitoare..."

Glasul ei căpătă un ritm echilibrat şi se uniformiză în blajinul bîzîit care-l toropea pe Hans, adormindu-l, de parcă ar fi fost un leagăn. Cînd mama ajungea la partea unde scumpul frăţior şi surioara o îndesau pe bătrîna vrăjitoare ticăloasă în propriul ei cuptor încins, pleoapele lui Hans pîlpîiau, făcînd eforturi zadarnice pentru a nu se închide, dar în cele din urmă se dădea bătut şi, pe fundalul urletului maşterei sortită pierzaniei, răsufla adînc, lin şi punea capul pe pernă.

Frau Baumgartner acoperi becul cu o mică eşarfă, cu ochii deja scăldaţi în lacrimi. Se aşează iarăşi şi începu să împletească mecanic, numărînd ochiurile. Chiar dacă i-ar fi luat toată noaptea, avea să stea acolo, împletind şi aşteptîndu-şi soţul.

Cînd el dădu uşa de perete şi se repezi în cabină, abia-i veni să-şi creadă ochilor la cele văzute acolo, şi totuşi era mult prea limpede. Nu avusese habar ce intenţiona să facă ori să spună, cînd însă ea înălţă faţa sa îndărătnică şi se uită la el nepocăită, îşi înălţă braţul drept. Ea se oferi, trăgîndu-se violent într-o parte, dar lacrimile îi ţîşniră iarăşi pe obraji, înainte ca el s-o lovească cu latul palmei, ca o vîslă de lemn. Era o lovitură uşoară, care nu-i făcu nici un rău, dar cînd se ridică de pe scaunul ei se poticni şi căzu, izbindu-şi pometul obrazului de chiuvetă. Hans se trezi, se ghemui şi se piti. Îşi acoperi ochii cu braţele încrucişate şi ţipă. Vasul tanga atît de straşnic încît Frau Baumgartner încercă cu greutate să se ridice de pe podea, şi soţul ei o luă de ambele mîini şi o ajută.

— Croşetai ! îi zbieră el, în timp ce-o ridica, cuprins de-o frenetică mîhnire, uitîndu-şi toată mînia. Vai, cum de-ai fost în stare ? Să croşetezi, cînd eu eram pe cale să-mi iau zilele ? Vai. Doamne, ce face un bărbat cu asemenea femeie ?

— Nu-mi pasă ! strigă ea, cu îndărătnicie, terorizată. Nu-mi pasă ! Uită-te la bietul tău copil, zise ea, îl înspăi-

mînți de moarte. Ce-o să se-aleagă de el, dacă ne vede în halul ăsta ? Rușine să-ți fie !

Tatăl se întoarse spre fiul său, cu brațele deschise să-l îmbrățișeze. Hans îl imploră cu mîinile întinse înainte :

— Nu, te rog, Papă, nu mă lovi !

Acesta fu cuțitul care-l străpunse pe Herr Baumgartner pînă-n măduva oaselor. Căzu în genunchi lîngă pat, îl trase la pieptul lui pe copilul care suspina, și-i murmură tandru :

— Bietul băiețaș al lui Papá, bietul băiețaș cuminte, n-am să-ți ating măcar un fir de păr din cap. Cum de te-ai putut gîndi că ți-aș face vreun rău ?

Hans se înțepeni și-și întoarse rigid capul. evitînd duhoarea respirației suflate în nările lui, cu gura strîns închisă, simțind cu oroare cum lacrimile lipicioase, calde ale tatălui său se amestecau cu ale lui, pe fața sa. Mama se apropie în tăcere, curmîndu-și plînsul. și o vînătaie mare se și formase pe unul din umerii obrazului ei. Își desfăcu brațele în jurul fiului și a soțului său și spuse cu glasul cel mai afectuos :

— Uite. Karl. treaba asta trebuie să înceteze. Greșim, chinuindu-l astfel cu necazurile noastre. Se va îmbolnăvi. Nu va uita niciodată. Karl, caută să mă ierți. Regret.

El se îndreptă numaidecît și se răsuci, o trase spre el aproape pe deasupra lui Hans, care se întinse cît putu mai departe de amîndoi.

— Dulcea mea Gretel ! exclamă el. Și eu regret. Mi-e inima zdrobită !.

— Vai, nu, nu ! zise ea, consternată.

Topită în lacrimi și surprinsă de sensualitatea crescîndă a scenei, începură, nu să se desmierde reciproc, ci pe copilul aflat între ei. Pasiunea lor stîrnită din nou se revărsa dintr-o parte într-alta și prin el. ca un șuvoi. Hans se trînti într-o latură, încercînd să sfarme închisoarea alcătuită de brațele lor. Atunci își veniră în fire și-i dădură drumul. Copilul se ghemui în fundul patului. lipit de perete, și căută să nu-i vadă. Parura mamei căzuse și zăcea sub picioarele lor, cu panglicile boțite și mînjite de tălpile ghetelor lor. Ea se aplecă s-o ridice, tatăl lui făcu un pas înainte să i-o înmîneze. Se ridicară deodată,

pe urmă se așezară din nou împresurîndu-se reciproc cu brațele. „Vai, vai, vai“ șoptea necontenit maică-sa, cu glasul tăiat, ascunzîndu-și fața în umărul tatălui, de parcă ar fi vrut să fie înăbușită „Vai, vai !...“

Cînd își ridică iar capul, ochii ei pribegi poposiră asupra băiețașului lor, care stătea cu capul întors de la ei, cu mîinile spînzurînd. Arăta ca oricare alt copil pierdut, nefericit, neglijat, un odor într-o odaie unde nu era sigur că va fi bine primit. Fără a se clinti, căci acum fața soțului ei era îngropată în umărul ei, i se adresă lui Hans cu glasul ei matern familiar :

— Spală-ți mîinile și fața, fiule, te vei simți mai bine, grăbește-te acum, cu apă caldă, nu rece. E tîrziu pentru tine. Acum trebuie să dormim cu toții, să dormim.

Hans se ridică și începu să se spele timid pe față, moșmonindu-se cu prosopul ud, cu pleoapele plecate, de parcă s-ar fi rușinat să fie văzut în cămașă de noapte, spălîndu-se de față cu străinii aceia. Cu o gură vrednică de milă, covîrșit de o dezolare mută, își uscă fața și mîinile și se furișă în pat, trăgîndu-și cuverturile pînă sub bărbie.

Maică-sa se apropie iar de el, cu blîndețe :

— A, nu lua în seamă nimic, scumpul meu micuț. Dormi, dormi, totul s-a terminat, nu s-a întîmplat nimic rău. Uneori ne arătăm mai porniți tocmai cu cei pe care-i iubim mai mult. Spune-ți rugăciunile, iubire mică, noapte bună.

Zîmbea vag, de fapt nu pentru el, ci pentru ceva la care se gîndea. Tatăl lui veni și el și-l sărută pe obraz, cu gura umedă.

— Noapte bună, omulețul meu.

Stinseră lumina și începură să se dezbrace rapid. Își puteа da seama de asta după sunete.

În beznă, zăcea nemișcat, cu brațele strîns înfășurate peste piept, cu genunchii țepeni, cu stomacul prefăcut într-un nod dur, auzea cum în patul îngust aflat la cîțiva pași de el, tatăl și mama lui se mișcau, se răsuceau, auzea zgomotul așternuturilor trase, împinse la loc ; foșnetul și șuierul ușor al convorbirii lor tainice purtată în șoaptă, răsuflări slabe, neregulate, și lentul, măsuratul suspin

întretăiat al maică-si „Ah, ah, ah...“ ,de parcă ar fi fost în suferinţă, şi răsuflarea tatălui „Sş-sş-sş“ retezată brusc de un prelung geamăt înfundat. Ceva oribil se petrecea acolo, în tenebre, un lucru înspăimîntător şi pe care-l ţineau ascuns de el — îşi încordă privirea, să vadă, dar înaintea lui era doar un zid de negreală pură, amestecat cu sunetele iscate de o luptă. Nu era nici măcar sunet, ci intuiţia unei agitaţii, ca şi cum cei doi şi-ar fi purtat lupta şi totuşi, poate că nu, fiindcă inima îi bătea atît de tare şi de zgomotos încît îl asurzi, pentru un răstimp. Cînd auzul i se limpezi iarăşi, nu mai era nimic de auzit. Apoi îl auzi pe tatăl său întrebînd tandru, într-o şoaptă lentă :

— „Cum te simţi ? Eşti fericită ?“ Şi murmurul somnoros al mamei : „O da, da, da — da.“

Muşchii şi nervii şi chiar şi vîrfurile degetelor şi rădăcinile părului băieţaşului îşi slăbiră toate încordarea, prin tot trupul, de-a lungul întregii sale fiinţe, de parcă s-ar fi rupt dintr-o dată o mie de corzi ascuţite care-l legau şi-l tăiau pretutindeni. Un prelung căscat de delicioasă toropeală pluti prin el, ca o apă caldă. Se trînti în voie pe-o parte, aproape cu faţa-n jos, spre perete. Îşi simţea mîinile şi picioarele şi ceafa destinse şi moi, căzu euforic în braţele somnului, plutind de unul singur de la un nor la altul, în acea pufoasă întunecime fără sunet şi fără vise.

Doamnei Treadwell şi tînărului ei ofiţer li se alăturară alţi juni ofiţeri, care păreau să-i ia la o partidă de băutură, făcînd totodată un tur al vasului. Îşi aminti după aceea că fusese veselă pretutindeni — mai întîi la brutărie, ajutîndu-i pe cîţiva flăcăi foarte politicoşi să facă cornuri. Cunoscuţii ei inspectară cambuza, barul, popota ofiţerilor, toate cele patru punţi, sala maşinilor şi, indiferent unde poposeau, îi urmau tăvi încărcate cu băutură. I se oferiră, şi acceptă, Chartreuze, Porto, Amer Picon, vin de Rin şi şampanie germană. La un moment dat se întîlniră cu comisarul de bord, care trăi cea mai mare surpriză din viaţa lui cînd doamna Treadwell îl întîmpină cu titlul de generos companion şi-l sărută drăgăstos. Se revanşă pentru compliment pleznind-o inimos

peste obraz și privind-o pișicher drept în ochi. *So* [1], zise el, indulgent, și se rostogoli, alături de junii ofițeri, în suita ei. Partenerul ei de dans păru atunci că se așteaptă să fie sărutat : ea îl întrebă de ce. El spuse că nu era un lucru pentru care se înfățișau motive. Doamna Treadwell fu de părere că ideea cea mai bună era să aștepte pînă a doua zi și să vadă ce sentimente le va trezi la amîndoi proiectul acela. El nu-și putu ascunde oroarea, față de un asemenea punct de vedere.

— E pur și simplu teribil ! zise tînărul, sever.

— Presupun că e așa, zise doamna Treadwell. Regret.

Fermecătorul tînăr arăta a fi tare posac, și doamna Treadwell observă pentru întîia dată că avea la el o lanternă de buzunar. El îndreptă fascicolul de raze la picioarele doamnei Treadwell, luminîndu-i calea, și coborîră în tăcere treptele înguste, însoțitorul strîngîndu-i ferm brațul.

— Nu cred că ești complet trează, o informă el în cele din urmă, pe covertă te-ai oferit să ții cîrma vasului. Bine-nțeles, nu a fost comis nici un rău, dar cred că e prima oară cînd i s-a întîmplat așa ceva Căpitanului.

— Pesemne că duce o viață foarte ocrotită, zise doamna Treadwell, bietul om.

Hoinăriră de-a lungul punții principale, trecură de dansatori și orchestră, îi observară pe Lizzi și Herr Rieber încă valsînd, și cum spre proră nefericitului Herr Baumgartner părea că-i e rău, aplecat peste balustradă. Întoarse spre ei o față disperată, aproape un strigăt de ajutor. Trecură, și acum tînărul ofițer o susținea pe doamna Treadwell cu un braț petrecut după mijlocul ei.

— Pare cumplit de bolnav, nu știu cum, zise ea, poate muribund. Zice că piere de ceva foarte dureros.

Tînărul ofițer constată sec :

— Nu cred un cuvînt din ce spune. Doar că-i place să bea într-una și să-și întrețină singur boala...

Doamna Treadwell rosti, cu ton absolut lucid :

— Așadar, nu crezi că oamenii se îmbolnăvesc și cîteodată mor, doar așa, în mod natural ? De vreo boală căreia nu-i pot veni de hac ?

---

[1] Așa (în germană).

Remarcă pentru prima dată ce strengărește își pusese el șapca, ceva mai aplecată într-o parte ca de-obicei. Replică prompt, cu glas intolerant :

— Desigur. Dar de ce să pretindă oricine, o consideraţia specială, pentru simplul motiv că se nimerește să fie pe moarte ? Sîntem bolnavi cu toţii, se pronunţă el dogmatic, și pentru o clipă masca stoică a autocompătimirii îi acoperi trăsăturile. — Sîntem cu toţii pe cale de a muri, numai că nu în același ritm... Ei și, asta-i vreun motiv să ne pierdem cumpătul ?

— Nu-mi pierd de loc cumpătul din pricina asta, zise doamna Treadwell cam în defensivă. Pe dumneata însă pare că te tulbură.

— Nu-mi pierd niciodată cumpătul, niciodată, îi spuse el cu un tremur în glas care putea să însemne mînie. Atîta doar că eu, care duc o viaţă de disciplină necurmată, îmi pierd răbdarea cu toată harababura stupidă cauzată de oameni de soiul lui, care nu știu cum să trăiască !

— Dumneata știi ? întrebă blînd doamna Treadwell, oprindu-se și înălţîndu-și faţa spre a lui, astfel că privirile lor se întîlniră, ferme. Spune-mi !

Doamnei Treadwell îi trecu prin minte că ducea o conversaţie ciudată, în lumina celor ce întrezări pe dată că aveau să se întîmple. Tînărul o împresură în întregime, mijlocul, umerii, braţele, o aduse brusc sub dominaţia lui și o sărută violent pe gură, care era încă deschisă la mijlocul vorbei. Doamna Treadwell fu înfiorată de aceeași neplăcută senzaţie de a fi mușcată, de a i se suge sîngele prin gură, care o revolta în trecut. Se depărtă, întoarse capul într-o parte, refuză și se apără printr-o pasivitate care-l derută și înfurie.

Tînărul își trase capul îndărăt, ridică cotul și îi dădu părul peste spate, cu antebraţul, și ea văzu cum i s-au adunat broboane de sudoare pe frunte.

— Te-am privit, m-am gîndit la dumneata, de multă vreme, zise el, aspru. Niciodată nu mi-ai remarcat prezenţa, nici chiar cînd dansam, de ce nu ? Acum nu vrei să mă săruţi, de ce nu ?... Vrei să te rog ? să spun că te iubesc ? N-am știut niciodată ce înţelege lumea prin cuvîntul acesta.

— Nu-l rosti, nu rosti, nu pot suporta nici sunetul lui...

Chipul, purtarea, dispoziţia lui, toate se deplasară, cu aceeaşi violenţă, din zona impetuozităţii erotice în cea a totalei meschinării.

— Atunci, de ce-ai venit cu mine, de ce m-ai încurajat să te sărut ?

Doamna Treadwell se depărtă complet de el, se trase îndărăt, stînd faţă-n faţă.

— Şi-acum, să trecem la prima ceartă a îndrăgostiţilor, zise ea cu ton ofensat şi rîse, manifestînd un amuzament cam neţărmurit. Ce faţă tînără avea ! Îl vedea ca pentru întîia oară, netedă şi fără un rid, cu trăsături clare, perfect întinse, cu o vanitate mîniată în tăietura gurii, o nesiguranţă arzătoare în ochi.

— Nu merit să rîzi de mine, spuse el cu o demnitate care-şi purta resentimentul dincolo de hotarul erizei ei actuale. Îi oferi din nou braţul, dar ca şi cum nici n-ar fi vrut s-o atingă.

— Vă mulţumesc pentru o seară foarte plăcută, Madame, şi voi fi fericit să vă conduc pînă la uşa cabinei dumneavoastră.

— A, mulţumesc, dar nu-i cîtuşi de puţin necesar. Te rog, nu te deranja, pot face restul drumului şi singură.

El pocni din călcîie, se înclină subit, retezîndu-se din mijloc, făcu un rapid frumos stînga-mprejur şi mărşălui îndărăt, spre dansatori. Doamna Treadwell îşi acordă un răgaz pentru a-l admira, gîndindu-se că pasiunea masculină pentru disciplina fizică avea şi ea avantajele ei. Neîndoielnic, era la fel de beat ca şi ea, şi cu toate acestea, iat-o cum sălta peste şi sărea în jurul periculoaselor povîrnişuri, de la puntea principală spre puntea B, unde pe penultima treaptă îşi prinse sandaleta în bordura de metal şi îşi rupse tocul. Zăngăni pe scară în jos înaintea ei, şi rămase o clipă balansîndu-se într-un picior. Un tînăr stevard care lustruia încălţămintea, se ridică, se apropie, luă de jos tocul şi vorbi cu maniere extrem de alese, întinzîndu-şi mîna spre ea :

— Dacă sînteţi bună, *meine Dame*, îngăduiţi-mi să vi-l repar.

Doamna Treadwell, cu o fluturare a brațului și un zîmbet, încovoie genunchiul, ridică piciorul și-i oferi sandaleta, pe care stevardul o scoase. Apoi se duse șontîc-șontîc în josul coridorului, oprindu-se din cînd în cînd să-și ridice fustele, încercînd să tragă un șut zdravăn, drept în sus, cu degetul mare îndreptat înainte. Ce seară absurdă și ce plăcut era să știe că se sfîrșise. Îi plăceau fața vagă și gesturile pline de tact ale stevardului. Dacă fiecare ar fi așa, viața ar putea fi mult mai suportabilă.

Lizzi probabil că se ținea tot de dans și apoi de tupilatul prin unghere cu porcul ei favorit, pînă la ore imposibile. Doamna Treadwell se aplecă pînă ce ajunse foarte aproape de oglindă și își studie gînditoare trăsăturile, și începu să se amuze pictîndu-și peste fața ei o față diferită, cum obișnuia să facă pentru balurile costumate. Își creionă lungi sprîncene subțiri foarte negre, care aproape se îmbinau deasupra nasului și alergau îndărăt peste tîmple, aproape pierzîndu-se în pletele ei. Își acoperi pleoapele cu fard argintiu-albăstrui, își împovără genele cu mărgele de ceară neagră topită, își acoperi fața cu un strat gros de pudră albă, ca un clovn și pînă la urmă își desenă peste buzele ei, mai curînd subțiri, o gură mare, de un stacojiu intens, sticlindă, cu colțuri pătrate — un contur de o neîntreruptă sălbăticie și senzualitate. Își pieptănă lins părul negru, dezvelindu-și complet fruntea, și se dădu înapoi cu cîțiva pași, să admire efectul de la distanța potrivită. Da, ar fi mers foarte bine, ar fi putut să poarte o mantilă și un pieptene de baga și să se ducă la petrecere mascată în dansatoare din trupa de zarzuela — Amparo, poate. De ce nu se gîndise la asta ? Pentru că ar fi fost plicticos și seara s-ar fi încheiat aidoma cum se întîmplase, indiferent ce ar fi făcut.

Doamna Treadwell aproape terminase al treilea tur de pasiențe, cu cărțile răsfirate pe măsuța ei de joc portativă, la masa de toaletă din fața oglinzii, cînd la răstimpuri putea arunca o căutătură asupra straniei fețe adoptate, care n-o mai amuza, dar părea dezvăluirea a ceva sinistru aflat în adîncurile caracterului ei.

La început, doamna Treadwell abia dacă suspectase că ar poseda un caracter, în sensul acceptat al cuvîntului, și nu-i simțise niciînd lipsa. Era poate cam tîrziu pentru a descoperi că în firea ei existau adîncuri unde se ascundeau tot felul de trăsături neplăcute, pe care le-ar fi detestat la oricare alt individ, cu atît mai mult la ea însăși. Suspină, împinse cărțile grămadă, fără a ispăvi pasiența, și scotoci prin trusa ei de toaletă, căutînd tabletele somnifere.

Ușa fu trîntită de perete și Lizzi căzu înăuntru, se prăvăli în genunchi și se ridică iar, într-o mișcare ondulatorie, cu trăsăturile răvășite, vorbind fără șir și înecată în lacrimi. Un tînăr deșirat, cu un aer de îngrijorare cronică, aflat exact îndărătul său, dăduse drumul brațului ei cu un moment prea devreme, de teamă să nu fie tîrît cu ea în cabina doamnelor. Nu-și putea ascunde uluirea, zărind fața doamnei Treadwell, în bizara ei travestire. La prima privire aruncată, o luase drept una din acele dansatoare spaniole, la a doua, își dădu seama de confuzie și rămase complet nedumerit. Făcu un pas înapoi și rămase în umbră, dincolo de ușă.

— *Meine Dame*, începu el, și-i făcu prompt doamnei Treadwell o scurtă relatare a evenimentelor. Lizzi, care se cufundase bine de tot în isterie, își înfășură capul cu mîinile și se balansa în ritmul hohotelor de plîns și al sughițurilor.

— Trebuie să o las în seama dumneavoastră, pardon, *Meine Dame*, zise tînărul, eu fac parte din orchestră și trebuie să mă întorc de urgență la postul meu.

— Mulțumesc, zise Doamna Treadwell cu infinită blîndețe, închizînd ușa. Lizzi gemea pe întrecute, zăcînd acum tolănită cît era de lungă pe divan și o ținea strună așa, o bucată de vreme insuportabil de lungă.

— Vai, bruta, sălbaticul, bestia ! repeta ea monoton.

Doamna Treadwell își înfrînă etericul impuls de a întreba : „Care din ei ?“ în timp ce-o ajuta pe Lizzi să-și lepede rochia și să-și pună cămașa de noapte. Ba chiar ridică și puse grijulie deoparte veșmintele acelea fumegînde de dogoarea corpului și de cumplita odoare stătută, de mosc. Apoi își aminti de somniferul ei și înghiți două

talbete. Fața lui Lizzi, copleșită de o suferință nemaipomenită, se întoarse pe pernă spre ea. Avea ochi de cîine bătut, fruntea îi sticlea de sudoare.

— Vai, exclamă doamna Treadwell, plină de remușcare și simțăminte blînde, ai și dumneata nevoie de astea...

Îi aduse apă și tabletele de dormit și Lizzi le luă în tăcere.

— Așaa, zise doamna Treadwell, cu simplitate, ca o femeie prietenoasă adresîndu-se altei femei. Cel puțin asta va liniști ceva, pentru astă-noapte.

— Vai, dar miine ! suspină frîntă Lizzi, calmîndu-se un pic.

— Mîine ? N-are decît să vină ! zise doamna Treadwell. Cel puțin noaptea asta va fi sfîrșită !

Era domolită și detașată, își simțea inima atît de ușoară încît ar fi putut fi aproape fericită, numai că, desigur, asta ar fi fost absurd. Ce motiv avea să fie fericită ? Se învîrti prin cabină cam șovăielnică, neobservînd că mergea cu o sandaletă cu toc înalt și un picior desculț. Lizzi alinată și ostenită, își uită îndeajuns necazurile ca să privească fața doamnei Treadwell.

— Dar în ce scop ? bîigui ea. Ce anume, ce ți-ai făcut singură ?

— Îmi puneam o mască peste față, explică cu glas rezonabil, doamna Treadwell. O mască pentru serbare.

— Dar ai întîrziat, zise Lizzi, izbucnind iarăși în plîns, petrecerea s-a terminat !

— Da, știu, zise doamna Treadwell, gîndindu-se că Lizzi își revenea la vechiul ei comportament înspăimîntător și avea să fie în curînd aceeași pisăloagă din totdeauna. Simțea că trebuia să fie cu desăvîrșire beată, căci glasul ascuțit al lui Lizzi îi răzbătea în urechi plin de ecouri, de parcă ar fi strigat aplecată peste un puț.

— Vai, ce-am să mă fac acum ? Vai, totul e atît de schimbat ! Vai, aș vrea să nu-l mai revăd niciodată... Vai, scumpă doamnă Treadwell, poți să-mi spui cum de m-am lăsat amăgită în halul ăsta ? Nici o clipă nu l-am iubit, acum văd bine !

— Cum de știe cineva totdeauna, cu atîta siguranță, aceste lucruri misterioase : mai întîi o stare, și-apoi alta ?

întrebă doamna Treadwell, cu o nonşalanţă amabilă şi zîmbitoare, ţinînd halatul în mînă. Părea că se adresează tavanului, căci ochii ei erau înălţaţi, ca şi cum s-ar fi aşteptat să vadă vreun răspuns scris acolo.

— Cum de ştii ce simţi ?

Îşi lăsă ochii în jos, încet, cu curiozitate, şi ascultă o clipă o larmă la uşă, bătăi feroce, lovituri şi ţipete de om beat. Se duse mai aproape de uşă, recunoscu glasul lui Denny :

— Ascultă, Pastora, dă-mi drumul înăuntru, mică scîrboasă...

Doamnei Treadwell îi zumzăiră urechile, totuşi ascultă descrierea făcută de Denny, cu limba împleticită, a excceselor barbare pe care intenţiona să le comită asupra persoanei Pastorei, din şirul lor violul urmînd a fi o biată bagatelă preliminară.

Lizzi se ridică pe divan, acoperindu-şi urechile şi ţipînd :

— Vai, nu, nu, nu, asta-i ultima picătură. Nu, nu, nu merit una ca asta... Nu, nu, voi îndura asta, nu, nu nu...

— A, te rog, zise doamna Treadwell, prudentă... Nu vorbeşte cu dumneata. Nu vorbeşte cu nici una din noi. Vorbeşte singur. Întinde-te şi stai liniştită.

Cu gesturi măsurate, puse o cîrpă udă pe fruntea lui Lizzi, îi aranjă din nou ţinuta, de parcă ar fi fost o păpuşă cu articulaţii, pe urmă se duse şontîc-şontîc la uşă şi rămase acolo o clipă, cu mîna pe clanţă. Brusc de tot, trase uşa de perete. Surprins, Denny se balansă, făcu un pas îndărăt, pe urmă se tălăzui înainte şi-o înşfăcă de halat, răsucindu-l, făcîndu-l zdreanţă, şi zise :

— Ieşi afară, aici, tîrfo ! aproape ceremonios, parcă ar fi transmis un mesaj din partea cuiva. Ieşi afară acum, am să te sfărîm, os de os.

Îi suci partea din faţă a halatului, o smulse aşa de dureros de piept încît aproape că-şi pierdu echilibrul :

Ea-l apucă de încheietură cu ambele mîini şi-i spuse deschis :

— Te-nşeli grozav. Ai face mai bine să te mai uiţi o dată !

— Cine eşti *tu* ? — întrebă el, cu glas voalat. Pe urmă : — Isuse, ce mai e şi asta ? aplecîndu-se să-i examineze

fața sub fard, suflîndu-i în obraz o adiere pestilențială : — Haide, haide, pe mine nu mă poți duce.

Doamna Treadwell își încordă puterile și-i dădu un brînci în piept, cu mai multă energie decît știa că ar avea. El se clătină înapoi, moale, luat prin surprindere, se bălăbăni în peretele opus, lunecă pieziș de-a lungul lui, căzînd într-un vălmășag de mîrîieli, vînturări de braț, bufnituri, zgrepțăneli și răschirări. Doamna Treadwell îl privea, încremenită de uimire, incapabilă să creadă că micul ei gest nepremeditat realizase atît de mult. Individul zăcea nemișcat. Doamna Treadwell îngenunche lîngă el și-i pipăi capul și gîtul cu vîrfurile degetelor, nevrînd să-l atingă mai mult. Nu părea să-și fi rupt nimic, deși gîtul îi atîrna, asta putea fi chiar ceva natural. Răsufla greu, cu gura deschisă, ochii i se rostogoleau printre pleoapele întredeschise. Limba i se mișcă pînă la marginea buzelor, părea că formează un cuvînt. Doamna Treadwell făcu mîna pumn și-l izbi crîncen, iară și iară, în gură, peste obraji, pe nas. Loviturile făceau s-o doară mîna și păreau că nu produc nici o impresie asupra lui Denny. Se mișca, parcă ar fi fost capabil să se ridice. Simțindu-și sandaleta sub ea, și-o scoase din picior și-o ținu ferm de talpă, pleznindu-l cu tocul peste față și cap, cu răsuflarea tăiată, ridicată în genunchi și apropiindu-se mai mult, cu buzele dezgolindu-i dantura și dinții încleștați. Îl bătea cu o plăcere atît de furioasă, încît o durere ascuțită porni din încheietura mîinii drepte și o săgetă pînă-n umăr și gît. Tocul înalt, cu vîrfuri de metal ascuțite, la fiecare lovitură crăpa pielea în mici semilune care căpătau lent culoare stacojie și, pe măsură ce se înmulțeau pe fruntea, obrajii, bărbia și buzele lui, pe doamna Treadwell o năpădea o spaimă rece, trezită de ceea ce făcea, și totuși, pentru nimic în lume nu se putea opri. Denny se zvîrcolea și gemea înfiorător, deschise ochii, aruncînd o privire, pe urmă, în mod uimitor, îi holbă de tot, se zbătu pînă ce se ridică pe jumătate, căzu la loc, strigînd cu glas sugrumat, în coșmarul lui : „Pastora, Pastora !“

Doamna Treadwell se ridică în picioare, simțind că nu Denny, ci ea fusese scutită de un sfîrșit șocant. Se legăna pradă beției și epuizării, ținîndu-se în echilibru

pe-un picior în timp ce-şi punea sandaleta. Avu tocmai timpul necesar să facă acest gest, înainte ca stevardul să apară şi să se grăbească spre ea, ca şi cum ea ar fi fost cea mai maltratată, deşi văzu numaidecît, de la distanţă, silueta mototolită la picioarele ei.

— *Meine Dame*, se interesă el, stăpînit de o reală anxietate, nu sînteţi lovită ? Gentlemanul — şi aruncă o privire în jos — nu a vrut ?...

— A, nu, zise ea în mod vag, nimic de felul acesta.

Băiatul îngenunche lîngă Denny, care recăzuse în stupoarea lui. Doamna Treadwell îl recunoscu pe flăcăiandrul căruia îi dăduse cealaltă sandaletă.

— Eram în cabina mea, declară ea, cu ireproşabilă candoare. Am auzit strigăte, am auzit un corp căzînd... părea că strigă pe cineva, n-am putut auzi, dar... Am venit să văd dacă pot fi de ajutor...

Glasul ei se pierdu, devenind cel al unui copil speriat, gura îi tremura. — Am fost cuprinsă de spaimă, adăugă ea limpede, mărturisind adevărul gol-goluţ.

— Nu fiţi îngrijorată, *meine Dame*, zise băiatul. Am să mă ocup eu de treaba asta. Nu e ceva serios, spuse el, scrutînd micile răni sîngerînde, risipite în semicercuri pe toate trăsăturile lui Denny. Doar atît, că gentlemanul este niţel, poate... nu tocmai...

— Sînt sigură de asta, zise doamna Treadwell cu un zîmbet condamnator, luîndu-şi mîna de la frunte, într-o mică mişcare circulară, defensivă. Îţi sînt foarte recunoscătoare şi regret că te-ai deranjat. Noapte bună.

Lizzi îşi trăsese cearşaful peste cap şi aruncă o ochire spre doamna Treadwell, asemenea unui sfios animal blănit, privind pe furiş din cuibul lui. Zîmbetul zăbovea încă pe buzele doamnei Treadwell, dacă nu şi în ochii ei. Tonul ei fu foarte liniştitor.

— S-a dus. Nu era nimic, doar o greşeală. Bătea la o uşă greşită, asta era tot. Acum ştie.

— Cu toate asta, aş vrea să fiu moartă, scheună Lizzi. Viaţa e insuportabilă, nu găseşti ?

Doamna Treadwell izbucni într-un rîs franc.

— Ce absurditate, spuse ea, întinzîndu-i lui Lizzi un pahar cu apă şi al treilea somnifer. Cred că e minunată.

Înghiţi şi ea încă un bulin şi zîmbi încîntată hidoasei sale feţe păcătoase din oglindă. În bucuria şi exaltarea ei, îşi smulse din picior sandaleta pătată de sînge şi o sărută. Aplecîndu-se peste Lizzi, culcată pe divan, care întrebă ca prin vis : — Ce faci acum ? — aruncă obiectul prin hublou : *Bon voyage* [1], prietena mea, zise ea, şi se adresă autoritar lui Lizzi : Trebuie să adormi numaidecît, altminteri îţi dau un pumn întreg de hapuri de dormit !

Se aplecă deasupra ei, ameninţătoare. În buimăceala ei, Lizzi fu flatată de toată atenţia ce i se acorda, o luă în mod greşit drept pornirea unei inimi caritabile, nebănuită la străina aceea dificilă, lunecă într-o sforăială uşoară.

Doamna Treadwell îşi spălă pe-ndelete faţa desfigurată, plesnindu-se peste obraz cu apă caldă, ungînd, bătînd uşor cu palma, redîndu-şi înfăţişarea pe care o recunoştea. Cînta euforic, în şoaptă, un cîntec fără melodie, în timp ce-şi lega părul cu panglica ei stil „Alice în Ţara Minunilor" şi se strecură în alba ei cămaşă de noapte din satin, cu mîneci ample. Tocmai se încovriga în pat, ca o fetiţă cuminte care şi-a sfîrşit de spus rugăciunile, cînd o discretă ciocănitură în uşă o puse iarăşi pe picioare. Tînărul stevard stătea drepţi, acolo, înclinîndu-se.

Îi înmînă sandala, cu tocul pus la loc ca lumea.

— Cu voia dumneavoastră, rosti el, cu profund respect şi o expresie prea apropiată de un zîmbet ştiutor să se adapteze la cuvintele lui. *Meine Dame,* sandaleta dumneavoastră.

Ea o apucă ferm de talpă, ca şi cum şi aceea ar fi fost o armă. Îi mulţumi cu drăgălăşenie, sfios, stînd acolo în faţa lui absolut nepăsătoare, în cămaşa ei de noapte. Ochii tînărului pîlpîiră o dată peste silueta ei, măsurînd-o în sus, în jos, în lături, şi-i displăcu ce văzuse. Pentru ea el nu era decît un servitor, un nimica, ceva care venea cînd era chemat şi făcea orice i se cerea. Străbătu în salturi coridorul, dorind să existe vreun mijloc de a fi chit cu ea — să-i facă un pocinog, prea stătea acolo şi se sclifosea ca o pisică, de parcă el n-ar fi ştiut cum căpă-

[1] Călătorie bună (în franceză în textul original).

tase nătărăul ăla de Herr Denny urmele acelea de toc pe față. N-avea decît ce merita ! Îi veni să scuipe, dar se răzgîndi — ar fi fost silit să curețe tot el.

Doamna Treadwell se duse din nou la hublou, peste silueta răscăcărată a lui Lizzi, și aruncă și a doua sandaletă aurită după perechea ei, în mare. Se aplecă o clipă să respire fericită vîntul umed, răcoros, să audă iarăși hula, rostogolindu-și talazurile în mari coline rotunde, sub cerul albastru-negru bătut în stele imense. Își aduse aminte cum odată îi pozase unui tînăr pictor care-i făcea portretul, într-o veche casă cu plafon înalt, pe Avenue Montaigne, și cînd se înnopta el cobora tot șirul de trepte și aducea sus pîine și brînză și friptură rece și o sticlă de vin, pentru cina comună. După aceea, pictorul îi ținea scara scîrțîitoare ca ea să se cațăre și să scoată capul printr-un mic chepeng, și zărea cum luminile pîlpîitoare ale Parisului se aprind încet, iar deasupra ei se întindea cerul albastru care se întuneca, și stelele se iveau una după alta. Era pe la mijlocul lui mai.

În vreme ce seara se scurgea, doctorul Schumann ieși din cabina lui pentru a face o plimbare și a arunca o privire în jur, dar îl ostenită curînd tulburările și dezordinile care se iscau și se spărgeau asemenea valurilor, monotona bătaie barbară a orchestrei și rezultatele inevitabile ale unei seri de veselie petrecută pe bordul unui vas. Dansatorii spanioli, remarcă el, rămîneau de o severă sobrietate și își concentrau mințile asupra afacerilor. Mai aveau încă unele tranzacții de încheiat, deși publicul posibil părea să se rărească, răsfirîndu-se în toate direcțiile. Doi-trei tineri ofițeri mai dansau într-o doară cu fetele spaniole, și studenții erau neobosiți atleți, ca de obicei, interpretînd o comică versiune a unui dans basc neaoș, dar alți cîțiva bărbați erau jalnic de pilițți precum Herr Denny, care stîrnise o ceartă violentă cu dansatoarea de zarzuela numită Pastora. Doctorul Schumann cîntări serios în minte ce mijloace s-ar putea folosi pentru a ține în frîu asemenea oameni, sau, cel puțin, pentru a le controla limbajul și comportarea în public. Individului aceluia nu ar fi trebuit să i se îngăduie folosirea unui asemenea limbaj pe punte, nici măcar față de-o

femeie de teapa ei. Dar, slavă Domnului, asta nu-l privea pe el. Mai toate femeile încă vizibile purtau semne arătînd că au avut de curînd o criză de lacrimi, ori de nervi, ori amîndouă, iar unele nu erau defel prea lucide, nici ele. Doctorul se retrase în reşedinţa lui, unde putea fi găsit, dacă era nevoie de el, şi aproape imediat un băiat de serviciu veni cu un mesaj că era solicitat în cabina lui Herr Rieber. Se duse îndată, apăsat de îngrijorare, şi îl găsi pe Herr Löwenthal somnoros, indignat, duhnind a bere, udînd cu apă rece prosoape răsucite şi aşternîndu-le pe creştetul capului lui Herr Rieber.

— Încăierare cu sticle, spuse el, ca în cele mai josnice localuri. Intraţi, doctore. Şi-acum spuneţi-mi, doctore, poate cineva să-mi arate un loc pe acest vas unde să mă duc şi să scap de acest individ, care nu-mi face altceva decît necazuri, zi de zi ? Ce-am făcut oare, ca să merit să-mi cadă pe cap, cînd aproape adormisem, după o zi grea ?

Muie încă un prosop în chiuvetă, îl răsuci şi-l plezni peste fruntea lui Herr Rieber.

— Nu există vreo cale să-l pot pierde ?

Doctorul Schumann spuse :

— Aşteaptă, să mă uit la el. E păcat, dar mi-e teamă că nu avem nici un loc unde să-l punem. Am să aduc un stevard ca să-l aibă în grijă.

— Să-l aibă în grijă ? mormăi Herr Löwenthal. E chiar aşa de rea starea lui ?

Doctorul Schumann aruncă o scurtă privire asupra rănii, sub lumina lanternei sale, şterse ţeasta cu alcool, îi făcu lui Herr Rieber o *piqûre* în vîrful frunţii şi şapte cusături precise minuţios decupate, la rînd, pe scăfîrlie. Legă un soi de mici cusături negre, în aşa fel încît lui Herr Rieber părea că-i creşte pe cap un rînd suplimentar de gene. În cursul acestei operaţii, Herr Rieber strînse tare pleoapele, altminteri însă zăcea nemişcat. Doctorul Schumann îi mai făcu atunci o *piqûre* şi trimise după stevard să-l dezbrace şi să-l bage în pat. Herr Löwenthal se afla aproape în pragul unei complete demoralizări.

— Doamne, Doamne ! murmura în şoaptă într-una, pînă cînd doctorul Schumann îi spuse :

— O să doarmă multă vreme, cred că nu mai trebuie deloc să te frămînți din pricina lui. Dar dacă ai nevoie de mine, cheamă-mă.

Auzi în glasul său hîrîiala epuizării, cînd rosti aceste cuvinte rituale.

Nici nu se întinsese bine în pat și tocmai se pregătea să aţipească, cînd fu chemat din nou de băiatul de serviciu. De data aceasta era vorba de Herr Denny, tînărul texan. Nimerise la o întîlnire cu forţe misterioase, care-l lăsaseră cu faţa transformată, de la frunte pînă la bărbie, într-un maldăr zgrunţuros decolorat de mici tăieturi şi vînătăi urîte la aspect, pline de sînge închegat şi care se şi umflau.

Herr Glocken tremura ca varga şi se foia, cuprins de o spaimă neajutorată.

— Eu am trimis după dumneata, doctore, ce poate să i se fi întîmplat ? L-au adus doi stevarzi şi au spus că l-au găsit aşa, şi unul din ei zicea că ştie el ce se întîmplase, mai văzuse aşa ceva, erau urme lăsate de tocul sandaletei unei femei !

Se foia şi bombănea lîngă cotul doctorului Schumann, care, pentru început, îi făcu pacientului său o *piqûre* antitetanică. Spălă atent cu alcool faţa terciuită şi zise :

— Da, sau s-ar fi putut să fie un ciocan de lăcătuş. Trebuie să fi avut o clapă de metal.

Şi doctorul Schumann mai văzuse, în cariera lui, asemenea răni, şi bine-nţeles, decise el imediat, tocul ascuţit al sandalei acelei dansatoare spaniole ar fi corespuns exact cu oricare şi cu toate acele răni.

— Ce poate să se fi întîmplat, doctore ? bolborosea Herr Glocken, şi faţa lui plină de autocompătimire adăuga limpede : De ce tocmai mie trebuie să mi se întîmple totdeauna asemenea lucruri ? Ce am de făcut acum, cînd nu-i nimeni să mă ajute ? Şi imploră : Doctore, ştii că nu sînt sănătos. Nu mă lăsa aici, singur cu el ! În mod confidenţial, dragă doctore, e o speţă de monstru, cert că nu e întru totul uman, l-am văzut şi l-am auzit. Ce pot face ?

Doctorul Schumann îi zîmbi cu mare fanchețe şi spuse :

— Dumneata eşti unul dintre puţinii pasageri treji pe care i-am văzut în seara aceasta. De ce nu te duci să-l cauţi pe Herr David Scott şi să-l aduci înapoi, să te ajute? Dar cred că nu vei avea nevoie de asta. Herr Denny va dormi, nu te teme. Noapte bună.

Herr Glocken îl urmă pînă afară, dar porni să urce pe punte, rătăcind singur în neştire, şi doctorul Schumann plecă imediat, temîndu-se să nu se prăbuşească înainte de a putea ajunge în dreptul hubloului din cabina lui, ca să tragă o gură de aer în piept în timp ce-şi lua picăturile cristaline. În momentul acela, cînd îşi aştepta cu-adevărat moartea, îi privea pe toţi intruşii aceea ca pe duşmanii lui. Fără nici o excepţie, îi respingea pe toţi, pînă la unul, refuza orice înrudire umană cu ei, orice îndatorire profesională, afară de corvezile elementare. Nu-i păsa nici cît negru sub unghie ce se va alege de oricare din ei. N-aveau decît să-şi trăiască vieţile lor murdare şi să piară de morţile lor murdare în felul lor şi la vremea lor, doar stîrvuri bune să umple gropile. Se închină şi îşi încrucişă braţele pe piept şi stătu liniştit, respirînd cu grijă, clătinîndu-şi încet capul dintr-o parte într-alta, negîndu-şi propriile-i gînduri amare chiar în clipa cînd se înălţau şi pluteau iarăşi, dureros, prin toată alcătuirea lui, ca şi cum sîngele i-ar fi fost plin de mărăcini.

Binecuvîntata doctorie îşi urzi din nou vraja. În somnul lui, spre trezie, La Condesa plutea iarăşi, cu chipul ei dematerializat deasupra lui, acum foarte aproape, căutînd în ochii lui. Apoi retrăgîndu-se şi privind şi venind iară, într-o tăcere fantomatică. Capul se repezea în depărtare, redus la mărimea unui măr, pe urmă sălta îndărăt, umflat şi alb ca un balon de jucărie azvîrlit în sus de o mînă, un cap aidoma morţii, dansînd în văzduh zîmbitor. Doctorul Schumann, în somnul lui, se ridică, întinse braţul drept înaintea lui şi prinse capul dănţuind, încă zîmbind, dar din care izvorau lacrimi. „Vai, ce-ai făcut?“ îl întrebă capul. „Vai, de ce, de ce?“ nu ca o tînguire, ci doar stăpînit de uimire. Ţinu cu tandreţe capul între palmele lui întinse şi-l sărută pe buze, amuţindu-l. Şi se duse înapoi în pat cu el, unde şi-l puse

ușor pe piept, fără zîmbete sau lacrimi, în tăcere, și adormi atît de adînc încît nu-și dădu seama că era un vis.

La ora unsprezece, orchestra cîntă *Auf Wiedersehen* și toți muzicanții dispărură, cu excepția pianistului, care avea un bilet la tombolă. Trupa spaniolă își începu spectacolul, dînd drumul la maxim gramofonului. Mai întîi prezentară un *bolero*, la care luau parte Ric și Rac, și cînd, în cursul dansului, ajunseră față-n față, fiecare cerceta aprig ochii celuilalt, aruncîndu-i amenințări ucigașe. Medicinistii stăteau lîngă ei, într-un cerc subțirel, bătînd din palme și strigînd *Olé* la momentul potrivit. Dar publicul așteptat se împrăștiase cu totul. Cei care hoinăreau pe lîngă scenă și cei care se întorceau într-o doară nu erau deținătorii biletelor : Arne Hansen, după ce-l aranjase pe Herr Rieber și dispăruse să-și schimbe cămașa însîngerată, stătea iarăși în șezlongul său, cu o sticlă de bere alături.

Părea destul de calm, ținea ochii închiși și l-ai fi putut crede adormit, dacă la intervale nu ar fi întins mîna după bere, trăgînd o înghițitură bună. Cînd și cînd se ridica, făcea semn unui stevard de punte și scotea un singur cuvînt : „Alta !“ Amparo decise, în mod prematur, că nu trebuia să se aștepte la alt pocinog din partea lui, în seara aceea.

Frau Schmitt, încleștîndu-și biletul în mînă, stătea timid pe marginea unui șezlong, în apropierea orchestrei. În trecere, Frau Rittersdorf îi spuse : „Noapte bună. Îți urez noroc !“ Dacă ar fi vîrît ace în ea, Frau Schmitt nu s-ar fi putut simți mai molestată. Herr Löwenthal, care petrecuse prima parte a serii în salonașul pentru corespondență, bînd bere și adresînd cărți poștale familiei, prietenilor și asociaților săi de afaceri, ca să plece cu poșta aeriană din Southampton, evitîndu-și cabina pur și simplu din cauza prezenței detestate a lui Herr Rieber, renunțase la ocupația lui și coborîse la reședința lui taman la timp pentru a recepționa persoana tăbăcită a lui Herr Rieber. Acüm se întorsese pe punte și intenționa să stea acolo pînă ce aveau să stingă ultimele lumini. Ba chiar îi venise ideea de a se îndesa pe canapeaua de piele

din salonaşul pentru corespondenţă. Stomacul i se întorsese pe dos de-a binelea, n-avea să-şi mai spurce nările cu adierea venită de la porcul ăla. Nimeni nu-l putea forţa : avea să doarmă pe puntea întîi. Avea să coboare la clasa a treia — acum era loc berechet acolo, în orice caz, pe punte. Stătu rezemat de balustradă, cu braţele încrucişate, căzut pe gînduri, din trabucul lui ţîşneau în vînt scîntei şi privea, cu o expresie de pură dezapreciere, la experta executare de către Amparo a unui dans anunţat de ea drept o „Cachucha“ — un dans pe care el nu-l văzuse în viaţa lui, nu-i păsa dacă nu l-ar mai fi văzut nicicînd, şi se minuna ce putea să vadă oricare bărbat în toate minţile la o femeie ca aia, indiferent ce-ar fi făcut. Auzise de-o sumedenie de ori că *şicsele* erau material bun, dacă le luai în felul potrivit — adică, nu trebuia să le consideri oameni, la fel cu evreicele, ci doar carne vie, dar niciodată nu fusese capabil să-şi însuşească argumentul acela... Se duse îndată la bar, ceru o halbă cu bere şi o bucată de brînză, se întoarse în salonaşul pentru corespondenţă şi îşi savură gustarea. Stinse lumina şi se lungi pe sofaua de piele. *Oi, Oi, Oi !* asta era pace şi tihnă, prima de care avusese parte în voiajul acela.

Un stevard îl trăgea de mînecă, sîcîitor. Se făcuse ziuă şi stevardul constată :

— Pesemne că aţi adormit, domnule ! cu resemnarea îngheţată a unui om căruia nu-i dă mîna să dispere, fiind nevoit să cureţe încă o mică arie de dezordine, într-un haos ce se autoperpetua.

Herr Löwenthal fu instantaneu cu desăvîrşire treaz, se aşează pe canapea, îşi frecă cu vioiciune faţa cu palma, îşi înfipse picioarele în podea şi întrebă sarcastic :

— Dumneata ce crezi ?

Stevardul o întinse, înălţînd mînios din umeri, reacţie la care Herr Löwenthal, care se delecta să constrîngă pe orice gen de subordonat la un serviciu nedorit, urlă : „Hei, băiete !“ cu gîndul de a comanda o ceaşcă de cafea. Observă cu satisfacţie pauza pur mecanică intervenită în pasul întins al stevardului, dar omul din servitor în-

vinse, și omul se repezi frumușel afară din încăpere, de parcă ar fi fost hăituit de diavoli.

Herr Löwenthal, simțindu-se abrutizat de băutură și bolovănos se întoarse în cabina lui, să se spele și să se îmbrace înainte de micul dejun. Presupunea că va fi silit să procedeze la fel în continuare, dar niciodată n-avea să mai doarmă în cabină, nimic nu-l putea forța. Găsi alt stevard și pe doctorul Schumann gata sosit făcîndu-și de lucru deasupra lui Herr Rieber, care era instalat în cușeta de jos, fără măcar să i se azvîrle un „și dacă sînteți bun“ lui Herr Löwenthal, ocupantul legal, care primi această stare de lucruri cu o mînie subită, trădată doar printr-un ușor tremur în glas.

— E binevenit în culcușul meu, doctore, devreme ce a și pus mina pe el... Eu nu am nevoie de el, nu mai am de gînd să-l folosesc.

Porcul ăla de Rieber își ținea ochii închiși, dar pleoapele lui se agitau, se prefăcea că e adormit, sau bolnav, sau că nu poate auzi, n-are importanță ce anume, dar se prefăcea, și asta era suficient pentru a scoate din minți un om cinstit. Ca și cum o mică pocnitură cu o sticlă ar putea să vatăme în asemenea hal o țeastă. Doctorul Schumann dădu din cap și-i vorbi distrat, în timp ce schimba pansamentul, răspîndind în jur un miros scîrbos de iodoform :

— Ei bine, nu, presupun că nu-l mai poți folosi, zise el. Oricum, ai la dispoziție divanul.

Un urlet profund, lent, tălăzuit, fără zgomot se înălță, își purtă ecoul și se stinse în sufletul lui Herr Löwenthal. Era un urlet și un cîntec cu cuvinte : „Luați-mi masa, luați-mi patul, luați-mi sîngele, măcinați-mi oasele. Domnul să-i blesteme, ce mai vor Ei de la mine ?“ În furia lui, zbieră atît de zgomotos, aproape de urechea doctorului Schumann, încît acesta sări în sus și mai-mai să-i scape fașa pe care o răsucea în jurul frunții lui Herr Rieber.

— Bagă de seamă, știi ? îl repezi el, dar glasul lui Herr Löwenthal îi înecă cuvintele.

— Poate că vreau patul pentru mine, doctore ? Poate că, măcar o dată, mi-ar plăcea să mă întorc undeva și să nu găsesc pe cineva care mă împrîncește afară ? Există

cumva o lege în care scrie că nu trebuie să capăt lucrul pentru care am plătit ? Cum se face că dumneata poţi intra aici ca şi cum el ar fi proprietarul locului şi îmi iei patul, numai fiindcă el e beat şi eu nu ? Doctore, zise el, şi graiul i se tîrşi, căpătînd un ton patetic, ca un om aflat în dreptul lui apelînd la simţul milei şi al justiţiei semenului său. Doctore, vreau să ştiu aceste lucruri, spune-mi-le dumneata !

Doctorul Schumann, profund dezgustat de etalarea aceea de egoism şi proastă dispoziţie, ca şi cum respingătorul pacient nu l-ar fi pus destul la încercare, întrebă cu răceală :

— Înseamnă oare un mare martiriu să cedezi patul tău cuiva care are nevoie de el, mai ales cînd ai altul la fel de bun ? Voi da dispoziţii să fie pus el pe divan, dacă doreşti, dar vasul începe să tangheze serios, şi aici e pentru el un pericol mai mic de a cădea.

„Vasăzică, eu pot cădea din pat pînă ce toţi evreii se vor întoarce la Ierusalim, şi ce contează ? Doar capul mi-e pleznit, cui ce-i pasă ?“ Cu glas tare rosti, manifestînd un dispreţ strivitor :

— N-are decît să aibă toată cabina asta puturoasă, eu n-am ce face cu ea.

Doctorul Schumann spuse, cu batjocură ostentativă :

— Mulţumesc, la care Herr Löwenthal pufni zgomotos printre buzele ţuguiate şi ieşi pe coridor, înainte de a fi spus realmente ce gîndea despre soiul ăla de mulţumiri.

Căpitanul îl invită pe doctorul Schumann la cafeaua pe care o luau pe covertă, pe la jumătatea dimineţii, şi deschise imediat conversaţia.

— Am primit rapoartele a diferiţi ofiţeri, în probleme de serviciu, spuse el trăgîndu-şi barbeţii şi vîrîndu-i iar în guler, şi dincolo de sfruntata nerusinare a întîmplării, dincolo de totala ignorare a oricăror forme de decenţă socială, pe care au arătat-o, aceşti turbulenţi dansatori par să fie şi o speţă absolut ordinară de infractori mărunţi, de teapa hoţilor de buzunare şi a pungaşilor. Voiajul acesta a fost neobişnuit de plin de peripeţii...

— Este un dezastru, spuse doctorul Schumann, nefăcînd nici o încercare de a-şi ascunde lehamitea sau indiferenţa lui faţă de acea întreagă afacere sordidă.

— Cuvîntul acesta îl folosim pe mare exclusiv pentru nimic mai puţin decît pierderea unui vas, zise Căpitanul, temperîndu-şi austeritatea cu un zîmbet subţire. Un bătrîn lup de mare, spuse el lăsîndu-l pe doctorul Schumann să deducă la care lup de mare făcea aluzie, ştie ce sînt cu adevărat primejdia şi dezastrul şi n-ar putea niciodată să se înşele, luînd abaterile unui transport de pasageri drept ceva serios. Nu ştiu cum să se comporte pe un vas...

— Nici pe uscat, unii dintre ei. Se mai află însă şi cîteva persoane foarte respectabile pe bord.

Căpitanul aproape că avu un surîs suficient la acest prilej care îi fusese servit ca pe tavă.

— Voi fi mai mult decît încîntat dacă îmi vei fi arătat măcar unul, spuse el, cu o desfătare onctuoasă.

Doctorul Schumann decise să pară oarecum amuzat.

— Este dificil să te pronunţi, încuviinţă el, după o cunoştinţă de scurtă durată şi într-o situaţie nefamiliară, care te pune la încercare. Foarte puţine persoane se arată în cea mai bună lumină.

Această afirmaţie nu cerea un răspuns. Căpitanul urmă :

— Mi s-a spus că s-au furat perlele posedate de La Condesa, nefericita doamnă ! Încep, în sfîrşit, să mă gîndesc că mintea ei nu era tocmai... şi îşi atinse uşor fruntea cu arătătorul.

— E posibil, spuse doctorul Schumann, ca să înlăture subiectul. Nu ştim dacă perlele au fost furate ori ba. La Condesa zicea că i le-au smuls copiii. Îngrijitoarea ei, stevardesa, zicea că în ziua aceea La Condesa nu-şi purta colierul. Copiii au azvîrlit un obiect peste bord. Erau doi martori, Herr şi Frau Lutz, dar, din păcate, mărturiile lor se contrazic. Nu e nimic dovedit.

— Necazul, cu genul acesta de întîmplări, zise Căpitanul ridicînd mîna şi păstrînd tăcere, în timp ce tînărul stevard, aflat la o distanţă unde nu putea auzi discuţia, veni lîngă masă şi le mai turnă cafea în ceşti — necazul

este cînd un om, orice fel de om, orice fel de om — adăugă el, generos — nu numai un ofiţer de marină, se trezeşte amestecat într-o vulgară cleveteală muierească, este un afront adus respectului de sine să ai de-a face cu aceste lucruri, la nivelul lor corupt din fire. Mi s-a spus că trupa spaniolă a prădat multe prăvălii din Santa Cruz şi că mulţi dintre aceia pe care-i numeşti persoane respectabile, din rîndul pasagerilor, au fost martori la aceste fapte. Nici unul nu a intervenit, sau n-a luat măsuri pentru a preveni acest lucru. la faţa locului ?

— Mai mulţi pasageri, nu femei, spuse doctorul Schumann, au căzut de acord între ei, azi dimineaţă, că cele văzute aveau, într-adevăr, un aer foarte dubios. Nutreau suspiciuni întemeiate, dar, pînă la urmă, nici o dovadă. Nici o clipă vreunul dintre ei n-a simţit, efectiv, că era de datoria lui să intervină, sau măcar să acorde o atenţie deosebită faptelor.

— Au avut o atitudine foarte prudentă, zise Căpitanul, sec. Spune-mi, cum mai stai cu pierderile înregistrate ? Tînărul ins al cărui nume nu mi-l amintesc, care pare să fi fost atacat de cineva mînuind o armă nereglementară, poate un ciocan de lăcătuş sau tocul unui pantof de damă ?

Doctorul Schumann zări scăpărarea de galanterie din ochii palizi ai Căpitanului.

— Mi-aş imagina că se desfăşoară obişnuitul număr de idile pe bordul vasului, cu inevitabilele lor dezamăgiri şi scene dramatice, zise el, savurînd ipoteza. Tînărul e pe cale de vindecare ?

— Va trăi, zise doctorul Schumann, ca şi toţi ceilalţi. Se pune iarăşi chestiunea cine a comis acest act plin de mare răutate. Tînărul, personal, insistă că făptaşa a fost o fată numită Pastora, una din trupa spaniolă. Dar un stevard a luat apărarea acestei fete, zice că este nevinovată, un cuvînt straniu, cînd este folosit pentru oricare membru al acestei trupe, şi că el este sigur că atacul a fost săvîrşit de o femeie purtînd o mască, astfel că nu a recunoscut-o. Asta era tot ce ştia.

— Dar în ce priveşte incidentul de pe punte, cînd lui Herr Rieber i-a fost zgîriată scăfîrlia ?

— Acesta este singurul incident perfect clar pe care-l avem. De-a lungul întregului voiaj, Herr Hansen s-a arătat în mod consecvent a fi un om cu fire instabilă şi vederi excentrice şi, din motive strict personale, a spart o sticlă de bere în capul lui Herr Rieber, pe cînd acesta dansa cu o doamnă.

— Doamnă... răsună ca un ecou glasul gînditor al Căpitanului. Cuvîntul rămase suspendat între ei ca o şuviţă de abur. Doctorul Schumann urmă, fără nici o pauză.

— Toată lumea ştie acest lucru, şi pare a fi unicul lucru ştiut realmente de fiecare. Tot restul este un fel de foarte sordidă măruntă furtună într-un pahar cu apă... un mister de două parale.

— La Condesa era personajul misterios, spuse Căpitanul. Acea frumoasă doamnă nu ar fi trebuit nicicînd să fie lăsată singură pe insula aceea barbară. Indiferent de ce-a făcut. Nici o doamnă adevărată nu e capabilă de a face atîta rău, pe plan politic, pentru a merita asemenea sentinţă. Fiindcă veni vorba, erai medicul ei şi-ţi făcea confidenţe, ce-a *făcut*, realmente ?

— Nu ştiu, zise doctorul Schumann, destul de tăios.

Bărbia Căpitanului se retrase, gîtul lui se înţepeni, faţa lui se coloră lent într-un roşu închis.

— Am avut această convingere de la început, spuse el, cu ranchiună. E păcat că nu a reacţionat mai bine la tratamentul dumitale. De fapt, am tras concluzia că starea ei s-a înrăutăţit foarte mult, în mîinile dumitale... ei, ce vrei, doctore Schumann, carnea e pieritoare, nu-i aşa ? Un doctor nu-şi poate permite să lase ca slăbiciunile sale să-i apese mintea.

Doctorul Schumann se ridică brusc în mijlocul acestei fraze, şi la sfîrşitul ei se despărţi, cu o plecăciune ţeapănă, observînd semnele mîniei şi mîhnirii Căpitanului, dar răscolit de o furie atît de usturătoare încît îi trecu prin minte abia cu mult mai tîrziu că, pe cît se părea, Căpitanul avea tensiunea cam ridicată.

Gemetele zgomotoase şi ameninţările de răzbunare lansate Pastorei de către Denny fuseseră potolite de seringa doctorului Schumann, dar, cu buzele lui umflate şi

vîrful nasului abia vizibil, dintr-un pansament mare cît un bostan, scoase gîlgîieli şi hîrîieli şi sforăituri în tot restul nopţii. David stătea oscilînd, cu picioarele depărtate, legănîndu-şi tălpile, încercînd să-şi menţină echilibrul şi să prindă înţelesul sordidei dezordini din cabină. Herr Glocken era complet terorizat şi îl implora pe David cu lacrimi în glas să nu adoarmă şi să nu-l lase nici pe el, Herr Glocken, să adoarmă. Viaţa era prea periculoasă la bordul vasului lor, nimeni nu era în siguranţă, inocenţii şi vinovaţii erau ameninţaţi deopotrivă, şi inocenţii mai întîi...

— Nu totdeauna, spuse David, fluturînd vag mîna spre Denny, într-un gest plin de o cobire beată.

— Totdeauna, spuse îndărătnic Herr Glocken.

— Fie cum vrei, spuse David zbătîndu-se pe lîngă perete să ajungă la cuşeta lui, căzînd cu faţa-n jos pe pernă şi lăsîndu-se luat în primire de ebrietate. Se scufundă, printre valurile zbuciumate, în adîncurile fără fund ale înecului, şi totuşi nu se putu îneca. Coşmarul îşi închidea cercul în jurul lui într-o văpaie învîrtejitoare şi fulgerări portocalii ale unor înfiorătoare viziuni informe cu ochi smintiţi şi guri căscate, ţipînd în tăcere. Se rostogoli cu faţa-n sus şi deschise ochii asupra vulgarei comedii din jurul lui şi-şi auzi propriul lui glas rostind tare : — Sînt gata pentru pîpiţe !

— Ce? Ce e asta? răspunse instantaneu Herr Glocken. Nu stinge lumina. Să nu adormi !

— În regulă, zise David. N-adorm. Dar dumneata dormi. Totul s-a terminat, oricum. Nu se mai poate întîmpla nimic.

— Vai, cum putem şti ? se tîngui Herr Glocken, dar peste cîteva minute David văzu că adormise. Dormi şi el, în cele din urmă, un ceas, şi se deşteptă asaltat de grozăviile unei dureri de cap bune să-i crape ţeasta, cu gîtlejul zvîcnind, o sete dogorîtoare şi-un stomac atît de înstrăinat de corp încît refuză să-şi primească singurii prieteni, aspirina şi apa rece.

Denny era din nou treaz şi el, de data această mărginindu-se să geamă la răstimpuri, cerînd stăruitor apă, incapabil să se ridice sau să întoarcă niţel capul ca să o bea.

David spuse :

— Stai liniştit o clipă, pentru numele lui Dumnezeu şi deschide bine gura, cît poţi, şi-am să-ţi torn puţină s-o înghiţi.

Treaba fu făcută cu multă agitaţie şi risipă de apă vărsată şi zgomote de sufocare scoase de Denny, în rugăminţile lui Herr Glocken : „*Bitte, bitte, bitte,* doctoria mea, Herr Scott te rog, doctoria mea, am întîrziat s-o iau, *bitte*...“

David îi dădu doctoria. mai înghiţi o aspirină şi, pe cînd se spăla de mîntuială la lavabou şi îşi schimba hainele, îl întrebă pe Denny ce anume i se întîmplase. Gura bătută a lui Denny se mişcă şi el îi înşiră istoria pătimirilor sale, sau. mai bine zis, versiunea lui personală a episodului, încet, cu un vocabular care-l ului pînă şi pe David, care credea că el cunoaşte toate cuvintele şi majoritatea înţelesurilor lor. Aproape că pierdea firul întîmplărilor, avînd atenţia fascinată de limbaj, dar numele Pastora ieşi totuşi la suprafaţă, din adînourile cazanului clocotitor.

— Eşti sigur ? întrebă David. Ultima oară cînd am zărit-o fugea de tine ca un iepuraş, şi încă avea un avans bun...

— Pînă la urmă, am ajuns la cabina ei, spuse Denny cu glas scăzut, hîrîit, şi a ieşit afară pe loc şi a tăbărit pe mine cu o cazma pentru ghiaţă. Pariez că á asmuţit-o la asta codoşul ei. Pariez că era chiar acolo, în spatele ei...

Gura i se bozumflă şi colţurile îi zvîcniră.

— Pusese deja laba pe paralele mele, toate parálele care urma naibii să le capete. Mă bate gîndul că şi-au închipuit că totul e catifea. fără trudă şi lácrimi...

David părăsi cabina fără a mai aştepta alte amănunte, prefăcîndu-se că nu-l aude pe Herr Glocken cum se roagă de zor ca Herr Scott să nu-l lase singur.

— Lasă-l să iasă pe punte de capul lui, decise David, m-am săturat.

Încovoiat şi bolnav. îşi găsi masa. O, dată se nimerea să nu fie flămînd. dar bău cafea sperînd să apară Jenny şi temîndu-se că nu va veni, rotindu-şi privirea, fără voie, de cîte ori intra cineva în sufragerie, urînd pînă şi

gîndul de a o vedea și abia avînd puterea de a-i îndura așteptarea. În cele din urmă simți că avea să-i spună cîte ceva la care n-avea să fie capabilă a-i da răspuns. Va cuteza oare să-i spună iarăși : „*Nu cra iubire, David...*“ Ei bine, de data asta puțin îi păsa ce fusese la mijloc. Pentru el era sfîrșitul, și avea de gînd să plece de pe vas la Vigo.

Cînd privi din nou prin preajmă, Jenny era acolo, păși spre el. Fu atît de orbit de ațițare, încît pînă ce nu veni foarte aproape de el nu putu vedea că era palidă, istovită, cu ochii umflați, dar proaspăt spălată și mirosind a trandafiri. Zîmbetul ei era cu totul franc și prietenos, chiar dacă puțin cam sfruntat. Se așeză, își scutură șervetul și zise :

— Doamne ! apăsătoare lucruri s-au mai petrecut noaptea trecută, nu-i așa ? În viața mea n-am fost așa de sugativă. Ce s-a întîmplat cu tombola, mă întreb ? Pînă la urmă ? Sau cu orice altceva ? David-scumpule, arăți făcut praf de-a-binelea. Ce s-a ales de tine ?

Nu se uitase drept în ochii lui, în pofida zîmbetului ei, acum îi ceru stevardului suc de portocale și cafea și pîine prăjită și gem și lapte, apoi spuse : — Ceruri, e doar puterea obișnuinței. Nu pot mînca nimic ! Nici tu nu iei decît cafea ?

David spuse, cu glas dogit :

— Uite ce e, Jenny, ce pui la cale ? Ce încerci să ticluiești, de data asta ? Te prefaci că nu-ți amintești ? Ei bine, niciodată nu m-ai crezut cînd ți-am spus așa ceva, și-acum nu te cred eu.

— Asta-i o socoteală destul de cinstită, spuse Jenny, acum însă eu te cred, fiindcă nu-mi amintesc un singur amănunt după ce-am dansat pe rupte și am gonit în jurul vasului cu Freytag și am băut pe săturate, și pe urmă m-am trezit azi dimineață că-mi plesnește capul, în propria mea cușetă strîmtă, cu Elsa zăcînd acolo și uitîndu-se la mine, de-a curmezișul cabinei și în clipa cînd am deschis ochii m-a întrebat : „Cum te simți acum ?“ Am fost încîntată să-i spun că mă simt pur și simplu incomensurabil de cumplit, și asta a părut să o îmbărbăteze.

David vedea că era realmente nesigură și păstra aţintită asupra ei o privire rece, imperturbabilă, în timp ce ea bătea cîmpii, dar o întrerupse ca s-o întrebe :

—Nu-ţi aduci aminte ?

Jenny zise :

— Mă strădui din răsputeri să-ţi spun că pentru întîia oară în destrăbălata mea carieră, nu-mi amintesc nici un amănunt, dincolo de un anumit punct. O bucată de vreme au fost cu noi doamna Treadwell și puful ăla de pudră, ofiţerașul ei, și am bîntuit prin toate ungherele vasului și se părea că bem tot ce ne cade sub ochi, nu pot însă să-mi aduc aminte cum de m-am întors în cabina mea. Vai ! încheie ea îndurerată, lăsîndu-și faţa să-i cadă în palme.

— Eşti sigură că măcar te-ai dus în cabina ta ? întrebă David, cu un zîmbet șfichiuitor.

— M-am deșteptat acolo, dacă asta este vreo dovadă, spuse Jenny, simţind fiori de gheaţă pe șira spinării, pentru că David era pe cale să-i spună ceva ce nu dorea să audă, și sîngele ei știa ce anume era. De ce ?

— Ei, așa, pentru nimic... spuse David. Acest hiatus alcoolic al memoriei îţi convine, nu-i așa ?

— Cum așa, nu ! zise Jenny, jalnic. Doar dacă iarăși nu te-ai ţinut scai după mine și n-ai tras cu coada ochiului. Ce anume a fost ? Ce-am făcut oare ?

El își întoarse capul și profilul său alcătuia un singur mic zîmbet secretos, cu buzele strînse.

— Întreabă-l pe Freytag, spuse urmărind cu acuitate cum paloarea ei capătă ușoare umbre verzui.

Jenny cunoștea prea bine expresia aceea pe chipul lui și se întărîtă iarăși.

— Am să fac asta, mai tîrziu, spuse ea. Nu-i nici o grabă.

Furia din vocea ei nu se potrivea cu lacrimile care-i umpleau încet pleoapele. Alte lacrimi, da, putea să și le stoarcă după voie, de data asta nu se mai prindea.

— Nu plînge, Jenny, sau cel puţin nu faţă de lume. Vor crede că te-am bătut, zise el. Ce-i drept, plîngi atît de drăguţ, dar acum e puţin cam prea tîrziu pentru asta.

Am trecut dincolo de un hotar, totul s-a terminat, de ce nu putem să spunem că asta e, și să ne lăsăm păgubași ?

— Nu asta am făcut amîndoi, ne-am lăsat păgubași încetul cu încetul, tot timpul ? întrebă Jenny, și lacrimile i se zbicira pe loc și fața începu să-i capete un licăr trandafiriu, de furie. Trebuie neapărat să ajungem la o ruptură ? Trebuie să ne frîngem oasele ? Aș vrea să putem lăsa acest moment să vină de la sine, cînd vom fi cu adevărat pregătiți pentru el, cînd nu va durea așa de mult ! O să ne obișnuim treptat cu el...

David se aprinse, la rîndul lui.

— Cu ce se presupune exact că ar trebui să mă obișnuiesc ? Să te văd tolănită pe spate, într-un loc complet public, pe puntea vasului ? Și singurul motiv pentru care mi-ai rămas aproape credincioasă este faptul că erai prea beată ca să-l interesezi pe seducătorul tău, pînă la urmă.

Își turnă încă o ceașcă de cafea și zise : — Hai să lăsăm baltă subiectul ăsta. Și-așa mi-e lehamite de el.

Jenny trase o înghițitură bună din cafeaua prea fierbinte, gîfîi puțin și zise : — Ești un monstru, știai asta, monstrule ?

— Ești încă beată ? întrebă David, cu o notă oarecum de triumf. Uneori, cînd credeam că mi s-a limpezit capul și aș putea înfrunta iarăși meschinele nimicuri ale vieții reale, o ceașcă de cafea fierbinte mă trîntea îndărăt în șanț, eram nevoit să mă tîrăsc încă o dată afară, prin mocirlă și buruieni.

— Ești încîntat de persoana ta, nu-i așa ? întrebă acuzator Jenny. Ești bucuros că s-a întîmplat asta, nu-i așa ? Spune drept, în realitate tot timpul ai sperat în ceva de soiul ăsta ? Aș da nu știu ce să aflu ce-aveai cu-adevărat în minte tot timpul ăsta, și nu că nu m-ar privi.

— Pe privea, efectiv, spuse David, pe un ton nou, ca și cum ar fi dus o simpatică discuție cu o străină, dar ai dreptate. Acum nu mai e cazul.

Jenny se ridică de la masă, calmă, pe față i se citea o liniștită atenție, dar David văzu cum îi tremură mîinile.

— Regret, zise ea, dar acum trebuie s-o iau la picior. Am o întrebare de pus cuiva.

— Ți-am și spus totul.

David ridică puțin glasul, dar nu se mai uită la ea în timp ce pleca. Își mai turnă cafea și-i spuse chelnerului :

— Acum vreau jumări cu șuncă, te rog.

Doamna Treadwell și Herr Freytag se salutară cu simpatie, porniți în turul matinal al punții, și căzură de acord că micul dejun luat împreună, în aer liber, ar fi un mod foarte plăcut de a împrăștia miazmele zăbovitoare ale balamucului din noaptea trecută. Amîndoi aveau ochii limpezi, o dispoziție amabilă și se simțeau înclinați să-și zîmbească de cîte ori se abătea pe lîngă șezlongurile lor vreun chefliu cu înfățișare deosebit de uzată. Își împărtășiră două-trei adevăruri universal valabile, chiar dacă minore — plăcerea se arată atît de des a fi mai istovitoare decît cea mai grea muncă ; remarcaseră amîndoi că o viață de destrăbălare dăruiește cîteodată unei fețe aerul de uscătivă spiritualitate suferindă pe care era de presupus a-l procura o viață de ascetism, și destul de frecvent nu izbutea.

— Ambele desfigurează deopotrivă, zise Freytag. Adevăratul păcat comis împotriva vieții este de a ofensa și a distruge frumusețea, chiar și a ta proprie, ba asta e chiar mai grav, căci ți-a fost dată în grijă și sîntem răspunzători de buna ei întreținere...

Doamna Treadwell își întoarse spre el ochii ei de un albastru-închis, trădînd o ușoară surprindere.

— Niciodată nu m-am gîndit la asta, spuse ea. Credeam doar că frumusețea este o fază a existenței și va trece, odată cu toate celelalte, cu timpul...

— Poate, spuse Freytag, asta nu este însă tot una cu a te grăbi să o ucizi, nu crezi ?

— Poate că nu, zise doamna Treadwell, privind-o pe Jenny Brown cum vine încet spre ei, cu capul spre mare, cu mîinile încrucișate și îndoite din încheieturi. Trecu fără să-i vadă, învăluită toată în paloare și melancolie.

— Biata fată, rosti doamna Treadwell, mai mult într-o doară, întorcîndu-se spre Freytag. El tresări atît de violent

încît obiectele de pe tava sa zăngăniră, se uită după Jenny care se depărta, şi pupilele lui dilatate îi prefăcură ochii cenuşii într-o văpaie neagră. Doamna Treadwell se simţi imediat caldă de stînjeneală, de parcă Freytag ar fi rostit vreo cruntă necuviinţă. Pur şi simplu, omul acela n-avea pic de rezervă, de demnitate. Nu conta ce fel de relaţii existau între el şi fata aceea, era o prea mare slăbiciune din partea lui să-şi lase date în vileag în felul acela toate sentimentele. Evită cu grijă să-l privească în faţă. Era ca în dimineaţa aceea, cînd se iscase discuţia despre soţia lui ; ca atunci cînd se luase la ceartă cu ea în salonaşul pentru corespondenţă ; doamna Treadwell aşeză grijulie tava pe punte, între şezlongurile lor, îşi puse picioarele pe duşumea, lipite, şi se ridică, de parcă ar fi descins dintr-un automobil.

— De ce pleci ? întrebă Freytag cu simplitate, ca un băieţaş.

— Tovarăşa mea de cabină nu se simte bine, i-am promis s-o ajut.

— Nu cumva e cotoroanţa aia ţipătoare, care a provocat tot scandalul ? întrebă Freytag, schimonosindu-şi gura. Doamna Treadwell se depărtă. Freytag se ridică şi se duse în direcţia opusă, căutînd-o pe Jenny. Nu o găsi, nici după o jumătate de oră de cercetare.

În timp ce doamna Treadwell se apropia de uşa ei, se deschise uşa cabinei vecine şi ieşi familia Baumgartner, băieţaşul în frunte, cu aerul lui timid, de cîine de pripas. Herr Baumgartner ţinu uşa deschisă soţiei şi se dădu în lături, lăsînd-o să treacă, cu o demonstraţie aproape teatrală de deferenţă înscrisă pe faţa lui autocompătimitoare, cu gura moale, cu aerul lui prăpădit, de vinovăţie. Soţia trecu pe lîngă el ca o străină, totuşi aerul ei veşnic mîhnit era acum nuanţat de ruşine, tăcerea stăruind între ei era asemenea unui împovărător secret purtat de tustrei. Doamna Treadwell deschise pe jumătate uşa ei şi spuse grăbit : „Grüss Gott," peste umăr, apoi închise uşa şi Lizzi, împingîndu-şi la o parte de pe frunte punga cu ghiaţă, zise plîngător :

— Te rog, ce mai e acum ?

— Nimic, zise doamna Treadwell. Pot face ceva pentru dumneata ?

— Aș vrea încă un hap somnifer, zise Lizzi, jalnic. Spune-mi, ai auzit ceva nou pe sus ? Ce s-a întîmplat cu serbarea ?

Doamna Treadwell îi dădu hapul și un pahar cu apă.

— Circulă niște zvonuri, zise ea, nu prea interesante. Mai nimeni n-a asistat la tragerea la sorți a tombolei, și unul din gemenii aceia a tras biletele dintr-un coș deschis și dansatorii spanioli au cîștigat toate premiile, cu excepția unui mic șal alb pentru pianist și a unei perechi de castaniete care i-a revenit unuia dintre studenții cubanezi. ...Astea le-am prins doar din auzite — discutau cîțiva dintre germani, soții aceia Hutten și alții. Nimeni nu mi-a spus nimic, direct. Ei, acum, încheie ea amabil, ai să adormi iarăși ?

— Așa cred, spuse Lizzi, aproape complet potolită. N-ai auzit nici un cuvînt despre Herr Rieber ?

— Se odihnește și sper că și dumneata vei face la fel.

Ieși afară, aproape cuprinsă de disperare, dar izbuti să-și facă drum în mica încăpere rezervată corespondenței, unde în ultimele zile nu se ducea aproape nimeni, fără a arunca nimănui o privire sau un salut. Stătu acolo singură, citind niște magazine răsuflate, pînă ce sună goarna pentru prînz. Imaginea exactă a fețelor Baumgartnerilor nu voia s-o părăsească. Era vădit că și ei suferiseră de pe urma vreunui mic incident obișnuit în cursul nopții. Doamna Treadwell nu dorea nici măcar să ghicească ce-ar fi putut fi. Acea tristă și ursuză demonstrație de maniere alese, după ce fără doar și poate se comportaseră în mod ruşinos unul față de altul și de copilul lor, era menită să dovedească, neîndoios, că nu erau așa de netrebnici cum fiecare îl făcuse pe celălalt să pară. Acea groaznică mică scenă cu ținutul ușii și plecăciunea intenționaseră să spună : „Puteți vedea, nu-i așa, că în oricare alt loc sau timp, sau în altă societate, aș fi putut fi foarte diferit, mult mai bun decît m-ați văzut vreodată ?“ Doamna Treadwell se aplecă pe spate și închise ochii. Ceea ce își spuneau unul altuia nu era decît : *Iubește-mă, iubește-mă, în pofida tuturor împrejurărilor ! Fie că te*

iubesc sau ba, fie că sînt făcut pentru a iubi ori ba, fie că eşti capabilă să iubeşti ori nu, chiar dacă iubirea nici nu există pe lume, iubeşte-mă !

O firavă senzaţie rătăcitoare, de dezgust, silă de sine, se ivi odată cu acele gînduri răzleţe. Îşi aminti iarăşi, ca într-un vis, de desnădejdile ei, îndelungatul ei plîns, incurabila mîhnire provocată de eşecul iubirii, sau a ceea ce i se spusese că e iubire, şi de năruirea speranţelor ei — care speranţe ? Nu-şi putea aminti. Şi ce altceva fusese, decît refuzul pueril de a admite şi accepta, în anumiţi termeni, deosebirea existentă dintre ceea ce sperai că e adevărat şi ceea ce descoperi că sînt simplele legi ale condiţiei umane ? Fusese rănită, îşi revenise, şi ce fusese totul decît o neroadă mostră de nepăsare romantică ? Se ridică, pentru a respira adînc şi a face ocolul încăperii îmbîcsite. Toată dimineaţa se străduise, în fundul minţii sale, să pună exact cap la cap cele ce i se întîmplaseră în noaptea precedentă, şi cele ce făcuse. Scena cu acel tînăr ofiţer era deajuns de clară. Îşi aminti de Herr Baumgartner spînzurat peste balustradă, cu o înfăţişare bolnăvicioasă. Mai tîrziu Lizzi a fost predată în mîinile ei, cînd se amuzase să-şi vopsească faţa, şi după aceea...

Nu avea rost să mai amîne. Nu-şi putuse găsi sandalele aurite, cînd îşi pusese lucrurile în ordine. Pe partea de jos a capotului ei erau mici pete de sînge, risipite la întîmplare. Şi în timp ce umbla, îşi aduse aminte şi se opri, încleştîndu-şi mîinile de spătarul unui fotoliu, simţind o mare slăbiciune. Se puse iar în mişcare, apoi părăsi încăperea şi o porni în căutarea lui Jenny Brown. Negreşit că ea ştia totul despre episodul cu pricina, fiind drăguţa acelui tînăr destul de cufundat în sine, tovarăşul de cabină al lui Denny... Doamna Treadwell îşi aminti foarte bine ce se întîmplase, ce făcuse ea. Voia să capete cîteva amănunte asupra răului pe care îl făcuse şi, mai presus de orice, să afle dacă inamicul ei o recunoscuse cumva.

Jenny Brown citea buletinul de bord. O imitaţie de străveche proclamaţie, într-un chenar zdrenţuit, anunţa : *„Victimele violenţelor şi vărsării de sînge din noaptea trecută se odihnesc în tihnă. Criminalii suspectaţi sînt.*

sub supraveghere şi încă nearestaţi, dar se aşteaptă o grabnică dezvăluire a cîtorva identităţi interesante. Semnat : *Les Camelots de la Cucaracha.*

În rest, veşti din lumea îndepărtată menţionau greva transporturilor nautice, numărul porturilor blocate, numărul oamenilor implicaţi în acţiune, volumul salariilor pierdūte, numeroasele milioane pierdute de firmele de transporturi nautice, şi alt nesfîrşit şir de pagube în perspectivă ; situaţia din Cuba nu se ameliora, toate încercările făcute pentru a se ajunge la un acord între părţi eşuaseră ; şomajul se întindea în lumea întreagă şi se înrăutăţea, devenind pretutindeni o ameninţare reală ; ieri la loteria vasului, ridicîndu-se la suma de atît şi-atît, ieşise cîştigător Herr Löwenthal ; alergările de cai urmau să înceapă la orele două, şi persoana care a pierdut un stilou cu dungă de aur, cu iniţiala R gravată pe el, este rugată să se adreseze la biroul comisarului de bord.

Doamna Treadwell îi spuse lui Jenny :

— Dar nu se dau buletine despre pierderile produse în încăierarea de ieri seară. Mă întreb cum o duc.

Jenny spuse :

— Se pare că totul a fost tare vesel. Dansatoarea aia numită Pastora se spune că l-ar fi atacat pe insul ăla, William Denny, cu o cazma de spart ghiaţa. Şi suedezul ăla cu picioarele lungi l-a pocnit în cap pe Herr Rieber cu o sticlă de bere. Acestea sînt însemnările proaspăt culese de mine în călătoriile întreprinse în jurul punţii.

Doamna Treadwell izbucni brusc şi surprinzător în rîs — nu un rîs zgomotos, sau unul vid, ci un mic şi bogat tril de voioşie, parcă de plăcere. Jenny fu atît de surprinsă de sunetul lui, încît rîse şi ea, cu glas slab, zdruncinat. Nu se aşteptase să aibă chef de rîs, din orice motiv, şi acum rîdea fără să ştie de ce.

— Văsăzică, pînă la urmă, era dansatoarea aceea mică ?

— Aşa spune el, şi cred că s-ar cuveni să ştie, zise Jenny, şi-şi continuară drumul cu rîsul acela sprinţar în glasuri, absolut exultante şi necruţătoare, de o desăvîrşită francheţă în încîntarea resimţită că acel insuportabil individ îşi primise porţia cuvenită.

— Faptul aproape că-mi redă încredere în viaţă, declară Jenny. Apoi faţa ei se schimbă instantaneu, deveni din nou pală şi anxioasă. Doamna Treadwell îl văzu pe Freytag venind spre ele şi, fără a trăda nici un semn de jenă, se topi în depărtare, cu ciudatul ei umblet nemişcat, de parcă n-ar fi folosit muşchii omeneşti obişnuiţi. Jenny stătu locului pînă ce Freytag veni drept la ea şi aşteptă pînă ce el îi vorbi. El se aplecă foarte aproape de faţă şi-i spuse, cu blîndeţe :

— Am fost îngrijorat din pricina dumitale.

Jenny zise :

— Te rog să nu fii.

El urmă :

— Te-am căutat peste tot. Unde erai ?

Jenny zise cu sobrietate :

— A, pe ici şi colo. Nimeni nu poate cu adevărat să fie pierdut, mult timp, pe vasul acesta. Vai, nu mai pot îndura multă vreme. Vai, vreau să părăsesc vasul la Vigo, dar n-am viză pentru Spania.

— Încetează cu aceste „vai“, zise Freytag, alinător. Lucrurile nu stau chiar aşa de rău. N-ai nimic de regretat.

— Vai, ce ştii dumneata despre asta ? Spune-mi, spune-mi, ce s-a întîmplat ?...

— Dacă ţi-ai putea vedea faţa ! spuse el. Jenny, eşti un soi atît de ciudat de fată. Ai crede că abia adineauri ai fost osîndită la moarte. Ascultă-mă pe mine, zise el, familiar ca un frate.

Cu ceva din atingerea impersonală a unui frate, o luă uşor de cot şi o călăuzi afară spre centrul punţii, şi merse cu ea.

— Poate că n-ai să crezi ce-ţi spun, dar nimic, nimic, absolut nimic nu s-a întîmplat, eram amîndoi prea beţi, regret profund că trebuie s-o spun. Eu nu eram bun de nimic şi dumneata erai... ei bine, nu te aflai deloc acolo, ci în lună, aş spune. Şi, Jenny, era poate cam plicticos şi cu siguranţă absurd, nici unul din noi nu are deloc la ce să se mai gîndească. Mai auzi ? spuse el, aplecîndu-se şi iscodindu-i faţa cu privirea. Ea se opri brusc şi, spre uimirea lui, rîse cu o voioşie convingătoare.

— Ce idioţie ! zise ea. Nimic, pînă la urmă. Pentru toată frămîntarea ce mi-ai căşunat, s-ar fi cuvenit să fi avut şi eu ceva din asta ! Ceva mai mult decît numai necazuri ! *Dumneata* n-ai nevoie să te mai gîndeşti deloc la episodul acesta, dar David se va gîndi tot restul vieţii sale. Ne-a văzut noaptea trecută, a văzut ceva care cred că l-a cam dat gata...

— Cîtă vreme îţi dă într-una tîrcoale şi te tot spionează, spuse Freytag cutezător, orice va vedea va fi încă prea bun pentru el.

După o pauză lungă, Jenny făcu cîţiva paşi lenţi luîndu-i-o înainte.

— Merit asta, zise ea, cu glas slab. Adio !

Faţa ei nu arăta defel a căinţă şi felul în care-şi luase rămas bun era — ca să nu spună decît atît, remarcă el cu acreală — neumil. Nu alungă pe loc furnicătura de sîcîială şi de sentimente curios rănite pe care îl lăsa în sufletul lui modul subit cum îl concediase. Chiar după ce îşi reaminti din nou că nu era realmente atrăgătoare, era o mică nimeni nevrednică de atenţia unui bărbat, nimic decît o năzuroasă, o superficială fată americană nevrotică, care se preface faţă de ea însăşi că e o artistă ca să-şi dea ifose — întreaga serie de clişee minimalizante părea necorespunzătoare cu senzaţia injuriei suferite, cu dorinţa lui de a se răzbuna în vreun fel pe ea. Ranchiuna ce-i purtase doamnei Treadwell pentru nesocotita ei flecăreală cu Lizzi pierise cu desăvîrşire — de fapt, avea o nouă plîngere neînsemnată împotriva doamnei Treadwell fiindcă nici o clipă nu făcuse nici cel mai mic gest pentru a înainta pe calea ambiguei lor antante, refuzîndu-i astfel satisfacţia de a o ţine la distanţă cu micile procedee cunoscute de el, tocmai suficiente pentru a-i aţîţa apetitul de cucerire, dar nu suficiente pentru a o descuraja. Fusese deajuns de încîntat de promptitudinea cu care ea luase iarăşi micul dejun împreună, ca şi cum precedentul ar fi creat o vagă legătură între ei ; şi sfîrşise prin a pleca mojicește, cu aceeaşi mojicie ca şi Jenny, în definitiv, deşi ea părea că face parte dintr-o categorie mai bună ; ei bine, poate că toate femeile americane sînt mojice. Clătină din cap, de parcă gestul i-ar fi putut risipi

gîndurile supărătoare și încercă să se gîndească la Mary, dar, pe măsură ce se apropia mai mult de ea trupește, cu atît mai nedesluşită pîlpîia imaginea soției în mintea lui. Parcă avea la ce să se gîndească ? Ea era Mary, se afla acolo, aşteptînd, aveau să-şi reia viața comună exact de la punctul unde o opriseră, nu, nu o opriseră nicăieri, despărțirea aceea nu însemna nimic, o simplă întrerupere a obişnuinței, a tradiției, a bunei, caldei, cotidianei căsnicii, ca și cum căsnicia ar putea fi în vreun fel schimbată sau afectată de absențele partenerilor. Răsuflă adînc și scoase un suspin zgomotos.

În bar Herr Hansen era aplecat asupra unei halbe de bere, asemenea unui om care privește în adîncul unui mormînt deschis. Trupa spaniolă se adunase în jurul unei mese, cu cești de cafea între ei, Ric și Rac scormoneau cu ghearele prin zaharniță. Stăteau toți tăcuți și aveau mutre posace, fiind preocupați doar de persoanele lor. Afacerile lor cu vaporul acela și pasagerii lui se încheiaseră, își sfîrșiseră socotelile cu tot ce era pe bord, nu mai aveau nevoie să-și exprime ura și disprețul. Arătau puțin cam afanisiți și melancolici în ursuzenia lor, ca și cum victoria i-ar fi costat mai mult decît merita, și-i sleise. Freytag își văzu de drum prin bar fără a se opri, cînd zări cine-l precedase acolo : nici o marcă de bere nu i-ar fi putut prii cîtuși de puțin în asemenea companie.

Jenny se înapoie în cabina ei și Elsa era acolo, pe divan, cu mîinile ținînd dreaptă pe genunchi o carte.

— Ce citești ? întrebă Jenny, spălîndu-se pe mîini, în lipsa vreunei alte îndeletniciri.

— Biblia, spuse Elsa, distantă, fără a-și ridica ochii de pe pagini.

— Ai luat micul dejun ?

— Da, zise Elsa, și spaniolii aceia se și înființaseră acolo, iar cînd am trecut pe lîngă ei, maică-mea a spus destul de tare ca să audă și ei : „Luați seama la portofele !“, dar ei s-au prefăcut că nu aud. Bietul meu tată, îmi pare rău pentru el, a spus cu glas scăzut — făcînd o glumă, cred — că din pricina maică-mi se va trezi înjunghiat în spate, dacă spune astfel de lucruri unor străini

de teapa lor, și maică-mea de-abia atunci a spus tare, în spaniolă, că tîlhar era un cuvînt prea bun pentru ei, după toate poreclele ce le dăduseră celorlalți oameni. Am crezut că am să mor pe loc — adăugă ea, subit.

Fără nici un avertisment, închise Biblia și se trînti într-o rînă pe divan, întinzîndu-se, plîngînd cu foc, cu lacrimile rostogolindu-i-se prin păr.

— N-are rost, bîigui ea, nimic nu ajută. Nu pot găsi în carte nimic care să mă învețe cum să trăiesc, cînd sînt așa de slută și de toantă și nimeni nu vrea să se apropie de mine, nimeni nu poate dansa cu mine ! Odată maică-mea m-a pus să încerc să cînt la pian. Am luat lecții ani în șir, dar oricine putea cînta mai bine decît mine, nimeni nu voia să mă asculte...

Jenny îi oferi o batistă curată și spuse, într-o doară :

— Elsa, Elsa, situația nu-i chiar așa de rea ! Uite, ia batista asta. Hai să ne spălăm pe fețe și să urcăm pe punte. În curînd intrăm în portul Vigo, și vom merge cu toții pe țărm și nemernicii ăia de dansatori vor rămîne aici, și-atunci totul va fi mai bine.

— Nu, nu, zise Elsa, nu mă duc. Du-te dumneata.

Johann se trezi din scurtul lui somn greu, cald și ușurat prin tot trupul. Își întinse oasele și căscă și se încolăci ca un motan, făcînd o sumedenie de zgomote din gîtlej. Venise în cabină chiar cînd se crăpa de ziuă, într-o liniște decentă, dar nu cu mers vinovat, nici prudent. Unchiul lui era treaz și nu-l interogă, ci doar îi ceru un pahar cu apă. Acum dormea bine, confortabil echilibrat, cu o față pașnic împăcată, cu pleoapele strîns lipite, cu pielea lui galbenă ca de ceară netezită și părînd rece. Cuprins de panică, Johann își puse palma lîngă gura și mîinile bătrînului, ca să simtă dacă mai respiră, pe urmă pe inimă, cu mîna tremurîndă.

— Unchiule ! strigă el tare. Trezește-te !

Unchiul deschise ochii, scoase un mic sunet melancolic, de protest, și spuse :

— Nu, de ce trebuie să mă trezești ? Nu mi-am găsit somnul pînă tîrziu de tot.

Johann își smulse îndărăt mîna și bîigui o scuză confuză. Unchiul lui nu replică, ci își închise iar ochii. Johann

aşteptă, nesigur, vreun semn de viaţă, încercînd să-şi reamintească promisiunile, luptînd împotriva resentimentului şi a nerăbdării amestecate cu teama de acea prezenţă mortală — de ce nu putea oare să-şi dea ultima suflare şi să pună capăt acelei slujbe murdare ?

— Unchiule !

Vorbise mai repezit decît intenţionase.

— Ai vrea să te spăl şi să-ţi aduc ceva pentru micul dejun acum ? Spune-mi !

Unchiul său deschise ochii şi spuse :

— Da, Johann, sarcina ta e aceeaşi ca şi ieri. Fă lucrurile necesare, ca mai-nainte. Mai întîi, însă, îngenunchiază lîngă mine şi hai să spunem împreună o rugăciune.

Johann îngenunche şi îşi plecă încet capul, într-o tăcere răzvrătită, şi nu-i ţinu isonul cînd unchiul său începu „Tatăl Nostru care-le...“ Concha avea să-l aştepte, îi promisese să petreacă după-amiaza singură cu el. Mîinile lui încleştate se făcură pumni, îndoiţi peste gură, era aproape orbit de extazul ucigător de voluptate care-l izbea ca o lovitură venită dintr-o sursă necunoscută, cu o violenţă generată nu de plăcere, ci asemănătoare cu o boală mortală sau alt dezastru la care nu visase şi despre care nimeni nu-l avertizase. „Şi izbăveşte-ne de cel rău“, zise unchiul, „Amin“. Johann se ridică în picioare şi începu să-şi pregătească buretele pentru baia de dimineaţă, în tăcere, cu spatele întors spre cabină, înfierbîntat de ultragiul defensiv la gîndul că propriul lui corp, incontrolabil, aproape că-l ruşinase faţă de acel fătarnic bătrîn cucernic, care se prefăcea că e şocat şi ar fi dat nu ştiu ce ca să mai aibă măcar o fulgerare de sentimente de acest fel. Pe măsură ce îşi continua munca, se calmă destul de bine, ba chiar simţi puţină remuşcare pentru că avusese gînduri grosolane pe seama sărmanei lui poveri nenorocite şi, pînă la urmă, cînd stevardul aduse tava cu micul dejun, dădu o reprezentaţie foarte verosimilă, făcîndu-se că dispare, fără chef. Odată aflat dincolo de uşă, îşi urmă drumul săltînd ca un cerb tînăr, fluierînd „*Das gibt's nur einmal, das kommt nicht wieder...*“

În cele din urmă Lizzi se sculă din pat și se aventură pe punte. Zăcea în șezlong, înfofolită și înfășurată în șalul ei, ca o infirmă, bînd supă fierbinte. Păstra o tăcere desăvîrșită, și în tot restul voiajului stătu sau merse singură. Cerea să i se aducă hrana în cabină, cu fața melancolică și perplexă, de parcă n-ar fi putut să vadă bine, ori tocmai ar fi primit vești neplăcute. Doamna Treadwell păstra și ea tăcerea și lunecară, în mod deajuns de confortabil, în relația lor firească de străine, la fel de separate ca viermii de mătase în coconii lor. Totuși, mînată de un anumit impuls, poate de o vagă maliție, doamna Treadwell îi aduse lui Lizzi o portocală de la micul dejun, și remarca : „Herr Rieber era sus și se învîrtea pe-acolo azi dimineață. Pare că îi merge foarte bine."

Lizzi vîrî unghia degetului mare în coaja portocalei și smulse o porțiune, de parcă ar fi jupuit ceva care nu putea să sufere. „N-are decît", remarcă ea, înfigîndu-și dinții în fruct.

La Vigo portul era plin de vase ancorate, inerte, stînd cu provele îndreptate în afară. Pasagerii de la clasa a treia se înghesuiră iarăși pe puntea principală și fură mai întîi grămădiți ca niște cirezi pe pasarelă. Mireasa și mirele, cu mîna ei pe brațul lui, coborîră definitiv pe uscat și dispărură fără a spune nimănui vreun cuvînt de rămas bun. Familia cubană cu fetița și băiețașul dădu din cap și se înclină în fața mai multor ofițeri, cînd plecară. David și cu Jenny o porniră împreună așa cum căzuseră în fine de acord, ca să obțină vizele pentru Franța. Coborîră exact în spatele dansatorilor spanioli, care, fără o privire, nici măcar o încruntare către recenții lor complici, medicinîștii, se scurseră pe chei, încărcați din nou cu pachetele lor, conținînd acum prada luată în Tenerifa, flecărînd ca niște mierle, arătînd și comportîndu-se întocmai ca în momentul cînd se urcaseră pe vas, la Vera Cruz. Vremea era minunat de caldă și dulce, și ei se duseră pe dată într-un părculeț umbros din apropiere, unde ocupară vreo cinci-șase bănci și părură pentru prima oară în largul lor.

Jenny și cu David, trăind un plăcut moment de armistițiu, se duseră la consulul francez, un tînăr bărbos cu chip deschis, cu maniere nespus de grave, care le spuse, cu gesturi de regret, că nu avea căderea de a acorda vize persoanelor aflate în tranzit. Îi acompanie pînă la ușă, exprimîndu-le mai departe simpatia lui, cu glas sever, nedispus la compromisuri. Jenny își ținu capul în palme, în timp ce David o luă de cot și o conduse în jos pe trepte.

— Hai să mergem în Spania, vrei ? zise ea, cu glas jalnic.

— Nu, zise David. Știi unde mergem, mai întîi ?

Trecură iarăși pe lîngă micul parc, și dansatorii trupei de zarzuela stăteau tot acolo, foarte liniștiți, pentru niște oameni ca ei, de parcă ar fi așteptat să se întîmple ceva. Jenny și David se așezară pe-o bancă, la oarecare distanță de ei și, fără nici un motiv, David își scoase portofelul și se uită la pașaportul și la biletul lui.

— La Bremerhaven, acolo mergem, îi spuse el și, în aceeași clipă, descoperi că pe biletul lui scria „Southampton".

— Doamne Sfinte ! se mărgini să spună. Hai să plecăm.

Se grăbiră să se întoarcă pe vas și alergară la comisarul de bord, care și pregătise totul ca să-l plaseze pe David pe bordul unei ambarcațiuni britanice la Southampton, o idee care-l umplu pe David de o oroare intensă. Comisarul de bord scoase cîteva mici mîrîituri în mustățile lui, bombănind ceva la adresa semenilor care-și schimbă totdeauna intențiile, la jumătatea oceanului, refuzînd categoric să admită că greșeala nu era a pasagerului. Jenny voia să dezbată polemic chestiunea, dar David o scoase afară cu fermitate, deși n-o putu împiedica să-i mulțumească mult prea călduros, în timp ce mergeau.

— Căpitanul are nevoie să-și precizeze intențiile, zise Jenny, și schimbară familiare frînturi de zvonuri care pluteau de la o ureche la alta. Cineva îl auzise pe Căpitan jurînd, în repetate rînduri, că odată ce va descărca, la Vigo, blestematul convoi de la clasa a treia, portul următor avea să fie Bremerhaven. N-avea de gînd să se oprească la Gijón, nici la Boulogne și, dacă așa poftea el, nici la Southampton. Teza lui, așa umbla bîrfa, era că vaporul lui era un vas german navigînd prin ape ina-

mice și datoria sa era să-l aducă în port în siguranță, fără nici un incident internațional. Wilhelm Freytag abia aștepta să-i vadă pentru ultima oară pe medicinistii aceia cubanezi, ca să nu mai vorbim de doamna Treadwell. Totuși, chiar așa cum se prezenta, vasul părea aproape pustiu. Nimeni nu coborîse pe uscat, cu excepția lui Jenny și David, pasagerii fuseseră avertizați să rămînă la bord, doar dacă nu aveau treburi urgente pe țărm, căci era necesar ca *Vera* să iasă din radă înainte de căderea nopții, fie din pricina unor reguli ale portului, ori a vremii, ori a grevelor din transportul nautic — anunțătorul nu spusese. David află de la comisarul de bord că prețul era același pentru toate porturile, de la Vigo pînă la capătul cursei, și că, de-acolo înainte, Căpitanul putea să-i debarce unde voia, sau să ducă toată ceata la Bremerhaven, și comisarul adăugă, amabil :

— Bunul nostru Căpitan nu se află într-o dispoziție în care ordinele lui să fie contestate de cineva. Dar, în orice caz, sînt sigur că nu ne vom opri la Southampton.

— Ei bine, eu am să merg la Bremerhaven, oricum, zise David, și Jenny adăugă imediat :

— Da, și pe urmă căpătăm vizele pentru Spania !

David nu spuse nimic. Se duseră pe punte împreună, în starea de spirit ciudat de schimbată în tandrețe la care ajungeau acum, de parcă ar fi fost doi străini descoperind ceva demn de iubit într-o față văzută pentru întîia oară. Furia lui David topise la incandescență albă toate vederile și impresiile și simțirile lui obișnuite despre Jenny, și acestea începură să curgă și să se amestece și să se formeze din nou, căpătînd contururi cu totul diferite, atît de noi, de neașteptate, încît David părea un străin chiar în proprii săi ochi ; și oricare ipostază a acelei Jenny pe care crezuse că a cunoscut-o cîndva, pierise. În tăcere, o privea cum se preface în altcineva, cineva pe care nu-l cunoștea, o ființă pe care poate n-avea s-o cunoască nicicînd, și totuși făptura aceea nouă dinaintea lui era, cu siguranță, una pe care și-o crease pentru el, la fel cum o crease pe cealaltă, din materialele adunate la întîmplare de propria-i dorință. Se aplecară amîndoi și mîinile lor lunecară de-a lungul balustradei și se strînseră cu blîndețe, Jenny spuse :

— Ce facem oare, aventurîndu-ne în zbuciumul acestei lumi livide, fără tutorii noştri ? Nu ştiu pe cine să blestem acum, pe viermele ăla mărunt, agentul din Mexic, care mi-a spus că pot să obţin viza franceză în orice port, sau pe comisarul de bord, care la Vera Cruz ne-a asigurat, cîtă vreme încă nu era prea tîrziu, că vasul nu se va opri la Boulogne, dar nu face nimic, n-aveţi decît să vă duceţi la consulul francez din Vigo, spunea bătrînul panglicar.

— Nu-mi pasă deloc, zise David, nu mă interesează unde debarcăm, numai să debarcăm efectiv, într-o zi sau alta, în acelaşi loc. Aşa simt cu adevărat acum, Jenny-înger, şi aş vrea să-ţi curmi frămîntările.

— Sau poate s-ar cuveni să mă blestem doar pe mine, zise Jenny cu o resemnare parodică, cuibărindu-şi pentru o clipă faţa exultîndă în mîneca lui. David-scumpule, cînd eşti ca acum, aş fi în stare să mă furişez la loc înăuntrul tău şi să devin iar o coastă a ta !

— Îmi placi mai mult aşa cum eşti, zise David. Şi mintea lui adăugă : „Chiar dacă nu te pot împiedica să te furişezi prin colţuri cu alt bărbat... într-o bună zi nici asta nu va mai conta, o să ne ajute să ducem lucrurile pînă la capăt.“ Şi schimbă subiectul.

— E cert că nu ne pierdem vremea în port, zise el, şi pilotul merge cu noi tot drumul, pînă la Gijón.

Jenny zise : — Mă întreb dacă pilotul din Tenerifa s-a întors teafăr ?

David spuse : — Piloţii reuşesc asta totdeauna.

Între Vigo şi Gijón, faimoasa vreme rea începu să biciuiască. Apele se rostogoleau şi se roteau în vîrtejuri şi se îngrămădeau în stîrniţi munţi verzi, care se deschideau brusc în alt abis. Nava *Vera* aproape îşi pierduse capul, numai la apropierea de golful Biscaia. Jenny nu putea să doarmă, dar stătu aproape pînă dimineaţa privind prin hublou cum marile *faros* de-a lungul coastei tot scapără şi se învîrtesc şi scapără. Spania era cea mai frumoasă coastă ce şi-ar fi putut-o imagina. După un solid promontoriu de stîncă, o imensă masă înălţîndu-se din mare, mai încolo colinele ca nişte movile scunde alcătuite din cel mai verde muşchi, pe urmă, iarăşi, stîncile ieşeau în afară asemenea unor pumni furioşi, dar purtînd

culori suave, ca agata şi jadul şi coralul, cu marii nouri năbădăioşi planînd deasupra lor.

„Ce mă apucase ?“ se minună. „Ar fi trebuit să am ca ţintă Spania de la bun început. O să ne ducem drept în Spania“. se încredinţă cu fermitate, privind cum luminile rotitoare scapără pe deasupra apelor în răsturnare, sperînd că nu le va uita nicicînd. Din timp în timp *Vera* se cabra ca un gigantic cal nărăvaş, scotea un zgomotos huet înghetat, din toate maşinăriile ei, şi plonja din nou cu capul înainte.

La Gijón, cînd vasul intră în port, auzind hămăieli pe-afară, Freytag îşi scoase capul prin hublou, să arunce o ochire asupra noului decor. *Vera* cotea foarte lent. Vreo cinci-şase luntre făceau cercuri în jurul ei, înţesate de entuziaşti urlători, fluturind fiecare eşarfe colorate, aproape toţi stînd în picioare, pe riscul lor, în micile lor coji de nucă săltătoare. Iarăşi se văzu un lung şir de vase spaniole trase frumuşel cu spatele la docuri, ca nişte automobile parcate. Aici, remarcă el mai tîrziu în buletinul de bord, o grevă a docherilor se adăugase la greva generală, aşa că nici un cargobot nu putea fi descărcat în port. Atmosfera era cenuşie şi apăsătoare şi Freytag observă că oamenii aceia care-i întîmpinau cu ţipete, balansîndu-se în bărcuţele lor, adăugau scenei doar mai multă confuzie, nu veselie. Vasul începu din nou să plonjeze frenetic, aproape înainte de a fi ieşit din radă, şi doctorul Schumann îi făcu lui Herr Professor Hutten observaţia că totul arată ca o bună traversare clasică, se aştepta să împartă un mare număr de calmante, şi era o uşurare că-i ştie pe toţi oamenii aceia de la clasa a treia în siguranţă pe uscat. Herr Hutten folosi prilejul şi ceru cîteva caşete, ceva care s-o ajute pe soţia lui să doarmă.

Pe urmă, în sfîrşit, vasul încetini efectiv, în largul portului Boulogne, la miezul nopţii, cornul pentru ceaţă mugea, vasul pe jumătate pustiu era luminat, marinarii se aferau şi se foiau. Jenny sări din pat, îşi trînti un pardesiu lung peste capot şi îşi lunecă picioarele în pantofi

fără ciorapi, zorindu-se spre parapet. O mică ambarcațiune franceză de pilotaj, cu contur nelămurit, își făcu drum sunînd într-una c*ling*-c*ling*-c*ling*, și aplecîndu-se în afară, Jenny îi zări pe cei șase studenți cubanezi, pentru prima dată tăcuți, cum sar pe îngusta punte. Îi urmă doamna Treadwell, întinzînd mîna spre unul din ofițeri ca s-o ajute ; se așeză singură cu spatele la vasul pe care-l părăsea. Soția diplomatului mexican o urmă, cu doica indiană ținînd pruncul la pieptul ei. Ofițerul îi luă copilul din brațe, și Jenny îi zări picioarele desculțe și înguste, în timp ce păși în mica ambarcațiune udă, lunecoasă. Jenny asculă cu plăcere vorbirea ascuțită, rapidă, nazală a glasurilor franceze, și urmări, cu un simțămînt apropiat de neliniștea dorului de a fi acolo, cum micul clopot făcea mai departe *cling-cling* și ambarcațiunea-pilot ieșea încet din cercul de lumină al vaporului și se mișca, licărind slab, cu propria-i lumină zgîrcită, către binecuvîntatele țărmuri ale Franței, către mult iubitul Oraș-Lumină — cînd avea să ajungă și ea acolo ? Jenny puse capul pe balustradă și izbucni în plîns, apoi alergă neînfrînată la cabina ei. Elsa era la hublou, dar își trase capul înăuntru și întrebă imediat, îngrijorată : — Ce e, ce s-a întîmplat ?

Jenny își atîrnă pardesiul și scoase o batistă din buzunar.

— A, nimic ! Nu te agita... doar atît, că acum e rîndul meu !

La Southampton, nici un vas-pilot nu ieși să-i întîmpine, doar un cuter în care se aflau vameșii și ceilalți ofițeri necesari. Nici un pasager nu veni la bord, nici nu coborî acolo. Jenny nu putu decît să rîdă de închipuirea ei, care-i răscolise inima, în care David, păstrînd buza de sus înțepenită în demnitate și cu ochii exprimînd totalul lui dezacord, era dus pe sus spre țărmurile Angliei, un loc unde nici unul din ei nu visase vreodată să se ducă. Un băiețaș nețesălat, cu aer neglijent, veni la bord cu un maldăr de ziare, dar cînd David și Jenny încercară să cumpere un jurnal de la el, nu putură înțelege un cuvînt din spusele lui, iar băiețașul nu știa nici o iotă din limba lor. Aveau doar monede germane, și cînd David îi puse

în mînă șase mărci, le aruncă o privire mohorîtă și neîncrezătoare, deși nu le înapoie banii, și nici nu le dădu jurnalul.

— Ce limbă vorbește băiatul ăsta ? îl întrebă David pe un tînăr ofițer care trecea pe lîngă ei.

— Engleza, spuse scurt ofițerul, fără a se opri.

— Aiurea ! aruncă Jenny în urma lui.

Ofițerii britanici, la invitația Căpitanului, se așezară în jurul unei mese, în partea însorită a barului, provizoriu închis. Jenny hoinări într-acolo și se așeză dinadins la o distanță de la care putea auzi conversația, deși David refuză să se oprească cu ea. Ofițerii păstrară însă, o bucată de vreme, o tăcere dezamăgitoare, desfășurînd și cercetînd diferitele lor documente, trecîndu-și-le din mînă-n mînă, semnînd ceva. Unul dintre ofițerii britanici îi ceru afabil căpitanului să-i explice o însemnare nedumeritoare, trecută pe o anumită pagină, și arătătorul lui împungea cam dur locul respectiv. Pe urmă, rotindu-și privirea în jur și zărind-o pe Jenny, își domoli glasul, cele șase capete se aplecară unul spre altul și urmă, spre mîhnirea lui Jenny, o pantomimă exprimînd proastă dispoziție și dezacord. Căpitanul se făcu stacojiu la față, era jenat, se bîlbîia, fumega de furie, pînă și maxilarul lui acoperit de barbeți îi răbufnea peste guler, ochii i se injectară. Tinerii britanici erau absolut stăpîni pe reacțiile lor, stăteau rezemați de spătare, cu bărbiile în sus și mîinile așezate cuviincios și se uitau de sus la germanul care se dădea într-un spectacol afurisit, izbutind să-l pună în culpă prin înseși atitudinile lor de îndreptățită dezinvoltură. Jenny fu încîntată să observe că britanicii se comportau într-adevăr așa cum erau descriși, în ziare și în romane. Se comportau de parcă ar fi fost încredințați că participă la o reuniune mondenă și vreo persoană vulgară neinvitată ar fi izbutit să intre și să comită o boroboață.

Căpitanul își ridică glasul :

— Bine-nțeles, francezii, americanii, britanicii, ei au totul, pot face ce poftesc, numai germanii nu trebuie să se aștepte la nici un fel de justiție, sau, mai curînd, nici măcar la decență, în zilele noastre.

— Nu cu am stabilit această regulă, zise unul din ofițeri, cu glas glacial. Mă aflu aici doar pentru a vedea dacă este adusă la îndeplinire.

Se încruntă sever și Jenny observă că, cu cît se încrunta mai sever, cu atît mai puțin își putea stăpîni roșeața, iscată de vreo profundă stînjeneală inexprimabilă.

— Desigur, spuse căpitanul arțăgos, sîntem cu toții martirii datoriei noastre, cine nu știe asta ? Dar asta este o situație, să nu ne putem măcar plînge de poziția noastră ?

Urmă o tăcere penibilă. Unul dintre ofițerii britanici întinse mîna și atinse hîrtiile.

— Putem, la urma urmei, să cădem la înțelegere, le spuse el celorlalți, și după aceea nu mai vorbiră decît între ei, și niciodată căpitanului.

— Aș da orice numai să aflu pentru ce se certau, îi spuse mai tîrziu Jenny lui David.

— Ceva plicticos, fără îndoială, spuse David.

— Aș vrea să știu ce încerca să ne spună băiețașul ăla... zise Jenny.

— Încerca să ne vîndă un ziar, zise David.

— A, e-n regulă, zise Jenny, e-n regulă.

Ultima parte a voiajului fu tihnită și destul de plăcută, convenită puținii supraviețuitori rămași. Pînă și Herr Löwenthal, observînd toate scaunele rămase goale în sufragerie, îi sugeră stevardului său că poate, acum, Herr Freytag ar putea dispune de o masă întreagă numai pentru el. Stevardul fu fericit să-l informeze pe Herr Löwenthal că Herr Freytag se gîndise și singur la soluția aceea și schimbarea se înfăptuise. William Denny se sculă din pat și își scoase bandajele fără să-i spună doctorului Schumann, care i le puse la loc cu promptitudine, dar îi îngădui să coboare din pat pentru mese. Singurul lui resentiment, care ardea cu foc lent, era că Pastora scăpase pînă la urmă cu fața curată, aproape că scăpase cu fața curată după un omor.

— Aceste mici răni la cap sînt foarte riscante, spuse doctorul Schumann. De ce îți închipui că ți-am făcut o injecție antitetanică ? Te rog să mă lași să mă ocup eu de treaba asta.

— Pastora aia ar trebui să fie trimisă la zdup pe viaţă, zise Denny, și să i se tragă o mamă de bătaie inainte de-a ajunge acolo.

Doctorul Schumann, profund jignit de firea în general grosolană și ordinară a pacientului său, rosti cu răceală :

— N-a fost Pastora. A fost doamna Treadwell, acea modestă și gentilă doamnă pe care, nu știu cum. dumneata ai izbutit să o exasperezi peste orice măsură.

Denny fu atît de șocat încît nu putu decît să scoată un prelung șuierat înfundat, care se încheie cu :

— *Jiii-zus* !!! [1] Ești sigur de tot ? De unde știi ?

— Mi-a spus un tînăr stevard.

— Care din ei ? insistă Denny, ridicîndu-se imediat.

— Asta nu-ţi pot spune, zise doctorul Schumann. Episodul a intrat acum în categoria lucrurilor trecute și vei face mult mai bine să-l treci în contul Experienţei. Bună dimineaţa. Te voi vedea mîine.

Își închise geanta neagră și ieși, simţindu-se încălzit de un veritabil licăr de maliţioasă satisfacţie, amestecată cu onctuozitate morală : măcar o dată justiţia era împlinită, pe cea mai întortocheată și, neîndoielnic, reprobabilă cale, dar doctorului Schumann îi crescu inima să o vadă în acţiune.

Cînd vasul trecu pe lîngă insula Wight, Jenny fu încîntată de castelul ca din basmele cu zîne, înălţat în mijlocul unui covor de verdeaţă de culoarea smaraldului, împresurat de pădurici gingașe, și de iarba tunsă cu îngrijire chiar pînă la marginea mării. Cum treceau așa de aproape de ţărm, crezu că este iarăși amăgită de mirosul ei, care adesea îi aducea ciudate și improbabile pale de curenţi de aer revenite din larg. Acum îi mirosea a fineaţă și iarbă proaspăt cosită și a vaci care pasc.

— Da, da, spuse Elsa, aproape fericită, e-adevărat. Am mai trecut pe-aici, asta-i a patra oară, și totdeauna plutește acest miros frumos. Cînd eram mică, credeam că poate în rai o fi așa.

Pasagerii începură să fie agitaţi și totodată inerţi. Jocurile zilnice încetară, unele filme erau rulate a doua

[1] Isuse = forma vulgară americană.

oară, tîndăleau pe punte sau în cabinele lor și începură să își împacheteze și reîmpacheteze bagajele și să se frămînte pentru bunurile lor din cală. Cam pe la ceasul cînd *Vera* trecu prin ecluză și ieși în îngustul fluviu Weser, Lizzi tot mai refuză să revină la masa Căpitanului, după ce aflase că Herr Rieber își reluase scaunul lui obișnuit. O rodea felul cum doamna Treadwell pur și simplu se adunase de pe scaun și părăsise cabina, ca și cum s-ar fi dus să facă un tur pe punte, și nu-și luase rămas bun — nu rostise nici măcar un mic simplu „*Grüss Gott*", care nu costă nimic. Cînd stătea în șezlongul ei, care pusese să fie mutat departe de al lui Herr Rieber, închidea ochii și se prefăcea că e adormită de cîte ori îl vedea trepădind pe lîngă ea — ce purceluș, pînă la urmă, cu bucata aia mare de plasture și scamă pe capul lui chel... dezgustătoare mai era viața !

Căpitanul, Herr Rieber, Frau Rittersdorf și soții Hutten împreună cu Frau Schmitt și Doctorul Schumann stăteau la masa lor aproape în tăcere, pentru că simțeau că toate subiectele comune i-ar fi dus la o cleveteală penibilă sau măruntă. Și nu-i mai interesa nimic din ce-aveau de spus ceilalți, mințile lor se închideau și se înfășurau din nou în jurul propriilor lor preocupări, singura lor speranță comună fiind aceea de a părăsi vasul și de a sfîrși voiajul acela, reluîndu-și viețile lor reale și separate. Cu toate acestea, chiar la ultima cină luată împreună, ciocniră în sănătatea fiecăruia dintre ei și își aruncară căutături prietenoase, iar Herr Professor Hutten spuse cu căldură :

— În sfîrșit, ne apropiem de casă, și sîntem, la urma urmelor, cu toții laolaltă buni germani. Să mulțumim lui Dumnezeu pentru binecuvîntările hărăzite.

Iată că în sfîrșit erau în fața altui oraș portuar, cu docurile lui strînse ciorchine și antrepozitele înghesuite pînă jos la apa plină de gunoaiele plutitoare ale radei, în jurul siluetelor familiare ale vaselor zăcînd trîndave și pustii, așteptînd, ca și în toate celelalte rade ale lumii, să se pună capăt grevei. Din nou mici ambarcațiuni pline de oameni care fluturau eșarfe și țipau cuvinte de bun venit, se roteau jucăușe în jur și încurcau drumul.

Bremerhaven ! Şi bătrîna *Vera* ajunsă teafără în radă, în mijlocul unei flote de alte vase asemenea ei, veterane bătute de vînturi şi ploi, ruginite, ostenite, venind de pe toate mările lumii, totdeauna după un lung drum ocolit, purtînd cicatricile voiajelor lor dure, cu încărcături neîngrijite şi învălmăşind, în felul anxios amestecat al vieţii, oameni care nu călătoreau de plăcere. Totuşi, pe fiecare vas drapelele fluturau şi se închinau curtenitor unul altuia şi portului ; micile orchestre de pe fiecare punte cîntau melodiile lor săltăreţe, echipajele şi ofiţerii erau la posturile lor, totul era proaspăt vopsit, la locul lui şi pregătit, într-o bună disciplină. Pe *Vera* pasagerii se înşirară cît mai aproape de pasarelă, fără dezordine sau înghesuială. Erau, într-adevăr, cu toţii germani şi laolaltă, cu excepţia celor trei americani, care se ţineau în grup, cam deoparte şi în spate. Ochii întîlneau din nou, vag, alţi ochi, aproape fără a da vreun semn de recunoaştere şi fără a se mai schimba vreun cuvînt. Deveneau iarăşi străini, deşi nu suspicioşi şi ostili ca la început. Era o indiferenţă plăcută faţă de orice, afară de momentul binecuvîntat al evadării din nou în viaţă. O clipă, toate chipurile se ridicară, ochii căutau acoperişurile oraşului, umpluţi şi înduioşaţi de simţăminte generoase, inimile lor băteau slobod şi stomacurile tremurau de iluzia bucuriei ; plutind cu toţii într-o tainică transă, de parcă s-ar fi apropiat de un altar luminat, se pregătiră să pună iară piciorul pe pămîntul sfînt al Patriei.

Ziua era întunecoasă şi rece, fulguia uşor. Grupurile familiale se strîngeau laolaltă, înaltul Johann cu păr auriu stînd cu unchiul lui muribund, în fotoliul pe rotile, care la răstimpuri deschidea ochii şi privea în jurul lui ; băieţaşul Baumgartnerilor, în vesta lui portocalie din piele de căprioară, *charro*, acum dîrdîia în loc să asude ; Elsa, purtînd o manta albă de lînă, cu bereta-i albă acoperindu-i părul, ţinea mica valiză lipită zdravăn de ea, şi repeta răbdătoare : „Da, Mamá“ sau „Nu, Mamá“, la orice întrebare pusă de maică-sa, cîteodată de două ori la rînd. „Elsa, ţi-ai strîns toate acele de păr şi de siguranţă, ai lăsat vreo batistă, ţi-ai pus toţi ciorapii la un loc ? Ţi-ai lăsat cumva în cabină pila şi forfecuţa de unghii ? La lenjerie ai pornit cu cîte şase bucăţi din

fiecare, sper că ajungem acasă cu același număr... pe lîngă svetere..."

Herr Lutz spuse mucalit :

— N-ai spus exact cîte ace de păr, Elsa. Douăzeci și șapte, poate ?

— Vai, Papá, zise ea recunoascătoare, sînt sigură că am luat totul cu mine.

— Firește că ai luat, fetița mea scumpă. Acum mergem acasă și vei fi fericită.

— Da, și mulțumesc lui Dumnezeu, spuse Frau Lutz, bucuroasă să schimbe terenul de polemică, fiindcă era vizibil că pierde.

— Și restul drumului îl vom face pe uscat, în propriile noastre compartimente, într-un tren european, arătind iarăși ca o familie adevărată și nicidecum în mișmașul acesta promiscuu, cu tipi ordinari pe care nu-i putem evita. Ha ! zise ea, cu o notă de mohorîtă izbîndă. Va fi ultimul meu voiaj. Nu e nici o mare, în locul unde ne ducem să trăim, Elsa.

— Nu, Elsa, spuse tatăl, și nici un vas. Și nici iod sau sare : sarea cu iod o cumperi de la farmacie. Altminteri ai să capeți gușă.

— A, rușine să-ți fie ! țipă Frau Lutz. Cum poți spune asemenea lucru ? Elsa, tatăl tău face una din glumele lui...

— Cîte rude de-ale tale din St. Gallen au gușă ? întrebă Herr Lutz, cu ton rezonabil. Mătușa Fike și mătușa Wilhelmina și unchiul Wolfgang și vărul August și însăși sora ta Lotte, și bunicul tău din partea mamei...

— Încetează ! țipă Frau Lutz, aproape pierzîndu-și sărita. Ponegrește-ți familia ta, nu pe-a mea !

— Nu e ponegrire, spuse Herr Lutz. Elsa, ce cauți ? Pe cine vezi !

Căci observase că, in timp ce ei vorbeau, ochii ei colindau încet, statornic, furtiv, pe sub pleoapele pe jumătate închise. cu corpul întors, abia o idee, și niciodată nu mai văzuse asemenea expresie pe chipul ei. În calitate de tată, nu aproba și era tulburat. Elsa roși tare și își puse mîna peste gură.

— Nimic, pe nimeni, zise ea, atît de tulburată încît ei nu mai spuse nimic. În clipa aceea Hansen se hurducă

pe lîngă ei, cu fața numai încruntare, și în trecere îi aruncă Elsei o privire, privirea unui ochi care rătăcește, necăutînd nimic, și totuși pentru Elsa lovitura primită fu la fel de crudă ca și cînd el ar fi premeditat-o. Totdeauna se uitase la ea parcă ar fi fost un văl de aer străveziu ori un perete gol. Fata se cocoșă și tatăl ei spuse :

— Asta nu a fost niciodată bărbatul potrivit pentru tine, draga mea.

Șocată, maică-sa fu împinsă la încuviințare.

— Ce idee ! exclamă ea, în derîdere. Cine s-a gîndit la așa ceva, măcar un minut ?

Oricît de detestabil era pentru ea Herr Hansen, totuși îl scosese din minți acea teribilă Amparo și-i spărsese capul acelui oribil Herr Rieber, din vreun motiv întemeiat, era sigură, așa că era un om cu simțăminte puternice, numai că pe ea nu o tratase niciodată ca pe-o ființă omenească ; ei și, ce-i păsa ? Totuși, îi păsa. Nu voia, realmente, nimic de la el, nu, nici măcar o privire. De studentul ei avea să-și amintească toată viața, stînd acolo pe punte, în timp ce orchestra cînta și el își trecuse brațele în jurul ei, cu chipul lui zîmbitor întrebător și glasul îmbietor și, cu toate acestea, ea nu fusese capabilă să danseze. Respiră atît de adînc încît simți că trebuie să dea o explicație.

— Sînt doar obosită, le spuse, nu sînt bolnavă, Mamă.

Freytag se depărtă de grupul german și se apropie de Jenny și David, care stăteau mînă-n mînă lîngă Denny, iar acesta își pipăia în tăcere bucățile de plasture și vata care-i acoperea tăieturile făcute de tocul pantofului pe toată fața lui. Freytag se opri dinaintea lor și-i întinse mîna lui Jenny, care și-o scoase din strînsoarea lui David și i-o dădu, cu o blîndă apăsare. Îi zîmbi, dar el văzu cum ochii ei devin foarte întunecați, umbriți de atîtare.

— Rămas bun, spuse Freytag, ochii lui cenușii fiind limpezi și plăcuți. Sper că o să vă simțiți bine aici.

David îi întinse mîna și Freytag i-o scutură strașnic, bărbătește. Ochii lor se întîlniră și, deși chipurile lor erau absolut imperturbabile, Jenny văzu cum între ei plutește o expresie ciudată, pîlpiiala abia simțită a unei priviri ca lumina lunecînd pe oglinda apei, dar îi îngheță

sîngele. Era afirmarea fără cuvinte a unei pure complicități masculine, o deplină înțelegere, izvorîtă din străfundurile eului instinctiv, ferită de toate mișcările de suprafață și de perplexitatea întîmplărilor, o simpatie și o alianță secretă, din care era exclusă prin legea naturală, în inalienabilul statut al bărbăției. Jenny tremură așa de tare încît David zise :

— Ți-e frig, Jenny-înger ? Dă-mi voie să te ajut.

Îi luă pardesiul de pe braț și i-l ținu ca să și-l pună. În timp ce făcea acest gest, îl salută din cap pe Freytag, care se îndreptă spre pasarelă.

— Noroc ! zise el, și Freytag îi răspunse cu o fluturare a mîinii.

— Cînd te gîndești că totul s-a sfîrșit, zise Jenny. Curînd totul va fi numai un vis. De ce oare am venit aici ?

— Pentru că voiai să te duci în Franța și eu voiam să mă duc în Spania, nu din cauza asta ?

— Sînt o somnambulă, zise Jenny, și toate astea sînt un vis.

— Și visele sînt reale, zise David, visele, coșmarele, totul.

— David, tot nu avem de gînd să ne petrecem viața împreună, de ce să mai continuăm povestea asta ?

— Nu-ți aduci aminte ? Încă nu sîntem pregătiți să-i punem capăt.

Stătea alături de ea și-i luă iar mîna într-a lui, foarte cumpănit și sigur de noua lui stare de spirit. Privi cum ochii ei încep să sticlească și se simți foarte mișcat și blînd cu ea, cum făcea uneori cînd plîngea din pricina lui. Vederea slăbiciunii și-a înfrîngerii ei îi dăruia o plăcere fără seamăn.

— Știi tu, zise el cu falsitate, poate că nu ne vom părăsi niciodată. Unde ne-am putea duce ?

— O să ne gîndim noi la vreun loc, zise ea, stai s-așteptăm.

— Iar ne-apucăm să discutăm, zise David. Haide să ne gîndim la ceva plăcut.

— Gîndește-te tu la ceva, David-scumpule, zise Jenny, la ceva minunat.

David se aplecă cu mare discreţie şi cu o faţă foarte deschisă şi şopti :

— La noapte, la Bremen, vom dormi în acelaşi pat, ca să mai schimbăm.

Jenny toarse uşor, şi el văzu cum faţa îi devine radioasă.

Orchestra cînta în sfîrşit *Tannenbaum*[1], şi o ţinu strună pînă ce pasarela fu lăsată şi pasagerii începură să coboare rapid şi tăcut. Pe cînd muzicanţii ştergeau muştiucurile instrumentelor, învelindu-şi tobele, punînd deoparte viorile, gurile li se căscau în zîmbete, cu capetele întoarse spre doc, spre locul exact unde trăsese *Vera* şi aruncase ancora. Printre ei, un băieţandru deşălat, care arăta de parcă în viaţa lui n-avusese niciodată parte de mîncare destulă, nici de un cuvînt bun din partea cuiva, şi nu ştia ce-avea să facă de-acum înainte, privea cu ochi orbiţi, cu gura fremătîndă, în timp ce îşi scuipa plăminii prin trompeta lui, repetîndu-şi numai pentru el, într-o şoaptă pierdută : „*Grüss Gott, Grüss Gott*“ ca şi cum oraşul ar fi fost o fiinţă umană, un prieten bun şi de nădejde, care făcuse cale lungă să-l întîmpine.

Yaddo, august, 1941
Pigeon Cove, august 1961

---

[1] „O, brad frumos !“

Lei 19,50